

การพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและทักษะในการ
จัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน

นางสาวณิชฐา วิทยานนท์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน ภาควิชาการศึกษาตลอดชีวิต

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2557

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE DEVELOPMENT OF A NON-FORMAL
EDUCATION PROGRAM TO ENHANCE KNOWLEDGE, UNDERSTANDING AND SKILLS
OF PERSONAL FINANCIAL MANAGEMENT FOR MIDDLE-AGED ADULTS

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy Program in Non-Formal Education

Department of Lifelong Education

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2014

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน
โดย	นางสาวชนิษฐา วิทยานนท์
สาขาวิชา	การศึกษานอกระบบโรงเรียน
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วรรัตน์ ปทุมเจริญวัฒนา
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม	อาจารย์ ดร. ภัทรพล มหาจันทร์

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาคุษฎีบัณฑิต

..... คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. บัญชา ชลาภิรมย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. อาชญญา รัตนอุบล)
..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วรรัตน์ ปทุมเจริญวัฒนา)
..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม
(อาจารย์ ดร. ภัทรพล มหาจันทร์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วีระเทพ ปทุมเจริญวัฒนา)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มนัสวาสน์ โกวิทยา)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชิตชงค์ ส.นันทนาเนตร)

ชนิดวิชา วิทยานนท์ : การพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน (THE DEVELOPMENT OF A NON-FORMAL EDUCATION PROGRAM TO ENHANCE KNOWLEDGE, UNDERSTANDING AND SKILLS OF PERSONAL FINANCIAL MANAGEMENT FOR MIDDLE-AGED ADULTS) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: ผศ. ดร. วรรัตน์ ปทุมเจริญวัฒนา, อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม: อ. ดร. ภัทรพล มหาจันทร์, 490 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 4 ประการ คือเพื่อ 1) ศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการการเรียนรู้การจัดการการเงินส่วนบุคคลของผู้ใหญ่วัยกลางคน 2) พัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน 3) ศึกษาผลของการใช้โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน และ 4) วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จและอุปสรรคต่อการใช้โปรแกรมที่พัฒนาขึ้น

การศึกษานี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง โดยออกแบบเป็นการทดสอบก่อน-หลังสำหรับกลุ่มทดลองหนึ่งกลุ่ม การวิจัยใช้การสัมภาษณ์และวิทยากรผู้เชี่ยวชาญการสอนหัวข้อการเงินส่วนบุคคล จำนวน 6 ราย และใช้แบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลจากนักศึกษาภาคเรียน วิทยาลัยการศึกษานอกเขต กรุงเทพมหานคร จำนวน 374 คน เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา ความต้องการการเรียนรู้ในการจัดการการเงินส่วนบุคคลของผู้ใหญ่วัยกลางคน และนำมาเป็นข้อมูลในการพัฒนารูปแบบโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่จะส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนได้พัฒนาขึ้นจากการบูรณาการรูปแบบการสอนตามแนวคิด Gagne (1985) เข้ากับการสอนโดยการสร้างความแตกต่างขั้นสูงของ Cash (2011) และนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาภาคเรียน วิทยาลัยการศึกษานอกเขตคลองเตย จำนวน 25 คน ผลการทดลองประกอบด้วยการวิเคราะห์คะแนนจากแบบทดสอบก่อนและหลังการเรียนรู้ของผู้เข้าร่วมทดลองเรียนด้วยโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่พัฒนาขึ้นมา และการวิเคราะห์ปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนำโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนไปใช้ อาทิ ปัจจัยส่งเสริม อุปสรรค และปัญหา เป็นต้น

ผลของการวิจัยพบว่า

1. ผลการศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการการเรียนรู้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นผู้มีรายได้น้อย ไม่เกิน 15,000 บาทต่อเดือน มีปัญหาการเงินไม่พอออมและไม่เคยจัดบันทึกค่าใช้จ่าย ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างจึงไม่สามารถวิเคราะห์ปัญหาการเงินของตนเองได้และขาดความรู้ความเข้าใจและทักษะในการใช้เครื่องมือในการวางแผนการเงิน กลุ่มตัวอย่างต้องการเรียนรู้เนื้อหาในการจัดการเงินสดไม่ให้นำมาใช้ในระดับมากที่สุด และเรื่องการเงินวางแผนการเงินในระดับมาก และมีความต้องการกิจกรรมการเรียนรู้ในส่วนของการจัดการเงินสดไม่ใช่ออมมากกว่าส่วนอื่นๆ ซึ่งสอดคล้องกับเนื้อหาการเรียนรู้ที่กลุ่มตัวอย่างต้องการ

2. โปรแกรมที่พัฒนาขึ้นมี 11 หน่วยเรียนรู้คือ 1) ปฐมบท 2) บัญชีครัวเรือน 3) การสร้างวินัยทางการเงิน 4) งบประมาณครัวเรือน 5) การใช้จ่ายให้คุ้มค่าเงิน 6) การจัดทำงบกระแสเงินสด 7) ผลผลิตทางทางการเงิน: สินเชื่อ เงินออม เงินลงทุนการประกัน และการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ทางการเงินอย่างเหมาะสม 8) เป้าหมายทางการเงิน 9) การตรวจสอบสุขภาพการเงิน 10) การจัดทำแผนการเงินส่วนบุคคล และ 11) การบูรณาการวางแผนการเงินส่วนบุคคล โปรแกรมที่พัฒนาขึ้นดำเนินกิจกรรมด้วยกระบวนการ "จัด-จัด-โยงโย-เร้าใจ-ใส่คุณค่า" โปรแกรมประกอบด้วยกิจกรรมเรียนรู้ในชั้นเรียน 49 ชั่วโมง และกิจกรรมนอกชั้นเรียน 51 ชั่วโมง รวมเป็น 100 ชั่วโมง และกิจกรรมคั่นระหว่างบทเรียน 4 กิจกรรม

3. ผลการทดลองพบว่า โปรแกรมที่พัฒนาขึ้นใช้ส่งเสริมให้ผู้ใหญ่วัยกลางคนมีความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคล ได้จริง คะแนนการทดสอบของผู้เรียนหลังเข้าร่วมโปรแกรมฯ สูงกว่าคะแนนก่อนเข้าร่วมโปรแกรมฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ในทั้งสี่ด้านของการบริหารจัดการการเงินส่วนบุคคล และกลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในทุกด้านของจัดการการเงินส่วนบุคคล

4. ผลวิจัยพบปัจจัยส่งเสริมในการนำโปรแกรมที่พัฒนาขึ้นไปใช้ คือ 1) กลุ่มผู้เรียนมีประสบการณ์อันมีคุณค่า 2) การสร้างความแตกต่างด้านการสอนที่ตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียน 3) กิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการ "จัด-จัด-โยงโย-เร้าใจ-ใส่คุณค่า" 4) กิจกรรมคั่นระหว่างบทเรียนที่ส่งเสริมความทรงจำระยะยาว และ 5) สภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการเรียนรู้ ส่วนปัจจัยที่เป็นอุปสรรค คือ 1) ข้อจำกัดด้านความสามารถในการคำนวณของผู้เรียน 2) ความพร้อมของผู้เรียนด้านความเชื่อและทัศนคติที่ไม่เอื้อต่อการร่วมกิจกรรมคั่นระหว่างบทเรียนบางกิจกรรม 3) ข้อจำกัดด้านเวลาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน

ภาควิชา การศึกษาดนตรี

ลายมือชื่อนิสิต

สาขาวิชา การศึกษานอกระบบโรงเรียน

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก

ปีการศึกษา 2557

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาร่วม

5184458127 : MAJOR NON-FORMAL EDUCATION

KEYWORDS: NON-FORMAL EDUCATION PROGRAM DEVELOPMENT / PERSONAL FINANCIAL MANAGEMENT / GAGNE INSTRUCTION MODEL / DIFFERENTIATION INS

KANIDTHA VIDTHAYANON: THE DEVELOPMENT OF A NON-FORMAL EDUCATION PROGRAM TO ENHANCE KNOWLEDGE, UNDERSTANDING AND SKILLS OF PERSONAL FINANCIAL MANAGEMENT FOR MIDDLE-AGED ADULTS. ADVISOR: ASST. PROF. WORARAT PATHUMCHAROENWATTANA, Ph.D., CO-ADVISOR: PATTARAPON MAHAKHAN, Ph.D., 490 pp.

The purposes of this research were to 1) study the stage, problem, and learning needs in personal financial management for middle-aged adults; 2) develop a non-formal education program that will enhance knowledge, understanding and skills of personal financial management for middle-aged adults; 3) study the results and effects of the non-formal education program that will enhance knowledge, understanding and skills of personal financial management for middle-aged adults; and 4) analyze the success factors and obstacles that will affect the use of developed program.

This study used quasi-experimental research with one group pretest-posttest design. The interviews were conducted with 6 instructors and experts of personal finance management topics. Self-administered questionnaires were also used with 374 middle-aged NFE students in Bangkok. The data were collected to study the state, problems, and learning needs of middle-aged NFE students and used them to develop a non-formal education program that will enhance knowledge, understanding and skills of personal financial management for middle-aged adults. The non-formal educational program was developed by integrating Gagne's instruction model and advancing differentiation model by Cash (2011). The developed program was experimented with 25 middle-aged NFE students at Klongtuey NFE School. The experimental results were analyzed from the pretest-posttest scores of program participants and the analysis of various factors related to the NFE program implementation, including supporting factors, obstacles, and problems.

The findings of this study were as follows:

1. The majority of the samples had low income with less than 15,000 baht per month. They had no saving and had never recorded their expenditures. Therefore, almost all of them could not analyze their financial problems and they lacked knowledge, understanding and skills in using financial planning tools. In term of learning needs, the topic that the samples wanted to learn the most was sufficient cash management. They rated personal financial planning topic at high level. Also, they wanted learning activities that were in line with their needed contents, especially the sufficient cash management topic more than any others.

2. The developed program contained 11 learning units as follows: 1) introduction, 2) personal household accounting, 3) personal financial disciplinary, 4) personal household budgeting, 5) value-for-the money spending, 6) cash flow statement preparation, 7) financial products: loan, saving, insurance investment, and appropriate financial product selection, 8) personal financial target, 9) personal financial health examination, 10) personal financial planning, and 11) integrative financial planning. The developed program was operated under the "Jeejud-Chudyongyai-Roajai-Saikunkha" process that comprised 49 hours of in-class activities and 51 hours outside-classroom activities for a total of 100 hours. There were also 4 additional brain-break activities.

3. The experimental results showed that the developed program was able to enhance the knowledge, understanding, and skills in personal financial management for middle-aged adults. Subjects' posttest scores were significantly higher than the pretest scores at .05 level of significance in all four areas of personal financial management. Experimental group attained learning outcomes in all areas of personal financial management.

4. The factors affecting successful implementation of the developed program consisted of: 1) Valuable experiences of student group; 2) Making differential instruction to respond to learner diversity; 3) Learning activities according to the "Jeejud-Chudyongyai-Roajai-Saikunkha" process; 4) Brain-break activities that enhance long-term memory; and 5) Supportive learning environment. However, the obstacles of program implementation included: 1) Limitation of students' mathematical ability; 2) Readiness of students on certain beliefs and their unsupportive attitudes towards some brain-break activities; and 3) Time constraint influencing the learning outcomes of students.

Department: Lifelong Education
Field of Study: Non-Formal Education
Academic Year: 2014

Student's Signature
Advisor's Signature
Co-Advisor's Signature

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างดียิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรัรัตน์ ปทุมเจริญวัฒนา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ ดร.ภัทรพล มหาพันธ์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ซึ่งได้เสียสละเวลาในการให้คำแนะนำช่วยเหลือและแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ และให้ข้อคิดในการทำงานอีกทั้งให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมา ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ อันได้แก่ รองศาสตราจารย์ ดร.อาชัญญา รัตนอุบล ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชิตชงค์ ส.นันทนาเนตร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนัสวาน์ โกวิทยา และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระเทพ ปทุมเจริญวัฒนา กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้ข้อคิดและชี้แนะในการปรับปรุงวิทยานิพนธ์อย่างดียิ่ง

ขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาตรวจสอบเครื่องมือวิจัยและโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้ข้อคิดและเสนอแนะที่มีประโยชน์

ขอขอบคุณ คุณผาณิต เกิดโชคชัย ผู้อำนวยการฝ่ายศูนย์การเรียนรู้ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่ได้กรุณาแนะนำวิทยากรที่มากประสบการณ์ในด้านการจัดการการเงินส่วนบุคคล มาให้คำแนะนำด้านการพัฒนาเนื้อหาและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ขอขอบคุณผู้อำนวยการศน.เขตคลองเตย ที่กรุณาเอื้อเฟื้อสถานที่การจัดโปรแกรม และ คณะครูศน.เขตคลองเตย ที่ให้ความช่วยเหลือและแก้ปัญหาการจัดโปรแกรมครั้งนี้จนบรรลุผลสำเร็จ

ขอบคุณนักศึกษาศน.ที่อาสาเข้าร่วมการทดลองโปรแกรม นิสิตคณะครุศาสตร์ที่สละเวลามาเป็นผู้ช่วยจัดกิจกรรมการเรียนรู้และร่วมสร้างบรรยากาศตลอดโปรแกรม รวมทั้งผู้ช่วยวิจัยที่ทำหน้าที่อย่างเข้มแข็งในการลงพื้นที่เก็บข้อมูล

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ในสาขาการศึกษานอกระบบโรงเรียนทุกท่าน คณาจารย์คณะครุศาสตร์ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาการด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียนและวิชาการด้านต่างๆที่เกี่ยวข้อง และศาสตราจารย์ ดร.อุทัย ตันละมัย ที่ได้สละเวลาให้คำชี้แนะและให้ข้อคิดด้านการจัดการการเงินที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการวิจัยครั้งนี้

สุดท้ายนี้ขอขอบคุณครอบครัวของผู้วิจัย คุณพ่อคุณแม่ที่ให้สติปัญญา พี่น้องเพื่อนพ้องเพื่อนร่วมชั้นเรียนปริญญาเอก คณะครุศาสตร์ ที่ร่วมให้กำลังใจโดยเฉพาะอย่างยิ่งรุ่นพี่ ดร.ขจรศักดิ์ สังข์เจริญ ที่คอยชี้แนะเส้นทางการเรียน หลานศิษย์เวช วิทยานนท์ ที่ให้ความช่วยเหลือในทุกเรื่องตลอดการวิจัยอย่างดียิ่ง ดร.โสภาค เอื้อทีกุล ดร.หงส์ฟ้า ชีรวงศ์บุญกุล ที่เป็นกำลังใจให้ฝ่าฟันอุปสรรคทั้งปวงจนวิทยานิพนธ์เสร็จสิ้น นาวาอากาศโทหญิง ดร.จุฬารัตน์ เพชรวิเศษ และ ดร.รมย์ฤดี เวสส์ ที่ให้คำแนะนำและช่วยเหลือการปรับปรุงเล่มวิทยานิพนธ์อย่างเต็มกำลัง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญแผนภาพ.....	ท
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย.....	9
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	10
สมมติฐานของการวิจัย.....	10
ขอบเขตของการวิจัย.....	13
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	14
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	16
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	17
ตอนที่ 1 แนวคิดการศึกษานอกระบบโรงเรียน.....	17
1.1. ความหมายของการศึกษานอกระบบโรงเรียน.....	17
1.2. วัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน.....	19
1.3. หลักการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน.....	22
1.4. การพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน.....	24
ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับจิตวิทยาเพื่อการศึกษาผู้ใหญ่.....	34
2.1. การจำแนกวัยผู้ใหญ่ และความเป็นผู้ใหญ่.....	34
2.2. จิตวิทยาการเรียนรู้ของผู้ใหญ่.....	36

ตอนที่ 3 รูปแบบและปัญหาของสังคมผู้สูงอายุเพื่อการเตรียมตัวของผู้ใหญ่วัยกลางคน	39
ตอนที่ 4 การเรียนรู้ผู้ใหญ่	47
4.1 ความหมายของการเรียนรู้ผู้ใหญ่	47
4.2 แนวคิดการเรียนรู้ผู้ใหญ่	47
4.3 แนวคิดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ใหญ่	51
4.4 การจัดกิจกรรมคั่นเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ใหญ่วัยกลางคน	53
4.5 รูปแบบการสอนตามแนวคิดของ Gagne (Gagne’s Instruction Model)	57
ตอนที่ 5 รูปแบบการเรียนการสอนโดยการสร้างความแตกต่าง	60
ตอนที่ 6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	68
6.1 งานวิจัยในประเทศ	68
6.2 งานวิจัยต่างประเทศ	70
ตอนที่ 7 กรอบแนวคิดในการวิจัย	71
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	75
ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเงินส่วนบุคคลของผู้ใหญ่วัยกลางคน ตามกรอบแนวคิดในการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน	76
ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน	84
ระยะที่ 3 ทดลองใช้โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่พัฒนาขึ้นตามแผนปฏิบัติการให้เป็นไปตามขั้นตอนที่ 4 ของกรอบแนวคิดในการพัฒนาโปรแกรมเชิงสถาบันของ Boyle (1981)	100
ระยะที่ 4 การศึกษาปัจจัยส่งเสริม อุปสรรค ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการนำโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนไปใช้	106
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	110

ระยะที่ 1 ผลการศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความรู้ ความ เข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน	110
ระยะที่ 2 ผลการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน	150
ระยะที่ 3 ผลการทดลองใช้โปรแกรมส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการ การเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน	161
ระยะที่ 4 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ปัจจัยที่สนับสนุน ปัญหาและอุปสรรค และ แนวทางแก้ไข เมื่อนำโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่พัฒนาขึ้นไปใช้.....	210
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	222
การดำเนินการวิจัย	222
สรุปผลการวิจัย.....	223
ข้อเสนอแนะจากการวิจัย.....	248
รายการอ้างอิง	251
ภาคผนวก.....	257
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ	258
ภาคผนวก ข รายนามครูและวิทยากรผู้เชี่ยวชาญ.....	260
ภาคผนวก ค เครื่องมือวิจัยชุดที่ 1 และ ชุดที่ 2 เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการ การเรียนรู้.....	263
ภาคผนวก ง เครื่องมือวิจัยชุดที่ 3 โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน.....	297
ภาคผนวก จ เครื่องมือวิจัยชุดที่ 4 และ ชุดที่ 5 เพื่อวัดและประเมินผล.....	443
ภาคผนวก ฉ ผลการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย	476
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	490

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 แสดงการแบ่งวัยตามช่วงอายุของ Bromley.....	35
ตารางที่ 2.2 แสดงการแบ่งวงจรชีวิตของ Daniel (1978).....	36
ตารางที่ 3.1 โครงสร้างของแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจและทักษะในการจัดการ การเงินส่วนบุคคล	93
ตารางที่ 4.1 แสดงข้อมูลภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง	116
ตารางที่ 4.2 แสดงค่าความถี่และร้อยละเกี่ยวกับสภาพ ด้านการจัดการเงินสดไม่ให้ขาดมือ	117
ตารางที่ 4.3 แสดงค่าความถี่และร้อยละเกี่ยวกับสภาพ ด้านการวางแผนการเงินส่วนบุคคล	121
ตารางที่ 4.4 แสดงค่าความถี่และร้อยละเกี่ยวกับสภาพ ด้านการเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเงิน.....	123
ตารางที่ 4.5 แสดงค่าความถี่และร้อยละของสภาพ ด้านการเพิ่มพูนความรู้และทักษะการเงินส่วน บุคคล	128
ตารางที่ 4.6 แสดงค่าความถี่และร้อยละเกี่ยวกับปัญหาด้านการจัดการเงินสดไม่ให้ขาดมือ.....	129
ตารางที่ 4.7 แสดงค่าความถี่และร้อยละเกี่ยวกับปัญหาด้านการวางแผนการเงินส่วนบุคคล.....	132
ตารางที่ 4.8 แสดงค่าความถี่และร้อยละเกี่ยวกับปัญหาด้านการเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเงิน	135
ตารางที่ 4.9 แสดงค่าความถี่และร้อยละเกี่ยวกับปัญหาด้านการเพิ่มพูนความรู้และทักษะทาง การเงิน.....	138
ตารางที่ 4.10 เปรียบเทียบสภาพ ปัญหา การจัดการการเงินส่วนบุคคลด้านการจัดการเงินสด ไม่ให้ขาดมือ	140
ตารางที่ 4.11 เปรียบเทียบสภาพ ปัญหา ในการจัดการการเงินส่วนบุคคลด้านการวางแผน การเงิน.....	141
ตารางที่ 4.12 เปรียบเทียบสภาพ ปัญหา ในการจัดการการเงินด้านการเลือกผลิตภัณฑ์การเงิน....	141
ตารางที่ 4.13 เปรียบเทียบสภาพ ปัญหา ในการจัดการการเงินส่วนบุคคล ด้านการเพิ่มพูนความรู้ และทักษะทางการเงินส่วนบุคคล	143

ตารางที่ 4.14 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการเรียนรู้เนื้อหาหลัก เกี่ยวกับการจัดการการเงินส่วนบุคคลของผู้ใหญ่วัยกลางคน	143
ตารางที่ 4.15 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการเรียนรู้เพื่อเสริมความรู้ และทักษะด้านความสามารถจัดการเงินสดไม่ให้ขาดมือ	144
ตารางที่ 4.16 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการเรียนรู้เพื่อเสริมความรู้ และทักษะด้านการเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเงิน	146
ตารางที่ 4.17 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการเรียนรู้เพื่อเสริมความรู้ และทักษะด้านการวางแผนการเงิน	147
ตารางที่ 4.18 แสดงค่าความถี่และร้อยละของแต่ละหัวข้อความต้องการการเรียนรู้เพื่อเสริม ความรู้และทักษะความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลทั้ง 3 ด้าน.....	147
ตารางที่ 4.19 แสดงค่าความถี่และร้อยละเกี่ยวกับความต้องการรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้.....	149
ตารางที่ 4.20 องค์ประกอบของโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรู้ ความ เข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน	151
ตารางที่ 4.21 โครงสร้างการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ของโปรแกรมการศึกษานอกระบบ โรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคล	153
ตารางที่ 4.22 ผลการตรวจสอบโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรู้ ความ เข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคนโดยผู้ทรงคุณวุฒิ.....	161
ตารางที่ 4.23 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับความรู้ ความ เข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลก่อนการทดลองและหลังการทดลองของกลุ่ม ตัวอย่าง.....	162
ตารางที่ 4.24 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยความรู้ ด้านความรู้ ความเข้าใจและ ทักษะในการจัดการเงินสดไม่ให้ขาดมือ ก่อนการทดลองและหลังการทดลองของกลุ่มตัวอย่าง.....	162
ตารางที่ 4.25 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยความรู้ ด้านความรู้ ความเข้าใจและ ทักษะการเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเงินส่วนบุคคลก่อนการทดลองและหลังการทดลองของกลุ่ม ตัวอย่าง.....	163
ตารางที่ 4.26 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยความรู้ ด้านความรู้ ความเข้าใจและ ทักษะการวางแผนการเงินส่วนบุคคลก่อนการทดลองและหลังการทดลองของกลุ่มตัวอย่าง	163

ตารางที่ 4.27 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยความรู้ ด้านการเพิ่มพูนความรู้และทักษะทางการเงินส่วนบุคคลก่อนการทดลองและหลังการทดลองของกลุ่มตัวอย่าง.....	164
ตารางที่ 4.28 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลทุกด้านก่อนการทดลองและหลังการทดลองของกลุ่มตัวอย่าง	164
ตารางที่ 4.29 แสดงผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ด้านความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลหลังการทดลอง(Posted Test) และก่อนการทดลอง(Pre-test) ของกลุ่มตัวอย่าง.....	165
ตารางที่ 4.30 แสดงผลประเมินกระบวนการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ปฐมบท.....	166
ตารางที่ 4.31 แสดงผลประเมินกระบวนการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 บัญชีครัวเรือน	171
ตารางที่ 4.32 แสดงผลประเมินกระบวนการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การสร้างวินัยการเงิน .	176
ตารางที่ 4.33 แสดงผลประเมินกระบวนการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ที่4งบประมาณครัวเรือน : การจัดทำ และ นำสู่การปฏิบัติ.....	179
ตารางที่ 4.34 แสดงผลประเมินกระบวนการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 5 วิธีการใช้จ่ายให้คุ้มค่าเงิน.....	186
ตารางที่ 4.35 แสดงผลประเมินกระบวนการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 5 วิธีการใช้จ่ายให้คุ้มค่าเงิน.....	187
ตารางที่ 4.36 แสดงผลประเมินกระบวนการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 7 ผลัดกันทางการเงิน: สิ้นเชื่อ เงินออม เงินลงทุน การประกัน และการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ทางการเงินอย่างเหมาะสม	192
ตารางที่ 4.37 แสดงผลประเมินกระบวนการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 8 เป้าหมายทางการเงิน .	197
ตารางที่ 4.38 แสดงผลประเมินกระบวนการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 8 เป้าหมายทางการเงิน .	198
ตารางที่ 4.39 แสดงผลประเมินกระบวนการเรียนรู้หน่วยการเรียนรู้ที่10 การทำแผนการเงินส่วนบุคคล	200
ตารางที่ 4.40 แสดงผลประเมินกระบวนการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ที่11 บูรณาการการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ.....	202
ตารางที่ 4.41 แสดงผลประเมินกิจกรรมยึดเส้นสาย คลายสมอง (Cross-lateral brain activity)	207
ตารางที่ 4.42 แสดงผลประเมินกิจกรรม (ยาง) ยืดชีวิต พิซิตโรค.....	208
ตารางที่ 4.43 แสดงผลประเมินกิจกรรมเลขคณิต พิซิตสมองเสื่อม.....	208

ตารางที่ 4.44 แสดงผลประเมินกิจกรรมยืดเส้นสายคลายสมองด้วยการฝึกโยคะเบื้องต้น.....	209
ตารางที่ 4.45 แสดงผลประเมินกิจกรรม “ดื่มน้ำเย็น” เห็นทางออก	210
ตารางที่ 4.46 แสดงผลประเมินโปรแกรมโดยรวม	211

สารบัญแผนภาพ

หน้า

แผนภาพที่ 2.1 รูปแบบการสอนโดยการสร้างความแตกต่างของ Tomlinson (2001).....	61
แผนภาพที่ 2.2 การบูรณาการกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ และทักษะการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน	64
แผนภาพที่ 2.3 การบูรณาการรูปแบบการสอนตามแนวคิด Gagne(1985) เข้ากับการสอนโดยการสร้างความแตกต่างขั้นสูง.....	66
แผนภาพที่ 2.4 การบูรณาการกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ และทักษะการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน	67
แผนภาพที่ 2.5 กรอบแนวคิดการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามหลักการ เรียนรู้ผู้ใหญ่และรูปแบบการเรียนการสอนโดยการสร้างความแตกต่างเพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน	73
แผนภาพที่ 3.1 การสุ่มตัวอย่างเพื่อตอบแบบสอบถามในการศึกษาสภาพ ปัญหา และความ ต้องการการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลของ ผู้ใหญ่วัยกลางคน.....	78
แผนภาพที่ 3.2 การสุ่มตัวอย่างเพื่อทดสอบแบบสอบถามในการศึกษาสภาพ ปัญหา และความ ต้องการการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลของ ผู้ใหญ่วัยกลางคน.....	79
แผนภาพที่ 3.3 การสุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 3.1 เพื่อใช้ทดสอบเครื่องมือวิจัยชุดที่ 3, 4 และชุดที่ 5	85
แผนภาพที่ 3.4 การสุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 3.2 เพื่อทดลองเครื่องมือวิจัยชุดที่ 3, 4 และชุดที่ 5	86
แผนภาพที่ 3.5 แสดงขั้นตอนการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริม ความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน	92
แผนภาพที่ 3.6 แสดงขั้นตอนการดำเนินการวิจัย	109
แผนภาพที่ 4.1 ผลการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรู้ ความ เข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน	218

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

แนวโน้มประชากรทั่วโลกกำลังเปลี่ยนผ่านเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างรวดเร็วในอีกหลายทศวรรษข้างหน้า ทั้งกลุ่มประเทศในอเมริกา ยุโรป และเอเชีย เป็นผลมาจากอัตราการเจริญพันธุ์ลดลงประกอบกับความก้าวหน้าของวิทยาการทางการแพทย์ทำให้มนุษย์มีอายุยืนยาวขึ้น โครงสร้างของประชากรโลกจึงเปลี่ยนแปลงไปโดยประชากรสูงอายุเพิ่มจำนวนมากขึ้นขณะที่ประชากรวัยเด็กมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง (Cavanaugh, 2011) องค์การสหประชาชาติได้นิยามความหมายของสังคมผู้สูงอายุไว้ว่า ประเทศใดมีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปเป็นสัดส่วนเกิน ร้อยละ 10 หรืออายุเกิน 65 ปีขึ้นไป เกินร้อยละ 7 ของประชากรทั้งประเทศ ถือว่าประเทศนั้นได้ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) และจะเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์เมื่อสัดส่วนประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 20 และอายุ 65 ปีขึ้นไป เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 14

อัตราการเพิ่มของประชากรสูงอายุโลก (Population Ageing) ได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ในช่วง 30 ปีที่ผ่านมา (ระหว่างปีค.ศ. 1980 ถึง 2010) ปัจจุบันอัตราการเพิ่มของประชากรสูงอายุในกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้วได้ช้าลงอย่างมีนัยสำคัญแต่ในกลุ่มประเทศที่กำลังพัฒนากลับมีอัตราการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและจะส่งผลกระทบต่อสังคมอย่างรุนแรง (D. o. E. a. S. A. United Nations, Population Division 2013) เช่นเดียวกับที่ประเทศไทยได้เริ่มก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุแล้วตั้งแต่ปีพ.ศ. 2548 เมื่อสัดส่วนของประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปสูงกว่าร้อยละ 10 และจะเป็นสังคมผู้สูงอายุเต็มตัวในปีพ.ศ.2567 เมื่อสัดส่วนของประชากรสูงอายุสูงกว่าร้อยละ 20 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2551) ผลการศึกษาขององค์การสหประชาชาติในปีค.ศ.2005 พบว่าอัตราการเพิ่มขึ้นของประชากรสูงอายุไทย จะก้าวกระโดดเป็นสองเท่าในอีกสองทศวรรษข้างหน้า สัดส่วนประชากรสูงอายุที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของไทยนี้หมายถึงว่า ประเทศมีระยะเวลาที่ค่อนข้างสั้น ในการเตรียมรองรับการดูแลผู้สูงอายุที่จะเพิ่มขึ้นให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี นอกจากนี้การเพิ่มขึ้นของประชากรสูงอายุ ยังมีผลกระทบต่อภาวะทางเศรษฐกิจ สังคม การลงทุน รายได้ต่อหัวประชากร โดยเฉพาะผลกระทบต่อการออม เนื่องจากประชากรวัยทำงานที่มีแนวโน้มลดลง ส่งผลให้มีแรงงานใหม่เข้าสู่ตลาดแรงงานน้อยลง ขณะที่กำลังแรงงานที่มีอยู่กลับต้องรับภาระเลี้ยงดูผู้สูงอายุมากขึ้น ทำให้สัดส่วนค่าใช้จ่ายต่อรายได้เพิ่มขึ้น จึงส่งผลกระทบต่อการออมในระดับครัวเรือน งบประมาณด้านสาธารณสุขจะสูงขึ้นแทนที่งบประมาณด้านการศึกษา (ไพโรจน์ วงศ์วุฒิวัฒน์, 2551)

การศึกษาอัตราการเป็นภาระวัยสูงอายุ ซึ่งคำนวณโดยการหารจำนวนประชากรที่มีอายุ 60 ปี และมากกว่า ด้วยจำนวนประชากรในวัยแรงงาน (อายุ 15 – 59 ปี) ได้พบว่า ในปี พ.ศ. 2533 ประเทศไทยมีประชากรวัยแรงงาน 10 คน ทำหน้าที่ในการดูแลผู้สูงอายุ 1 คน แต่การประมาณการในปี พ.ศ. 2563 ภาระของประชากรวัยแรงงาน ในการดูแลผู้สูงอายุจะเพิ่มสูงขึ้นเป็นประชากรวัยแรงงานประมาณ 4 คน จะต้องรับภาระในการดูแลผู้สูงอายุ 1 คน (วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2555) การเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือกับสถานการณ์สังคมผู้สูงอายุที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้นี้ จึงเป็นเรื่องสำคัญที่ทุกฝ่ายในสังคมต้องเร่งแสวงหาความรู้และร่วมกันกำหนดแนวทางพัฒนาสังคมไทยในอนาคตให้เป็นสังคมผู้สูงอายุที่มีคุณภาพ มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และเป็นสังคมแห่งความสุขของคนทุกวัย (อัญชญา วงศ์ทอง, 2550) ประเด็นในเชิงนโยบายที่จะต้องเตรียมการไว้ล่วงหน้า ได้แก่ การสนับสนุนการทำงานอย่างต่อเนื่องของกลุ่มแรงงานที่มีอายุมาก การเพิ่มประสิทธิภาพการลงทุนให้เกิดผลตอบแทนของเงินทุนที่สูงกว่าเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ดังเช่นประเทศญี่ปุ่น การดำเนินนโยบายเศรษฐกิจจะต้องครบวงจร และมีความสอดคล้องทั้งในด้านการส่งเสริมการออม การเพิ่มผลิตภาพแรงงาน การเพิ่มประสิทธิภาพการลงทุน และการเพิ่มประสิทธิภาพทางการเงิน (ปัทมา เจริญวิเศษกุล, 2551)

สำหรับภาคประชาชน การเผชิญกับภาวะความชรา นับเป็นสภาวะวิกฤตของคนวัยกลางคน วัยกลางคนอยู่ช่วงกลางระหว่างวัยผู้ใหญ่ตอนต้นกับวัยสูงอายุโดยประมาณอายุกันระหว่าง 40-60 ปี อยู่ในระยะเปลี่ยนวัยจากความเป็นหนุ่มสาวเข้าสู่วัยแรกเริ่มสูงอายุ เป็นวัยที่ต้องเผชิญภาวะวิกฤตทางกาย อารมณ์ สังคมและจิตใจ คนวัยกลางคนมักเป็นบุคคลซึ่งมีความรับผิดชอบอันสูงยิ่งต่อความเจริญและความเสื่อมของครอบครัว สังคม ประเทศชาติ เป็นบุคคลซึ่งเป็นหลักของเด็ก วัยรุ่น และคนแก่ เผชิญพร้อมกับภาระรับผิดชอบอันหนักทั้งทางเศรษฐกิจสังคม ทั้งในครอบครัวและนอกครอบครัว การเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุจึงเป็นวาระสำคัญของผู้ใหญ่วัยกลางคน แม้สภาพ “ความเป็นผู้สูงอายุ” เป็นสภาพอันไม่พึงปรารถนา แต่ผู้สูงอายุสามารถปรับตัวต่อสภาวะอันไม่พึงปรารถนานี้ได้เป็นอย่างดีไม่ทำตนให้เป็นภาระของบุคคลอื่นมากเกินไป ปัจจัยสำคัญในการปรับตัวได้ดีคือ การเตรียมตัวเตรียมใจเป็นผู้สูงอายุไว้ก่อนถึงวัย วิธีการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุมีหลายมิติ ได้แก่ 1) การเตรียมเรื่องที่อยู่ในยามสูงอายุที่มีความสงบ สะดวก ปลอดภัย ซึ่งจำเป็นต้องจัดการตั้งแต่วัยกลางคน เพราะถ้าหากจัดการเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุแล้ว มีปัญหาบางอย่าง ซึ่งคนสูงอายุเตรียมแก้ไขไม่ทันการณ์ 2) การเตรียมเรื่องเงิน คนวัยกลางคนจะต้องเตรียมทรัพย์สินเงินทองของตนสำหรับใช้จ่ายใช้สอยในยามชรา ตามความเหมาะสมและลักษณะอาชีพ วิถีชีวิตของแต่ละบุคคล เมื่อยามอายุมากขึ้น เร็วแรงในการทำงานหรือโอกาสในการมีงานทำที่มีรายได้สูงของคนส่วนใหญ่ไม่ค่อยมี การหวังพึ่งพาทรัพย์สินเงินทองจากบุตรหลาน เป็นเรื่องค่อนข้างจะลางเลือน ผู้สูงอายุที่มีเงินทองใช้จ่ายใช้สอยตามอัตภาพ นอกจากจะไม่เป็นภาระแก่ลูกหลานของตนแล้ว ยังมีส่วนทำให้ลูกหลานเกรงใจและให้ความเอาใจเมือ

ยามต้องการความช่วยเหลือและในยามช่วยตัวเองไม่ได้ การเตรียมตัวเกี่ยวกับเรื่องนี้แต่เนิ่นๆ จึงเป็นเรื่องสำคัญมากเรื่องหนึ่ง (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2534b)

การเตรียมตัวเตรียมใจเพื่อเข้าสู่วัยผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพ โดยต้องมีการเตรียมความพร้อมในเรื่องสำคัญ ได้แก่ การเตรียมสุขภาพร่างกายให้ดีอยู่เสมอ การเตรียมวางแผนเรื่องการเงินและทรัพย์สินอย่างรอบคอบ การเตรียมเรื่องบ้านและที่อยู่อาศัยที่นำสู่การมีสุขภาพจิตที่ดี การเตรียมเรื่องงานทั้งงานจริงและงานอดิเรกหลังเกษียณ บางคนอาจต้องทำงานหารายได้ต่อเพราะมีปัญหาเรื่องเงิน ต้องมีความสามารถและความถนัด จึงต้องมีการเรียนรู้ก่อนการเกษียณอายุ (บรรลุ ศิริพานิช, 2550) ผู้สูงอายุหลายคนมีปัญหาสุขภาพ เคลื่อนไหวหรือทำกิจกรรมได้น้อยลง มีโรคประจำตัวที่ร้ายแรง เช่น เบาหวาน หัวใจ ไตวาย นอกจากนี้ยังมีปัญหาสุขภาพจิต ความเครียดจากปัญหาสุขภาพ เครียดจากความเหงา ว่าเหว่ เครียดจากการไม่มีรายได้ รู้สึกว่าตนเองไม่มีค่าเมื่อต้องพึ่งพิงรายได้จากผู้อื่น (ศศิพัฒน์ ยอดเพชร, 2547)

ในส่วนของภาครัฐ การจัดทำแผนผู้สูงอายุแห่งชาติตั้งแต่ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564) เน้นการให้ความรู้และความคุ้มครองผู้สูงอายุด้านร่างกาย จิตใจและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ โดยให้ผู้สูงอายุเข้ามามีส่วนร่วมทั้งในฐานะผู้รับและผู้ให้แก่สังคม ทิศทางนโยบายภาครัฐโดยรวม มีแนวทางที่จะลดภาระและบทบาทของหน่วยงานที่ทำหน้าที่ให้การสนับสนุนและส่งเสริมผู้สูงอายุ แต่พยายามให้ผู้สูงอายุได้ใช้ชีวิตอยู่กับครอบครัวและชุมชนมากขึ้น

แต่การสำรวจข้อมูลประชากรกลับพบว่า ในปีพ.ศ.2550 ครั้วเรือนไทยมีขนาดโดยเฉลี่ย 3-4 คน เป็นครั้วเรือนเดี่ยวร้อยละ 53.9 ครั้วเรือนขยายร้อยละ 34.5 และมีครั้วเรือนแบบรุ่นกระโดด (Skip Generation) ที่มีเฉพาะผู้สูงอายุและเด็ก นอกจากนี้ยังมีครั้วเรือนที่มีผู้สูงอายุอยู่คนเดียวมากขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากการหย่าร้าง เป็นม่าย เป็นโสด หรือไม่มีลูก โดยจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน จากร้อยละ 3.6 ในปีพ.ศ.2537 เป็นร้อยละ 6.3 ในปีพ.ศ. 2545 ร้อยละ 7.4 ในปีพ.ศ. 2547 และร้อยละ 7.7 ในปีพ.ศ. 2550 ผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจและสังคม ทำให้ขนาดของครั้วเรือนเปลี่ยนแปลงลดลง และรูปแบบครั้วเรือนได้เปลี่ยนจากเดิม (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2551)

จากผลการศึกษาการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรไทยและการคาดคะเนสถานการณ์ของผู้เชี่ยวชาญจากสาขาต่างๆและแนวนโยบายภาครัฐที่ได้กล่าวมา ได้ข้อสรุปตรงกันว่า การดำรงชีวิตของผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพ จำเป็นต้องมีเงินเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งผู้ใหญ่วัยกลางคนจึงต้องมีการเตรียมการวางแผนการเงินก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ

จากผลสำรวจดัชนีชี้วัดมุมมองต่อชีวิตของประชาชนในภูมิภาคเอเชีย (หนังสือพิมพ์สยามธุรกิจ, 2550) สะท้อนให้เห็นถึงทัศนคติของประชาชนในการบริหารจัดการทางการเงิน และทัศนคติที่มีต่อการใช้ชีวิตกับสังคมในปัจจุบันและอนาคต ได้สำรวจกลุ่มประชากรที่มีรายได้ในระดับปานกลางถึงสูง (ร้อยละ 25 - 30 ของประชากร) อายุ 25-50 ปี ใน 8 ประเทศ ได้แก่ ประเทศไทย ฮองกง

สิงคโปร์ จีน มาเลเซีย อินเดีย และฟิลิปปินส์ โดยวัดจากปัจจัยหลัก 4 ประการ ที่มีผลต่อการใช้ชีวิต คือ ครอบครัว อาชีพ การเกษียณอายุ และสุขภาพ พบว่าในแง่มุมมองของการเกษียณอายุนั้น คนไทยมีความพึงพอใจในการใช้ชีวิตในปัจจุบัน แต่ไม่ได้นึกถึงการวางแผนใช้ชีวิตในอนาคตอย่างเหมาะสม เช่นเดียวกันกับ อินเดีย จีน และฟิลิปปินส์ ร้อยละ 67 ของคนไทยที่มีรายได้ในระดับปานกลางถึงสูง ไม่ได้เริ่มวางแผนการเตรียมความพร้อมในชีวิตหลังเกษียณอย่างจริงจัง คนไทยเริ่มวางแผนเตรียมความพร้อมสำหรับชีวิตหลังเกษียณเมื่ออายุ 44 ปี ซึ่งช้ากว่าเกณฑ์โดยเฉลี่ยของภูมิภาคสอดคล้องกับการสำรวจดัชนีไลฟ์-แมทเทอร์ส ประจำปี 2550 (newswit.com, 2550) ด้านทัศนคติและความพร้อมด้านการเงินเพื่อรักษาสุขภาพการสำรวจที่พบว่าคนไทยใช้ชีวิตอย่างขาดการวางแผนการเงินอย่างเหมาะสม และไม่มีเตรียมพร้อมทางการเงินที่ดีพอ เนื่องจากร้อยละ 83 ของคนไทยไม่มีการออมเงินเป็นประจำ ร้อยละ 57 ของคนไทยไม่มีเงินเพียงพอที่จะใช้ชีวิตหลังเกษียณ ร้อยละ 84 ของคนไทยไม่มีการซื้อกรมธรรม์คุ้มครองค่ารักษาพยาบาลหลังเกษียณที่มากเพียงพอต่อการดูแลสุขภาพ

ในด้านหนี้สินและการออม การสำรวจเบื้องต้นโดยใช้ข้อมูลจากการสำรวจ ในช่วง 6 เดือนแรกของปี พ.ศ. 2554 พบว่าครัวเรือนที่มีหนี้สินคิดเป็นร้อยละ 56.9 จากจำนวนครัวเรือนตัวอย่างประมาณ 26,000 ครัวเรือนโดยมีจำนวนหนี้สินเฉลี่ย 136,562 บาทต่อครัวเรือน ซึ่งร้อยละ 74.6 เป็นการก่อหนี้เพื่อประโยชน์ในครัวเรือน ได้แก่ หนี้จากการซื้อบ้าน ที่ดินร้อยละ 36.4 หนี้เพื่อใช้ในการอุปโภคบริโภคร้อยละ 36.1 และหนี้เพื่อใช้ในการศึกษามีเพียงร้อยละ 2.1 เท่านั้น เมื่อพิจารณารายได้ค่าใช้จ่าย และหนี้สินของครัวเรือนเป็นรายภาค พบว่าแม้กรุงเทพฯ และ 3 จังหวัด คือ นนทบุรี ปทุมธานี และสมุทรปราการ จะมีรายได้ต่อครัวเรือนเฉลี่ยสูงกว่าภาคอื่น คือ 43,669 บาท แต่ก็มีค่าใช้จ่ายและจำนวนหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนสูงสุดเช่นเดียวกัน คือ 29,031 และ 220,226 บาท ตามลำดับ และมีสัดส่วนของค่าใช้จ่ายต่อรายได้ร้อยละ 66.5 ซึ่งจะทำให้เกิดการออม และหรือการชำระหนี้ได้เพียงร้อยละ 33.5 ของรายได้ เมื่อเปรียบเทียบกับหนี้สินต่อรายได้ของครัวเรือน พบว่าในปี 2554 หนี้สินต่อรายได้ของครัวเรือนคิดเป็น 5.8 เท่า จำนวนเงินที่เป็นหนี้มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ตั้งแต่ปี 2545 ถึง 2554 คือ จาก 82,485 เป็น 136,562 บาท (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2554) และผลสำรวจสถานะการเงินภาคประชาชนล่าสุด หลังเหตุการณ์น้ำท่วมใหญ่ในช่วงปลายปี 2554 โดยศูนย์พยากรณ์เศรษฐกิจ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 53.9 มีรายได้ไม่พอกับค่าใช้จ่าย จนต้องมีการกู้ยืมเงินจากญาติพี่น้อง และนำเงินออมออกมาใช้ ขาย หรือจำหน่ายทรัพย์สินที่มีอยู่ (กรุงเทพธุรกิจออนไลน์, 2555)

จากผลการสำรวจดังกล่าว ชี้ให้เห็นว่าครัวเรือนไทยปัจจุบันยังประสบปัญหาการจัดการการเงิน ครัวเรือนจำนวนมากยังใช้วิธีก่อหนี้เพื่อนำมาเป็นค่าใช้จ่ายครัวเรือน โดยเฉพาะครัวเรือนในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑลที่ต้องเผชิญกับปัญหารุนแรงด้านค่าครองชีพสูงการเตรียมตัวที่ดีสำหรับ

ผู้สูงอายุนั้น ต้องมีการเตรียมตัวก่อนตั้งแต่วัยกลางคน การศึกษาข้อมูลโครงการวิจัยเศรษฐกิจ สังคม และประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทยพบว่า ผู้สูงอายุไทยกว่าครึ่งไม่มีการเตรียมตัวเพื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ ทั้งๆ ที่ส่วนใหญ่เห็นว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญ กลุ่มที่มีการเตรียมตัวจะเป็นด้านการเงินมากกว่าเรื่องอื่น (นภาพร ชัยวรรณ และคณะ, 2532) สอดคล้องกับผลการวิจัยสภาพ ปัญหา ความต้องการ และรูปแบบการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านการเตรียมความพร้อมเมื่อเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของผู้ใหญ่วัยแรงงาน ที่พบว่า ปัญหาและความต้องการการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อเตรียมความพร้อมเมื่อเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของผู้ใหญ่วัยแรงงานครอบคลุมเนื้อหาทั้ง 4 ด้านคือ ด้านสุขภาพอนามัย ด้านปรับตัวทางสังคมและจิตใจ ด้านพฤติกรรมกรออม ด้านพฤติกรรมกรเรียนรู้โดยเฉพาะการเตรียมความพร้อมด้านพฤติกรรมกรออม พบว่า ผู้ใหญ่วัยแรงงานมีปัญหาการจัดการการเงินและการลงทุน และมีความต้องการให้ภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงการคลังและตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กระทรวงแรงงานมีการให้ความรู้เรื่องการออมและการลงทุนอย่างกว้างขวางและเพียงพอ นอกจากนี้หน่วยงานต่างๆ ควรจัดให้มีการอบรมเกี่ยวกับการบริหารการเงินและการออมให้แก่บุคลากร เพื่อการกระตุ้นให้ผู้ใหญ่ตระหนักถึงการจัดการการเงินของตนเองอย่างเหมาะสม (อาชญญา รัตนอุบล และคณะ, 2552)

จากข้อมูลดังกล่าว สะท้อนให้เห็นชัดเจนว่าผู้ใหญ่วัยกลางคนของไทยส่วนใหญ่ยังขาดการเตรียมพร้อมและมีปัญหาด้านการวางแผนและการจัดการการเงินส่วนบุคคล ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพชีวิตและปัญหาสังคมในยุคสังคมผู้สูงอายุโดยเฉพาะผู้ใหญ่วัยกลางคนในสังคมเมืองที่ต้องใช้เงินเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีพ อาจไม่สามารถพึ่งพาลูกหลานได้เช่นผู้สูงวัยในยุคก่อน ต้องหันมาพึ่งตนเองเป็นหลักตั้งนั้นการอบรมเกี่ยวกับการจัดการการเงินส่วนบุคคลและการออมจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อผู้ใหญ่ในช่วงวัยกลางคนเพื่อเตรียมความพร้อมด้านการจัดการการเงินให้ผู้ใหญ่วัยกลางคนสามารถรับมือกับสถานการณ์ในวัยสูงอายุ

การศึกษาเป็นพลังทางปัญญาในการพัฒนาตนเองของประชาชน สังคม และประเทศชาติในยุคสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ เพื่อส่งเสริมบุคคลากรของประเทศให้มีความรู้ และสามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2548) ปัจจุบันภาครัฐให้ความสำคัญต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต เห็นได้จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2553 มาตรา 6 ที่ได้เพิ่มมาตรา 12/1 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 กำหนดให้การจัดการศึกษาอบรมขององค์กรวิชาชีพหรือเอกชน การศึกษาทางเลือกของประชาชน การเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้ตลอดชีวิต ได้รับความคุ้มครองและส่งเสริมที่เหมาะสมจากภาครัฐ

การศึกษานอกระบบโรงเรียนเป็นระบบการศึกษาที่มุ่งเน้นให้กลุ่มเป้าหมายได้พัฒนาชีวิตและสังคม ด้วยการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยการศึกษาหาความรู้ และฝึกทักษะที่จำเป็นใน

การดำรงชีวิต เพื่อสามารถปรับตัวให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงของสังคม และความเจริญก้าวหน้าทาง วิทยาการได้อย่างมีความสุขตามควร (อาชัญญา รัตนอุบล, 2542) ผู้ใหญ่ทุกสถานะ จำเป็นต้องเตรียม ตัวเพื่อรับมือและเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่ท้าทายในยุคที่โลกก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว การเตรียม ตัวของผู้ใหญ่ในฐานะปัจเจกบุคคล ชุมชน องค์กร ต้องมีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและตลอดชีวิต เพื่อ พัฒนาและเจริญเติบโต โดยมีเป้าหมายสูงสุดอยู่ที่การพัฒนาให้สูงสุดตามศักยภาพของแต่ละบุคคล (ชัยฤทธิ์ โพธิสุวรรณ, 2549)

การวางแผนและการบริหารการเงินส่วนบุคคลสามารถจัดหลักสูตรในรูปแบบการศึกษานอก ระบบโรงเรียนโดยคัดสรรเนื้อหาที่เหมาะสมให้แก่ประชาชนตั้งแต่วัยเยาว์จนถึงผู้เรียนสูงวัย ในทุก สาขาอาชีพ ซึ่งได้มีการจัดการให้ความรู้ต่างรูปแบบบ้างแล้ว อาทิ โครงการพัฒนาความรู้เยาวชนที่ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยร่วมมือกับกรุงเทพมหานคร นำหลักสูตร “เงินทอง ของมีค่า” เข้า สอนแก่เยาวชนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครทั้ง 436 แห่ง โครงการส่งเสริมกิจกรรมการให้ ความรู้ด้านการบริหารการเงินส่วนบุคคลและการลงทุน ที่ธนาคารกสิกรไทยจัดขึ้นในลักษณะ การศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้ความรู้แก่ผู้สนใจทั่วไปได้เพิ่มทักษะในการบริหารการเงินส่วนบุคคล ช่วยให้ผู้สนใจสามารถวางแผนบริหารจัดการทางการเงิน ทั้งในด้านของการใช้จ่าย การจัดสรรเงินออม และลงทุนให้บรรลุเป้าหมายทางการเงินได้ตามที่ต้องการ เป็นที่รู้จักในชื่อบริการ K-WePlanตั้งแต่ ปลายปีพ.ศ.2550 เป็นต้นแต่ยังไม่ปรากฏว่ามีหน่วยงานใดริเริ่มการจัดหลักสูตรการบริหารการเงิน ส่วนบุคคลโดยเฉพาะหลักสูตรสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคนเพื่อเตรียมพร้อมรับมือกับวิกฤตทางเศรษฐกิจ และสังคมที่จะต้องเผชิญในยุคที่ประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มตัวในอนาคต อันใกล้นี้

งานวิจัยนโยบายและมาตรการที่เกี่ยวข้องในการเตรียมความพร้อมเมื่อเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของ ผู้ใหญ่วัยแรงงาน (อาชัญญา รัตนอุบล และคณะ, 2552) พบว่า มาตรการต่าง ๆ เพื่อรองรับผู้สูงอายุ เหล่านั้นยังมีน้อย โดยเฉพาะมาตรการการจัดการด้านสุขภาพ การออม และการเรียนรู้ที่เหมาะสม ให้กับผู้สูงอายุยังไม่แพร่หลาย (มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ, 2552)

ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่า การพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน จะเป็นส่วนสำคัญที่ สามารถช่วยให้ผู้ใหญ่วัยกลางคนที่ขาดความรู้และทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลของตนเอง เกิดความสนใจและผ่านกระบวนการเรียนรู้จนกระทั่งสามารถนำองค์ความรู้มาปรับใช้ในการแก้ปัญหา การเงินในชีวิตจริงได้ และมีความมั่นคงทางการเงินเมื่อก้าวสู่วัยผู้สูงอายุ

จากการศึกษาเปรียบเทียบแนวคิดในการพัฒนาโปรแกรมการศึกษาผู้ใหญ่ การประยุกต์ใช้ รูปแบบในการพัฒนา เพื่อเป็นกรอบในการสร้างพัฒนาโปรแกรมที่นักการศึกษาผู้ใหญ่ได้สร้างไว้ โดย Boone, Safrit, and Jones (2002) พบว่า การพัฒนาโปรแกรมการศึกษาผู้ใหญ่ของ Kidd (1973) ที่

เน้นการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเป็นจุดศูนย์กลาง การมีส่วนร่วมของผู้เรียนในการกำหนดวัตถุประสงค์ แต่ถึงวิธีการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ของ Houle (1972) ซึ่งเหมาะกับการพัฒนาวิชาชีพ โปรแกรมการพัฒนาของ Boyle (1981) ที่มีลักษณะสำคัญ ในการพัฒนาทั้งองค์กร พัฒนาความสามารถพื้นฐานของปัจเจกบุคคล และให้ความรู้แก่ชุมชน แบบจำลองเชิงโต้ตอบ (Interactive Model of Program Planning) ของ Caffarella (2002) ที่มีลักษณะสำคัญ คือ เน้นเรื่องความยืดหยุ่นขององค์ประกอบของโปรแกรม 12 องค์ประกอบ ที่ผู้พัฒนาโปรแกรมสามารถตัดสินใจว่า จะเลือกองค์ประกอบใดมาดำเนินการพัฒนาโปรแกรมตามบริบท ปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอก ของการพัฒนานั้น ซึ่งเหมาะกับการพัฒนาโปรแกรมที่มีความแตกต่างในบริบท ปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอก ของแต่ละชุมชนหรือองค์กรเป็นสำคัญ

นอกจากนี้ Boyle (1981) ได้กำหนดให้ การพัฒนาโปรแกรมไว้ 3 รูปแบบ ให้เลือกตามลักษณะเฉพาะของกลุ่มผู้รับบริการ ได้แก่ โปรแกรมเชิงพัฒนา (Development Program) ที่มีจุดมุ่งหมายหลักช่วยให้ผู้เข้ามารับบริการสามารถตอบสนองความต้องการและสามารถแก้ปัญหาในชุมชนโปรแกรมเชิงสถาบัน (Institutional Program) ที่มุ่งเน้นพัฒนาความสามารถพื้นฐานของปัจเจกบุคคล และให้ความสำคัญเนื้อหาสาระทางวิชาการเพื่อพัฒนาสติปัญญาและการมีเหตุผลของผู้เรียนและโปรแกรมเชิงสารสนเทศ (Information Program) ที่เน้นการแลกเปลี่ยนสารสนเทศระหว่างผู้พัฒนาโปรแกรมกับผู้รับบริการ นั้น

ดังนั้นผู้วิจัยจึงพิจารณาเลือกรูปแบบการพัฒนาโปรแกรม โดยใช้โปรแกรมเชิงสถาบันของ Boyle (1981) เนื่องจากมีความสอดคล้องตรงกับวัตถุประสงค์ของการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้เรียนวัยกลางคนที่เป็นประชาชนทั่วไป มิได้มีสังกัดองค์กรหรือหน่วยงานใดโดยเฉพาะ และมีเป้าหมายที่จะพัฒนาความรู้ ความเข้าใจและทักษะการจัดการการเงินส่วนบุคคล โดยการนำแนวทางในการพัฒนาโปรแกรมของ Boyle (1981) 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การกำหนดกลุ่มเป้าหมายผู้รับบริการของโปรแกรม (Defining Target Clientele) 2) การระบุขอบเขตเนื้อหาในการพัฒนาโปรแกรม (Specific Content Area) 3) การสร้างแผนการสอน (Identifying Instructional Approach) 4) การจัดเตรียมแผนปฏิบัติการ (Providing Instruction) 5) การประเมินผลโปรแกรม (Evaluation of the Program) เป็นแนวทางในการพัฒนา

จากการศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตั้งแต่หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2503 ถึง หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 พบว่ามีการบรรจุหลักสูตรวิชาการบริหารการเงินส่วนบุคคลเข้าไปในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ดังนั้นผู้ใหญ่ในวัย 40-60 ปี ของไทยส่วนใหญ่ จึงไม่ได้รับความรู้ด้านการจัดการการเงินส่วนบุคคลจากการศึกษาในระบบโรงเรียน

ประกอบกับความหลากหลายในด้านอาชีพ รายได้ ความเป็นอยู่ ที่แตกต่างของผู้ใหญ่วัยกลางคนของสังคมไทยและการเปลี่ยนแปลงด้านกายภาพของของผู้ใหญ่วัยกลางคนที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้

ในการจัดการการเงินส่วนบุคคลผู้เรียนต้องมีทักษะในการวิเคราะห์และวางแผน จึงจำเป็นต้องคำนึงถึงวิธีการเรียนการสอนตามหลักการเรียนรู้ผู้ใหญ่ เพื่อให้ผู้เรียนผู้ใหญ่ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมาย มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อนำไปใช้ในการจัดการการเงินของตนเองในชีวิตจริงได้ การศึกษานอกระบบโรงเรียนจึงสามารถนำมาใช้เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ใหญ่วัยกลางคนได้พัฒนาความรู้เกี่ยวกับการจัดการการเงินส่วนบุคคลของตนเอง

การเรียนรู้ของผู้ใหญ่วัยกลางคนในด้านการจัดการการเงินส่วนบุคคล ต้องมีทักษะในการคิดวิเคราะห์ และจดจำ Gagne (1985) ได้พัฒนาทฤษฎีเงื่อนไขการเรียนรู้ (Conditions of Learning) ขึ้นเป็นรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดของ Gagne (Gagne's Instruction Model) โดยเน้นการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และจดจำของมนุษย์ ที่มุ่งเป้าให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้สาระที่นำเสนอได้อย่างดี รวดเร็ว และจดจำสิ่งที่เรียนรู้ได้นาน และเพิ่มพูนทักษะในการจัดระบบข้อมูลรวมทั้งการแสดงผลการเรียนรู้ของตนเองด้วย

ในขณะที่ผู้เรียนผู้ใหญ่วัยกลางคนมีความแตกต่างหลากหลายทั้งในด้านเพศ อายุ รายได้ ความเป็นอยู่ วิธีการเรียนรู้ C. A. Tomlinson (2001) ได้นำเสนอหลักการสอนโดยการสร้างความแตกต่าง (Differentiation) ที่หมายถึง การที่ผู้สอนจัดสรรเส้นทางการเรียนรู้ที่แตกต่างหลากหลายให้ผู้เรียน ทั้งการเข้าถึงเนื้อหา กระบวนการเรียนรู้ การจัดกระบวนการความคิด และวิธีการนำเสนอผลลัพธ์การเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดสัมฤทธิผลทางการเรียน รูปแบบการสอนโดยการสร้างความแตกต่างของ Tomlinson (2001) เน้นให้ผู้สอนคำนึงถึงความต้องการของผู้เรียน โดยใช้หลักการทั่วไปในการอำนวยความสะดวกการเรียนรู้ที่ยึดถือประสิทธิภาพของผู้เรียนแต่ละคนเป็นสำคัญ เพื่อนำมาปรับแต่งองค์ประกอบของหลักสูตรการสอน คือ เนื้อหาสาระ (Content) กระบวนการ (Process) และผลการเรียนรู้ (Product) โดยอยู่บนพื้นฐานจากความแตกต่างของผู้เรียน 3 ประการ คือ ความพร้อม ความสนใจ และวิธีการเรียนรู้ ด้วยการเลือกใช้รูปแบบเทคนิคการสอนต่างๆ ตามความเหมาะสม เพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ

และ Cash (2011) ได้ต่อยอดรูปแบบการสอนโดยการสร้างความแตกต่างของ Tomlinson ด้วยการนำเสนอหลักการสอนโดยการสร้างความแตกต่างขั้นสูงที่มี 13 องค์ประกอบคือ 1) นำเสนอเน้นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหาใน 2) ผสมผสาน ร้อยเรียงหลักการต่างๆ เข้าสู่เนื้อหาของบทเรียน 3) นำเสนอประสบการณ์ที่สัมพันธ์กับเนื้อหาบทเรียน 4) พัฒนากระบวนการคิดของผู้เรียนในการวิเคราะห์เนื้อหา 5) พัฒนาทักษะในการค้นคว้าและการสรุปสิ่งเรียนรู้ให้เป็นหลักการ 6) ผสมผสานหลักการเบื้องต้น และทักษะการคิดที่สูงขึ้นเข้าไปในกิจกรรมการเรียนรู้ 7) พัฒนาให้เกิด

การเรียนรู้ด้วยตัวผู้เรียนเอง 8) จัดให้มีการเรียนรู้เชิงลึกในหัวข้อที่สนใจเพิ่มเติม 9) เน้นการมอบหมายงานแบบ 10) ส่งเสริมการพัฒนาผลผลิตการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีแนวคิดใหม่ๆ 11) ส่งเสริมการพัฒนาผลผลิตการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ใช้วัสดุ รูปแบบเทคนิคใหม่ 12) ส่งเสริมให้เกิดทักษะการทำความเข้าใจในเนื้อหาของบทเรียนด้วยตนเอง 13) ประเมินผลผู้เรียนระหว่างการสอนและขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องเข้ากันได้กับวิธีการเรียนรู้และการจดจำของผู้เรียน ด้วยหลัก E⁴ คือ E1 Effective, E2 Engaging, E3 Exciting และ E4 Enriching

การนำรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดของ Gagne(1985) มาบูรณาการเข้ากับหลักการสอนโดยการสร้างความแตกต่างขั้นสูง และขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยหลัก E⁴ ของ Cash (2011) เพื่อสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ในการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน ที่มีความแตกต่างหลากหลาย จึงมีความเหมาะสมกับสภาพ ปัญหาและความต้องการเรียนรู้และมีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะทำให้ผู้เรียนผู้ใหญ่วัยกลางคนเกิดประสิทธิผลการเรียนรู้ตามศักยภาพและความสนใจของตนเอง

จากความสำคัญและปัญหาที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงเลือกบูรณาการรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดของ Gagne (1985) หลักการสอนโดยการสร้างความแตกต่างขั้นสูงและขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยหลัก E⁴ ของ Cash (2011) ในการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนภายใต้รูปแบบโปรแกรมเชิงสถาบัน (Institutional Program) ของ Boyle (1981) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการการเรียนรู้ในการจัดการการเงินส่วนบุคคลและนำมาพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน ให้เกิดผลสัมฤทธิ์จากการเรียนรู้และสามารถนำไปปรับใช้แก้ปัญหาชีวิตจริงของผู้ใหญ่วัยกลางคนได้

คำถามการวิจัย

1. สภาพ ปัญหาและความต้องการการเรียนรู้การจัดการการเงินส่วนบุคคล มีประเด็นอะไรบ้าง
2. การจัดโปรแกรมเพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน ควรมีรูปแบบและกิจกรรมการเรียนรู้เป็นอย่างไร
3. ผู้เข้าร่วมโปรแกรมเพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคนที่พัฒนาขึ้น มีความรู้ ความเข้าใจและทักษะจัดการการเงินส่วนบุคคลเพิ่มขึ้นในระดับใด
4. ปัจจัยใดที่ส่งเสริม และปัจจัยใดที่เป็นอุปสรรคต่อการใช้โปรแกรมเพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะ ที่พัฒนาขึ้นมา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการในการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะด้านการจัดการเงินส่วนบุคคลของผู้ใหญ่วัยกลางคน
2. เพื่อพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน ในการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะด้านการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน
3. เพื่อศึกษาผลของการใช้โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน ในการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะด้านการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน
4. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการใช้โปรแกรมการศึกษานอกระบบที่พัฒนาขึ้นมา

สมมติฐานของการวิจัย

ด้านการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน

ชาลิณี เอี่ยมศรี (2549) ศึกษาผลการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะการแก้ปัญหาในการปฏิบัติงานด้านสาธารณสุข ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขตำบล โดยการใช้แนวคิดการพัฒนาโปรแกรมเชิงสถาบันของ Boyle (1981) เป็นกรอบในการจัดโปรแกรมการศึกษานอกระบบ ผลการวิจัยพบว่า หลังการเข้าโปรแกรมเจ้าหน้าที่สาธารณสุข กลุ่มทดลองมีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการแก้ปัญหาสูงกว่ากลุ่มควบคุม

จุฬารัตน์ เพชรวิเศษ (2554) ได้พัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลักและการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเพื่อพัฒนาสมรรถนะความรอบรู้แห่งตนสำหรับพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วยโดยใช้แนวคิดการพัฒนาโปรแกรมเชิงสถาบันของ Boyle (1981) เป็นกรอบในการจัดโปรแกรมการศึกษานอกระบบ ผลการวิจัยพบว่า พยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วยในกลุ่มทดลองมีคะแนนสมรรถนะความรอบรู้แห่งตนสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญ

ด้านการสอนโดยใช้แนวคิด ของ Gagne

ภาสกร เรืองรอง (2552) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้บทเรียนบนเครือข่าย WBI กับขั้นตอนการสอน 9 ขั้นของ Gagne ผลการวิจัยพบว่า บทเรียนบนเครือข่าย Web-Based instruction (WBI) เป็นการเรียนการสอนโดยใช้สื่อเป็นที่ยอมรับว่า สามารถนำไปจัดการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประภาศรี ศักดิ์ศรีชัยสกุล (2544) ได้นำเสนอรูปแบบการเรียนการสอนผ่านเว็บวิชาภาษาไทย ตามกระบวนการสอนของ Gagne สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยต่ำ ผลการวิจัย พบว่าด้านการสร้างความสนใจ ควรจัดสภาพแวดล้อมให้

น่าสนใจ โดยใช้ เกม การสนทนาถาม-ตอบ บนกระดานอิเล็กทรอนิกส์ ด้านการบอกจุดประสงค์ ควรใช้รูปภาพ/ตัวกระพริบ คำอธิบายบอกจุดประสงค์ ด้านการทบทวนความรู้เดิม ควรใช้ การสรุปเปรียบเทียบเพื่อเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ การชี้แนวทางการเรียนรู้ ควรให้คำแนะนำหรือชี้แนะเพื่อกระตุ้นให้เกิดความอยากเรียนรู้ และสามารถวิเคราะห์คำตอบได้ด้วยตนเอง ด้านการให้ข้อมูลป้อนกลับ ควรให้ทราบผลทันทีหลังจากมีการสนทนา ถาม-ตอบระหว่างการสอน และทราบผลถูกผิดทันทีที่ทำแบบฝึกหัด เพื่อนักเรียนจะประเมินตนเองได้ด้านการทดสอบความรู้ จัดให้มีกิจกรรมเลือกทำแบบทดสอบเมื่อจบบทเรียนหรือระหว่างเรียน ตามความสามารถเรียนรู้และให้ทราบผลของแบบทดสอบทันที ด้านการจำและการนำไปใช้ จัดให้มีกิจกรรมให้ผู้เรียนช่วยกันสรุปประเด็นสำคัญ

คัทรียา มีฤกษ์สม (2555) ได้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถทางการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่าผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยรูปแบบ ADDIE Model ของเควินครูสร่วมกับกรอบแนวคิดทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ (Piaget) ทฤษฎีการสร้างความรู้(Constructivism) ของ Jean Piaget และ Lev Vygotsky รูปแบบการเรียนการสอนคิดตามแนวคิดของ Gagne และแนวคิดเกี่ยวกับการคิดวิเคราะห์ของ Bloom เป็นแนวทางในการกำหนดเกณฑ์ประเมินเป็นการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอน (Implementation: I) โดยการนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นประถมศึกษาเครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วยรูปแบบการเรียนการสอนคิดวิเคราะห์แผนการจัดการเรียนรู้แบบประเมินความสอดคล้องของรูปแบบการเรียนการสอนแบบทดสอบวัดความสามารถทางการคิดวิเคราะห์แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านจับใจความแบบสอบถามความพึงพอใจการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติร้อยละค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสถิติค่าที่และการวิเคราะห์เนื้อหาการพัฒนา (Development: D2) การประเมินผลรูปแบบการเรียนการสอน (Evaluation: E) โดยผู้เชี่ยวชาญแล้วนำเสนอรูปแบบการเรียนการสอน

Richey and Rita (1996) ได้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนจากทฤษฎีการเรียนการสอนของ Gagne โดยบูรณาการกับจิตวิทยาการศึกษาโดยการออกแบบรูปแบบการประชุมและเทคนิคการประชุมพบว่า การเรียนการสอนจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีและทำให้บรรยากาศในการเรียนรู้มีแนวโน้มที่สูงขึ้น

Hannon et al. (2002) ได้นำเสนอผลการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนของ Gagne Briggs และ Wager ผลการศึกษาพบว่า การประเมินสมรรถนะด้านสุขภาพใน 1 ปีที่ผ่านมาของนักเรียนมีตัวชี้วัดที่ตรงกับตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยและมีประสบการณ์จากการเรียนรู้ผ่านสื่อออนไลน์ และนักเรียนบางกลุ่มยังนำผลที่ได้จากการเรียนไปใช้บูรณาการการเรียนการสอนกับสื่อตัวอื่นได้เป็นอย่างดี ซึ่งเป็นผลที่เกิดจากการเรียนรู้ผ่านการแก้ไขปัญหาและสิ่งที่สำคัญเกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้สอนในบรรยากาศของการเรียนทางไกลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

Solanki (2014) ได้พัฒนาโมดูลการเรียนการสอนมัลติมีเดียโดยใช้ทฤษฎีการเรียนการสอนของ Gagne ผลการวิจัยพบว่า ในระบบการศึกษาของประเทศอินเดีย มีการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีมัลติมีเดียเข้าไปผสมผสานในการจัดการเรียนการสอน งานวิจัยแสดงให้เห็นถึงกระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยพัฒนาเป็นโมดูลที่มีลักษณะเป็นกราฟิก เสียง และวิดีโอ ที่ทำให้สนใจในการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น สามารถเรียนรู้ได้ง่าย ซึ่งโมดูลนี้เป็นฐานสำคัญของการเรียนการสอนตามแนวคิดของ Gagne ที่มีประสิทธิภาพ

Neo (2010) ศึกษาวิจัย ได้ผลสรุปว่า การเรียนการสอนเกี่ยวกับสื่อดิจิทัล และการเรียนรู้จากสื่อดิจิทัลได้มีการเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมอย่างต่อเนื่องในชั้นเรียน การจัดการเรียนการสอนได้เปลี่ยนจากการจดบรรยายเป็นการเรียนรู้จากสิ่งต่างๆ รอบตัว ที่ส่งผลกระทบต่อการใช้สื่อดิจิทัลในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้หลักการสอนแบบแอนิเมชัน ซึ่งใช้รูปแบบการสอนของ Gagne ที่แบ่งออกเป็น 9 ประการ พบว่า กิจกรรมการสอนเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมรอบตัวที่ใช้สื่อแอนิเมชัน ผู้เรียนมีการเรียนรู้ที่ดีขึ้น สามารถใช้ข้อมูลในการแสวงหาความรู้ และการวิจัยจากเทคโนโลยี และมีผลตอบรับในการเรียนรู้ดีขึ้น

ด้านการสอนโดยการสร้างความแตกต่าง

Rock, Gregg, Ellis, and Gable (2008) สร้างกรอบแนวคิด REACH สำหรับชั้นเรียนในรูปแบบการสอนโดยการสร้างความแตกต่างได้มีครูด้านการศึกษาทั่วไป และด้านการศึกษาพิเศษได้ทบทวนวรรณกรรมโดยใช้ REACH เป็นเทคนิคที่จะช่วยจำ รูปแบบที่ครูทั้งสองคนได้พัฒนามีทั้งการบันทึก หรือรายงาน และกลยุทธ์ภาคปฏิบัติในการใช้รูปแบบ

จากผลการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ เห็นได้ว่างานวิจัยส่วนใหญ่ ที่นำทฤษฎีของ Gagne (1985) มาเป็นแนวทางในการจัดรูปแบบและกระบวนการเรียนการสอนโดยมีกลุ่มเป้าหมายหลักคือผู้เรียนในระบบโรงเรียน และมุ่งเน้นเพื่อพัฒนาความสามารถด้านทักษะในการคิด และ วิเคราะห์ โดยมีการใช้สื่อการเรียนการสอนที่แตกต่างกัน และทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนที่ดีขึ้น ส่วนงานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรมเชิงสถาบันของ Boyle (1981) นั้นพบว่านำมาใช้ได้ผลดีกับการพัฒนาความสามารถส่วนบุคคล โดยเฉพาะได้ทักษะด้านการคิด วิเคราะห์และแก้ปัญหา ดังเช่น ของ ซาลินี เอี่ยมศรี (2549) และ จุฬารัตน์ เพชรวิเศษ (2554) กับกลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นผู้เรียนรู้ผู้ใหญ่ที่อยู่ในองค์กรทางสาธารณสุข ที่มีความต้องการพัฒนาทักษะด้านการคิด วิเคราะห์แก้ปัญหาการปฏิบัติงาน นอกจากนี้ ยังไม่พบว่ามีการนำมาแนวคิดการสอนโดยการสร้างความแตกต่างขั้นสูง 13 ประการ กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลัก E4 ของ Cash (2011) มาใช้ในการพัฒนาผู้เรียนรู้ผู้ใหญ่ซึ่งเป็นการศึกษานอกระบบ (Non Formal Education)

ดังนั้นผู้วิจัยจึง พัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน โดยการบูรณาการ ทฤษฎีของ Gagne (1985) และ แนวคิดการสอนโดยการสร้างความแตกต่างขั้นสูง 13 ประการและกระบวนการ

จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลัก E4 ของ Cash (2011)มาใช้ในการเพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ และทักษะการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนา พัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบต่อไป

ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานของการวิจัยว่า ผู้ใหญ่วัยกลางคนที่เข้าร่วมโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลที่สร้างขึ้น มีความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลเพิ่มมากขึ้นกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรม

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้กำหนดขอบเขตที่จะทำการศึกษาออกเป็น 2 ส่วน คือ ขอบเขตด้านประชากร และขอบเขตตัวแปรที่ศึกษา ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ศึกษา คือ นักศึกษาคนวัยกลางคน อายุระหว่าง 40-60 ปี ที่ลงทะเบียนเรียนหลักสูตรการศึกษานอกระบบโรงเรียน ในเขตกรุงเทพมหานคร

ขอบเขตตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ คือโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน ที่บูรณาการรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดของ Gagne (1985) หลักการสอนโดยการสร้างความแตกต่างขั้นสูง และขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยหลัก E⁴ ของ Cash (2011) พัฒนาภายใต้รูปแบบโปรแกรมเชิงสถาบัน (Institutional Program) ของ Boyle (1981)

ตัวแปรตาม คือ ความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลของผู้ใหญ่วัยกลางคน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยจะจัดเนื้อหาหลักสูตรโดยบูรณาการหลักสูตรจากตำราการเงินส่วนบุคคลทั้งในประเทศและต่างประเทศ ทั้งที่จัดสอนในสถาบันการศึกษาและหลักสูตรที่จัดขึ้นในลักษณะการเรียนรู้ตามอัธยาศัย ประกอบกับผลการสำรวจความต้องการการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ของกลุ่มผู้เรียนเป้าหมาย มีเนื้อหาครอบคลุมใน 5 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการจัดการการเงินส่วนบุคคล เช่น ขอบเขตและจุดมุ่งหมายของการจัดการการเงินส่วนบุคคล ความสำคัญของการจัดการการเงินของบุคคล องค์กรประกอบและ เครื่องมือที่ใช้ในการจัดการการเงินส่วนบุคคล เป็นต้น

ส่วนที่ 2 การจัดการเงินสดไม่ให้ขาดมือ คือ การบริหารรายได้-ค่าใช้จ่ายของบุคคล ให้เกิดสมดุล การจัดทำบัญชีครัวเรือน การวิเคราะห์ค่าใช้จ่าย เป็นต้น

ส่วนที่ 3 การวางแผนการเงินส่วนบุคคล ได้แก่ การวางแผนเป้าหมายทางการเงิน การวางแผนงบประมาณครัวเรือน การวางแผนการเงินหลังวัยเกษียณ เป็นต้น

ส่วนที่ 4 การเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเงินส่วนบุคคล เช่น ผลิตภัณฑ์เงินออม ผลิตภัณฑ์สินเชื่อ ผลิตภัณฑ์การลงทุน ผลิตภัณฑ์การลดความเสี่ยงต่างๆ เป็นต้น

ส่วนที่ 5 การเพิ่มพูนความรู้และทักษะทางการเงินส่วนบุคคล ได้แก่ การหาความรู้เกี่ยวกับการเงินส่วนบุคคล การฝึกทักษะความสามารถในการจัดการการเงินส่วนบุคคล คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน หมายถึง กิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเชิงสถาบันของ Boyle (1981) มี 5 ขั้นตอนคือ 1) การกำหนดกลุ่มเป้าหมายผู้รับบริการของโปรแกรม 2) การระบุขอบเขตเนื้อหาในการพัฒนาโปรแกรม 3) การสร้างแผนการสอน 4) การจัดเตรียมแผนปฏิบัติการ 5) การประเมินผลโปรแกรม

ความรู้ หมายถึง ความสามารถในการรักษาไว้ซึ่งเนื้อหาสาระของประสบการณ์เรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการการเงินส่วนบุคคลและสิ่งที่มีสัมพันธ์กันกับประสบการณ์เรียนรู้ต่างๆ สามารถระลึกและถ่ายทอดประสบการณ์เรียนรู้ต่างๆได้อย่างถูกต้อง โดยการพูด เขียน หรืออากัปกิริยาท่าทางใดๆ

ความเข้าใจและทักษะ หมายถึง ความสามารถในการจับใจความสำคัญของประสบการณ์เรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการการเงินส่วนบุคคล สามารถแปลความ ตีความ และขยายความประสบการณ์เรียนรู้ต่างๆ ลงสู่การปฏิบัติ เช่น การบันทึกบัญชีครัวเรือน การวิเคราะห์ค่าใช้จ่าย การจัดทำแผนการเงินส่วนบุคคล ได้อย่างถูกต้อง คล่องแคล่ว

การจัดการการเงินส่วนบุคคล หมายถึง การจัดระเบียบการเงินของบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการรู้จักการจัดหาเงินเข้ามา และใช้จ่ายออกไปอย่างถูกต้อง มีการออมในสัดส่วนที่เหมาะสมเพียงพอที่จะรองรับเหตุฉุกเฉิน การดูแลสุขภาพ และสร้างความมั่นคงทางการเงินก่อนถึงวัยผู้สูงอายุโดยแบ่งเป็น 4 ด้าน คือ 1) การจัดการเงินสดไม่ให้ขาดมือ 2) การวางแผนการเงินส่วนบุคคล 3) การเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเงินส่วนบุคคล 4) การเพิ่มพูนความรู้และทักษะทางการเงินส่วนบุคคล

ผู้ใหญ่วัยกลางคน หมายถึง นักศึกษาคณ. วัยกลางคน อายุระหว่าง 40-60 ปี ที่ลงทะเบียนเรียนหลักสูตรการศึกษานอกระบบโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร

สภาพ หมายถึง สภาพการณ์ด้านการจัดการการเงินส่วนบุคคลที่เป็นอยู่ในปัจจุบันของกลุ่มตัวอย่างวัยกลางคน ได้แก่ ลักษณะความเป็นอยู่โดยทั่วไป ระดับรายได้ ภาระอุปการะ พฤติกรรมการใช้จ่าย การออม การก่อหนี้ การป้องกันความเสี่ยง พฤติกรรมในการบันทึกค่าใช้จ่าย การจัดทำงบประมาณ การจัดทำแผนการเงิน การแสวงหาความรู้ด้านการเงินส่วนบุคคล

ปัญหา หมายถึง ปัญหาของกลุ่มตัวอย่างวัยกลางคน ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการเงินส่วนบุคคล 4 ด้าน ได้แก่ การจัดการเงินสดไม่ให้ขาดมือ การวางแผนการเงิน การเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเงิน และการเพิ่มพูนความรู้และทักษะด้านการจัดการการเงินส่วนบุคคล

ความต้องการเรียนรู้ หมายถึง ความต้องการที่จะได้รับเนื้อหาความรู้ ความเข้าใจและฝึกทักษะการจัดการการเงินส่วนบุคคล ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ ด้วยเทคนิคการเรียนการสอนต่าง

รูปแบบการสอนตามแนวคิดของ Gagne หมายถึง กระบวนการสอน 9 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การเรียกความสนใจ 2) การแจ้งจุดประสงค์ต่อผู้เรียน 3) การเร้าให้ผู้เรียนระลึกถึงประสบการณ์เดิม 4) การนำเสนอสิ่งเร้า 5) การชี้แนะการเรียนรู้ 6) การทำให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรม 7) การเฉลยผลการกระทำของผู้เรียนทันที 8) การวัดผลการเรียน และ 9) การทำให้ผู้เรียนคงการเรียนรู้และถ่ายโยงการเรียนรู้ได้ ซึ่งเป็นรูปแบบการสอนที่เน้นการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และจดจำของมนุษย์ ที่มุ่งเป้าให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้สาระที่นำเสนอได้อย่างดี รวดเร็ว และจดจำสิ่งที่เรียนรู้ได้นาน และเพิ่มพูนทักษะในการจัดระบบข้อมูลรวมทั้งการแสดงผลการเรียนรู้ของตนเอง

หลักการสอนโดยการสร้างความแตกต่างขั้นสูง หมายถึง การสอนที่ผู้สอนจัดสรรเส้นทางการเรียนรู้ที่แตกต่างหลากหลายให้ผู้เรียน ทั้งการเข้าถึงเนื้อหา กระบวนการเรียนรู้ การจัดกระบวนการเรียน ความคิด และวิธีการนำเสนอผลลัพธ์การเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างในตัวผู้เรียนด้านความพร้อม ความสนใจ และวิธีการเรียนรู้องค์ประกอบ 13 ประการของหลักการสอนคือ 1) นำเสนอเน้นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหาใน 2) ผสมผสาน ร้อยเรียงหลักการต่างๆ เข้าสู่เนื้อหาของบทเรียน 3) นำเสนอประสบการณ์ที่สัมพันธ์กับเนื้อหาบทเรียน 4) พัฒนากระบวนการคิดของผู้เรียนในการวิเคราะห์เนื้อหา 5) พัฒนาทักษะในการค้นคว้าและการสรุปสิ่งเรียนรู้ให้เป็นหลักการ 6) ผสมผสานหลักการเบื้องต้น และทักษะการคิดที่สูงขึ้นเข้าไปในกิจกรรมการเรียนรู้ 7) พัฒนาให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตัวผู้เรียนเอง 8) จัดให้มีการเรียนรู้เชิงลึกในหัวข้อที่สนใจเพิ่มเติม 9) เน้นการมอบหมายงานแบบ 10) ส่งเสริมการพัฒนาผลิตผลการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีแนวคิดใหม่ๆ 11) ส่งเสริมการพัฒนาผลิตผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ใช้วัสดุ รูปแบบเทคนิคใหม่ 12) ส่งเสริมให้เกิดทักษะการทำความเข้าใจในเนื้อหาของบทเรียนด้วยตนเอง และ 13) ประเมินผลผู้เรียนระหว่างการสอน

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยหลัก E⁴ ของ Cash หมายถึง ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามหลักการสอนโดยการสร้างความแตกต่างขั้นสูง 4 ขั้นตอน ได้แก่ E1 Effective การจุดประเด็นความสนใจ E2 Engaging การสร้างความเชื่อมโยง E3 Exciting การสร้างความท้าทาย E4 Enriching การเพิ่มคุณค่าสิ่งเรียนรู้ เป็นหลักการที่เน้นความสอดคล้องเข้ากันได้ของกระบวนการดำเนินกิจกรรมกับวิธีการเรียนรู้และการจดจำของผู้เรียน

ปัจจัยที่ส่งเสริม หมายถึง ปραกฏการณ์เรียนรู้ต่างๆ ที่ทำให้การดำเนินโปรแกรมประสบความสำเร็จ ทำให้ผู้เข้าร่วมโปรแกรมเกิดสัมฤทธิ์ผลการเรียน

ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค หมายถึง ปรากฏการณ์เรียนรู้ต่างๆ ที่ขัดขวาง ลดทอนความสำเร็จในการดำเนินโปรแกรมทำให้ผู้เข้าร่วมโปรแกรมไม่ประสบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเท่าที่ควร ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. องค์ความรู้และสารสนเทศของสภาพปัญหาและความต้องการในการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน ที่สามารถนำไปเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างแนวทางการพัฒนาความรู้ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคนในรูปแบบอื่นๆ

2. โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคล โดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ผู้ใหญ่และรูปแบบการสอนโดยการสร้างความแตกต่าง ที่สามารถนำไปขยายผลสำหรับส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคนทั้งประเทศ หรือกลุ่มคนทำงานในวัยอื่นๆ เพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความมั่นคงของระบบการเงินของประเทศ

3. ต้นแบบการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน ที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาโปรแกรมสำหรับความรู้ด้านอื่นๆ เพื่อส่งเสริมให้ประเทศไทยมีรูปแบบการเรียนรู้สำหรับกลุ่มผู้ใหญ่วัยกลางคนเป็นการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้แก่ประเทศ

4. ต้นแบบโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน และการสร้างโปรแกรมการฝึกอบรมอื่นๆ ที่มีผู้เรียนเป็นผู้ใหญ่

5. ข้อมูลด้านปัจจัยสนับสนุน ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค และปัญหาต่างๆ ในการใช้โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลที่พัฒนาขึ้น ที่เป็นประโยชน์ในการปรับแต่งโปรแกรมเพื่อนำไปใช้ครั้งต่อไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ประกอบการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน 8 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษานอกระบบโรงเรียน

ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับจิตวิทยาเพื่อการศึกษาผู้ใหญ่

ตอนที่ 3 รูปแบบและปัญหาของสังคมผู้สูงอายุเพื่อการเตรียมตัวของผู้ใหญ่วัยกลางคน

ตอนที่ 4 การเรียนรู้ผู้ใหญ่

ตอนที่ 5 รูปแบบการสอนโดยการสร้างความแตกต่าง

ตอนที่ 6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 7 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตอนที่ 1 แนวคิดการศึกษานอกระบบโรงเรียน

1.1. ความหมายของการศึกษานอกระบบโรงเรียน

พระราชบัญญัติการศึกษาชาติ พ.ศ.2542 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542) หมวด 3 ระบบการศึกษา มาตรา 15 จัดประเภทการศึกษาออกเป็น 3 รูปแบบ คือ 1) การศึกษาในระบบ 2) การศึกษานอกระบบโรงเรียน และ 3) การศึกษาตามอัธยาศัย และได้นิยามความหมายของการศึกษานอกระบบโรงเรียนไว้ว่า คือการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดเป้าหมาย รูปแบบและวิธีการจัดการเรียนรู้ ระยะเวลาการเรียนรู้ และการประเมินผล ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของกลุ่มผู้เรียนเป้าหมาย ซึ่งการศึกษานอกระบบโรงเรียนมีหลักการใกล้เคียงกับการศึกษาตามอัธยาศัย ที่มีนิยามว่าเป็นการศึกษาที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อมและช่วงเวลา โดยเรียนรู้จากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อ และแหล่งความรู้อื่นๆ ที่มีข้อแตกต่างจากการศึกษาในระบบคือ จุดมุ่งหมายวิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลาการศึกษา และการประเมินผลซึ่งเป็นเงื่อนไขในการสำเร็จการศึกษาที่การศึกษาในระบบมีการกำหนดไว้แน่นอนกว่าการศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย

พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ได้ให้ความหมายของการศึกษานอกระบบโรงเรียนไว้ว่า การศึกษานอก

ระบบโรงเรียนหมายถึง กิจกรรมการศึกษาที่มีกลุ่มเป้าหมายผู้รับบริการและวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ที่ชัดเจน มีรูปแบบ หลักสูตร วิธีการจัดและระยะเวลาเรียน หรือฝึกอบรมที่ยืดหยุ่นและหลากหลายตามสภาพความต้องการและศักยภาพในการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมายนั้น และมีวิธีการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ที่มีมาตรฐานเพื่อรับรองคุณวุฒิทางการศึกษาหรือเพื่อจัดระดับผลการเรียนรู้

สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ (2529) ได้ให้ความหมายของการศึกษานอกระบบว่าเป็นกิจกรรมทางการศึกษาใดๆที่จัดขึ้นอย่างมีระบบแต่จัดขึ้นนอกเหนือจากระบบโรงเรียนภาคปกติทั้งนี้ไม่ว่าจะแยกออกเป็นกิจกรรมหนึ่งต่างหากหรือเป็นส่วนสำคัญของกิจกรรมหลักก็ตามโดยมีความมุ่งหมายที่จะให้บริการต่อประชากรให้ได้รับการเรียนรู้ทั้งเยาวชนและผู้ใหญ่

อาชัญญา รัตนอุบล (2542) กล่าวถึงการศึกษานอกระบบโรงเรียนว่ามีความหมายครอบคลุมถึงการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาที่จัดขึ้นโดยบุคคลหน่วยงานและสถาบันต่างๆ ในสังคมไม่ว่าจะเป็นการจัดการเรียนรู้ตามธรรมชาติ การจัดการเรียนรู้จากสังคมและการจัดการเรียนรู้ที่ได้รับจากโปรแกรมการศึกษาที่จัดขึ้นนอกเหนือไปจากการศึกษาในโรงเรียนตามปกติ จากการได้มีโอกาสแสวงหาความรู้เพื่อมุ่งแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน ฝึกอาชีพ หรือเพื่อพัฒนาความรู้เฉพาะเรื่อง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถทักษะและทัศนคติที่พึงประสงค์ของบุคคลต่างๆในสังคมโดยยึดหลักการที่ว่ากิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนนั้นจะสนองต่อความต้องการความสนใจและประยุกต์ใช้แก้ปัญหาให้แก่บุคคลนั้นได้ด้วย

อุณา นพคุณ (2546) ให้ความหมายการศึกษานอกระบบโรงเรียนว่าเป็นกิจกรรมหรือโปรแกรมที่สถาบันต่างๆ ในสังคมจัดขึ้นโดยมีเจตนาและมีความมุ่งหมายที่จะจัดกิจกรรมทางการศึกษาให้แก่ผู้ที่ประสงค์จะเรียนรู้และรับประสบการณ์ต่างๆเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในตัวเอง หรือการเปลี่ยนแปลงในกลุ่ม โดยกิจกรรมดังกล่าวนี้จัดให้แก่ทุกเพศ ทุกวัยทุกชุมชนและทุกระดับการศึกษาเพื่อให้บุคคล กลุ่มบุคคลหรือชุมชน มีความรู้ ทักษะและเจตคติที่ดี โดยใช้ระยะเวลาสั้น ทั้งนี้มีหลักสูตรที่ยืดหยุ่น ประหยัดและตอบสนองความต้องการความสนใจของผู้เรียนได้

สุมาลี สังข์ศรี (2549) กล่าวถึง การศึกษานอกระบบโรงเรียน ว่าเป็นกิจกรรมทางการศึกษาทุกรูปแบบที่จัดให้บริการแก่เยาวชนทุกเพศทุกวัยซึ่งอาจจะเป็นเด็กก่อนวัยเรียนเด็กในวัยเรียนซึ่งได้ศึกษาในโรงเรียนระดับหนึ่งแต่ไม่มีโอกาสได้ศึกษาต่อหรืออาจจะเป็นผู้ใหญ่วัยทำงานหรือผู้สูงอายุซึ่งพลาดโอกาสศึกษาเล่าเรียนเมื่ออยู่ในวัยเรียนด้วยสาเหตุต่างๆการศึกษาดังนี้กล่าวจัดให้เยาวชนทุกเพศทุกวัยไม่มีการจัดพื้นฐานการศึกษาอาชีพประสบการณ์หรือความสนใจโดยมีจุดมุ่งหมายที่จะให้ผู้เรียนได้รับความรู้ทั้งในด้านที่จะเป็นพื้นฐานแก่การดำรงชีวิตการอ่านการเขียนการคิดคำนวณเบื้องต้นความรู้ทางด้านทักษะการประกอบอาชีพตลอดจนความรู้และข่าวสารข้อมูลที่เป็นปัจจุบันใน

ด้านต่างๆเพื่อเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตและปรับตัวเข้ากับสภาพสังคมสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาได้อย่างเหมาะสม

ชัยฤทธิ์ โพธิสุวรรณ (2552) ให้ความหมายว่า การศึกษานอกระบบโรงเรียน ครอบคลุมถึงการศึกษานักเรียน แนวคิดการศึกษาผู้ใหญ่ โดยการศึกษาอกระบบโรงเรียนนำเอาองค์ความรู้ปรัชญาแนวคิด ผลงานศึกษาวิจัยของนักการศึกษาผู้ใหญ่มาเป็นหลักในการดำเนินกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน

สรุปได้ว่า การศึกษานอกระบบโรงเรียนหมายถึงการเรียนรู้ที่จัดให้แก่ผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายทุกเพศ ทุกวัยทุกชุมชนและทุกระดับการศึกษานอกเหนือจากการศึกษาในระบบโรงเรียนตามปกติโดยใช้องค์ความรู้ปรัชญา แนวคิดของการศึกษาผู้ใหญ่เป็นหลักในการดำเนินกิจกรรม มีความยืดหยุ่นในการกำหนดวัตถุประสงค์ รูปแบบและวิธีการจัดการเรียนรู้ ระยะเวลา และการประเมินผล ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการการเรียนรู้ของกลุ่มผู้เรียนเป้าหมาย โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจและทักษะ ทศนคติ พฤติกรรมที่พึงประสงค์ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตและปรับตัวเข้ากับสังคม สภาพแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม

1.2. วัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน

สุนทร โคตรบรรเทา (2524) กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการศึกษานอกระบบโรงเรียนไว้ดังนี้

1) ให้บริการความรู้ที่อยู่นอกขอบข่ายการศึกษาในระบบโรงเรียน โดยให้ความรู้สาขาต่างๆ ที่นอกเหนือจากการศึกษาในโรงเรียนภาคปกติ เช่นการศึกษาผู้ใหญ่สำหรับผู้รู้หนังสือ การศึกษาสายสามัญต่อเนื่อง และสายอาชีพสำหรับผู้ใหญ่ การฝึกอบรมทักษะในการประกอบอาชีพ และการยกระดับฝีมือแรงงานเพิ่มเติมในที่ทำงาน การให้ความรู้ใหม่ๆในรูปของการพัฒนาแก่เกษตรกร

2) ให้การศึกษาทดแทนสิ่งที่ไม่ได้รับในโรงเรียนภาคปกติ สำหรับบางกิจกรรมการศึกษาที่ไม่สามารถจัดหรือสอนได้ในโรงเรียนภาคปกติเพราะมีการกำหนดอายุ ชั้นเรียน หลักสูตร และเวลาเรียนตายตัว เกร็ดใจดังกล่าวปิดโอกาสผู้เรียนจำนวนมากที่ต้องการศึกษาหาความรู้เพื่อไปประกอบวิชาชีพและทำมาหากิน หรือพัฒนาความรู้ เช่นวิชาชีพและวิชาช่างต่างๆ ได้แก่ช่างไฟฟ้า ช่างก่อสร้าง ช่างกลโรงงาน ฯลฯ ที่มีสอนอยู่ในโรงเรียนอาชีวศึกษาภาคปกติ ก็สามารถนำมาจัดแบ่งย่อยให้เป็นหลักสูตรระยะสั้น เพื่อสะดวกสำหรับผู้จัดและผู้เรียน ในการจัดกิจกรรมตามกลุ่มความสนใจในหลากหลายสาขาวิชา

3) ให้ความรู้เพิ่มเติมจากที่ได้รับในโรงเรียนภาคปกติ เพื่อให้ความรู้เพิ่มเติมหลังจากจบการศึกษาภาคปกติแล้ว ในกรณีที่ความรู้และทักษะที่ได้รับจากโรงเรียนก่อนออกไปทำงานอาจล้าสมัย การศึกษานอกระบบโรงเรียนจึงควรจัดหลักสูตรต่อเนื่องในระดับที่สูงขึ้นทั้งวิชาชีพและวิชาสามัญ เช่นการศึกษาผู้ใหญ่ขึ้นต่อจากระดับพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ วิชาชีพระดับกลางและระดับสูงใน

โรงเรียนสารพัดช่าง สถาบันฝีมือแรงงาน หลักสูตรพิเศษและหลักสูตรภาคนอกเวลาสำหรับอบรมข้าราชการ ผู้บริหาร บุคลากรทุกระดับ เพื่อพัฒนาความรู้ใหม่ๆให้ทันสถานการณ์

4) ช่วยเสริมการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน ในกรณีที่การจัดการศึกษาในโรงเรียนภาคปกติไม่สามารถเข้าถึงเช่นผู้อาศัยอยู่ตามแหล่งสลัม ชาวไทยภูเขาบางเผ่าของประเทศไทย เป็นต้น การศึกษานอกระบบโรงเรียนจึงเป็นทางเลือกทางการศึกษาให้แก่ผู้ที่ขาดโอกาส

5) ช่วยถ่วงดุลการศึกษาในระบบโรงเรียน เดิมการศึกษาในระบบโรงเรียนเป็นทางเดียวที่จะสร้างโอกาสให้ผู้เรียนมีศักยภาพ มีอำนาจในสังคม โดยมีประกาศนียบัตร ปริญญาบัตร เป็นใบเบิกทางไปสู่ตำแหน่งหน้าที่แต่การศึกษาในระบบโรงเรียนยังกีดกันคนส่วนใหญ่ด้วยการสอบคัดเลือกคนเก่งเข้าเรียน คนที่ไม่สามารถสอบผ่านจึงถูกสกัดกั้นปัจจุบันนี้มีข้อพิสูจน์ให้เห็นว่าใบรับรองหรือประกาศนียบัตรไม่สามารถวัดความสามารถและความรู้ของคนได้ดีเสมอไป การศึกษานอกระบบโรงเรียนที่ถือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในภาคปฏิบัติมากกว่าความรู้ความจำ จึงเป็นทางหนึ่งที่จะช่วยถ่วงดุล เพื่อไม่ให้เกิดความเหลื่อมล้ำกันของการศึกษาในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน และทำให้คุณค่าของความรู้ที่ได้รับเท่าเทียมกัน

6) เปิดโอกาสให้ใช้นวัตกรรมทางการศึกษาได้มากขึ้น เนื่องจากการศึกษานอกระบบโรงเรียนมีความยืดหยุ่นมากกว่าการศึกษาในโรงเรียนภาคปกติ ทั้งในแง่การจัดและการเรียนการสอน จึงเปิดโอกาสให้มีการทดลองนวัตกรรม เทคนิควิธีการสอนใหม่ๆ ได้สะดวกกว่าการศึกษาในโรงเรียนภาคปกติซึ่งหากการทดลองปรากฏว่าใช้ได้ผลดี ยังสามารถนำไปใช้หรือปรับปรุงในการศึกษาภาคปกติได้ด้วย

อาชญาญา รัตน์อุบล (2551) กล่าวถึงความมุ่งหมายของการศึกษานอกระบบโรงเรียนไว้ดังนี้

1) เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ในการพัฒนาคุณภาพของประชากรให้เป็นทรัพยากรที่สำคัญของประเทศชาติถือเป็นการสร้างพื้นฐานของการพัฒนาสังคมเศรษฐกิจและการเมืองเนื่องจากเป้าหมายในการพัฒนาประเทศคือคุณภาพของประชากรอันเป็นปัญหาขั้นมูลฐานของประเทศหากมีการพัฒนาให้ประชากรมีคุณภาพจะสามารถแก้ปัญหาด้านเศรษฐกิจสังคมหรือการเมืองได้ซึ่งการศึกษานอกระบบโรงเรียนมีเป้าหมายให้ประชาชนได้รับประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อ 3 วัตถุประสงค์ คือ

(1.1) เพิ่มพูนความรู้มิใช่เฉพาะเพียงอ่านออกเขียนได้เท่านั้นหากครอบคลุมถึงความรู้ความเข้าใจในด้านอื่นเช่นด้านเศรษฐกิจการปกครองและสุขภาพอนามัยเพื่อยกระดับและปรับปรุงมาตรฐานการดำรงชีวิตตนเองหรือชุมชนของตนให้ดีขึ้น

(1.2) เกิดทัศนคติที่ดีในสังคมที่ประชาชนมีคุณภาพการทำงานการประกอบอาชีพ ความสัมพันธ์การสมาคมกับผู้อื่นต้องมีพื้นฐานทัศนคติที่ดี การศึกษานอกระบบโรงเรียนจึงจำเป็นต้องสร้างและปลูกฝังทัศนคติที่ถูกต้องเหมาะสมให้แก่ประชาชนตั้งแต่เกิดจนถึงวัยชราในทุกด้าน ทั้งการ

ปกครองแบบประชาธิปไตยการซื้อสัตย์ การมีวินัย การตรงต่อเวลาและการเคารพสิทธิของผู้อื่น เป็นต้น

(1.3) เกิดทักษะหรือความชัดเจนในชีวิตภายใต้การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ตลอดเวลาของความเจริญทางด้านเทคโนโลยีและสื่อสารที่ฉับพลันนอกจากนี้การที่ประชากรโลกเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วส่งผลต่อวิถีความเป็นอยู่และชีวิตประจำวันของประชาชนบีบคั้นภาวะสังคมและเศรษฐกิจให้เกิดการแข่งขันรุนแรงการศึกษานอกระบบโรงเรียนจึงต้องช่วยให้ความรู้แก่ประชาชนเพื่อสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพและสถานการณ์ใหม่ของสังคมได้บุคคลควรได้รับความรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพและทักษะในอาชีพของตน ในการเข้าแข่งขันในตลาดแรงงานหรือเพื่อให้มีทักษะในการประหยัดทรัพยากรการใช้ทรัพยากรให้เป็นประโยชน์แก่ตนเองและชุมชนมากที่สุด

2) เพื่อพัฒนาด้านทรัพยากรสิ่งแวดล้อมในชุมชนการศึกษานอกระบบโรงเรียนมุ่งหวังให้ความรู้เพื่อส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสภาพแวดล้อมหรือพัฒนาด้านวัตถุที่ตีขึ้นเช่นการส่งเสริมด้านการผลิตการคมนาคมและการส่งเสริมการดูแลสุขภาพอนามัยเป็นต้นนอกจากนี้การศึกษานอกระบบโรงเรียนยังมุ่งหมายให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้และเข้าใจปัญหาของตนเองสภาพแวดล้อมของชุมชนที่อาศัยอยู่เพื่อปรับปรุงแก้ไขปัญหาสภาพแวดล้อมให้ดีขึ้น ทั้ง 3 ด้านคือทรัพยากรมนุษย์ ทรัพยากรทางเทคนิคและทรัพยากรตามธรรมชาติหากประชาชนได้พัฒนาความรู้ความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหาและตระหนักว่าตนเองและชุมชนมีทรัพยากรอะไรบ้างแล้วย่อมตระหนักถึงการปกป้องรักษาหรือการใช้ทรัพยากรในการพัฒนาสภาพแวดล้อมของตนต่อไปได้สร้างความสำเร็จก้าวหน้าแก่ชุมชนของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3) เพื่อส่งเสริมความเป็นธรรมในการศึกษาความเสมอภาคทางการศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศอย่างยิ่งเป็นพื้นฐานของสิทธิความเป็นมนุษย์และเป็นหัวใจของประชาธิปไตย การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อบุคคลทุกเพศทุกวัยและทุกชุมชนจึงมีส่วนช่วยสนับสนุนความเป็นธรรมในการศึกษาอันจะนำไปสู่ความสามารถที่จะช่วยเหลือตนเองและสังคมได้

4) เพื่อส่งเสริมศีลธรรมและวัฒนธรรมอันดีงามของประเทศชาติในโลกปัจจุบันที่วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้เจริญรุดหน้าอย่างรวดเร็วผู้คนจะเริ่มเห็นห่างจากประเพณีพื้นถิ่นและวัฒนธรรมประจำชาติ การศึกษานอกระบบโรงเรียนสามารถช่วยสนับสนุนให้บุคคลเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับบรรณคดีประวัติศาสตร์และศิลปะประจำท้องถิ่นจะเป็นการส่งเสริมให้เกิดการรักษาและถ่ายทอดวัฒนธรรมประจำชาติขึ้นช่วยสนับสนุนให้ประชาชนรู้จักการประพฤติปฏิบัติตนตามความถูกต้องและเหมาะสมของจารีตประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงามของประเทศเป็นผู้ที่มีจริยธรรมอีกทั้งรู้จักแบ่งปันความรักและช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ทำให้ดำรงชีวิตอย่างมีความสุขตามควรแก่สภาพ

5) เพื่อส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยในหมู่ประชาชนการศึกษานอกระบบโรงเรียนสามารถมีส่วนช่วยสนับสนุนพัฒนาความสามารถทางด้านประชาธิปไตยของประชาชนไทยและ

ส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักการทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะรู้จักการแบ่งงานกันทำรู้จักการปรับตัวรู้จักการรับผิดชอบงานร่วมกันรู้จักเคารพในความคิดเห็นและสิทธิหน้าที่ของผู้อื่นนอกจากนี้แล้วการศึกษานอกระบบโรงเรียนยังมีส่วนช่วยสนับสนุนให้ประชาชนได้รู้จักคิดวิพากษ์วิจารณ์วิเคราะห์ปัญหาและสามารถตัดสินใจภายใต้ระบอบประชาธิปไตยได้อย่างเหมาะสมและถูกต้องอีกด้วย

6) เพื่อพัฒนาจิตใจการศึกษานอกระบบโรงเรียนส่งเสริมให้บุคคลรู้จักการใช้เวลาว่างเพื่อการพักผ่อนการอ่านหนังสือที่ตนสนใจการฟังเพลงเพื่อความเพลิดเพลินและได้รู้จักการผ่อนคลายความตึงเครียดของชีวิตทำให้ใช้ชีวิตได้อย่างสมบูรณ์และการศึกษานอกระบบโรงเรียนยังช่วยสนับสนุนให้บุคคลรู้จักพัฒนาแนวคิดของตนเองให้มีทัศนคติมีค่านิยมที่เหมาะสมมีความเชื่อและเข้าใจในเรื่องของความดีและความเลวมีความสามารถวินิจฉัยตัดสินใจและเข้าใจสภาพการณ์ในสังคมที่ตนอาศัยอยู่ได้อย่างถูกต้อง

สรุปได้ว่า การศึกษานอกระบบโรงเรียนมีวัตถุประสงค์และความมุ่งหมายเพื่อให้บริการความรู้ที่อยู่นอกเหนือจากการศึกษาในระบบโรงเรียน ช่วยเสริมหรือทดแทนการจัดการเรียนรู้ในกรณี que การศึกษาในระบบโรงเรียนไม่สามารถเข้าถึงได้ เพื่อพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้เกิดทักษะหรือความชัดเจนในชีวิต โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกเพศทุกวัยได้พัฒนาความรู้และทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตอย่างเท่าเทียมกัน ตามความถนัด ความสนใจ ของผู้เรียนที่หลากหลาย แม้ว่าจะมีข้อจำกัดในเรื่องของฐานะ เวลา หรือเงื่อนไขอื่นใด ทำให้เกิดการยกระดับและปรับปรุงมาตรฐานการความเป็นอยู่ของชุมชนอันจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศชาติในที่สุด

1.3 หลักการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน

สำนักงานการศึกษานอกระบบโรงเรียน (2555) กำหนดว่าภารกิจหลักของงานการศึกษานอกระบบโรงเรียน คือ การจัดการศึกษาตลอดชีวิต สร้างคนให้มีคุณภาพนั้น ได้แก่จัดการศึกษาพื้นฐาน จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังนี้

1. จัดการศึกษาพื้นฐาน เป็นภารกิจสำคัญอันดับแรก เป็นการจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายนอกระบบโรงเรียนด้วยรูปแบบวิธีการที่เหมาะสมและมีสาระหลักสูตรที่หลากหลายสอดคล้องกับความต้องการเพื่อให้กลุ่มเป้าหมายมีความรู้ ทักษะพื้นฐานในการดำเนินชีวิต การทำงานและการศึกษาต่อเนื่อง ก่อให้เกิดชีวิตที่มั่นคงและสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุขการจัดการศึกษาจะครอบคลุมเนื้อหาสาระตั้งแต่การส่งเสริมการรู้หนังสือ การศึกษาในหลักสูตรเทียบเท่าการศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาต่อเนื่องที่ตอบสนองความต้องการของกลุ่ม เป้าหมายอย่างหลากหลาย รวมทั้งความรู้และทักษะทางด้านคอมพิวเตอร์ การจัดกระบวนการเรียนรู้กำหนดให้มีกิจกรรมหลักเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ 5 กิจกรรมได้แก่การจัดการเรียนรู้โดยการพบกลุ่มการเรียนรู้ต่อเนื่อง (กรต.) การทำโครงการ การสอนเสริมและกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต (กพช.) จาก

กระบวนการเรียนรู้ดังกล่าว ได้กำหนด การวัดผลประเมินผลทุกกิจกรรม ซึ่งกำหนดการประเมินเป็น 3 ช่วงได้แก่การประเมินก่อนเรียนเพื่อทราบถึงพื้นฐานความรู้ของผู้เรียนการประเมินระหว่างเรียนและการประเมินปลายภาคเรียนโดยกำหนดสัดส่วนคะแนนระหว่างภาคเรียน 60 คะแนนซึ่งประกอบ ด้วย ผลงาน / ชิ้นงานการนำเสนอผลงาน / การร่วมอภิปราย 30 คะแนนการทดสอบย่อย 10 คะแนนการ ทำโครงการ 30 คะแนนและคะแนนปลายภาคเรียน 40 คะแนน

2. จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพเป็นการศึกษาเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถและ ทักษะในการประกอบอาชีพของบุคคลและกลุ่มบุคคล ซึ่งมีจุดมุ่งหมายในชีวิตที่ต่างกัน โดยมีสาระ ดังนี้

2.1 การเรียนรู้อาชีพแบบองค์รวมที่ประชาชน ครู กศน.และผู้เกี่ยวข้องร่วมกันจัด กิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจชุมชน

2.2 การออกแบบการเรียนรู้งานอาชีพตามลักษณะของการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนา อาชีพในรูปแบบการฝึกทักษะอาชีพ การเข้าสู่อาชีพ การพัฒนาอาชีพและการพัฒนาอาชีพด้วย เทคโนโลยี

2.3 การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงที่บูรณาการด้ววิถีชีวิต โดยใช้วงจรกระบวนการคิด ทำ จำ แก้ปัญหาและพัฒนา

2.4 การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพที่พัฒนาศักยภาพของบุคคลและชุมชนที่ สอดคล้องกับวิถีชีวิต โดยส่งเสริมการรวมกลุ่มอาชีพ สร้างเครือข่ายอาชีพ มีระบบการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ ความรู้และประสบการณ์ การทำอาชีพภายใต้วัฒนธรรมของชุมชน มีกลยุทธ์เพื่อการแข่งขัน ของชุมชน เป็นชุมชนที่ใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการและพัฒนาอาชีพ

3. จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต เป็นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต เป็น การจัดการกระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมความรู้ ความสามารถของบุคคลเพื่อให้สามารถจัดการกับ ตนเองและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้มีความสุขตามสภาพและความสงบสุข ความปลอดภัยในสังคม โดย มี สาระสำคัญ ดังนี้

3.1 เป็นการพัฒนาทักษะพื้นฐานของบุคคล เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคม ของตนและแก้ปัญหาสังคมของตนได้อย่างมีความสุข

3.2 เป็นการเรียนรู้โดยบูรณาการองค์ความรู้และกระบวนการเรียนรู้ต่างๆ ใน ชีวิตประจำวันเข้าด้วยกัน

3.3 เป็นการจัดการศึกษาในรูปแบบโครงการ การศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัยโดยมุ่งหมายที่จะเสริมสร้างความสามารถให้แก่บุคคล เพื่อมีทักษะชีวิตในการแก้ปัญหา เฉพาะด้าน ให้เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่และแต่ละสถานการณ์

4. จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน เป็นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน เป็นการจัดการศึกษาที่บูรณาการความรู้และทักษะจากการศึกษาที่ผู้เรียนมีอยู่ หรือได้รับการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนโดยมีรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลายโดยใช้ชุมชนเป็นฐานในการพัฒนาการเรียนรู้และทุนทางสังคมเป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสังคมและชุมชนให้มีความเข้มแข็ง สามารถพึ่งพาตนเองได้ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงและประชาชนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขตามวิถีทางการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตย ตลอดจนอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี มีการพัฒนาที่ยั่งยืน

สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ (2529) ได้กล่าวถึงลักษณะสำคัญของกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน ดังนี้

- 1) การศึกษานอกระบบโรงเรียนมีส่วนเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับความต้องการโดยเฉพาะบุคคล อันจะนำไปสู่การพัฒนาทางสังคมและเศรษฐกิจกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนจึงมีคุณลักษณะแตกต่างจากการวิจัยทางการศึกษาที่จัดขึ้นในระบบโรงเรียน
- 2) กิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเน้นการก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมเฉพาะด้านอันเป็นผลมาจากการได้รับความรู้จากกิจกรรมในการวิจัยนั้นๆ
- 3) การจัดกิจกรรมในการวิจัยการศึกษานอกระบบโรงเรียนมักจะก่อให้เกิดการเรียนรู้และริเริ่มในผู้ได้รับประสบการณ์ซึ่งส่งเสริมให้บุคคลมีความชำนาญและทักษะ รวมทั้งกระบวนคิดที่ส่งเสริมความสามารถในการเป็นผู้นำชุมชน
- 4) การศึกษานอกระบบโรงเรียนต้องมียืดหยุ่นเพียงพอที่จะก่อให้เกิดนวัตกรรมต่างๆทางการศึกษาได้โดยง่าย การจัดการวางแผนการศึกษานอกระบบโรงเรียนจึงไม่ควรเข้มงวดและมีการควบคุมกำกับดูแลเคร่งครัดเท่ากับการศึกษาในระบบโรงเรียน
- 5) การวิจัยที่จัดขึ้นทางด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียนไม่มีงบประมาณค่าใช้จ่ายมากนักผู้เรียนอาจจะต้องช่วยสนับสนุนด้านค่าใช้จ่ายด้วยตนเองวิจัยที่บ้าง
- 6) การศึกษานอกระบบโรงเรียนเป็นการวิจัยที่ริเริ่มขึ้นเพื่อนำไปใช้ให้ตรงกับความต้องการเฉพาะของผู้เรียน
- 7) การศึกษานอกระบบโรงเรียนเป็นวิธีการที่พยายามใช้ประโยชน์จากการศึกษาให้มากที่สุด โดยนำความชำนาญความรู้ที่เรียนมาแล้วจากการศึกษาในระบบโรงเรียนมาสร้างเสริมและฝึกปฏิบัติให้เชี่ยวชาญขึ้นอีกในกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน

1.4 การพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน

Boyle (1981) ให้ความหมายของการพัฒนาโปรแกรม (Program Development) ว่า หมายถึง การปฏิบัติการและการตัดสินใจอย่างละเอียดรอบคอบร่วมกันระหว่างผู้พัฒนาโปรแกรมกับ

ประชาชนหรือตัวแทนของประชาชนที่จะได้รับผลกระทบจากโปรแกรมในกิจกรรมการพัฒนาโปรแกรมดังต่อไปนี้

- 1) พัฒนาโครงสร้างขององค์กรที่จะทำหน้าที่วิเคราะห์ ติความ และตัดสินใจว่าปัญหาหรือสถานการณ์ใดที่ควรจะมีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขให้ดีขึ้น
- 2) ศึกษาและวิเคราะห์ประชาชนและชุมชนโดยใช้ประโยชน์จากแหล่งข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด
- 3) กำหนดลำดับความสำคัญของปัญหาหรือสถานการณ์ที่ต้องการเปลี่ยนแปลงและจัดทำแผนปฏิบัติงาน
- 4) การส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดผลที่พึงประสงค์จากโปรแกรมให้เกิดขึ้นกับประชาชนและชุมชน
- 5) เลือกและกำหนดแหล่งทรัพยากรและการสนับสนุนด้านการเงินที่จะนำมาใช้ในการประชาสัมพันธ์ในทางปฏิบัติ
- 6) วางแผนการสอนที่ส่งเสริมและเอื้อให้ผู้เรียนผู้ใหญ่มีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางในกิจกรรมการเรียนรู้ตามความเหมาะสม
- 7) นำแผนการสอนไปปฏิบัติโดยเลือกรูปแบบและวิธีการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียน เช่น วิธีการประชุมทางวิชาการ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การฝึกอบรม การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดโปรแกรมทางวิทยุและโทรทัศน์ ฯลฯ
- 8) ดำเนินการประเมินผลอย่างโปร่งใส ให้ผู้รับผิดชอบที่เกี่ยวข้องได้รับรู้ผลและคุณค่าของโปรแกรม
- 9) การประชาสัมพันธ์ผลงานและคุณค่าของโปรแกรมให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ

สุดท้าย Boyle (1981) ได้สรุปว่าความสำคัญของการพัฒนาโปรแกรม อยู่ที่ความสามารถของนักศึกษานอกกระบบโรงเรียนในการกำหนดความต้องการปัญหาหรือสถานการณ์ที่จะต้องเปลี่ยนแปลงได้อย่างชัดเจน และสามารถเลือกกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมที่สุดเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนั้น ๆ การเปลี่ยนแปลงที่จะตอบสนองความต้องการและปัญหา อาจเป็นการให้ความรู้ การสร้างเจตคติหรือการสร้างเสริมทักษะชีวิตและอาชีพ

1.4.1 หลักการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกกระบบโรงเรียน

Boyle (1981) ได้วางหลักการพัฒนาโปรแกรมไว้ 15 ประการได้แก่

1) การสร้างพื้นฐานทางปรัชญาในการพัฒนาโปรแกรม ความเชื่อ ค่านิยมของนักพัฒนาโปรแกรมแต่ละคนที่แตกต่างกันจะส่งผลต่อการพัฒนาโปรแกรมในเรื่องของการเลือกเทคนิคการเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอนจะให้ความสำคัญเทคนิคที่ส่งเสริมให้ผู้เรียน

2) การวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาความต้องการหรือสิ่งที่ประชาชนและชุมชนกังวลห่วงใย ในการวิเคราะห์ความต้องการและปัญหาของสถานการณ์สิ่งที่ถูกกำหนดว่า คือความต้องการและปัญหา อาจจะไม่ใช่ปัญหาที่แท้จริง (Real Problem) นักพัฒนาโปรแกรมจึงต้องวิเคราะห์สถานการณ์อย่างลึกซึ้ง จนสามารถลำดับความต้องการและปัญหาได้ การวิเคราะห์สถานการณ์จะต้องมีการตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องใครบ้างที่ควรเข้ามาเกี่ยวข้องกับโปรแกรม ควรจะศึกษาและวิเคราะห์ชุมชนและผู้รับบริการในเรื่องอะไร ในการศึกษาและวิเคราะห์ความต้องการและปัญหาของชุมชนและผู้รับบริการ ควรจำแนกความต้องการและปัญหาเป็นรายละเอียดอะไรบ้าง

3) การมีส่วนร่วมของผู้รับบริการ หมายถึงการส่งเสริมให้บุคคลสนใจกลุ่มและบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการของโปรแกรมและกิจกรรมต่างๆที่จะจัดขึ้น

4) ระดับทางสติปัญญาและสถานภาพทางสังคมของผู้รับบริการ ผู้ใหญ่จะมีวุฒิภาวะและมีประสบการณ์ชีวิตที่หลากหลายมีความแตกต่างเกี่ยวกับเจตคติในการเรียนรู้ภูมิหลังทางสังคมเศรษฐกิจ เชื้อชาติ และประสบการณ์ในวิชาชีพ นักพัฒนาโปรแกรมต้องคำนึงถึงระดับความแตกต่างของบุคคลและพัฒนาโปรแกรมให้เหมาะสมกับความแตกต่างทางสังคมเศรษฐกิจและการศึกษาของผู้เรียน

5) การศึกษาแหล่งข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์และการกำหนดวัตถุประสงค์โปรแกรม แหล่งข้อมูลที่นักพัฒนาโปรแกรมควรศึกษาและวิเคราะห์เพื่อการกำหนดวัตถุประสงค์ของโปรแกรมคือตัวผู้รับบริการ สถานการณ์ปัจจุบันเกี่ยวกับสังคมหรือสภาพแวดล้อมทางสังคมและเศรษฐกิจของผู้เรียน และเนื้อหาวิชาการ นักการศึกษานอกระบบโรงเรียนจะต้องช่วยให้ผู้เรียนหรือผู้รับบริการพัฒนาทักษะในการกำหนดความต้องการของตัวเอง โปรแกรมเชิงพัฒนาที่มีจุดเริ่มต้นในสถานการณ์ที่คลุมเครือ อาจจะต้องมีการพัฒนาผู้เรียนเกี่ยวกับการรวมเป็นกลุ่มในระยะเริ่มต้น และเมื่อกลุ่มมีความสัมพันธ์ที่ดี วัตถุประสงค์ของโปรแกรมจะปรากฏขึ้น

6) การยอมรับเรื่องข้อจำกัดเกี่ยวกับสถาบันและบุคคล นักการศึกษานอกระบบโรงเรียนควรยอมรับว่าบุคคลมีข้อจำกัดที่อาจทำให้โปรแกรมไม่สมบูรณ์แบบตามที่ต้องการในหลายๆกรณี ข้อจำกัดอาจจะเป็นเรื่องงบประมาณหรือทรัพยากรบางประเภทที่ไม่สามารถจัดให้บางกลุ่ม ความเชื่อของผู้ให้การสนับสนุนทางการเงินในบางเรื่อง ความเชื่อบางเรื่องของผู้รับบริการเกี่ยวกับโปรแกรมและความเชื่อของนักพัฒนาโปรแกรมเองเกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรม

7) เกณฑ์ในการจัดลำดับความสำคัญ ในการพัฒนาโปรแกรมมีความสำคัญมาก ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการกำหนดความต้องการให้เป็นเป้าหมายเฉพาะ หรือเรื่องการกำหนดว่ากลุ่มใดควรจะเป็นผู้ได้รับบริการ เรื่องการแสวงหาทรัพยากรที่มีอยู่และการกำหนดเรื่องวิธีปฏิบัติการ งานหลักในการจัดลำดับความสำคัญของการพัฒนาโปรแกรมคือการกำหนดว่าจะใช้เกณฑ์อะไรบ้างในการตัดสินใจในแต่ละขั้นตอนและกิจกรรมต่างๆ การกำหนดเกณฑ์ที่มีประสิทธิภาพจะช่วยให้การตัดสินใจเกี่ยวกับกระบวนการและขั้นตอนต่างๆ สมเหตุสมผลและเป็นที่ยอมรับจากทุก ๆ ฝ่ายที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับโปรแกรม นอกจากนี้ควรให้ผู้ที่มารับบริการมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์ในการจัดลำดับความสำคัญขั้นตอนในโปรแกรม

8) ระดับความยืดหยุ่นของการวางแผนโปรแกรม เนื่องจากการพัฒนาโปรแกรมมีลักษณะเป็นการพัฒนาและเกี่ยวกับปัญหาของประชาชน การกำหนดและควบคุมทุกปัจจัยทุกขั้นตอนเป็นเรื่องยาก การประเมินผลวัตถุประสงค์และวิธีการต่างๆ อย่างต่อเนื่องจะช่วยให้ได้หลายทางเลือก ทำให้โปรแกรมมีความยืดหยุ่น

9) ความเห็นของเชิงนิติยและการสนับสนุนจากกลุ่มที่มีอำนาจอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ถ้านักพัฒนาโปรแกรมไม่ได้รับความเห็นชอบเชิงกฎหมายจากกลุ่มที่เป็นกลุ่มทางการและไม่เป็นทางการ กลุ่มดังกล่าวอาจจะขัดขวางโปรแกรม การขอความเห็นชอบเชิงกฎหมายและการสนับสนุนของกลุ่มต่าง ๆ ที่มีอำนาจในชุมชน เป็นเรื่องที่จะละเอียดไม่ได้

10) การเลือกและจัดกิจกรรมให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้ การเรียนรู้หมายถึงการใช้ประสบการณ์ในการได้แบบแผนใหม่ทางพฤติกรรม การเรียนรู้ที่มีประสิทธิผลจะเกิดขึ้นได้เมื่อผู้เรียนและผู้สอนร่วมมือกัน วิธีการให้ผู้เรียนเข้ามามีส่วนร่วม เช่น การให้ผู้เรียนสังเกตการณ์ การฟัง การคิด การเขียน การซักถาม และการอภิปราย ฯลฯ

11) การเลือกวิธีการ เทคนิค และอุปกรณ์การเรียนการสอนเหมาะสม โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเลือกโดยใช้วิธีการ (Method) ในการปฏิบัติที่เป็นระบบในการเข้าถึง กลุ่มเป้าหมาย และเทคนิค (Technique) รูปแบบการเสนอเอกสารที่ต้องการให้มีการเรียนรู้(รูปแบบการบรรยาย การสัมมนา การอภิปรายรายกลุ่ม ส่วนอุปกรณ์ (Device) หมายถึงอุปกรณ์และสภาพแวดล้อมที่จัดขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกในการเรียนการสอน (ภาพยนตร์ วิทยุ การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ)

12) การใช้ประโยชน์จากการประชาสัมพันธ์ การประชาสัมพันธ์ที่ดีจะต้องมีการวางแผนที่ดีเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ในการประชาสัมพันธ์ เป้าหมายการประชาสัมพันธ์ ลักษณะของสื่อที่จะใช้และกำหนดเวลา การประชาสัมพันธ์ควรใช้วิธีการและเทคนิคที่หลากหลายเพื่อให้ ข้อมูลถึงเป้าหมายให้ได้มากที่สุด

13) การได้รับการสนับสนุนทางทรัพยากรสำหรับโปรแกรม นักพัฒนาโปรแกรม จะต้องแสวงหาการสนับสนุนและความเห็นชอบเชิงกฎหมายที่จะช่วยให้องค์กรได้งบประมาณอย่างต่อเนื่องและเพียงพอ

14) การประเมินประสิทธิภาพ ผล และผลกระทบ การประเมินผลโปรแกรม หมายถึง การประเมินคุณค่าของโปรแกรม การประเมินหรือการพิจารณาตัดสินคุณค่าของโปรแกรม คือการนำข้อมูลที่ได้เกี่ยวกับโปรแกรมไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ว่าโปรแกรมควรมีลักษณะอะไรบ้าง การประเมินผลโปรแกรมจึงเกี่ยวข้องกับเรื่อง การกำหนดมาตรฐานหรือเกณฑ์ การรวบรวมข้อมูลหลักฐานเกี่ยวกับเกณฑ์ที่กำหนดขึ้น การพิจารณาตัดสินผลโดยเปรียบเทียบระหว่างเกณฑ์กับข้อมูลที่รวบรวมไว้

โดยการประเมินผลทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนควรพิจารณา 4 เรื่องดังต่อไปนี้

- (1) ประสิทธิภาพ ปฏิบัติงานได้ผลมากน้อยเพียงใด
- (2) คุณภาพและความเหมาะสม ประสิทธิภาพการเรียนรู้ดีเหมาะสมสำหรับผู้เรียนหรือไม่
- (3) การติดต่อกับผู้รับบริการ ติดต่อกับผู้รับบริการได้มากหรือน้อย
- (4) ความสำคัญ โปรแกรมมีความสำคัญต่อผู้รับบริการและเป้าประสงค์งาน การศึกษานอกระบบโรงเรียนหรือไม่

15) การสื่อคุณค่าของโปรแกรมให้ผู้ที่มีหน้าที่ต้องตัดสินใจ วิธีการสื่อผลของโปรแกรมมีตั้งแต่ที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เช่น การพบประสนทนาอย่างไม่เป็นทางการไปถึง การรายงานด้วยการวิจัยนักการศึกษานอกระบบโรงเรียนควรวางแผนว่าวิธีการใดจะเหมาะสมที่สุดสำหรับบุคคลและกลุ่มที่ต้องติดต่อและรายงานผลของโปรแกรม

1.4.2 ประเภทของการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนของ Boyle (1981)

Boyle จัดโปรแกรมทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนเป็น 3 ประเภท คือ

1. โปรแกรมเชิงพัฒนา (Development Program)
2. โปรแกรมเชิงสถาบัน(Institutional Program)
3. โปรแกรมเชิงสารสนเทศ(Information Program)

1. โปรแกรมเชิงพัฒนา (Development Program) มีจุดมุ่งหมายหลักคือ ช่วยให้ผู้ใช้เข้ามารับบริการสามารถตอบสนองความต้องการและสามารถแก้ปัญหาในชุมชนได้โปรแกรมเชิงพัฒนา

แตกต่างจากโปรแกรมประเภทอื่น คือ จุดเริ่มต้นของโปรแกรมจะเกิดขึ้นในสถานการณ์ที่เข้าร่วมโปรแกรมพอจะรู้ว่ามีปัญหา แต่ยังไม่รู้ว่าควรจะทำอะไรในการแก้ปัญหา นั้น ๆ ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาโปรแกรม ตั้งแต่ขั้นตอนการวิเคราะห์ปัญหา เพื่อกำหนดเป็นวัตถุประสงค์ของโปรแกรม ขั้นตอนการจัดกิจกรรมเพื่อกำหนดแนวทางแก้ปัญหาและขั้นตอนการประเมินผลโปรแกรมว่าประชาชนพอใจในโปรแกรมมากน้อยเพียงใด ตัวบ่งชี้วัดโปรแกรมประสบความสำเร็จหรือไม่ ความพึงพอใจของประชาชนโปรแกรมได้ช่วยให้ประชาชนได้รับการตอบสนองความต้องการและแก้ปัญหาในชุมชนได้ความรู้ ทักษะ ในกิจกรรมการเรียนรู้เป็นเพียงวิธีการ เพื่อพัฒนาทักษะการตัดสินใจและการแก้ปัญหาเป้าหมายหลัก

2. โปรแกรมเชิงสถาบัน (Institutional Program) มีลักษณะสำคัญ คือ ความมุ่งหมายให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลได้พัฒนาความสามารถพื้นฐานของปัจเจกบุคคล นอกจากการพัฒนาปัจเจกบุคคลแล้วโปรแกรมเชิงสถาบันจะให้ความสำคัญเนื้อหาสาระทางวิชาการเพื่อพัฒนาสติปัญญาและการมีเหตุผลของผู้เรียนอย่างมากกับองค์กรหรือสถาบันที่เป็นผู้พัฒนาโปรแกรม โปรแกรมเชิงสถาบันจะกำหนดวัตถุประสงค์จากเนื้อหาสาระของวิชาชีพต่างๆที่เกี่ยวข้อง

3. โปรแกรมเชิงสารสนเทศ (Information Program) ลักษณะที่สำคัญของโปรแกรมเชิงสารสนเทศ คือ การแลกเปลี่ยนสารสนเทศระหว่างนักศึกษานอกระบบโรงเรียนกับผู้รับบริการ เช่นการให้ข้อมูลสารสนเทศแก่ผู้ที่เข้าชมอุทยานแห่งชาติ โดยนักศึกษานอกระบบโรงเรียนที่เป็นผู้มีความรู้ทางชีววิทยา โปรแกรมเชิงสารสนเทศมีวัตถุประสงค์สำคัญที่จะให้ข้อมูลสารสนเทศใหม่แก่ประชาชนเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงในสังคม โปรแกรมเชิงสารสนเทศส่วนมากจะเป็นส่วนย่อยของทั้งโปรแกรมเชิงพัฒนาและโปรแกรมเชิงสถาบัน

ผู้วิจัยเลือกใช้กระบวนการพัฒนาโปรแกรมเชิงสถาบันของ Boyle (1981)เนื่องจากการพัฒนาโปรแกรมเชิงสถาบัน มีเป้าหมายพัฒนาความสามารถพื้นฐานของปัจเจกบุคคล ที่เน้นการวิเคราะห์ปัญหาของปัจเจกบุคคลเพื่อพัฒนาตนเอง จึงเหมาะสมที่จะนำมาใช้พัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะการจัดการการเงินส่วนบุคคล สำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน ที่มีกลุ่มผู้เรียนเป้าหมายเป็นประชาชนทั่วไป มิได้มีสังกัดองค์กรหรือหน่วยงานใดโดยเฉพาะ และมีเป้าหมายที่จะพัฒนาความรู้ ความเข้าใจและทักษะรายบุคคลของกลุ่มผู้เรียนวัยกลางคน

1.4.3 องค์ประกอบของโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน

Boyle (1981) กำหนดองค์ประกอบโปรแกรมในการจัดโอกาสการเรียนรู้ไว้ 9 ประการ ดังนี้

1. เป้าหมายของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต้องมีการกำหนดระดับที่จะให้ความรู้ ความเข้าใจและทักษะใน 3 ด้าน คือด้านพุทธิปัญญา (Cognitive) ด้านจิตพิสัย (Affective) และด้าน

พลังทักษะ (Psychomotor) โดยด้านพุทธิปัญญาแบ่งเป็นอีก 6 ด้านคือ 1) รู้ 2) เข้าใจ 3) การนำไปใช้ 4) การวิเคราะห์ 5) การสังเคราะห์และ 6) การประเมินผล

2. วิธีการเทคนิคและอุปกรณ์ที่ต้องมีการวางแผนก่อนจัดการเรียนรู้ต้องมีประสิทธิภาพโดยมีข้อควรคำนึง 3 ประการคือ

2.1 วิธีการ (Method) คือวิธีดำเนินการอย่างเป็นระบบเพื่อเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย

2.2 เทคนิค (Technique) คือ รูปแบบที่นำเสนอสิ่งเรียนรู้เช่นการอภิปรายการสาธิตการฝึกปฏิบัติ เป็นต้น

2.3 เครื่องมือ (Device) คือสื่ออุปกรณ์ที่ใช้กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้เช่น ภาพยนตร์วีดิทัศน์ภาพนำเสนอด้วยโปรแกรมพาวเวอร์พอยต์ เป็นต้น

3. ทฤษฎีการครูผู้สอนและสื่อการสอน ผู้สอนจะต้อง 1) เข้าใจความต้องการของผู้เรียน 2) รู้เนื้อหาวิชา 3) มีประสบการณ์ 4) มีความสามารถในการกระตุ้นให้เกิดความสนใจตลอดการเรียนการสอน สื่อการสอน เช่น แผ่นใส ภาพนำเสนอด้วยโปรแกรมพาวเวอร์พอยต์เอกสารสิ่งพิมพ์ ควรเป็นสื่อการสอนที่มีช่วยขยายความคิดและกระตุ้นความสนใจแต่ผู้สอนควรตระหนักเสมอว่า อุปกรณ์การสอนเป็นเพียงสื่อมิใช่สิ่งแทนการสอนดังนั้นในการเลือกและใช้สื่อการสอนผู้จัดโปรแกรมควรพิจารณาสิ่งต่างๆเพิ่มเติมดังต่อไปนี้

3.1 รูปแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้และลักษณะของกลุ่มผู้เรียนเช่น วิธีสาธิตการแบ่งกลุ่มเรียนย่อย เป็นต้น

3.2 รูปแบบประสบการณ์เรียนรู้ ที่เหมาะกับรูปแบบการเรียนการสอนที่เลือกได้แก่การบอกเล่าประสบการณ์ตรง

3.3 เทคนิคการสอน ที่จะใช้ในการถ่ายทอดรูปแบบประสบการณ์เรียนรู้ที่เลือก เช่นการนำเสนอโดยใช้วีดิทัศน์ เกม เป็นต้น

4. สถานที่และเครื่องมืออำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ได้แก่สถานที่ที่สะดวกแก่การเดินทางพอสมควรมีห้องขนาดต่างๆ เพื่อรองรับการจัดห้องตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ในลักษณะที่ยืดหยุ่นมีแสงสว่างที่เหมาะสมและมีเก้าอี้ที่นั่งสบายมีห้องน้ำเพียงพอ ไม่มีสิ่งรบกวนการเรียนรู้ มีโสตทัศนอุปกรณ์ มีบรรยากาศที่ผ่อนคลายโดยผู้ดำเนินโปรแกรมจะต้องมีการประสานงานกับทุกฝ่าย เพื่อให้แน่ใจว่าจะไม่มีปัญหาที่เป็นอุปสรรคบั่นทอนความสำเร็จของโปรแกรม

5. งบประมาณในการจัดโปรแกรมการเรียนรู้ ที่มักจะเป็นส่วนหนึ่งของงบประมาณของการศึกษาทั้งหมดผู้จัดโปรแกรมการเรียนรู้จำเป็นต้องจัดหางบประมาณที่เพียงพอสำหรับการประชาสัมพันธ์ ค่าใช้จ่ายผู้สอนอุปกรณ์การเรียนการสอนและการประเมินผลเพื่อให้การดำเนินโปรแกรมการมีประสิทธิภาพ

6. ความรับผิดชอบของครูผู้สอน ครูผู้สอนต้องรับผิดชอบทั้ง 2 บทบาทควบคู่กัน คือ หน้าที่ในการอำนวยความสะดวกการเรียนรู้ และการจัดการกลุ่มผู้เรียน โดยผู้สอนอาจมอบหมายให้ตัวแทนกลุ่มผู้เรียนทำหน้าที่บางส่วนภายใต้การกำกับดูแลของผู้สอน

7. ความรับผิดชอบของผู้เรียนผู้สอนสามารถประเมินระดับความรับผิดชอบของผู้เรียนได้ด้วยการสำรวจความคาดหวังของผู้เรียน แล้วนำมาเปรียบเทียบกับความคาดหวังของผู้สอนต่อผู้เรียน เพื่อดูว่าผู้เรียนมีความรับผิดชอบต่องานหรือปฏิบัติหน้าที่ตามความคาดหวังของตนเองและของผู้สอนหรือไม่

8. การสร้างความเชื่อมโยงของประสบการณ์การเรียนรู้แก่ผู้เรียนผู้จัดโปรแกรม ต้องวางแผนการสร้างประสบการณ์เรียนรู้ ด้วยองค์ประกอบ 3 ประการคือ

8.1 ความต่อเนื่องผู้สอนจะต้องให้ผู้เรียนมีโอกาสเรียกใช้เนื้อหาความรู้และทักษะที่เรียนในบทเรียนก่อน โดยการทบทวนหรือลงมือปฏิบัติเพื่อสร้างประสบการณ์ใหม่ให้ผู้เรียน

8.2 การเรียงลำดับประสบการณ์มีความสัมพันธ์กับความต่อเนื่องการเรียงลำดับเน้นความสำคัญของประสบการณ์เรียนรู้ซึ่งเสริมแต่งเติมจากประสบการณ์ก่อนให้มีความกว้างขวางและลึกซึ้งขึ้น

8.3 การเชื่อมโยงประสบการณ์เรียนรู้เข้าด้วยกันผู้สอนควรช่วยขยายความให้ผู้เรียนเห็นภาพหรือพฤติกรรมที่ชัดเจนจากประสบการณ์เรียนรู้จากทุกบทเรียน

9. การประเมินกิจกรรมการเรียนรู้ควรทำการประเมิน 3 ระยะคือ ระยะที่ 1 ประเมินช่วงการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพิจารณาว่า การจัดโปรแกรมจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ หากจัดตามวัตถุประสงค์และวิธีการที่ออกแบบไว้ ระยะที่ 2 ประเมินโปรแกรมระหว่างดำเนินการ โดยวิเคราะห์ผลป้อนกลับ เพื่อใช้ปรับแผนโปรแกรมในส่วนที่เหลือ และ ระยะที่ 3 เมื่อโปรแกรมเสร็จสมบูรณ์ผลการประเมินนี้ ใช้เป็นตัววัดประสิทธิภาพของโปรแกรมตามทีออกแบบไว้

สรุป Boyle (1981) ได้กำหนดให้มี 9 องค์ประกอบการจัดโอกาสการเรียนรู้ที่ผู้พัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนควรคำนึงถึงในการวางแผนโปรแกรมได้แก่ 1) เป้าหมายของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 2) วิธีการเทคนิคและอุปกรณ์ 3) ทรัพยากรครูผู้สอนและสื่อการสอน 4) สถานที่และเครื่องมืออำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ 5) งบประมาณในการจัดโปรแกรมการเรียนรู้ 6) ความรับผิดชอบของครูผู้สอน 7) ความรับผิดชอบของผู้เรียน 8) การสร้างความเชื่อมโยงของประสบการณ์การเรียนรู้แก่ผู้เรียนและ 9) การประเมินกิจกรรมการเรียนรู้

ผู้วิจัยจะนำมาเป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน จาก การ เมื่อนำองค์ประกอบของการวางแผนกิจกรรมการเรียนรู้และองค์ประกอบของโอกาสในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ มาสังเคราะห์เพื่อพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนจึงได้

องค์ประกอบ 8 ดังนี้ 1) วัตถุประสงค์ 2) กลุ่มผู้เรียน 3) ผู้สอนประจำกลุ่ม 4) เนื้อหาสาระ 5) กิจกรรมการเรียนรู้ 6) ทรัพยากรการเรียนรู้และสื่อ 7) การวัดและประเมินผล และ 8) สภาพแวดล้อม

1.4.4 กรอบแนวคิดการพัฒนาโปรแกรม

โปรแกรมเชิงสถาบันของ Boyle (1981) มีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาความรู้ความสามารถพื้นฐานของปัจเจกบุคคลเป็นสำคัญเน้นการเปลี่ยนแปลงองค์ความรู้เจตคติหรือทักษะความชำนาญในปัจเจกบุคคลเน้นการวิเคราะห์ผู้เรียนมากกว่าการวิเคราะห์สถานการณ์ในชุมชนดังนั้นในการวางแผนโปรแกรมจึงอยู่ที่การเลือกเนื้อหาสาระการเรียนรู้ที่เหมาะสมการเรียงลำดับ (Sequence) การสร้างความต่อเนื่อง (Continuity) และการบูรณาการ (Integration) โปรแกรมเชิงสถาบันยังสามารถนำมาใช้ในการศึกษานอกระบบโรงเรียนประเภทที่มีประกาศนียบัตรมีการรับรองผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาได้ด้วยการพัฒนาโปรแกรมเชิงสถาบัน ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดกลุ่มผู้รับบริการ

- กำหนดว่าใครเป็นกลุ่มผู้รับบริการถ้าหากกลุ่มดังกล่าวสังกัดสถาบันองค์กรสมาคมวิชาชีพหรือกลุ่มในชุมชนการประสานงานกับองค์กรและกลุ่มดังกล่าวจะช่วยให้วัตถุประสงค์ของโปรแกรมกระจ่างขึ้น

- ศึกษาวิเคราะห์ภูมิหลังของกลุ่มผู้รับบริการว่ามีความต้องการคุณลักษณะความสามารถปัญหาอะไรบ้าง

- ศึกษาว่าหน่วยงานหรือองค์กรอื่นจัดโปรแกรมที่คล้ายคลึงกัน

ขั้นตอนที่ 2 ระบุเนื้อหาวิชา

- ศึกษาความต้องการพิจารณาเฉพาะของผู้เรียนเนื้อหาและแผนการสอนและความปรารถนาและแรงจูงใจของผู้เรียน

- เปรียบเทียบระดับความสามารถของผู้เรียนกับเนื้อหาวิชาสามารถทำได้โดยการทดสอบก่อนการเรียนการสอน

- ศึกษาประสบการณ์และภูมิหลังของกลุ่มผู้รับบริการในด้านการศึกษสถานภาพทางสังคมเศรษฐกิจประสบการณ์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในโปรแกรมต่างๆ ข้อมูลดังกล่าวอาจหาได้จากผู้เข้าโปรแกรมก่อนการลงทะเบียน

ขั้นตอนที่ 3 วางแผนการเรียนรู้โดยคำนึงถึง

- ประสบการณ์การเรียนรู้ที่ผู้เรียนจะได้รับทั้งจากการเห็นการได้ยินหรือการปฏิบัติระหว่างที่เข้าชั้นเรียนการทำกิจกรรมหรือเหตุการณ์ต่างๆ

- ส่งเสริมการนำเสนอหรือประชาสัมพันธ์โปรแกรมด้วยวิธีทางที่เหมาะสมเช่นทางหนังสือพิมพ์ประกาศต่างๆหรือทางสื่อสารมวลชนอื่นๆ

- ช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์รูปแบบและแนวทางปฏิบัติของโปรแกรม

- กำหนดให้โปรแกรมมีความสัมพันธ์กับการแผนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องของผู้เรียน เช่นการให้ประกาศนียบัตรเป็นขั้นๆ (ขั้นต้น ขั้นกลาง ขั้นสูง) หรือยึดตามมาตรฐานอื่นๆ

- ระบุทรัพยากร/แหล่งเรียนรู้ในการสอนที่จำเป็นเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการสร้างโอกาสในการเรียนรู้

- ระบุหน้าที่รับผิดชอบของทุกคนที่เกี่ยวข้องกับโปรแกรม

ขั้นตอนที่4 การนำแผนการเรียนรู้ไปปฏิบัติ

- จัดให้มีการสอนที่มีคุณภาพเพื่อพัฒนาความรู้ ความเข้าใจและทักษะของผู้เรียน

- มีความยืดหยุ่นด้วยวิธีการเทคนิคและอุปกรณ์ที่เหมาะสมเพื่อใช้ในการสร้างแรงจูงใจและความสนใจ

ขั้นตอนที่5 การประเมินผลโปรแกรม

- กำหนดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนโดยการมีส่วนร่วมในการประเมิน โดยการทดสอบก่อนและหลังการเรียนเพื่อเปรียบเทียบ

- ในการตัดสินใจเกี่ยวกับผลหรือความสำเร็จของโปรแกรมควรให้ผู้เรียนเป็นผู้ตัดสินใจหรือแสดงความคิดเห็นต่อวัตถุประสงค์ของการศึกษา ว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ควรจะมีการเปลี่ยนแปลงระหว่างดำเนินโปรแกรมหรือไม่

- การตัดสินใจเกี่ยวกับความเหมาะสมของแผนการสอนควรมีประสิทธิภาพควรปรับปรุงอย่างไรให้ดีขึ้นให้ผู้เรียนมีความพึงพอใจเพิ่มขึ้นหรือไม่อย่างไร

- การกำหนดผลลัพธ์ของโปรแกรมควรมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้เรียนและผู้พัฒนาโปรแกรมซึ่งผู้เรียนจะสามารถนำเสนอข้อมูลให้แก่ผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบด้านเงินทุน

สรุป แนวคิดในการพัฒนาโปรแกรมของ Boyle (1981) นั้นได้ให้ความสำคัญกับความเชื่อพื้นฐานที่นักพัฒนาโปรแกรมมีต่อการพัฒนาโปรแกรม การสำรวจสภาพปัญหา ความต้องการการพัฒนา และการมีส่วนร่วมของกลุ่มเป้าหมาย ตั้งแต่การกำหนดวัตถุประสงค์ วิธีการและการจัดหลักสูตรเพื่อให้สอดคล้องและสนองกับความต้องการอย่างแท้จริง นอกจากนี้ยังคำนึงถึงการใช้ประโยชน์จากการประชาสัมพันธ์ ทั้งต่อกลุ่มเป้าหมายและการสร้างคุณค่าของโปรแกรมต่อผู้มีอำนาจการใช้ประโยชน์จากแหล่งทรัพยากรต่างๆในการจัดกิจกรรม และประสบการณ์การเรียนรู้ในโปรแกรม รวมถึงการประเมินผลโปรแกรมที่มีการประเมินอย่างครอบคลุมทั้งประสิทธิภาพและผลกระทบ รวมทั้งการสื่อสารคุณค่าของโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อให้ได้รับการสนับสนุนจากผู้มีอำนาจในการตัดสินใจให้มีการดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง จึงเป็นแนวคิดในการพัฒนาโปรแกรมที่มีความสมบูรณ์ เป็นระบบและครอบคลุม

ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับจิตวิทยาเพื่อการศึกษาผู้ใหญ่

2.1 การจำแนกวัยผู้ใหญ่ และความเป็นผู้ใหญ่

ศิริรงค์ ทับสายทอง (2530) จิตวิทยาพัฒนาการของวัยผู้ใหญ่มุ่งเน้นจะศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาการของวัยผู้ใหญ่ ที่อาจจะอยู่ในรูปของความเสื่อมถอย การฟื้นตัว หรือการขาดความบกพร่องในด้านต่างๆ ด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

การจำแนกวัยผู้ใหญ่ และความเป็นผู้ใหญ่ตามแนวคิดทางด้านจิตวิทยา

Buhler (1961) ให้ข้อสังเกตว่า มนุษย์แต่ละวัยในวงจรชีวิตจะมีความต้องการที่เป็นลักษณะเฉพาะวัยเช่น ในช่วงวัยผู้ใหญ่ตอนต้น (20-40 ปี) ชีวิตจะเริ่มต้นจาก สภาวะก่อนการแต่งงาน ไปสู่การแผ่ขยาย (Expansion) ซึ่งหมายถึงการมีครอบครัว การมีลูกไว้สืบวงศ์ตระกูล การมีอาชีพ ในช่วงวัยกลางคน (40ปี) บุคคลมีความต้องการที่จะทำให้สิ่งที่ตนมีอยู่แล้วหรือได้มาใหม่เกิดความมั่นคงหรือเป็นปึกแผ่นขึ้น (Consolidation) ในช่วงอายุ 50-60 ปี บุคคลจะอยู่ในระยะของการวัดผล (Evaluation) เช่น ตนได้รับอะไรมาบ้างแล้ว สิ่งเหล่านั้นมีคุณค่าหรือไม่ สิ่งที่มีอยู่เท่าเทียมหรือดีกว่าของคนอื่นหรือไม่ เป็นต้น

Buhler (1961) กล่าวว่าเราสามารถจะแยกแยะ วัยและความเป็นผู้ใหญ่ ได้โดยพิจารณาจาก ลักษณะความต้องการประจำวัย

Bischof (1969) มีแนวความคิดว่าบุคคลจะยังไม่มีบุคลิกภาพที่แท้จริงจนกว่าบุคคลจะย่างเข้าสู่วัยกลางคน เนื่องจากวัยนี้เป็นวัยที่บุคคลสามารถสร้างสมดุลระหว่างความต้องการทางชีวภาพ และความต้องการทางวัฒนธรรม พลังงานทางกายภาพและ พลังงานทางจิต ความก้าวหน้าและความเสื่อมถอย ความต้องการจากภายนอกและความต้องการจากภายใน

การจำแนกวัยผู้ใหญ่ และความเป็นผู้ใหญ่ตามแนวคิดทางด้านสติ Birren (1964) เสนอแนะว่าอายุ (Chronological Age) เป็นดัชนีที่มีประโยชน์และมีอำนาจมากที่สุดในการแบ่งวัยต่างๆ เพราะจากอายุเราสามารถจะทำนายลักษณะทางกายวิภาค กายภาพ ทางจิตและสังคมของมนุษย์ได้ สอดคล้องกับแนวความคิดของ Bromley (1966) ซึ่งใช้อายุเป็นตัวหลักในการแบ่งวงจรชีวิตที่สมบูรณ์ ออกเป็น 16 ขั้นตอนดังตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 แสดงการแบ่งวัยตามช่วงอายุของ Bromley

ระยะเวลา	ระดับอายุโดยประมาณ
1. ระยะไซโกส (Zygote)	ช่วงเวลาของการปฏิสนธิ
2. ระยะเอ็มบริโอ (Embryo)	ขึ้นไปถึง 7 สัปดาห์
3. ระยะฟิทัส (Foetus)	ภายหลัง 7 สัปดาห์
4. ระยะแรกเกิด (Birth)	38 สัปดาห์
5. ระยะวัยทารก (Infancy)	จบไปถึง 18 เดือน
6. ระยะวัยอนุบาล (Preschool)	ขึ้นไปจนถึง 5 ปี
7. ระยะประถมศึกษา (Elementary)	ขึ้นไปจนถึง 11 -13 ปี
8. ระยะย่างเข้าวัยรุ่น (Puberty)	ขึ้นไปจนถึง 11 -16 ปี
9. ระยะวัยรุ่นตอนปลาย (Late Adolescence)	ขึ้นไปจนถึง 15 -21 ปี
10. ระยะวัยผู้ใหญ่ตอนต้น (Early Adulthood)	ขึ้นไปจนถึง 21 -25 ปี
11. ระยะวัยผู้ใหญ่ตอนกลาง (Middle Adulthood)	ขึ้นไปจนถึง 25 -40 ปี
12. ระยะวัยผู้ใหญ่ตอนปลาย (Late Adulthood)	ขึ้นไปจนถึง 40 -60 ปี
13. ระยะก่อนการเกษียณอายุ (Preretirement)	ขึ้นไปจนถึง 60 -65 ปี
14. ระยะเกษียณอายุ (Retirement)	65 ปีขึ้นไป
15. ระยะวัยชรา (Old Age)	70 ปีขึ้นไป
16. ระยะชราภาพอย่างมาก (Senescence)	เจ็บหรือใกล้ตาย หรือตาย

แนวคิดของ Daniel (1978) ได้แบ่งวงจรชีวิตออกเป็น 4 ระยะต่อเนื่องกันโดยมีระดับอายุต่างกัน 20 ปี ดังตารางที่ 2.2

ตารางที่ 2.2 แสดงการแบ่งวงจรชีวิตของ Daniel (1978)

ลำดับที่	ระดับอายุ	ลักษณะของกลุ่ม
1	0-20ปี	ระยะก่อนวัยผู้ใหญ่ (pre-adulthood)
2	20-40ปี	ระยะวัยผู้ใหญ่ตอนต้น(early-adulthood)
3	40-60ปี	ระยะวัยผู้ใหญ่ตอนกลางหรือวัยกลางคน(middle-adulthood หรือ middle age)
4	60ปีขึ้นไป	ระยะวัยผู้ใหญ่ตอนปลายจนถึงระยะปลายของชีวิต (late-adulthood and late-adulthood)

สมบุรณ์ ศาลยาชีวิน (2526) แบ่งวัยตามแนวของพุทธชาตค แบ่งเป็น 4 วัยดังนี้

1. วัยมนุษย์ นับตั้งแต่เกิดจนถึง 21 ปีเป็นวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากพ่อแม่ การพัฒนาการต่างๆ เป็นไปตามลำดับขั้น
2. วัยแห่งชีวิตโค-กระบือ อายุตั้งแต่ 21-40 ปี เป็นวัยที่ต้องทำงานหนักเพื่อต้องสร้างหลักฐานของตนเองและครอบครัวให้มั่นคง
3. วัยแห่งชีวิตสุนัข อายุตั้งแต่ 41-60 ปี เป็นวัยที่มีบุคลิกหลักฐาน หน้าที่ การงาน มีบุตรภรรยา ที่ต้องรับผิดชอบดูแล ไม่ชอบที่จะโยกย้ายอาชีพการงานโดยไม่จำเป็น
4. วันแห่งชีวิตลิง อายุตั้งแต่ 61-80 ปี วัยนี้โครงสร้างของร่างกาย ความชราภาพของร่างกายและจิตใจ เสื่อมโสมเห็นได้ชัด เนื้อหนังเหี่ยวยุ่น ตาหูเสื่อม หลังโกงค่อม

ผู้วิจัยจึงเลือกแนวคิดของ Daniel (1978) ที่กำหนดวัยกลางคน ในช่วงอายุ 40-60 ปี เป็นการกำหนดกลุ่มผู้เรียนผู้ใหญ่วัยกลางคนในการวิจัยครั้งนี้

2.2 จิตวิทยาการเรียนรู้ของผู้ใหญ่

การที่จะนำจิตวิทยาไปใช้ในการศึกษาผู้ใหญ่ ควรจะพิจารณานำปัจจัยสามประการคือ กฎแห่งพฤติกรรม ความรู้ที่ได้สะสมมาจากการศึกษา คั้นคว้าและทดลอง และวิธีการทางจิตวิทยา (สมบุรณ์ ศาลยาชีวิน, 2526)

พฤติกรรมของบุคคลเป็นผลของการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อม Lewin Kurt นักจิตวิทยาชาวเยอรมัน ได้สร้างกฎแห่งพฤติกรรมโดยเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

$$B = f(P,E)$$

เมื่อ B คือพฤติกรรมของแต่ละบุคคล (Behavior) เราอาจกำหนดให้ B เป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของผู้เรียนผู้ใหญ่ ดังนั้น B ก็คือ วัตถุประสงค์ของการศึกษานั้นเอง ซึ่งจะถูกกำหนดมาจากความต้องการของบุคคล

P คือตัวบุคคล (Person) รวมทุกสิ่งทุกอย่างของบุคคล คือ บุคลิกภาพ พื้นฐานความรู้ความสามารถ เซวณปัญญา ความถนัด นิสัยใจคอ ทักษะคติ ความสนใจ ความพร้อมทางด้านร่างกาย จิตใจ

E คือสิ่งแวดล้อม (Environment) รวมทั้งสิ่งแวดล้อมทางวัตถุ บุคคล และ สิ่งแวดล้อมทางจิตใจหรือสถานการณ์ต่างๆที่เราจัดให้ผู้เรียน ซึ่งรวมทั้งสภาพสังคมการเรียนรู้ในชั้น สภาพสังคมทางบ้าน ทางชุมชน เทคนิคการสอน สื่ออุปกรณ์ บรรยากาศทางการเรียน อิทธิพลของกลุ่ม

ตามกฎแห่งพฤติกรรมนี้ ถ้าเรานำมาใช้ทางการศึกษา สมมุติว่าเรากำหนดให้ B เป็นตัวคงที่ เพราะเป็นวัตถุประสงค์ทางการศึกษา ฉะนั้นเราจะบรรลุเป้าหมาย หรือให้ผู้เรียนผู้ใหญ่มีพฤติกรรมตามเป้าหมายได้เพียงใดนั้น จึงขึ้นอยู่กับ P (ผู้เรียนผู้ใหญ่) และ E (สิ่งแวดล้อมทางการเรียน) และขึ้นอยู่กับการจัดให้ผู้เรียนมีการกระทบกระทั่งกันอย่างไรกับสิ่งแวดล้อมทางการเรียน

งานที่สำคัญของนักการศึกษาผู้ใหญ่คือ ทำอย่างไรจึงจะทำให้ P กับ E มีปฏิสัมพันธ์กันอย่างเหมาะสม P คือผู้เรียนใหญ่นั้นเป็นตัวแปรที่คงที่ซึ่งเราต้องทำความรู้จักทำความเข้าใจให้ดีและตระหนักถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลก่อนที่จะสอนเรา แต่เราอาจจะจัดการกับเทคนิค กับสิ่งแวดล้อมทางการเรียนคือ E หน้าที่ของนักการศึกษาคือค้นคว้าหาเทคนิควิธีการ หรือจัดสภาพแวดล้อม สังคมการเรียนรู้อย่างไรจึงจะทำให้เป็นที่สนใจแก่ผู้เรียนผู้ใหญ่ ทำให้ P และ E มีความเชื่อมโยงกัน มีอิทธิพลต่อกันและกัน เกิดปฏิสัมพันธ์กันในทิศทางที่พึงประสงค์เพื่อให้ผู้เรียน P เปลี่ยนพฤติกรรมไปตามที่เราคาดหวังหลังการสอนแล้ว

Knox (1986) กล่าวว่า การเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้ใหญ่มักมีเหตุผลที่ซับซ้อนหลายเหตุผลร่วมกัน (multiple reasons) เหตุผลที่ซับซ้อนอยู่ดูเหมือนไม่เด่นชัด แต่โดยแท้จริงอาจมีพลังในการจูงใจแรงกล้ากว่าเหตุผลที่ระบุออกมา ความไม่พอใจสภาพทางสังคมของตนเองในปัจจุบันที่ผู้เรียนผู้ใหญ่บางคนมีอยู่แต่มิได้ระบุออกมาเป็นลำดับแรก เหตุผลหลักที่ผู้เรียนผู้ใหญ่ระบุไว้ประกอบด้วย

- 1) ความก้าวหน้าในอาชีพ
- 2) ความสนใจเนื้อหา

- 3) ตอบสนองความต้องการจากภายนอก
- 4) ความสนุกสนานที่ได้ใช้ความสามารถทางสติปัญญา
- 5) การได้มีปฏิสัมพันธ์กับผู้ร่วมกิจกรรม

การเข้าร่วมกิจกรรม การเรียนรู้เป็นผลระหว่างแรงสนับสนุนและอุปสรรค (facilitators and barriers) ด้านส่วนตัวและด้านสถานการณ์ ซึ่งขึ้นอยู่กับรายบุคคลที่จะพิจารณาให้มีความสำคัญต่อสิ่งต่างๆแตกต่างกันไป ที่สำคัญยิ่งกว่านั้นคือ ปัจจัยหรือสิ่งต่างๆ อาจเป็นได้ทั้งแรงสนับสนุนหรืออุปสรรค ขึ้นอยู่กับมุมมองของแต่ละบุคคลและสถานการณ์

Houle (1963) กล่าวถึงเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ผู้ใหญ่เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้คือ การเห็นคุณค่าของ “การเรียนรู้” (learning-oriented) จากแนวคิด Houle ดังกล่าว Tough จึงศึกษาจำนวนและกระบวนการของกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้ใหญ่จำนวน 60 คน พบว่าร้อยละ 98 ของกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนผู้ใหญ่วางแผน ดำเนินการ และ ประเมินด้วยตนเองทั้งสิ้น ภายหลังจากการศึกษาของ Tough นี้ ก็มีงานวิจัยในทำนองเดียวกันจำนวนมาก ที่ได้ผลยืนยันเช่นเดียวกัน

นอกจากนี้ Merriam and Brockett (1997) ยังมีความเห็นว่า การศึกษาสิ่งที่เป็นอุปสรรคหรือสิ่งกีดขวางการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แล้วใช้ในทางกลับกัน น่าจะมีประโยชน์ในการสนับสนุนหรือเพิ่มการเข้าร่วมกิจกรรมได้ ดังนั้นจึงควรศึกษาสิ่งกีดขวางการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ที่จำแนกได้เป็น 4 ประเภทคือ

- 1) สิ่งกีดขวางด้านสถานการณ์ (situational barriers) ที่เป็นสภาพแวดล้อมในชีวิตของแต่ละบุคคลในเวลาใดเวลาหนึ่ง เช่น การไม่มีเวลาและเงิน ความรับผิดชอบในบ้านและงาน
- 2) สิ่งกีดขวางด้านสถาบัน (institutional barriers) ที่เป็นการปฏิบัติ กระบวนการและนโยบายที่จำกัดหรือลดโอกาสของผู้เรียนผู้ใหญ่ ตัวอย่างเช่น ตารางการทำงาน กฎระเบียบ การบังคับบัญชา
- 3) สิ่งกีดขวางด้านจิตใจ (dispositional barriers) ที่เกี่ยวข้องกับ เจตคติ การรับรู้เกี่ยวกับตนเองในฐานะเป็นผู้เรียน เช่น ความเชื่อมั่นในตนเองต่ำ มีประสบการณ์ทางลบ รู้สึกท้อแท้ ความกลัวว่าจะแก่เกินที่จะเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้เพิ่มเติม
- 4) สิ่งกีดขวางด้านข่าวสาร (informational barriers) ที่เป็นข่าวสารเกี่ยวกับโอกาสการเรียนรู้ที่มีอยู่

ความรู้เกี่ยวกับผู้ใหญ่ เหตุผลในการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ และสิ่งกีดขวางในการเข้าร่วมกิจกรรม เป็นจุดเริ่มต้นที่ดีสำหรับนักการศึกษาผู้ใหญ่ที่เข้าใจการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ และแนวทางการสอนผู้ใหญ่อย่างมีประสิทธิภาพได้ (ศิริรงค์ ทับสายทอง, 2530)

สรุปได้ว่านักการศึกษาผู้ใหญ่ต้องทำความรู้จักและทำความเข้าใจให้ดี และตระหนักถึงความแตกต่างระหว่างผู้เรียนผู้ใหญ่ อุปสรรคในการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ หน้าที่ของนักการศึกษาคือ

การจัดการค้นคว้าหาเทคนิควิธีการ หรือจัดสภาพแวดล้อม สังคมการเรียนรู้ให้เป็นที่สนใจแก่ผู้เรียน ผู้ใหญ่ สร้างความเชื่อมโยงระหว่างผู้เรียนและการจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้มีอิทธิพลต่อกันและกัน เกิดปฏิสัมพันธ์กันในทิศทางที่พึงประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนเปลี่ยนพฤติกรรมไปตามที่เราคาดหวังหลังการ สอน ที่สำคัญผู้ใหญ่จะเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ต่อเมื่อเขาเห็นคุณค่าของการเรียนรู้ และผู้เรียน ผู้ใหญ่มีโอกาสวางแผน ดำเนินการ และ ประเมินผลด้วยตนเอง

ตอนที่ 3 รูปแบบและปัญหาของสังคมผู้สูงอายุเพื่อการเตรียมตัวของผู้ใหญ่วัยกลางคน

ตามนิยามของสหประชาชาติ ประเทศใดจะก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) เมื่อ ประชากรสูงอายุ 60 ปี หรือ 65 ปีขึ้นไป มีสัดส่วนเกินร้อยละ 10 หรือร้อยละ 7 ตามลำดับ และจะ เป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ เมื่อมีสัดส่วนเกินร้อยละ 20 และร้อยละ 14 ตามลำดับ

อัตราการเพิ่มของประชากรสูงอายุโลก (Population Ageing) ได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ในช่วง 30 ปีที่ผ่านมา (ระหว่างปีค.ศ. 1980 ถึง 2010) ปัจจุบันอัตราการเพิ่มของประชากรสูงอายุในกลุ่ม ประเทศที่พัฒนาแล้วได้ช้าลงอย่างมีนัยสำคัญ แต่ในกลุ่มประเทศที่กำลังพัฒนากลับมีอัตราการเพิ่มขึ้น อย่างรวดเร็ว และจะส่งผลกระทบต่อสังคมอย่างรุนแรง (D. o. E. a. S. A. United Nations, Population Division 2013) ในขณะที่ทั่วโลกกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนผ่านทางประชากรที่สำคัญนี้ ประชากรสูงอายุทั่วโลกได้เพิ่มจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆขณะที่ประชากรวัยเด็กมีแนวโน้มลดลงอย่าง ต่อเนื่อง ด้วยเหตุนี้โครงสร้างของประชากรโลกจึงเปลี่ยนแปลงไป (อัญชนา วงศ์ทอง, 2550)

สำหรับประเทศไทยกำหนดการเกษียณอายุของข้าราชการและลูกจ้างในภาคเอกชนไว้ที่อายุ 60 ปี พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ก็ให้คำนิยามไว้ว่า ผู้สูงอายุคือผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปในปี พ.ศ.2551 ประเทศไทยมีประชากร 66.1 ล้านคน มีการพยากรณ์ว่าในช่วงแรกประชากรจะเพิ่มขึ้น เป็น 70.1 ล้านคน ในปีพ.ศ.2568 แล้วลดลงเป็น 68.9 ล้านคนในปีพ.ศ.2593 (United Nations, 2008)

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ประเมินตามโครงสร้าง ของประชากรไว้ว่า จำนวนประชากรวัยเด็ก (อายุ 0-14 ปี) จะลดลงอย่างสม่ำเสมอจาก 15.95 ล้าน คนในปีพ.ศ. 2533 เหลือเพียง 9.54 ล้านคนในปีพ.ศ. 2573 เมื่อคิดเป็นสัดส่วนจะลดลงจากร้อยละ 29.23 เหลือเพียงร้อยละ 13.50 จำนวนประชากรวัยทำงาน (อายุ 15-59 ปี) จะเพิ่มขึ้นจาก 34.59 ล้านคนในปีพ.ศ.2533 เป็น 46.34 ล้านคนในปีพ.ศ.2560 จากนั้นจะลดลงเป็นลำดับเหลือ 43.35 ล้าน คนในปีพ.ศ.2573 สัดส่วนของประชากรวัยทำงานจะเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 63.40 ในปีพ.ศ.2533 เป็น ร้อยละ 67.67 ในปีพ.ศ.2554 แล้วจึงลดลงเหลือร้อยละ 61.38 ในปีพ.ศ.2573 ส่วนประชากรวัย สูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) จะเพิ่มขึ้นกว่าสามเท่าจาก 4.02 ล้านคนในปีพ.ศ.2533 เป็น 17.74 ล้านคนในปี พ.ศ.2573 เมื่อคิดเป็นสัดส่วนจะเพิ่มจากร้อยละ 7.36 เป็นร้อยละ 25.12 เมื่อเทียบกับประชากรวัย

ประชากรวัยสูงอายุซึ่งเคยมีจำนวนเพียงหนึ่งในสี่ของประชากรวัยเด็กในปีพ.ศ.2533 กลับเพิ่มเป็นเกือบ 2 เท่าของประชากรวัยเด็กในปีพ.ศ.2573

ข้อมูลดังกล่าวได้ชี้ให้เห็นว่าสัดส่วนเด็กจะลดลง วัยแรงงานจะมีสูงสุดในปีพ.ศ.2560 จากนั้นก็จะลดลง ส่วนผู้สูงอายุมีมากขึ้น ทำให้ชัดเจนว่าประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุในอัตราที่รวดเร็วมาก โดยเฉพาะหลังปีพ.ศ.2553สถานการณ์ผู้สูงอายุในสังคมไทยจะทวีความรุนแรงมากขึ้นจนสูงสุดในปีพ.ศ.2573

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุเป็นประเด็นที่กำลังได้รับความสนใจอย่างมาก ทั้งในภาครัฐ ภาคเอกชน และนักวิชาการ เพราะมีผลกระทบอย่างกว้างขวางทั้งในระดับมหภาค ได้แก่ (GDP) รายได้ต่อหัวของประชากร การออมและการลงทุน งบประมาณของรัฐบาล ผลิตภาพของแรงงาน ระดับคุณภาพ ผลต่อตลาดผลิตภัณฑ์ และบริการด้านต่างๆ เฉพาะด้านการเงินและด้านสุขภาพ การเตรียมพร้อมเพื่อรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ต้องเริ่มตั้งแต่บัดนี้ (อัญชนา วงศ์ทอง, 2550)

ศศิพัฒน์ ยอดเพชร (2547) ได้สรุปไว้ว่าประเทศไทยได้เริ่มมีการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุอย่างเป็นทางการมาตั้งแต่ปีพ.ศ.2494 โดยได้ตราพระราชบัญญัติ บำเหน็จบำนาญ พ.ศ.2494 เพื่อเป็นหลักประกันรายได้ของข้าราชการเมื่อถึงวัยเกษียณอายุ รวมทั้งได้มีการจัดสร้างบ้านบางแคในปีพ.ศ.2486 ให้แก่ผู้สูงอายุ ที่ถูกทอดทิ้งหรือยากจน ดำเนินงานโดยกรมประชาสงเคราะห์และต่อมาอีก 26 ปี ก็ได้เปิดศูนย์บริการผู้สูงอายุในปีพ.ศ.2522 การจัดตั้งคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติในปีพ.ศ.2525 โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นประธานและอธิบดีกรมประชาสงเคราะห์เป็นเลขาธิการ ได้จัดทำแผนผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่1 (พ.ศ.2525-2544) ซึ่งเป็นแผนระยะยาว 20 ปี ที่เน้นการพัฒนาผู้สูงอายุ 5 ด้านหลัก คือ สุขภาพอนามัย การศึกษา ความมั่นคงของรายได้ และการทำงาน สังคมและวัฒนธรรมและสวัสดิการสังคม และ ปีพ.ศ.2545 ได้มีการจัดทำแผนผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564) เพื่อแก้ไขปรับปรุงปัญหาที่เกิดขึ้นในช่วงแผนฉบับแรก (พ.ศ.2525-2544) ซึ่งเน้นที่การให้ความรู้และความคุ้มครองผู้สูงอายุด้านร่างกาย จิตใจและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ โดยให้ผู้สูงอายุเข้ามามีส่วนร่วมทั้งในฐานะผู้รับและผู้ให้แก่สังคม หากพิจารณาทิศทางนโยบายโดยรวมเป็นการลดภาระและบทบาทของภาครัฐและหน่วยงานที่ทำหน้าที่ให้การสนับสนุนและส่งเสริมผู้สูงอายุ ในทางกลับกันก็เป็นการพยายามที่จะให้ผู้สูงอายุได้ใช้ชีวิตอยู่กับครอบครัวและชุมชนเพิ่มมากขึ้น

โดยได้กำหนดมาตรการหลายอย่างต้องใช้เวลาในการดำเนินการมากระยะเวลาที่เหลืออีกประมาณ 20 ปี ก่อนที่ประเทศไทยจะก้าวเข้าสู่ภาวะสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ได้แก่

1. การสร้างหลักประกันด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล ระบบประกันสุขภาพในประเทศไทยมีทั้งแบบที่รัฐจัดให้ประชาชน และแบบที่เอกชนดำเนินการ โดยประชาชนต้องซื้อ

กรมธรรม์ประกันชีวิตและสุขภาพจากบริษัทประกันชีวิต ระบบที่รัฐจัดให้มี 3 ระบบ ครอบคลุม ประชากร 62.8 ล้านคน โดยระบบประกันสังคมครอบคลุม 8.7 ล้านคน สวัสดิการข้าราชการและ พนักงานรัฐวิสาหกิจ รวมครอบครัว 6.4 ล้านคน และระบบประกันสุขภาพถ้วนหน้า ครอบคลุม 47.4 ล้านคน

2. การดูแลระยะยาวและปัญหาการขาดผู้ดูแล ประเทศจีนนโยบายการมีบุตรคนเดียว (One-Child Policy) ก่อให้เกิดปัญหาที่เรียกกันว่า “The 4-2-1 Problem” นั่นคือ ปัญหาที่ ประชากรวัยทำงาน 1คน จะต้องรับภาระในการดูแล ผู้สูงอายุถึง 6คน ได้แก่พ่อ แม่ และ ปู่ ย่า ตา ยาย สำหรับประเทศไทย ผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจและสังคม ทำให้ขนาดของครัวเรือน เปลี่ยนแปลงลดลงจากเฉลี่ย 4.4 คนต่อครัวเรือนในปี 2533 เหลือเพียง 3.5 คนในปี 2545 และ รูปแบบครัวเรือนก็เปลี่ยนไป รายงานของสำนักงานสถิติแห่งชาติพบว่า ในปี 2550 ครัวเรือนไทยมี ขนาดโดยเฉลี่ย 3-4 คน เป็นครัวเรือนเดี่ยวร้อยละ 53.9 ครัวเรือนขยายร้อยละ 34.5 และมีครัวเรือน แบบรุ่นกระโดด (Skip Generation) ที่มีเฉพาะผู้สูงอายุและเด็กร้อยละ 20 อยู่ในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือมากที่สุด นอกจากนี้ยังมีครัวเรือนที่มีผู้สูงอายุอยู่คนเดียวมากขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากการหย่าร้าง เป็นม่าย เป็นโสด หรือไม่มีลูก โดยจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน จากร้อย ละ 3.6 ในปี 2537 เป็นร้อยละ 6.3 ในปี 2545 ร้อยละ 7.4 ในปี 2547 และร้อยละ 7.7 ในปี 2550 แนวโน้มดังกล่าวนี้ทำให้เกิดปัญหาด้านการดูแลผู้สูงอายุในระยะยาว โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้สูงอายุที่ ช่วยเหลือตนเองไม่ได้คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติคาดการณ์ว่า การขาดแคลนผู้ดูแลจะเพิ่มขึ้นเป็น 3 เท่าในอีกไม่กี่ปีข้างหน้า

3. หลักประกันด้านรายได้หรือการออมเพื่อวัยหลังเกษียณ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีรายได้ ลดลงหรือไม่มีรายได้เลย ต้องอาศัยเงินออมที่ได้เก็บหอมรอมริบมาตั้งแต่ยังหนุ่มสาว การออมเพื่อวัย หลังเกษียณหรือหลักประกันด้านรายได้สำหรับผู้สูงอายุของประเทศไทย แบ่งได้เป็นแบบบังคับและ แบบสมัครใจ ที่มีการจัดการอย่างไม่เป็นระบบ มีการบริหารจัดการกันเอง ได้แก่กลุ่มออมทรัพย์ ภายในชุมชน ระบบการออมเพื่อวัยหลังเกษียณมีหลายประเภท ได้แก่ กองทุนประกันสังคมกรณีชรา ภาพกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.) กองทุนสำรองเลี้ยงชีพกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ กองทุนรวมหุ้นระยะยาวและการประกันชีวิต

ส่วน ศรีเรือน แก้วกังวาล (2534b) ได้กล่าวเกี่ยวกับวัยผู้ใหญ่กลางคน สรุปได้ดังนี้

การเผชิญภาวะวิกฤตและการปรับตัวของวัยกลางคนว่า วัยกลางคนอยู่ช่วงกลางระหว่างวัย ผู้ใหญ่ตอนต้น กับวัยสูงอายุโดยประมาณอายุกันระหว่าง40-60ปี อยู่ในระยะเปลี่ยนวัยจากความเป็น หนุ่มสาวเข้าสู่วัยแรกเริ่มสูงอายุ เป็นวัยที่ต้องเผชิญภาวะวิกฤตทางกาย อารมณ์ สังคมและจิตใจ เช่นเดียวกับช่วงวัยรุ่นซึ่งกำลังเปลี่ยนวัยจากความเป็นเด็กสู่ความเป็นหนุ่มสาวคนวัยกลางคนมักเป็น บุคคลซึ่งมีความรับผิดชอบอันสูงยิ่งต่อความเจริญและความเสื่อมของครอบครัว สังคม ประเทศชาติ

เป็นบุคคลซึ่งเป็นหลักของเด็ก วัยรุ่น และคนแก่แต่มาพร้อมกับภาระผิตชอบหนักทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม ทั้งในครอบครัวและนอกครอบครัวเมื่อเข้าสู่วัยกลางคน เป็นระยะเวลาที่ทั้งสามมีภรรยาอาจมีฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้น มีความมั่นคงในอาชีพ เป็นระยะเวลาที่บุตรธิดาเติบโตเป็นเด็กวัยรุ่น หรือเป็นผู้ใหญ่ บางคนอาจแต่งงานแยกออกไปตั้งครอบครัวเป็นของตนเองสามีภรรยาไม่ต้องใช้เวลาในการเอาใจใส่ดูแลสมาชิกในครอบครัวเริ่มลดลง

กิจกรรมที่สามีภรรยาอาจร่วมกันได้ และจำเป็นสำหรับการครองเรือน ได้แก่ กิจกรรมในบ้านเรือน การแบ่งปันภาระผิตชอบระหว่างสามีภรรยาในกิจการบ้านเรือนนี้ เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ชีวิตคู่ในวัยกลางคนประสบความสำเร็จ สามียี่ช่วยภรรยาในกิจการบ้านเรือน โดยเฉพาะภรรยาซึ่งทำงานนอกบ้านและไม่มีลูกจ้างนั้น นอกจากจะช่วยผ่อนคลายความตึงเครียดทางอารมณ์ของภรรยาแล้ว ยังช่วยป้องกันไม่ให้ภรรยาทรุดโทรมจนเจ็บป่วยจากการทำงานหนักเกินไปอีกด้วยแม้สภาพ “ความเป็นผู้สูงอายุ” เป็นสภาพอันไม่พึงปรารถนา แต่ผู้สูงอายุมากรายก็สามารถปรับตัวต่อสภาวะอันไม่พึงปรารถนานี้ได้อย่างดี ไม่ว่าจะ วัย หรือทำตนให้เป็นภาระของบุคคลอื่นมากเกินไปจนควรสาเหตุหนึ่งซึ่งคนปรับตัวได้ดีในยามสูงอายุก็คือ มีการเตรียมตัวเตรียมใจเป็นผู้สูงอายุไว้ก่อนถึงวัย

โดยกล่าวถึงการเผชิญกับภาวะความชรานับเป็นสภาวะวิกฤตของคนวัยกลางคน วิธีการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุมีหลายรูปแบบดังนี้

1. เตรียมเรื่องที่อยู่อาศัย มีข้อที่ต้องคำนึงหลายประการ เช่น ที่ไหน ของใคร ลักษณะบ้าน พอกับกำลังรักษาดูแลไหมใครจะอาศัยอยู่ด้วย ความสงบ สะดวก ปลอดภัย การเตรียมเรื่องที่อยู่อาศัยในยามสูงอายุมีความจำเป็นควรจัดการตั้งแต่วัยกลางคน เพราะถ้าหากจัดการเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุแล้ว มีปัญหาบางอย่าง ซึ่งคนสูงอายุเตรียมแก้ไขไม่ทันการณ์ เช่น กำลังวังชาที่จะเป็นธุระเกี่ยวกับการก่อสร้าง การเลือกบุคคลที่จะมาอาศัยอยู่ด้วย ฯลฯ

2. เตรียมเรื่องเงิน คนวัยกลางคนจะต้องเตรียมทรัพย์สินเงินทองของตนสำหรับใช้จ่ายใช้สอยในยามชรา ตามความเหมาะสมและลักษณะอาชีพ วิถีชีวิตของแต่ละบุคคล เมื่อยามอายุมากขึ้น เรี่ยวแรงในการทำงานหรือโอกาสในการมีงานทำที่มีรายได้สูงของคนส่วนใหญ่ไม่ค่อยมี การหวังพึ่งพาทรัพย์สินเงินทองจากบุตรหลาน เป็นเรื่องค่อนข้างจะกลางเลือน ผู้สูงอายุที่มีเงินทองใช้จ่ายใช้สอยตามอัตภาพ นอกจากจะไม่เป็นภาระแก่ลูกหลานของตนแล้ว ยังมีส่วนทำให้ลูกหลานเกรงใจและให้ความอาทรเมื่อยามต้องการความช่วยเหลือและในยามช่วยตัวเองไม่ได้ การเตรียมตัวเกี่ยวกับเรื่องนี้แต่เนิ่นๆ จึงเป็นเรื่องสำคัญมากเรื่องหนึ่ง

3. ชะลอความแก่ การชะลอความเสื่อมของร่างกาย เป็นการเตรียมตัวเข้าสู่วัยชราด้วยความมีสุขภาพดีทั้งทางกายและใจ วิธีการชะลอความแก่มีหลายวิธี เช่น การออกกำลังกายตามสมควรเหมาะสมแก่วัย เพื่อให้ร่างกายดำรงความกระฉับกระเฉง การรู้จักป้องกันโรคภัยไข้เจ็บ การดูแลเรื่องอาหารการกิน การรู้จักพักผ่อนหย่อนใจ เป็นต้น

4. เตรียมงาน การเข้าสู่วัยชรามิได้หมายความว่า ผู้สูงอายุหมดสมรรถภาพโดยสิ้นเชิง มีรายงานการศึกษาค้นคว้าจากที่ต่างๆซึ่งเห็นสอดคล้องกันว่า ผู้สูงอายุควรมีงานใดงานหนึ่งทำตามใจรัก ซึ่งเหมาะสมกับสภาพร่างกายของตน ผู้สูงอายุซึ่งไม่มีงานใดๆทำเลยนั้น มักรู้สึกเหงาหงอยเห็นตนเองไร้ค่า จึงมักใช้เวลาสนใจยุ่งเกี่ยวกับชีวิตครอบครัวของลูกหลานมากเกินไปจนตนเองไร้ความสุข มีกังวล และบางรายถึงกับทำความยุ่งยากให้กับลูกหลานของตน

รายงานการศึกษาเกี่ยวกับผู้สูงอายุในที่ต่างๆ เสนอผลการรายงานที่ว่า ผู้สูงอายุที่ไม่มีงานใดๆทำเลยนั้นเสื่อมโทรมเร็วทั้งกายและใจ การตั้งต้นงานใหม่โดยไม่มีเตรียมตัวในยามชราเป็นเรื่องที่ต้องพินิจพิจารณา ดังนั้นเมื่ออย่างเข้าสู่วัยกลางคน บุคคลต้องคำนึงว่า ตนจะทำงานอะไร ในยามชรา ผู้สูงอายุในสหรัฐอเมริกาจำนวนหนึ่ง ออกจากงานก่อนวาระเกษียณอายุจริง โดยให้เหตุผลว่า จะได้มีเวลาและมีกำลังพอที่จะเริ่มต้นอาชีพใหม่อีกอาชีพหนึ่ง การเตรียมงานเพื่อทำยามชรา อาจมีได้หลายแบบ นอกจากงานอาชีพ เช่น งานอดิเรกเพื่อความเพลิดเพลินอารมณ์ งานสาธารณกุศลเพื่อการส่งเสริมบุญบารมีตามแนวทางในศาสนาต่างๆ ฯลฯ เป็นต้น ผู้สูงอายุในสังคมเมือง สังคมอุตสาหกรรม และครอบครัวเล็ก การแสวงหางานทำในยามเกษียณอายุ อาจต้องวางแผนล่วงหน้า และสังคมอาจจะต้องยื่นมือเข้าไปให้ความอนุเคราะห์ด้วย เช่น การจัดตั้งให้มืองค์การหรือสมาคมที่รับผู้สูงอายุเข้าทำงานโดยได้รับเงินตอบแทนหรืองานอาสาสมัคร เป็นต้น

5. เตรียมจิตใจเรื่องลูกหลาน วัฒนธรรมไทยดั้งเดิมเป็นวัฒนธรรมแห่งสังคมเกษตรกรรม บุคคลในวงเครือญาติมีความเคารพผูกพันกันมาก ระหว่างผู้ใหญ่กับคนรุ่นลูกหลาน แต่สังคมไทยกำลังเปลี่ยนแปลงเป็นสังคมอุตสาหกรรมอย่างรวดเร็ว ความเคารพรักใคร่ผูกพันระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่กำลังเสื่อมโทรมลง ลูกหลานมักไม่ค่อยใกล้ชิดสนิทสนมกับคนรุ่นพ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย เพราะแบบแผนของลักษณะสังคมเทคโนโลยีและอุตสาหกรรม การที่ผู้สูงอายุจะตั้งความหวังอันสูงส่งกับลูกหลานของตน เมื่ออย่างเข้าสู่วัยชรา อาจก่อให้เกิดความทุกข์ใจ

แม้สภาพ “ความเป็นผู้สูงอายุ” เป็นสภาพอันไม่พึงปรารถนา แต่ผู้สูงอายุทุกรายก็สามารถปรับตัวต่อสภาวะอันไม่พึงปรารถนานี้ได้อย่างดี ไม่ว่าจะรุ่น หรือทำตนให้เป็นภาระของบุคคลอื่นมากเกินไปจนควรสาเหตุหนึ่งซึ่งคนปรับตัวได้ดีในยามสูงอายุก็คือ มีการเตรียมตัวเตรียมใจเป็นผู้สูงอายุไว้ก่อนถึงวัย

วิธีการเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุมีหลายมิติ ได้แก่ 1) การเตรียมเรื่องที่อยู่ในยามสูงอายุที่มีความสงบ สะดวก ปลอดภัย ซึ่งจำเป็นต้องจัดการตั้งแต่วัยกลางคน เพราะถ้าหากจัดการเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุแล้ว มีปัญหาบางอย่าง ซึ่งคนสูงอายุเตรียมแก้ไขไม่ทันการณ์ 2) การเตรียมเรื่องเงิน คนวัยกลางคนจะต้องเตรียมทรัพย์สินเงินทองของตนสำหรับใช้จ่ายใช้สอยในยามชรา ตามความเหมาะสม และลักษณะอาชีพ วิถีชีวิตของแต่ละบุคคล เมื่อยามอายุมากขึ้น เร็วแรงในการทำงานหรือโอกาสในการมีงานทำที่มีรายได้สูงของคนส่วนใหญ่ไม่ค่อยมี การหวังพึ่งพาทรัพย์สินเงินทองจากบุตรหลาน เป็น

เรื่องค่อนข้างจะกลางเลือน ผู้สูงอายุที่มีเงินทองจับจ่ายใช้สอยตามอัธยาศัย นอกจากจะไม่เป็นภาระแก่ลูกหลานของตนแล้ว ยังมีส่วนทำให้ลูกหลานเกรงใจและให้ความเอาใจใส่ยามต้องการความช่วยเหลือและในยามช่วยตัวเองไม่ได้ การเตรียมตัวเกี่ยวกับเรื่องนี้แต่เนิ่นๆ จึงเป็นเรื่องสำคัญมากเรื่องหนึ่ง

บรรลุ ศิริพานิช (2550) ให้ความเห็นเกี่ยวกับการเตรียมตัวก่อนการเกษียณอายุว่า ก่อนถึงวัยเกษียณอายุ เราได้ผ่านชีวิตมาหลายช่วงวัย ได้แก่ วัยเด็ก วัยรุ่น วัยผู้ใหญ่ ซึ่งก่อนการเกษียณอายุได้มีการเตรียมการให้แก่ชีวิตอย่างมากมาย ตั้งแต่วัยเด็กที่มีพ่อแม่คอยดูแล อบรม สั่งสอน แนะนำก่อนไปโรงเรียน เป็นการปูพื้นฐานเป็นอย่างดี พอเข้าสู่วัยเรียนก็มีครูอาจารย์คอยอบรมเตรียมตัวให้สูงขึ้นเมื่อเข้าสู่อุดมศึกษาหรืออาชีวศึกษาจะเตรียมตัวไปสู่วัยทำงานที่มีความรับผิดชอบ ช่วงทำงานและก่อนเข้าทำงาน หน่วยงานต่าง ๆ มีการปฐมนิเทศงานเป็นการเตรียมตัว เพื่อให้การทำงานบรรลุผล เมื่ออายุครบ 60 ปี (เกษียณอายุ) จะมีเวลาเหลือประมาณ 10-20 ปี จะเป็นการสมควรที่มีการเตรียมตัวเตรียมใจเพื่อเข้าสู่วัยผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพ โดยต้องมีการเตรียมความพร้อมในเรื่องสำคัญ ได้แก่ การเตรียมสุขภาพร่างกายให้ดีอยู่เสมอ การเตรียมวางแผนเรื่องการเงินและทรัพย์สินอย่างรอบคอบ การเตรียมเรื่องบ้านและที่อยู่อาศัยที่น่าสู่การมีสุขภาพจิตที่ดี การเตรียมเรื่องงานทั้งงานจริงและงานอดิเรกหลังเกษียณ บางคนอาจต้องทำงานหารายได้ต่อเพราะมีปัญหาเรื่องเงิน ต้องมีความสามารถและความถนัด จึงต้องมีการเรียนรู้ก่อนการเกษียณอายุ

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรเข้าสู่สังคมสูงอายุที่จะมีผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจในภาพรวมว่าจะส่งผลกระทบต่อสำคัญ คือ การเปลี่ยนแปลงสัดส่วนกำลังแรงงานต่อประชากร การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการใช้จ่ายและการออม ซึ่งได้เสนอแนะประเด็นในเชิงนโยบายที่จะต้องเตรียมการไว้ล่วงหน้า ได้แก่ การสนับสนุนการทำงานอย่างต่อเนื่องของกลุ่มแรงงานที่มีอายุมาก การเพิ่มประสิทธิภาพการลงทุนให้เกิดผลตอบแทนของเงินทุนที่สูงกว่าเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุดังเช่นประเทศญี่ปุ่น การดำเนินนโยบายเศรษฐกิจมหภาคจะต้องครบวงจร และมีความสอดคล้องทั้งในด้านการส่งเสริมการออมการเพิ่มผลิตภาพแรงงานการเพิ่มประสิทธิภาพการลงทุน และการเพิ่มประสิทธิภาพทางการเงินโดยการพัฒนาตลาดการเงินและตลาดทุน (ปัทมา เจริญวิเศษกุล, 2551)

การเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือกับสถานการณ์สังคมผู้สูงอายุที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้นี้ จึงเป็นเรื่องสำคัญที่ทุกฝ่ายในสังคมต้องเร่งแสวงหาความรู้และร่วมกัน เพื่อกำหนดแนวทางพัฒนาสังคมไทยในอนาคตให้เป็นสังคมผู้สูงอายุที่มีคุณภาพ สังคมที่มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และเป็นสังคมแห่งความสุขของคนทุกวัย (อัญชญา วงศ์ทอง, 2550)

จากความเห็นของผู้เชี่ยวชาญดังกล่าวสรุปได้ว่าผู้ใหญ่วัยกลางคนจำเป็นต้องมีการเตรียมการเพื่อสามารถปรับตัวเข้าสู่การเป็นผู้สูงอายุ ที่อาจต้องเผชิญทั้งปัญหาการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ การเปลี่ยนแปลงทางจิตใจ ครอบครัวยุคใหม่ สุขภาพความเจ็บป่วย ซึ่งการเตรียมพร้อมเพื่อรับมือกับ

ปัญหาดังกล่าว ย่อมต้องใช้เงินเป็นปัจจัยหลัก ผู้ใหญ่วัยกลางคนจึงจำเป็นต้องมีวางแผนการเงินก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ

ภาครัฐได้เริ่มมีการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุอย่างเป็นทางการมาตั้งแต่ปี 2494 โดยได้ตราพระราชบัญญัติ บำเหน็จบำนาญ พ.ศ. 2494 เพื่อเป็นหลักประกันรายได้ของข้าราชการเมื่อถึงวัยเกษียณอายุ รวมทั้งได้มีการจัดสร้างบ้านบางแคในปีพ.ศ. 2486 ให้แก่ผู้สูงอายุ ที่ถูกทอดทิ้งหรือยากจน ดำเนินงานโดยกรมประชาสงเคราะห์และต่อมาอีก 26 ปีก็ได้เปิดศูนย์บริการผู้สูงอายุในปีพ.ศ. 2522 การจัดตั้งคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติในปีพ.ศ. 2525 โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นประธานและอธิบดีกรมประชาสงเคราะห์เป็นเลขาธิการ ได้จัดทำแผนผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ 1 (พ.ศ.2525-2544) ซึ่งเป็นแผนระยะยาว 20 ปี ที่เน้นการพัฒนาผู้สูงอายุ 5 ด้านหลัก คือ สุขภาพอนามัย การศึกษา ความมั่นคงของรายได้ และการทำงาน สังคมและวัฒนธรรมและสวัสดิการสังคม

ปีพ.ศ. 2545 ได้มีการจัดทำแผนผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564) เพื่อแก้ไขปรับปรุงปัญหาที่เกิดขึ้นในช่วงแผนฉบับแรก (พ.ศ.2525-2544) ได้เน้นการให้ความรู้และความคุ้มครองผู้สูงอายุด้านร่างกาย จิตใจและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ โดยให้ผู้สูงอายุเข้ามามีส่วนร่วมทั้งในฐานะผู้รับและผู้ให้แก่สังคม

โดยสรุปทิศทางนโยบายโดยรวม มีแนวทางที่จะลดภาระและบทบาทของภาครัฐและหน่วยงานที่ทำหน้าที่ให้การสนับสนุนและส่งเสริมผู้สูงอายุ แต่พยายามให้ผู้สูงอายุได้ใช้ชีวิตอยู่กับครอบครัวและชุมชนมากขึ้น

แต่รายงานของสำนักงานสถิติแห่งชาติในปี 2550 พบว่าครัวเรือนไทยมีขนาดโดยเฉลี่ย 3-4 คน เป็นครัวเรือนเดี่ยวร้อยละ 53.9 ครัวเรือนขยายร้อยละ 34.5 และมีครัวเรือนแบบรุ่นกระโดด (Skip Generation) ที่มีเฉพาะผู้สูงอายุและเด็กร้อยละ 20 อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือมากที่สุด นอกจากนี้ยังมีครัวเรือนที่มีผู้สูงอายุอยู่คนเดียวมากขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากการหย่าร้าง เป็นม่าย เป็นโสด หรือไม่มีลูก โดยจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน จากร้อยละ 3.6 ในปีพ.ศ. 2537 เป็นร้อยละ 6.3 ในปี 2545 ร้อยละ 7.4 ในปี 2547 และร้อยละ 7.7 ในปี 2550 ผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจและสังคม ทำให้ขนาดของครัวเรือนเปลี่ยนแปลงลดลงจากเฉลี่ย 4.4 คนต่อครัวเรือนในปี 2533 เหลือเพียง 3.5 คนในปี 2545 และรูปแบบครัวเรือนได้เปลี่ยนจากเดิม (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2551)

เดิมสังคมไทยเป็นครอบครัวขยาย พี่น้อง ลูกหลาน อยู่ร่วมกันเป็นครอบครัวใหญ่ ผู้สูงอายุในครอบครัวจึงได้รับการดูแลปรนนิบัติจากลูกหลานเป็นอย่างดี ปัจจุบันรูปแบบของครอบครัวเปลี่ยนแปลงไปเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้นการมีบุตรของแต่ละครอบครัวลดจำนวนลง เหลือเพียงครอบครัวละ 1-2 คน ก็ต้องรับภาระในการเลี้ยงดูพ่อแม่ต่อ หากในครอบครัวนั้น ปู่ ย่า ตา ยาย ยังมี

ชีวิตอยู่ลูกหลานก็ต้องรับภาระเพิ่มขึ้น”ภาระการพึ่งพิง”จึงกระทบต่อครอบครัวมากที่สุด ซึ่งการคิดอัตราส่วนของจำนวนผู้อยู่ในภาวะพึ่งพิง ใช้จำนวนของคนที่ไม่ทำงาน (จำนวนเด็ก+ผู้สูงอายุ) หารด้วยจำนวนคนที่อยู่ในวัยทำงาน (15-59 ปี) จะได้อัตราของภาวะพึ่งพิง

เด็ก+ผู้สูงอายุ

วัยทำงาน = ภาวะพึ่งพิง

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรดังกล่าว ส่งผลให้อัตราส่วนภาวะพึ่งพิง หรือภาระที่ประชากรวัยทำงานจะต้องเลี้ยงดูประชากรวัยเด็กลดลง แต่สำหรับภาระต่อประชากรวัยสูงอายุจะเพิ่มขึ้น อัตราส่วนของประชากรวัยสูงอายุต่อประชากรวัยทำงาน จะสูงขึ้นเรื่อยๆ จากร้อยละ 11.61 ในปี 2533 เป็นร้อยละ 40.93 ในปี 2573 แต่เมื่อพิจารณาอัตราส่วนภาวะพึ่งพิงรวมจะพบว่าลดลงจากร้อยละ 57.72 ในปีพ.ศ.2533 เป็นร้อยละ 47.78 ในปีพ.ศ.2554 จากนั้นจะเพิ่มขึ้นอย่างช้าๆ แต่หลังจากปีพ.ศ.2563 แล้ว จะเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วเป็นร้อยละ 62.92ในปีพ.ศ.2573 ในช่วงที่อัตราส่วนภาวะพึ่งพิงรวมลดลงไปอยู่ในระดับต่ำนั้น ถือว่าเป็นยุคทองหรือเป็นช่วงการปันผล ทางประชากร (Demographic Dividend) เนื่องจากมีประชากรวัยทำงานประมาณ 2 คนต่อเด็กและผู้สูงอายุ 1 คน ซึ่งจะทำให้มีผลผลิตส่วนเกินเหลือกิน เอื้อต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยเฉพาะในแง่การออม และการลงทุนในระดับครัวเรือนและระดับประเทศ (บรรลุ ศิริพานิช, 2550)

งานวิจัยเรื่องการสังเคราะห์องค์ความรู้ด้านผู้ดูแลผู้สูงอายุ ของคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติพบว่า แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงรูปแบบครัวเรือน จะทำให้เกิดปัญหาด้านการดูแลผู้สูงอายุในระยะยาว โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้สูงอายุที่ช่วยเหลือตนเองไม่ได้ ซึ่งการขาดแคลนผู้ดูแลผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้นเป็น 3 เท่าในอีกไม่กี่ปีข้างหน้า เมื่อมีผู้สูงอายุมากขึ้น รัฐบาลหน้าที่จัดสวัสดิการสังคมโดยมุ่งงบประมาณในการจัดสวัสดิการสังคมให้แก่ผู้สูงอายุ เช่น เงินเบี้ยยังชีพ บำเหน็จ บำนาญ การบริหารต่างๆ ด้านสาธารณสุข บ้านพักคนชรา ซึ่งบริการเหล่านี้เป็นต้นทุนค่าใช้จ่ายของรัฐทั้งสิ้น คนแก่ที่ถูกทอดทิ้งอาจเป็นปัญหาสังคมที่ทับซ้อนตามมาสู่ความเป็นครอบครัวล่มสลายอันเนื่องจากลูกหลานที่ขาดจิตสำนึกหรือไม่มีความสามารถในการอุปการะเลี้ยงดูผู้สูงวัยในครอบครัวตนเองได้ ตัวผู้สูงอายุเองก็จะได้รับผลกระทบจากสังคมผู้สูงอายุ(Aging Society) ไม่ว่าจะด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิต ผู้สูงอายุหลายคนมีปัญหาสุขภาพตั้งแต่เข้าเสื่อม ปวดข้อ เคลื่อนไหวหรือทำกิจกรรมได้น้อยลงมีโรคประจำตัวที่ร้ายแรง เช่น เบาหวาน หัวใจ ไตวาย นอกจากนี้ยังมีปัญหาสุขภาพจิต ความเครียดที่อาจเกิดขึ้นได้จากหลายสาเหตุ เครียดจากปัญหาสุขภาพ เครียดจากความเหงา ว้าเหว่ เครียดจากการไม่มีรายได้จึงรู้สึกว่าคุณค่าเมื่อต้องพึ่งพิงรายได้จากผู้อื่น (ศศิพัฒน์ ยอดเพชร, 2547)

การคาดคะเนสถานการณ์ของผู้เชี่ยวชาญจากสาขาต่างๆที่ได้กล่าวมา ได้ข้อสรุปตรงกันประการหนึ่งคือ การดำรงชีวิตของผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพ จำเป็นต้องมีเงินเป็นปัจจัยสำคัญอันดับต้น ผู้ใหญ่วัยกลางคนต้องมีการเตรียมตัวอย่างดีในด้านการวางแผนการเงิน

ตอนที่ 4 การเรียนรู้ผู้ใหญ่

4.1 ความหมายของการเรียนรู้ผู้ใหญ่

นักการศึกษาผู้ใหญ่ชาวยูโกสลาเวีย ชื่อ Dusan Savicevic เป็นคนแรกที่เสนอแนวคิด และใช้คำว่า “Andragogy” ในวงการศึกษามาเมื่อก่อนเมื่อปี 1967 และต่อมา Knowles ได้ใช้คำนี้ในการเขียนบทความลงในวารสาร Adult Leadership ปี ค.ศ.1986 โดยให้ความหมายของ Andragogy ว่า “เป็นศิลป์และศาสตร์ในการช่วยให้ผู้ใหญ่เกิดการเรียนรู้” (Knowles, 1980)

อาชัญญา รัตนอุบล (2551) ได้สรุปความหมายของการศึกษาผู้ใหญ่ (Adult education) ตามความหมายของ Knowles ว่าประกอบด้วย 3 ด้านคือ 1) เป็นกระบวนการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ 2) เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นโดยสถาบันต่างๆเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ทางการศึกษาและ 3) เป็นการผสมผสานระหว่างกระบวนการ และกิจกรรมสู่การปฏิบัติของบุคคล สถาบัน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาให้แก่ผู้ใหญ่ เพื่อขยายโอกาสการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ และพัฒนาวิธีการและอุปกรณ์เพื่อช่วยให้ผู้ใหญ่เกิดการเรียนรู้

4.2 แนวคิดการเรียนรู้ผู้ใหญ่

Knowles (1980) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับ Andragogy ไว้ว่า สมมติฐานของการเรียนรู้ในผู้ใหญ่ มีดังนี้

1. มโนทัศน์ของผู้เรียน (Self-concept) เมื่อบุคคลเจริญเติบโตและมีวุฒิภาวะยิ่งขึ้น มโนภาพต่อตนเองจะเปลี่ยนไปจากการพึ่งพาผู้อื่นไปสู่การนำตนเอง ตามความเชื่อของ Knowles เมื่อบุคคลได้บรรลุถึงการควบคุมและนำตนเองได้ บุคคลนั้นได้เป็นผู้ใหญ่และสิ่งที่เกิดขึ้นตามมาคือบุคคลจะเกิดความต้องการทางจิตใจอย่างลึกซึ้งที่จะมองตนเองว่า ตนสามารถควบคุมและนำตนเองได้ ดังนั้น หากสถานการณ์ใดที่ผู้ใหญ่ไม่ได้รับโอกาสที่จะควบคุมและนำตัวเอง ผู้ใหญ่จะเกิดความตึงเครียดขึ้น และแสดงปฏิกิริยาในลักษณะที่โกรธเคืองและต่อต้าน

2. ประสบการณ์ (Experience) เมื่อบุคคลมีวุฒิภาวะขึ้น บุคคลนั้นก็ยังมีประสบการณ์อย่างกว้างขวาง ที่จะทำให้เป็นแหล่งทรัพยากรอันทรงคุณค่าของการเรียนรู้และในขณะเดียวกันก็จะมีพื้นฐานเปิดกว้างที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ

3. ความพร้อม (Readiness) ผู้ใหญ่มีความพร้อมที่จะเรียนรู้ เมื่อรู้สึกว่าการเรียนรู้นั้น “จำเป็น” ต่อบทบาทและสถานภาพทางสังคมของตนในฐานะที่เป็นพนักงาน คู่สมรส ผู้ปกครอง สมาชิก ขององค์กร ผู้นำ ฯลฯ

4. แนวโน้มต่อการเรียนรู้ (Orientation to learning) เด็กมีแนวโน้มยึดเนื้อหาวิชาเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ แต่ผู้ใหญ่มีแนวโน้มที่จะยึดปัญหาเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ ทั้งนี้เนื่องมาจากมุมมองด้านเวลา กล่าวคือ เด็กจะมองเวลาเป็นเรื่องของอนาคตที่ยังไม่เกิดขึ้น ในขณะที่ผู้ใหญ่จะมองเวลาเป็นเรื่องของระยะเวลาใกล้ตัว ความรู้ที่ต้องการจากการเรียนรู้จะต้องนำไปใช้ประโยชน์ได้ทันทีในปัจจุบันเท่านั้น

นอกจากนี้ Knowles, Holton III, and Swanson (2005) ยังได้ให้สมมติฐานในการใช้รูปแบบการเรียนรู้ผู้ใหญ่ในการจัดโปรแกรมไว้ 6 ประการ คือ

1. ผู้เรียนผู้ใหญ่ต้องการรู้เหตุผลว่าทำไมเขาจึงต้องเรียนรู้
2. ผู้เรียนผู้ใหญ่มีอัตมโนทัศน์ในการเรียนรู้ที่เป็นการนำตนเองมากกว่าการเรียนรู้ตามผู้สอนกำหนด
3. ผู้เรียนผู้ใหญ่ต้องการใช้ประสบการณ์ของตนเองในการร่วมกิจกรรมเรียนรู้
4. ผู้เรียนผู้ใหญ่จะเกิดความพร้อมเมื่อสิ่งเรียนรู้เกี่ยวข้องกับชีวิตของตนเอง
5. ทิศทางการเรียนรู้ที่สามารถขับเคลื่อนผู้เรียนผู้ใหญ่ คือการกำหนดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยผู้เรียนตระหนักว่าสามารถนำไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตจริงได้
6. ผู้เรียนผู้ใหญ่ให้ความสำคัญกับแรงจูงใจภายใน เช่น เรื่องที่สนใจมีความหมายต่อชีวิต ครอบครัวยิ่งกว่าแรงจูงใจภายนอกเช่น คะแนน ประกาศนียบัตร เงินค่าตอบแทน

สวทัศน์ วัฒนวงศ์ (2544) ได้ให้ข้อคิดในการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ความว่า การเรียนรู้ในสถานการณ์หนึ่งๆ อาจเกิดขึ้นได้มากกว่าหรือดีกว่าในอีกสถานการณ์หนึ่ง ด้วยการใช่วิธีการและทฤษฎีการเรียนรู้ (Learning Theory) ที่มีส่วนสนับสนุนและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ได้ต่างกัน และยังส่งผลให้การฝึกอบรมประสบความสำเร็จด้วยดี ปัจจัยที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ใหญ่เหล่านี้มีส่วนสัมพันธ์กันอย่างมากในการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ที่ควรคำนึงถึง หลัก 10 ประการในการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ ดังนี้

ประการที่ 1 การให้ความสำคัญกับแรงจูงใจในการเรียน (Motivation to learn) ผู้ใหญ่จะเรียนรู้ได้ดีหากมีความต้องการในการเรียนสิ่งนั้นๆ การชักจูงใจและกระตุ้นให้เกิดความสนใจ กิจกรรมการเรียนรู้ มีองค์ประกอบ 4 ประการ ได้แก่ 1) ความตั้งใจของผู้เรียน เป็นปัจจัยกระตุ้นการเรียนรู้แรกสุด 2) ความสัมพันธ์เกี่ยวข้อง (Relevance) ที่ผู้เรียนเห็นว่าเกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ของตนเอง 3) ความเชื่อมั่นของผู้เรียน ว่าจะสามารถบรรลุเป้าหมายในกิจกรรมการเรียนรู้ 4) ความพึงพอใจภายนอก เช่น ประกาศนียบัตร รางวัล แม้ว่าความพึงพอใจที่เกิดจากภายใน จะมีความสำคัญมากกว่า แต่ความพึงพอใจภายนอกจะสามารถจูงใจผู้เรียนไปสู่การเรียนรู้เพิ่มขึ้นในกิจกรรมอื่นๆ ได้

การใช้เทคนิคเพื่อดึงความสนใจของผู้เรียน สามารถทำได้โดย การเริ่มต้นคำถามต่างๆ ที่หลากหลาย กิจกรรมแนะนำตนเอง เพื่อให้ทุกคนมีส่วนร่วมการใช้สื่อทัศนูปกรณ์ เช่น วิดีทัศน์ การ

นำเสนอด้วยภาพเคลื่อนไหว (Animation) การสร้างความสัมพันธ์เกี่ยวข้อง สามารถทำได้โดยใช้เทคนิคการตั้งคำถามหรือข้อมูลจากผู้เรียน การอ้างอิงประสบการณ์และความรู้เก่าๆ ของผู้เรียน การใช้กิจกรรมสถานการณ์จำลอง กรณีศึกษา บทบาทสมมติ ส่วนเทคนิคการสาธิต การฝึกปฏิบัติช่วยสร้างความเชื่อมั่นให้ผู้เรียนเห็นว่าสามารถนำความรู้ไปใช้ได้จริง

ประการที่ 2 สภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ (Learning Environment) บรรยากาศที่ปราศจากความกลัวและการวิตกกังวลทั้งทางด้านร่างกายและอารมณ์ จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนกล้าแสดงออก และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ผู้สอนต้องให้เกิดบรรยากาศเป็นกันเองมีความสะดวกสบายเหมาะสม เช่น การทำความรู้จักชื่อเล่นของผู้เข้าอบรมการจัดที่นั่งเรียนให้สามารถจับคู่หรือเข้าร่วมกลุ่มเพื่อกิจกรรมการอภิปรายได้อย่างใกล้ชิด

ประการที่ 3 ความต้องการในการเรียนที่มีความหลากหลายของแต่ละบุคคล และรูปแบบของการเรียนรู้ (Learning Styles) กลุ่มผู้เข้าอบรมจะมีความสนใจและความต้องการที่แตกต่างกันออกไป การออกแบบกิจกรรมเรียนรู้จึงควรจัดให้มีกิจกรรมที่หลากหลายและมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับความต้องการในการเรียนรู้ของบรรดาสมาชิกที่แตกต่างกัน อาจจะเริ่มจากการสำรวจผู้เรียนในรูปของแบบสอบถามก่อนดำเนินโปรแกรมเพื่อนำมาปรับแผนปฏิบัติการ เช่น การจัดกลุ่มเรียนรู้ตามความสนใจ

ประการที่ 4 ความรู้เดิมและประสบการณ์ (Experience) อันมีคุณค่าของผู้เรียนการนำประสบการณ์เดิมไปโยงความสัมพันธ์กับข้อมูลและความรู้ใหม่ จะทำให้การเรียนรู้มีความหมายยิ่งขึ้น หากผู้สอนไม่รับรู้ประสบการณ์และความรู้เดิมของผู้ใหญ่แล้ว เขาอาจจะเกิดการต่อต้านทางความคิด และจะไม่รับรู้สิ่งใหม่ๆ ดังนั้นผู้สอนจะต้องให้การยอมรับและไม่ทำที่เป็นลบกับวิถีคิดหรือสิ่งที่ผู้เรียนแสดงออก

ประการที่ 5 การให้ความสำคัญกับ เนื้อหาและกิจกรรม ในการเรียนรู้ (Learning Content and Activities) ผู้ใหญ่มีแนวโน้มที่จะเรียนรู้ได้มากขึ้น ถ้าหากเขาได้มีความเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ การทดสอบก่อนเรียน (Pre-Test) เพื่อให้ผู้อบรมได้ประเมินความรู้ ทักษะ หรือทัศนคติในด้านต่างๆ การจัดให้ผู้เรียนสามารถประเมินผลตนเอง (Self-Evaluation) เครื่องมือและเทคนิคเหล่านี้ สามารถสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ได้

ประการที่ 6 การให้ความสำคัญกับปัญหาที่สอดคล้องกับความจริง (Realistic Problems) และนำการเรียนรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหาผู้เรียนผู้ใหญ่ต้องการทราบคำตอบทันที (Immediate Solutions) จากกิจกรรมการเรียนรู้ ในการออกแบบแผนการสอน จึงควรจะประยุกต์ความรู้และทักษะที่เป็นประเด็นในชีวิตประจำวันของผู้เรียน จัดให้มีการอภิปราย ใช้วิธีการสาธิต และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนนำเสนอสิ่งที่ตนได้เรียนรู้

ประการที่ 7 การเอาใจใส่กับการมีส่วนร่วมของผู้เรียนทั้งด้านสติปัญญาและด้านร่างกายในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การเป็นผู้เล่น-ผู้แสดง (Players) จะทำให้ผู้เรียนมีโอกาสในการเรียนรู้มากกว่าการเป็นคนดู (Spectators) การเรียนรู้ด้านทักษะหรือการเรียนรู้ด้านการทำงาน ต้องให้ผู้เรียนได้ตอบสนองอย่างเข้มแข็งและมีความจริงจัง (Respond Actively) เทคนิคที่สามารถนำมาใช้ประกอบด้วย

1. การมีส่วนร่วมด้วยวาจา (Oral Participation) ด้วยการซักถามปัญหา การอภิปราย การร่วมนำเสนอข้อมูล และการรายงานผลด้วยการพูด
2. การมีส่วนร่วมด้วยวิธีเขียน (Written Participation) ด้วยการทดสอบย่อย (Quizzes) การให้เขียนตอบคำถาม การให้เขียนแผ่นพับ เป็นต้น
3. การมีกิจกรรมกลุ่ม (Group Activity) ด้วยการอภิปรายกลุ่ม การเล่นเกม กรณีศึกษา การเล่นเกมเป็นทีม (Team Projects)
4. การมีกิจกรรมทางร่างกาย (Physical Activity) ด้วยวิธีการสาธิต การฝึกภาคปฏิบัติ ในการใช้เครื่องมือ หรือการผลิตชิ้นงานจากวัสดุอุปกรณ์ในการฝึกอบรม

ประการที่ 8 การจัดให้มีเวลาเพียงพอในการเรียนรู้ โดยเฉพาะการเรียนรู้ข้อมูลใหม่ๆ การฝึกทักษะใหม่ๆ และการเปลี่ยนแปลงทัศนคติผลการวิจัยพบว่า การเรียนรู้จะเพิ่มพูนขึ้นถ้าหากสมอง ได้รับการหยุดพักในระหว่างการเรียนและการฝึกอบรม เพื่อให้ข้อมูลและความรู้ใหม่ได้ส่งผ่าน เซลล์สมอง ไปเก็บไว้ในหน่วยความจำ และเวลาที่ผ่านไปนานมากเท่าไรก็จะยิ่งทำให้ความรู้ลบล้างไปได้มากขึ้น แต่ถ้าหากมีการหยุดพักในระหว่างการเรียนรู้ หรือการหยุดพักระยะสั้นๆ (Brain Breaks) ภายหลังจากฝึกภาคปฏิบัติ หรือการรับฟังการบรรยาย ก็จะช่วยให้อาจารย์ซึมซับสิ่งที่เรียนไปแล้วดียิ่งขึ้นด้วยข้อควรคำนึงถึงในการหยุดพักย่อย (Short Break) คือต้องไม่ให้นานเกินกว่า 30 นาที เพราะจะทำให้แรงจูงใจและความสนใจในบทเรียนไม่ต่อเนื่อง

ประการที่ 9 การให้โอกาสในการฝึกภาคปฏิบัติจนเกิดผลดี หรือ การนำความรู้ไปประยุกต์ได้จะต้องพยายามให้ความสำคัญกับการฝึกปฏิบัติตั้งแต่ต้นๆ ผู้เข้าอบรมจะได้ทดสอบว่าสิ่งที่ได้เรียนรู้นั้น จะนำไปสู่การปฏิบัติจริงๆ ได้มากน้อยเพียงใด การฝึกปฏิบัติจึงมีความจำเป็นอย่างมาก ดังนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางด้านบทบาทสมมติ การฝึกในสถานการณ์จำลอง (Simulation) นับว่ามีความสำคัญมาก การพัฒนาแผนการสอนควรใช้หลักการเรียนรู้ให้แจ่มแจ้ง (Overlearning) โดยอาศัยหลักการกระทำซ้ำๆ (Repetition) หลัก 2 ประการที่ควรนำมาใช้กระทำซ้ำๆ โดยจะไม่ก่อให้เกิดความเบื่อหน่าย คือการฝึกซ้ำๆ แต่แตกต่างกัน เรียนรู้ข้อมูลความรู้เดิมๆ แต่มีวิธีการและเทคนิคที่ใหม่ เช่น การใช้วีดิทัศน์ ประกอบการแสดงบทบาทสมมติ เป็นต้นการฝึกซ้ำๆ ด้วยการทบทวน (Review) ต้องทบทวนทุกครั้งตอนจบบทเรียน เพราะว่าการทบทวนเป็นการช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนได้อย่างดี และจะนำไปสู่ความจำระยะยาว (Long-Term Memory)

ประการที่ 10 การให้ผู้เรียนได้แสดง ศักยภาพ หรือสมรรถภาพในการเรียนรู้ จนกระทั่งเขาได้แลเห็นถึงความก้าวหน้าว่า ตนเองสามารถบรรลุเป้าหมายได้ การวัดผลการเรียนรู้จึงต้องกำหนดจากวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม (Behavioral Objective) โดยอาศัยจากพฤติกรรมปลายทาง นอกเหนือจากการวัดผลทดสอบ การรวบรวมประจักษ์พยานจากการประเมินผล (Assessment Evidence) สามารถทำได้ด้วยวิธีการสังเกตอาการปฏิกิริยาของผู้เรียน การอธิบาย การบันทึกสิ่งที่เรียนรู้ ผสมผสานกับวิธีอื่นๆ เช่น การตั้งคำถามหรือการตอบคำถามท้ายบทเรียน

สรุปได้ว่าแนวคิดการเรียนรู้ผู้ใหญ่คำนึงถึงธรรมชาติของผู้ใหญ่ในด้านความต้องการ ความพร้อมที่จะเรียนรู้ ประสบการณ์ของผู้เรียน เป็นสำคัญ การเลือกเทคนิค การออกแบบการสอนในการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน จึงต้องคำนึงถึงสมมติฐานของการเรียนรู้ในผู้ใหญ่ เพื่อส่งเสริมให้การเรียนรู้ของผู้ใหญ่วัยกลางคนมีประสิทธิผลและบรรลุเป้าหมาย

4.3 แนวคิดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ใหญ่

โรม วงศ์ประเสริฐ (2544) ได้ให้แนวคิดในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ไว้ดังนี้

คำนิยามของคำว่า “กิจกรรม” หมายถึง กิจใดๆ ที่ผู้ดำเนินการจัดการขึ้นมาอย่างมีจุดหมาย โดยมุ่งหวังเพื่อใช้กระบวนการของกิจกรรมพัฒนาผู้เข้าร่วมกิจกรรมต่อไป โดยที่กิจกรรมอาจจะจัดในร่วมหรือกลางแจ้งก็ได้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของแต่ละกิจกรรมที่เลือกนำมาใช้

การจัดการเรียนรู้เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ควรมีวิธีการพัฒนาความรู้แก่ผู้เรียนที่หลากหลาย การใช้กิจกรรมในการเรียนรู้เป็นวิธีหนึ่งที่ได้ผลดีในหลายๆด้าน การเลือกกิจกรรมที่สอดคล้องกับเป้าประสงค์ของการเรียนรู้ นอกจากจะทำให้บรรลุผลทางวิชาการแล้ว กิจกรรมยังเป็นเครื่องมือที่ช่วยส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้อีกหลายด้านผู้เข้าร่วมกิจกรรมจะได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ดังนี้

1. ความสนุกสนานเพลิดเพลิน และนำไปสู่กระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ หรือกระบวนการเรียนรู้ที่เรียกว่า “เรียนปนเล่น” ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ต่างก็เข้าใจกันเป็นอย่างดีว่า “กิจกรรมเป็นสื่อการเรียนรู้ที่ดีกว่าการบรรยายในห้อง เนื่องจากเป็นการเรียนรู้ด้วยการกระทำ (Learning by Doing)” นั่นเอง

2. เกิดความคิดรวบยอดของกิจกรรมนั้นๆ ในแต่ละกิจกรรม การจัดกระบวนการเรียนรู้แต่ละครั้ง จะมีจุดมุ่งหมาย คือ ต้องการให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้รับความรู้ตามวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมในขณะนั้น หรือหลังจากสิ้นสุดกิจกรรม ผู้เข้าร่วมอาจเกิดมโนทัศน์ความคิดรวบยอดได้ด้วยตนเอง หรือวิทยากร ผู้นำ ครูผู้สอนจะดำเนินการสรุปเป็นแนวความคิดให้ในภายหลัง อันก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมหรือผู้เข้าร่วมกิจกรรมมากยิ่งขึ้น

3. พัฒนาการทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา กิจกรรมเหล่านี้ ถ้าอยู่ในรูปแบบของกิจกรรมการเคลื่อนไหวและมิติดึกา จะช่วยพัฒนาจิตใจให้เกิดความเพิดเพลิน รู้จักปรับตัวให้เหมาะสมเข้ากับกลุ่มสังคม อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีของสังคมต่อไป

4. ส่งเสริมความกล้าแสดงออก และสร้างให้มีความเชื่อมั่นในตนเอง ในการเข้าร่วมกิจกรรมไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมเดี่ยวหรือกลุ่ม จะส่งเสริมให้มีความกล้าที่จะแสดงออกถึงความเป็นตัวเอง และทำให้เชื่อมั่นในตนเองว่า จะสามารถประกอบกิจกรรมหรือสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้เป็นอย่างดี

5. ส่งเสริมความซื่อสัตย์ ความสามัคคี ความมีวินัย ความอดทนและความเป็นระเบียบเรียบร้อย กิจกรรมที่วางกฎ ระเบียบไว้ในกรเข้าร่วมกิจกรรม จะช่วยพัฒนาสิ่งต่างๆ ดังกล่าวได้ ทำให้เป็นผู้รักษากฎ ระเบียบ และร่วมมือร่วมใจกันทำงาน โดยมีการเสียสละความสุขส่วนตัว เพื่อความสำเร็จของส่วนรวม

6. ช่วยส่งเสริมคุณลักษณะการเป็นผู้นำ และผู้ตามที่ดีในสังคม ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จะต้องอาศัยผู้นำในการเลือก การตัดสินใจ และการแก้ปัญหาจากการเข้าร่วมกิจกรรมนั้น นอกจากนี้ ยังฝึกบทบาทของสมาชิกในกลุ่ม เพื่อให้มีคุณลักษณะการเป็นผู้ตามได้เป็นอย่างดี ตลอดจนบางกิจกรรมยังเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับกรฝึกอบรมหรือผู้เข้าร่วมกิจกรรม ได้มีโอกาสแสดงออกตามความสามารถ และทำให้เป็นที่ยอมรับในสังคมต่อไป

7. ช่วยสร้างกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ มีวิสัยทัศน์ที่ดีร่วมกันในกลุ่มและส่งเสริมการทำงานเป็นทีมได้เป็นอย่างดี

การจัดกิจกรรมที่ดีควรเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้แสดงบทบาท และความสามารถของตนเองให้มากที่สุดเพื่อจะได้มีการพัฒนาตามจุดมุ่งหมาย และเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ดีคุณภาพ มีระเบียบวินัยรู้จักการคิดเป็น แก้ปัญหาเป็น

การทำให้เอกสาร ตำรา เข้าใจได้ง่ายในการเรียนรู้ ด้วยการแปลงให้เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นหน้าที่ของผู้นำกิจกรรม หรือครูผู้สอนจะต้องดำเนินการศึกษาเนื้อหาวิชาอย่างละเอียด เพื่อนำมาจัดกิจกรรมได้อย่างสิ้นไหลและผู้เรียนได้รับความรู้ความเข้าใจและทักษะ ตามวัตถุประสงค์ของโปรแกรม ขั้นตอนการจัดทำเอกสาร ตำราให้เป็นหมวดหมู่เพื่อนำมาสร้างกิจกรรมการเรียนรู้มีดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การรวบรวมข้อความรู้ทั้งหมดในเรื่องหรือหัวข้อนั้นๆ ซึ่งจะขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ ว่าต้องการเรียนรู้เรื่องอะไร เนื้อหาทั้งหมดของภาคเรียนความรู้ในการสัมมนาทั้งหมด หรือว่าเพียงหัวข้อหรือบทใดบทหนึ่งในรายวิชาหนึ่งเท่านั้น ดังนั้น ต้องการให้ผู้เข้ารับกรอบรมหรือผู้เรียนมีความรู้ หรือพัฒนาการเรื่องใด ก็รวบรวมข้อความรู้ทั้งหมดเพื่อมาศึกษาในขั้นตอนต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 การทำความเข้าใจ โดยปกติผู้นำกิจกรรม วิทยากรบรรยาย หรือครูผู้สอน มักจะเป็นผู้เชี่ยวชาญในเนื้อหาที่ตนเองถนัดอยู่แล้ว ดังนั้น ขั้นตอนนี้จึงไม่มีความยากลำบากเกินไป เพราะส่วนใหญ่ก็ดำเนินการสอน หรือบรรยายอยู่เป็นประจำ จึงเข้าใจเนื้อหาความรู้ทั้งหมดค่อนข้างดี

ขั้นตอนที่ 3 การแยกเนื้อหาของข้อความรู้นั้นออกเป็นหมวดหมู่อย่างชัดเจน ขั้นตอนนี้ คือ การจัดระบบระเบียบของความรู้ตัวเอง เนื้อหาใดข้อความรู้ไหนที่เหมือนกัน คล้ายกัน ก็นำมาใส่ไว้ในกรอบความรู้เดียวกัน เพื่อลดการซ้ำซ้อนและสร้างความชัดเจนของเนื้อหา กระบวนการนี้ทำให้ เนื้อหาลดน้อยลงไป

ขั้นตอนที่ 4 การสร้างความคิดรวบยอด ของเนื้อหาแต่ละหมวดหมู่ ที่รวบรวมไว้ใน ขั้นตอนที่สาม จากการทำเป็นหมวดหมู่ให้กะทัดรัดยิ่งขึ้น ถ้าเปรียบเทียบแก๊งก็อาจจะเค้นเอาแต่ส่วน เนื้อไว้ ส่วนนี้แหละที่ต้องการเก็บไว้ เพื่อนำไปจัดเป็นกิจกรรมต่อไป

การออกแบบพัฒนา “กิจกรรม” หรือ “เกม” ใหม่

ผู้พัฒนาเกมสามารถนำวิธีการเล่นเกมโชว์ หรือเกมอื่นๆ ที่มีขายในท้องตลาด มาประยุกต์กับ จุดมุ่งหมายที่ต้องการให้ผู้เข้าร่วมการอบรมหรือผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดขึ้น กิจกรรมหรือเกมก็จะมี 3 กลุ่มใหญ่ให้พิจารณา คือ เกมเดี่ยว 2-3 และกลุ่มหรือทีมการจะเลือกเกมในกลุ่มใด ก็ขึ้นอยู่กับ จุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมนั่นเอง เมื่อใดกิจกรรมหรือเกมในกลุ่มใดแล้ว ก็มีหลักวิธีเลือก โดยใช้ การพิจารณาจากคะแนนตามคุณลักษณะของกิจกรรม จะทำให้การจัดกิจกรรมได้เกมที่มีความหมาย มากยิ่งขึ้น

4.4 การจัดกิจกรรมคั่นเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ใหญ่วัยกลางคน

ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเฉพาะการเรียนรู้ข้อมูลใหม่ๆ การฝึกทักษะใหม่ๆ และการ เปลี่ยนแปลงทัศนคติ ต้องจัดให้ผู้เรียนมีเวลาเพียงพอในการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า การเรียนรู้จะ เพิ่มขึ้นถ้าหากสมอง (Brain) ได้รับการหยุดพักในระหว่างการเรียนและการฝึกอบรม เพื่อให้ข้อมูล และความรู้ใหม่ได้ส่งผ่านเซลล์สมอง ไปเก็บไว้ในหน่วยความจำ หากการเรียนรู้ใช้เวลาต่อเนื่อง ยาวนานมากเท่าไรก็จะยิ่งทำให้ความรู้ที่ได้รับฟังก่อนหน้าลบล้างไปได้มากขึ้น แต่ถ้าหากมีการหยุด พักในระหว่างการเรียนรู้ หรือการหยุดพักกระยะสั้นๆ (Short Breaks) ภายหลังการฝึกภาคปฏิบัติ หรือ การรับฟังการบรรยาย ก็จะช่วยให้อ่านซึมซับสิ่งที่เรียนไปแล้วดียิ่งขึ้นด้วยข้อควรคำนึงถึงในการหยุด พักย่อย (Short Break) คือต้องไม่ให้นานเกินกว่า 30 นาที เพราะจะทำให้แรงจูงใจและความสนใจใน บทเรียนไม่ต่อเนื่อง (สวัธมน์ วัฒนวงศ์, 2544) สำหรับวัยกลางคน กิจกรรมที่เหมาะสมควรเป็น กิจกรรมที่เคลื่อนไหวที่ช้า เน้นความเพลิดเพลิน ความสบายใจ และปฏิบัติได้อย่างสม่ำเสมอ การออก กำลังกายการบริหารต่างๆ ที่ช่วยให้ร่างกายใช้ออกซิเจนได้ดีขึ้น (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้าง เสริมสุขภาพ, 2553)

การบริหารด้วยโยคะ

การฝึกโยคะช่วยให้สมองปลอดโปร่ง ช่วยให้สมาธิ ความจำดี ส่งผลกระทบต่อการสูบฉีดเลือดไปเลี้ยงอวัยวะต่างๆรวมทั้งสมองทำให้ปริมาณเลือดที่ไปเลี้ยงสมองเพิ่มขึ้น ซึ่งจะส่งเสริมให้การเรียนรู้และความจำดีขึ้น ทั้งนี้ผู้ฝึกสามารถเล่นโยคะได้ทุกหนแห่งเนื่องจากไม่ต้องการอุปกรณ์หรือสถานที่ใดเป็นพิเศษ (สรสิทธิ์ ไชยสิทธิ์, 2550) ท่าโยคะที่สามารถปฏิบัติได้ง่ายและมีประโยชน์ส่งผลดีต่อความทรงจำได้แก่

ท่าแมว – คูกเข่า โกงโค้ง เอามือยันพื้น แขนเหยียดตรง แยกขาห่างพอสมควร หน้าตรง ตามองตรง หายใจเข้า โกงหลังขึ้นเหมือนแมวที่กำลังขู่ศัตรู ค้างท่า นับ 1 ถึง 10 (หายใจปกติ) ต่อไป หายใจเข้า ค่อยๆ ลดหลังที่กำลังโก่งลง เคลื่อนหน้าขึ้นมาให้ตรง หายใจออก หายใจพร้อมกับค่อยๆ แอนหลังลง ค้างท่า นับ 1 ถึง 10 (หายใจปกติ) จากนั้นหายใจเข้าพร้อมกับค่อยๆ เลื่อนหลังขึ้นมาตรง ลดหน้าทีเงินขึ้นกลับมาตรง และหายใจออก นับเป็น 1 รอบ

ท่าสุนัข แลขึ้น – นอนค้ำหน้า หน้าผากแตะพื้น ขาสองข้างชิดกัน ปลายนิ้วเท้าตั้ง มือสองข้างอยู่ข้างอก หายใจเข้าพร้อมยกลำตัวแอนขึ้นให้มากที่สุด ขาท่อนบนเท่านั้นที่แตะพื้น แล้วเงยหน้าให้มากที่สุด ค้างท่า นับ 1 ถึง 10 หายใจปกติ แลลง – หายใจออก กดสันเท้าลงไป ดันลำตัวให้เป็นรูปตัววี ค้างท่า นับ 1 ถึง 10 หายใจปกติ นับเป็น 1 รอบ

ท่ากระต่าย – ยืนด้วยเข่า ลำตัวตรง มือวางข้างลำตัว หายใจเข้าพร้อมกับกับค่อยๆ เคลื่อนมือไปจับข้อเท้าทั้งสองข้างให้แน่น แขน 2 ข้างตึง ค่อยๆ ก้มศีรษะลงโดยใช้กลางกระหม่อมแนบพื้น หายใจออก ค้างท่า นับ 1-10 หายใจปกติ หายใจเข้าพร้อมกับยกลำตัวขึ้นตรง กลับเข้าสู่ท่าที่ 1 หายใจออก นับเป็น 1 รอบ

การบริหารสมอง (Brain Gym)

Ward and Daley (1998) กล่าวว่า การบริหารสมองหรือ Brain Gym คือกระบวนการเคลื่อนไหวของร่างกายอย่างง่ายที่กระตุ้นให้สมองทำงานและเรียนรู้ได้ดี Paul Dennison ได้ศึกษาวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างการเคลื่อนไหวของร่างกายกับการทำงานของสมอง โดยได้รวบรวมท่าเคลื่อนไหวต่างๆ ทั้งที่มีมาดั้งเดิมรวมกับที่คิดค้นขึ้นใหม่ และพบว่าการเชื่อมโยงกับเรื่องต่างๆ อย่างชัดเจน ได้แก่ การฝังเข็ม โยคะ การนวด การตรวจวัดสายตา การฝึกฝนด้านกีฬา และภาษาศาสตร์เพื่อพัฒนาสมอง เพื่อให้ครูอาจารย์ทดลองใช้ Brain Gym ในชั้นเรียน การทดลองพบว่า การเรียนรู้และพฤติกรรมของนักเรียนดีขึ้นมากสำหรับผู้ที่ใช้ Brain Gym เป็นประจำจะมีความสงบมากขึ้น มีความมั่นใจสูงขึ้น และยังเพิ่มประสิทธิภาพความจำและการเรียน

ผู้ที่มีข้อบกพร่องในการเรียนรู้ บางครั้งแก้ไขได้ด้วยการใช้ Brain Gym ผู้เชี่ยวชาญด้านการฝึกท่าเคลื่อนไหวเพื่อเสริมการทำงานของสมอง จะใช้วิธีการตรวจสอบกล้ามเนื้อในการหาข้อบกพร่องของการทำงานของสมองทั้งหมด การปรับการเคลื่อนไหวหรือการทำงานซีกใดซีกหนึ่งของร่างกายคือ

วิธีการแก้ไขเพื่อให้ผู้ที่มีความบกพร่องสามารถใช้สมองทั้งสองซีกพร้อมๆกัน นักเรียนที่มีปัญหาเกี่ยวกับความตั้งใจเรียน มีความยุ่งยากในการอ่าน สมาธิสั้น หรือวิตกกังวลสูง ส่วนใหญ่จะได้รับการช่วยเหลือด้วยการเคลื่อนไหวตามแนวทาง Brain Gym ซึ่งแก้ไขส่วนบกพร่องให้ทำหน้าที่ได้ตามปกติ

ความตึงเครียดที่เกิดกับร่างกายและอารมณ์ ทำให้สมองปิดสวิตช์ได้ การเคลื่อนไหวตามแนวทางของ Brain Gym สามารถสร้างความสมดุลให้กับสมองด้วยการลดผลกระทบที่ทำให้ร่างกายตึงเครียด สมองนั้นมีระบบจัดการกับความเครียดโดยอัตโนมัติคือ หลั่งสารอดรีนาลีนออกมาเพื่อให้ร่างกายอยู่ในสภาพเตรียมพร้อม แล้วจะตอบสนองด้วยการต่อสู้หรือหลบหนีเพื่อให้อยู่รอด ซึ่งเป็นผลให้กล้ามเนื้อเกร็งตัวและสูญเสียออกซิเจนในสมอง นอกจากนี้ยังมีสารเคมีอื่นๆ ที่หลั่งออกมาขณะร่างกายเครียดเพื่อจะหนี สู้ หรือชนะ ระบบอัตโนมัติเหล่านี้ส่งผลให้เรามีความพร้อมทางร่างกายก็จริง แต่ขณะเดียวกันส่วนผสมของสารเคมีนี้กลับเป็นอุปสรรคต่อการคิดที่เป็นเหตุเป็นผลและความคิดสร้างสรรค์ Brain Gym สามารถคลายความตึงเครียดและฟื้นคืนระดับออกซิเจนและสารเคมีที่เป็นประโยชน์กลับคืนสู่สมอง ซึ่งจะช่วยให้การคิดและการเรียนรู้เป็นไปด้วยความผ่อนคลาย และยังนำความกระตือรือร้นกลับมา เพื่อการทำงานต่อไป

การเคลื่อนไหวแบบบริหารสมองช่วยให้การเรียนรู้ของผู้เรียนดีขึ้น หากใช้สมองทั้งสองซีกไปด้วยกัน การเคลื่อนไหวนี้ออกแบบให้สมองซีกซ้ายและขวาทำงานได้พร้อมๆกัน และเชื่อมโยงการทำงานระหว่างกันให้มีความแข็งแกร่งขึ้น ในขณะเดียวกันคลื่นสมองจะช้าลงทำให้มีความผ่อนคลายเพิ่มขึ้น ผลที่ได้รับคือศักยภาพทางการเรียนรู้เพิ่มขึ้นและมีประสิทธิภาพขึ้นนั่นเอง

การเคลื่อนไหวแบบ Brain Gym จะได้ผลดีที่สุดหากผู้ปฏิบัติมีน้ำเปล่า เพื่อช่วยให้สารเคมีในสมองเกิดความสมดุล มีการหายใจที่ถูกต้อง ซึ่งจะนำออกซิเจนไปเลี้ยงสมอง เราควรกินอาหารที่ดีด้วยเพื่อป้อนพลังงานให้กับสมอง

การเคลื่อนไหวแบบ Brain Gym มีอยู่ด้วยกัน 3 ประเภท

1. การเคลื่อนไหวแบบสลับข้าง (Cross Lateral Movements) เป็นการบูรณาการสมองทั้งสองซีก เพื่อให้สมองทั้งหมดทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. การเคลื่อนไหวเพื่อเหยียดกล้ามเนื้อ เป็นการคลายความตึงเครียด เพื่อกระตุ้นอารมณ์ที่เกี่ยวข้องกับความกระตือรือร้นที่จะทำงานต่อไป
3. การเคลื่อนไหวเพื่อเพิ่มพลัง เป็นการนำส่วนของสมองที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์และการนึกคิดมาทำงานร่วมกัน ผลที่ได้รับ คือสมองจะดีขึ้น

ท่าเคลื่อนไหวแบบ Brain Gym ที่เป็นประโยชน์ ได้แก่

การเคลื่อนไหวสลับข้างที่มีจุดตัดก้นกลางลำตัว เป็นการเชื่อมโยงระหว่างสมองซีกซ้ายและขวาต้องแข่งขันเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ การเคลื่อนไหวสลับข้างนี้จะไขว้กันตรงกลางลำตัว และเป็นบริเวณที่สายตาทั้งสองข้างตัดกัน ทำนี้จะช่วยฝึกตาในการอ่าน แล้ว

สมองก็ส่งข้อมูลผ่านบริเวณคอร์ปัสคัลโลสซึมได้สะดวก รวมทั้งกลไกการเคลื่อนไหวต่างๆก็ทำงานประสานกัน ทั้งการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กในการเขียนและใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่ในการเล่นกีฬา

ท่าเดินอย่างทหาร (Cross Crawl) ขยับขาเหมือนเวลาทหารตบเท้าเดิน ยกเข่าให้สูงเสมอเอว แกว่งแขนทั้งสองไปในทิศตรงข้าม ให้ตะเข้ข้างตรงข้าม ทำนี้จะดีมากถ้าแกว่งแขนเป็นวงกว้าง และสายตาเหลือบขึ้นไปบนหน้าผาก บริเวณที่แขนทั้งสองไขว้กัน ทำท่านี้ประมาณ 2-3 นาที ใช้ดนตรีที่มีจังหวะมาร์ชซำๆ จะช่วยให้มีจังหวะดีกว่าเดิม

ท่าเคลื่อนไหวสลับข้างอื่นๆ (Other Cross-overs) การเคลื่อนไหวสลับข้างหลายท่า จะสลับกันเป็นจังหวะตรงกลางลำตัว เป็นวิธีที่ดีที่จะช่วยส่งเสริมการทำงานของสมองทั้งสองซีกให้แข็งแรง

ท่าวนมือเป็นเลขแปด (Lazy Eights) ให้พุ่งไปที่หัวแม่มือโดยไม่หันศีรษะตาม ใช้หัวแม่มือวาดขึ้นไปจากศูนย์กลางก่อน แล้วทำเช่นเดียวกันนี้ด้วยนิ้วหัวแม่มืออีกข้าง

ท่านกกระยางหาปลา (Gravity Glider) ยืนไขว้เท้า ทรงตัวให้ดี ให้เขาทั้งสองไม่เกร็งตึง ทั้งแขนทั้งสองลงไปอย่างช้าๆ ให้อยู่ในท่าไขว้แขนพร้อมกับหายใจออก ยึดตัวยกแขนขึ้น พร้อมกับหายใจเข้า บริหารท่านี้ในอิริยาบถนั่งก็ได้ พูดว่า “ฮ่าฮ่าฮ่า” หลายๆครั้งขณะก้มตัวลง จะช่วยให้หายใจออกจนหมดปอด

ท่านกฮูกล่าเหยื่อ (The Owl) มือซ้ายจับบ่าขวา แล้วเอียงหน้าไปในทางตรงข้าม ขณะเดียวกันดึงไหล่เข้าหากัน (ยืดอกเหยียดไหล่) หายใจลึกๆ ค่อยๆหันใบหน้ามาอีกข้าง แล้วปล่อยเสียง “วู้ย...” ยาวๆ พร้อมกับหายใจออกจนหมดปอด เปลี่ยนมือจับไหล่ตรงกันข้าม ทำซ้ำอย่างเดิม

การเคลื่อนไหวเพื่อเพิ่มพลัง (Energizing Movements) ทุกกิจกรรมที่เกี่ยวกับร่างกายและจิตใจจะมีสัญญาณไฟฟ้าไหลผ่านไปมาระหว่างเซลล์สมอง การเพิ่มพลังปรมาณให้กับร่างกายและการบริหารตาจะเสริมการเชื่อมโยงระหว่างเซลล์สมอง ขณะร่างกาย สมอง และระบบต่างๆ ภายในสมองทำงานเมื่อสมองมีการทำงานเชื่อมโยงกันระหว่างความคิด อารมณ์ และแรงจูงใจก็เกิดขึ้น การคิดไปในทางลบและอารมณ์ร้าย ทำให้แรงจูงใจลดน้อยถอยลง การเคลื่อนไหวเพื่อเพิ่มพลังจะช่วยฟื้นความคิดในทางบวก และเกิดแรงจูงใจที่ดี

การกระตุ้นพลังงาน (Tapping Triggers) เวลาใช้มือทั้งสองข้างตบศีรษะตรงแนวขมับเบาๆ พร้อมกัน หรือจะไขว้แขนขนาดเบาๆ บริเวณกระดูกโพงลาซ่าไปพร้อมกันก็ช่วยได้ ทั้งสองวิธีจะกระตุ้นให้พลังปรมาณไหลเวียนตลอดเวลา

นอกจากนี้ ผู้ปฏิบัติสามารถกดปุ่มกระตุ้นจุดต่างๆ ได้แก่

ปุ่มกระตุ้นสมอง (Brain Buttons) ใช้สองนิ้ว (นิ้วชี้ และนิ้วหัวแม่มือ) ถูเบาๆที่แนวกระดูกใต้ต้นคอ (thymus) มืออีกข้างวางที่สะดือแล้วกลอกสายตาจากซ้ายไปขวา กลับไปกลับมาหลายๆหน

ปุ่มกระตุ้นพื้นที่ว่าง (Space Buttons) ใช้นิ้วชี้และนิ้วกลางมือขวาถูตรงรอยหยักเหนือริมฝีปากบน มือซ้ายวางที่แนวกระดูกสันหลังบริเวณเอว ให้ปลายนิ้วแตะกระดูกก้นกบ ทำเช่นนี้โดยสลับมือกัน

ปุ่มกระตุ้นการทรงตัว (Balance Buttons) มือซ้ายวางตรงปุ่มกระดูกท้ายทอยใกล้หลังหู มือขวาวางบนสะดือ ให้สายตามองไกลออกไปแล้วดึงกลับมาที่ปลายจมูก สลับกันหลายครั้ง ทำเช่นนี้โดยสลับมือกัน

ปุ่มกระตุ้นจุดยืน (Earth Buttons) ใช้นิ้วชี้และนิ้วกลางมือขวาถูริมฝีปากล่าง มืออีกข้างวางบนสะดือ หายใจเข้าลึกๆ พร้อมกับกวาดสายตาดูขึ้นลงหลายครั้ง แล้วจบท่าด้วยการมองขึ้นด้านบน

กิจกรรมยางยืดเพื่อชีวิต

ทุกคนต่างยอมรับว่าการออกกำลังกายให้คุณค่าและมีประโยชน์ต่อสุขภาพ แต่ในทางปฏิบัติคนส่วนใหญ่มักอ้างว่าไม่มีเวลา ไม่มีสถานที่ และอุปกรณ์เครื่องมือในการออกกำลังกาย การสนับสนุนและกระตุ้นให้ผู้คนหันมาใส่ใจกับสุขภาพของตนเองด้วยการออกกำลังกาย จึงควรพิจารณาถึงสิ่งที่จะอำนวยความสะดวกให้ทุกคนสามารถออกกำลังกายได้อย่างสะดวกในทุกสถานที่และทุกช่วงเวลา โดยสามารถจัดหาหรือประยุกต์ใช้วัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่รอบตัวมาเป็นเครื่องมือในการออกกำลังกายได้อย่างกลมกลืนสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม และวิถีการดำรงชีวิตของตนเอง ยางยืดจึงเป็นแนวคิดหนึ่งที่ถูกนำมาประยุกต์ดัดแปลงให้เป็นอุปกรณ์สำหรับการออกกำลังกายเพื่อเสริมสร้างความแข็งแรง โดยสามารถพกพาหรือนำติดตัวไปใช้ประกอบการออกกำลังกายได้ทุกสถานที่ ทุกช่วงเวลา แม้จะมีเวลาเพียงช่วงสั้นๆ ไม่กี่นาที

การออกกำลังกายด้วยยางยืดนี้ได้รับรางวัลการส่งเสริมสุขภาพดีเด่นระดับชาติจากระทรวงสาธารณสุข ในปี พ.ศ. 2546 นับเป็นนวัตกรรมที่สามารถนำไปใช้ในการออกกำลังกายเพื่อการบำบัดรักษา ฟันฟูสภาพร่างกายได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะสำหรับวัยสูงอายุ การออกกำลังกายด้วยยางยืดจะช่วยชะลอความเสื่อมของโครงสร้างร่างกาย และช่วยป้องกันบำบัดอาการข้อเสื่อม ข้อติด กระดูกบาง ตลอดจนช่วยให้เกิดความมั่นคงในการทรงตัว (เจริญ กระบวนรัตน์, 2550)

4.5 รูปแบบการสอนตามแนวคิดของ Gagne (Gagne's Instruction Model)

ทฤษฎีการเรียนรู้ของ Robert M. Gagne (1985) เชื่อว่า การเรียนรู้และความจำที่เกิดขึ้นในโครงสร้างของสมองมนุษย์เป็นไปตามทฤษฎีการจัดระบบข้อมูล (Information-Processing Theories) กล่าวคือ เมื่อผู้เรียนได้รับข้อมูลสิ่งเร้าจากภายนอก สมองผู้เรียนจะรับรู้และบันทึกข้อมูลนั้นไว้ในส่วนความทรงจำระยะสั้นก่อน แต่หากข้อมูลนั้น ถูกจัดให้เป็นเรื่องที่มีความสำคัญ สมองจะเคลื่อนย้ายข้อมูลนั้นไปบันทึกไว้ในส่วนความทรงจำระยะยาว เมื่อถึงคราวที่ผู้เรียนต้องการใช้ข้อมูลที่

บันทึกไว้นี้ สมองจะส่งข้อมูลออกมาในรูปของความจำ หรือการระลึกได้ ผู้เรียนจึงสามารถนำข้อมูลนั้น ๆ ไปใช้ตามที่ต้องการ

Gagne เริ่มต้นจากการศึกษาสิ่ง que ผู้เรียนได้เรียนรู้ก่อน เพื่อนำมาวิเคราะห์หาเงื่อนไขต่างๆ ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ (Learning Conditions) โดยผลปฏิบัติการของผู้เรียน (performance) เป็นหลักฐานที่แสดงว่าผู้เรียนได้เรียนรู้สิ่งใด Gagne (1985) จึงจัดแบ่งผลปฏิบัติการของผู้เรียนออกเป็น 5 ประเภท คือ

1. ทักษะทางปัญญา (Intellectual skills) ได้แก่ ความสามารถในการแยกประเภท การเชื่อมโยง การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ ซึ่งรวมเรียกว่าเป็น ความรู้เชิงขั้นตอน (Procedural knowledge)

2. การใช้ภาษา (Verbal information) ได้แก่ ความสามารถในการบอกเล่าเรื่องราว

3. กลวิธีในการคิด (Cognitive strategies) ได้แก่ ความสามารถในการจับความ เทคนิคการคิด วิธีวิเคราะห์ปัญหา หลักการแก้ปัญหา

4. ทักษะในการเคลื่อนไหวร่างกาย (Motor skills) ได้แก่ ความคล่องแคล่วในการใช้ส่วนต่างๆ ของร่างกายเชิงกายภาพ เช่น การเล่นเกม การเต้นรำ การขับเคลื่อนยานพาหนะ

5. ทศนคติ (Attitudes) คือการที่ประสบการณ์เรียนรู้โน้มน้าวให้ผู้เรียนเข้าถึงสภาพจิตที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกทางเลือกใหม่ หรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมบางอย่างจากเดิม

Gagne (1985) ขยายความว่ารูปแบบการสอน หมายถึงถึงกระบวนการหลักที่ประกอบด้วยกระบวนการสอนย่อยๆ ที่มีเป้าหมายกระตุ้นให้ผู้เรียนได้นำเอาสิ่งเรียนรู้มาแปลงสาระเป็นความทรงจำระยะยาว เพื่อนำมาใช้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่สามารถแสดงออกมาเป็นผลปฏิบัติการได้เป็น 5 ประเภทดังกล่าวข้างต้น รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดของ Gagne มีเป้าหมายเพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้เนื้อหาสาระต่างๆ ได้อย่างดี รวดเร็ว และสามารถจดจำในสิ่งที่เรียนรู้ได้นาน อีกทั้งผู้เรียนยังได้เพิ่มพูนทักษะในการจัดระบบข้อมูล และความสามารถในการแสดงผลการเรียนรู้ของตนเองด้วย โดยได้นำเสนอรูปแบบการสอนเพื่อตอบสนองผลการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน 9 ขั้นตอน ไว้ดังนี้

ขั้นที่ 1 การกระตุ้นและดึงดูดความสนใจของผู้เรียน (Gaining Attention) โดยการใช้บทนำที่สามารถสื่อให้ผู้เรียนได้รับรู้ถึงการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจนรวดเร็ว เช่น การใช้เสียงพูดที่ดัง การส่งสัญญาณด้วยท่าทาง การใช้วิดีโอทัศน์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับบทเรียน เป็นการดึงดูดความสนใจ ช่วยให้ผู้เรียนสามารถรับสิ่งเร้า หรือ สิ่งที่จะเรียนรู้ได้ดี

ขั้นที่ 2 การแจ้งวัตถุประสงค์ของบทเรียนให้ผู้เรียนทราบ (Informing Learners of the Objective) เป็นการช่วยให้ผู้เรียนได้รับความคาดหวัง โดยผู้สอนสามารถทำได้ด้วยการอธิบายภาพรวมของบทเรียนด้วยการใช้แผนภาพ การตั้งคำถามให้ผู้เรียนค้นหาคำตอบจากบทเรียน การสร้างตัวอย่างของวัตถุประสงค์หลายข้อเป็นคำสั้นๆ ให้ผู้เรียนเรียกใช้ได้ง่าย เป็นต้น

ขั้นที่ 3 การกระตุ้นให้ระลึกถึงความรู้เดิม (Stimulating Recall of Prior Learning) เป็นการช่วยให้ผู้เรียนดึงข้อมูลเดิมที่อยู่ในหน่วยความจำระยะยาวให้มาอยู่ในหน่วยความจำเพื่อการใช้งาน (Working Memory) อาจทำได้โดยการให้ผู้เรียนได้ฝึกฝน ฝึกทำแบบฝึกหัด โดยใช้หลักการที่ได้เรียนรู้จากบทเรียนก่อนหน้า ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความพร้อมในการเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม

ขั้นที่ 4 การนำเสนอสิ่งเร้าหรือเนื้อหาสาระใหม่ (Presenting the Stimulus) ผู้สอนควรจัดสิ่งเร้าให้ผู้เรียนเห็นลักษณะสำคัญของสิ่งเร้านั้นอย่างชัดเจน เพื่อความสะดวกในการเลือกรับรู้ของผู้เรียน โดยอาจใช้การสาธิต การแสดงของจริงให้ผู้เรียนได้เห็นได้สัมผัส การใช้แผนภูมิเพื่ออธิบายขั้นตอนการปฏิบัติการ เป็นต้น

ขั้นที่ 5 การให้แนวทางการเรียนรู้ (Providing “Learning Guidance”) หรือการจัดระบบข้อมูลให้มีความหมาย เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถทำความเข้าใจกับสาระที่เรียนได้ง่ายและเร็วขึ้น ด้วยเทคนิคการเข้ารหัสด้วยคำอย่างมีความหมาย (Semantic Encoding) โดยเลือกคำ ตัวเลข สัญลักษณ์ที่ผู้เรียนมีความคุ้นเคย เพื่อให้ผู้เรียนจดจำได้ง่ายเมื่อจะเรียกใช้ และมีความเชื่อมโยงให้ผู้เรียนสามารถถอดรหัส (Decode) ได้ด้วยความเข้าใจ

ขั้นที่ 6 การกระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงผลการเรียนรู้ (Eliciting Performance) เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสแสดงผลการเรียนรู้ที่แท้จริงที่ได้รับจากบทเรียน ในรูปแบบต่างๆ เช่น การบอกเล่า การแสดง การสาธิตทำให้ผู้สอนทราบถึงระดับการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน

ขั้นที่ 7 การให้ข้อมูลป้อนกลับ (Providing Feedback) เป็นการให้การเสริมแรงแก่ผู้เรียน และให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการแก้ไขปรับปรุงผลการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยสามารถทำโดยผู้สอนหรือผู้อื่น เช่น เพื่อนร่วมชั้นเรียน หรือการให้ผลตอบกลับผ่านระบบคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

ขั้นที่ 8 การประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน (Assessing Performance) ช่วยให้ผู้เรียนทราบว่าตนเองสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ในระดับใด ด้วยการใช้แบบทดสอบ การทำโครงการ การใช้แบบประเมินตนเองโดยผู้เรียน

ขั้นที่ 9 การส่งเสริมความคงทนและการถ่ายโอนการเรียนรู้ (Enhancing Retention and Transfer) โดยการให้โอกาสผู้เรียนได้มีการฝึกฝนอย่างเพียงพอและในสถานการณ์ที่หลากหลาย เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้งขึ้น และสามารถถ่ายโอนการเรียนรู้ไปสู่สถานการณ์อื่นๆ ได้ ด้วยการมอบหมายงานนอกชั้นเรียนให้ผู้เรียนได้นำบทเรียนไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตจริง การให้ผู้เรียนได้ฝึกแก้ปัญหาด้วยกรณีศึกษา

เห็นได้ว่ารูปแบบการสอนตามแนวคิดของ Gagne เน้นการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในสาระการเรียนรู้ และการฝึกทักษะเพื่อส่งเสริมความคงทนและการถ่ายโอนการเรียนรู้ ให้เกิดแก่ตัวผู้เรียน

ตอนที่ 5 รูปแบบการเรียนการสอนโดยการสร้างความแตกต่าง

รูปแบบการเรียนการสอนโดยการสร้างความแตกต่าง (Differentiation Instruction Model) C. A. Tomlinson (2001) แบ่งองค์ประกอบที่สัมพันธ์กัน ออกเป็น 4 ส่วน คือ

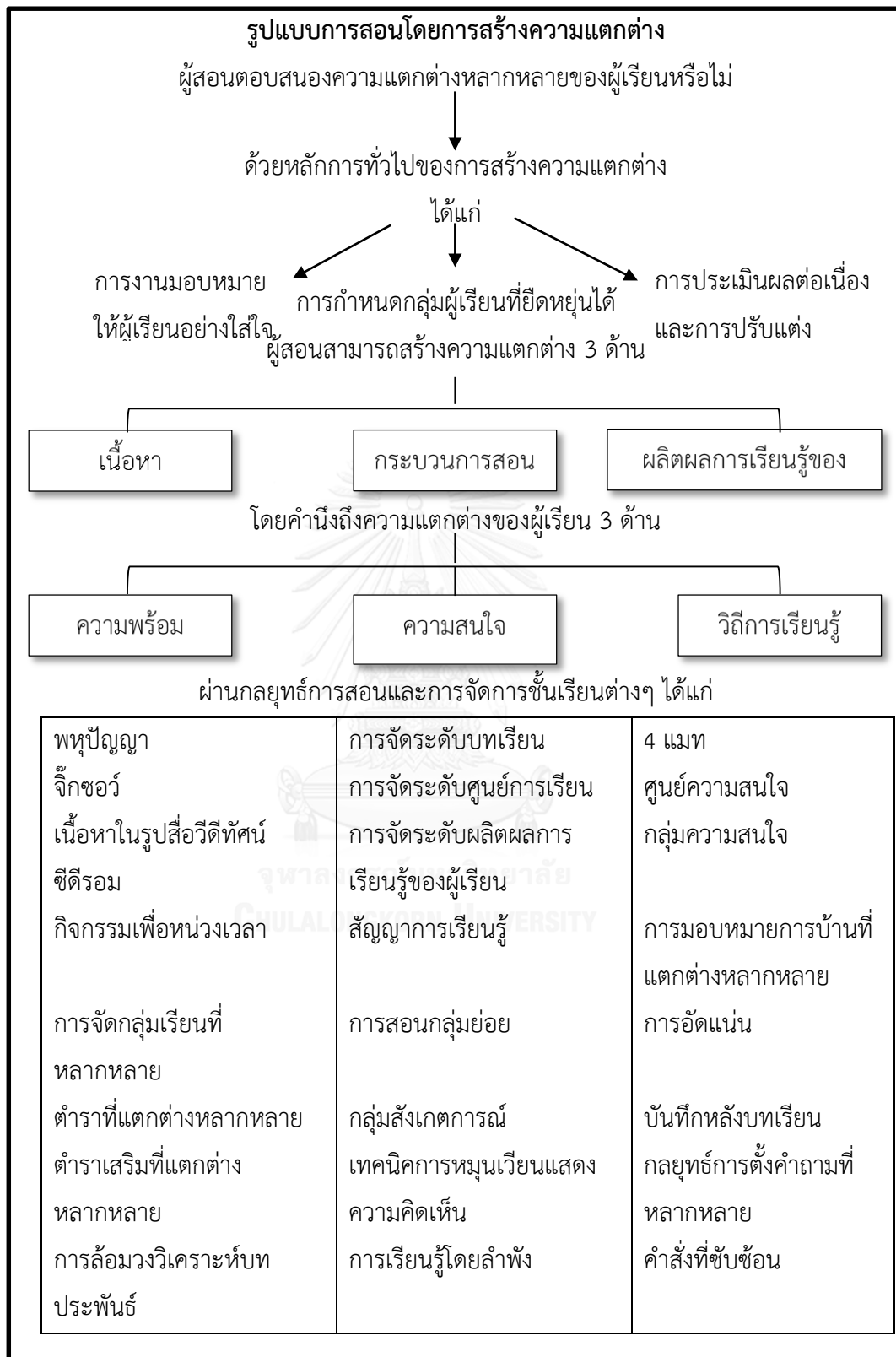
องค์ประกอบที่ 1 การตอบสนองของผู้สอนต่อความต้องการที่หลากหลายของผู้เรียน โดยผู้สอนต้องปรับกระบวนการคิดและใช้หลักพื้นฐานของการเรียนการสอนโดยการสร้างความแตกต่าง ในเรื่องต่อไปนี้ 1) ให้ความเคารพต่อภารกิจการสอน 2) การออกแบบหลักสูตรที่มีคุณภาพ 3) การจัดการชั้นเรียนที่ยืดหยุ่นได้ 4) การประเมินผลการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง และ 5) การสร้างชุมชนการเรียนรู้

องค์ประกอบที่ 2 ผู้สอนสามารถสร้างความแตกต่างโดยผ่านเครื่องมือการจัดการเรียนรู้ 4 ประการ คือ 1.เนื้อหาหลักสูตร 2.กระบวนการเรียนการสอน 3.การแสดงผลที่ได้รับจากการเรียนรู้ของผู้เรียน และ 4.ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ สภาพแวดล้อมของชั้นเรียน

องค์ประกอบที่ 3 การคำนึงถึงความแตกต่างในตัวผู้เรียน 3 ประการ คือ 1.ความพร้อมของผู้เรียน 2.ความสนใจของผู้เรียน และ 3.พื้นฐานความรู้ของผู้เรียน

องค์ประกอบที่ 4 คือ การใช้กลยุทธ์การสอนที่หลากหลาย อาทิเช่น การจัดกลุ่มเรียนที่หลากหลายกิจกรรมเพื่อช่วงเวลาการสอนกลุ่มย่อย การสอนกลุ่มย่อย Think-tac-toe, สัญญาการเรียนรู้ การมอบหมายการบ้านที่แตกต่างหลากหลายการใช้ Concept Map การใช้ Graphic Organizers ฯลฯ เป็นต้น

รูปแบบการเรียนการสอนโดยการสร้างความแตกต่างของ Tomlinson (2001) แสดงดังแผนภาพที่ 2.1

แผนภาพที่ 2.1 รูปแบบการสอนโดยการสร้างความแตกต่างของ Tomlinson (2001)

ต่อมา Cash (2011) ได้แนะนำเครื่องมือและกลยุทธ์ภายใต้หลัก 10 ประการในการสร้างหลักสูตรการเรียนการสอนโดยการสร้างความแตกต่างขั้นสูงประกอบด้วย

1. การระบุวัตถุประสงค์ของเนื้อหาหลักสูตรอย่างชัดเจน
2. การออกแบบหลักสูตรคำนึงถึงความแตกต่างในการเรียนรู้
3. มีการประเมินผล 3 ประเภท คือ ก่อน ระหว่าง และหลังการอบรม
4. หลักสูตรการสอนสนับสนุนและสอดคล้องเข้ากันได้กับวิธีการเรียนรู้ของสมองผู้เรียนสร้างขึ้นโดยหลัก E⁴ คือ Effective Engaging Exciting Enriching
5. มีการสร้างบรรยากาศชั้นเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้เชิงรุก ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้มากกว่าการนั่งฟังบรรยาย
6. ผู้เรียนมีการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของศตวรรษที่ 21 ได้แก่ Higher Order Thinking Skills, Critical Thinking และ Self-Regulation
7. มีการจัดกลุ่มเรียนรู้แบบยืดหยุ่นเพื่อก่อให้เกิดประสิทธิผลการเรียนรู้สูงสุด
8. มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการมอบหมายชิ้นงานที่แตกต่างหลากหลายตามความต้องการและระดับความพร้อมของผู้เรียน
9. มีการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ท้าทายน่าสนใจสนุกสนาน และหลากหลายให้แก่ผู้เรียน
10. ผู้เรียนได้พัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเอง

และที่สำคัญ Cash (2011) ได้นำเสนอการออกแบบการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ให้เป็นไปตามหลัก E⁴ ด้วยการเรียงลำดับการจัดกิจกรรมให้เป็น 4 ขั้นตอนคือ

E1 ชั้นจุดประเด็นเป็นการชี้ให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญความจำเป็นของสาระการเรียนรู้ที่จะส่งมอบให้ผู้เรียนในแต่ละหน่วยเรียนรู้ ซึ่งสามารถนำเสนอได้ในหลายรูปแบบ เช่น การนำเสนอประเด็นในรูปแบบวีดิทัศน์ สไลด์ พาวเวอร์พอยท์ รูปภาพ การ์ตูน การใช้แผนภาพ (Graphic Organizer) เพื่อประกอบการอธิบายการตั้งคำถามเพื่อนำสู่การอภิปรายกลุ่มหรือการระดมความคิดเห็น การใช้เกม การใช้บทบาทสมมติ ฯลฯ

E2 ชั้นสร้างความเชื่อมโยงเป็นการจัดกิจกรรมที่สามารถทำให้ผู้เรียนนำประสบการณ์ปัญหาของตนเองเชื่อมโยงเข้าสู่สาระเรียนรู้ใหม่ ซึ่งสามารถนำเสนอได้ในหลายรูปแบบ เช่น เทคนิคการเล่าเรื่อง การอภิปรายกลุ่ม การระดมความคิดเห็น การให้ผู้เรียนบันทึกสาระเรียนรู้โดยใช้ผัง KIQ (Know Interest Question) การใช้แผนภาพ (Graphic Organizer) การใช้วีดิทัศน์ ฯลฯ

E3 ชั้นสร้างความท้าทาย เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนกระตือรือร้นที่จะนำสาระการเรียนรู้มาประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่างๆด้วยรูปแบบการสอนหลากหลายได้แก่ การระดมความคิดเห็น การเสวนาร่วมกับวิทยากรรับเชิญ การฝึกปฏิบัติด้วยแบบฝึกหัด การมอบหมายการบ้าน

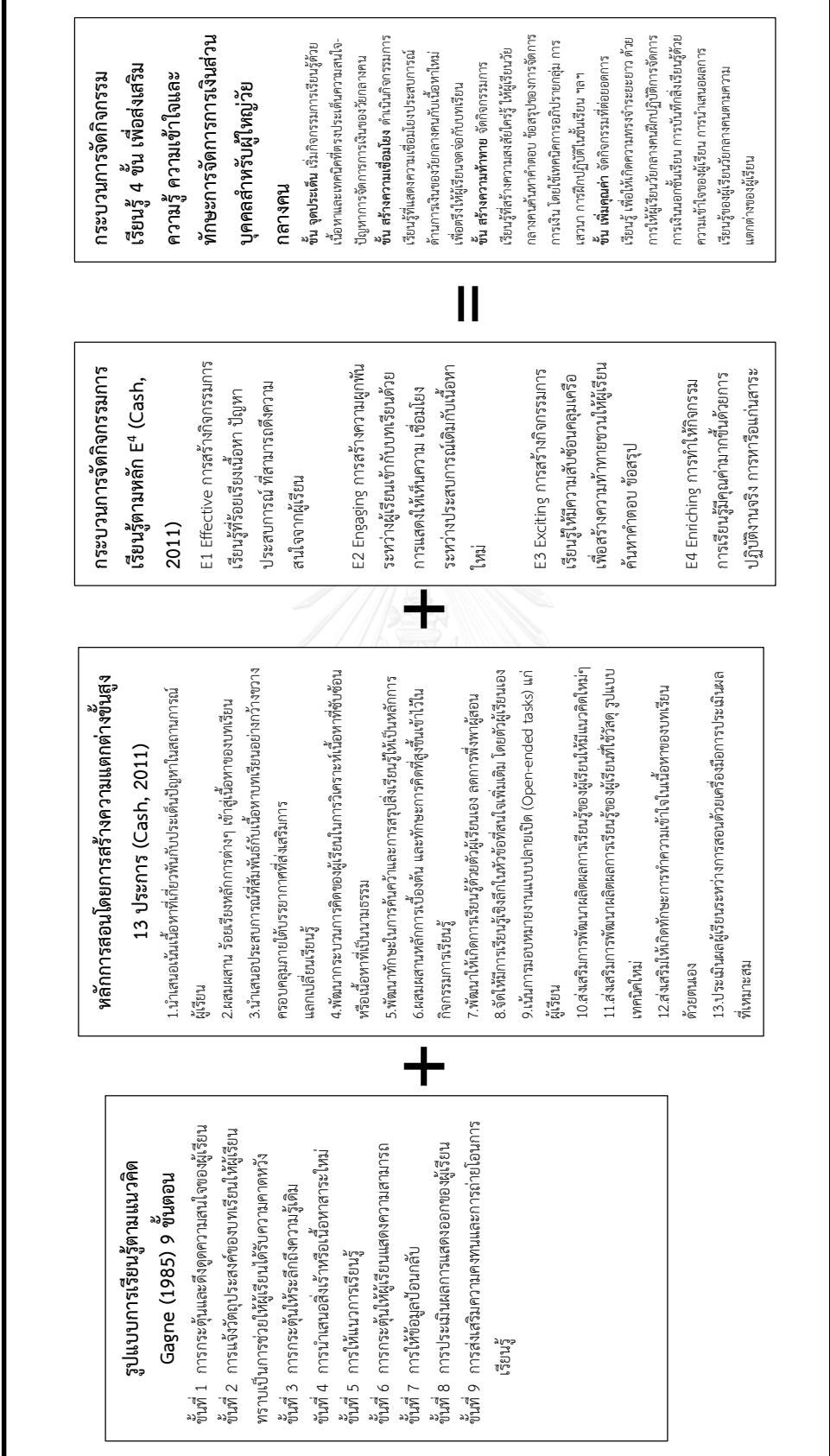
การใช้เทคนิคการสอนต่างๆ เช่น การแสดงความคิดเห็นด้วยการ์ดบอร์ด การจับคู่-อ่าน-เขียน-ร่วมเรียน การหมุนเวียนแสดงความคิดเห็นอย่างสั้นๆ การตอบคำถามการเรียนรู้ด้วยการอ่านออกเสียง การใช้รหัสช่วยจำ (Mnemonic Devices) การแจ้งผลตอบกลับโดยการชูกำปั้นถึงชูห้านิ้ว (Fist to Five) การเรียบเรียงสาระความรู้ด้วยเทคนิค ทิงค์ แทค โท การใช้เกมจำลองสถานการณ์ เป็นต้น

E4 ชั้นเพิ่มคุณค่า ในชั้นนี้จัดให้ผู้เรียนได้รับคุณค่าในการเรียนรู้ของตนเอง ในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ยั่งยืน ได้แก่ การบันทึกสิ่งเรียนรู้เป็นลายลักษณ์อักษรในภาษาของตนเองด้วย I-Chart การมีโอกาสฝึกปฏิบัตินอกชั้นเรียน และรับผลตอบกลับเพื่อนำมาปรับความเข้าใจ สาระของบทเรียนได้ถูกต้องชัดเจนยิ่งขึ้น การมอบหมายงานนอกชั้นเรียนให้ผู้เรียน การให้ผู้เรียนได้เลือกอ่านหนังสือตามความสนใจนอกชั้นเรียน สัญญาการเรียนรู้ การให้ผลตอบกลับรายบุคคลโดยผู้สอน

สรุปได้ว่ารูปแบบการเรียนการสอนโดยการสร้างความแตกต่าง เป็นหลักการจัดการการเรียนการสอนที่ให้ความสำคัญต่อความหลากหลายของผู้เรียน ในด้านความสนใจ ความพร้อม และวิธีการเรียนรู้โดยผู้สอนสามารถปรับเครื่องมือและเลือกกลยุทธ์การสอนที่เหมาะสมกับความหลากหลายของผู้เรียนในชั้นเรียนเดียวกัน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้และสามารถฝึกทักษะด้วยกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนบนมาตรฐานเดียวกัน สามารถใช้กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยหลัก E⁴ ของ Cash (2011) ที่สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ มาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้ใหญ่วัยกลางคน

จากจุดเด่นของรูปแบบการสอนตามแนวคิดของ Gagne (1985) ที่เน้นความมีประสิทธิภาพของการให้ความรู้ความเข้าใจและทักษะแก่ผู้เรียน และหลักการเรียนการสอนโดยการสร้างความแตกต่างขั้นสูงของ Cash (2011) ที่เน้นรูปแบบการสอนที่ตอบสนองความแตกต่างหลากหลายของผู้เรียนและกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของ Cash (2011) ที่เน้นความสอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ของสมองในผู้เรียนผู้ใหญ่ ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดและรูปแบบการสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดังกล่าว มาบูรณาการ เป็นกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและทักษะการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน ที่มีความแตกต่างหลากหลายทั้งด้านเพศ การศึกษา อาชีพ และวิถีชีวิตความเป็นอยู่เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลให้แก่ผู้เรียนผู้ใหญ่วัยกลางคน

การบูรณาการกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เริ่มต้นจากการสังเคราะห์รูปแบบการสอนตามแนวคิดของ Gagne (1985) 9 ขั้นตอน เข้ากับหลักการเรียนการสอนโดยการสร้างความแตกต่างขั้นสูงของ Cash (2011) 10 ประการ จากนั้นจึงนำแนวคิดที่บูรณาการแล้วในขั้นแรกมาสังเคราะห์เข้ากับกระบวนการจัดกิจกรรมเรียนรู้ตามหลัก E⁴ ของ Cash (2011) ดังแผนภาพที่ 2.2 ถึง 2.5

รูปแบบการเรียนรู้ตามแนวคิด Gagne (1985) 9 ขั้นตอน

- ขั้นที่ 1 การกระตุ้นและดึงดูดความสนใจของผู้เรียน
- ขั้นที่ 2 การแจ้งวัตถุประสงค์ของผู้เรียนให้ผู้เรียนทราบ
- ขั้นที่ 3 การกระตุ้นให้ผู้เรียนได้รับความคาดหวัง
- ขั้นที่ 4 การกระตุ้นให้ระลึกถึงความรู้นี้
- ขั้นที่ 5 การให้แนวทางการเรียนรู้
- ขั้นที่ 6 การกระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงความสามารถ
- ขั้นที่ 7 การให้ข้อมูลป้อนกลับ
- ขั้นที่ 8 การประเมินผลการแสดงออกของผู้เรียน
- ขั้นที่ 9 การส่งเสริมความคงทนและการถ่ายโอนการเรียนรู้

หลักการสอนโดยการสร้างความรู้ความแตกต่างขั้นสูง

- 1. นำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหาในสถานการณ์ผู้เรียน
- 2. ผสมผสาน ร้อยเรียงหลักการต่าง ๆ เข้าด้วยกันของเพื่อน
- 3. นำเสนอประสบการณ์ที่สัมพันธ์กับเนื้อหาที่เกี่ยวข้องของครอบครัว เพื่อน หรือเพื่อนร่วมชั้นเรียน
- 4. พัฒนาการระดมความคิดของผู้เรียนในการวิเคราะห์เนื้อหาที่ซับซ้อนหรือเนื้อหาที่เป็นนามธรรม
- 5. พัฒนาทักษะในการค้นหาและสรุปสิ่งที่เรียนรู้ได้เป็นหลักการ
- 6. ผสมผสานหลักการเบื้องต้น และทักษะการคิดที่สูงซึ่งเข้าไว้ในกิจกรรมการเรียนรู้
- 7. พัฒนาให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตัวผู้เรียนเอง ลดการพึ่งพาผู้สอน
- 8. จัดให้มีการเรียนรู้เชิงลึกในหัวข้อที่สนใจเพิ่มเติม โดยตัวผู้เรียนเอง
- 9. เน้นการมอบหมายงานแบบปลายเปิด (Open-ended tasks) แก่ผู้เรียน
- 10. ส่งเสริมการพัฒนาผลิตผลการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีแนวคิดใหม่ๆ
- 11. ส่งเสริมการพัฒนาผลิตผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ใช้วัสดุ รูปแบบ เทคนิคใหม่
- 12. ส่งเสริมให้เกิดทักษะการทำความเข้าใจในเนื้อหาของบทเรียนด้วยตนเอง
- 13. ประเมินผลผู้เรียนระหว่างการสอนด้วยเครื่องมือการประเมินผลที่เหมาะสม

กระบวนการจัดการศึกษา E4 (Cash, 2011)

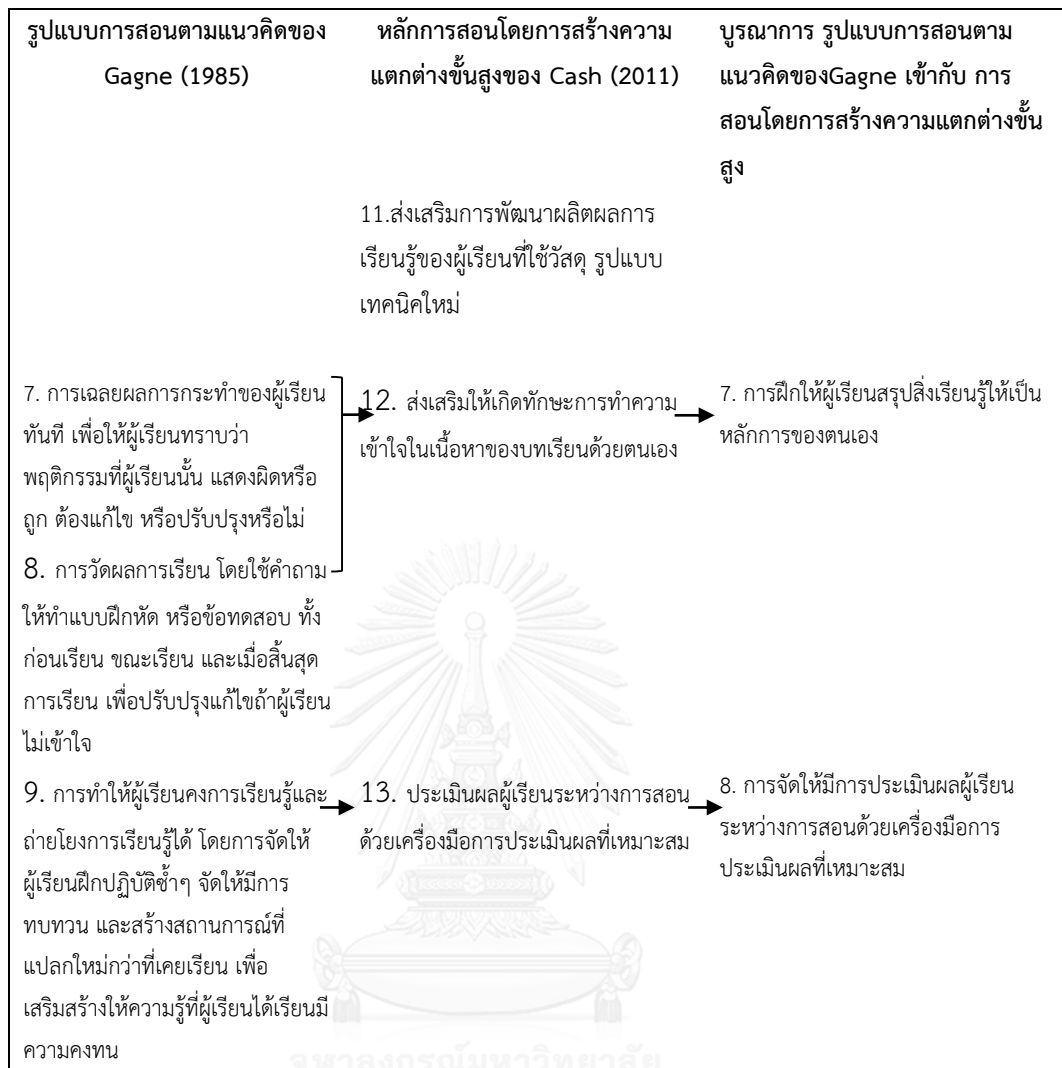
- E1 Effective การสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ที่รอบรู้เชิงเนื้อหา ปัญหา ประสบการณ์ ที่สามารถดึงความสนใจจากผู้เรียน
- E2 Engaging การสร้างความผูกพันระหว่างผู้เรียนเข้ากับบทเรียนด้วยการแสดงให้เห็นความ เชื่อมโยงระหว่างประสบการณ์เดิมกับเนื้อหาใหม่
- E3 Exciting การสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ที่รอบรู้เชิงเนื้อหา ปัญหา ประสบการณ์ ที่สามารถดึงความสนใจจากผู้เรียน
- E4 Enriching การทำกิจกรรมการเรียนรู้มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานจริง การหรือแก่นสาระ

กระบวนการจัดการศึกษา E4 (Cash, 2011)

- ขั้น จุดประเด็น เริ่มกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเนื้อหาและเทคนิคที่ตรงประเด็นความสนใจ ปัญหาการจัดการเรียนของข้อตกลงคน
- ขั้น สร้างความเชื่อมโยง ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ที่แสดงความเชื่อมโยงประสบการณ์ด้านการศึกษาของผู้เรียนกับเนื้อหาใหม่ เชื่อมโยงให้ผู้เรียนจดจำกับบทเรียน
- ขั้น สร้างความท้าทาย จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างพลังใจให้ผู้เรียน
- กลางคืน คำตอบ ข้อเสนอแนะ การจัดการเรียน โดยใช้เทคนิคการอภิปรายกลุ่ม การเสวนา การฝึกปฏิบัติในชั้นเรียน ฯลฯ
- ขั้น เพิ่มคุณค่า จัดกิจกรรมที่ต่อยอดการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดความทรงจำระยะยาว ด้วยการให้ผู้เรียนมีเวลาฝึกปฏิบัติการจัดการเรียน การเงินนอกชั้นเรียน การนำเสนอผลงาน การเรียนรู้ของผู้เรียนข้อตกลงคนความแตกต่างของผู้เรียน

แผนภาพที่ 2.2 การบูรณาการกระบวนการจัดการศึกษา E4 และทักษะการเรียนรู้ที่รอบรู้เชิงเนื้อหา

รูปแบบการสอนตามแนวคิดของ Gagne (1985)	หลักการสอนโดยการสร้างความแตกต่างขั้นสูงของ Cash (2011)	บูรณาการ รูปแบบการสอนตามแนวคิดของGagne เข้ากับ การสอนโดยการสร้างความแตกต่างขั้นสูง
<p>1. การเรียกความสนใจ กระตุ้นเร้าให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในเรื่องก่อนเริ่มสอน</p> <p>2. การแจ้งจุดประสงค์ต่อผู้เรียน โดยการบอกตรงๆ บอกโดยใช้คำถาม หรือการแสดง การสาธิต</p>	<p>1. นำเสนอเน้นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหาในสถานการณ์ผู้เรียน</p> <p>2. ผสมผสาน ร้อยเรียงหลักการต่างๆ เข้าสู่เนื้อหาของบทเรียน</p>	<p>1. การจุดประเด็น ร้อยเรียงประสบการณ์ปัญหาของผู้เรียนที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อบทเรียน เพื่อทำความเข้าใจจุดประสงค์การเรียนรู้</p>
<p>3. การเร้าให้ผู้เรียนระลึกถึงประสบการณ์เดิมโดยการสอบถามหรือใช้การทบทวนความรู้เดิมของผู้เรียนก่อนเริ่มบทเรียน เพื่อให้ผู้เรียนนำไปเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่</p>	<p>3. นำเสนอประสบการณ์ที่สัมพันธ์กับเนื้อหาบทเรียนอย่างกว้างขวางครอบคลุมภายใต้บรรยากาศที่ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้</p>	<p>2. การเชื่อมโยงประสบการณ์ปัญหาของผู้เรียนเข้ากับเนื้อหาบทเรียนอย่างกว้างขวางครอบคลุมภายใต้บรรยากาศที่ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้</p>
<p>4. การนำเสนอสิ่งเร้าคือ เนื้อหาความรู้หรือประสบการณ์ที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน โดยวิธีการนำเสนอหลากหลายเทคนิค ประกอบด้วย วัสดุอุปกรณ์และสื่อการสอนต่างๆ</p>	<p>4. พัฒนากระบวนการคิดของผู้เรียนในการวิเคราะห์เนื้อหาที่ซับซ้อนหรือเนื้อหาที่เป็นนามธรรม</p> <p>5. พัฒนาทักษะในการค้นคว้าและการสรุปสิ่งเรียนรู้ให้เป็นหลักการ</p>	<p>3. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการวิเคราะห์ปัญหา การสร้างความคิดรวบยอด</p>
<p>5. การชี้แนะการเรียนรู้ได้แก่ การใช้คำถามนำไปสู่การเรียนรู้ การตั้งประเด็นเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนได้มีโอกาสคิดและไตร่ตรอง การใช้วัสดุอุปกรณ์ ประกอบการสาธิต</p>	<p>6. ผสมผสานหลักการเบื้องต้น และทักษะการคิดที่สูงขึ้นเข้าไปในกิจกรรมการเรียนรู้</p>	<p>4. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาคปฏิบัติเพื่อรวบรวมหลักการ ทักษะการคิด สู่การฝึกทักษะการปฏิบัติ</p>
<p>6. การทำให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมผู้สอนต้องกระตุ้น และจัดสภาพแวดล้อมให้ผู้เรียนแสดงผลการเรียนรู้</p>	<p>7. พัฒนาให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตัวผู้เรียนเอง ลดการพึ่งพาผู้สอน</p> <p>8. จัดให้มีการเรียนรู้เชิงลึกในหัวข้อที่สนใจเพิ่มเติม โดยตัวผู้เรียนเอง</p>	<p>5. การจัดให้ผู้เรียนได้มีการค้นคว้าเรียนรู้เชิงลึกด้วยตนเองในหัวข้อที่สนใจเป็นพิเศษ</p>
<p>6. การทำให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมผู้สอนต้องกระตุ้น และจัดสภาพแวดล้อมให้ผู้เรียนแสดงผลการเรียนรู้</p>	<p>9. เน้นการมอบหมายงานแบบปลายเปิด (Open-ended tasks) แก่ผู้เรียน</p> <p>10. ส่งเสริมการพัฒนาผลผลิตการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีแนวคิดใหม่ๆ</p>	<p>6. การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงผลการเรียนรู้ด้วยแนวคิดรูปแบบใหม่ของตนเอง</p>

แผนภาพที่ 2.3 การบูรณาการรูปแบบการสอนตามแนวคิด Gagne(1985) เข้ากับการสอนโดยการสร้างความแตกต่างขั้นสูง

แผนภาพที่ 2.4 การบูรณาการกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน

ตอนที่ 6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.1 งานวิจัยในประเทศ

ภาสกร เรืองรอง (2552) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้บทเรียนบนเครือข่าย WBI กับขั้นตอนการสอน 9 ขั้นของกาเยผลการวิจัยพบว่า บทเรียนบนเครือข่าย Web-Based instruction (WBI) เป็นการเรียนการสอนโดยใช้สื่อ กิจกรรมการสื่อสารตลอดจนการประเมินผลการเรียนบนระบบเครือข่าย อย่างไรก็ตามการจัดการเรียนการสอน บทเรียนเครือข่ายอย่างมีประสิทธิภาพ ควรที่จะนำทฤษฎีทางการศึกษามาประยุกต์ใช้ ขั้นตอนการสอน 9 ขั้นของ Gagne เป็นขั้นตอนการสอนที่เป็นที่ยอมรับแล้วว่า สามารถนำไปจัดการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ การพิจารณาความสามารถของสื่อและกิจกรรมของบทเรียนเครือข่ายสามารถนำกระบวนการวิจัยมาประยุกต์ใช้ เมื่อได้ผลการวิจัยมาแล้วก็สามารถนำไปใช้ในแต่ละขั้นตอนการสอนต่อไป

ศัทธียา มีฤกษ์สม (2555) ได้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถทางการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่าผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยรูปแบบ ADDIE Model ของเควินครูสร่วมกับกรอบแนวคิดทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ (Piaget) ทฤษฎีการสร้างความรู้(Constructivism) ของ Jean Piaget และ Lev Vygotsky รูปแบบการเรียนการสอนคิดตามแนวคิดของกานเย (Gagne's Instructional Model) และแนวคิดเกี่ยวกับการคิดวิเคราะห์ของบลูมเป็นแนวทางในการกำหนดเกณฑ์ประเมินการดำเนินการวิจัยประกอบด้วย 4 ขั้นตอนคือขั้นที่ 1 การวิจัย (Research : R1) เป็นการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Analysis : A) ขั้นที่ 2 การพัฒนา (Development: D1) เป็นการออกแบบและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน (Design and Development: D and D) แบ่งการดำเนินการเป็น 2 ขั้นคือขั้นการออกแบบและขั้นการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแผนการจัดการเรียนรู้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลและหาประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนขั้นที่ 3 การวิจัย (Research: R2) เป็นการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอน (Implementation: I) โดยการนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างได้แก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/1 จำนวน 30 คนโรงเรียนเทศบาล 2 (วัดสมอราย) สำนักการศึกษาเทศบาลนครนครราชสีมาอำเภอเมืองจังหวัดนครราชสีมาได้จากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ระยะเวลาในการทดลองรวมทั้งสิ้น 22 ชั่วโมงเครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วยรูปแบบการเรียนการสอนคิดวิเคราะห์แผนการจัดการเรียนรู้แบบประเมินความสอดคล้องของรูปแบบการเรียนการสอนแบบทดสอบวัดความสามารถทางการคิดวิเคราะห์แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านจับใจความแบบสอบถามความพึงพอใจการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติร้อยละเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบน

มาตรฐานสถิติค่าที่และการวิเคราะห์เนื้อหาชั้นที่ 4 การพัฒนา (Development: D2) การประเมินผลรูปแบบการเรียนการสอน (Evaluation: E) โดยผู้เชี่ยวชาญแล้วนำเสนอรูปแบบการเรียนการสอน

(จุฬารัตน์ เพชรวิเศษ, 2554) ได้พัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลักและการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเพื่อพัฒนาสมรรถนะความรู้แห่งตนสำหรับพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วยโดยใช้แนวคิดการพัฒนาโปรแกรมเชิงสถาบันของ Boyle (1981) เป็นกรอบในการจัดโปรแกรมการศึกษานอกระบบ ผลการวิจัยพบว่า พยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วยในกลุ่มทดลองมีคะแนนสมรรถนะความรู้แห่งตนสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้ง 4 ด้านได้แก่ 1) ความรู้ 2) เจตคติ 3) ทักษะการแก้ปัญหาการบริหารการพยาบาล และ 4) สมรรถนะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

(ชาลีนี เอี่ยมศรี, 2549) ศึกษาผลการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะการแก้ปัญหาในการปฏิบัติงานด้านสาธารณสุข ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขตำบล โดยการใช้แนวคิดการพัฒนาโปรแกรมเชิงสถาบันของ Boyle (1981) เป็นกรอบในการจัดโปรแกรมการศึกษานอกระบบ ผลการวิจัยพบว่า หลังการเข้าโปรแกรมเจ้าหน้าที่สาธารณสุข กลุ่มทดลองมีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการแก้ปัญหาสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

(ประภาศรี ศักดิ์ศรีชัยสกุล, 2544) ได้นำเสนอรูปแบบการเรียนการสอนผ่านเว็บวิชาภาษาไทย ตามกระบวนการสอนของ Gagne สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยต่ำ ผลการวิจัย พบว่า 1) ด้านการสร้างความสนใจ ควรจัดสภาพแวดล้อมที่น่าสนใจ โดยใช้ เกม การสนทนาถาม-ตอบ บนกระดานอิเล็กทรอนิกส์ 2) ด้านการบอกจุดประสงค์ ควรใช้รูปภาพ/ตัวกระพริบ คำอธิบายบอกจุดประสงค์ 3) ด้านการทบทวนความรู้เดิม ควรใช้ การสรุปเปรียบเทียบเพื่อเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ จัดให้มีกิจกรรมถาม-ตอบ บนกระดานอิเล็กทรอนิกส์ 4) ด้านการนำเสนอเนื้อหาใหม่ ควรนำเสนอในรูปแบบเว็บเพจ และใช้ภาพประกอบให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ และคำตอบด้วยตนเอง เนื้อหาแบ่งเป็นตอนๆ มีหลายทางเลือก โดยเน้นให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ และใช้การถาม-ตอบบนกระดานอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้ผู้เรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น 5) ด้านการชี้แนวทางการเรียนรู้ ควรให้คำแนะนำหรือชี้แนะเพื่อกระตุ้นให้เกิดความอยากรู้ และสามารถวิเคราะห์คำตอบได้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นการเรียนรู้แบบค้นพบด้วยตนเอง 6) ด้านการกระตุ้นการตอบสนอง ครูยกย่องชมเชย เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนมีความพยายามมากขึ้น จัดให้มีกิจกรรมการรับ-ส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ การสนทนาถาม-ตอบ บนกระดานอิเล็กทรอนิกส์ และการสนทนาออนไลน์เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนร่วมมือ 7) ด้านการให้ข้อมูลป้อนกลับ ควรให้ทราบผลทันที

หลังจากมีการสนทนา ถาม-ตอบระหว่างการสอน และทราบผลถูกผิดทันทีที่ทำแบบฝึกหัด เพื่อให้นักเรียนจะประเมินตนเองได้ 8) ด้านการทดสอบความรู้ จัดให้มีกิจกรรมเลือกทำแบบทดสอบ เมื่อจบบทเรียน หรือระหว่างเรียน ตามความสามารถที่จะเรียนรู้และให้ทราบผลของแบบทดสอบทันที 9) ด้านการจำและการนำไปใช้ จัดให้มีกิจกรรมให้ผู้เรียนช่วยกันสรุปประเด็นสำคัญ หลังจากจบเนื้อหาแต่ละตอน และเสนอตัวอย่างโจทย์ปัญหาให้นักเรียนคิดวิเคราะห์ สามารถประเมินตนเองตามความรู้เดิมก่อนนำไปใช้

6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Hannon et al. (2002) ได้นำเสนอผลการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนของ (Robert M. Gagne, Briggs, & Wager, 1992) ผลการศึกษาพบว่า การประเมินสมรรถนะด้านสุขภาพใน 1 ปีที่ผ่านมาของนักเรียนมีตัวชี้วัดที่ตรงกับตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยและมีประสบการณ์จากการเรียนรู้ผ่านสื่อออนไลน์ แต่ถึงอย่างไรก็ตามนักเรียนบางกลุ่มยังนำผลที่ได้จากการเรียนไปใช้บูรณาการการเรียนการสอนกับสื่อตัวอื่นได้เป็นอย่างดี ซึ่งเป็นผลที่เกิดจากการเรียนรู้ผ่านการแก้ไขปัญหาและสิ่งที่สำคัญเกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้สอนในบรรยากาศของการเรียนทางไกลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(Richey & Rita, 1996) ได้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนจากทฤษฎีการเรียนการสอนของ Gagne โดยบูรณาการกับจิตวิทยาการศึกษาโดยการออกแบบรูปแบบการประชุมและเทคนิคการประชุมพบว่า การเรียนการสอนจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีและทำให้บรรยากาศในการเรียนรู้มีแนวโน้มที่สูงขึ้น

(Solanki, 2014) ได้พัฒนาโมดูลการเรียนการสอนมัลติมีเดียโดยใช้ทฤษฎีการเรียนการสอนของ Gagne ผลการวิจัยพบว่า ในระบบการศึกษาของประเทศอินเดีย มีการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีมัลติมีเดียเข้าไปผสมผสานในการจัดการเรียนการสอน งานวิจัยแสดงให้เห็นถึงกระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยพัฒนาเป็นโมดูลที่มีลักษณะเป็นกราฟิก เสียง และวิดีโอ ที่ทำให้สนใจในการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น สามารถเรียนรู้ได้ง่าย ซึ่งโมดูลนี้เป็นฐานสำคัญของการเรียนการสอนตามแนวคิดของ Gagne ที่มีประสิทธิภาพ

(Neo, 2010) ได้ศึกษางานวิจัย โดยสรุปว่า การเรียนการสอนเกี่ยวกับสื่อดิจิทัล และการเรียนรู้จากสื่อดิจิทัลได้มีการเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมอย่างต่อเนื่องในชั้นเรียน การจัดการเรียนการสอนได้เปลี่ยนจากการจดบรรยายเป็นการเรียนรู้จากสิ่งต่างๆ รอบตัว ที่ส่งผลต่อการประยุกต์ใช้สื่อดิจิทัลในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้หลักการสอนแบบแอนิเมชัน ซึ่งใช้

รูปแบบการสอนของ Gagne ที่แบ่งออกเป็น 9 ประการ พบว่า กิจกรรมการสอนเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมรอบตัวที่ใช้สื่อแอนิเมชัน ผู้เรียนมีการเรียนรู้ที่ดีขึ้น สามารถใช้ข้อมูลในการแสวงหาความรู้ และการวิจัยจากเทคโนโลยี และมีผลตอบรับในการเรียนรู้ดีขึ้น

Rock et al. (2008) สร้างกรอบแนวคิด REACH สำหรับชั้นเรียนในรูปแบบการสอนโดยการสร้างความแตกต่างได้มีครูด้านการศึกษาทั่วไป และด้านการศึกษาพิเศษได้ทบทวนวรรณกรรมโดยใช้ REACH เป็นเทคนิคที่จะช่วยจำ รูปแบบที่ครูทั้งสองคนได้พัฒนามีทั้งการบันทึก หรือรายงาน และกลยุทธ์ภาคปฏิบัติในการใช้รูปแบบ

สรุปจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ พบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่ ได้นำทฤษฎีของ Gagne (1985) มาเป็นแนวทางในการจัดรูปแบบและกระบวนการเรียนการสอน โดยมีกลุ่มเป้าหมายหลักคือผู้เรียนในระบบโรงเรียน และมุ่งเน้นเพื่อพัฒนาความสามารถด้านทักษะในการคิด และ วิเคราะห์ โดยมีการใช้สื่อการเรียนการสอนที่แตกต่างกัน และทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนที่ดีขึ้น ส่วนงานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรมเชิงสถาบันของ Boyle (1981) นั้นพบว่านำมาใช้ได้ผลดีกับการพัฒนาความสามารถส่วนบุคคล โดยเฉพาะได้ทักษะด้านการคิด วิเคราะห์และแก้ปัญหา ดังเช่น ของ ซาลินี เอี่ยมศรี (2549) และ จุฬารัตน์ เพชรวิเศษ (2554) ซึ่งจากการศึกษาจากกลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นผู้เรียนรู้ผู้ใหญ่ที่อยู่ในองค์กรทางสาธารณสุข ที่มีความต้องการพัฒนาทักษะด้านการคิด วิเคราะห์ แก้ปัญหาการปฏิบัติงาน นอกจากนี้ ยังไม่พบว่ามีให้นำมาแนวทางการสอนโดยการสร้างความแตกต่างขั้นสูง 13 ประการ กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลัก E4 ของ Cash (2011) มาใช้ในการพัฒนาผู้เรียนรู้ผู้ใหญ่ซึ่งเป็นการศึกษานอกระบบ (Non Formal Education) ดังนั้นผู้วิจัยจึงพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน โดยการบูรณาการ ทฤษฎีของ Gagne (1985) และ แนวคิดการสอนโดยการสร้างความแตกต่างขั้นสูง 13 ประการและกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลัก E4 ของ Cash (2011) มาใช้ในการเพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ และทักษะการจัดการการเงินสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบต่อไป

ตอนที่ 7 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยทำการศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการการเรียนรู้ของกลุ่มผู้เรียนเป้าหมาย เพื่อนำมาสร้างกรอบแนวคิดการวิจัยโดยใช้แนวคิดการพัฒนาโปรแกรมเชิงสถาบันของ Boyle (1981) เป็นพื้นฐานในการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ และทักษะในการจัดการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน เพื่อให้ได้กระบวนการในการดำเนินการวิจัยที่จะนำผลการพัฒนาโปรแกรมไปทดลองใช้ และรายงานผลการวิจัยในที่สุด กรอบแนวคิดการวิจัยประกอบด้วย 3 ส่วนคือ

ปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย

1. สภาพ ปัญหา และความต้องการการเรียนรู้ การจัดการเงินส่วนบุคคลของผู้ใหญ่วัยกลางคน
2. การพัฒนาโปรแกรมเชิงสถาบันของ Boyle (1981)
3. รูปแบบการเรียนรู้ตามแนวคิด Gagne (1985) 9 ขั้นตอน
4. หลักการสอนโดยการสร้างความแตกต่างขั้นสูง 13 ประการ ของ Cash (2011)
5. กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลัก E4 ของ Cash (2011)

กระบวนการ

ดำเนินการตามแนวคิดการพัฒนาโปรแกรมเชิงสถาบันของ Boyle (1981) 5 ขั้นตอนคือ

ขั้นตอนที่ 1 : การกำหนดกลุ่มเป้าหมายผู้เรียนรู้ผู้ใหญ่วัยกลางคน

ขั้นตอนที่ 2 : การระบุขอบเขตเนื้อหาในการพัฒนาโปรแกรม จากการศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย

ขั้นตอนที่ 3 : กำหนดแผนการเรียนรู้โดยบูรณาการรูปแบบการเรียนรู้ตามแนวคิด Gagne (1985) และ หลักการสอนโดยการสร้างความแตกต่างขั้นสูง ของ Cash (2011) แล้วนำมาบูรณาการกับ กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลัก E⁴ ของ Cash (2011)

ได้เป็นกระบวนการจัดกิจกรรมเรียนรู้ 4 ขั้น เพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะการจัดการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน คือ

ขั้น 1) จุดประเด็น เริ่มกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเนื้อหาและเทคนิคที่ตรงประเด็นความสนใจ-ปัญหาการจัดการการเงินของวัยกลางคน

ขั้น 2) สร้างความเชื่อมโยงดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ที่แสดงความเชื่อมโยงประสบการณ์ด้านการเงินของวัยกลางคนกับเนื้อหาใหม่ เพื่อตรึงให้ผู้เรียนจดจ่อกับบทเรียน

ขั้น 3) สร้างความท้าทายจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างความสงสัยใคร่รู้ ให้ผู้เรียนวัยกลางคนค้นหาคำตอบ ข้อสรุปของการจัดการการเงิน โดยใช้เทคนิคการอภิปรายกลุ่ม การเสวนา การฝึกปฏิบัติในชั้นเรียน ฯลฯ

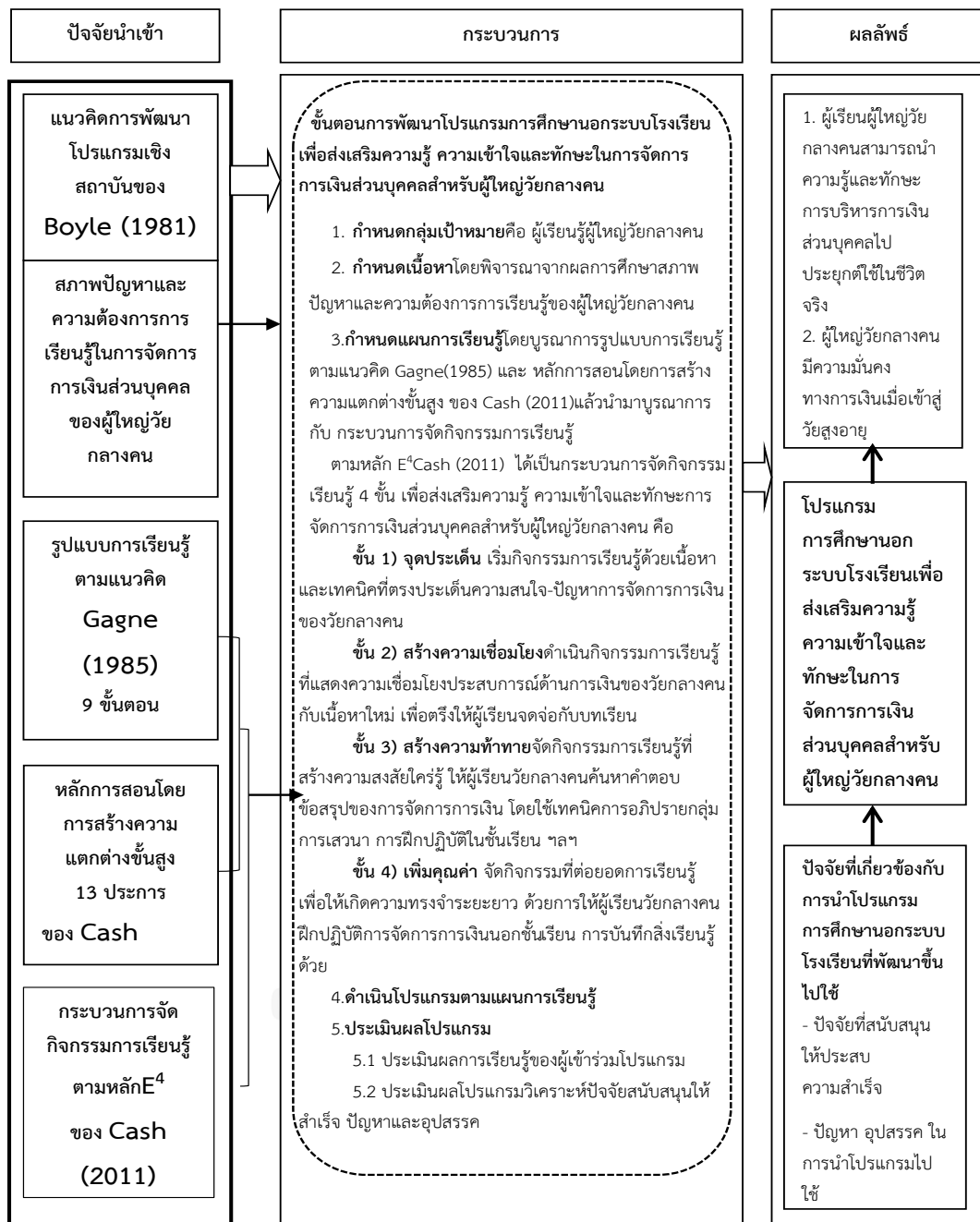
ขั้น 4) เพิ่มคุณค่า จัดกิจกรรมที่ต่อยอดการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดความทรงจำระยะยาว ด้วยการให้ผู้เรียนวัยกลางคนฝึกปฏิบัติจัดการการเงินนอกชั้นเรียน การบันทึกสิ่งเรียนรู้ด้วย

ขั้นตอนที่ 4 ดำเนินโปรแกรมตามแผนการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 5 ประเมินผลโปรแกรม

- ประเมินผลผู้เรียนรู้ของผู้เข้าร่วมโปรแกรมโดยการเปรียบเทียบผลการทดสอบผล และหลังการเข้าร่วมโปรแกรม

- ประเมินผลโปรแกรมโดยวิเคราะห์ปัจจัยสนับสนุนให้สำเร็จ ปัญหาและอุปสรรคจากผู้เข้าร่วมโปรแกรม

แผนภาพที่ 2 5 กรอบแนวคิดการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามหลักการเรียนรู้ผู้ใหญ่และรูปแบบการเรียนการสอนโดยการสร้างความแตกต่างเพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน

ผลลัพธ์

1. กรอบแนวคิดในการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน มีรูปแบบดังแผนภาพที่ 2.5
2. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่พัฒนาขึ้นไปใช้ และผลที่เข้าร่วมโปรแกรมได้รับจากการเข้าร่วมโปรแกรม

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน เป็นรูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ประกอบด้วยรูปแบบการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) และการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experiment) แบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อน-ทดสอบหลัง (One Group Pretest-Posttest Design) ที่มีวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้ 1) เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหาและความต้องการการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลของผู้ใหญ่วัยกลางคน 2) เพื่อพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลให้แก่ผู้ใหญ่วัยกลางคน 3) เพื่อศึกษาผลของการนำโปรแกรมการศึกษานอกระบบที่พัฒนาขึ้นไปใช้โดยเปรียบเทียบความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโปรแกรมก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมและ 4) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่สนับสนุนให้ประสบความสำเร็จ ปัจจัยที่เป็นปัญหาและอุปสรรค และแนวทางแก้ไขในการนำโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่ได้พัฒนาขึ้นไปใช้

ผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนการดำเนินการวิจัยออกเป็น 4 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลของผู้ใหญ่วัยกลางคน ตามขั้นตอนที่ 1 ของกรอบแนวคิดในการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน คือ การกำหนดกลุ่มเป้าหมายผู้รับบริการของโปรแกรม ศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย

ระยะที่ 2 พัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน ตามขั้นตอนที่ 2 และ 3 ของกรอบแนวคิดในการพัฒนาโปรแกรมฯ ได้แก่ การระบุขอบเขตเนื้อหาในการพัฒนาโปรแกรมและการสร้างแผนการสอนด้วยหลักประสาทวิทยาศาสตร์ 4 ประการ ตามรูปแบบการเรียนการสอนโดยการสร้างความแตกต่าง 4 ขั้นตอน

ระยะที่ 3 ทดลองใช้โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่พัฒนาขึ้น ตามแผนปฏิบัติการในขั้นตอนที่ 4 ของกรอบแนวคิดในการพัฒนาโปรแกรมฯ คือ การจัดเตรียมแผนปฏิบัติการการจัดลำดับกิจกรรมต่างๆ และการสื่อสารการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อดำเนินโปรแกรมอย่างมีประสิทธิภาพ

ระยะที่ 4 วิเคราะห์ปัจจัยส่งเสริม อุปสรรค ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการนำโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนไปใช้ ได้แก่

รายละเอียดของวิธีการดำเนินการวิจัย 4 ระยะ มีดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเงินส่วนบุคคลของผู้ใหญ่วัยกลางคน ตามกรอบแนวคิดในการพัฒนาโปรแกรม การศึกษานอกระบบโรงเรียน

ขั้นตอนที่ 1 คือ การกำหนดกลุ่มเป้าหมายผู้รับบริการของโปรแกรม ศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย

การวิจัยในระยะที่ 1 นี้ ผู้วิจัยได้แบ่งการดำเนินงานออกเป็น 5 ขั้นตอน คือ 1) การเลือกตัวอย่าง 2) การออกแบบเครื่องมือสำหรับการวิจัยในระยะที่ 1 3) การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในระยะที่ 1 4) การเก็บรวบรวมข้อมูล และ 5) การวิเคราะห์ข้อมูลโดยมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นที่ 1 การเลือกตัวอย่าง เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการเงินส่วนบุคคลของผู้ใหญ่วัยกลางคนแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้สอน และกลุ่มที่ 2 กลุ่มผู้เรียน

ตัวอย่างกลุ่มที่ 1 สาเหตุที่ใช้กลุ่มผู้สอนในการศึกษาสภาพ ปัญหาและความต้องการ จากด้านผู้สอนหรือวิทยากรผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์มีความคุ้นเคยและทราบถึงคุณลักษณะ ปัญหา และบริบทของผู้เรียนผู้ใหญ่วัยกลางคนของสังคมไทย เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการปรับเนื้อหาของ กิจกรรมเรียนรู้ และนำไปประกอบการสร้างเครื่องมือแบบสอบถามความต้องการการเรียนรู้การจัดการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน โดยผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) ด้วยการกำหนดคุณสมบัติเป็นครูหรือวิทยากรผู้เชี่ยวชาญที่เคยมี ประสบการณ์พัฒนาหลักสูตรหรือจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหัวข้อการจัดการเงินส่วนบุคคล มาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ชั้นเรียนหรือ 5 กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการสร้าง แบบสอบถามความต้องการการเรียนรู้และปรับปรุงเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ของโปรแกรม โดยการสัมภาษณ์ครูและวิทยากรด้วยแบบสัมภาษณ์ (เครื่องมือวิจัยชุดที่ 1) ประกอบด้วย 2 กลุ่มย่อย คือ

กลุ่มตัวอย่างที่ 1.1 ผู้วิจัยเสาะหากลุ่มตัวอย่างครูและวิทยากรที่มีคุณสมบัติตรง ตามที่กำหนด จำนวน 2 ราย (ดูภาคผนวก ข) เพื่อทดสอบ (Try out) แบบสัมภาษณ์ (เครื่องมือวิจัย ชุดที่ 1) โดยขอคำแนะนำจากสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กรุงเทพมหานคร ซึ่งได้ชี้แนะให้ทำการทดสอบสัมภาษณ์ครูจากกศน.เขตบางกอกน้อย ให้ผู้วิจัยทำการนัดหมายขอเข้าพบเพื่อทำการสัมภาษณ์

กลุ่มตัวอย่างที่ 1.2 ผู้วิจัยเสาะหากลุ่มตัวอย่างครูและวิทยากรที่มีคุณสมบัติตรง ตามที่กำหนด โดยขอคำแนะนำจากฝ่ายศูนย์การเรียนรู้ ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ผู้ดูแลการสอนการทำบัญชีครัวเรือน และสำนักงานส่งเสริมการศึกษา

นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร เพื่อทำการนัดหมายเข้าพบและขอสัมภาษณ์ รวมจำนวน 5 ราย

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์เพื่อนำมาปรับปรุงแบบสอบถาม (เครื่องมือวิจัยชุดที่ 2) กลุ่มตัวอย่างที่ 2 เพื่อทำการศึกษาจากด้านผู้เรียน ได้แก่ตัวอย่างที่เลือกมาจาก นักศึกษากศน. วิทยาลัยคนทีลงทะเลเบียนเรียนหลักสูตรการศึกษานอกระบบโรงเรียน ในเขต กรุงเทพมหานคร ซึ่งมีความหลากหลายในเพศ การศึกษา รายได้ และวิถีการดำเนินชีวิต จึงมีความเหมาะสมในการเป็นตัวแทนประชากรผู้ใหญ่วิทยาลัยคนที โดยผู้วิจัยใช้เทคนิคการเลือกตัวอย่างวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ซึ่งเป็นการเลือกตัวอย่างที่ให้แต่ละหน่วยของประชากรมีโอกาสถูกเลือกเท่าๆกันในแต่ละครั้งของการเลือก เพื่อให้ได้ตัวอย่างที่เป็นตัวแทนที่ดีของประชากร ผู้วิจัยใช้การเลือกตัวอย่างด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) (วรณี แกมเกต, 2551) โดยแบ่งประชากรออกเป็น 6 ส่วน ตามการแบ่งกลุ่มของสำนักกศน.ที่อยู่ใน กรุงเทพมหานครแล้วสุ่มเลือกเขตที่เป็นตัวแทนในแต่ละกลุ่มด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย 2 กลุ่มย่อย คือ

กลุ่มตัวอย่างที่ 2.1 ผู้วิจัยกำหนดขนาดตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของ Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 (สุวิมล ติรภานันท์, 2549) ทำการสุ่มตัวอย่างขึ้นมาจำนวน 372 คน จากประชากรนักศึกษากศน.อายุระหว่าง 40-60 ปีที่ลงทะเบียนเรียนประจำปีการศึกษา 2555 จำนวน 4,995 คนเพื่อให้ตอบแบบสอบถาม (เครื่องมือวิจัยชุดที่ 2)

โดยการจับฉลากชื่อเขตขึ้นมากลุ่มละ 1 เขต เพื่อเป็นตัวแทนของแต่ละกลุ่ม รวม 6 เขต จากนั้นเลือกตัวอย่างในแต่ละกลุ่มด้วยวิธีการจัดขนาดตัวอย่างแบบไม่เป็นสัดส่วน (Disproportional allocation) ดังนี้

ชั้นภูมิ	เขตที่เป็นตัวแทนในชั้นภูมิ	จำนวนตัวอย่าง(คน)
1.กลุ่มกรุงเทพมหานครกลาง	กศน.เขตดินแดง	62
2.กลุ่มกรุงเทพใต้	กศน.เขตคลองเตย	62
3.กลุ่มกรุงเทพเหนือ	กศน.เขตจตุจักร	62
4.กลุ่มกรุงเทพตะวันออก	กศน.เขตบึงกุ่ม	62
5.กลุ่มกรุงเทพมหานครเหนือ	กศน.เขตบางกอกน้อย	62
6.กลุ่มกรุงเทพมหานครใต้	กศน.เขตบางราชบุรีบูรณะ	62
รวม		372

การสุ่มตัวอย่างเป็นดังแผนภาพที่ 3.1

กศน. กลุ่มกรุงเทพเหนือ เขตจตุจักร เขตบางซื่อ เขตลาดพร้าว เขตหลักสี่ เขตดอนเมือง เขตสายไหม เขตบางเขน	กศน. กลุ่มกรุงเทพตะวันออก เขตบางกะปิ เขตสะพานสูง เขตคันนายาว เขตบึงกุ่ม (วัดสุวรรณประสิทธิ์) เขตลาดกระบัง เขตมีนบุรี เขตหนองจอก เขตคลองสามวา เขตประเวศ
กศน. กลุ่มกรุงเทพใต้ เขตปทุมวัน เขตบางรักเขตสาทร เขตบางคอ แหลม เขตยานนาวา เขตคลองเตย เขตวัฒนา เขตพระโขนง เขตสวนหลวง เขตบางนา	กศน. กลุ่มกรุงเทพกลาง เขตพระนคร เขตดุสิต เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย เขตสัมพันธวงศ์ เขตดินแดง เขตห้วยขวาง เขตพญาไท เขตราชเทวี เขตวังทองหลาง
กศน. กลุ่มกรุงธนเหนือ เขตธนบุรี เขตคลองสาน เขตจอมทอง เขตบางกอกใหญ่ เขตบางกอกน้อย เขตบางพลัด เขตตลิ่งชัน เขตทวีวัฒนา	กศน. กลุ่มกรุงธนใต้ เขตภาษีเจริญ เขตบางแค เขตหนองแขม เขตบางขุนเทียน เขตบางบอน เขตราชบุรีบูรณะ เขตทุ่งครุ

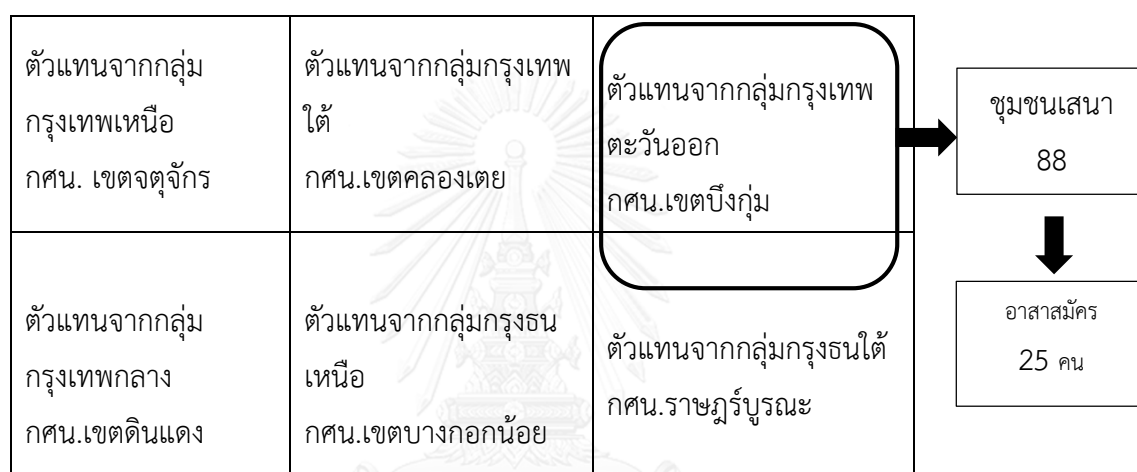
แผนภาพที่ 3.1 การสุ่มตัวอย่างเพื่อตอบแบบสอบถามในการศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการ การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลของผู้ใหญ่วัย กลางคน

กลุ่มตัวอย่างที่ 2.2 เพื่อใช้ทดสอบ (Try out) เครื่องมือแบบสอบถาม (เครื่องมือ วิจัยชุดที่ 2) ผู้วิจัยสุ่มเลือก 1 เขตจาก 6 เขตตัวแทน จากการสุ่มตัวอย่างของกลุ่มตัวอย่างที่ 2.1 โดย สุ่มเลือกได้เขตบึงกุ่ม จากนั้นผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการกศน.เขตบึงกุ่มชี้แนะ เพื่อ คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) ด้วยวิธีอาสาสมัครนักศึกษา กศน.อายุ ระหว่าง 40-60 ปีจำนวน 25 คน ผู้วิจัยได้รับการแนะนำให้เข้าทำการคัดเลือกอาสาสมัครจากชุมชน เสนา 88 ของกศน.เขตบึงกุ่ม (ตามแผนภาพที่ 3.2)

ขั้นที่ 2 การออกแบบเครื่องมือสำหรับการวิจัยในระยะที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และ ความต้องการของกลุ่มเป้าหมายผู้ใหญ่วัยกลางคน แบ่งออกเป็น 2 เครื่องมือ ได้แก่

- เครื่องมือวิจัยชุดที่ 1 แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากตัวอย่างกลุ่มที่ 1.2
 - เครื่องมือวิจัยชุดที่ 2 แบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากตัวอย่างกลุ่มที่ 2.1
- ผู้วิจัยได้ทำการพัฒนาเครื่องมือตามขั้นตอนต่อไปนี้

- (1) ผู้วิจัยศึกษาทฤษฎี เอกสาร ตำรา บทความ งานวิจัย รวมทั้งหนังสือราชการ ที่เกี่ยวข้องความต้องการการส่งเสริมความสามารถในการจัดการเงินส่วนบุคคลของผู้ใหญ่วัยกลางคน
- (2) วิเคราะห์เนื้อหาสาระที่สำคัญในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการจัดการเงินส่วนบุคคลของผู้ใหญ่วัยกลางคน
- (3) สร้างเครื่องมือวิจัยชุดที่ 1 แบบสัมภาษณ์ สำหรับใช้สัมภาษณ์ครูหรือวิทยากรของตัวอย่างกลุ่มที่ 1 เพื่อนำมาพิจารณาประกอบการสร้างเครื่องมือวิจัยชุดที่ 2 แบบสอบถาม เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการการเรียนรู้ในการส่งเสริมความสามารถในการจัดการเงินส่วนบุคคลของผู้ใหญ่วัยกลางคน

แผนภาพที่ 3.2 การสุ่มตัวอย่างเพื่อทดสอบแบบสอบถามในการศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลของผู้ใหญ่วัยกลางคน

เครื่องมือวิจัยชุดที่ 1 แบบสัมภาษณ์ แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลภูมิหลังของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ส่วนที่ 2 คำถามเพื่อเก็บข้อมูลไว้ใช้เป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือวิจัยชุดที่ 2 ประกอบด้วยคำถามปลายเปิดจำนวน 6 ข้อ

(4) สร้างเครื่องมือวิจัยชุดที่ 2 แบบสอบถาม เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการ การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน

แบบสอบถามประกอบด้วย 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลภูมิหลังของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ข้อคำถามให้เลือกตอบ หรือเติมคำลงในช่องว่าง เพื่อให้ผู้ใหญ่วัยกลางคนได้ระบุรายละเอียดส่วนบุคคลด้วยตนเองจำนวน 7 ข้อ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลสภาพและปัญหาการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการการเงินส่วนบุคคลของผู้ใหญ่วัยกลางคนเป็นข้อคำถามให้เลือกตอบ และขยายความด้วยการเติมคำลงในช่องว่างจำนวน 16 ข้อ

ส่วนที่ 3 ข้อมูลความต้องการเนื้อหาการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการการเงินส่วนบุคคลของผู้ใหญ่วัยกลางคนจำนวน 12 ข้อที่ประกอบด้วยข้อย่อยรวม 43 ข้อโดยออกแบบข้อคำถามเพื่อวัดระดับความต้องการในรูปแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert scale) โดยให้ความหมายถึงระดับความมากน้อยของความต้องการในแต่ละประเด็น ดังนี้

5 หมายความว่า	ผู้ตอบเห็นว่ามีความต้องการมากที่สุด
4 หมายความว่า	ผู้ตอบเห็นว่ามีความต้องการมาก
3 หมายความว่า	ผู้ตอบเห็นว่ามีความต้องการปานกลาง
2 หมายความว่า	ผู้ตอบเห็นว่ามีความต้องการน้อย
1 หมายความว่า	ผู้ตอบเห็นว่ามีความต้องการน้อยที่สุด

โดยใช้การแปลผลตามเกณฑ์คะแนนเฉลี่ย (ประคอง กรรณสูต, 2538) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.50 – 5.00 หมายความว่า มีความต้องการมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.50 – 4.49 หมายความว่า มีความต้องการมาก

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.50 – 3.49 หมายความว่า มีความต้องการปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.50 – 2.49 หมายความว่า มีความต้องการน้อย

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.49 หมายความว่า มีความต้องการน้อยที่สุด

ระดับความต้องการเรียนรู้จะเป็นตัวกำหนดให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีความแตกต่างตามระดับความต้องการดังนี้

ระดับความต้องการเรียนรู้ในเนื้อหาหลัก กำหนดให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละหน่วยเรียนรู้มีความแตกต่างตามระดับความต้องการ คือ

มากที่สุด จัดให้มีการอธิบายเนื้อหาโดยละเอียด มีกิจกรรมอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เชิญผู้เชี่ยวชาญมาแบ่งปันประสบการณ์แก่ผู้เรียน มีกิจกรรมเกม การแข่งขัน การละเล่น มีการฝึกปฏิบัติในห้องเรียน มีแบบฝึกหัดสำหรับการฝึกฝนนอกห้องเรียน และจัดให้ผู้เรียนได้นำเสนอผลการเรียนรู้ในรูปแบบโครงงาน หรือ การนำเสนอหน้าชั้นเรียน

มาก	จัดให้มีการอธิบายเนื้อหาโดยละเอียด มีกิจกรรมอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีกิจกรรมเกม การแข่งขัน การละเล่นมีการฝึกปฏิบัติในห้องเรียน มีแบบฝึกหัดสำหรับการฝึกฝนนอกห้องเรียน
ปานกลาง	จัดให้มีการอธิบายเนื้อหาพอสังเขป มีกิจกรรมอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ อาจมีกิจกรรมเกม การแข่งขัน การละเล่นตามความเหมาะสมของเวลา
น้อย	จัดให้มีการอธิบายเนื้อหาพอสังเขป มีกิจกรรมอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตามความเหมาะสมของเวลา
น้อยที่สุด	ไม่จัดกิจกรรมเรียนรู้

ระดับความต้องการเรียนรู้เพื่อเสริมความรู้และทักษะ กำหนดให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีความแตกต่างตามระดับความต้องการ คือ

มากที่สุด	จัดให้มีกิจกรรมการเรียนรู้เน้นเป็นหลัก และจัดสรรเวลาระหว่าง 4-6 ชั่วโมง
มาก	จัดให้มีกิจกรรมการเรียนรู้เน้นเป็นหลัก และจัดสรรเวลาระหว่าง 1- 3 ชั่วโมง
ปานกลาง	จัดให้มีกิจกรรมการเรียนรู้เน้น หากเวลาเอื้ออำนวยในระหว่าง 30 – 60 นาที
น้อย	จัดให้มีกิจกรรมการเรียนรู้เน้น หากเวลาเอื้ออำนวยในระหว่าง 10 – 30 นาที หรืออาจตัดกิจกรรมเรียนรู้เน้นออกไป
น้อยที่สุด	ตัดกิจกรรมเรียนรู้เน้นออกไป

ส่วนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการเรียนรู้ผ่านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบต่างๆ เพื่อวัดระดับความต้องการเรียนรู้ผ่านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละรูปแบบโดยแบ่งเป็นสองส่วนย่อย คือ ส่วนย่อยที่ 1 การเรียนรู้หลักการทฤษฎี และส่วนย่อยที่ 2 การเสริมทักษะในการวิเคราะห์การตัดสินใจและการฝึกปฏิบัติการ ผู้วิจัยออกแบบคำถามในรูปแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert scale) โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามเรียงลำดับจากรูปแบบกิจกรรมที่ต้องการมากที่สุดลงไปถึงรูปแบบกิจกรรมที่ต้องการน้อยที่สุด โดยให้ความหมายถึงระดับความมากน้อยของความต้องการในแต่ละรูปแบบกิจกรรมดังนี้

5 หมายความว่า	ผู้ตอบเห็นว่ามีความต้องการมากที่สุด
4 หมายความว่า	ผู้ตอบเห็นว่ามีความต้องการมาก
3 หมายความว่า	ผู้ตอบเห็นว่ามีความต้องการปานกลาง
2 หมายความว่า	ผู้ตอบเห็นว่ามีความต้องการน้อย
1 หมายความว่า	ผู้ตอบเห็นว่ามีความต้องการน้อยที่สุด

โดยใช้การแปลผลตามเกณฑ์คะแนนเฉลี่ย (ประคอง กรรณสูตร, 2538) ดังนี้
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.50 – 5.00 หมายความว่า มีความต้องการมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.50 – 4.49 หมายความว่า มีความต้องการมาก

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.50 – 3.49 หมายความว่า มีความต้องการปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.50 – 2.49 หมายความว่า มีความต้องการน้อย

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.49 หมายความว่า มีความต้องการน้อยที่สุด

ขั้นที่ 3 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัยในระยะที่ 1 จำนวน 2 ชุด คือ เครื่องมือวิจัยชุดที่ 1 แบบสัมภาษณ์ และเครื่องมือวิจัยชุดที่ 2 แบบสอบถาม เพื่อใช้เก็บรวบรวมความต้องการการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเงินส่วนบุคคลของผู้ใหญ่วัยกลางคนมีการตรวจสอบตามวิธีการต่อไปนี้

3.1 ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา(Content validity) โดยนำเครื่องมือวิจัยชุดที่ 1 แบบสัมภาษณ์ และเครื่องมือวิจัยชุดที่ 2 แบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียนจำนวน 2 ท่าน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และชุมชนจำนวน 1 ท่าน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัยจำนวน 1 ท่าน และ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านบัญชีการเงินจำนวน 1 ท่าน(ตามภาคผนวก ก) ทำการตรวจสอบความสอดคล้องด้านเนื้อหาและวัตถุประสงค์ความเหมาะสมด้านภาษา จากนั้นผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตรวจสอบของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยใช้ค่า ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Item-Objective Congruence Index :IOC) ที่มีสูตรในการคำนวณดังนี้

$$IOC = \frac{\sum_{i=1}^n R}{n} \text{ โดยที่}$$

R = ผลคูณของคะแนนกับจำนวนผู้เชี่ยวชาญในแต่ละระดับความสอดคล้อง

n = จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

ซึ่งค่า IOC จะอยู่ระหว่าง -1 ถึง 1 โดยข้อคำถามที่ดีควรมีค่า IOC ใกล้ 1 ส่วนข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.5 ควรมีการปรับปรุงแก้ไข (สุวิมล ติรภานันท์, 2551)

ผลการตรวจสอบความตรงของเครื่องมือวิจัยชุดที่ 1 ข้อคำถามโดยส่วนใหญ่ได้ค่า IOC รายข้อระหว่าง 0.6 ถึง 1 ยกเว้นข้อคำถามจำนวน 3 ข้อ ที่ได้ค่า IOC รายข้อระหว่าง 0.2 ถึง 0.4 โดยมีค่า IOC เฉลี่ยรวมของแบบสัมภาษณ์ที่ 0.79 ผู้วิจัยจึงทำการปรับปรุงข้อคำถาม 3 ข้อตามคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ (รายละเอียดดังภาคผนวก ข-2)

ผลการตรวจสอบความตรงของเครื่องมือวิจัยชุดที่ 2 ได้ค่า IOC รายข้อระหว่าง 0.6 ถึง 1 โดยมีค่า IOC เฉลี่ยรวมของแบบสอบถามที่ 0.74 ผู้วิจัยได้ทำการปรับปรุงข้อคำถาม 2 ข้อตามคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ (รายละเอียดดังภาคผนวก ฉ-4)

3.2 ตรวจสอบความเที่ยง (Reliability) ด้วยการนำเครื่องมือวิจัยทั้ง 2 ชุด ไปทดสอบใช้ (Tryout) โดยมีวิธีการดังต่อไปนี้

3.2.1 เครื่องมือวิจัยชุดที่ 1 แบบสัมภาษณ์ นำไปทดสอบใช้สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่ 1.1 คือ ครูกศน. 2 รายจากกศน.เขตบางกอกน้อย ผู้วิจัยนำคำถาม ข้อสงสัย ข้อเสนอแนะจากการสัมภาษณ์ครูกศน.ทั้ง 2 ราย มาปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ (เครื่องมือวิจัยชุดที่ 1) ได้แก่ ความชัดเจนของคำถาม คำถามที่มีบางประเด็นทับซ้อนกัน และการพูดคุยทำให้ได้ข้อประเด็นคำถามปลีกย่อยเพิ่มเติมบางส่วน การปรับปรุงทำให้ได้แบบสัมภาษณ์ ดังภาคผนวก ค-1 เพื่อนำไปใช้สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่ 1.2 ต่อไป

3.2.2 เครื่องมือวิจัยชุดที่ 2 แบบสอบถาม นำไปทดสอบใช้ (Tryout) กับกลุ่มตัวอย่างที่ 2.1 (ที่ไม่ใช่กลุ่มเดียวกับกลุ่มตัวอย่างที่ 2.2) จำนวน 25 คน จากกศน.เขตบึงกุ่ม ชุมชนเสนา 88 เพื่อหาข้อบกพร่องเชิงภาษา และข้อบกพร่องอื่นๆ แล้วทำการปรับปรุงแบบสอบถามดังกล่าว ก่อนนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยในชั้นตอนที่ 4 ของระยะที่ 1 ซึ่งผู้วิจัยพบข้อที่ควรแก้ไขปรับปรุง ได้แก่ การเพิ่มตัวเลือกตอบอื่นๆ เพื่อให้ระบุรายละเอียดเพิ่มเติมในบางข้อ การจัดเรียงหน้ากระดาษและหมวดหมู่ของคำถามที่ทำให้เกิดความสับสนในการตอบแบบสอบถาม และชนิดตัวอักษร (Font) ที่เลือกใช้ผู้วิจัยจึงทำการปรับปรุงได้เป็นเครื่องมือวิจัยชุดที่ 1 แบบสอบถาม ดังภาคผนวก ข-3

ขั้นที่ 4 การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยในระยะที่ 1 แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 การเก็บข้อมูลจากตัวอย่างกลุ่มที่ 1 ผู้วิจัยทำการนัดหมายเข้าพบเพื่อทำการสัมภาษณ์โดยเตรียมอุปกรณ์ที่จำเป็นในการสัมภาษณ์ ได้แก่ เครื่องมือวิจัยชุดที่ 1 แบบสัมภาษณ์ และเทปบันทึกเสียง โดยขออนุญาตผู้ให้สัมภาษณ์ในการบันทึกเสียง เพื่อขอรับคำแนะนำจากครูและวิทยากรกลุ่มตัวอย่างในด้านความเหมาะสมของคำถามเกี่ยวกับสภาพ ปัญหา ความต้องการของกลุ่มเป้าหมายผู้เรียนวัยกลางคน ความชัดเจนของคำถาม และรายละเอียดของเนื้อหาการจัดโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนฯ จากนั้นผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์มาใช้ในการพัฒนาแบบสอบถาม (เครื่องมือวิจัยชุดที่ 2)

ตอนที่ 2 การเก็บข้อมูลจากตัวอย่างกลุ่มที่ 2 ผู้วิจัยประสานงานกับสำนักงานกศน. เพื่อขอเข้าแจกแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างที่สุ่มได้ ณ โรงเรียนกศน.เขตที่กำหนดเป็นตัวแทนในแต่ละชั้นภูมิ 6 เขต เขตละ 62 คน รวม 372 คน ดังที่กล่าวไว้ในขั้นตอนที่ 1 ของการวิจัยระยะที่ 1

ผู้วิจัยจัดเตรียมผู้ช่วยวิจัยจำนวน 5 คน แบ่งเป็น 3 ทีม ลงพื้นที่เก็บข้อมูล โดยทีมผู้วิจัยคอยให้คำแนะนำและอธิบายคำถามในแบบสอบถาม (เครื่องมือวิจัยชุดที่ 2) และอำนวยความสะดวกในการตอบแบบสอบถาม แล้วเก็บแบบสอบถามที่กรอกเรียบร้อยแล้วกลับทันที

ขั้นที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยในระยะที่ 1 สำหรับข้อมูลที่ได้จากข้อคำถามที่ให้เลือกตอบ ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปวิเคราะห์ค่าสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบกับ วิธีการจัดลำดับ (Ranking) ผลความต้องการการเรียนรู้ของผู้ตอบแบบสอบถาม เพื่อคัดเลือกเนื้อหาที่เหมาะสมในการจัดโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนฯ ในส่วนของข้อมูลที่ได้จากคำถามปลายเปิด ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ทำการสรุปข้อมูลที่ได้เพื่อแสดงสภาพ ปัญหา และความต้องการการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเงินส่วนบุคคลของผู้ใหญ่วัยกลางคน การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนนี้นำไปใช้เป็นปัจจัยนำเข้าของงานวิจัยในระยะที่ 2

ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน

ตามขั้นตอนที่ 2 และ 3 ของกรอบแนวคิดในการพัฒนาโปรแกรมเชิงสถาบันของ Boyle (1981) ได้แก่

ขั้นตอนที่ 2 การระบุขอบเขตเนื้อหาในการพัฒนาโปรแกรมโดยนำข้อมูลในการวิจัยระยะที่ 1 มากำหนดเนื้อหา

ขั้นตอนที่ 3 การสร้างแผนการสอน (Design of Instructional Plan) โดยผสมผสานรูปแบบการสอนตามแนวคิดของ Gagne เข้ากับรูปแบบการสอนโดยการสร้างความแตกต่างขั้นสูงของ Cash (2011)

การวิจัยในระยะที่ 2 นี้ ผู้วิจัยได้แบ่งการดำเนินงานออกเป็น 3 ขั้นคือ ขั้นที่ 1 การพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคนโดยใช้ข้อมูลที่ได้รับจากการดำเนินการวิจัยในระยะที่ 1 รูปแบบการสอนตามแนวคิดของ Gagne และรูปแบบการสอนโดยการสร้างความแตกต่างขั้นสูงของ Cash (2011) ที่ผู้วิจัยเลือกใช้ในงานวิจัยเป็นข้อมูลนำเข้าและกำหนดแนวทางการพัฒนาโปรแกรม ขั้นที่ 2 การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content validity) โดยนำโปรแกรมที่พัฒนาขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ และปรับแก้โปรแกรมฯ ที่พัฒนาขึ้นตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ ขั้นที่ 3 การตรวจสอบความเที่ยง (Reliability) ของเครื่องมือวิจัยในระยะที่ 2 โดยการทดสอบใช้ (Try-out) เครื่องมือวิจัยที่พัฒนาขึ้น ก่อนนำไปทดลองใช้ในการวิจัยระยะที่ 3 ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 การพัฒนาโปรแกรมการฝึกอบรมทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการดำเนินการวิจัยในระยะที่ 1 บูรณาการเข้ากับรูปแบบการสอนตามแนวคิดของ Gagne เข้ากับรูปแบบการสอนโดยการสร้างความแตกต่างขั้นสูงของ Cash (2011) มาพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการ

การเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน ซึ่งประกอบด้วย 1) การกำหนดกลุ่มผู้เข้าร่วมโปรแกรม 2) การระบุเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ 3) การสร้างแผนการเรียนรู้ ดังนี้

1) การกำหนดกลุ่มผู้เข้าร่วมโปรแกรมจากการสุ่มเลือกเขตที่เป็นตัวแทนของกศน. ที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร 6 ส่วน ตามการแบ่งกลุ่มของสำนักงานกศน. ได้ตัวแทน 6 เขตในการเข้าเก็บข้อมูลดำเนินการวิจัยระยะที่ 1 แล้วนั้น ผู้วิจัยใช้เทคนิคการเลือกตัวอย่างวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ซึ่งเป็นการเลือกตัวอย่างที่ให้แต่ละหน่วยของประชากรมีโอกาสถูกเลือกเท่าๆกัน ในแต่ละครั้งของการเลือก สุ่มเลือกตัวแทน 2 เขต จากตัวแทน 6 เขตเพื่อใช้ในการดำเนินการวิจัยใน ระยะที่ 2 ดังต่อไปนี้

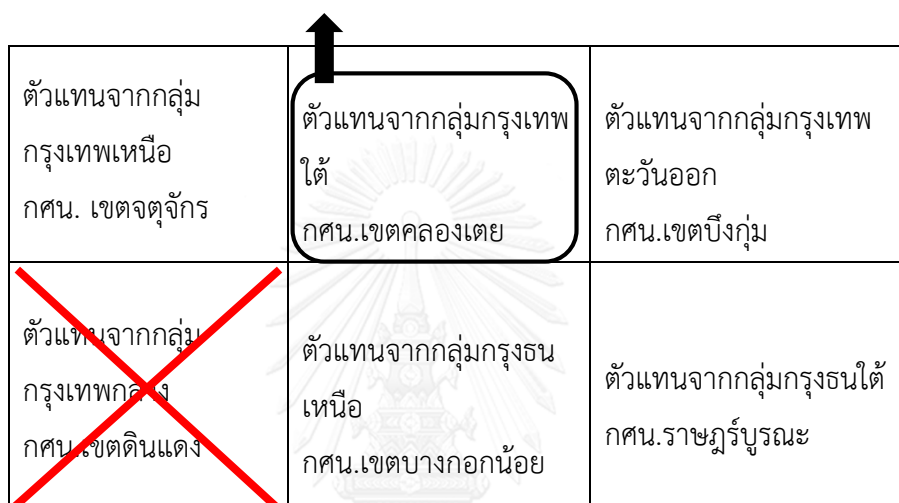
กลุ่มตัวอย่างที่ 3.1 เพื่อใช้ทดสอบ (Try out) เครื่องมือวิจัยชุดที่ 3 และชุดที่ 4 ผู้วิจัย สุ่มเลือกตัวแทนด้วยวิธีสุ่มอย่างง่าย 1 เขตจาก 6 เขตตัวแทน จากการสุ่มตัวอย่างของกลุ่มตัวอย่างที่ 2.1 โดยสุ่มเลือกได้เขตดินแดง จากนั้นผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) ด้วยวิธีอาสาสมัครนักศึกษาที่มึคุณสมบัติตามเงื่อนไข คือลงทะเบียนเรียนในปี การศึกษา 2555 มีอายุระหว่าง 40-60 ปี และมีวุฒิการศึกษาตั้งแต่ระดับประถมศึกษาขึ้นไปจำนวน 25 คน (การสุ่มตัวอย่างเป็นดังแผนภาพที่ 3.3)

ตัวแทนจากกลุ่มกรุงเทพเหนือ กศน. เขตจตุจักร	ตัวแทนจากกลุ่มกรุงเทพใต้ กศน.เขตคลองเตย	ตัวแทนจากกลุ่มกรุงเทพตะวันออก กศน.เขตบึงกุ่ม
ตัวแทนจากกลุ่มกรุงเทพกลาง กศน.เขตดินแดง	ตัวแทนจากกลุ่มกรุงเทพธนเหนือ กศน.เขตบางกอกน้อย	ตัวแทนจากกลุ่มกรุงเทพธนใต้ กศน.ราชบุรีบูรณะ

แผนภาพที่ 3. 3 การสุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 3.1 เพื่อใช้ทดสอบเครื่องมือวิจัยชุดที่ 3, 4 และชุดที่ 5

กลุ่มตัวอย่างที่ 3.2 เพื่อเข้าร่วมการทดลองโปรแกรมส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน คือ เครื่องมือวิจัยชุดที่ 3 และชุดที่ 4 ผู้วิจัยสุ่มเลือกตัวอย่างด้วยวิธีสุ่มอย่างง่าย 1 เขตจาก 5 เขตตัวแทนที่เหลือ (ไม่นำเขตดินแดงมาเลือกซ้ำ) โดยสุ่มเลือกได้เขตคลองเตย จากนั้นผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive

sampling) ด้วยวิธีอาสาสมัคร เนื่องจากผู้วิจัยต้องการกลุ่มตัวอย่างที่มีความประสงค์จะเข้าร่วมกิจกรรมได้ต่อเนื่องจนจบโปรแกรม เพื่อให้เป็นไปตามหลักการเรียนรู้ผู้ใหญ่ที่ระบุว่า ความต้องการการเรียนรู้ต้องเกิดจากตัวผู้เรียนเอง (Knowles, 1980) และการเก็บผลการทดลองจำเป็นต้องมีการประเมินผลต่อเนื่องตลอดการจัดโปรแกรม โดยประกาศรับสมัครนักศึกษาภาคคนที่มีความสนใจเป็นพิเศษตามเงื่อนไข คือลงทะเบียนเรียนในปีการศึกษา 2555 มีอายุระหว่าง 40-60 ปี และมีวุฒิการศึกษาตั้งแต่ระดับประถมศึกษาขึ้นไปจำนวน 25 คน โดยการสุ่มตัวอย่างเป็นดังแผนภาพที่ 3.4

แผนภาพที่ 3. 4 การสุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 3.2 เพื่อทดลองเครื่องมือวิจัยชุดที่ 3, 4 และชุดที่ 5

2) การระบุเนื้อหากิจกรรมการเรียนรู้ผู้วิจัยระบุเนื้อหาการจัดการการเงินส่วนบุคคลจากการสังเคราะห์เอกสารและตำราจากต่างประเทศและในประเทศ ประกอบกับคำแนะนำจากครูและวิทยากรผู้เชี่ยวชาญ และข้อมูลความต้องการการเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสอบถามความต้องการการเรียนรู้ในขั้นตอนที่ 1 โดยแบ่งเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคล 4ด้านได้แก่ (1) การจัดการเงินสดไม่ให้ขาดมือ (2) การวางแผนการเงินส่วนบุคคล (3) การเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเงินส่วนบุคคลและ (4) ความรู้และทักษะทางการเงินส่วนบุคคล (FINRA Investor Education Foundation, 2009) โดยจัดสัดส่วนเนื้อหาของแต่ละด้านตามระดับความต้องการที่กลุ่มตัวอย่างระบุ กรอบมาตรฐานหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น 2551 (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2551) กำหนดให้หลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นมีการจัดการเรียนเป็นจำนวน 100 ชั่วโมง ประกอบกับการกำหนดให้รายวิชาที่มีภาคปฏิบัติ ต้องมีจำนวนชั่วโมงในการนับหน่วยกิตเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งเท่าของรายวิชาปกติ ผู้วิจัยจึงให้มีโครงสร้างด้านเนื้อหาส่งเสริมความรู้การจัดการการเงินส่วนบุคคล และด้านการส่งเสริมความเข้าใจและทักษะทางการเงินส่วนบุคคลในสัดส่วน

ที่เท่าๆกัน คืออย่างละ 50 ชั่วโมงการจัดการการเงินส่วนบุคคลจำนวน 50 ชั่วโมง ในส่วนของเนื้อหา ส่งเสริมความรู้การจัดการการเงินส่วนบุคคล จำนวน 50 ชั่วโมง ได้จัดแบ่งเวลาให้มีเนื้อหาด้านการจัดการเงินสดไม่ให้ขาดมือจำนวน 28 ชั่วโมงการวางแผนการเงินส่วนบุคคลจำนวน 13 ชั่วโมงการเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเงินส่วนบุคคลจำนวน 9 ชั่วโมงตามระดับความต้องการการเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่าง

3) การสร้างแผนการเรียนรู้แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่ วัยกลางคน และส่วนที่ 2 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลการเรียนรู้

ส่วนที่ 1 โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคล(เครื่องมือวิจัยชุดที่ 3-1) ดำเนินการพัฒนาโดยใช้ผลข้อมูลจากการวิจัยระยะที่ 1 คือ การศึกษาสภาพ ปัญหาและความต้องการการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการการเงินส่วนบุคคลของผู้ใหญ่วัยกลางคนมากำหนดเป็นสาระการเรียนรู้โดยอิงจากตำราการจัดการการเงินส่วนบุคคลของประเทศไทยได้แก่หนังสือการเงินส่วนบุคคล (สุพพตา ปิยะเกศิน, 2546) หนังสือกลยุทธ์การบริหารการเงินบุคคล (สุขใจ น้ำผุด, 2543) หนังสือการบริหารการเงินส่วนบุคคล (รัชนิกร วงศ์จันทร์, 2553) หนังสือหลักสูตรวางแผนการเงิน: ชุดวิชาที่ 1 พื้นฐานการวางแผนการเงิน (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย สถาบันกองทุนเพื่อพัฒนาตลาดทุน ศูนย์ส่งเสริมความรู้การพัฒนาตลาดทุน, 2553 ก) หนังสือหลักสูตรวางแผนการเงิน: ชุดวิชาที่ 4 การวางแผนสำหรับวัยเกษียณ (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย สถาบันกองทุนเพื่อพัฒนาตลาดทุน ศูนย์ส่งเสริมความรู้การพัฒนาตลาดทุน, 2553 ค) หนังสือ เงินทองต้องใส่ใจ: วางแผนการเงินส่วนบุคคล (กิตติพัฒน์ แสตนวิสุข, 2552) และตำราการจัดการการเงินส่วนบุคคลของต่างประเทศได้แก่หนังสือ Financial Capability in the United States: National Survey - Executive summary (FINRA Investor Education Foundation, 2009) หนังสือ Personal Financial Planning (Gitman, Joehnk, & Billingsley, 2011) และหนังสือ Ernst & Young's personal financial planning guide (Nissenbaum, Raasch, & Ratner, 2004) เพื่อใช้เป็นแนวทางสร้างชุดหน่วยการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนตามแนวคิดของ Gagne หลักการเรียนการสอนโดยการสร้างความแตกต่างขั้นสูง และกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของ Cash (2011) มาบูรณาการเป็นขั้นตอนการเรียนรู้ 4 ขั้นตอนประกอบด้วย 1) ขั้นตอนประเด็น 2) ขั้นสร้างความเชื่อมโยง 3) ขั้นสร้างความท้าทาย 4) ขั้นเพิ่มคุณค่า โดยผู้วิจัยทำการสร้างแผนการเรียนรู้ที่ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบคือ (1) วัตถุประสงค์(2) กลุ่มผู้เรียน(3) ครูผู้สอน(4) เนื้อหาสาระ(5) กิจกรรมการเรียนรู้(6) สื่อการเรียนรู้และแหล่งความรู้(7) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และ(8) สภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้

(1) วัตถุประสงค์คือผลที่คาดว่าจะได้รับจากการเรียนรู้ภายหลังเข้าร่วมโปรแกรมได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคล ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหา

4 ด้านคือ การจัดการเงินสดไม่ให้ขาดมือ การวางแผนการเงินส่วนบุคคล การเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเงินส่วนบุคคล และ การเพิ่มพูนความรู้และทักษะทางการเงินส่วนบุคคล

(2) กลุ่มผู้เรียนคือนักศึกษากศน.ผู้ใหญ่วัยกลางคน อายุระหว่าง 40-60 ปี และมีวุฒิการศึกษาตั้งแต่ระดับประถมศึกษาขึ้นไป

(3) ผู้สอน จัดให้มีวิทยากรผู้สอนที่มีความรู้ความเข้าใจการจัดการการเงินส่วนบุคคล และทีมผู้ช่วยสอนเพื่อให้ความช่วยเหลือผู้เรียนในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ในระหว่างการเข้าร่วมโปรแกรม จำนวน 4 คน โดยจัดสัดส่วนผู้ช่วยสอน หรือผู้สอน 1 คน ดูแลผู้เข้าร่วมโปรแกรม 5 คน

(4) เนื้อหาสาระคือเนื้อหาการเรียนรู้แบ่งเป็น 11 หน่วยเรียนรู้ได้แก่ 1) ปฐมบท 2) บัญชีครัวเรือน 3) การสร้างวินัยทางการเงิน 4) งบประมาณครัวเรือน 5) การใช้จ่ายให้คุ้มค่าเงิน 6) การจัดทำงบกระแสเงินสด 7) ผลิตภัณฑ์ทางการเงิน: สินเชื่อ เงินออม เงินลงทุน การประกัน และการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ทางการเงินอย่างเหมาะสม 8) เป้าหมายทางการเงิน 9) การตรวจสอบสุขภาพการเงิน 10) การจัดทำแผนการเงินส่วนบุคคล และ 11) บูรณาการวางแผนการเงินส่วนบุคคล

(5) กิจกรรมการเรียนรู้ผู้วิจัยออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยการบูรณาการรูปแบบการสอนตามแนวคิดของ Gagne (1985) หลักการเรียนรู้การสอนโดยการสร้างความแตกต่างขั้นสูง และกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของ Cash (2011) จัดเรียงเรียงเป็นขั้นตอนการเรียนรู้ 4 ขั้นตอนประกอบด้วย 1) จุดประเด็นชี้ให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญ ความจำเป็นของสาระการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการเงินในชีวิตจริงเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนผู้ใหญ่เกิดความสนใจในหัวข้อเรียนรู้ และพร้อมที่จะแสวงหาคำตอบจากบทเรียนต่อไป 2) ขั้นสร้างความเชื่อมโยงทำให้ผู้เรียนนำประสบการณ์ ปัญหาของตนเองเชื่อมโยงเข้าสู่สาระเรียนรู้ใหม่ ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจและเกิดความผูกพันที่จะเรียนรู้ 3) ขั้นสร้างความท้าทาย ให้ผู้เรียนกระตือรือร้นที่จะนำสาระการเรียนรู้มาประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่างๆด้วยรูปแบบการเรียนการสอนโดยการสร้างความแตกต่างที่คำนึงความแตกต่างของผู้เรียนด้านความสนใจ ความพร้อม และวิธีการเรียนรู้ และจัดกิจกรรมคั่น (Brain break) เพื่อให้ผู้เรียนสร้างความทรงจำระยะยาว 4) ขั้นเพิ่มคุณค่า ให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัตินอกชั้นเรียน สรุปผลการเรียนรู้และรับผลตอบกลับเพื่อนำมาปรับความเข้าใจสาระของบทเรียนได้ถูกต้องชัดเจนยิ่งขึ้น

เนื้อหาในการส่งเสริมให้ผู้เข้าร่วมโปรแกรมมีความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคล 4ด้านประกอบด้วย 1) การจัดการเงินสดไม่ให้ขาดมือประกอบด้วย การรู้จักจัดหาเงินเข้ามาอย่างเพียงพอ การใช้จ่ายเงินออกไปอย่างคุ้มค่าไม่เกิดหนี้สินกินตัว และความสามารถในการจัดทำบัญชีครัวเรือน 2) การวางแผนการเงินส่วนบุคคลประกอบด้วย ความสามารถคาดการณ์ถึงปัญหาทางการเงินที่อาจเกิดขึ้น การวางแผนเก็บเงินสำรองสำหรับเหตุฉุกเฉินที่อาจเกิดขึ้น การวางแผนการเงินสำหรับการศึกษาของบุตรหลาน การวางแผนการเงินสำหรับ

วัยเกษียณ การจัดทำงบประมาณรายรับและรายจ่ายในระยะกลาง (1-5 ปี) และระยะยาว (เกิน 5 ปีขึ้นไป) 3) การเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเงินส่วนบุคคลประกอบด้วย การประเมินทางเลือกในการกู้เงิน ประเภทต่างๆ การประเมินทางเลือกในการออมเงินประเภทต่างๆ ที่จะได้รับผลตอบแทนเหมาะสมกับสถานการณ์ของแต่ละบุคคล และ 4) ความรู้และทักษะทางการเงินส่วนบุคคล ประกอบด้วย การแสวงหาข้อมูลทางการเงิน การวิเคราะห์ปัญหาทางการเงิน และการตัดสินใจเลือกกลยุทธ์ในการจัดการการเงิน (FINRA Investor Education Foundation, 2009) และ (สุพพตา ปิยะเกศิน, 2546)

ผู้วิจัยใช้ทฤษฎีและเทคนิคในการตรึงความสนใจของผู้เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการสอนโดยการสร้างความแตกต่างตามกระบวนการ โดยแบ่งการออกแบบแผนการสอนออกเป็น 7 ส่วนย่อยได้แก่

ส่วนย่อยที่ 1 การออกแบบเนื้อหาสาระการเรียนรู้ ออกเป็นหน่วยการเรียนรู้ย่อย 11 หน่วย เพื่อให้เกิดความสอดคล้องและร้อยเรียงสาระตามลำดับขั้นตอน และง่ายต่อการทำความเข้าใจของผู้เรียน

ส่วนย่อยที่ 2 การออกแบบแบบฝึกฝนประสบการณ์ในชั้นเรียน (In-Class Experiences) เช่น การฝึกปฏิบัติการบันทึกค่าใช้จ่ายครัวเรือน การฝึกปฏิบัติการวางแผนการเงินส่วนบุคคล

ส่วนย่อยที่ 3 การออกแบบแบบฝึกฝนด้วยประสบการณ์จริงเช่น แบบจดบันทึกบัญชีครัวเรือนที่บ้าน แบบจัดทำงบประมาณครัวเรือนที่บ้าน

ส่วนย่อยที่ 4 การบูรณาการแบบฝึกประสบการณ์ในชั้นเรียนเข้ากับประสบการณ์จริงเช่น การสร้างโครงการจัดการการเงินของครัวเรือน การสร้างแผนการเงินส่วนบุคคล

ส่วนย่อยที่ 5 การออกแบบกิจกรรมคั่นระหว่างบทเรียนการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้ใหญ่จะเพิ่มพูนขึ้นถ้าหากสมองได้รับการหยุดพักในระหว่างการเรียน หลังจากการฝึกภาคปฏิบัติหรือการรับฟังการบรรยาย เพื่อให้ข้อมูลและความรู้ใหม่ได้ส่งผ่านเซลล์สมอง ไปเก็บไว้ในหน่วยความจำ (สุวัฒน์ วัฒนวงศ์, 2544) โดยผู้วิจัยเลือกกิจกรรมคั่นระหว่างบทเรียน ที่เหมาะสมกับผู้ใหญ่วัยกลางคนได้แก่ การบริหารสมอง(Brain Gym) การตึมน้ำเย็น การฝึกโยคะเบื้องต้น การออกกำลังกายด้วยยางยืด

ส่วนย่อยที่ 6 การออกแบบวิธีประเมินผลการเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดการเรียนการสอน ตามรูปแบบการเรียนการสอนโดยการสร้างความแตกต่าง ที่ประกอบด้วย การประเมินผลก่อนบทเรียน (Pre Assessment) การประเมินผลระหว่างบทเรียน (Formative Assessment) และการประเมินผลหลังบทเรียน (Summative Assessment) ด้วยเครื่องมือวัดผลต่างๆ ได้แก่ แบบสำรวจผู้เรียน การหารือ การตั้งคำถามให้ผู้เรียนตอบสั้นๆ การฝึกฝน เซ็คลิสต์ แฟ้มสะสมผลงานผู้เรียน (Portfolio) เพื่อใช้ในการรวบรวมผลการเรียนของผู้เข้าร่วมโปรแกรมประดิษฐ์กรรมเช่น โครงการงาน

จัดทำโดยผู้เรียน เอกสารเชิงประจักษ์ เช่น การให้ดาวสะสมคะแนน อีกทั้งการประเมินการเปลี่ยนผ่านสู่การเปลี่ยนแปลง และการเรียนรู้สะสมของผู้เรียนด้วยการประเมินตนเองด้วยผังKIQ และการสะท้อนบทเรียนด้วยตนเองเช่น การบันทึกสิ่งเรียนรู้ด้วย I-Chart รวมถึงการออกแบบให้ผู้สอนมีการประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนในระหว่างหน่วยเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (Cash, 2011) การออกแบบวิธีประเมินผลการเรียนรู้ต่อเนื่องของโปรแกรมฯตามรูปแบบการเรียนการสอนโดยการสร้างความแตกต่าง

ส่วนย่อยที่ 7 การออกแบบ แบบวัดผลกิจกรรมคั่นระหว่างบทเรียน เพื่อให้ผู้เข้าร่วมโปรแกรมได้แจ้งผลตอบกลับ ต่อการเข้าร่วมกิจกรรมคั่นระหว่างบทเรียนต่างๆ สำหรับทุกกิจกรรมคั่น

(6) สื่อการเรียนรู้และแหล่งความรู้คือทรัพยากรที่ใช้ในการส่งมอบสาระความรู้ให้แก่ผู้เรียนประกอบด้วยสื่อหลายรูปแบบได้แก่ 1) ชุดหน่วยการเรียนรู้ 2) วิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญ (Expert) ด้านการทำบัญชีครัวเรือน 3) เอกสารประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ 4) ห้องสมุดเคลื่อนที่ที่คัดสรรหนังสือเสริมความรู้เกี่ยวกับการจัดการการเงินส่วนบุคคล เพื่อให้ผู้เรียนได้ยืมไปอ่านนอกเวลา 5) พร้อมแบบฟอร์มการยืม-คืนหนังสือ6) ข้อมูลจากเว็บไซต์ที่มีระบบเชื่อมต่อกับระบบเครือข่ายภายนอก (อินเทอร์เน็ต)7) เอกสาร ใบงานต่างๆ 8) อุปกรณ์ประกอบกิจกรรมคั่นระหว่างบทเรียน ได้แก่ ยางยืด ถังน้ำเย็น โจทย์คณิตศาสตร์กระดาษทาบ (Post-it) หลากสี เครื่องดนตรี กลอง กีตาร์ เพื่อใช้ประกอบการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้

(7) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ผู้วิจัยใช้วิธีการประเมินผลดังนี้ 1) แบบทดสอบความ สามารถในการจัดการการเงินส่วนบุคคลก่อนเข้าร่วมโปรแกรม (Pretest) 2) แบบประเมินผลกระบวนการเรียนรู้และ 3) แบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลหลังเข้าร่วมโปรแกรม (Posttest)

(8) สภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ผู้จัดโปรแกรมจัดสถานที่เพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบห้องเรียนที่เอื้อให้ผู้เรียนมีความสะดวกสบายต่อการร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้แก่ ห้องโล่งกว้างที่มีพื้นที่เพียงพอในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรียนรู้หลากหลายหมุนเวียนได้ตลอดโปรแกรมโต๊ะ เก้าอี้ เพื่อจัดห้องเรียนเป็นรูปตัววีหรือจัดเป็นกลุ่มย่อยเป็นต้น บริเวณสำหรับห้องสมุดเคลื่อนที่พร้อมทั้งมีวัสดุอุปกรณ์และโสตทัศนูปกรณ์เช่นคอมพิวเตอร์เครื่องฉายภาพโปรเจคเตอร์จอฉายภาพไมโครโฟนเครื่องขยายเสียงระบบเชื่อมต่อเครือข่ายภายนอก (อินเทอร์เน็ต) เพื่อการสืบค้นข้อมูลการเรียนรู้ กระดานไวท์บอร์ด ฟลิปชาร์ต ปากกา กระดาษ เครื่องพิมพ์ กระดานแสดงผลงาน สื่อการเรียนรู้ ที่จัดวางเอกสารหนังสืออ่านนอกเวลา และบริเวณส่งงานนอกชั้นเรียน มีการสร้างบรรยากาศให้รู้สึกผ่อนคลายเครื่องดนตรีประกอบเกม การละเล่น เช่น กลอง กีตาร์ อาหารและเครื่องดื่มที่จัดให้ผู้เข้าร่วมการอบรมอย่างเหมาะสม

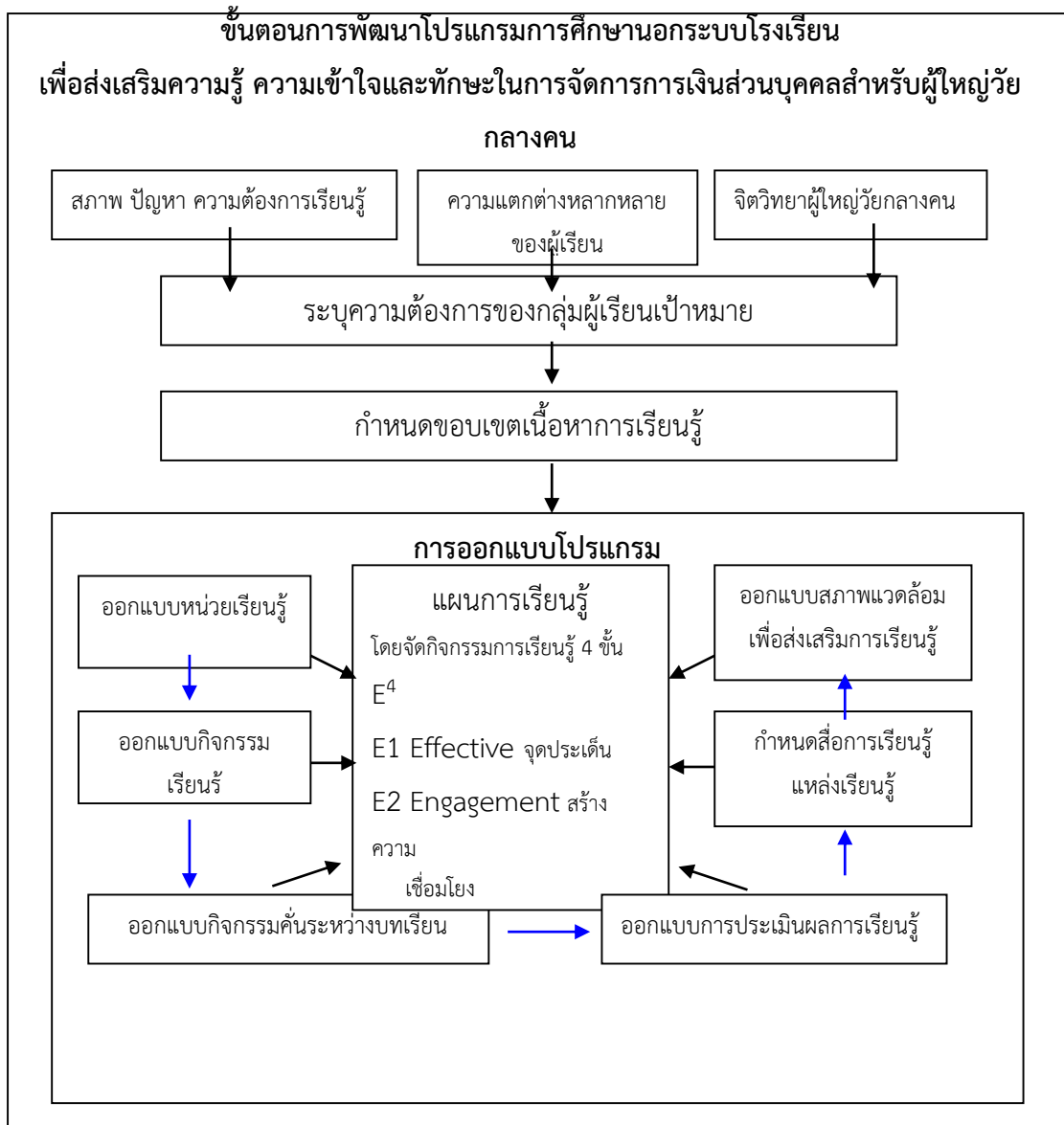
เมื่อใกล้เวลาเริ่มโปรแกรม ผู้วิจัยทำการประชาสัมพันธ์การจัดโปรแกรมแก่ผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้เข้าร่วมโปรแกรม 25 คน ครูกศน.ที่ได้รับการแต่งตั้งจากผู้อำนวยการกศน.เขตให้เป็นผู้ประสานงาน เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง และทีมผู้ช่วยสอน ก่อนการเริ่มโปรแกรม 2 สัปดาห์ล่วงหน้า ขั้นตอนการพัฒนาโปรแกรมฯ เป็นดังแผนภาพที่ 3.5

ส่วนที่ 2 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลการเรียนรู้ผู้วิจัยพัฒนาเครื่องมือเพื่อใช้ในการประเมินผลการเรียนรู้จำนวน 4 ชุด ดังต่อไปนี้

1. แบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคล ก่อนเข้าร่วมโปรแกรม (Pretest) (เครื่องมือวิจัยชุดที่ 4-1)
2. แบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคล หลังเข้าร่วมโปรแกรม (Posttest) (เครื่องมือวิจัยชุดที่ 4-2)
3. แบบประเมินผลกระบวนการเรียนรู้ (เครื่องมือวิจัยชุดที่ 3-2)
4. แบบประเมินผลกิจกรรมคั่นระหว่างบทเรียน(เครื่องมือวิจัยชุดที่3-3)

การพัฒนาเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้แบ่งออกเป็น 2 ช่วงดังนี้

ช่วงที่ 1 การเตรียมการก่อนสร้างเครื่องมือผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารงานวิจัยและตำราที่เกี่ยวข้องกับความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคล องค์ประกอบของความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคล การประเมินผลการเรียนรู้แนวใหม่ (สุวิมล ว่องวานิช, 2550) การสร้างและพัฒนาเครื่องมือในการวัดและประเมินผลการศึกษา (โชติกา ภาชีผล, 2554) และแบบวัดความรู้ (Anderson & Krathwohl, 2001) เพื่อนำมาสร้างแบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลก่อน-หลังเข้าร่วมโปรแกรมแบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลระหว่างหน่วยเรียนรู้และแบบประเมินผลกระบวนการเรียนรู้

แผนภาพที่ 3. 5 แสดงขั้นตอนการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน

ช่วงที่ 2 การสร้างเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้แนวการสร้างเครื่องมือแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 ใช้วัดความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคล 2 ชุด

ชุดที่ 1 แบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลก่อนเข้าร่วมโปรแกรม

ชุดที่ 2 แบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลหลังเข้าร่วมโปรแกรม

ผู้วิจัยสร้างแบบวัดความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลในลักษณะแบบปรนัยเลือกตอบ (Multiple choices) มี 4 ตัวเลือกคือ ก ข ค และ ง จำนวนชุดละ 60 ข้อตามแนวคิดพฤติกรรมการเรียนรู้ของ Bloom's Taxonomy "Revised" (Anderson & Krathwohl, 2001) โดยครอบคลุมเนื้อหาความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลทั้ง 4 ด้าน ได้แก่การจัดการเงินสดไม่ให้เกิดมือการวางแผนการเงินส่วนบุคคลการเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเงินส่วนบุคคลและการเพิ่มพูนความรู้และทักษะทางการเงินส่วนบุคคล โดยจำแนกข้อทดสอบให้สามารถวัดระดับของการวัดความรู้ 6 ระดับคือจำ (Remembering) เข้าใจ (Understanding) ประยุกต์ใช้ (Applying) วิเคราะห์ (Analyzing) ประเมินค่า (Evaluation)สร้างสรรค์ (Creating) ดังตารางที่ 3.1

ผู้วิจัยสร้างแบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลหลังเข้าร่วมโปรแกรม ให้มีข้อคำถามที่มีวัตถุประสงค์และความยากง่ายสมมาตรกับแบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลก่อนเข้าร่วมโปรแกรมทุกข้อ

ตารางที่ 3.1 โครงสร้างของแบบทดสอบความรู้ความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคล

องค์ประกอบของเนื้อหา	ระดับของการวัด (พุทธิพิสัย)							
	น้ำหนัก %	ความจำ	เข้าใจ	ประยุกต์	วิเคราะห์	ประเมินค่า	สร้างสรรค์	รวม (ข้อ)
1. ภาพรวมความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคล 4 ด้าน	5%	2	3		1			3
2. ความสามารถในการจัดการเงินสดไม่ให้เกิดมือ	21.7 %		4,10, 26,2 7	16,19	5,12,1 4,15,2 5	6,11		13
3. ความสามารถในการวางแผนการเงินส่วนบุคคล	28.3 %	34	38,4 1,42, 44,5 0,51, 56	55	35,39	37,40 ,45,4 7,52	46	17
4.ความสามารถในการเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเงินส่วนบุคคล	6.7%	30			31	32,33		4

ตารางที่ 3.1 โครงสร้างของแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคล (ต่อ)

องค์ประกอบของเนื้อหา	ระดับของการวัด (พุทธิพิสัย)							
	น้ำหนัก %	ความจำ	เข้าใจ	ประยุกต์	วิเคราะห์	ประเมินค่า	สร้างสรรค์	รวม (ข้อ)
5.ความรู้และทักษะทางการเงินส่วนบุคคล	38.3 %	21	22,5 9	8,17,24 ,28,29, 57	9,18,2 3	13,20 ,49,5 3,54, 58	7,36, 43,4 8,60	23
รวม(ข้อ)		3	15	9	12	15	6	60
รวม %	100 %	5%	25%	15%	20%	25%	10%	

กลุ่มที่ 2 แบบประเมินผลเพื่อใช้วัดผลจากระบวนการเรียนรู้ต่อผู้เข้าร่วมโปรแกรม โดยให้ผู้เข้าร่วมโปรแกรมประเมินผลจากการร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ ได้แก่ 1.แบบประเมินผลจากระบวนการเรียนรู้ และ 2.แบบประเมินผลกิจกรรมคั่นระหว่างบทเรียนเพื่อเสริมสร้างความจำระยะยาว

1. แบบประเมินผลจากระบวนการเรียนรู้(เครื่องมือวิจัยชุดที่ 3-3) แบ่งเป็น 4 ส่วน เทียบเคียงกับการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน ตามหลัก E⁴ (Cash, 2011) คือ 1.ขั้นจุดประเด็น 2.ขั้นสร้างความเชื่อมโยง 3.ขั้นสร้างความท้าทาย 4.ขั้นเพิ่มคุณค่า ทั้งนี้ผู้วิจัยออกแบบคำถามในรูปแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert scale) โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามเรียงลำดับจากผลที่ได้รับจากกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับมากที่สุดลงไปถึงระดับน้อยที่สุด โดยให้ความหมายถึงระดับความมากน้อย ดังนี้

5 หมายความว่า	ผู้ตอบเห็นว่า มีผลในระดับมากที่สุด
4 หมายความว่า	ผู้ตอบเห็นว่า มีผลในระดับมาก
3 หมายความว่า	ผู้ตอบเห็นว่า มีผลในระดับปานกลาง
2 หมายความว่า	ผู้ตอบเห็นว่า มีผลในระดับน้อย
1 หมายความว่า	ผู้ตอบเห็นว่า มีผลในระดับน้อยที่สุด

โดยใช้การแปลผลตามเกณฑ์คะแนนเฉลี่ย (ประคอง กรรณสูตร, 2538) ดังนี้
 คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.50 – 5.00 หมายความว่า มีผลในระดับมากที่สุด
 คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.50 – 4.49 หมายความว่า มีผลในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.50 – 3.49 หมายความว่า มีผลในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.50 – 2.49 หมายความว่า มีผลในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.49 หมายความว่า มีผลในระดับน้อยที่สุด

โดยผู้วิจัยออกแบบข้อคำถามเพื่อวัดผลสำหรับทุกกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละชั้นดังนี้คือ ชั้น จุดประเด็นจำนวน 1 ข้อชั้นสร้างความเชื่อมโยงจำนวน 2 ข้อชั้นสร้างความท้าทาย จำนวน 4 ข้อ ชั้น เพิ่มคุณค่าจำนวน 5 ข้อและจัดให้มีคำถามปลายเปิดท้ายแบบประเมินผล เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถาม ได้กรอกปัญหา ความคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะต่างๆ

2. แบบประเมินผลกิจกรรมคั่นระหว่างบทเรียนเพื่อเสริมสร้างหน่วยความจำ (เครื่องมือวิจัยชุดที่ 3-4) เพื่อวัดผลของกิจกรรมที่มีต่อการจดจำของผู้เข้าร่วมโปรแกรม ตามหลักการ จัดการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ (สววัฒน์ วัฒนวงศ์, 2544) คือ การเรียนรู้จะเพิ่มพูนขึ้นถ้าหากสมอง ได้รับการหยุดพักในระหว่างการเรียนรู้ เพื่อให้ข้อมูลและความรู้ใหม่ได้ส่งผ่านเซลล์สมอง ไปเก็บไว้ใน หน่วยความจำ ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างความทรงจำระยะยาว ทั้งนี้ผู้วิจัยออกแบบข้อคำถามแบ่งเป็น 5 หัวข้อ โดยจัดตัวเลือกให้ผู้เข้าร่วมโปรแกรมเลือกตอบในรูปแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับของลิเคิร์ท (Likert scale) เรียงลำดับจากผลที่ได้รับจากกิจกรรมในระดับมากที่สุดลง ไปถึงระดับน้อยที่สุด โดยให้ความหมายถึงระดับความมากน้อย ดังนี้

5 หมายความว่า ผู้ตอบเห็นว่า มีผลในระดับมากที่สุด

4 หมายความว่า ผู้ตอบเห็นว่า มีผลในระดับมาก

3 หมายความว่า ผู้ตอบเห็นว่า มีผลในระดับปานกลาง

2 หมายความว่า ผู้ตอบเห็นว่า มีผลในระดับน้อย

1 หมายความว่า ผู้ตอบเห็นว่า มีผลในระดับน้อยที่สุด

โดยใช้การแปลผลตามเกณฑ์คะแนนเฉลี่ย (ประคอง กรรณสูตร, 2538) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.50 – 5.00 หมายความว่า มีผลในระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.50 – 4.49 หมายความว่า มีผลในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.50 – 3.49 หมายความว่า มีผลในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.50 – 2.49 หมายความว่า มีผลในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.49 หมายความว่า มีผลในระดับน้อยที่สุด

และจัดให้มีคำถามปลายเปิดท้ายแบบประเมินผล เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้ กรอกปัญหา ความคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะต่างๆ (ดูรายละเอียดในภาคผนวก ง)

ชั้นที่ 2 การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา(Content validity)เป็นการตรวจสอบ คุณภาพของโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการ

จัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน โดยใช้วิธีทางสถิติ ซึ่งแยกเป็น 2 กลุ่มตามการใช้งานเครื่องมือวิจัยดังนี้

กลุ่มที่ 1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองวิจัย (เครื่องมือวิจัยชุดที่ 3) ประกอบด้วยเครื่องมือวิจัยย่อย 3 ชุด ได้แก่

1. โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคล (เครื่องมือวิจัยชุดที่ 3-1)
2. แบบประเมินผลกระบวนการเรียนรู้ระหว่างหน่วยเรียนรู้ (เครื่องมือวิจัยชุดที่ 3-2)
3. แบบประเมินผลกิจกรรมคั่นระหว่างบทเรียนเพื่อเสริมสร้างหน่วยความจำ (เครื่องมือวิจัยชุดที่ 3-3)

ผู้วิจัยนำส่งเครื่องมือวิจัยชุดที่ 3 (ประกอบด้วย 3 ชุดย่อยดังกล่าว) ให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียนจำนวน 2 ท่าน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และชุมชนจำนวน 1 ท่าน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัยจำนวน 1 ท่าน และ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านบัญชีการเงินจำนวน 1 ท่าน (ตามภาคผนวก ก) ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาความสอดคล้องระหว่างเนื้อหากิจกรรมการเรียนรู้ วัตถุประสงค์การเรียนรู้ หลักการและเหตุผล แนวคิดในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของโปรแกรมหลักทฤษฎีการเรียนรู้ที่ใช้ในการวิจัยองค์ประกอบของโปรแกรมและแผนการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการพิจารณาตัดสินโดยอิสระแต่ละท่านด้วยการให้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of consistency: IOC) โดยมีสูตรในการคำนวณดังนี้

$$IOC = \frac{\sum_{i=1}^n R}{n} \text{ เมื่อ}$$

R = ผลคูณของคะแนนกับจำนวนผู้เชี่ยวชาญในแต่ละระดับความสอดคล้อง

n = จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

ซึ่งค่า IOC จะอยู่ระหว่าง -1 ถึง 1 โดยประเด็นพิจารณาที่ดีควรมีค่า IOC ใกล้เคียง 1 ส่วนประเด็นพิจารณาที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.5 ควรมีการปรับปรุงแก้ไข (สุวิมล ติรภานันท์, 2551)

จากนั้นผู้วิจัยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยของค่าดัชนีความสอดคล้องที่ได้รับจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 ท่าน ผลการวิเคราะห์ปรากฏว่าได้ค่าดัชนีความสอดคล้องในแต่ละประเด็นของเครื่องมือวิจัยชุดที่ 3 ได้ค่า IOC รายข้อระหว่าง 0.80 ถึง 1 (ตามภาคผนวก ฉ) และผู้วิจัยได้แก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิทั้งด้านความชัดเจนของเนื้อหา และการใช้ภาษาบางประเด็น เพื่อให้เครื่องมือวิจัยชุดที่ 3 มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นก่อนนำไปทดสอบใช้ (Tryout)

กลุ่มที่ 2 เครื่องมือที่ใช้ในวัดผลการทดลองวิจัย ได้แก่ แบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคล(เครื่องมือวิจัยชุดที่ 4) แบ่งออกเป็น 2 ชุดย่อย คือ เครื่องมือวิจัยชุดที่ 4-1 แบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลก่อนเข้าร่วมโปรแกรม (Pretest)

เครื่องมือวิจัยชุดที่ 4-2 แบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลหลังเข้าร่วมโปรแกรม (Posttest)

ผู้วิจัยทำการส่งเครื่องมือวิจัยชุดที่ 4 ให้ผู้ทรงคุณวุฒิในด้านต่างๆ จำนวน 5 ท่าน คือ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียนจำนวน 2 ท่าน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และชุมชนจำนวน 1 ท่าน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัยจำนวน 1 ท่าน และ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านบัญชีและการเงินจำนวน 1 ท่าน(ตามภาคผนวก ก) ทำการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ความครอบคลุมของแบบทดสอบในการวัดผลเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลทั้ง4ด้านได้แก่ความสามารถในการจัดการเงินสดไม่ให้ขาดมือความสามารถในการวางแผนการเงินส่วนบุคคลความสามารถในการเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเงินส่วนบุคคลและความรู้และทักษะทางการเงินส่วนบุคคล ให้เป็นไปตามแนวคิดพฤติกรรมการเรียนรู้ของ Bloom's Taxonomy "Revised" (Anderson & Krathwohl, 2001)โดยจำแนกข้อทดสอบให้สามารถวัดระดับของการวัดความรู้ 6 ระดับคือจำ (Remembering) เข้าใจ (Understanding) ประยุกต์ใช้ (Applying) วิเคราะห์ (Analyzing) ประเมินค่า (Evaluation) และสร้างสรรค์ (Creating)ซึ่งเป็นการพิจารณาตัดสินโดยอิสระของผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละท่านด้วยการให้ค่าดัชนีความสอดคล้อง(Item-Objective Congruence Index: IOC) โดยมีสูตรในการคำนวณดังนี้

$$IOC = \frac{\sum_{i=1}^n R_i}{n} \text{ เมื่อ}$$

R = ผลคูณของคะแนนกับจำนวนผู้เชี่ยวชาญในแต่ละระดับความสอดคล้อง

n = จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

ซึ่งค่า IOC จะอยู่ระหว่าง -1 ถึง 1 โดยข้อคำถามที่ดีควรมีค่า IOC ใกล้ 1 ส่วนข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.5 ควรมีการปรับปรุงแก้ไข (สุวิมล ติरणันท์, 2551)

ผลการตรวจสอบความตรงของแต่ละแบบทดสอบ (เครื่องมือวิจัยชุดที่ 4-1 และชุดที่ 4-2)ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องในแต่ละข้อคำถาม ทั้ง 2ชุด จำนวนชุดละ 60 ข้อ อยู่ระหว่าง 0.8 ถึง 1 ดังภาคผนวก จ

ผู้วิจัยได้แก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิให้เครื่องมือวิจัยชุดที่ 4 มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นก่อนนำไปทดสอบใช้ (Tryout)ดังมีรายละเอียดในการปรับแก้ไข ได้แก่ การคำนึงถึงหลักการในการออกข้อสอบแบบปรนัยที่ควรจะเป็น เช่น ควรเรียงลำดับตัวเลือกที่มีเนื้อหาจากสั้น

ที่สุดไปยังตัวเลือกที่มีเนื้อหาว่าที่สุดการปรับให้ตัวเลือกมีข้อความที่สอดคล้องไปในแนวทางเดียวกัน เช่น ขึ้นต้นด้วยกริยา ก็ควรเป็นเช่นเดียวกันในทุกตัวเลือกการหลีกเลี่ยงตัวเลือกที่อาจสร้างความรู้สึกทางลบให้แก่ผู้เลือกตอบ เช่น คำว่า สิ่งเสียด เป็นต้น การเพิ่มตัวเลือกที่ผู้เลือกตอบสามารถกรอกคำตอบที่แตกต่างจากตัวเลือกที่มีให้ ความชัดเจนของตัวเลือกตอบที่ถูกต้องและตัวลวง เป็นอาทิ

ขั้นที่ 3 การตรวจสอบความเที่ยง(Reliability) ของเครื่องมือวิจัยในระยะที่ 2 โดยการนำเครื่องมือวิจัยไปทดสอบใช้ (Try-out) 2 ชุด คือ 1.เครื่องมือวิจัยชุดที่ 3 โปรแกรมการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเงินส่วนบุคคลของผู้ใหญ่วัยกลางคนและ 2.เครื่องมือวิจัยชุดที่ 4 แบบทดสอบก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมฯ โดยผู้วิจัยนำรูปแบบโปรแกรมมาที่ปรับแก้ไขแล้วจากขั้นที่ 2 ไปทดสอบใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ 3.1(อาสาสมัครนักศึกษาภาค.เขตดินแดง จำนวน 25 คน) เพื่อหาข้อบกพร่องด้านการจัดลำดับเนื้อหา การจัดสรรเวลา ข้อบกพร่องเชิงภาษา และข้อบกพร่องอื่นๆ แล้วทำการปรับปรุงโปรแกรมฯ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 การทดสอบใช้เครื่องมือวิจัยชุดที่ 3 โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเงินส่วนบุคคลของผู้ใหญ่วัยกลางคน ประกอบด้วยเครื่องมือวิจัยชุดที่ 3-1โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนฯ เครื่องมือวิจัยชุดที่ 3-2 แบบทดสอบระหว่างการเข้าร่วมโปรแกรมฯ เครื่องมือวิจัยชุดที่ 3-3 แบบประเมินผลกระบวนการเรียนรู้ระหว่างหน่วยเรียนรู้ และ เครื่องมือวิจัยชุดที่ 3-4 แบบประเมินผลกิจกรรมคั่นระหว่างบทเรียนเพื่อเสริมสร้างหน่วยความจำการทดสอบมีวัตถุประสงค์เพื่อหาข้อบกพร่องด้านการใช้ภาษา การจัดลำดับเนื้อหา การจัดสรรเวลาการใช้สื่อการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้การสังเกตการณ์ และการสอบถามความคิดเห็นจากกลุ่มตัวอย่างที่ 3.1

3.2 การทดสอบใช้เครื่องมือวิจัยชุดที่ 4 แบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรม โดยให้กลุ่มตัวอย่างที่ 3.1 ทำแบบทดสอบความสามารถก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมฯ ได้ผลวิเคราะห์ค่าความเที่ยง Cronbach's Alpha ในระดับ 0.907 และ 0.904 ตามลำดับ (ดังภาคผนวก ฉ) ซึ่งถือว่าแบบทดสอบทั้ง 2 ชุดนี้มีความน่าเชื่อถือได้โดยที่ความเที่ยงของแบบทดสอบที่ยอมรับกันได้ทั่วไปควรมีค่าไม่น้อยกว่า 0.70 (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2553) ส่วนการหาค่าอำนาจจำแนก และค่าความยากง่ายใช้วิธีวิเคราะห์ข้อทดสอบ (Item Analysis) แบบตัดกลุ่ม 50 % เนื่องจากมีจำนวนผู้สอบไม่มาก (จำนวน 25 คน) โดยใช้เกณฑ์วัดมาตรฐานข้อทดสอบที่มีอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.2 ขึ้นไปและระดับความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.20 – 0.80 (โชติกา ภาชีผล, 2554)

ผลการวิเคราะห์ค่าความยากง่ายพบว่าข้อทดสอบที่มีระดับความยากเกินเกณฑ์จำนวน 22 ข้อและมีข้อทดสอบที่มีระดับความง่ายเกินเกณฑ์จำนวน 5 ข้อ

ผลการวิเคราะห์อำนาจจำแนก พบว่ามีข้อทดสอบที่มีอำนาจจำแนกต่ำเกินไป จำนวน 20 ข้อซึ่งสอดคล้องกับข้อทดสอบที่มีระดับความยากเกินเกณฑ์ทั้ง 20 ข้อ (มีเพียง 2 ข้อ ที่มีระดับความยากเกินเกณฑ์ แต่ได้ค่าอำนาจจำแนกอยู่ในเกณฑ์)

ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ค่าความยากง่ายและอำนาจจำแนก มาพิจารณาสาเหตุ และทำการปรับปรุงเพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ดังแสดงในภาคผนวก ฉ

นอกจากนี้การตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือวิจัยในระยะที่ 2 ยังทำให้พบข้อที่ ควรแก้ไขปรับปรุง ได้แก่ การจัดเรียงลำดับกิจกรรม เวลาที่กำหนดให้แต่ละกิจกรรม การใช้ภาษาและ ศัพท์เชิงวิชาการในบางข้อทดสอบ (เช่น ผู้ทดสอบไม่เข้าใจคำว่า “ผลิตภัณฑ์ทางการเงิน” ควรต้องมี คำอธิบายขยายความกำกับ) การจัดเรียงหน้ากระดาษของข้อคำถามที่ทำให้เกิดความสับสนในการทำ แบบทดสอบ ชนิดและขนาดตัวอักษร (Font) ที่เลือกใช้

ส่วนผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความสมมาตรของแบบทดสอบก่อนเข้าร่วม โปรแกรมกับแบบทดสอบหลังเข้าร่วมโปรแกรม ด้วยค่าความยากง่าย (P) ของแบบทดสอบทั้ง 2 ชุด เป็นรายข้อ (ชุดละ 60 ข้อ) พบว่า แบบทดสอบหลังเข้าร่วมโปรแกรม มีข้อทดสอบจำนวน 4 ข้อ ที่มี ระดับความยากมากกว่าแบบทดสอบหลังเข้าร่วมโปรแกรมอยู่ 0.04 และมีข้อทดสอบจำนวน 1 ข้อที่มี ระดับความยากมากกว่าแบบทดสอบหลังเข้าร่วมโปรแกรมอยู่ 0.08 (ดังภาคผนวก ฉ) ซึ่งสามารถสรุป ได้ว่าแบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลก่อนและหลังการเข้า ร่วมโปรแกรมมีความสมมาตรกัน คำนวณเป็นอัตราร้อยละได้ 91.67 ส่วนข้อทดสอบอีกส่วนหนึ่ง จำนวนร้อยละ 8.33 ของแบบทดสอบหลังเข้าร่วมโปรแกรม มีความยากกว่าแบบทดสอบก่อนเข้าร่วม โปรแกรม จึงไม่เป็นเหตุที่จะทำให้การเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ก่อน-หลังการเข้าร่วมโปรแกรมขาด ความเชื่อถือ

โปรแกรม(Pretest) ก่อนเริ่มการทดสอบใช้โปรแกรมฯ และให้กลุ่มตัวอย่างดังกล่าว ทำแบบทดสอบหลังการเข้าร่วมโปรแกรม(Posttest) เมื่อจบการทดสอบใช้โปรแกรมฯ เพื่อนำมา วิเคราะห์หาค่าความเที่ยง อำนาจจำแนก และค่าความยากง่ายของแบบทดสอบเป็นรายข้อเพื่อให้ได้ แบบทดสอบที่มีมาตรฐานมาใช้ในการวิจัย โดยการวิเคราะห์ค่าความเที่ยงใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทาง สถิติคำนวณค่า สัมประสิทธิ์แอลฟา (coefficient - α) ของ Cronbach เพื่อวิเคราะห์ค่าความเที่ยง ผลการวิเคราะห์แบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลก่อนและ หลังการเข้าร่วมโปรแกรมได้เท่ากับผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขทำให้ได้โปรแกรมการศึกษานอกระบบ โรงเรียนเพื่อส่งเสริมในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคนแบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลระหว่างหน่วยเรียนรู้ (Formative test) แบบ ประเมินผลกระบวนการเรียนรู้ระหว่างหน่วยเรียนรู้ แบบประเมินผลกิจกรรมคั่นระหว่างบทเรียน(ดัง ภาคผนวก ง) ปรับปรุงแบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคล

ก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมทั้ง 2 ชุดให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ ภาษาและความชัดเจนได้ จำนวนข้อทดสอบนำไปใช้จำนวนชุดละ 60 ข้อ ทำให้ได้แบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมตามภาคผนวก จ เพื่อนำไปใช้ทดลองผลวิจัยในระยะที่ 3 ต่อไป

ระยะที่ 3 ทดลองใช้โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่พัฒนาขึ้นตามแผนปฏิบัติการให้เป็นไปตามขั้นตอนที่ 4 ของกรอบแนวคิดในการพัฒนาโปรแกรมเชิงสถาบันของ Boyle (1981)

ขั้นตอนที่ 4 การจัดเตรียมแผนปฏิบัติการการจัดลำดับกิจกรรมต่างๆ และการสื่อสารการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อดำเนินโปรแกรมอย่างมีประสิทธิภาพ

โดยผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อทำการทดลอง ขั้นที่ 2 การออกแบบการทดลอง ขั้นที่ 3 การดำเนินการทดลอง และ ขั้นที่ 4 การกำหนดแนวทางการความสามารถวิเคราะห์ข้อมูล

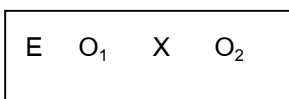
ขั้นที่ 1 การเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อทำการทดลอง

ประชากร ประชากรสำหรับการศึกษาผลของโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคนคือ นักศึกษาคณะในเขตกรุงเทพมหานคร อายุระหว่าง 40-60 ปีที่ลงทะเบียนเรียนประจำปีการศึกษา 2555 จำนวน 4,995 คน

กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้การเลือกตัวอย่างด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) (วรรณิ แกมเกตุ, 2551) โดยแบ่งประชากรออกเป็น 6 ส่วน ตามกลุ่มของสำนักกศน.ในกรุงเทพมหานครแล้วสุ่มเลือกเขตตัวแทนในแต่ละกลุ่มด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่ายด้วยการจับฉลากชื่อเขตกลุ่มละ 1 เขต จาก 6 กลุ่ม และสุ่มเลือกตัวอย่างที่จะทำการทดลองด้วยวิธีการจับฉลากชื่อเขต 1เขต จาก 6 เขต โดยเลือกได้เขตคลองเตย (ซึ่งเป็นหนึ่งในเขตกศน.ตัวอย่างที่ผู้วิจัยเข้าเก็บข้อมูลในระยะที่ 1 ของการวิจัย) ที่มีจำนวนนักศึกษาทั้งสิ้น 487 คนจากนั้นผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อเข้าร่วมการทดลองโปรแกรมส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน จำนวน 25 คน ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยกำหนดคุณสมบัติให้เป็นนักศึกษาคณะ.ไม่จำกัดเพศที่ลงทะเบียนเรียนในปีการศึกษา 2555 มีอายุระหว่าง 40-60 ปี และมีวุฒิการศึกษาตั้งแต่ระดับประถมศึกษาขึ้นไป และอาศัยความสมัครใจในการเข้าร่วมโปรแกรม

ขั้นที่2 การออกแบบการทดลอง

ผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงทดลองแบบกึ่งทดลอง(Quasi-Experiment) ในรูปแบบการวิจัย (Experimental Design) แบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อน-ทดสอบหลัง (One Group Pretest-Posttest Design) ดังแสดงในแผนภูมิต่อไปนี้

โดยที่ E = การทดลอง

O₁ = การประเมินก่อนการทดลอง

O₂ = การประเมินก่อนการทดลอง

X = การจัดการกระทำตามโปรแกรมการทดลอง

โดยกำหนดให้ผู้เข้าร่วมโปรแกรมทำแบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลก่อนเข้าร่วมโปรแกรม (Pretest) ก่อนเริ่มการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ และจัดให้ผู้เข้าร่วมโปรแกรมทำแบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลหลังเข้าร่วมโปรแกรม (Posttest) เมื่อการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้จบลง

ขั้นที่ 3 การดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแผนการเรียนรู้ที่สร้างไว้ในการวิจัยระยะที่ 2 โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ต่างๆ มีระยะเวลารวม 100 ชั่วโมง ประกอบด้วยการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนการศึกษาด้วยตนเองในรูปแบบการฝึกฝนนอกห้องเรียน สัญญาการเรียนรู้ และการศึกษาจากสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองแตกต่างตามความสนใจ ความพร้อมและพื้นฐานของผู้เรียน พร้อมทั้งจัดการประเมินผลผู้เข้าร่วมโปรแกรมฯ โดยการทดสอบก่อนเข้าร่วมโปรแกรม การทดสอบระหว่างหน่วยเรียนรู้ และการทดสอบหลังการเข้าร่วมโปรแกรมด้วยแบบทดสอบที่ได้ผ่านการตรวจและทดสอบแล้วจากการวิจัยระยะที่ 2 โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 จัดกิจกรรมการเรียนรู้จำนวน 100 ชั่วโมง ให้เป็นตามหลักการจัดหลักสูตรระยะสั้นของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยกำหนดวันจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สะดวกต่อกลุ่มผู้เรียนนักศึกษาภาค.วัยกลางคน ให้เป็นในวันอาทิตย์หรือวันหยุดนักขัตฤกษ์รวมเวลา 7 วัน ในช่วงปิดภาคเรียนฤดูร้อน ระหว่างวันที่ 24 มีนาคม ถึง วันที่ 6 พฤษภาคม 2556 เวลา 09.00 - 17.00 น. โดยแบ่งสาระการเรียนรู้เป็นหน่วยเรียนรู้ย่อย 11 หน่วย พร้อมแบบฝึกฝนประสบการณ์ในชั้นเรียน (In-Class Experiences) และกิจกรรมคั่นระหว่างบทเรียนเพื่อเสริมสร้างหน่วยความจำรวม 49 ชั่วโมง (7 วัน วันละ 7 ชั่วโมง) แบบฝึกฝนนอกชั้นเรียนด้วย

ประสบการณ์จริงแบบฝึกฝนที่บูรณาการประสบการณ์ในชั้นเรียนเข้ากับประสบการณ์จริงและการแสวงหาความรู้ตามความสนใจนอกชั้นเรียน รวม 51 ชั่วโมง

3.2 จัดแผนการเรียนรู้ โดยเรียงลำดับการจัดกิจกรรมเรียนรู้ให้เป็นไปตามหลัก E⁴ (Cash, 2011) เป็น 4 ขั้นตอนในทุกกิจกรรมเรียนรู้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นจุดประเด็นโดยการชี้ให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญความจำเป็นของสาระการเรียนรู้ที่จะส่งมอบให้ผู้เรียนในแต่ละหน่วยเรียนรู้ โดยนำเสนอด้วยเทคนิคและสื่อการเรียนรู้ในหลากหลายรูปแบบ

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นสร้างความเชื่อมโยงเป็นการจัดกิจกรรมที่สามารถทำให้ผู้เรียนนำประสบการณ์ ปัญหาของตนเองเชื่อมโยงเข้าสู่สาระเรียนรู้ใหม่ ซึ่งสามารถนำเสนอได้ในหลายรูปแบบ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้สาระที่เกี่ยวข้องยึดโยงกับปัญหาในชีวิตจริงของผู้เรียน ก่อให้เกิดความผูกพันระหว่างผู้เรียนกับกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละหน่วยเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นสร้างความท้าทาย เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนกระตือรือร้นที่จะนำสาระการเรียนรู้มาประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่างๆ ด้วยรูปแบบการสอนหลากหลายที่ตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียนในด้านความพร้อม ความสนใจ และวิธีการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ในขั้นนี้จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นที่จะนำสาระการเรียนรู้มาประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่างๆ

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นเพิ่มคุณค่า ในขั้นนี้จัดให้ผู้เรียนได้สรุปผลการเรียนรู้ของตนเอง เป็นลายลักษณ์อักษร มีโอกาสฝึกปฏิบัตินอกชั้นเรียน และรับผลตอบกลับเพื่อนำมาปรับความเข้าใจ สาระของบทเรียนได้ถูกต้องชัดเจนยิ่งขึ้น กิจกรรมการเรียนรู้ในขั้นนี้ต้องการเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีความทรงจำในสิ่งเรียนรู้ได้คงทน

3.3 ภาพรวมโครงสร้างแผนการสอนของโปรแกรมฯ โดยสังเขป เป็นดังนี้

- วันที่ 1 - แนะนำโปรแกรมสถานที่ กำหนดเวลา ข้อปฏิบัติของผู้เข้าร่วมโปรแกรม
- กิจกรรมทำความรู้จักกลุ่มผู้เข้าร่วมโปรแกรม
 - ผู้เข้าร่วมโปรแกรมทำแบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลก่อนการเข้าร่วมโปรแกรม
 - หน่วยเรียนรู้ที่ 1 ปฐมบท
 - ผู้เข้าร่วมโปรแกรมร่วมตอบคำถามท้ายบท
 - ผู้เข้าร่วมโปรแกรมทำงานนอกชั้นเรียน
 - เลือกรอ่านหนังสือเสริมความรู้ชุดที่ 1 นานาสารพันเรื่องเงิน เงินทอง ทอง

- วันที่ 2
- หน่วยเรียนรู้ที่ 2 บัญชีครัวเรือน
 - กิจกรรมคั่นระหว่างบทเรียน “ตีม้น้ำเย็นเห็นทางออก” / “Cross-lateral Brain Activity”
 - ผู้เข้าร่วมโปรแกรมทำแบบทดสอบท้ายบท
 - ผู้เข้าร่วมโปรแกรมทำงานนอกชั้นเรียน
 - บันทึกบัญชีครัวเรือนรายรับ-รายจ่ายประจำวันของตนเองตลอด 1 สัปดาห์
 - เลือกอ่านหนังสือเสริมความรู้ชุดที่ 2 หาเงินได้ ใช้เงินเป็น
- วันที่ 3
- หน่วยเรียนรู้ที่ 3 การสร้างวินัยทางการเงิน
 - หน่วยเรียนรู้ที่ 4 งบประมาณครัวเรือน : การจัดทำ และ นำสู่การปฏิบัติ
 - กิจกรรมคั่นระหว่างบทเรียน “ตีม้น้ำเย็นเห็นทางออก” / การออกกำลังกายสมองด้วย “Cross-lateral Brain Activity” / “ยางยืดชีวิต พิชิตโรค”
 - ผู้เข้าร่วมโปรแกรมทำแบบทดสอบท้ายบท
 - ผู้เข้าร่วมโปรแกรมทำงานนอกชั้นเรียน
 - บันทึกบัญชีครัวเรือนรายรับ-รายจ่ายประจำวันของตนเองตลอด 1 สัปดาห์
 - วิเคราะห์รายจ่ายประจำสัปดาห์ของตนเอง
 - เลือกอ่านหนังสือเสริมความรู้ชุดที่ 3 ฉลาดรู้เรื่องเงินๆทองๆ และ สิทธิผู้บริโภค
- วันที่ 4
- หน่วยเรียนรู้ที่ 5 วิธีการจ่ายเงินให้คุ้มค่าเงิน
 - หน่วยเรียนรู้ที่ 6 การจัดทำงบกระแสเงินสด
 - กิจกรรมคั่นระหว่างบทเรียน “ตีม้น้ำเย็นเห็นทางออก” / “เลขคณิตพิชิตสมองเสื่อม” / “ยางยืดชีวิต พิชิตโรค”
 - แนะนำโครงการ “สุขจัง ตั้งค์อยู่ครบ”
 - ผู้เข้าร่วมโปรแกรมร่วมตอบคำถามท้ายบท
 - ผู้เข้าร่วมโปรแกรมทำงานนอกชั้นเรียน
 - บันทึกบัญชีครัวเรือนรายรับ-รายจ่ายประจำวันของตนเองตลอด 1 สัปดาห์
 - วิเคราะห์รายจ่ายประจำสัปดาห์ของตนเอง

- จัดทำแผนการปรับรายรับ-รายจ่ายของครัวเรือนให้เกิดสมดุล
 - เลือกรอ่านหนังสือเสริมความรู้ชุดที่ 4 กลยุทธ์การออม ลงทุน
จัดการหนี้ จัดการความเสี่ยง และกิจกรรมสร้างความสุข การดูแล
รักษาสุขภาพของผู้สูงวัย
 - จัดทำสัญญาการเรียนรู้ โครงการงาน “สุขจัง ตั้งค์อยู่ครบ”
- วันที่ 5
- หน่วยเรียนรู้ที่ 7 ผลลัพธ์ทางการเงิน: สินเชื่อ เงินลงทุน การ
ประกัน และการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ทางการเงิน
 - กิจกรรมคั่นระหว่างบทเรียน “ต็มน้ำเย็นเห็นทางออก” / “ยึดเส้น
สายคล้ายสมองด้วยโยคะเบื้องต้น”
 - ผู้เข้าร่วมโปรแกรมทำแบบทดสอบท้ายบท
 - ผู้เข้าร่วมโปรแกรมทำงานนอกชั้นเรียน
 - บันทึกบัญชีครัวเรือนรายรับ-รายจ่ายประจำวันของตนเองตลอด 1
สัปดาห์
 - วิเคราะห์รายจ่ายประจำสัปดาห์ของตนเอง
 - จัดทำแผนการปรับรายรับ-รายจ่ายของครัวเรือนให้เกิดสมดุล
 - เลือกรอ่านหนังสือเสริมความรู้ชุดที่ 5 เทคนิคการวางแผนการเงิน
ส่วนบุคคล และกิจกรรมสร้างความสุข การดูแลรักษาสุขภาพของ
ผู้สูงวัย
 - จัดทำโครงการงาน “สุขจัง ตั้งค์อยู่ครบ”
- วันที่ 6
- หน่วยเรียนรู้ที่ 8 เป้าหมายทางการเงิน
 - หน่วยเรียนรู้ที่ 9 การตรวจสอบสุขภาพการเงินส่วนบุคคล
 - หน่วยเรียนรู้ที่ 10 การทำแผนการเงินส่วนบุคคล
 - กิจกรรมคั่นระหว่างบทเรียน “ต็มน้ำเย็นเห็นทางออก” / “ยึดเส้น
สายคล้ายสมองด้วยโยคะเบื้องต้น”
 - ผู้เข้าร่วมโปรแกรมนำเสนอโครงการงาน “สุขจัง ตั้งค์อยู่ครบ”
รายบุคคล
 - ผู้เข้าร่วมโปรแกรมร่วมตอบคำถามท้ายบท
 - ผู้เข้าร่วมโปรแกรมทำงานนอกชั้นเรียน
 - เลือกรอ่านหนังสือเสริมความรู้ชุดที่ 6 กลยุทธ์การวางแผนการเงิน
ส่วนบุคคล
- วันที่ 7
- หน่วยเรียนรู้ที่ 11 บูรณาการการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ

- กิจกรรมคั่นระหว่างบทเรียน “ตึมน้ำเย็นเห็นทางออก”
- ผู้เข้าร่วมโปรแกรมทำแบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลหลังการเข้าร่วมโปรแกรม
- ผู้เข้าร่วมโปรแกรมตอบแบบประเมินผลภาพรวมโปรแกรม
- ประกาศผลผู้เข้าร่วมโปรแกรมดีเด่น และกล่าวปิดโปรแกรม

ประมวลแผนการเรียนรู้ของโปรแกรม มีรายละเอียดดังภาคผนวก ง

ขั้นที่ 4 การกำหนดแนวทางการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่พัฒนาขึ้นในการวิจัยระยะที่ 3 มี 5 ชุด เรียงลำดับตามขั้นตอนดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ได้ดังนี้

1. แบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลก่อนเข้าร่วมโปรแกรม (Pretest) (เครื่องมือวิจัยชุดที่ 4-1)
2. แบบประเมินผลกระบวนการเรียนรู้ระหว่างหน่วยเรียนรู้(เครื่องมือวิจัยชุดที่ 3-2)
3. แบบประเมินผลกิจกรรมคั่นระหว่างบทเรียนเพื่อเสริมสร้างหน่วยความจำ (เครื่องมือวิจัยชุดที่ 3-3)
4. แบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลหลังเข้าร่วมโปรแกรม (Posttest) (เครื่องมือวิจัยชุดที่ 4-2)

ผู้วิจัยกำหนดแนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลผลทดสอบที่ได้ เพื่อวิเคราะห์ในประเด็นต่อไปนี้

- (1) วิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยของความสามารถด้านการจัดการการเงินส่วนบุคคลระหว่าง ก่อน และหลังการเข้าร่วมโปรแกรม
- (2) วิเคราะห์ผลจากกระบวนการเรียนรู้ที่มีต่อผู้เข้าร่วมโปรแกรม ในมิติต่างๆ
- (3) วิเคราะห์ผลจากกิจกรรมคั่นระหว่างบทเรียน ที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างหน่วยความจำของผู้เข้าร่วมโปรแกรม

โดยผู้วิจัยกำหนดวิธีและเครื่องมือทางสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลผลทดสอบดังนี้

- 1) วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยของคะแนนทดสอบความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลก่อน-ระหว่าง-หลังเข้าร่วมโปรแกรมโดยใช้ค่าสถิติ \bar{x} , SD
- 2) วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ด้วยค่าดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index : E.I) เพื่อหาพัฒนาการที่เพิ่มขึ้นของผู้เรียนโดยใช้สูตร

ดัชนีประสิทธิผล = $\frac{\text{ร้อยละของผลรวมของคะแนนหลังบทเรียน} - \text{ร้อยละของผลรวมของคะแนนก่อนบทเรียน}}{100}$

100 - ร้อยละของผลรวมของคะแนนก่อนเรียนทุกคน

ดัชนีประสิทธิผลจะมีค่าสูงสุดเป็น 1.00 ส่วนค่าต่ำสุดไม่สามารถกำหนดได้ เพราะค่าต่ำกว่า -1.00 และถ้าเป็นค่าลบแสดงว่า ผลคะแนนสอบก่อนเรียนมากกว่าหลังเรียน ซึ่งหมายความว่าระบบการเรียนการสอนหรือสื่อที่สร้างขึ้นไม่มีคุณภาพ (เฟซิยู กิจระการ, 2545 ข)

3) วิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลทดสอบความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลหลังเข้าร่วมโปรแกรมกับผลทดสอบความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลก่อนเข้าร่วมโปรแกรมด้วยการทดสอบค่าที่ที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน (Paired t-test)

4) วิเคราะห์ผลจากกระบวนการเรียนรู้ที่มีต่อผู้เข้าร่วมโปรแกรม โดยใช้ค่าสถิติ \bar{x} SD และสถิติพรรณนาได้แก่ การหาค่าสัดส่วนร้อยละ ร่วมกับวิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพ

5) วิเคราะห์ผลจากกิจกรรมคั่นระหว่างบทเรียน ที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างหน่วยความจำของผู้เข้าร่วมโปรแกรม โดยใช้ค่าสถิติ \bar{x} , SD และสถิติพรรณนาได้แก่ การหาค่าสัดส่วนร้อยละ ร่วมกับวิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพ

ระยะที่ 4 การศึกษาปัจจัยส่งเสริม อุปสรรค ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการนำโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนไปใช้

คือการศึกษาผลการทดลองใช้โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่พัฒนาขึ้น เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยส่งเสริม ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการนำโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนไปใช้ และจัดทำรายงานผลของโปรแกรม ผลที่ได้จากการวิจัยในระยะนี้จะเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงโปรแกรมที่พัฒนาขึ้นให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และเป็นประโยชน์สำหรับผู้ที่ต้องการนำไปวิจัยเพิ่มเติมการดำเนินการวิจัยระยะนี้ เป็นไปตามขั้นตอนที่ 5 ของกรอบแนวคิดในการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน คือ

ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผลลัพธ์ของโปรแกรมเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์ของโปรแกรม และรวบรวมข้อเสนอแนะเพื่อการแก้ไขปรับปรุงในการจัดโปรแกรมในอนาคต

โดยผู้วิจัยแบ่งการดำเนินงานเป็น 6 ขั้นตอนคือ 1.พัฒนาแบบประเมินผลโปรแกรมโดยรวม (เครื่องมือวิจัยชุดที่ 5) 2.ตรวจสอบเครื่องมือวิจัย 3.กำหนดแนวทางวิเคราะห์ผล 4.วิเคราะห์และแปลผลข้อมูล 5.สรุปปัจจัยส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการดำเนินโปรแกรม 6.นำเสนอรูปแบบโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่เป็นผลจากการวิจัย มีรายละเอียดดังนี้

ขั้นที่ 1 พัฒนาเครื่องมือวิจัยชุดที่ 5 แบบประเมินผลโปรแกรมโดยรวม

ผู้วิจัยสร้างแบบคำถามเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้ประเมินผลโปรแกรมโดยรวม แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 สร้างข้อคำถามเพื่อให้ผู้เข้าร่วมโปรแกรมระบุความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของโปรแกรมโดยรวม จำนวน 12 ข้อ ผู้วิจัยออกแบบข้อคำถามเพื่อวัดระดับความคิดเห็นในรูปแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert scale) โดยให้ความหมายถึงระดับความมากน้อยของความคิดเห็นในแต่ละประเด็น ดังนี้

5 หมายความว่า	ผู้ตอบมีความเห็นด้วยมากที่สุด
4 หมายความว่า	ผู้ตอบมีความเห็นด้วยมาก
3 หมายความว่า	ผู้ตอบมีความเห็นด้วยปานกลาง
2 หมายความว่า	ผู้ตอบมีความเห็นด้วยน้อย
1 หมายความว่า	ผู้ตอบมีความเห็นด้วยน้อยที่สุด

โดยใช้การแปลผลตามเกณฑ์คะแนนเฉลี่ย (ประคอง กรรณสูตร, 2538) ดังนี้
 คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.50 – 5.00 หมายความว่า มีความเห็นด้วยมากที่สุด
 คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.50 – 4.49 หมายความว่า มีความเห็นด้วยมาก
 คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.50 – 3.49 หมายความว่า มีความเห็นด้วยปานกลาง
 คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.50 – 2.49 หมายความว่า มีความเห็นด้วยน้อย
 คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.49 หมายความว่า มีความเห็นด้วยน้อยที่สุด

ส่วนที่ 2 สร้างข้อคำถามปลายเปิด จำนวน 3 ข้อ เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้ระบุปัญหา แสดงความคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะต่างๆ เพื่อรวบรวมปัจจัยส่งเสริม ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค และปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการใช้โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน

ขั้นที่ 2 ตรวจสอบเครื่องมือวิจัยชุดที่ 5 แบบประเมินผลโปรแกรมโดยรวม แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 1 ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content validity) โดยนำแบบประเมินผลโปรแกรมโดยรวม (เครื่องมือวิจัยชุดที่ 5) ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียนจำนวน 2 ท่าน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และชุมชนจำนวน 1 ท่าน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัยจำนวน 1 ท่าน และ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านบัญชีและการเงินจำนวน 1 ท่าน (ตามภาคผนวก ก) ตรวจสอบสอดคล้องด้านเนื้อหาและวัตถุประสงค์ความเหมาะสมด้านภาษาซึ่งเป็นการพิจารณาตัดสินโดยอิสระของผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละท่านด้วยการให้คำดัชนีความสอดคล้อง (Item-Objective Congruence Index: IOC) โดยมีสูตรในการคำนวณดังนี้

$$IOC = \frac{\sum_{i=1}^n R}{n} \text{ โดยที่}$$

R = ผลคูณของคะแนนกับจำนวนผู้เชี่ยวชาญในแต่ละระดับความสอดคล้อง

n = จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

ค่า IOC มีค่าอยู่ระหว่าง -1 ถึง 1 ข้อคำถามที่ดีควรมีค่า IOC ใกล้ 1 ส่วนข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.5 ควรมีการปรับปรุงแก้ไข (สุวิมล ติรภานันท์, 2551)

ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขแบบประเมินผลตามที่คุณผู้ทรงคุณวุฒิแนะนำก่อนนำแบบประเมินผลไปตรวจสอบความเที่ยง

ขั้นตอนที่ 2 ตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือด้วยการทดสอบใช้(Tryout)แบบประเมินผล โดยนำไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างเดียวกับการทดสอบโปรแกรม คือกลุ่มตัวอย่างที่ 3.1 ในการวิจัยระยะที่ 2 ซึ่งเป็นนักศึกษาภาคเรียนของเขตดินแดง หลังจากการทดสอบโปรแกรม และการทดสอบทำแบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลหลังเข้าร่วมโปรแกรม (Posttest) เพื่อหาข้อบกพร่องด้านรูปแบบและการใช้ภาษา โดยพิจารณาจากคำถาม ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามในระหว่างการทดสอบ

จากนั้นผู้วิจัยทำการปรับปรุงเครื่องมือทำให้ได้ เครื่องมือวิจัยชุดที่ 5 แบบประเมินผลโปรแกรมโดยรวม ดังภาคผนวก จ ก่อนนำออกใช้เก็บรวบรวมข้อมูลปัจจัยส่งเสริม ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ปัญหาที่เกี่ยวข้องในการทดลองใช้โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนต่อไป

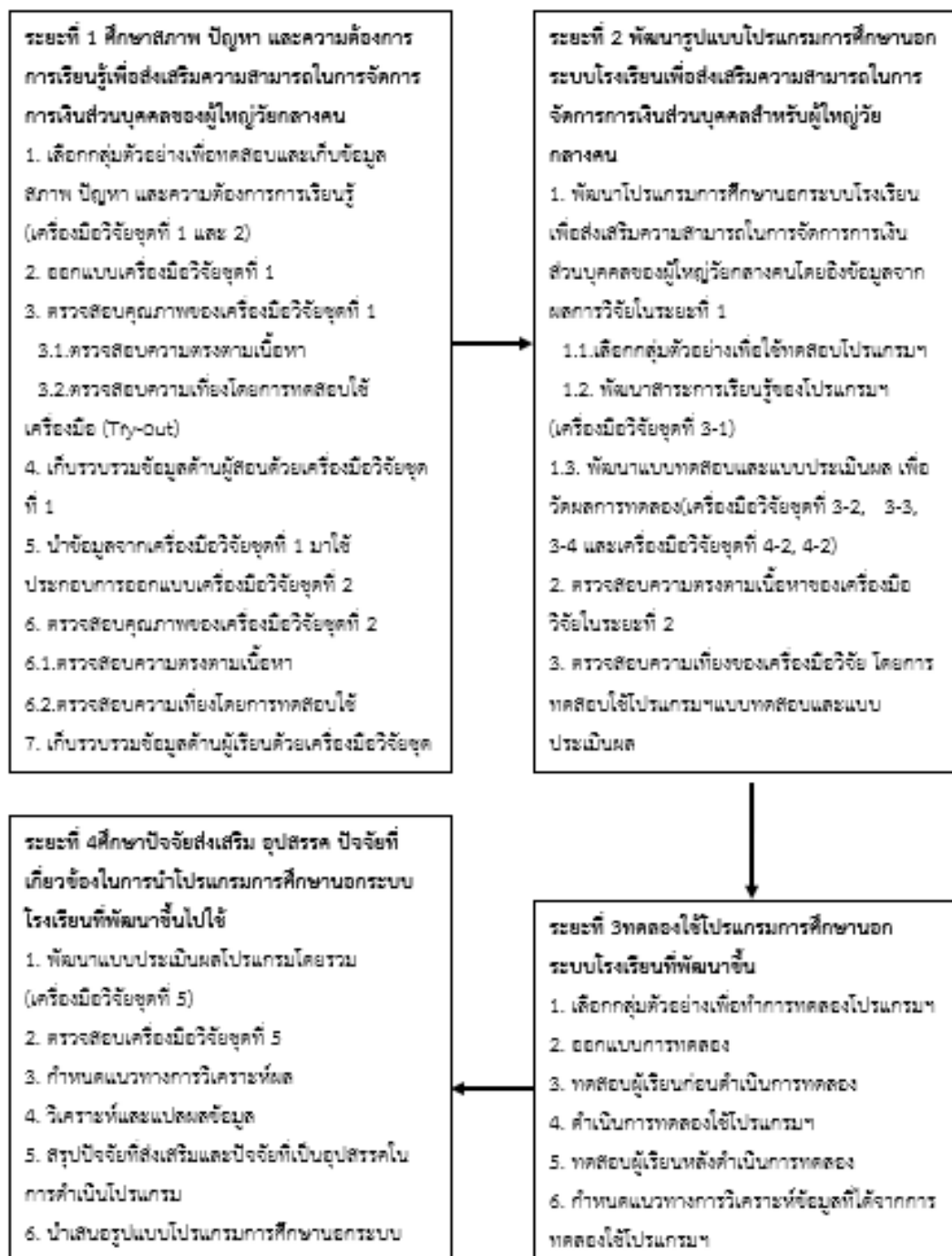
ขั้นที่ 4 กำหนดแนวทางการวิเคราะห์ผลผู้วิจัยนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากการตอบแบบประเมินผลมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การหาค่าเฉลี่ย ร้อยละ ร่วมกับวิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพ

ขั้นที่ 5 สรุปปัจจัยที่ส่งเสริม ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค และปัญหาที่เกี่ยวข้องในการทดลองใช้โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน และแนวทางวิเคราะห์ผลเพื่อสรุปผลการดำเนินงานโปรแกรม โดยมีรายละเอียดดังนี้

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลปัจจัยส่งเสริม ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค และปัญหาที่เกี่ยวข้องในการทดลองใช้โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนโดยให้ผู้เข้าร่วมโปรแกรมตอบแบบประเมินผลโปรแกรมโดยรวมหลังจากการดำเนินโปรแกรมเสร็จสิ้นลง

ขั้นที่ 6 ผู้วิจัยนำเสนอรูปแบบโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่เป็นผลจากการวิจัยโดยนำข้อมูลปัจจัยส่งเสริม ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค และปัญหาที่เกี่ยวข้องในการทดลองใช้โปรแกรม มาปรับปรุงโปรแกรม

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยทั้ง 4 ระยะ แสดงตามแผนภาพที่ 3.6

แผนภาพที่ 3. 6 แสดงขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ผลการศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน

ระยะที่ 2 ผลการพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน

ระยะที่ 3 ผลการทดลองใช้โปรแกรมส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน

ระยะที่ 4 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ปัจจัยที่สนับสนุน ปัญหาและอุปสรรค เมื่อนำโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่พัฒนาขึ้นไปใช้

ระยะที่ 1 ผลการศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน

โดยที่การศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการการเรียนรู้ สามารถทำได้ผ่าน 3 ทางคือการศึกษจากเอกสาร จากผู้ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มผู้เรียน และจากกลุ่มผู้เรียนเองในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการการเรียนรู้ในการจัดการการเงินส่วนบุคคลจากการศึกษาผ่านเอกสาร ศึกษาผ่านผู้ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มผู้เรียนด้วยการสัมภาษณ์ และศึกษาผ่านกลุ่มผู้เรียนด้วยการใช้แบบสอบถาม ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

การศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการการเรียนรู้ แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ครูและวิทยากรผู้เชี่ยวชาญ

ตอนที่ 2 การศึกษาปัญหาและความต้องการการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน โดยใช้แบบสอบถาม นักศึกษากศน. วัยกลางคนในเขตกรุงเทพมหานคร

โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ครูและวิทยากรผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 6 ท่าน ได้ข้อแนะนำจากกลุ่มตัวอย่าง สรุปเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1) ด้านสภาพ ปัญหาการจัดการการเงินส่วนบุคคล 2) ด้านความต้องการการเรียนรู้ในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคนดังต่อไปนี้

1. ด้านสภาพ ปัญหาในการจัดการการเงินส่วนบุคคล

วิทยากรจากตลาดหลักทรัพย์ลำดับที่ 3 (สัมภาษณ์, 20 ตุลาคม 2555)

กลุ่มผู้เรียนผู้ใหญ่วัยกลางคนส่วนใหญ่มักมีความระมัดระวังเกี่ยวกับการใช้จ่ายและการก่อกวนของตนเอง แต่อาจมีปัญหาการควบคุมการใช้จ่ายของลูกหลาน

วิทยากรจากกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ 2 ท่าน (สัมภาษณ์, 10 ตุลาคม 2555)

กลุ่มผู้เรียนของกรมฯมีทั้งเกษตรกรและคนในหน่วยงานองค์กรต่างๆ เช่น ทหาร ข้าราชการชั้นผู้น้อย ความสนใจของผู้เรียนจึงหลากหลายผู้เรียนผู้ใหญ่ส่วนใหญ่ฟังแต่ไม่นำไปปฏิบัติ จึงจำเป็นต้องสร้างแรงจูงใจให้ตรงกับจริตของผู้เรียนแต่ละกลุ่ม เช่น เกษตรกร จะกำหนดให้ใช้บันทึกบัญชีครัวเรือน เป็นส่วนหนึ่งในการขอกู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ เป็นต้นการเริ่มต้นบรรยากาศการเรียนสำคัญที่สุด ผู้เรียนวัย 40-60 ปี มีเรื่องพูดคุยเกี่ยวกับชีวิตประจำวันของตนเองเยอะ ผู้เรียนกลุ่มที่เป็นผู้ใหญ่มักมีความระมัดระวัง ไม่มีการใช้จ่ายฟุ่มเฟือย เนื้อหาเกี่ยวกับการจัดการค่าใช้จ่ายฟุ่มเฟือยอาจไม่ได้รับความสนใจประเด็นการเล่นหวย กลุ่มผู้มีรายได้น้อย ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของเขา การแนะนำให้เลิกจะไม่ได้ผลและผู้เรียนส่วนใหญ่จะต่อต้าน จึงใช้วิธีให้ผู้เรียนจดบันทึก แล้วพิจารณาค่าใช้จ่ายซื้อหวยแต่ละเดือน เปรียบเทียบกับเงินรางวัลที่ได้แทนอุปสรรคที่ทำให้ชาวบ้านไม่อยากบันทึกบัญชีครัวเรือนอีกประการหนึ่ง คือ อาจมีค่าใช้จ่ายบางอย่างที่ไม่ต้องการให้คนในครอบครัวล่วงรู้ ซึ่งผู้สอนสามารถแนะนำเทคนิคในการบันทึกค่าใช้จ่ายดังกล่าวด้วยรหัสพิเศษได้ ที่สำคัญผู้สอนต้องเน้นให้ผู้เรียนเห็นประโยชน์ของการบันทึกบัญชีครัวเรือนเป็นประจำ และมีการตรวจเยี่ยมอย่างต่อเนื่อง

ครูกศน.จากเขตคลองเตย (สัมภาษณ์, 27 ตุลาคม 2555)

กลุ่มผู้เรียนผู้ใหญ่วัยกลางคนส่วนใหญ่มาเรียนเพื่อต้องการวุฒิการศึกษาไปใช้ในการทำงานตามความต้องการของต้นสังกัด ผู้เรียนผู้ใหญ่มีลักษณะน้ำเต็มแก้ว คือคิดว่ารู้มาแล้ว ไม่ค่อยเชื่อใครง่ายๆ ผู้เรียนส่วนใหญ่ขาดทักษะในการคิด วิเคราะห์ อย่างเป็นระบบไม่ชอบการท่องจำ

สรุปได้ว่า สภาพและปัญหาด้านการจัดการการเงินของผู้ใหญ่วัยกลางคน กลุ่มผู้เรียนผู้ใหญ่วัยกลางคนส่วนใหญ่มักมีความระมัดระวังเกี่ยวกับการใช้จ่ายและการก่อกวนของตนเองแต่อาจมีปัญหา

การควบคุมค่าใช้จ่ายของลูกหลาน ผู้ใหญ่วัยกลางคนกลุ่มผู้มีรายได้น้อยถึงปานกลาง ถือว่าการเล่นหวยเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของเขา ผู้เรียนผู้ใหญ่มักมีความเชื่อมั่นในประสบการณ์ของตนเอง ไม่ค่อยเชื่อใครง่ายๆ นักศึกษาผู้ใหญ่ทุกคนส่วนใหญ่ขาดทักษะในการคิด วิเคราะห์ อย่างเป็นระบบ ไม่ชอบการท่องจำ

2. ด้านความต้องการการเรียนรู้ในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน แบ่งออกเป็น 2 ส่วนย่อย คือ 2.1 ด้านเนื้อหาสาระการเรียนรู้ในการจัดการการเงินส่วนบุคคล และ 2.2 ด้านความต้องการกิจกรรมการเรียนรู้และรูปแบบ (เทคนิค) ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2.1 ด้านเนื้อหาสาระการเรียนรู้ในการจัดการการเงินส่วนบุคคล

วิทยากรจากตลาดหลักทรัพย์ลำดับที่ 1 (สัมภาษณ์, 5 ตุลาคม 2555)

เนื้อหาในด้านการลงทุน การจัดการความเสี่ยง การจัดการเกี่ยวกับทรัพย์สินมรดก จะเป็นเรื่องใกล้ตัวในกลุ่มผู้เรียนเป้าหมายที่เป็นนักศึกษาทุกคน วัยกลางคน ควรจะนำเนื้อหาที่อยู่ในความสนใจของชาวบ้านเข้ามาเสริมแทน เช่น การจัดการเรื่องหนี้บัตรเครดิต เทคนิคการออม ซึ่งสามารถหาได้จากพ็อกเก็ตบุ๊กในท้องตลาด

วิทยากรจากตลาดหลักทรัพย์ลำดับที่ 2 (สัมภาษณ์, 6 ตุลาคม 2555)

การจัดเนื้อหาของการเรียนรู้ในผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักศึกษาทุกคน วัยกลางคน ควรคำนึงถึงความยากง่ายของเนื้อหาบทเรียน อาจนำเนื้อหาจากหนังสือที่ใช้เป็นบทเรียนให้นักเรียนในระดับประถมปลายหรือระดับมัธยม ที่จัดทำและเผยแพร่โดยตลาดหลักทรัพย์เข้ามาเสริมได้

วิทยากรจากตลาดหลักทรัพย์ลำดับที่ 3 (สัมภาษณ์, 20 ตุลาคม 2555)

เนื้อหาการจัดการการเงินในผู้ใหญ่วัยกลางคนกลุ่มเป้าหมาย ควรเน้นในด้านการจัดการสภาพคล่อง การบริหารหนี้ และการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ อาจจะทำให้ผู้เรียนได้มีหนังสืออ่านนอกเวลาที่เป็นเนื้อเรื่องย่อยเบาๆ ไม่เป็นวิชาการจนเกินไป

ครูคน.จากเขตคลองเตย (สัมภาษณ์, 27 ตุลาคม 2555)

หลักสูตรของกศน.มีเนื้อหาเกี่ยวกับบัญชีครัวเรือน เศรษฐกิจพอเพียง และการออมเงิน อยู่บ้าง แต่ไม่เคยมีวิชาการจัดการการเงินส่วนบุคคล เนื้อหาการจัดการเงินสดไม่ให้ขาดมือ น่าจะมีความจำเป็นที่สุด

สรุปได้ว่าผู้จัดโปรแกรมควรระมัดระวังเรื่องความยากง่ายของเนื้อหาบทเรียนให้เหมาะสมกับความรู้พื้นฐานของกลุ่มผู้เรียนเป้าหมาย อาจจะทำให้ผู้เรียนได้มีหนังสืออ่านนอกเวลาที่เป็นเนื้อเรื่องย่อยเบาๆ ไม่เป็นวิชาการจนเกินไป เนื้อหาที่คัดเลือกมาจากตำราการเงินส่วนบุคคลบางส่วน อาจมีความล้าหน้าเกินกว่าความต้องการจำเป็นของกลุ่มผู้เรียนเป้าหมายคน.วัยกลางคน ได้แก่ เนื้อหาในด้านการลงทุน การจัดการความเสี่ยง การจัดการเกี่ยวกับทรัพย์สินมรดก ที่สามารถจะตัด

ออกได้ แต่ควรเน้นในด้านการจัดการสภาพคล่องมากที่สุด การบริหารหนี้ การวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ และการเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเงินเป็นลำดับรองลงมา และควรเพิ่มเนื้อหาในส่วนที่เป็นความจำเป็นใกล้ตัว เช่น การจัดการเรื่องหนี้บัตรเครดิต เทคนิคการออม ซึ่งสามารถหาได้จากพ็อกเก็ตบุ๊กในท้องตลาด หรืออาจนำเนื้อหาจากหนังสือที่ใช้เป็นบทเรียนให้กับนักเรียนในระดับประถมปลายหรือระดับมัธยม ที่จัดทำและเผยแพร่โดยตลาดหลักทรัพย์เข้ามาเสริมได้

2.2 ด้านความต้องการกิจกรรมการเรียนรู้และรูปแบบ (เทคนิค) ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

วิทยากรจากตลาดหลักทรัพย์ลำดับที่ 1 (สัมภาษณ์, 5 ตุลาคม 2555)

ควรเลือกเทคนิคการสอนให้เข้ากับจริตของกลุ่มผู้เรียนกลุ่มชาวบ้าน ควรใช้ภาษากายให้มาก เช่น การสร้างสมดุลการเงินของครัวเรือน สามารถใช้แขนซ้ายแทนรายรับ แขนขวาแทนรายจ่าย เป็นต้น การสอนควรเน้นกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้ตัวอย่างเป็นภาพที่สื่อความได้ชัดเจน เช่น ภาพการเติมน้ำใส่หม้อที่รั่ว เพื่อถ่ายทอด และสร้างการมีส่วนร่วม กิจกรรมบทบาทสมมติก็น่าจะใช้ได้ผล โดยกำหนดบทบาทสมมติให้ผู้เรียนแต่ละคนร่วมเล่นเกม แล้วผู้ดำเนินการสอนแจ้งเหตุการณ์ต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อการเงินของครัวเรือน เพื่อให้กลุ่มผู้เรียนปรึกษากันแล้วมานำเสนอการแก้ปัญหา เป็นต้น

ด้านรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ควรระวังหากจะเชิญวิทยากรมาบรรยาย ต้องแน่ใจว่าวิทยากรสามารถสร้างสีสันให้ชั้นเรียน การบรรยายมีความเข้าใจ ถ้าเป็นนักวิชาการไม่น่าจะดี การมอบหมายการบ้าน หรือสัญญาณการเรียนรู้ ไม่น่าจะจะได้ผล เพราะผู้เรียนอาจไม่ทำหากไม่มีแรงจูงใจเพียงพอ ส่วนการจัดทัศนศึกษา ไม่น่าจะเหมาะ เพราะคนไทยชอบเที่ยวและตื่นเต้นกับบรรยากาศ มากกว่าสาระการเรียนรู้

วิทยากรจากตลาดหลักทรัพย์ลำดับที่ 2 (สัมภาษณ์, 6 ตุลาคม 2555)

การเริ่มต้นบทเรียนทุกบทมีความสำคัญมาก ผู้สอนต้องชวนผู้เรียนคิดก่อน เพื่อสร้างความสนใจและการมีส่วนร่วม เช่น การเริ่มบทเรียนการวางแผนการเงิน ผู้สอนต้องชวนให้ผู้เรียนคิดก่อนว่าทำไมต้องวางแผน เพื่อให้ผู้เรียนตั้งเป้าหมาย แล้วจึงค่อยร่วมกันหาวิธีที่จะบรรลุเป้าหมายจากชั้นเรียน การใช้กรณีศึกษา (case study) เล่าเป็นโจทย์ แล้วให้ผู้เรียนร่วมฝึกแก้ปัญหา ก็ สามารถสร้างความสนใจและการมีส่วนร่วมได้ดีสำหรับผู้เรียนผู้ใหญ่

ด้านรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ขึ้นอยู่กับระยะเวลาของการอบรม หากเป็นช่วงสั้นๆติดต่อกันใน 1 สัปดาห์ การมอบหมายการบ้าน หรือสัญญาณการเรียนรู้ ไม่เหมาะ เพราะผู้ใหญ่มีภาระนอกจากการเรียนมาก อาจไม่มีเวลาเพียงพอ การเรียนการสอนด้านการเงินที่ต้องมีการคำนวณ ควรจัดให้มีเครื่องทุ่นแรงเพื่อช่วยย่นระยะเวลาในการคำนวณ เช่น โปรแกรมการคำนวณเงินสะสมก่อนวัยเกษียณ ที่ผู้เรียนสามารถกรอกข้อมูลความต้องการและรายได้-รายจ่ายเบื้องต้นได้ง่ายๆ แล้ว

ให้โปรแกรมคำนวณจำนวนเงินที่ต้องเก็บสะสมให้แต่ละคน เป็นต้น ส่วนการจัดกิจกรรมทัศนศึกษา
ดีแต่เสียค่าใช้จ่ายสูง

วิทยาการจากตลาดหลักทรัพย์ลำดับที่ 3 (สัมภาษณ์, 20 ตุลาคม 2555)

การจัดการอบรมที่มีระยะเวลายาวนานให้แก่ผู้ใหญ่วัยกลางคน ต้องออกแบบ
กิจกรรมให้มีความน่าสนใจ และควรมีช่วงพักบ่อยๆ ควรมีการแบ่งชอยเนื้อหาเป็นส่วนย่อยเพื่อ
ต่อการทำความเข้าใจ เครื่องมือเพื่อช่วยจำในการบันทึกค่าใช้จ่ายเป็นสิ่งจำเป็น และควรเป็นแบบ
พกพาง่าย เช่น สมุดออมเงินที่ตลาดหลักทรัพย์จัดทำขึ้น มีขนาดและรูปแบบเหมือนสมุดเงินฝาก
ธนาคาร เป็นต้น

ด้านรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้ใหญ่วัยกลางคนมีประสบการณ์มาก การเปิดโอกาสให้
แสดงความคิดเห็นแบ่งปันประสบการณ์จะช่วยดึงความสนใจ การเชิญวิทยากรต้องพิจารณาให้
เหมาะสมกับวัยและความสนใจของกลุ่มผู้เรียน ควรจัดให้มีการฝึกปฏิบัติในทุกๆ หัวข้อหากเวลาเอื้อ
อำนวยความสะดวกมอบหมายการบ้าน หรือสัญญาการเรียนรู้ ไม่น่าจะเหมาะกับกลุ่มผู้เรียนผู้ใหญ่
วัยกลางคนหรือไม่ส่วนการจัดกิจกรรมทัศนศึกษา อาจไม่เหมาะสมกับเนื้อหา

วิทยาการจากกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ 2 ท่าน (สัมภาษณ์, 10 ตุลาคม 2555)

รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ขึ้นอยู่กับงบประมาณและระยะเวลาในการอบรม
การจัดกิจกรรมทัศนศึกษานอกสถานที่ ไม่เหมาะกับกลุ่มเกษตรกรเพราะต้องทำงานกลางวัน เวลา
ที่ใช้ในการอบรมมักเป็นช่วงเย็นหลังเสร็จภารกิจ การระดมความคิดเห็นขึ้นกับกลุ่มผู้เรียน บางกลุ่ม
ไม่กล้าแสดงออก การมอบหมายการบ้าน ต้องวางแผนกำหนดแรงจูงใจให้สูงพอที่ผู้เรียนจะให้ความ
ร่วมมือ ส่วนสัญญาการเรียนรู้ไม่น่าจะเหมาะกับชาวบ้านจะเข้าใจหรือไม่ว่าเป็นอะไร

ครูกศน.จากเขตคลองเตย (สัมภาษณ์, 27 ตุลาคม 2555)

หากจะจัดอบรมช่วงวันหยุดอาจไม่ได้รับความร่วมมือหากไม่มีการสนับสนุนค่าใช้จ่าย
สิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนของเขตคลองเตยมีความพร้อมปานกลาง คือ มีพรินเตอร์ให้
ส่งออกผลพิมพ์ได้ แต่อินเตอร์เน็ตยังไม่เปิดบริการให้นักเรียนใช้

ด้านรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การอภิปรายกลุ่มที่เปิดโอกาสให้ได้พูดคุย
ปรึกษากับเพื่อนร่วมชั้นเรียน จะช่วยทำให้ไม่เบื่อ นักศึกษาชอบแสดงความคิดเห็นของตัวเอง
โดยเฉพาะวัยกลางคน ต้องมีกิจกรรมเสริมให้เกิดการเคลื่อนไหวร่างกาย สัญญาการเรียนรู้สำหรับ
นักศึกษา กศน. วัยกลางคนสามารถทำได้ โดยจัดในรูปแบบกิจกรรมที่อยู่ในความสนใจ การฝึกปฏิบัติ
ในห้องเรียน หากให้เขียนไม่ดีเพราะนักศึกษาไม่ชอบเขียนเยาะ แต่ถ้าเป็นการทำกิจกรรม โดยเฉพาะ
กิจกรรมแข่งกันระหว่างกลุ่ม จะได้รับความสนใจมาก วิทยากรรับเชิญ ขึ้นอยู่กับความสามารถของ
วิทยากรว่าจะดึงความสนใจและสร้างการมีส่วนร่วมได้หรือไม่ส่วนใหญ่ นักศึกษา กศน. วัยกลางคนชอบ

อะไรที่เป็นสูตรสำเร็จ อยากให้บอกเป็นขั้นเป็นตอนเลยว่าต้องทำอะไรอย่างไร วันเวลาในการอบรม ควรเป็นทุกวันอาทิตย์หรือวันหยุดนักขัตฤกษ์ เพราะนักศึกษาส่วนใหญ่ต้องทำงานวันเสาร์

สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้ใหญ่วัยกลางคนการเริ่มต้นบทเรียนทุกบทมีความสำคัญมาก ผู้สอนต้องชวนผู้เรียนคิดก่อน เพื่อสร้างความสนใจและการมีส่วนร่วม ควรใช้ภาษา กายให้มาก การเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นแบ่งปันประสบการณ์จะช่วยดึงความสนใจได้มาก การใช้กรณีศึกษาแล้วให้ผู้เรียนร่วมฝึกแก้ปัญหาที่มีความเหมาะสมกับผู้เรียนผู้ใหญ่วัยกลางคนต้องเน้น กิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้ตัวอย่างเป็นภาพที่สื่อความได้ชัดเจนผู้เรียนผู้ใหญ่ส่วนใหญ่ฟังแต่ไม่นำไป ปฏิบัติ จึงควรจัดให้มีการฝึกภาคปฏิบัติให้มาก การจัดการอบรมที่มีระยะเวลายาวนานควรมีการแบ่ง ขอยเนื้อหาเป็นส่วนย่อยเพื่อช่วยต่อการทำความเข้าใจให้แก่ผู้เรียนผู้ใหญ่วัยกลางคน การจัดกิจกรรม การเรียนรู้ระหว่างวันควรมีช่วงพักบ่อยๆ สื่อการเรียนด้านเครื่องมือเพื่อใช้ช่วยจำในการบันทึก ค่าใช้จ่ายเป็นสิ่งจำเป็น และควรเป็นแบบพกพาง่ายควรจัดให้มีเครื่องทุนแรงเพื่อช่วยย่นระยะเวลาใน การคำนวณ เช่น โปรแกรมการคำนวณวันเวลาในการอบรมควรเป็นทุกวันอาทิตย์หรือวันหยุดนักขัต ฤกษ์

ด้านรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควรเลือกเทคนิคการสอนให้เข้ากับจริตของกลุ่ม ผู้เรียนกลุ่มผู้ใหญ่วัยกลางคน กิจกรรมเกมแข่งขันจะสร้างความตื่นตัว โดยเฉพาะต้องเน้นการฝึก ปฏิบัติในห้องเรียน การเชิญวิทยากรมาบรรยายต้องมั่นใจว่าวิทยากรสามารถสร้างสีสันให้ชั้นเรียนและ มีความเข้าใจเพียงพอ การเรียนการสอนด้านการเงินที่ต้องมีการคำนวณ ไม่ควรจัดการจัดกิจกรรม ทัศนศึกษาออกสถานที่เพราะจะควบคุมด้านเวลาและค่าใช้จ่ายได้ยาก

ผู้วิจัยได้นำผลสัมฤทธิ์ ไปใช้ในการพัฒนาเนื้อหาการเรียนรู้ และการพัฒนา แบบสอบถามเพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะ ในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคนต่อไป

ตอนที่ 2 การศึกษาปัญหาและความต้องการการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและ ทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน โดยใช้แบบสอบถามนักศึกษาคนวัย กลางคนในเขตกรุงเทพมหานครจำนวน 6 เขต ได้ข้อมูลแบ่งเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลภูมิหลังของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ข้อมูลสภาพและปัญหาการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการการเงินส่วนบุคคลของผู้ใหญ่ วัยกลางคน

ส่วนที่ 3 ข้อมูลความต้องการการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการการเงินส่วนบุคคลของผู้ใหญ่ วัย กลางคน

ส่วนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลภูมิหลังของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ปราบกฏรายละเอียดดังต่อไปนี้
 ตารางที่ 4.1 แสดงข้อมูลภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง

ลักษณะภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน(คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	112	29.95
หญิง	262	70.05
รวม	374	100
2. อายุ		
40 - 49 ปี	268	71.66
50 - 60 ปี	106	28.34
รวม	374	100
3. อาชีพ		
ลูกจ้างรายวัน	70	18.72
ลูกจ้างรายเดือน	188	50.27
เจ้าของหาบเร่แผงลอย	4	1.07
เจ้าของกิจการขนาดเล็ก	64	17.11
รับเหมาก่อสร้าง	3	0.80
ว่างงาน	34	9.09
อื่นๆ	11	2.94
รวม	374	100
4. ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	123	32.89
มัธยมศึกษาต้น	90	24.06
มัธยมศึกษาปลาย	147	39.30
อื่นๆ	14	3.74
รวม	374	100

ตารางที่ 4.1 แสดงข้อมูลภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง (ต่อ)

ลักษณะภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน(คน)	ร้อยละ
5. ช่องทางการใช้อินเทอร์เน็ต(เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ไม่ใช่	194	51.87
ใช้จากร้านอินเทอร์เน็ต	24	6.42
ใช้จากที่ทำงาน	59	15.78
ใช้จากที่บ้าน	97	25.94
ใช้จากมือถือ	80	21.39
รวม	374	100
6. ประสบการณ์เข้ารับการอบรมด้านการจัดการการเงินส่วนบุคคล		
ไม่เคย	318	85.03
เคย	56	14.97
รวม	374	100

จากตารางที่ 4.1 พบว่ากลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิง 262 คนจาก 374 คน คิดเป็นร้อยละ 70.05 มีอายุระหว่าง 40-49 ปี 268 คนจาก 374 คน คิดเป็นร้อยละ 71.66 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ 188 คน จาก 374 คน คิดเป็นร้อยละ 50.27 เป็นลูกจ้างรายเดือน รองลงมา 70 คน คิดเป็นร้อยละ 18.72 เป็นลูกจ้างรายวัน และ 64 คน คิดเป็นร้อยละ 17.11 เป็นเจ้าของกิจการขนาดเล็ก มีเพียง 34 คน คิดเป็นร้อยละ 9.09 ที่เป็นผู้ว่างงาน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ 147 คนจาก 374 คน คิดเป็นร้อยละ 39.30 มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาปลาย 123 คน คิดเป็นร้อยละ 32.89 มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา กลุ่มตัวอย่างเกินกว่าครึ่งหนึ่ง คือ 194 คนจาก 374 คน คิดเป็นร้อยละ 51.87 ไม่ใช่ อินเทอร์เน็ต กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ 318 คนจาก 374 คน คิดเป็นร้อยละ 85.03 ไม่เคยมีประสบการณ์เข้ารับการอบรมด้านการจัดการการเงินส่วนบุคคล

ส่วนที่ 2 ข้อมูลสภาพและปัญหาการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการการเงินส่วนบุคคล

ตารางที่ 4.2 แสดงค่าความถี่และร้อยละเกี่ยวกับสภาพ ด้านการจัดการเงินสดไม่ให้ขาดมือ

ข้อความ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
1.1. รายได้ของตนเอง		
ไม่มีรายได้	28	7.49
รายเดือนต่ำกว่า 9,000 บาท	97	25.94
รายเดือน 9,001 - 15,000 บาท	114	30.48
รายเดือนสูงกว่า 15,000 บาท	61	16.31

ตารางที่ 4.2 แสดงค่าความถี่และร้อยละเกี่ยวกับสภาพ ด้านการจัดการเงินสดไม่ให้ขาดมือ (ต่อ)

ข้อความถาม	จำนวน(คน)	ร้อยละ
รายวันต่ำกว่า 300 บาท	11	2.94
รายวัน 301-500 บาท	15	4.01
รายวันสูงกว่า 500 บาท	5	1.34
รายได้ไม่แน่นอน	43	11.50
รวม	374	100.00
1.2. การหารายได้เสริมจากงานประจำ		
ไม่หารายได้เสริม	201	53.74
ทำงานล่วงเวลาจากงานประจำ	60	16.04
หารายได้เสริมอื่นจากงานหลัก	113	30.21
รวม	374	100.00
1.3. ท่านมีภาระต้องดูแลสมาชิกในครอบครัวที่ไม่มีรายได้ ได้แก่ คู่สมรส ลูกหลาน ญาติผู้ใหญ่ ฯลฯ หรือไม่		
มีจำนวน 1 - 2 คน	241	64.44
มีจำนวน 3 - 4 คน	73	19.52
มีจำนวน 5 คนขึ้นไป	39	10.43
ไม่มีภาระต้องดูแล	21	5.61
รวม	374	100.00
1.4. บ้านที่ท่านอาศัยอยู่ปัจจุบันเป็น		
บ้านเช่า/ห้องเช่า/อาศัยผู้อื่นอยู่ที่ต้องจ่ายค่าที่พัก	175	46.79
บ้านของพ่อแม่/คู่สมรส/บ้านพักที่หน่วยงานจัดให้ โดยไม่ต้องจ่ายค่าเช่า	85	22.73
บ้านของท่านเอง	113	30.21
อื่นๆ	1	0.27
รวม	374	100.00
2. ท่านคำนึงถึงเรื่องใดมากที่สุดในการซื้ออาหารและของ ใช้จำเป็นในชีวิตประจำวัน		
ความสะดวก	63	16.84
ภาพลักษณ์ / ชื่อเสียงของสินค้า	12	3.21
ของแถม / โปรโมชั่นลดราคา	25	6.68

ตารางที่ 4.2 แสดงค่าความถี่และร้อยละเกี่ยวกับสภาพ ด้านการจัดการเงินสดไม่ให้ขาดมือ (ต่อ)

ข้อความ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ความชอบของสมาชิกในครอบครัวโดยไม่เกี่ยว		
ราคา	21	5.61
ความคุ้มค่าเมื่อเปรียบเทียบกับราคา	253	67.65
อื่นๆ	0	0.00
รวม	374	100.00
3. ในการซื้อสินค้า-บริการที่มีราคาสูง เช่น เครื่องใช้ไฟฟ้า คอมพิวเตอร์ รถยนต์ บริการทัวร์ท่องเที่ยว ฯลฯ ปัจจุบันที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อของท่านที่สุดคือ		
ความเห็นของสมาชิกในครอบครัว	159	42.51
เห็นเพื่อนบ้าน / เพื่อนร่วมงานซื้อหรือใช้บริการ	14	3.74
ภาพลักษณ์ / ชื่อเสียงของสินค้า	57	15.24
การโฆษณาประชาสัมพันธ์ของผู้ขาย	71	18.98
ของแถม / โปรโมชั่นลดราคา	21	5.61
อื่นๆความจำเป็น	52	13.90
รวม	374	100.00
4. ท่านสูบบุหรี่ ดื่มสุรา เบียร์ ไวน์หรือเสพลิงมีนเมาอื่น บ้างหรือไม่		
เสพเป็นประจำ	13	3.48
เสพบางครั้งคราว	87	23.26
เสพเฉพาะในงานเลี้ยงและเทศกาลรื่นเริง	81	21.66
ไม่เสพ	193	51.60
รวม	374	100.00
4. ท่านสูบบุหรี่ ดื่มสุรา เบียร์ ไวน์หรือเสพลิงมีนเมา หรือไม่		
เสพเป็นประจำ	13	3.48
เสพบางครั้งคราว	87	23.26
เสพเฉพาะในงานเลี้ยงและเทศกาลรื่นเริง	81	21.66
ไม่เสพ	193	51.60
รวม	374	100.00

ตารางที่ 4.2 แสดงค่าความถี่และร้อยละเกี่ยวกับสภาพ ด้านการจัดการเงินสดไม่ให้ขาดมือ (ต่อ)

ข้อความ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
5. ท่านหรือสมาชิกในครอบครัวของท่าน เล่นการพนัน (เช่นซื้อลอตเตอรี่ แทงหวยใต้ดิน เล่นไพ่ ชนไก่ ตู๋ม้า แทง ม้าแข่ง พนันมวย เข้าบ่อนพนันบอล) หรือไม่		
ไม่เล่นการพนันทุกชนิด	138	36.90
เล่นการพนันบางครั้งคราวเพื่อความบันเทิง โดย จำกัดวงเงินไม่ให้กระทบต่อรายจ่ายประจำ	93	24.87
เล่นการพนันเพื่อลุ้นโชคเป็นประจำในวงเงิน เล็กน้อย	90	24.06
เล่นการพนันเพื่อการเสี่ยงโชคเป็นประจำในวงเงิน สูง	37	9.89
อื่นๆ	16	4.28
รวม	374	100.00
6. ท่านทราบหรือไม่ว่าค่าใช้จ่ายครัวเรือนของท่านมี สัดส่วนเช่นไร (เช่น เมื่อเทียบค่าใช้จ่ายรวมเป็น 100 บาท ท่านใช้สำหรับค่าอาหารกี่ส่วนค่าเดินทางกี่ส่วน ค่าเช่า ค่า บันเทิง ฯลฯ กี่ส่วน)		
ไม่ทราบเพราะไม่เห็นว่าคุณต้องจดจำ	26	6.95
ไม่ทราบเพราะไม่เคยบันทึกได้แต่สงสัยว่าเงินหมด ไปกับอะไร	101	27.01
ไม่ทราบเพราะไม่เคยนำบันทึกค่าใช้จ่ายมา วิเคราะห์	112	29.95
ทราบเพราะมีการจดบันทึกค่าใช้จ่ายและวิเคราะห์ เป็นประจำ	135	36.10
รวม	374	100.00
7. ท่านรู้จักบัญชีครัวเรือนหรือไม่		
ไม่เคยได้ยิน	13	3.48
เคยได้ยินมาบ้าง	138	36.90
รู้จักแต่ทำไม่เป็น	79	21.12
รู้จักและทำเป็น	144	38.50
รวม	374	100.00

จากตารางที่ 4.2 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ 114 คนจาก 374 คน คิดเป็นร้อยละ 30.48 มีรายได้ระหว่าง 9,001-15,000 บาทต่อเดือน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 25.94 มีรายได้ต่ำกว่าเดือนละ 9,000 บาท 64 คน คิดเป็นร้อยละ 16.31 มีรายได้สูงกว่าเดือนละ 15,000 บาท และ 43 คน คิดเป็นร้อยละ 11.50 มีรายได้ไม่แน่นอน กลุ่มตัวอย่างกว่าครึ่งหนึ่ง คือ 201 คนจาก 374 คน คิดเป็นร้อยละ 53.74 ไม่หารายได้เสริม กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ คือ 241 คนจาก 374 คน คิดเป็นร้อยละ 64.44 มีสมาชิกในครอบครัวที่ไม่มีรายได้ต้องดูแลจำนวน 1-2 คน มีเพียงกลุ่มตัวอย่าง 21 คน คิดเป็นร้อยละ 5.61 ที่ไม่มีภาระต้องดูแล กลุ่มตัวอย่างเกือบครึ่งหนึ่ง คือ 175 คนจาก 374 คน คิดเป็นร้อยละ 46.79 มีค่าใช้จ่ายเช่าที่อยู่อาศัย

ด้านพฤติกรรมการใช้จ่ายของกลุ่มตัวอย่าง ปัจจัยในการตัดสินใจซื้ออาหารและของใช้จำเป็นในชีวิตประจำวัน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ 253 คนจาก 374 คน คิดเป็นร้อยละ 67.65 คำนึงถึงความคุ้มค่าเมื่อเปรียบเทียบกับราคา มีเพียง 63 คน คิดเป็นร้อยละ 16.84 ที่คำนึงถึงความสะดวกสบาย ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้า-บริการที่มีราคาสูง กลุ่มตัวอย่างเกือบครึ่ง 159 จาก 374 คน คิดเป็นร้อยละ 42.51 คำนึงถึงความเห็นของสมาชิกในครอบครัว มีกลุ่มตัวอย่างเพียง 52 คน คิดเป็นร้อยละ 13.39 ที่คำนึงถึงความจำเป็นของครัวเรือน

ด้านพฤติกรรมการใช้จ่ายเกี่ยวกับอบายมุขของกลุ่มตัวอย่าง 193 คนจาก 374 คน คิดเป็นร้อยละ 51.61 ไม่สูบบุหรี่ ดื่มสุรา เบียร์ ไวน์ หรือเสฟสิ่งมีนเมา มีเพียง 13 คน คิดเป็นร้อยละ 3.48 ที่เสฟเป็นประจำ การใช้จ่ายเงินเกี่ยวกับการพนัน กลุ่มตัวอย่างเกือบครึ่งหนึ่ง คือ 183 คนจาก 374 คน คิดเป็นร้อยละ 48.93 เล่นการพนันบางครั้งคราวเพื่อความบันเทิง โดยจำกัดวงเงินไม่ให้กระทบต่อรายจ่ายประจำ หรือเล่นการพนันเพื่อลุ้นโชคเป็นประจำในวงเงินเล็กน้อย กลุ่มตัวอย่าง 138 คน คิดเป็นร้อยละ 36.90 ไม่เล่นการพนันใดๆ มีเพียง 37 คน คิดเป็นร้อยละ 9.89 เล่นการพนันเพื่อการเสี่ยงโชคเป็นประจำในวงเงินสูง

ส่วนพฤติกรรมในการดูแลค่าใช้จ่าย มีกลุ่มตัวอย่างเพียง 135 คนจาก 374 คิดเป็นร้อยละ 36.10 ที่ทราบพฤติกรรมการใช้จ่ายเพราะมีการจดบันทึกและวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายเป็นประจำ และมีกลุ่มตัวอย่างเพียง 144 คนจาก 374 คน คิดเป็นร้อยละ 38.50 ที่ทำบัญชีครัวเรือน

ตารางที่ 4.3 แสดงค่าความถี่และร้อยละเกี่ยวกับสภาพ ด้านการวางแผนการเงินส่วนบุคคล

ข้อความ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
8. ท่านทำงานประมาณครัวเรือนหรือไม่อย่างไร		
ไม่เคยทำและไม่รู้จัก	66	17.65
น่าสนใจแต่ทำไม่เป็น	99	26.47

ตารางที่ 4.3 แสดงค่าความถี่และร้อยละเกี่ยวกับสภาพ ด้านการวางแผนการเงินส่วนบุคคล (ต่อ)

ข้อความ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
เคยทำแผนงบประมาณแต่ไม่สามารถปฏิบัติตามแผนได้	128	34.22
ทำแผนงบประมาณและทบทวนผลปฏิบัติเป็นประจำ	81	21.66
รวม	374	100.00
9. ท่านทำกระแสเงินสดหรือไม่อย่างไร		
ไม่เคยทำและไม่รู้จัก	131	35.03
น่าสนใจแต่ทำไม่เป็น	122	32.62
เคยทำกระแสเงินสดเฉพาะช่วงที่มีวิกฤตการเงิน		
เกิดสภาพเงินขาดมือเท่านั้น	97	25.94
ทำกระแสเงินสดและเปรียบเทียบปรับให้เป็นจริงเป็นประจำ	24	6.42
รวม	374	100.00
10. ข้อความใดต่อไปนีตรงกับรูปแบบการใช้การเงินของท่านที่สุด		
ใช้ไม่พอต้องกู้ยืม	54	14.44
ใช้เท่าที่หาได้	84	22.46
ใช้เหลือค่อยเก็บ	167	44.65
เก็บก่อนส่วนที่เหลือจึงนำมาใช้	69	18.45
รวม	374	100.00
11. ท่านได้กำหนดเป้าหมายชีวิตหลังวัยเกษียณไว้อย่างไร		
ไม่เคยกำหนด	228	60.96
คิดไว้บ้างแต่ยังไม่ได้กำหนดชัดเจน	105	28.07
กำหนดไว้แล้วอย่างชัดเจน	41	10.96
รวม	374	100.00
12. ข้อใดอธิบายถึงการสำรวจสุขภาพการเงินของท่านได้ใกล้เคียงที่สุด		
ไม่มีความรู้เพียงพอที่จะสำรวจสุขภาพการเงินของตนเอง	327	87.43
รู้วิธีตรวจสอบสุขภาพการเงินแต่ไม่เคยทำ	29	7.75
รู้วิธีตรวจสอบสุขภาพการเงินและเคยทำเป็นบางครั้งคราว	10	2.67
รู้วิธีตรวจสอบสุขภาพการเงินและทำการสำรวจสุขภาพการเงินเป็นประจำ	8	2.14
รวม	374	100.00

ตารางที่ 4.3 แสดงค่าความถี่และร้อยละเกี่ยวกับสภาพ ด้านการวางแผนการเงินส่วนบุคคล (ต่อ)

ข้อความ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
13. ท่านเคยทำแผนการเงินส่วนบุคคลหรือไม่อย่างไร		
ไม่เคยทำและไม่รู้จัก	66	17.65
น่าสนใจแต่ทำไม่เป็น	129	34.49
เคยทำแผนการเงินส่วนบุคคลแต่ไม่สามารถปฏิบัติตามแผนได้	128	34.22
ทำแผนการเงินส่วนบุคคลและทบทวนผลปฏิบัติเป็นประจำ	51	13.64
รวม	374	100.00

จากตารางที่ 4.3 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ 164 คนจาก 374 คน คิดเป็นร้อยละ 44.12 ไม่สนใจทำแผนงบประมาณ หรือสนใจแต่ทำไม่เป็น 128 คนจาก 374 คน คิดเป็นร้อยละ 34.22 เคยทำแผนงบประมาณแต่ไม่สามารถปฏิบัติตามแผนได้ มีเพียง 81 คน คิดเป็นร้อยละ 21.66 ที่ทำแผนงบประมาณครัวเรือนและทบทวนผลปฏิบัติเป็นประจำ กลุ่มตัวอย่าง ด้านการจัดทำงบกระแสเงินสด กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ 253 คิดเป็นร้อยละ 67.65 ไม่เคยทำและไม่รู้จักงบกระแสเงินสด

ด้านรูปแบบการใช้จ่ายเงินของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ 167 คนจาก 374 คน คิดเป็นร้อยละ 44.65 มีพฤติกรรมการใช้จ่ายที่ไม่เน้นการออมแบบใช้เหลือค่อยเก็บ มีเพียง 69 คนจาก 374 คน คิดเป็นร้อยละ 18.45 ที่มีรูปแบบการใช้จ่ายเงินที่ให้ความสำคัญต่อการออมแบบเก็บก่อนส่วนที่เหลือจึงนำมาใช้ นอกจากนี้ยังพบว่ากลุ่มตัวอย่าง 228 คิดเป็นร้อยละ 60.96 ไม่เคยกำหนดเป้าหมายชีวิตหลังวัยเกษียณ มีเพียงกลุ่มตัวอย่าง 41 คนจาก 374 คน คิดเป็นร้อยละ 10.96 ที่กำหนดเป้าหมายชีวิตหลังวัยเกษียณไว้แล้วอย่างชัดเจน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ 327 คนจาก 374 คน คิดเป็นร้อยละ 87.43 ไม่มีความรู้เพียงพอที่จะสำรวจสุขภาพการเงินของตนเอง และมีกลุ่มตัวอย่างเพียง 51 คนจาก 374 คน คิดเป็นร้อยละ 13.64 ที่มีการทำแผนการเงินส่วนบุคคลและทบทวนผลปฏิบัติเป็นประจำ

ตารางที่ 4.4 แสดงค่าความถี่และร้อยละเกี่ยวกับสภาพ ด้านการเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเงิน

ข้อความ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
14.1. เมื่อท่านมีความจำเป็นต้องใช้เงินก้อนใหญ่ท่านนิยมพึ่งพาการเงินนอกระบบแบบใดในการจัดหาเงิน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ไม่เคยใช้การเงินนอกระบบ	161	43.05
เงินกู้ยืมจากญาติหรือคนรู้จักโดยไม่เสียดอกเบี้ย	134	35.83
เงินกู้นอกระบบ	39	10.43

ตารางที่ 4.4 แสดงค่าความถี่และร้อยละเกี่ยวกับสภาพ ด้านการเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเงิน(ต่อ)

ข้อความ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
การเล่นแชร์	81	21.66
การจําหน่ายจํานองกับเจ้าหนี้ในระบบ	32	8.56
อื่นๆ	5	1.34
รวม	374	100.00
14.2. ท่านมีหนี้จากการกู้ยืมแบบใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
เงินกู้ในระบบ	73	19.52
เงินกู้กองทุนหมู่บ้าน /เงินกู้จากหน่วยงานภาครัฐ	46	12.30
เงินกู้สหกรณ์ / เงินกู้ธนาคาร	82	21.93
สินเชื่อบัตรเงินสด /บัตรเครดิต	72	19.25
ไม่มี	153	40.91
รวม	374	100.00
14.3. ขณะนี้ท่านมีหนี้สินจากการกู้ยืม หรือใช้สินเชื่อเพื่อวัตถุประสงค์ใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ที่อยู่อาศัย	132	35.29
ยานพาหนะ	77	20.59
โทรศัพท์มือถือ-อุปกรณ์ไอที(แท็บเล็ตโน้ตบุค ฯลฯ)	29	7.75
เครื่องเรือนเครื่องใช้ในบ้าน	78	20.86
ของกินของใช้ประจำวัน	76	20.32
ไม่มีหนี้สิน	114	30.48
รวม	374	100.00
15.1. เมื่อท่านมีเงินเหลือเก็บท่านนิยมเลือกออมเงินนอกระบบแบบใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ไม่เคยใช้การออมนอกระบบ	144	38.50
เล่นแชร์	150	40.11
ลงทุนในแชร์ลูกโซ่เช่น แชร์น้ำมัน แชร์ทองคำ แชร์		
ท่องเที่ยว ฯลฯ ที่โฆษณาว่าให้ผลตอบแทนสูง	21	5.61
นำไปผ่อนชำระซื้อเครื่องใช้ไฟฟ้าเครื่องเรือน	26	6.95

ตารางที่ 4.4 แสดงค่าความถี่และร้อยละเกี่ยวกับสภาพ ด้านการเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเงิน(ต่อ)

ข้อความ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
อื่นๆ	33	8.82
ซื้อหวย/ลอตเตอรี่	65	17.38
รวม	374	100.00
15.2. ท่านมีรูปแบบการออมเงิน การลงทุนเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายหลังวัยกลางคนของท่านอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ไม่มีการออม การลงทุนใดๆ	93	24.87
ฝากเงินกับธนาคาร-สถาบันการเงิน	217	58.02
ลงทุนในสินทรัพย์ที่เกิดรายได้ประจำ เช่นรถแท็กซี่ให้เช่า	16	4.28
ทำประกันชีวิต	103	27.54
อื่นๆ	9	2.41
รวม	374	100.00
16.1. ท่านและสมาชิกในครอบครัว เคยประสบอุบัติเหตุ ภัยพิบัติหรือความเดือดร้อนที่ไม่คาดคิดได้บ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ทรัพย์สินเสียหายหรือได้รับบาดเจ็บจากอุบัติเหตุรถชน	93	24.87
บ้านหรือที่ทำกินถูกไฟไหม้ / ถูกน้ำท่วมเสียหาย	52	13.90
สมาชิกในครอบครัวป่วยด้วยโรคร้ายแรง	53	14.17
ผู้นำครอบครัวหรือสมาชิกผู้เป็นหลักในการหารายได้เสียชีวิตหรือไม่สามารถทำงานได้อีกต่อไป	60	16.04
อื่นๆ	156	41.71
รวม	374	100.00
16.2. ท่านมีวิธีรับมือต่อความเสี่ยงจากอุบัติเหตุภัยหรือความไม่แน่นอนของชีวิตอย่างไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ซื้อกรมธรรม์ประกันภัย ประกันสุขภาพ	224	59.89
เปิดบัญชีเงินฝากคุ้มครองชีวิต	132	35.29
ขอความช่วยเหลือจากญาติและเพื่อนฝูง	22	5.88
รอรับความช่วยเหลือจากหน่วยงานต่างๆ	16	4.28
ไม่มี	52	13.90
รวม	374	100.00

ตารางที่ 4.4 แสดงค่าความถี่และร้อยละเกี่ยวกับสภาพ ด้านการเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเงิน(ต่อ)

ข้อความ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
17.1. ท่านรู้จักผลิตภัณฑ์ทางการเงินใดบ้างต่อไปนี้เป็นอย่างดี (เข้าใจประโยชน์ ข้อดี-ข้อด้อย ข้อควรระวัง ของผลิตภัณฑ์ทาง การเงินแต่ละชนิด) (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
บัตรเงินด่วน	100	26.74
บัตรเครดิต	118	31.55
สินเชื่อจำนำทะเบียนรถ	56	14.97
สินเชื่อรีไฟแนนซ์	27	7.22
เงินกู้-สินเชื่อจากธนาคาร-สถาบันการเงิน	54	14.44
สินเชื่อจากโรงรับจำนำ	55	14.71
สลากออมสิน	136	36.36
บัญชีเงินฝากธนาคาร(ออมทรัพย์ ฝากประจำสิน มัธยสถ์)	102	27.27
หลักทรัพย์กองทุนรวม กองทุน RMF/LTF	27	7.22
เงินฝากคุ้มครองในรูปแบบประกันชีวิต	69	18.45
กรมธรรม์ประกันสุขภาพ ประกันชีวิตประกันภัย ต่างๆ	59	15.78
ไม่รู้จักทุกผลิตภัณฑ์	12	3.21
รวม	374	100.00
17.2. หากมีเจ้าหน้าที่จากสถาบันการเงิน บริษัทประกันหลาย แห่งมาชวนท่านใช้บริการต่างๆ เช่น บัตรเครดิต ทำประกันชีวิต ซื้อกองทุนรวม ฯลฯ ท่านมักตัดสินใจเลือกใช้บริการโดยพิจารณา จากปัจจัยใดเป็นสำคัญที่สุด		
มีเพื่อนแนะนำ	42	11.23
เกรงใจเจ้าหน้าที่ผู้มาชวน	16	4.28
ของแถมถูกใจ	9	2.41
ฟรีค่าธรรมเนียมรายปี	8	2.14
สิทธิประโยชน์ที่มากกว่ารายอื่น	104	27.81
ความจำเป็นของตนเองในการใช้บริการนั้นๆ	162	43.32
อื่นๆ	33	8.82
รวม	374	100.00

จากตารางที่ 4.4 พบว่าความนิยมของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ 295 คนจาก 374 คน คิดเป็นร้อยละ 78.88 ไม่ใช้การเงินนอกระบบ หรือมักใช้การกู้ยืมเงินจากญาติหรือคนรู้จักโดยไม่เสียดอกเบี้ย และ 81 คนร้อยละ 21.66 ใช้การกู้จากการเล่นแชร์ มีเพียง 39 คน คิดเป็นร้อยละ 10.43 ที่นิยมใช้เงินกู้นอกระบบ กลุ่มตัวอย่าง 200 จาก 374 คน คิดเป็นร้อยละ 53.48 มีหนี้ในระบบ กลุ่มตัวอย่าง 153 คน คิดเป็นร้อยละ 40.91 ไม่มีหนี้จากการกู้ยืม มีเพียง 73 คน คิดเป็นร้อยละ 17.52 ที่มีหนี้เงินกู้นอกระบบ โดยวัตถุประสงค์ในการใช้สินเชื่อของกลุ่มตัวอย่าง 132 คนจาก 374 คน คิดเป็นร้อยละ 35.29 ใช้เพื่อที่อยู่อาศัย 78 คน คิดเป็นร้อยละ 20.86 ใช้สินเชื่อเพื่อซื้อเครื่องเรือนเครื่องใช้ในบ้าน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 20.59 ใช้สินเชื่อเพื่อซื้อยานพาหนะ และมี 76 คน คิดเป็นร้อยละ 20.32 ใช้สินเชื่อเพื่อซื้อของกินของใช้ประจำวัน

ด้านการออม กลุ่มตัวอย่าง 150 คนจาก 374 คน คิดเป็นร้อยละ 40.11 ระบุว่าออมเงินด้วยการเล่นแชร์ 144 คน คิดเป็นร้อยละ 38.50 ระบุว่าไม่เคยใช้การออมนอกระบบ แต่ที่น่าสนใจมีกลุ่มตัวอย่าง 65 คน คิดเป็นร้อยละ 17.38 ระบุว่าการซื้อหวยหรือลอตเตอรี่ถือเป็นการออม ส่วนรูปแบบการออม การลงทุน เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายหลังวัยกลางคน กลุ่มตัวอย่าง 217 คนจาก 374 คน คิดเป็นร้อยละ 58.02 ใช้การฝากเงินกับธนาคาร-สถาบันการเงิน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 27.54 ทำประกันชีวิต แต่ 93 คน คิดเป็นร้อยละ 24.87 ไม่มีการออม หรือการลงทุนใดๆ

ด้านความเสี่ยงจากอุบัติเหตุ ภัยพิบัติ หรือความเดือดร้อนที่ไม่คาดคิด กลุ่มตัวอย่าง 93 คนจาก 374 คน คิดเป็นร้อยละ 24.87 ระบุว่ามีสาเหตุมาจากอุบัติเหตุรถยนต์ 60 คน คิดเป็นร้อยละ 16.04 เกิดจากผู้นำครอบครัว หรือสมาชิกผู้เป็นหลักในการหารายได้เสียชีวิตหรือไม่สามารถทำงานได้อีกต่อไป 53 คน คิดเป็นร้อยละ 14.17 เกิดจากสมาชิกในครอบครัวป่วยด้วยโรคร้ายแรง และ 52 คน คิดเป็นร้อยละ 13.90 มีสาเหตุมาจากบ้านหรือที่ทำกิน ถูกไฟไหม้ / ถูกน้ำท่วมเสียหาย ส่วนวิธีรับมือต่อความเสี่ยงจากอุบัติเหตุ ภัยพิบัติ หรือความไม่แน่นอนของชีวิตของกลุ่มตัวอย่าง 224 คนจาก 374 คน คิดเป็นร้อยละ 59.89 ลดความเสี่ยงด้วยวิธีซื้อกรมธรรม์ประกันภัย หรือประกันสุขภาพ 132 คน คิดเป็นร้อยละ 35.29 ใช้วิธีเปิดบัญชีเงินฝากคุ้มครองชีวิต แต่ 52 คน คิดเป็นร้อยละ 13.90 ไม่มีการรับมือใดๆต่อความเสี่ยง ผลลัพธ์ทางการเงินที่กลุ่มตัวอย่างรู้จักมากที่สุด 4 อันดับแรก คือ สลากออมสิน (ร้อยละ 36.36) บัตรเครดิต (ร้อยละ 31.55) บัญชีเงินฝากธนาคาร (ร้อยละ 27.27) บัตรเงินด่วน (ร้อยละ 26.74) และเงินฝากคุ้มครองในรูปแบบประกันชีวิต (ร้อยละ 18.45) ตามลำดับ ส่วนปัจจัยในการตัดสินใจเลือกใช้ผลิตภัณฑ์การเงิน กลุ่มตัวอย่าง 162 คนจาก 374 คน คิดเป็นร้อยละ 43.32 พิจารณาจากความจำเป็นของตนเอง 104 คน คิดเป็นร้อยละ 27.81 พิจารณาจากสิทธิประโยชน์ที่ได้รับมากกว่ารายอื่น และ 42 คน คิดเป็นร้อยละ 11.23 ได้รับคำแนะนำจากเพื่อน

ตารางที่ 4.5 แสดงค่าความถี่และร้อยละของสภาพ ด้านการเพิ่มพูนความรู้และทักษะการเงินส่วนบุคคล

ข้อความถาม	จำนวน(คน)	ร้อยละ
18.1. เมื่อท่านต้องจัดการเงินของท่าน เช่น ฝากเงิน กู้เงิน ลงทุนหรือซื้อ กรรมธรรม์ประกันต่างๆ ท่านหาข้อมูลด้วยวิธีการใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
พูดคุยสอบถามคนรู้จัก	151	40.37
ฟังวิทยุ-ดูโทรทัศน์	53	14.17
ค้นหาข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต	55	14.71
เข้าชมงานมหกรรมการเงิน	21	5.61
สอบถามจากเจ้าหน้าที่ของธนาคาร-สถาบันการเงิน	254	67.91
อื่นๆ	1	0.27
รวม	374	100.00
18.2. ท่านมีความรู้และสามารถทำสิ่งใดดังต่อไปนี้ได้อย่างเชี่ยวชาญ (สามารถจดบันทึก คิด คำนวณวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูล เพื่อใช้ตัดสินใจ ได้คล่องแคล่ว) (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
จัดทำบัญชีครัวเรือน	95	25.40
คำนวณดอกเบี้ยทบต้น	31	8.29
จัดทำงบประมาณครัวเรือน	50	13.37
สร้างแผนการออมเพื่อเป้าหมายเฉพาะเช่น การศึกษาของบุตร หลาน การซื้อที่อยู่อาศัย เพื่อชีวิตหลังวัยทำงาน	75	20.05
วิเคราะห์เปรียบเทียบข้อแตกต่างของผลิตภัณฑ์ทางการเงินเช่น เงินกู้ เงินฝากกรรมธรรม์ประกันประเภทต่างๆที่สถาบันนำเสนอ	22	5.88
วิเคราะห์ความจำเป็นและกำหนดรายการอาหารของใช้ ประจำ ครัวเรือน	103	27.54
เปรียบเทียบราคาอาหารของใช้จำเป็น ว่าสินค้ายี่ห้อใดมี คุณภาพและราคาสมเหตุสมผล	169	45.19
ไม่เชี่ยวชาญสิ่งใดเลย	14	3.74
รวม	374	100.00

จากตารางที่ 4.5 พบว่ากลุ่มตัวอย่าง 254 คน จาก 374 คน ร้อยละ 67.91 หาข้อมูลด้วยวิธีการสอบถามจากเจ้าหน้าที่ของธนาคาร- สถาบันการเงิน และ 151 ร้อยละ 40.37 หาข้อมูลด้วยวิธีพูดคุยสอบถามคนรู้จัก นอกจากนี้ยังพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้และทักษะด้านการเงินส่วนบุคคลดังนี้

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ 169 คนจาก 374 คน คิดเป็นร้อยละ 45.19 สามารถเปรียบเทียบราคาและคุณภาพอาหารหรือของใช้จำเป็นว่ามีความสมเหตุสมผล 103 คน คิดเป็นร้อยละ 27.54 สามารถวิเคราะห์ความจำเป็นและกำหนดรายการอาหาร ของใช้ ประจำครัวเรือน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 25.40 สามารถจัดทำบัญชีครัวเรือนได้ 75 คน คิดเป็นร้อยละ 20.05 สามารถสร้างแผนการออมเพื่อเป้าหมายเฉพาะ และ 50 คน คิดเป็นร้อยละ 13.37 สามารถจัดทำงบประมาณครัวเรือนได้

ตารางที่ 4.6 แสดงค่าความถี่และร้อยละเกี่ยวกับปัญหาด้านการจัดการเงินสัดไม่ให้ขาดมือ

ข้อความ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
1. ยอดรายรับ-รายจ่ายประจำงวดของท่านมีลักษณะดังนี้		
มีรายจ่ายสูงกว่ารายรับมากเป็นประจำ	65	17.38
มีรายจ่ายสูงกว่ารายรับบ้างบางครั้งคราว	111	29.68
มีรายรับพอดีกับรายจ่าย	72	19.25
มีรายรับสูงกว่ารายจ่ายเล็กน้อย	93	24.87
มีรายรับสูงกว่ารายจ่ายมากสามารถมีเงินเก็บออมได้สม่ำเสมอ	33	8.82
รวม	374	100.00
2. ท่านคิดว่าข้อใดตรงกับปัญหาการใช้จ่ายเงินของท่านที่สุด		
ไม่ทันคิดก่อนใช้จ่าย	98	26.20
ถูกชักจูงด้วยโฆษณาชวนเชื่อแพชั่น ความนิยม	17	4.55
ถูกโน้มน้าวด้วยโปรโมชั่นและของแถม	30	8.02
บ่อยครั้งที่ต้องทิ้งของที่ซื้อมาเกินความจำเป็นเพราะลดราคา	65	17.38
ท่านไม่มีปัญหาการใช้จ่ายเงิน	150	40.11
อื่นๆ	14	3.74
รวม	374	100.00
3. ในการซื้อสินค้า-บริการที่มีราคาสูง เช่น เครื่องใช้ไฟฟ้า คอมพิวเตอร์ รถยนต์ บริการทัวร์ท่องเที่ยว ฯลฯท่านเคยประสบปัญหาใดบ้างดังหัวข้อต่อไปนี้ (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)		
คุณภาพสินค้าไม่ตรงตามที่โฆษณาใช้ไม่ได้ตามต้องการ	121	32.35
ไม่มีบริการหลังการขายหรือไม่ได้รับความสะดวก	79	21.12
ใช้งานยากมีข้อจำกัดที่ไม่รู้จักก่อนซื้อ	77	20.59
เสียบ่อยอะไหล่ และค่าบริการซ่อมมีราคาสูง	96	25.67

ตารางที่ 4.6 แสดงค่าความถี่และร้อยละเกี่ยวกับปัญหาด้านการจัดการเงินสดไม่ให้ขาดมือ (ต่อ)

ข้อคำถาม	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ไม่เคยประสบปัญหา	107	28.61
อื่นๆ	9	2.41
รวม	374	100.00
4. ข้อคิดเห็นต่อการสูญบุหรี่ยี่สิบสาม ปีเยอร์ไวน์ สิ่งมีนเมาข้อใดตรงใจท่านที่สุด		
เป็นสิ่งจำเป็นที่ขาดไม่ได้	7	1.87
เป็นเครื่องมือสำคัญในการสมาคมสังสรรค์	29	7.75
เป็นเครื่องแสดงภาพลักษณ์ความน่าสมัย ความเท่ห์	14	3.74
เป็นเครื่องช่วยผ่อนคลายความเครียดบางครั้งคราว	46	12.30
เป็นสิ่งให้โทษและทำให้สิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย	278	74.33
รวม	374	100.00
5.1. ปัญหาที่มักทำให้ท่านไม่สามารถควบคุมแผนการเงินของครัวเรือนได้ ได้แก่ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
มีค่าใช้จ่ายที่ไม่คาดคิดเกิดขึ้นกะทันหันจากเหตุฉุกเฉิน	221	59.09
เสียการพนันจำนวนไม่แน่นอน	15	4.01
ข้อมูลรายการใช้จ่ายจำเป็นตกหล่นไปเพราะไม่เคยบันทึกการใช้จ่าย	32	8.56
มีสินค้าเทคโนโลยีใหม่ๆออกมาถึงจึงมีความต้องการซื้อของใหม่บ่อยๆ	41	10.96
ไม่สามารถควบคุมการใช้จ่ายของลูกหรือผู้อยู่ใต้การอุปการะ	105	28.07
ไม่มีปัญหา	68	18.18
รวม	374	100.00
5.2. เมื่อท่านหรือสมาชิกในครอบครัวแพ้นั้นท่านมักประสบปัญหาอะไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ต้องกู้เงินนอกระบบมาใช้หนี้พินัน	20	5.35
ต้องนำทรัพย์สิน เครื่องประดับไปจำนำเพื่อใช้หนี้	22	5.88
ต้องผันเงินบที่วางแผนไว้สำหรับเรื่องอื่นออกไปใช้หนี้พินันแทน	49	13.10
ต้องตัดค่าใช้จ่ายจำเป็น เช่นค่าอาหาร ค่าเทอมลูก ออกไป	25	6.68
ไม่เคยมีปัญหา	286	76.47
รวม	374	100.00

ตารางที่ 4.6 แสดงค่าความถี่และร้อยละเกี่ยวกับปัญหาด้านการจัดการเงินสดไม่ให้ขาดมือ (ต่อ)

ข้อคำถาม	จำนวน(คน)	ร้อยละ
6. เมื่อท่านต้องตัดสินใจเรื่องปัญหาเงินสดขาดมือ ท่านมักประสบปัญหาใด (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
สับสนไม่รู้จะเริ่มต้นอย่างไร	85	22.73
ไม่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการเงินจึงไม่สามารถวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาได้	61	16.31
ไม่มีข้อมูลการใช้จ่ายในอดีตจึงไม่สามารถวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาได้	75	20.05
ขาดประสบการณ์ในการหมุนเงิน	118	31.55
ไม่เคยประสบปัญหาเงินสดขาดมือ	105	28.07
อื่นๆ	0	0.00
รวม	374	100.00
7. ความเห็นของท่านเกี่ยวกับบัญชีครัวเรือน		
ไม่มีความเห็น เพราะไม่รู้จัก	34	9.09
ไม่มีประโยชน์ เสียเวลาในการบันทึก	13	3.48
มีประโยชน์ เคยบันทึกแต่ยังปรับให้บันทึกเป็นนิสัยไม่ได้	246	65.78
มีประโยชน์มาก ทำเป็นประจำ	81	21.66
รวม	374	100.00

จากตารางที่ 4.6 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่มีความสามารถในการออมเนื่องจาก 246 จาก 374 คน คิดเป็นร้อยละ 65.78 มีรายรับพอดีหรือสูงกว่ารายจ่ายเล็กน้อยและ 65 คน คิดเป็นร้อยละ 17.38 มีรายจ่ายสูงกว่ารายรับมากเป็นประจำมีเพียง 33 คน คิดเป็นร้อยละ 8.82 ที่มีรายรับสูงกว่ารายจ่ายมากสามารถมีเงินเก็บออมได้สม่ำเสมอ ด้านปัญหาการใช้จ่ายเงิน กลุ่มตัวอย่าง 150 จาก 374 คน คิดเป็นร้อยละ 40.11 คิดว่าตนเองไม่มีปัญหาการใช้จ่ายเงินกลุ่มตัวอย่างส่วน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 26.20 มีปัญหาไม่ทันคิดก่อนใช้จ่ายเงิน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 17.38 มีปัญหาต้องทิ้งของที่ซื้อไปเกินความจำเป็นเพราะลดราคาในการซื้อสินค้า-บริการที่มีราคาสูงกลุ่มตัวอย่างเพียง 121 จาก 374 คน คิดเป็นร้อยละ 28.61 ที่ไม่เคยประสบปัญหานอกนั้นเคยประสบปัญหาถูกเอาเปรียบจากผู้ขายกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ 278 จาก 374 คน คิดเป็นร้อยละ 74.33 เห็นว่าสิ่งเสพติด สิ่งมึนเมาเป็นสิ่งให้โทษและทำให้สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายแต่ปัญหาที่มักทำให้ไม่สามารถควบคุมแผนการเงินของครัวเรือนได้ อันดับแรกคือ ค่าใช้จ่ายที่เกิดจากเหตุฉุกเฉินไม่คาดคิด (221 จาก 374 คน คิดเป็นร้อยละ 59.09) รองลงมา เกิดจากการที่ไม่สามารถควบคุมการใช้จ่ายของลูกหรือผู้อยู่ใต้การอุปการะได้ (105 คน คิด

เป็นร้อยละ 28.07) และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ 286 จาก 374 คน คิดเป็นร้อยละ 76.47 ไม่เคยมี
ปัญหาการเงินจากการพนัน

ด้านปัญหาเงินสดขาดมือ กลุ่มที่มีปัญหา 118 จาก 374 คน คิดเป็นร้อยละ 31.55 ขาด
ประสบการณ์ในการหมุนเงิน 85 ร้อยละ 22.73 สับสนไม่รู้จะเริ่มต้นอย่างไร และ 75 ร้อยละ 20.05
ไม่มีข้อมูลการใช้จ่ายในอดีตจึงไม่สามารถวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาได้ 61 คน คิดเป็นร้อยละ 16.31
ไม่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการเงินจึงไม่สามารถวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาได้ มีกลุ่มตัวอย่างเพียง
105 คน คิดเป็นร้อยละ 28.07 ที่ไม่เคยประสบปัญหาเงินสดขาดมือกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ 301 จาก
374 คน คิดเป็นร้อยละ 80.48 เห็นว่าการบันทึกบัญชีครัวเรือนเป็นเรื่องจำเป็นที่ต้องจัดทำเป็นประจำ
เพื่อควบคุมค่าใช้จ่ายแต่กลุ่มตัวอย่างถึง 246 คิดเป็นร้อยละ 65.78 ยังไม่สามารถปรับให้บันทึกบัญชี
ครัวเรือนเป็นนิสัยได้

ตารางที่ 4.7 แสดงค่าความถี่และร้อยละเกี่ยวกับปัญหาด้านการวางแผนการเงินส่วนบุคคล

ข้อความ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
8. มุมมองของท่านเกี่ยวกับการจัดทำงบประมาณครัวเรือน		
เสียเวลาเปล่าไม่สามารถควบคุมการใช้จ่ายตามงบได้	16	4.28
เป็นเรื่องยุ่งยากเกินกว่าจะจัดทำตัวเอง	35	9.36
เป็นเรื่องน่าทำแต่ไม่รู้ว่าจะเริ่มต้นจัดทำอย่างไร	22	5.88
เป็นเรื่องจำเป็นที่ต้องจัดทำเป็นประจำเพื่อควบคุมค่า ใช้จ่าย	301	80.48
รวม	374	100.00
9. มุมมองของท่านเกี่ยวกับการจัดทำกระแสเงินสด		
เสียเวลาเปล่าไม่สามารถควบคุมเงินรับเข้า-จ่ายออกตาม งกระแสเงินสดที่จัดทำไว้ได้	19	5.08
เป็นเรื่องยุ่งยากเกินกว่าจะจัดทำตัวเอง	73	19.52
เป็นเรื่องน่าทำแต่ไม่รู้ว่าจะเริ่มต้นจัดทำอย่างไร	101	27.01
เป็นเรื่องจำเป็นที่ต้องจัดทำเป็นประจำเพื่อดูแลไม่ให้เกิด สภาพเงินสดขาดมือ	181	48.40
รวม	374	100.00
10. ท่านมีภาระต้องจ่ายดอกเบี้ยจากแผนการใช้สินเชื่อหรือการกู้ยืมหรือไม่ (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
มีภาระดอกเบี้ยจ่ายท่วมทับต้องกู้สินเชื่อก่อนอื่นมา		
ชำระ	40	10.70
มีภาระดอกเบี้ยจ่ายจำนวนมากเกือบเท่าค่าใช้จ่ายอื่น		
ทุกเดือน	61	16.31
มีภาระดอกเบี้ยจ่ายบางครั้งคราวที่เงินขาดมือ	114	30.48

ตารางที่ 4.7 แสดงค่าความถี่และร้อยละเกี่ยวกับปัญหาด้านการวางแผนการเงินส่วนบุคคล (ต่อ)

ข้อความ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
มีภาระดอกเบี้ยจ่ายประจำที่จากสินเชื่อระยะยาว เช่น ผ่อนรถ ผ่อนบ้าน เป็นจำนวนที่สามารถจ่ายได้โดย ไม่เดือดร้อน	103	27.54
ไม่มีภาระจ่ายดอกเบี้ย	96	25.67
11. มุมมองของท่านในการกำหนดเป้าหมายชีวิต		
ไม่จำเป็นต้องกำหนดเป้าหมายใช้ชีวิตไปเรื่อยๆ	14	3.74
ไม่เคยถูกคิดว่าคุณควรกำหนดเป้าหมายชีวิตหลังวัย เกษียณ	112	29.95
การกำหนดเป้าหมายชีวิตเป็นเรื่องน่าสนใจแต่ยังไม่ได้ เริ่มทำ	75	20.05
การกำหนดเป้าหมายชีวิตหลังวัยเกษียณเป็นเรื่อง สำคัญและควรทำล่วงหน้าก่อนเข้าสู่วัยเกษียณ	173	46.26
รวม	374	100.00
12. มุมมองของท่านในการสำรวจสุขภาพการเงินของตนเอง		
ไม่รู้จักว่าการสำรวจสุขภาพการเงินคืออะไร	181	48.40
ไม่รู้จัวิธีสำรวจสุขภาพการเงินของตนเอง	25	6.68
ไม่เห็นความสำคัญว่าเหตุใดจึงต้องตรวจสอบสุขภาพการเงิน	23	6.15
การตรวจสอบสุขภาพการเงินเป็นเรื่องจำเป็นและควรทำ สม่ำเสมอเป็นระยะๆ	145	38.77
รวม	374	100.00
13.1. มุมมองของท่านเกี่ยวกับการวางแผนการเงินของตนเองและ ครอบครัว		
เสียเวลาเปล่าวางแผนไปก็ทำไม่ได้	15	4.01
เป็นเรื่องของอนาคตที่ยังไม่ต้องกังวล	31	8.29
เป็นเรื่องยุ่งยากเกินกว่าจะจัดทำแผนได้เอง	26	6.95
เป็นเรื่องน่าเป็นห่วงแต่ไม่รู้ว่าจะเริ่มต้นวางแผนอย่างไร	107	28.61
เป็นเรื่องจำเป็นที่ต้องจัดทำแผนแต่เนิ่นๆหากรอใกล้ เกษียณจะไม่ทันการ	195	52.14
รวม	374	100.00

ตารางที่ 4.7 แสดงค่าความถี่และร้อยละเกี่ยวกับปัญหาด้านการวางแผนการเงินส่วนบุคคล (ต่อ)

ข้อความ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
13.2. หากท่านต้องวางแผนการเงินของตนเองและครอบครัวท่าน คิดว่าข้อใดเป็นปัญหาของท่าน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ไม่มีความรู้เกี่ยวกับวิธีวางแผนการเงิน	78	20.86
ไม่รู้ว่าต้องวางแผนการเงินสำหรับรายการใดบ้าง	25	6.68
ไม่สามารถกำหนดเป้าหมายที่เหมาะสมของแผนการเงินได้	88	23.53
ไม่มีแหล่งข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในการวางแผนการเงิน	66	17.65
ไม่สามารถเลือกข้อเสนอทางการเงินที่เหมาะสมกับตนเองได้	73	19.52
ไม่มีปัญหาท่านมีความสามารถวางแผนการเงินที่เหมาะสมกับวิถีชีวิตและสถานการณ์ของตนเองได้	153	40.91
รวม	374	100.00

จากตารางที่ 4.7 พบว่ากลุ่มตัวอย่าง 301 คนจาก 374 คน คิดเป็นร้อยละ 80.48 เห็นว่าการจัดทำงบประมาณครัวเรือนเป็นเรื่องจำเป็นที่ต้องจัดทำเป็นประจำเพื่อควบคุมค่าใช้จ่าย 57 คน คิดเป็นร้อยละ 15.24 เห็นว่าเป็นเรื่องน่าทำแต่ไม่มีความรู้ในการจัดทำหรือคิดว่าเป็นเรื่องยุ่งยากเกินกว่าจะจัดทำได้เอง แต่ 16 คน คิดเป็นร้อยละ 4.27 ไม่เห็นประโยชน์ของการจัดทำงบประมาณครัวเรือนด้านการจัดทำกระแสเงินสด กลุ่มตัวอย่าง 181 คนจาก 374 คน คิดเป็นร้อยละ 48.40 เห็นว่าการจัดทำกระแสเงินสดเป็นเรื่องจำเป็นที่ต้องจัดทำเป็นประจำเพื่อดูแลไม่ให้เกิดสภาพเงินสดขาดมือ 101 คน คิดเป็นร้อยละ 27.01 เห็นว่าเป็นเรื่องน่าทำแต่ไม่มีความรู้ในการจัดทำ 73 คน คิดเป็นร้อยละ 19.52 เห็นว่าเป็นเรื่องยุ่งยากเกินกว่าจะจัดทำได้เอง ในด้านภาระค่าใช้จ่ายดอกเบี้ยจากสินเชื่อหรือการกู้ยืม กลุ่มตัวอย่าง 114 จาก 374 คน คิดเป็นร้อยละ 30.48 มีภาระดอกเบี้ยจ่ายบางครั้งคราวที่เงินขาดมือ 103 คน คิดเป็นร้อยละ 27.54 มีภาระดอกเบี้ยจ่ายประจำจากสินเชื่อระยะยาว แต่กลุ่มตัวอย่าง 96 คน คิดเป็นร้อยละ 25.67 ไม่มีภาระจ่ายดอกเบี้ย ด้านมุมมองในการกำหนดเป้าหมายชีวิตหลังวัยเกษียณ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ 173 คนจาก 374 คน คิดเป็นร้อยละ 46.26 เห็นว่าเป็นเรื่องสำคัญและควรทำล่วงหน้าก่อนเข้าสู่วัยเกษียณ 112 คน คิดเป็นร้อยละ 29.95 ไม่เคยถูกคิดว่าควรต้องกำหนดเป้าหมายชีวิตหลังวัยเกษียณ และ 75 คน คิดเป็นร้อยละ 20.05 เห็นว่าการกำหนดเป้าหมายชีวิตเป็นเรื่องน่าสนใจแต่ยังไม่ได้เริ่มทำ

นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ 229 คนจาก 374 คน คิดเป็นร้อยละ 61.23 ไม่รู้จักและไม่เห็นความสำคัญของการสำรวจสุขภาพการเงิน แต่กลุ่มตัวอย่าง 195 จาก 374 คน คิดเป็นร้อยละ 52.14 เห็นว่าการวางแผนการเงินของตนเองและครอบครัวเป็นเรื่องจำเป็นที่ต้องจัดทำก่อนวัยเกษียณ

107 คน คิดเป็นร้อยละ 28.61 เห็นว่าเป็นเรื่องน่าเป็นห่วงแต่ไม่รู้ว่าจะเริ่มต้นวางแผนอย่างไร ส่วนกลุ่มตัวอย่างอีก 72 คน คิดเป็นร้อยละ 19.25 เห็นว่าเป็นเรื่องยุ่งยากเป็นเรื่องของอนาคตที่ยังไม่ต้องกังวลวางแผนไปก็ทำไม่ได้ ด้านปัญหาในการวางแผนการเงิน กลุ่มตัวอย่าง 88 คน คิดเป็นร้อยละ 23.53 ไม่สามารถกำหนดเป้าหมายที่เหมาะสมของแผนการเงิน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 20.86 ไม่มีความรู้เกี่ยวกับวิธีวางแผนการเงิน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 19.52 ไม่สามารถเลือกข้อเสนอทางการเงินที่เหมาะสม 66 คน คิดเป็นร้อยละ 17.65 ไม่มีแหล่งข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในการวางแผนการเงิน และมีกลุ่มตัวอย่าง 153 คน คิดเป็นร้อยละ 40.91 ที่ระบุว่าไม่มีปัญหาในการวางแผนการเงิน

ตารางที่ 4.8 แสดงค่าความถี่และร้อยละเกี่ยวกับปัญหาด้านการเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเงิน

ข้อคำถาม	จำนวน(คน)	ร้อยละ
14.1. ท่านใช้สินเชื่อบัตรเงินด่วน บัตรเครดิตสินเชื่อโรงรับจำนำเพื่อวัตถุประสงค์ใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
เพื่อการชำระหนี้	53	14.17
การใช้จ่ายค่าใช้จ่ายประจำ เช่น ค่าอาหารค่าเช่าบ้าน ค่าน้ำไฟ	80	21.39
เพื่อซื้อสินทรัพย์ราคาสูงเช่น เครื่องเรือน คอมพิวเตอร์		
แทปเล็ต โทรศัพท์มือถือ ฯลฯ	49	13.10
เพื่อผ่อนบ้าน รถยนต์	64	17.11
เพื่อวัตถุประสงค์อื่นๆ	17	4.55
ไม่เคยใช้สินเชื่อดังกล่าว	177	47.33
รวม	374	100.00
14.2. ประสบการณ์ที่ท่านเคยมีปัญหาจากการใช้สินเชื่อ เงินกู้ ใน/นอกระบบ ได้แก่ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ถูกข่มขู่ ทำร้ายร่างกายประจานให้ได้รับความอับอาย		
เมื่อผิดนัดชำระ	9	2.41
วิตกกังวลเมื่อถูกฟ้องร้อง ขาดความรู้และข้อมูลการต่อสู้คดี	71	18.98
ถูกยึดทรัพย์จำนองที่มีมูลค่าสูงกว่าเงินต้นมาก	16	4.28
ไม่เข้าใจเงื่อนไขสัญญาจึงถูกโกงถูกเอาเปรียบจาก		
เจ้าหนี้	36	9.63
ถูกคิดดอกเบี้ยทับทวีคูณไม่สามารถเจรจาผิดผ่อนหนี้ได้	43	11.50
มีปัญหาอื่นๆ	4	1.07
ไม่เคยมีปัญหา	246	65.78
รวม	374	100.00
15.1. ท่านเล่นแชร์เพื่อวัตถุประสงค์ใดต่อไปนี (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
เพื่อการออมเงิน	177	47.33
เพื่อการชำระหนี้	46	12.30

ตารางที่ 4.8 แสดงค่าความถี่และร้อยละเกี่ยวกับปัญหาด้านการเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเงิน (ต่อ)

ข้อความ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
เพื่อนำมาใช้เป็นค่าใช้จ่ายประจำเดือนเช่น ค่าอาหาร ค่าเช่าบ้าน ค่าน้ำ-ไฟ-โทรศัพท์ ฯลฯ	52	13.90
เพื่อซื้อสินทรัพย์ราคาสูงเช่น เครื่องเรือน คอมพิวเตอร์ แอปพลิเคชัน โทรศัพท์มือถือ ฯลฯ	33	8.82
เพื่อจ่ายค่าเทอมบุตรหลาน	61	16.31
เพื่อวัตถุประสงค์อื่นๆ	4	1.07
ไม่เคยเล่นแชร์	133	35.56
รวม	374	100.00
15.2. ข้อใดต่อไปนี้เป็นสาเหตุที่ทำให้ท่านไม่สนใจการออมเงิน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
มีเงินเหลือเป็นจำนวนเพียงเล็กน้อยไร้ประโยชน์ที่จะเก็บออม	102	27.27
ได้อัตราดอกเบี้ยต่ำมากไม่จูงใจให้เก็บออม	65	17.38
การออมที่ได้ดอกเบี้ยสูงกว่ามักมีระยะเวลายาวนาน		
อาจมีปัญหาหากมีความจำเป็นใช้เงิน	86	22.99
ไม่ต้องการรับความเสี่ยงสูงจากการลงทุนในรูปแบบอื่น		
นอกจากเงินฝากธนาคาร	147	39.30
อื่นๆ	18	4.81
รวม	374	100.00
16.1. ท่านมีมุมมองต่อการประกันความเสี่ยงอย่างไร		
ไม่ควรทำเพราะเป็นการแข่งตัวเอง	5	1.34
เสียเงินโดยสูญเปล่าเพราะโอกาสที่จะเกิดเหตุร้ายคงไม่มี	26	6.95
เป็นเรื่องยากและไม่เข้าใจภาษาที่ใช้ในกรมธรรม์	22	5.88
เป็นเรื่องควรทำแต่ไม่มีความรู้	100	26.74
เป็นเรื่องจำเป็นที่ต้องทำเพื่อความมั่นคงของสมาชิกในครอบครัว	221	59.09
อื่นๆ	0	0.00
รวม	374	100.00
16.2. ปัญหาที่ท่านเคยประสบหลังจากเกิดอุบัติเหตุ ภัยพิบัติหรือเหตุฉุกเฉินใดๆ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ไม่มีเงินเพียงพอสำหรับค่าซ่อมแซมค่าชดใช้ค่าเสียหาย		
หรือค่ารักษาพยาบาล	81	21.66
มีหนี้สินเนื่องจากต้องกู้เงินมาเป็นค่าใช้จ่ายในการเยียวยา	48	12.83
สมาชิกในครอบครัวต้องออกจากงานเพื่อมาดูแลผู้ป่วย	41	10.96

ตารางที่ 4.8 แสดงค่าความถี่และร้อยละเกี่ยวกับปัญหาด้านการเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเงิน (ต่อ)

ข้อความ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ครอบครัวยากจน	85	22.73
ไม่มีปัญหา	161	43.05
รวม	374	100.00
17. เมื่อท่านมีความจำเป็นต้องเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเงิน เช่นหาแหล่งเงินกู้เก็บออมเงินเพื่อเป้าหมายเฉพาะ หรือทำประกันเพื่อลดความเสี่ยงท่านมักประสบปัญหาใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ขาดความรู้และข้อมูลทางเลือกเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ประเภทต่างๆเช่น คุณสมบัติของสินเชื่อ,เงินฝาก, ธุรกรรมประกันภัย วิธีคิดอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง	78	20.86
วิเคราะห์ไม่เห็นว่าทางเลือกใดจะประหยัดหรือให้ผลตอบแทนดีกว่ากัน	90	24.06
ตัดสินใจไม่ถูกระหว่างอัตราดอกเบี้ยที่แตกต่างกันแต่มีเงื่อนไขอื่นๆหรือบทปรับที่แตกต่างกันจากทางเลือกต่างๆ	57	15.24
ไม่รู้ว่าควรใช้ผลิตภัณฑ์ทางการเงินชนิดใดให้เหมาะสมกับเป้าหมายเฉพาะต่างๆอย่างไรดี	121	32.35
มีความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ประเภทต่างๆแต่ขาดความชำนาญในการเลือก	72	19.25
มักถูกครอบงำด้วยความเกรงใจเพื่อนหรือผู้มาแนะนำผลิตภัณฑ์จึงไม่ได้คำนึงถึงความจำเป็นหรือผลประโยชน์ที่จะได้รับ	23	6.15
รวม	374	100.00

จากตารางที่ 4.8 พบว่าการศึกษาปัญหาด้านการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์การเงินได้ผลดังนี้ การใช้สินเชื่อในระบบของกลุ่มตัวอย่าง เป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ต่างๆ คือ กลุ่มตัวอย่าง 80 คนจาก 374 คน คิดเป็นร้อยละ 21.39 ใช้เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายประจำเดือน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 17.11 ใช้เพื่อการผ่อนชำระบ้าน รถยนต์ 53 คน คิดเป็นร้อยละ 14.17 นำมาชำระหนี้ก้อนอื่น 49 คน คิดเป็นร้อยละ 13.10 ใช้เพื่อซื้อสินทรัพย์ราคาสูง เช่น เครื่องเรือน แอปพลิเคชัน โทรศัพท์มือถือ และกลุ่มตัวอย่าง 177 คน คิดเป็นร้อยละ 47.33 ไม่เคยใช้สินเชื่อในระบบ ด้านปัญหาในการใช้สินเชื่อต่างๆ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ 246 คนจาก 374 คน คิดเป็นร้อยละ 65.78 ไม่เคยมีปัญหาในการใช้สินเชื่อ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 64.44) เล่นแชร์เพื่อวัตถุประสงค์แตกต่างกันคือ กลุ่มตัวอย่าง 177 คน คิดเป็นร้อยละ

47.33 เล่นแชร์เพื่อการออมเงิน 61 คน ร้อยละ 16.31 เพื่อจ่ายค่าเทอมบุตรหลาน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 13.90 เพื่อนำมาใช้เป็นค่าใช้จ่ายประจำเดือน 46 คน ร้อยละ 12.30 เพื่อการชำระหนี้ก้อนอื่น

ด้านการออมเงิน พบว่าสาเหตุที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ 253 คนจาก 374 คน คิดเป็นร้อยละ 67.65 ไม่อยากใส่ใจการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ออมเงิน เป็นดังนี้ 102 คน คิดเป็นร้อยละ 27.27 มีเงินเหลือเป็นจำนวนเพียงเล็กน้อย 86 คน คิดเป็นร้อยละ 22.99 เห็นว่าการออมที่ได้ดอกเบี้ยสูงกว่ามักมีระยะเวลายาวนาน อาจมีปัญหาหากมีความจำเป็นต้องใช้เงิน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 17.38 เห็นว่าอัตราดอกเบี้ยต่ำมาก ไม่จูงใจให้เก็บออม แต่กลุ่มตัวอย่าง 147 คน คิดเป็นร้อยละ 39.30 ไม่ต้องการรับความเสี่ยงสูงจากการลงทุนในรูปแบบอื่นนอกจากเงินฝากธนาคาร

ด้านการประกันความเสี่ยง พบว่ากลุ่มตัวอย่าง 221 คนจาก 374 คน คิดเป็นร้อยละ 59.09 เห็นว่าการประกันความเสี่ยง เป็นเรื่องจำเป็นที่ต้องทำ เพื่อความมั่นคงของสมาชิกในครอบครัว 100 คน คิดเป็นร้อยละ 26.74 เห็นว่าเป็นเรื่องควรทำ แต่ไม่มีความรู้ 22 คน คิดเป็นร้อยละ 5.88 เห็นว่าเป็นเรื่องยาก และไม่เข้าใจภาษาที่ใช้ในกรมธรรม์ ส่วน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 8.29 ไม่เห็นความสำคัญในการประกันความเสี่ยง และปัญหาที่กลุ่มตัวอย่างเคยประสบภายหลังจากเกิดอุบัติเหตุภัยพิบัติ หรือเหตุฉุกเฉินใดๆ ได้แก่ 85 คนจาก 374 คน คิดเป็นร้อยละ 22.73 ทำให้ครอบครัวขาดรายได้ 81 คน คิดเป็นร้อยละ 21.66 ไม่มีเงินเพียงพอสำหรับค่าซ่อมแซม ค่าชดเชยค่าเสียหาย หรือค่ารักษาพยาบาล ในขณะที่กลุ่มตัวอย่าง 161 คนจาก 374 คน คิดเป็นร้อยละ 43.05 ระบุว่าไม่มีปัญหา

ส่วนปัญหาในการเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเงิน กลุ่มตัวอย่าง 147 คนจาก 374 คน คิดเป็นร้อยละ 39.30 ไม่สามารถวิเคราะห์ทางเลือกที่ประหยัดหรือให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า 121 คน คิดเป็นร้อยละ 32.35 ไม่มีความสามารถในการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ทางการเงินให้เหมาะสมกับเป้าหมายเฉพาะต่างๆ 78 คน คิดเป็นร้อยละ 20.86 ขาดความรู้และข้อมูลทางเลือกเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ประเภทต่างๆ มีเพียงกลุ่มตัวอย่าง 72 คน คิดเป็นร้อยละ 19.25 ระบุว่ามีความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ประเภทต่างๆ แต่ขาดความชำนาญในการเลือก

ตารางที่ 4.9 แสดงค่าความถี่และร้อยละเกี่ยวกับปัญหาด้านการเพิ่มพูนความรู้และทักษะทางการเงิน

ข้อคำถาม	จำนวน(คน)	ร้อยละ
18.1. มุมมองของท่านเกี่ยวกับการหาความรู้เรื่องการจัดการการเงินส่วนบุคคล		
เป็นเรื่องยุ่งยากเกินกว่าจะทำความเข้าใจได้	39	10.43
เป็นเรื่องไกลตัวไม่ได้มีเงินมากพอต้องจัดการ	71	18.98
เสียเวลาไม่ก่อให้เกิดรายได้ หรือประโยชน์ที่จับต้องได้	10	2.67
เป็นเรื่องน่าสนใจแต่ไม่รู้ว่าจะหาความรู้ได้จากที่ใด	93	24.87
เป็นเรื่องจำเป็นและต้องขวนขวายหาความรู้ตลอดชีวิต	161	43.05
รวม	374	100.00

ตารางที่ 4.9 แสดงค่าความถี่และร้อยละเกี่ยวกับปัญหาด้านการเพิ่มพูนความรู้และทักษะทางการเงิน (ต่อ)

ข้อความ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
18.2. เมื่อท่านเห็นว่าท่านควรต้องจัดการเรื่องเงินของตนเองท่านมักประสบปัญหาใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
รู้สึกว่าเป็นเรื่องยากเกินที่จะเข้าใจและจัดการได้	50	13.37
ขาดแรงจูงใจในการวางแผน	40	10.70
ไม่สามารถกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนได้	89	23.80
ขาดแหล่งข้อมูลที่จะศึกษาหาความรู้	35	9.36
ขาดประสบการณ์ในการนำความรู้-เทคนิคมาปฏิบัติจริง	50	13.37
ขาดความชำนาญในตัดสินใจการจัดการการเงินให้เหมาะสมกับวิถีชีวิตและสถานการณ์ของตนเอง	74	19.79
การจัดการเงินทำได้เป็นครั้งคราวขาดความต่อเนื่อง	143	38.24
ไม่มีปัญหา	29	7.75
รวม	374	100.00

จากตารางที่ 4.9 พบว่า มุมมองของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการแสวงหาความรู้และทักษะเรื่อง การจัดการการเงินส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่าง 161 คนจาก 374 คน คิดเป็นร้อยละ 43.05 เห็นว่าเป็น เรื่องจำเป็น และต้องขวนขวายหาความรู้ตลอดชีวิต 93 คน คิดเป็นร้อยละ 24.87 เห็นว่าเป็นเรื่อง น่าสนใจแต่ไม่มีแหล่งหาความรู้ แต่กลุ่มตัวอย่าง 71 คน คิดเป็นร้อยละ 18.98 เห็นว่าเป็นเรื่องไกลตัว ไม่ได้มีเงินมากพอต้องจัดการ และ 110 คน คิดเป็นร้อยละ 29.41 เห็นว่าเป็นเรื่องยุ่งยาก เสียเวลา ไม่ เห็นประโยชน์ ส่วนปัญหาในการจัดการการเงินส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ 143 คนจาก 374 คน คิดเป็นร้อยละ 38.24 มีปัญหาการจัดการเงินทำได้เป็นครั้งคราว ขาดความต่อเนื่อง 89 คน คิด เป็นร้อยละ 23.80 ไม่สามารถกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนได้ 74 คน คิดเป็นร้อยละ 19.79 ขาดความ ชำนาญในตัดสินใจการจัดการการเงินให้เหมาะสมกับวิถีชีวิตและสถานการณ์ของตนเอง ปัญหาการ ขาดประสบการณ์ในการนำความรู้-เทคนิคมาใช้ปฏิบัติ และ ความรู้สึกว่าเป็นเรื่องยากเกินที่จะเข้าใจ และจัดการได้ มีจำนวนเท่าๆกัน คือ กลุ่มละ 50 คน คิดเป็นร้อยละ 13.37 มีเพียง 29 คน คิดเป็นร้อย ละ 7.75 ที่ระบุว่าไม่มีปัญหา

สรุปผลวิเคราะห์การศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน

1. สภาพ-ลักษณะโดยรวมของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (ประมาณร้อยละ 70) เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 40 ถึง 49 ปี กลุ่ม ตัวอย่างส่วนใหญ่ (258 จาก 374 คน) เป็นลูกจ้างรายเดือนและลูกจ้างรายวัน กลุ่มตัวอย่างประมาณ ร้อยละ 40 (147 คนจาก 374 คน) มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาปลาย รองลงมา(123 คน) มี

การศึกษาในระดับประถมศึกษา กลุ่มตัวอย่างกว่าครึ่ง(194 คนจาก 374 คน) ไม่ใช้อินเทอร์เน็ต และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 85.03) ไม่เคยมีประสบการณ์เข้ารับการอบรมด้านการจัดการการเงินส่วนบุคคลมาก่อน

2. สภาพ ปัญหา ในการจัดการการเงินส่วนบุคคล ด้านการจัดการเงินสดไม่ให้ขาดมือ ตารางที่ 4.10 เปรียบเทียบสภาพ ปัญหา การจัดการการเงินส่วนบุคคลด้านการจัดการเงินสดไม่ให้ขาดมือ

สภาพ	ปัญหา
<p>- ส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่าง (211 คนจาก 374 คน คิดเป็นร้อยละ 56.42) เป็นผู้ที่มีรายได้น้อย คือต่ำกว่าเดือนละ 9,000 และไม่เกิน15,000 บาทต่อเดือน และกว่าครึ่ง ไม่หารายได้เสริม อีกทั้งกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (241 คนจาก 374 คน คิดเป็นร้อยละ 64.44) มีภาระ ดูแลสมาชิกในครอบครัวที่ไม่มีรายได้ต้องเป็นภาระแก่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 1-2 คน กลุ่มตัวอย่างเพียง 1 ใน 3 (113 คนจาก 374 คน) มีบ้านพักของตนเอง</p> <p>- ด้านพฤติกรรมการใช้จ่าย ส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่าง 253 คนจาก 374 คน คิดเป็นร้อยละ 67.65) คำนึงถึงความคุ้มค่าเมื่อเปรียบเทียบกับราคา ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้า-บริการที่มีราคาสูง ส่วนใหญ่ (159 คนจาก 374 คน คิดเป็นร้อยละ 42.51) คำนึงถึงความเห็นของสมาชิกในครอบครัว ส่วนพฤติกรรมการใช้จ่ายเกี่ยวกับอบายมุข กลุ่มตัวอย่างกว่าครึ่ง ไม่เสพสิ่งเสพติดมีนเมา และกลุ่มตัวอย่างกว่า 1 ใน 3 ไม่เล่นการพนัน</p> <p>-ด้านพฤติกรรมในการดูแลค่าใช้จ่าย มีกลุ่มตัวอย่างเพียง 135 คนจาก 374 คน (คิดเป็นร้อยละ 36.10) ที่ทราบพฤติกรรมการใช้จ่ายเพราะมีการจดบันทึกและวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายเป็นประจำ และมีกลุ่มตัวอย่างเพียง 144 คนจาก 374 คน (คิดเป็นร้อยละ 38.50) ที่ทำบัญชีครัวเรือน</p>	<p>-กลุ่มตัวอย่างเพียง 33 คนจาก 374 คน (ร้อยละ 8.82) มีรายรับสูงกว่ารายจ่ายมากพอที่จะเก็บออมเงินได้สม่ำเสมอ ในขณะที่กลุ่มตัวอย่าง 150 คนจาก 374 คน (ร้อยละ 40.11) คิดว่าตนเองไม่มีปัญหาการใช้จ่ายเงิน</p> <p>- กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (278 คนจาก 374 คน คิดเป็นร้อยละ 74.33) เห็นว่าสิ่งเสพติด สิ่งมีนเมา เป็นสิ่งให้โทษและทำให้สิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย แต่ปัญหาที่มักทำให้ไม่สามารถควบคุมแผนการเงินของครัวเรือนได้ อันดับแรกคือ ค่าใช้จ่ายที่เกิดจากเหตุฉุกเฉินไม่คาดคิด (ร้อยละ 59.09) รองลงมาเกิดจากการที่ไม่สามารถควบคุมการใช้จ่ายของลูกหรือผู้อยู่ใต้การอุปการะได้ (ร้อยละ 28.07)</p> <p>-กลุ่มตัวอย่างที่มีปัญหา 118 จาก 374 คน (ร้อยละ 31.55) ขาดประสบการณ์ในการหมุนเงิน 85 คน (ร้อยละ 22.73) ขาดความรู้ความเข้าใจ และ 75 คน (ร้อยละ 20.05) ไม่มีข้อมูลการใช้จ่ายในอดีตจึงไม่สามารถวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาได้ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 80.48 เห็นว่าการบันทึกบัญชีครัวเรือนเป็นเรื่องจำเป็นที่ต้องจัดทำเป็นประจำ แต่กลุ่มตัวอย่างถึง 150 คน (ร้อยละ 40.11) คิดว่าตนเองไม่มีปัญหาการใช้จ่ายเงิน</p>

3. สภาพ ปัญหา ในการจัดการการเงินส่วนบุคคล ด้านการวางแผนการเงิน

ตารางที่ 4.11 เปรียบเทียบสภาพ ปัญหา ในการจัดการการเงินส่วนบุคคลด้านการวางแผนการเงิน

สภาพ	ปัญหา
<p>- กลุ่มตัวอย่าง 128 จาก 374 คน คิดเป็นร้อยละ 34.22 เคยทำแผนงบประมาณครัวเรือนแต่ไม่สามารถปฏิบัติตามแผนได้ด้านการจัดทำงบกระแสเงินสด กลุ่มตัวอย่างกว่า 1 ใน 3 ไม่เคยทำ ไม่รู้จักงบกระแสเงินสด</p> <p>- ด้านรูปแบบแผนการใช้จ่ายเงินของกลุ่มตัวอย่าง มีเพียง 69 จาก 374 คน คิดเป็นร้อยละ 18.45 ที่มีรูปแบบการใช้จ่ายเงินที่ให้ความสำคัญต่อการออม</p> <p>- กลุ่มตัวอย่าง 228 จาก 374 คน คิดเป็นร้อยละ 60.96 ไม่เคยกำหนดเป้าหมายชีวิตหลังวัยเกษียณ</p> <p>กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ 327 จาก 374 คน คิดเป็นร้อยละ 87.43 ไม่มีความรู้เพียงพอที่จะสำรวจสุขภาพการเงินของตนเอง</p>	<p>- กลุ่มตัวอย่าง 57 คน คิดเป็นร้อยละ 15.24 ระบุว่าไม่มีความรู้ในการจัดทำแผนงบประมาณครัวเรือนและกลุ่มตัวอย่าง 174 จาก 374 คน คิดเป็นร้อยละ 46.53 ไม่มีความรู้ในการจัดทำงบกระแสเงินสด</p> <p>- กลุ่มตัวอย่างกว่าครึ่ง 217 จาก 374 คน มีภาระดอกเบี้ยจ่ายจากหนี้เงินกู้และสินเชื่อระยะยาว</p> <p>- กลุ่มตัวอย่าง 112 คน คิดเป็นร้อยละ 29.95 ไม่เคยถูกคิดว่าควรต้องกำหนดเป้าหมายชีวิตหลังวัยเกษียณ และ 75 คน (ร้อยละ 20.05) สนใจแต่ยังไม่ได้เริ่มกำหนดเป้าหมายชีวิต กลุ่มตัวอย่างถึง 229 คน (ร้อยละ 61.23) ไม่รู้จักและไม่เห็นความสำคัญของการสำรวจสุขภาพการเงินด้านมุมมองในการจัดทำแผนการเงิน 179 จาก 374 คน คิดเป็นร้อยละ 47.86 ไม่มีความรู้ในการจัดทำแผนการเงิน หรือไม่เห็นความสำคัญเป็นเรื่องของอนาคตที่ยังไม่ต้องกังวล</p> <p>- ด้านปัญหาในการวางแผนการเงินกลุ่มตัวอย่าง 239 จาก 374 คน (ร้อยละ 63.90) ไม่สามารถกำหนดเป้าหมายที่เหมาะสมของแผนการเงิน ไม่มีความรู้ในการวางแผนการเงินหรือไม่สามารถเลือกข้อเสนอทางการเงินที่เหมาะสมกลุ่มตัวอย่าง 66 คน (ร้อยละ 17.65) ไม่มีแหล่งข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในการวางแผนการเงิน</p>

4. สภาพ ปัญหา ในการจัดการการเงินส่วนบุคคล ด้านการเลือกผลิตภัณฑ์การเงิน

ตารางที่ 4.12 เปรียบเทียบสภาพ ปัญหา ในการจัดการการเงินด้านการเลือกผลิตภัณฑ์การเงิน

สภาพ	ปัญหา
<p>-กลุ่มตัวอย่าง 295 คนจาก 374 คน(ร้อยละ 43.05) ไม่พึงพาการกู้เงินนอกระบบ 134 คน (ร้อยละ 35.83) ใช้การกู้ยืมเงินจากญาติหรือคนรู้จักโดยไม่เสียดอกเบี้ย มีเพียง 73 คน(ร้อยละ 19.52) ที่มีหนี้เงินกู้นอกระบบ</p> <p>วัตถุประสงค์ในการใช้สินเชื่อของกลุ่มตัวอย่าง 132 คน</p>	<p>- กลุ่มตัวอย่างมีปัญหาการใช้สินเชื่อไม่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ เช่น 80 คน(ร้อยละ 21.39) ใช้เพื่อเป็นค่าใช้จ่าย 53 คน(ร้อยละ 14.17) นำมาชำระหนี้ก้อนอื่น แต่ 177 คน(ร้อยละ 47.33) ไม่เคยใช้สินเชื่อในระบบ และ 246 คน(ร้อยละ 65.78) ระบุว่าไม่เคยมี</p>

ตารางที่ 4.12 เปรียบเทียบสภาพ ปัญหา ในการจัดการการเงินด้านการเลือกผลิตภัณฑ์การเงิน (ต่อ)

สภาพ	ปัญหา
<p>(ร้อยละ 35.29) ใช้เพื่อผ่อนชำระที่อยู่อาศัย 78 คน (ร้อยละ 20.86) ใช้ผ่อนซื้อเครื่องเรือนเครื่องใช้ในบ้าน 77 คน (ร้อยละ 20.59) เพื่อผ่อนชำระยานพาหนะ - ด้านการออม กลุ่มตัวอย่าง 144 คน (ร้อยละ 38.50) ไม่เคยใช้การออมนอกระบบแต่กลุ่มตัวอย่าง 150 คน (ร้อยละ 40.11) ระบุว่าออมเงินด้วยการเล่นแชร์ ที่น่าสนใจมีกลุ่มตัวอย่าง 65 คน (ร้อยละ 17.38) ระบุว่า การซื้อหวยหรือลอตเตอรี่ถือเป็นการออม ส่วนรูปแบบการออม การลงทุนเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายหลังวัยกลางคน กลุ่มตัวอย่างกว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 58.02) ใช้การฝากเงินกับธนาคาร-สถาบันการเงิน 103 คน (ร้อยละ 27.54) ทำประกันชีวิตแต่ 93 คน (ร้อยละ 24.87) ไม่มีการออม หรือการลงทุนใดๆ</p> <p>- ด้านความเสี่ยงจากอุบัติเหตุ ภัยพิบัติหรือความเดือดร้อนที่ไม่คาดคิด 113 คน (ร้อยละ 30.21) เกิดจากการที่หัวหน้าครอบครัวหรือสมาชิกป่วยด้วยโรคร้าย 93 คน (ร้อยละ 24.87) ระบุว่า มีสาเหตุมาจากอุบัติเหตุรถชน</p> <p>- ผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่กลุ่มตัวอย่างรู้จักมากที่สุด 4 อันดับแรก คือ สลากออมสินบัตรเครดิตบัญชีเงินฝากธนาคารบัตรเงินด่วนและเงินฝากคุ้มครองชีวิต กลุ่มตัวอย่างรับมือต่อความเสี่ยงโดย 224 คน (ร้อยละ 59.89) เลือกซื้อกรมธรรม์ประกันภัย ประกันสุขภาพ 132 คน (ร้อยละ 35.29) เปิดบัญชีเงินฝากคุ้มครองชีวิต</p> <p>- มีกลุ่มตัวอย่างเพียง 104 คน (ร้อยละ 27.81) ที่พิจารณาเลือกผลิตภัณฑ์จากสิทธิประโยชน์ที่ได้รับมากกว่ารายอื่น</p>	<p>ปัญหาในการใช้สินเชื่อ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 64.44) เล่นแชร์เพื่อวัตถุประสงค์แตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่าง 177 คน เห็นว่าเป็นการออมเงิน 192 คน ใช้เป็นสินเชื่อ</p> <p>- ด้านการออมเงิน พบว่ากลุ่มตัวอย่างไม่ใส่ใจในการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ออมเงินเนื่องจาก 102 คน (ร้อยละ 27.27) มีเงินเหลือเป็นจำนวนเพียงเล็กน้อย 86 คน (ร้อยละ 22.99) เห็นว่าการออมที่ได้ดอกเบี้ยสูงกว่ามักมีระยะเวลายาวนาน อาจมีปัญหาหากมีความจำเป็นต้องใช้เงิน</p> <p>- กลุ่มตัวอย่าง 221 คน (ร้อยละ 59.09) เห็นว่าการประกันความเสี่ยงเป็นเรื่องจำเป็น 100 คน (ร้อยละ 26.74) เห็นว่าควรทำแต่ไม่มีความรู้ ปัญหาที่เคยประสบภายหลังจากเกิดอุบัติเหตุ ภัยพิบัติหรือเหตุฉุกเฉิน ได้แก่ 85 คน (ร้อยละ 22.73) ทำให้ครอบครัวขาดรายได้ 81 คน ไม่มีเงินเพียงพอสำหรับค่าซ่อมแซมค่าชดใช้ค่าเสียหาย หรือค่ารักษาพยาบาล แต่กลุ่มตัวอย่าง 161 คน (ร้อยละ 43.05) ไม่มีปัญหา</p> <p>- กลุ่มตัวอย่าง 121 คน (ร้อยละ 32.35) ไม่มีความสามารถในการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ทางการเงินให้เหมาะสมกับเป้าหมายเฉพาะ 147 คน (ร้อยละ 39.30) ไม่สามารถวิเคราะห์ทางเลือกที่ดีกว่า 78 คน (ร้อยละ 20.86) ขาดความรู้และข้อมูลทางเลือกเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ประเภทต่างๆ</p>

5. สภาพ ปัญหาในการจัดการการเงินส่วนบุคคล ด้านการเพิ่มพูนความรู้และทักษะทางการเงินส่วนบุคคล

ตารางที่ 4.13 เปรียบเทียบสภาพ ปัญหา ในการจัดการการเงินส่วนบุคคล ด้านการเพิ่มพูนความรู้และทักษะทางการเงินส่วนบุคคล

สภาพ	ปัญหา
-กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ 254 จาก 374 คน (ร้อยละ 67.91) หาข้อมูลด้วยวิธีการสอบถามจากเจ้าหน้าที่ของธนาคาร-สถาบันการเงินและ 151 คน (ร้อยละ 40.37) หาข้อมูลด้วยวิธีพูดคุยสอบถามคนรู้จัก	-มุมมองของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการหาความรู้เรื่อง การจัดการการเงินส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่าง 161 คน (ร้อยละ 43.05) เห็นว่าเป็นเรื่องจำเป็นต้องหาความรู้ตลอดชีวิต 93 คน (ร้อยละ 24.87) สนใจแต่ไม่มีแหล่งหาความรู้ แต่ 181 คน (ร้อยละ 48.39) เห็นว่าเป็นเรื่องไกลตัวไม่ได้มีเงินมากพอต้องจัดการหรือเป็นเรื่องยุ่งยาก - กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ 143 จาก 374 คน คิดเป็นร้อยละ 38.24 มีปัญหาขาดความต่อเนื่องในการจัดการการเงิน 263 คน (ร้อยละ 43.58) ขาดความรู้และทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคล

3. ข้อมูลความต้องการการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการการเงินส่วนบุคคลของผู้ใหญ่วัยกลางคน

3.1 ความต้องการเรียนรู้เนื้อหาหลัก

ระดับความต้องการเรียนรู้ในเนื้อหาหลักเป็นดังตารางที่ 4.14

ตารางที่ 4.14 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการเรียนรู้เนื้อหาหลักเกี่ยวกับการจัดการการเงินส่วนบุคคลของผู้ใหญ่วัยกลางคน

หัวข้อความต้องการการเรียนรู้ของผู้ใหญ่วัยกลางคน	ระดับความต้องการเรียนรู้		
	\bar{x}	SD	ระดับ
1. การเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคล 4 ด้าน			
1.1. การจัดการเงินสดไม่ให้ขาดมือ	4.51	0.69	มากที่สุด
1.2. การเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเงิน	3.32	0.97	ปานกลาง
1.3. การวางแผนการเงิน	3.89	0.80	มาก
1.4. การเพิ่มพูนความรู้และทักษะทางการเงินส่วนบุคคล	3.81	0.89	มาก

จากตารางที่ 4.14 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความต้องการเรียนรู้เนื้อหาหลักดังนี้ ด้านการจัดการเงินสดไม่ให้ขาดมือ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.51 (SD=0.69) (เป็นไปตามผลสัมฤทธิ์ที่ครูทุกคนได้ให้ข้อมูลไว้) ด้านการวางแผนการเงิน และด้านการเพิ่มพูนความรู้และทักษะทางการเงินส่วนบุคคล มีความต้องการในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.89 (SD=0.80) และ 3.81 (SD=0.89) ตามลำดับ

ส่วนด้านการเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเงิน มีความต้องการในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.32 (SD=0.97)

ผู้วิจัยจึงนำผลวิเคราะห์ความต้องการกิจกรรมการเรียนรู้ ไปใช้ประกอบการจัดสัดส่วนเนื้อหา และกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องตามระดับความต้องการ ร่วมกับคำแนะนำของวิทยากรผู้เชี่ยวชาญการสอนการจัดการการเงินส่วนบุคคล

3.2 ความต้องการกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมความรู้และทักษะในการจัดการการเงินแต่ละด้าน

ระดับความต้องการเรียนรู้เพื่อเสริมความรู้และทักษะเป็นดังตารางที่ 4.15 ตารางที่ 4.15 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการเรียนรู้เพื่อเสริมความรู้และทักษะด้านความสามารถจัดการเงินสดไม่ให้ออกมือ

หัวข้อความต้องการการเรียนรู้ของผู้ใหญ่วัยกลางคน	ระดับความต้องการเรียนรู้		
	\bar{x}	SD	ระดับ
2. เพื่อให้ท่านเข้าใจถึงประโยชน์ที่แท้จริงของการทำบัญชีครัวเรือน			
2.1. กิจกรรมร่วมถอดบทเรียนจากคลิปภาพยนตร์เกี่ยวกับประสบการณ์ของผู้ทำบัญชีครัวเรือน	3.60	1.01	มาก
2.2. กิจกรรมเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้การทำบัญชีครัวเรือน	3.75	0.98	มาก
2.3. ห้องปฏิบัติการทำบัญชีครัวเรือน	3.71	0.96	มาก
3. เพื่อเสริมสร้างวินัยทางการเงินส่วนบุคคลและฝึกทักษะ(ความชำนาญ) ในการจัดการการเงินอย่างยั่งยืน			
3.1. คลินิกปรึกษาวินัยทางการเงิน	3.78	1.03	มาก
3.2. ห้องปฏิบัติการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่มุ่งพึงประสงค์	3.63	1.09	มาก
3.3. กิจกรรมการสร้างสุขนิสัยทางการเงิน	3.36	1.18	ปานกลาง
3.4. กิจกรรมแชมเปียนน้อกอม	2.40	1.10	น้อย
3.5. กิจกรรมบัตรเติมความสุข	2.49	1.08	น้อย
3.6. กลยุทธ์การปลดหนี้	2.36	1.10	น้อย
3.7. คลินิกบำบัดหนี้บัตรเครดิต	2.45	1.01	น้อย
3.8. ห้องปฏิบัติการ การเจรจาประนอมหนี้	2.35	1.02	น้อย
4. เพื่อจัดสรรรายจ่ายของครัวเรือนให้สมดุลกับรายรับและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อสมาชิกในครัวเรือน			
4.1. การวิเคราะห์ค่าใช้จ่าย	4.20	0.71	มาก
4.2. วิธีเพิ่มพูนรายได้	2.49	1.04	น้อย

ตารางที่ 4.15 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการเรียนรู้เพื่อเสริมความรู้และทักษะด้านความสามารถจัดการเงินสดไม่ให้ขาดมือ (ต่อ)

หัวข้อความต้องการการเรียนรู้ของผู้ใหญ่วัยกลางคน	ระดับความต้องการเรียนรู้		
	\bar{x}	SD	ระดับ
4.3. วิธีจัดทำงบประมาณครัวเรือน	3.63	0.96	มาก
4.4. วิธีปรับแผนงบประมาณครัวเรือน	3.67	0.95	มาก
5. เพื่อปรับปรุงพฤติกรรมการใช้จ่ายลดปัญหาการใช้จ่ายเกิน ความจำเป็น หรือถูกล่อลวงจากผู้ขายสินค้า			
5.1. การซื้ออย่างชาญฉลาด	3.87	0.94	มาก
5.2. รู้ทันเล่ห์เหลี่ยมส่งเสริมการขาย (โปรโมชั่น)	3.83	0.96	มาก
5.3. การรักษาอาการเสพติดการช้อปปิ้ง	2.15	0.92	น้อย
5.4. การใช้จ่ายกับการคุ้มครองผู้บริโภค	3.86	0.96	มาก
5.5. กิจกรรม “สุขจัง ตั้งค้อยู่ครบ”	3.98	0.85	มาก
6. เพื่อจัดการการหมุนเงิน ลดความฉุกเฉินในการกู้ยืม			
6.1. ความรู้เกี่ยวกับกระแสเงินสด	3.33	1.17	ปานกลาง
6.2. ห่องปฏิบัติการทางกระแสเงินสด	3.66	1.02	มาก

จากตารางที่ 4.15 กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการกิจกรรมเรียนรู้เพื่อเสริมความรู้และทักษะด้านการจัดการเงินสดไม่ให้ขาดมือในระดับมาก ในหัวข้อ 2.1 – 2.3 หัวข้อ 3.1 – 3.2 หัวข้อ 4.1 หัวข้อ 4.3 – 4.4 หัวข้อ 5.1 – 5.2 หัวข้อ 5.4 – 5.5 และ หัวข้อ 6.2 โดยมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.60 (SD=1.01) และ 4.20 (SD=0.71) มีความต้องการกิจกรรมเรียนรู้ในหัวข้อ 3.3 และ 6.1 ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.36 (SD=1.18) และ 3.33 (SD=1.17) ตามลำดับ ความต้องการกิจกรรมเรียนรู้ในหัวข้อ 3.4 – 3.8 หัวข้อ 4.2 หัวข้อ 5.3 อยู่ในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.15 (SD=0.92) และ 2.49 (SD=1.08) เนื่องจากค่า SD หลายข้อมีค่าเกิน 1.0 จึงควรวิเคราะห์ค่าความถี่ประกอบการพิจารณา

ตารางที่ 4.16 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการเรียนรู้เพื่อเสริมความรู้และทักษะด้านการเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเงิน

หัวข้อความต้องการการเรียนรู้ของผู้ใหญ่วัยกลางคน	ระดับความต้องการเรียนรู้		
	\bar{x}	SD	ระดับ
7. เพื่อให้ท่านเข้าใจคุณลักษณะประโยชน์และข้อควรระวังของผลิตภัณฑ์สินเชื่อส่วนบุคคล			
7.1. ความรู้เกี่ยวกับการใช้สินเชื่อส่วนบุคคล	3.45	1.14	ปานกลาง
7.2. ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สินเชื่อส่วนบุคคล	3.72	1.08	มาก
7.3. หนี้กับการคุ้มครองผู้บริโภค	2.00	0.86	น้อย
7.4. เทคนิคการแปลงหนี้ในระบบเข้าสู่หนี้ในระบบ	2.12	0.90	น้อย
8. เพื่อให้ท่านเข้าใจคุณลักษณะประโยชน์และข้อควรระวังของผลิตภัณฑ์การออมและการลงทุน			
8.1. ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์การออมและการลงทุน	3.86	0.91	มาก
8.2. การวิเคราะห์ข้อเสนอทางการเงิน	3.71	1.02	มาก
9. เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจทั้งประโยชน์และค่าใช้จ่ายของการซื้อกรรมทรัพย์ประกันความเสี่ยงต่างๆที่แท้จริง			
9.1. ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์การประกันประเภทต่างๆ	3.49	0.99	ปานกลาง
9.2. เงินฝากคุ้มครองชีวิต	3.47	1.05	ปานกลาง
9.3. ผลิตภัณฑ์ประกันอุบัติเหตุ	2.18	0.97	น้อย
10. เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคำนวณค่าใช้จ่ายหรือผลตอบแทนจากทางเลือกต่างๆในการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์การเงิน			
10.1. การวิเคราะห์อัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงและเงื่อนไขของสินเชื่อ/เงินฝากในรูปแบบต่างๆ	3.49	1.07	ปานกลาง
10.2. การวิเคราะห์ทางเลือกในการวางแผนการประกันชีวิตและสุขภาพที่เหมาะสมกับตนเองและครอบครัว	3.37	1.06	ปานกลาง
10.3. การวิเคราะห์ทางเลือกในการวางแผนการประกันวินาศภัยอุบัติเหตุที่เหมาะสมกับสถานการณ์	2.20	0.96	น้อย

จากตารางที่ 4.16 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความต้องการกิจกรรมเรียนรู้เพื่อเสริมความรู้และทักษะด้านการเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเงินในระดับมาก ในหัวข้อ 7.2 หัวข้อ 8.1 – 8.2 โดยมีค่าเฉลี่ย 3.72 (SD=1.08), 3.86 (SD=0.91) และ 3.71 (SD=1.02) ตามลำดับ มีความต้องการกิจกรรมเรียนรู้ในหัวข้อ 7.1 หัวข้อ 9.1 – 9.2 และหัวข้อ 10.1 – 10.2 ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.37 (SD=1.06) และ 3.49 (SD=1.07) ความต้องการกิจกรรมเรียนรู้ในหัวข้อ 7.3, 7.4, 9.3 และ 10.3 ในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ย 2.00 (SD=0.86), 2.12 (SD=0.90), 2.18 (SD=0.97) และ 2.20 (SD=0.96) ตามลำดับ เนื่องจากค่า SD หลายข้อมีค่าเกิน 1.0 จึงควรวิเคราะห์ค่าความถี่ประกอบด้วย

ตารางที่ 4.17 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการเรียนรู้เพื่อเสริมความรู้และทักษะด้านการวางแผนการเงิน

หัวข้อความต้องการการเรียนรู้ของผู้ใหญ่วัยกลางคน	ระดับความต้องการเรียนรู้		
	\bar{x}	SD	ระดับ
11. เพื่อบูรณาการความรู้สู่การปฏิบัติในการวางแผนการเงินก่อนวัยเกษียณ			
11.1. กิจกรรมตรวจสอบสุขภาพทางการเงินส่วนบุคคลด้วยตนเอง	4.16	0.72	มาก
11.2. ห้องปฏิบัติการฝึกการวางแผนเป้าหมายทางการเงิน	3.35	1.18	ปานกลาง
11.3. ห้องปฏิบัติการจัดทำแผนการเงินส่วนบุคคล	3.56	0.97	มาก
11.4. เกมจำลองสถานการณ์วางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ	3.94	1.01	มาก

จากตารางที่ 4.17 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความต้องการกิจกรรมเรียนรู้เพื่อเสริมความรู้และทักษะด้านการวางแผนการเงินในระดับมาก ในหัวข้อ 11.1, 11.3 และ 11.4 โดยมีค่าเฉลี่ย 4.16 (SD=0.72), 3.56 (SD=0.97) และ 3.94 (SD=1.01) ตามลำดับ ความต้องการกิจกรรมเรียนรู้ในหัวข้อ 11.2 ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.35 (SD=1.18) เนื่องจากค่า SD 2 ใน 4 ข้อ มีค่าเกิน 1.0 จึงควรวิเคราะห์ค่าความถี่ประกอบการพิจารณา

ตารางที่ 4.18 แสดงค่าความถี่และร้อยละของแต่ละหัวข้อความต้องการการเรียนรู้เพื่อเสริมความรู้ และทักษะความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลทั้ง 3 ด้าน

หัวข้อความต้องการเรียนรู้	ระดับความต้องการ									
	5 มากที่สุด		4 มาก		% รวม ระดับ 5+4	2 น้อย		1 น้อยที่สุด		% รวม ระดับ 2+1
	ความถี่	%	ความถี่	%		ความถี่	%	ความถี่	%	
2.1	78	20.86	129	34.49	55.35	45	12.03	8	2.14	14.17
2.2	96	25.67	129	34.49	60.16	24	6.42	8	2.14	8.56
2.3	80	21.39	149	39.84	61.23	28	7.49	8	2.14	9.63
3.1	100	26.74	140	37.43	64.17	16	4.28	17	4.55	8.83
3.2	88	23.53	129	34.49	58.02	30	8.02	20	5.35	13.37
3.3 *	80	21.39	82	21.93	43.32	51	13.64	29	7.75	21.39
3.4 **	16	4.28	50	13.37	17.65	145	38.77	81	21.66	60.43
3.5 **	19	5.08	55	14.71	19.79	164	43.85	59	15.78	59.63
3.6 **	14	3.74	49	13.10	16.84	131	35.03	92	24.60	59.63
3.7 **	12	3.21	46	12.30	15.51	148	39.57	63	16.84	56.41
3.8 **	9	2.41	47	12.57	14.98	154	41.18	77	20.59	61.77
4.1	137	36.63	175	46.79	83.42	1	0.27	0	0.00	0.27
4.2 **	13	3.48	57	15.24	18.72	155	41.44	60	16.04	57.48

ตารางที่ 4.18 แสดงค่าความถี่และร้อยละของแต่ละหัวข้อความต้องการการเรียนรู้เพื่อเสริมความรู้ และทักษะความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลทั้ง 3 ด้าน (ต่อ)

หัวข้อความต้องการ การเรียนรู้	ระดับความต้องการ										
	5 มากที่สุด		4 มาก		% รวม ระดับ 5+4	2 น้อย		1 น้อยที่สุด		% รวม ระดับ 2+1	
	ความถี่	%	ความถี่	%		ความถี่	%	ความถี่	%		
4.3	72	19.25	141	37.70	56.95	30	8.02	9	2.41	10.43	
4.4	76	20.32	142	37.97	58.29	28	7.49	8	2.14	9.63	
5.1	113	30.21	129	34.49	64.70	20	5.35	4	1.07	6.42	
5.2	109	29.14	121	32.35	61.49	13	3.48	8	2.14	5.62	
5.3	**	7	1.87	26	6.95	8.82	181	48.40	89	23.8	72.20
5.4	115	30.75	123	32.89	63.64	18	4.81	6	1.60	6.41	
5.5	116	31.02	149	39.84	70.86	13	3.48	1	0.27	3.75	
6.2	85	22.73	132	35.29	58.02	41	10.96	8	2.14	13.10	
7.1	*	82	21.93	96	25.67	47.60	51	13.64	21	5.61	19.25
7.2	101	27.01	129	34.49	61.50	29	7.75	17	4.55	12.30	
7.3	**	4	1.07	14	3.74	4.81	169	45.19	113	30.2	75.40
7.4	**	5	1.34	18	4.81	6.15	162	43.32	98	26.2	69.52
8.1	101	27.01	144	38.50	65.51	10	2.67	7	1.87	4.54	
8.2	92	24.60	137	36.63	61.23	41	10.96	7	1.87	12.83	
9.1	*	64	17.11	114	30.48	47.59	29	7.75	14	3.74	11.49
9.2	*	71	18.98	103	27.54	46.52	32	8.56	19	5.08	13.64
9.3	**	6	1.60	21	5.61	7.21	123	32.89	108	28.9	61.77
10.1	*	67	17.91	124	33.16	51.07	27	7.22	24	6.42	13.64
10.2	*	57	15.24	113	30.21	45.45	48	12.83	21	5.61	18.44
10.3	**		1.87		5.08	6.95		35.03		26.7	61.77
11.1	131	35.03	173	46.26	81.29	1	0.27	0	0.00	0.27	
11.2	*	72	19.25	96	25.67	44.92	32	8.56	38	10.2	18.72
11.3	60	16.04	142	37.97	54.01	23	6.15	15	4.01	10.16	
11.4	129	34.49	131	35.03	69.52	17	4.55	11	2.94	7.49	

จากตารางที่ 4.18 การวิเคราะห์ความถี่พบว่ากิจกรรมการเรียนรู้หัวข้อที่ไม่มีการทำเครื่องหมายใดๆ มีผลรวมความถี่ (%) ของความต้องการกิจกรรมการเรียนรู้ในฝั่ง มาก ถึง มากที่สุด สูงกว่าร้อยละ 50 ทุกข้อ ผู้วิจัยจึงจัดให้มีกิจกรรมการเรียนรู้ในหัวข้อดังกล่าว

กิจกรรมการเรียนรู้หัวข้อที่ ทำเครื่องหมาย (*) ได้แก่หัวข้อ 3.3, 6.1, 7.1, 9.1, 9.2, 10.1, 10.2, และ 11.2 มีผลรวมความถี่ (%) ของความต้องการกิจกรรมการเรียนรู้ในฝั่ง มาก ถึง มากที่สุด

สูงกว่า ฝั่ง น้อย ถึง น้อยที่สุด อย่างชัดเจน (ฝั่งมาก มีค่าผลรวมความถี่ในรูปร้อยละเกินกว่า 2 เท่า ของค่าผลรวมความถี่ ฝั่งน้อย) ผู้วิจัยจึงจัดให้มีกิจกรรมการเรียนรู้ในหัวข้อดังกล่าว

ส่วนกิจกรรมการเรียนรู้หัวข้อที่ ทำเครื่องหมาย (**) ได้แก่หัวข้อ 3.4 – 3.8, 4.2, 5.3, 7.3 – 7.4, 9.3, และ 10.3 มีผลรวมความถี่ (%) ของความต้องการรูปแบบการเรียนรู้ในฝั่ง น้อย ถึง น้อยที่สุด สูงกว่าร้อยละ 50 ในทุกหัวข้อ ผู้วิจัยจึงตัดกิจกรรมการเรียนรู้ดังกล่าวออกจากโปรแกรมฯ

ส่วนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ตารางที่ 4.19 แสดงค่าความถี่และร้อยละเกี่ยวกับความต้องการรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้

หัวข้อความต้องการ กิจกรรมการเรียนรู้ของ ผู้ใหญ่วัยกลางคน	ระดับความต้องการ											
	มากที่สุด	%	มาก	%	ปานกลาง	%	น้อย	%	น้อยที่สุด	%	รวม	%
1. การเรียนรู้หลักการ ทฤษฎี												
1.1. การจัดการเรียนการสอนแบบแบ่งกลุ่มย่อย	130	34.8	66	17.6	61	16.3	48	12.8	69	18.4	374	100.0
1.2. สัญญาการเรียนรู้ด้วยตนเอง	78	20.9	58	15.5	100	26.7	65	17.4	73	19.5	374	100.0
1.3. การบรรยาย/อภิปรายโดยวิทยากรรับเชิญ	56	15.0	88	23.5	85	22.7	72	19.3	73	19.5	374	100.0
1.4. การเรียนรู้ในรูปแบบเกมการเล่น	62	16.6	110	29.4	56	15.0	68	18.2	78	20.9	374	100.0
1.5. การเรียนรู้โดยใช้สื่อวีดิทัศน์	56	15.0	48	12.8	76	20.3	117	31.3	77	20.6	374	100.0
2. การเสริมทักษะในการวิเคราะห์ การตัดสินใจ การปฏิบัติการ												
2.1. การระดมความคิดเห็น	124	33.2	76	20.3	62	16.6	56	15.0	56	15.0	374	100.0
2.2. การอภิปรายกลุ่ม	73	19.5	104	27.8	80	21.4	61	16.3	56	15.0	374	100.0
2.3. การแบ่งกลุ่มแข่งขัน	63	16.8	53	14.2	119	31.8	110	29.4	29	7.8	374	100.0
2.4. การได้วาที่	18	4.8	71	19.0	29	7.8	103	27.5	153	40.9	374	100.0
2.5. การฝึกปฏิบัติการในห้องเรียน	100	26.7	74	19.8	84	22.5	40	10.7	76	20.3	374	100.0

จากตารางที่ 4.19 พบว่ากลุ่มตัวอย่างวัยกลางคนประมาณ 1 ใน 3 คือ 130 คนจาก 374 คน คิดเป็นร้อยละ 34.8 ต้องการการเรียนรู้หลักการ ทฤษฎี ในรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบแบ่งกลุ่มย่อย มากที่สุด ส่วนรูปแบบการจัดการเรียนการสอนอื่นๆ มีความต้องการกระจายไม่แตกต่างกันมาก อยู่ระหว่างร้อยละ 15.0 ถึง 20.9 ผู้วิจัยจึงออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้หลักการ ทฤษฎี โดยเน้นการจัดการเรียนการสอนแบบแบ่งกลุ่มย่อยมากที่สุด และการจัดการเรียนการสอนอื่นๆ ระคนกัน

ส่วนรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมทักษะในการวิเคราะห์ การตัดสินใจ การปฏิบัติการ กลุ่มตัวอย่างวัยกลางคนประมาณ 1 ใน สาม คือ 124 คนจาก 374 คน คิดเป็นร้อยละ 33.2 ต้องการเรียนรู้ในรูปแบบการระดมความคิดเห็น มากที่สุด กลุ่มตัวอย่าง 100 คน คิดเป็นร้อยละ 26.7 ต้องการการฝึกปฏิบัติการในห้องเรียนรองลงมา ส่วนการอภิปรายกลุ่ม และ การแบ่งกลุ่มแข่งขัน มีความต้องการในระดับใกล้เคียงกัน แต่กลุ่มตัวอย่างเพียง 18 คน คิดเป็นร้อยละ 4.8 ที่ต้องการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมโต้วาที ผู้วิจัยจึงออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมทักษะในการวิเคราะห์ การตัดสินใจ การปฏิบัติการ โดยเน้นกิจกรรมการระดมความคิดเห็นมากที่สุด กิจกรรมการฝึกปฏิบัติการในห้องเรียนรองลงมา และรูปแบบการจัดการเรียนการสอนอื่นๆ ละครคนกัน

โดยสรุป ผลวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการการเรียนรู้การจัดการการเงินส่วนบุคคลของผู้ใหญ่วัยกลางคน กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการเรียนรู้เนื้อหาด้านการจัดการเงินสดไม่ให้ขาดมือในระดับมากที่สุด ด้านการวางแผนการเงิน และด้านการเพิ่มพูนความรู้และทักษะทางการเงินส่วนบุคคล มีความต้องการในระดับมาก ส่วนด้านการเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเงิน มีความต้องการในระดับปานกลาง

ด้านความต้องการรูปแบบการจัดการเรียนรู้(เทคนิคการสอน) ในการเรียนหลักการ ทฤษฎี กลุ่มตัวอย่างต้องการรูปแบบการแบ่งกลุ่มย่อย มากที่สุด ส่วนรูปแบบการจัดการเรียนการสอนอื่นๆ มีความต้องการกระจายไม่แตกต่างกันมาก

ด้านความต้องการรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมทักษะในการวิเคราะห์ การตัดสินใจ การปฏิบัติการ กลุ่มตัวอย่างต้องการเรียนรู้ในรูปแบบการระดมความคิดเห็น มากที่สุด การฝึกปฏิบัติการในห้องเรียนรองลงมาการอภิปรายกลุ่ม และ การแบ่งกลุ่มแข่งขัน มีความต้องการในระดับใกล้เคียงกัน แต่การเรียนรู้ผ่านกิจกรรมโต้วาที ไม่ได้รับความสนใจ

ระยะที่ 2 ผลการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน

ในตอนนี้อย่างนี้ผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอเป็น 2 ตอนคือผลการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน และผลการตรวจสอบโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนฯ

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน

ผู้วิจัยได้พัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคนโดยรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนจิตวิทยาเพื่อการศึกษาผู้ใหญ่ รูปแบบและปัญหาของสังคมผู้สูงอายุเพื่อการเตรียมตัวของผู้ใหญ่วัยกลางคนการเรียนรู้ผู้ใหญ่รูปแบบการสอนโดยการสร้างความแตกต่าง ประกอบกับผลการวิจัยในระยะที่ 1 การศึกษาสภาพ ปัญหา

และความต้องการการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน และมาสร้างเป็นโครงร่างโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคนเพื่อนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพ โปรแกรมฯที่พัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบดังตารางที่ 4.20 ตารางที่ 4.20 องค์ประกอบของโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน

องค์ประกอบของโปรแกรม	รายละเอียด
1. วัตถุประสงค์	ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการเรียนรู้ภายหลังเข้าร่วมโปรแกรมได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคล ซึ่งประกอบด้วย ความสามารถ 4 ด้านคือ การจัดการเงินสดไม่ให้เกิดมือการวางแผนการเงินส่วนบุคคลการเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเงินส่วนบุคคลและ การเพิ่มพูนความรู้และทักษะทางการเงินส่วนบุคคล
2. กลุ่มผู้เรียน	นักศึกษากศน.ผู้ใหญ่วัยกลางคน อายุระหว่าง 40-60 ปี และมีวุฒิการศึกษาตั้งแต่ระดับประถมศึกษาขึ้นไป
3. เนื้อหาสาระ	ประกอบด้วยเนื้อหาการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมให้ผู้เข้าร่วมโปรแกรมมีความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคล 4ด้านได้แก่ (1) การจัดการเงินสดไม่ให้เกิดมือประกอบด้วย การรู้จักจัดหาเงินเข้ามอย่างเพียงพอ การใช้ จ่ายเงินออกไปอย่างคุ้มค่าไม่เกิดหนี้สินเกินตัว และการจัดทำบัญชีครัวเรือน (2) การวางแผนการเงินส่วนบุคคลประกอบด้วย ความสามารถคาดการณ์ถึงปัญหาทางการเงินที่อาจเกิดขึ้น การวางแผนเก็บเงินสำรองสำหรับเหตุฉุกเฉินที่อาจเกิดขึ้น การวางแผนการเงินสำหรับการศึกษาของบุตรหลาน การวางแผนการเงินสำหรับวัยเกษียณ การจัดทำงบประมาณรายรับและรายจ่ายในระยะกลาง (1-5 ปี) และระยะยาว (เกิน 5 ปีขึ้นไป) (3) การเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเงินส่วนบุคคล ประกอบด้วย การประเมินทางเลือกในการกู้เงินประเภทต่างๆ การประเมินทางเลือกในการออมเงินประเภทต่างๆ ที่จะได้รับผลตอบแทนเหมาะสมกับสถานการณ์ของแต่ละบุคคล และ (4) ความรู้และทักษะทางการเงินส่วนบุคคล ประกอบด้วย การแสวงหาข้อมูลทางการเงิน การวิเคราะห์ปัญหาทางการเงิน และการตัดสินใจเลือกกลยุทธ์ในการจัดการการเงิน(FINRA Investor Education Foundation, 2009) และ (สุพพตา 2546) แบ่งเป็น 11 หน่วยเรียนรู้ได้แก่ 1) ปฐมบท 2) บัญชีครัวเรือน 3) การสร้างวินัยทางการเงิน 4) งบประมาณครัวเรือน 5) การใช้จ่ายให้คุ้มค่าเงิน 6) การจัดทำงบกระแสเงินสด 7) ผลิตภัณฑ์ทางการเงิน: สินเชื่อ เงินออม เงินลงทุนการประกัน และการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ทางการเงินอย่างเหมาะสม 8) เป้าหมายทางการเงิน 9) การตรวจสอบสุขภาพการเงิน 10) การจัดทำแผนการเงินส่วนบุคคล และ 11) บุรณาการวางแผนการเงินส่วนบุคคล

ตารางที่ 4.20 องค์ประกอบของโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน (ต่อ)

องค์ประกอบของโปรแกรม	รายละเอียด
4. กิจกรรมการเรียนรู้	การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ โดยการบูรณาการรูปแบบการสอนตามแนวคิดของ Gagne (1985) และรูปแบบการเรียนการสอนโดยการสร้างความแตกต่างขั้นสูงของ Cash (2011) จัดเรียงเรียงเป็นขั้นตอนการเรียนรู้ 4 ขั้นตอนประกอบด้วย 1. ขั้นตอนประเด็นชี้ให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญ ความจำเป็นของสาระการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการเงินในชีวิตจริง 2. ขั้นสร้างความเชื่อมโยงทำให้ผู้เรียนนำประสบการณ์ ปัญหาของตนเองเชื่อมโยงเข้าสู่สาระเรียนรู้ใหม่ ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจและสนใจที่จะเรียนรู้ 3. ขั้นสร้างความท้าทาย ให้ผู้เรียนกระตือรือร้นที่จะนำสาระการเรียนรู้มาประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่างๆ ด้วยรูปแบบการสอนหลากหลายและกิจกรรมคั่น เพื่อสร้างความทรงจำระยะยาว 4. ขั้นเพิ่มคุณค่า ให้ผู้เรียนได้สรุปผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง และฝึกปฏิบัตินอกชั้นเรียน
5. สื่อการเรียนรู้และแหล่งความรู้	ทรัพยากรที่ใช้ในการส่งมอบสาระความรู้ให้แก่ผู้เรียนประกอบด้วยสื่อหลายรูปแบบได้แก่ (1) ชุดหน่วยการเรียนรู้ (2) วิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญ (Expert) ด้านการทำบัญชีครัวเรือน (3) เอกสารประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ (4) ห้องสมุดเคลื่อนที่ที่คัดสรรหนังสือเสริมความรู้เกี่ยวกับการจัดการการเงินส่วนบุคคล เพื่อให้ผู้เรียนได้ยืมไปอ่านนอกเวลา (5) ข้อมูลจากเว็บไซต์ที่มีระบบเชื่อมต่อกับระบบเครือข่ายภายนอก (อินเทอร์เน็ต)
6. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้	มีการประเมินผล 4 รูปแบบ คือ (1) แบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลก่อนเข้าร่วมโปรแกรม (Pretest) (2) แบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลหลังเข้าร่วมโปรแกรม (Posttest) และ (3) แบบประเมินผลกระบวนการเรียนรู้
7. สภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้	ผู้จัดโปรแกรมต้องจัดสถานที่เพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบห้องเรียนที่เอื้อให้ผู้เรียนมีความสะดวกสบายต่อการร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้มีแสงสว่างและอุณหภูมิเหมาะสมมีความเงียบสงบมีขนาดกว้างเพียงพอในการจัดห้องเรียนได้หลายรูปแบบเพื่อรองรับกิจกรรมการเรียนรู้หลากหลาย เช่น จัดเป็นรูปตัววีหรือจัดเป็นกลุ่มย่อยเป็นต้น พร้อมทั้งมีวัสดุอุปกรณ์และโสตทัศนูปกรณ์เช่น คอมพิวเตอร์ เครื่องฉายภาพโปรเจคเตอร์จอฉายภาพไมโครโฟนเครื่องเสียง ฟลิปบอร์ด กระดานแสดงผลงาน สื่อการเรียนรู้ที่จัดวางเอกสารหนังสืออ่านนอกเวลา และบริเวณส่งงานนอกชั้นเรียนมีระบบเชื่อมต่อเครือข่ายภายนอกเพื่อให้ผู้เรียนเข้าสืบค้นข้อมูลจากเว็บไซต์ได้มีการสร้างบรรยากาศให้รู้สึกผ่อนคลายเครื่องดนตรีประกอบเกม การละเล่น เช่น กลอง กีตาร์ อาหารและเครื่องดื่มที่จัดให้ผู้เข้ารับการอบรมอย่างเหมาะสม

โครงสร้างการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ตามผลการศึกษาระดับความต้องการการเรียนรู้เป็นดังตารางที่ 4.21

ตารางที่ 4.21 โครงสร้างการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ของโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน เพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคล

หน่วย เรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้	จุดประสงค์การเรียนรู้	จำนวนชั่วโมงของเนื้อหาเพื่อ ส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการจัดการ การเงินส่วนบุคคล 4 ด้าน			
			(1)	(2)	(3)	(4)
1. ปฐมบท	1.1. กิจกรรมทำความรู้จัก – เกมทายนิสัยจากสัตว์ ประจำราศีเกิด	สร้างบรรยากาศการเรียนรู้	3	2	1	1
	1.2. การเก็บข้อมูลส่วน บุคคลของผู้เรียน	เพื่อศึกษาทำความเข้าใจ ความสนใจ วิธี การเรียนรู้และความพร้อมที่แตกต่าง หลากหลายของผู้เรียน				
	1.3. การทดสอบ รายบุคคล	วัดความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการ จัดการการเงินส่วนบุคคลของผู้เรียนก่อน เริ่มโปรแกรม				
	1.4. กรณีศึกษา - ปัญหา การดำรงชีวิตของผู้สูงวัย	เพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้ปัญหาการเงินที่อาจ ประสบในวัยสูงอายุหากไม่มีการจัดการ การเงินส่วนบุคคล				
	1.5. การนำเสนอภาพรวม ของโปรแกรมฯ	เพื่อให้ผู้เรียน 1. เห็นภาพรวมของโปรแกรม 2. เข้าใจวิธีการเรียนรู้ร่วมกัน				
	1.6. การนำเสนอบทบาท - การจัดการการเงินส่วน บุคคล	เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาโดยรวมของการ จัดการการเงินส่วนบุคคล				
	1.7. กิจกรรมเลือกอ่านดี มีเงินใช้ ไม่ขาดมือ	เตรียมตัวสู่บทเรียนต่อไป	1 *			
2. บัญชี ครัวเรือน	2.1. การเสวนาการทำ บัญชีครัวเรือน	1. สร้างทัศนคติที่ถูกต้องต่อการบันทึกบัญชี ครัวเรือนแก่ผู้เรียน 2. เพื่อให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความเข้าใจ ประโยชน์ของบัญชีครัวเรือน	7			
	2.2.การสร้างรูปแบบบัญชี ครัวเรือนตามใจฉัน	เพื่อให้ผู้เรียนสามารถออกแบบรูปแบบ บัญชีครัวเรือนที่เหมาะสมกับวิถีชีวิตของ ตนเอง				
	กิจกรรมยืดเส้นสายคลาย สมองสองด้าน	เพื่อให้ผู้เรียนได้กระตุ้นสมอง เพิ่มการสร้าง หน่วยความจำ				

ตารางที่ 4.21 โครงสร้างการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ของโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน เพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคล (ต่อ)

หน่วย เรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้	จุดประสงค์การเรียนรู้	จำนวนชั่วโมงของเนื้อหาเพื่อ ส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการจัดการ การเงินส่วนบุคคล 4 ด้าน			
			(1)	(2)	(3)	(4)
	2.3. การแนะนำเทคนิคในการทำบัญชีครัวเรือน	เพื่อให้ผู้เรียนได้ซักซ้อมความเข้าใจและวิธีการ ก่อนทำชิ้นงานที่ได้รับมอบหมาย นอกชั้นเรียน				
	2.4. กิจกรรมเลือกอ่านดีมีเงินใช้ ไม่ขาดมือ	ต่อยอดความรู้ และเตรียมตัวสู่บทเรียนต่อไป	1*			
	2.5. การมอบหมายงานนอกชั้นเรียนบันทึกบัญชีครัวเรือน	เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกและสร้างวินัย ในการบันทึกบัญชีครัวเรือน4สัปดาห์				7x 4 = 28 *
	2.6. การติดตามผลงานนอกชั้นเรียน	ตรวจทานและให้คำแนะนำการบันทึกบัญชีครัวเรือน 4 สัปดาห์ของผู้เรียน				
3. การ สร้างวินัย ทางการเงิน	3.1. วินัยทางการเงินและประโยชน์ของวินัยทางการเงิน	1. รู้ว่าวินัยทางการเงินคืออะไร 2. เข้าใจประโยชน์ของวินัยทางการเงิน	1			
	กิจกรรม(ยาง)ยืดชีวิตพิชิตโรค	เพื่อให้ผู้เรียนได้กระตุ้นสมอง เพิ่มการสร้างหน่วยความจำ				
	3.2. คลินิกรักษาวินัยทางการเงิน	รู้วิธีสร้างวินัยทางการเงินให้เกิดขึ้นกับตนเอง	1			
4. งบ ประมาณ ครัวเรือน : การจัดทำ และ นำสู่ การปฏิบัติ	4.1. ทำความรู้จักและเข้าใจประโยชน์ของงบประมาณครัวเรือน	รู้จักและเข้าใจประโยชน์ของงบประมาณครัวเรือน		2		
	4.2. การวิเคราะห์รายรับ-รายจ่าย	สามารถวิเคราะห์รายรับ-รายจ่ายจากข้อมูลที่ได้จากการบันทึกบัญชีครัวเรือนเพื่อนำมาจัดทำงบประมาณครัวเรือน				
	กิจกรรมยืดเส้นสายคลายสมองสองด้าน	เพื่อให้ผู้เรียนได้กระตุ้นสมอง เพิ่มการสร้างหน่วยความจำ				
	4.3. การจัดทำงบประมาณครัวเรือน	สามารถจัดทำงบประมาณครัวเรือนของตนเอง		1		1

ตารางที่ 4.21 โครงสร้างการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ของโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน เพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคล (ต่อ)

หน่วย เรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้	จุดประสงค์การเรียนรู้	จำนวนชั่วโมงของเนื้อหาเพื่อ ส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการจัดการ การเงินส่วนบุคคล 4 ด้าน			
			(1)	(2)	(3)	(4)
	4.4. กิจกรรมหาได้ใช้เป็น: การสร้างสมุดรายรับ- รายจ่ายครัวเรือนและ การปรับพฤติกรรมการใช้ จ่าย	1. เรียนรู้กลยุทธ์การปรับพฤติกรรมการใช้ จ่ายครัวเรือน 2. สามารถปรับงบประมาณครัวเรือนให้เกิด สมดุลระหว่างรายรับ-รายจ่ายของ ครัวเรือน	1			
	4.7. กิจกรรมเลือกอ่านดี มีเงินใช้ ไม่ขาดมือ	ต่อยอดความรู้ และเตรียมตัวสู่บทเรียน ต่อไป	1 *			
	4.8 แผนการปรับรายรับ- รายจ่ายของครัวเรือนให้ เกิดสมดุล	1. ฝึกทักษะปฏิบัติการจริง 2. ฝึกบันทึกผลการปฏิบัติ เพื่อใช้ทบทวน ต่อเนื่อง 3 สัปดาห์				2x 3 = 6 *
	4.9. การส่งมอบผลงาน นอกชั้นเรียน - แผนการ ปรับรายรับรายจ่าย	ตรวจทานและให้คำแนะนำการปฏิบัติ แผนการปรับรายรับ-รายจ่ายของครัวเรือน ของผู้เรียนและการบันทึกผล 3 สัปดาห์				
5. วิธีการใช้ จ่ายให้คุ้ม ค่าเงิน	5.1. เล่ห์เหลี่ยมกลโกง กล ยุทธ์การตลาดที่ต้องรู้เท่า ทัน	1. เรียนรู้เล่ห์เหลี่ยมกลโกง / กลยุทธ์ การตลาดที่ถูกเอาเปรียบจากผู้ขาย 2. เรียนรู้กฎหมายคุ้มครองสิทธิผู้บริโภคที่ ควรรู้	2			
	5.2. กิจกรรม(ยางยืดชีวิต) พิชิตโรค	เพื่อให้ผู้เรียนได้กระตุ้นสมอง เพิ่มการสร้าง หน่วยความจำ				
6. การ จัดทำบ กระแสบ การเงิน	6.1. ทำความรู้จักงบ กระแสเงินสด	1. รู้จักงบกระแสเงินสด 2. เข้าใจประโยชน์ของงบกระแสเงินสด	2			
	กิจกรรมเลขคณิต พิชิต สมองเสื่อม	ออกกำลังสมองอุ่นเครื่องก่อนเริ่มกิจกรรม ต่อไป				
	6.2. ฝึกจัดทำงบกระแส เงินสด	ฝึกทักษะการทำงานงบกระแสเงินสด				2
	6.3. โครงการงาน “สุขจัง ตั้งค้อยู่ครบ”	เรียนรู้การสร้างความสุขให้ครัวเรือนโดยไม่ ต้องใช้เงิน	1			
	6.4. กิจกรรมเลือกอ่านดี มีเงินใช้ ไม่ขาดมือ	ต่อยอดความรู้ และเตรียมตัวสู่บทเรียน ต่อไป			1 *	

ตารางที่ 4.21 โครงสร้างการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ของโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน เพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคล (ต่อ)

หน่วย เรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้	จุดประสงค์การเรียนรู้	จำนวนชั่วโมงของเนื้อหาเพื่อ ส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการจัดการ การเงินส่วนบุคคล 4 ด้าน			
			(1)	(2)	(3)	(4)
	6.5. งานนอกชั้นเรียน 1) โครงการงาน “สุขจังตั้งค์ อยู่ครบ” 2) การจัดทำงบกระแสเงิน สดของครัวเรือน	1. ประยุกต์สิ่งเรียนรู้จากชั้นเรียน สู่การคิด สร้างกิจกรรมเพื่อใช้ปฏิบัติจริง 2. ฝึกทักษะการปฏิบัติภายใต้สถานการณ์ จริง	6 *			5 *
	6.6. การส่งมอบผลงาน นอกชั้นเรียน – งบกระแส เงินสดของครัวเรือนราย 6 เดือน	ตรวจทานและให้คำแนะนำการจัดทำบ งบกระแสเงินสดครัวเรือนราย 6 เดือนของ ผู้เรียน				
7. การ เลือก ผลิตภัณฑ์ เงินกู้ยืม เงินออม เงินลงทุน	7.1. ทำความรู้จัก ผลิตภัณฑ์ทางการเงิน	รู้จักผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่มีอยู่ในตลาด			3	
	7.2. กิจกรรมร่วมด้วยช่วย เรียน : เจาะลึกผลิตภัณฑ์ ทางการเงิน	เข้าใจคุณสมบัติ ข้อดี ข้อด้อยของ ผลิตภัณฑ์ทางการเงินแต่ละประเภท				
	กิจกรรมยืดเส้นสายคลาย สมองด้วยโยคะ	เพื่อให้ผู้เรียนได้กระตุ้นสมอง เพิ่มการสร้าง หน่วยความจำ				
	7.3. การคำนวณ เปรียบเทียบอัตราดอกเบี้ย ที่ต้องจ่ายหรือ ผลตอบแทนที่จะได้รับใน แต่ละทางเลือก	สามารถคำนวณผลตอบแทน หรือค่าใช้จ่าย ดอกเบี้ย เพื่อเปรียบเทียบในแต่ละ ทางเลือก ก่อนเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ทางการเงิน			1	1
	7.4. การเลือกผลิตภัณฑ์ ทางการเงิน	สามารถเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ทางการเงินให้ เหมาะสมกับวิถีชีวิตและสถานการณ์ ทางการเงินของผู้เรียนเอง			2	
	7.5. กิจกรรมเลือกอ่านดี มีเงินใช้ ไม่ขาดมือ	ต่อยอดความรู้ และเตรียมตัวสู่บทเรียน ต่อไป		1 *		

ตารางที่ 4.21 โครงสร้างการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ของโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน เพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคล (ต่อ)

หน่วย เรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้	จุดประสงค์การเรียนรู้	จำนวนชั่วโมงของเนื้อหาเพื่อ ส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการจัดการ การเงินส่วนบุคคล 4 ด้าน			
			(1)	(2)	(3)	(4)
8. เป้าหมาย ทาง การเงิน	8.1. เรียนรู้และกำหนด เป้าหมายทางการเงิน	1. เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างเป้าหมาย ทางการเงินและเป้าหมายชีวิต 2. รู้และเข้าใจลักษณะที่ดีของเป้าหมาย ทางการเงิน 3. เรียนรู้องค์ประกอบของการกำหนด เป้าหมายการเงิน 4. สามารถกำหนดเป้าหมายทางการเงิน ของตนเองได้		2		
	กิจกรรมยืดเส้นสายคลาย สมองสองด้าน	เพื่อให้ผู้เรียนได้กระตุ้นสมอง เพิ่มการสร้าง หน่วยความจำ				
9. การ ตรวจ สุขภาพ การเงิน ส่วนบุคคล	9.1.สุขภาพการเงินส่วน บุคคลคืออะไร	1. มีความรู้เกี่ยวกับสุขภาพทางการเงินส่วน บุคคล 2. มีความเข้าใจวิธีตรวจสุขภาพทางการเงิน ส่วนบุคคล 3. สามารถจัดทำ "งบดุลชีวิต" ของตนเอง ได้ 4. มีความเข้าใจวิธีวิเคราะห์สัดส่วนสถานะ ทางการเงินส่วนบุคคล 5. สามารถวิเคราะห์และปรับสัดส่วน สถานะทางการเงินของตนเองได้		1		1
10. การทำ แผนการ เงินส่วน บุคคล	10.1. แผนการเงินส่วน บุคคลคืออะไร	1. มีความเข้าใจความแตกต่างระหว่าง แผนการเงินส่วนบุคคลกับงบประมาณ ครัวเรือนและงบกระแสเงินสด 2. รู้จักใช้ข้อมูลเชิงคุณภาพและข้อมูลเชิง ปริมาณเพื่อประกอบการวางแผนการเงิน ส่วนบุคคล		2		1
	กิจกรรมยืดเส้นสาย คลาย สมองด้วยโยคะ	เพื่อให้ผู้เรียนได้กระตุ้นสมอง เพิ่มการสร้าง หน่วยความจำ				
	10.2. กิจกรรมเลือกอ่านดี มีเงินใช้ไม่ขาด	ต่อยอดความรู้ และเตรียมตัวสู่บทเรียน ต่อไป		1*		

ตารางที่ 4.21 โครงสร้างการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ของโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน เพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคล (ต่อ)

หน่วย เรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้	จุดประสงค์การเรียนรู้	จำนวนชั่วโมงของเนื้อหาเพื่อ ส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการจัดการ การเงินส่วนบุคคล 4 ด้าน			
			(1)	(2)	(3)	(4)
11. บูรณา การการ วางแผน การเงินเพื่อ วัยเกษียณ	11.1. การบูรณาการการ วางแผนการเงินเพื่อวัย เกษียณ	1. สามารถจัดการการเงินให้เหมาะสมในแต่ละช่วงวัย 2. สามารถระบุปัจจัยที่ต้องคำนึงถึงในการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ				3
	11.2. ฝึกจัดทำแผนการ เงินส่วนบุคคล	สามารถนำประสบการณ์เรียนรู้ที่ได้รับมา บูรณาการเพื่อประยุกต์ใช้ในการวางแผน การเงินได้จริง				
	11.3. เกมวางแผนการเงิน เพื่อวัยเกษียณ	สามารถนำประสบการณ์เรียนรู้ที่ได้รับมา บูรณาการเพื่อประยุกต์ใช้ในการวางแผน การเงินได้จริง				
	11.4. การสรุปสาระเรียนรู้ ที่ได้จากเกม	ถอดบทเรียนจากเกมเพื่อเรียบเรียงหลักคิด และเรียนรู้จากความผิดพลาด				
การ ประเมินผล โปรแกรม	11.5. การทดสอบ รายบุคคล และการตอบ แบบประเมินผลโปรแกรม	1. วัดผลการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้รับจากการ เข้าร่วมโปรแกรม 2. ให้ผู้เรียนประเมินคุณภาพการจัด โปรแกรม 3. ให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นและ ข้อเสนอแนะต่อการจัดโปรแกรม	1	1	1	1
		รวม 100 ชั่วโมง	28	13	9	50

*คือการเรียนรู้นอกห้องเรียน รวม 51 ชั่วโมง

ทั้งนี้จากการศึกษาหลักการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่จะเรียนรู้ได้ดีและมีความทรงจำคงทนเมื่อมีการนำความรู้มาฝึกปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ ประกอบกับข้อจำกัดด้านวันเวลาการเรียนรู้ของผู้เรียนผู้ใหญ่วัยกลางคนที่จะมาสามารถเข้าร่วมโปรแกรมเฉพาะวันอาทิตย์หรือวันหยุดนักขัตฤกษ์ ประกอบกับช่วงวันหยุดภาคฤดูร้อนที่มีระยะเวลาประมาณ 2 เดือน ผู้วิจัยจึงออกแบบระยะเวลาในการจัดกิจกรรมเรียนรู้จำนวนรวม 100 ชั่วโมง ออกเป็น 2 ส่วน คือ กิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียน ทุกวันอาทิตย์จำนวน 7 ครั้งๆละ 7 ชั่วโมงรวม 49 ชั่วโมง และกิจกรรมการเรียนรู้ภาคปฏิบัตินอกชั้นเรียนจำนวน 51 ชั่วโมง

การออกแบบการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ให้เป็นไปตามกระบวนการจัดกิจกรรมเรียนรู้ 4 ขั้น เพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคนด้วยการเรียงลำดับการจัดกิจกรรมให้เป็น 4 ขั้นตอนในทุกกิจกรรมเรียนรู้คือ

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นจุดประเด็นโดยการชี้ให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญความจำเป็นของสาระการเรียนรู้ที่จะส่งมอบให้ผู้เรียนในแต่ละหน่วยเรียนรู้ ซึ่งสามารถนำเสนอได้ในหลายรูปแบบ เช่น การนำเสนอประเด็นในรูปแบบวีดิทัศน์ สไลด์ พาวเวอร์พอยท์ รูปภาพ การ์ตูน การใช้แผนภาพ (Graphic Organizer) เพื่อประกอบการอธิบายการตั้งคำถามเพื่อนำสู่การอภิปรายกลุ่มหรือการระดมความคิดเห็น การใช้เกม การใช้บทบาทสมมติ ฯลฯ ขั้นตอนนี้มีเป้าหมายประสงค์เพื่อดึงความสนใจให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของบทเรียน

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นสร้างความเชื่อมโยงเป็นการจัดกิจกรรมที่สามารถทำให้ผู้เรียนนำประสบการณ์ปัญหาของตนเองเชื่อมโยงเข้าสู่สาระเรียนรู้ใหม่ ซึ่งสามารถนำเสนอได้ในหลายรูปแบบ เช่น เทคนิคการเล่าเรื่อง การอภิปรายกลุ่ม การระดมความคิดเห็น การให้ผู้เรียนบันทึกสาระเรียนรู้โดยใช้ผัง KIQ (Know Interest Question) การใช้แผนภาพ (Graphic Organizer) การใช้วีดิทัศน์ ฯลฯ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้สาระที่เกี่ยวข้องยึดโยงกับปัญหาในชีวิตจริงของผู้เรียนก่อให้เกิดความผูกพันระหว่างผู้เรียนกับบทเรียน

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นสร้างความท้าทาย เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนกระตือรือร้นที่จะนำสาระการเรียนรู้มาประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่างๆ ด้วยรูปแบบการสอนหลากหลายที่เป็นกิจกรรมเชิงรุก ได้แก่ การระดมความคิดเห็น การเสวนาร่วมกับวิทยากรรับเชิญ การฝึกปฏิบัติด้วยแบบฝึกหัด การมอบหมายการบ้าน การใช้เทคนิคการสอนต่างๆ เช่น การแสดงความคิดเห็นด้วยการดบอร์ด การจับคู่-อ่าน-เขียน-ร่วมเรียน การหมุนเวียนแสดงความคิดเห็นอย่างสั้นๆ การต่อยอดสิ่งเรียนรู้ด้วยการอ่านออกเสียง การใช้รหัสช่วยจำ (Mnemonic Devices) การแจ้งผลตอบกลับโดยการชูกำปั้นถึงชูห้านิ้ว (Fist to Five) การเรียบเรียงสาระความรู้ด้วยเทคนิค ทิงค์ แทค โท การใช้เกมจำลองสถานการณ์ ฯลฯ กิจกรรมการเรียนรู้ในขั้นนี้จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดทักษะสร้างความทรงจำระยะยาว

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นเพิ่มคุณค่า ในขั้นนี้จัดให้ผู้เรียนได้สรุปผลการเรียนรู้ของตนเองเป็นลายลักษณ์อักษร มีโอกาสฝึกปฏิบัตินอกชั้นเรียน และรับผลตอบกลับเพื่อนำมาปรับความเข้าใจสาระของบทเรียนได้ถูกต้องชัดเจนยิ่งขึ้น ได้แก่ การบันทึกสาระเรียนรู้ของผู้เรียนด้วย I-Chart การมอบหมายงานนอกชั้นเรียน การเลือกอ่านหนังสือตามความสนใจนอกชั้นเรียน สัญญาการเรียนรู้ การให้ผลตอบกลับรายบุคคลโดยผู้สอน การให้ความช่วยเหลือโดยทีมผู้สอนแก่ผู้เรียนกลุ่มที่มีพื้นฐานความรู้หรือความพร้อมน้อย ฯลฯ กิจกรรมการเรียนรู้ในขั้นนี้จะช่วยให้ผู้เรียนสร้างความทรงจำระยะยาว

ผลการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการจัดกิจกรรมเรียนรู้ 4 ชั้น เพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน มีรายละเอียดดังแผนการสอนในภาคผนวก ง โดยแบ่งเป็น 7 ส่วนย่อยคือ

ส่วนย่อยที่ 1 เนื้อหาสาระการเรียนรู้ แบ่งออกเป็นหน่วยการเรียนรู้ย่อย 11 หน่วย เพื่อให้เกิดความสอดคล้องและร้อยเรียงสาระตามลำดับขั้นตอน และง่ายต่อการทำความเข้าใจของผู้เรียน

ส่วนย่อยที่ 2 แบบฝึกฝนประสบการณ์ในชั้นเรียน (In-Class Experiences) ที่ออกแบบให้เข้ากับวิธีการเรียนรู้และบริบทของกลุ่มผู้เรียน ได้แก่ การฝึกปฏิบัติการบันทึกค่าใช้จ่ายครัวเรือน การฝึกปฏิบัติการวางแผนการเงินส่วนบุคคล

ส่วนย่อยที่ 3 แบบฝึกฝนด้วยประสบการณ์จริง ได้แก่ แบบจดบันทึกบัญชีครัวเรือนที่บ้าน แบบจัดทำงบประมาณครัวเรือนที่บ้าน

ส่วนย่อยที่ 4 การบูรณาการแบบฝึกประสบการณ์ในชั้นเรียนเข้ากับประสบการณ์จริง ได้แก่ การสร้างโครงการเพื่อจัดการการเงินของครัวเรือน การสร้างแผนการเงินส่วนบุคคล

ส่วนย่อยที่ 5 กิจกรรมคั่นระหว่างบทเรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้การหยุดพักกระยะสั้นๆ (Short Breaks) ในระหว่างการเรียนรู้ จะทำให้สมองของผู้เรียนได้มีเวลาประมวลผลบทเรียน ข้อมูลความรู้ใหม่ ไปเก็บไว้ในหน่วยความจำ กิจกรรมที่เหมาะสมควรเป็นกิจกรรมที่เคลื่อนไหวที่ซ้ำ เน้นความเพลิดเพลิน ความสบายใจ และปฏิบัติได้อย่างสม่ำเสมอ ได้แก่ การออกกำลังสมองด้วยการฝึกสมองซีกซ้าย-ขวา (Cross-lateral Brain Activity) การดื่มน้ำเย็น การฝึกโยคะเบื้องต้น การออกกำลังกายด้วยยางยืด ดังมีรายละเอียดในภาคผนวก ง

ส่วนย่อยที่ 6 การประเมินผลการเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดการเรียนการสอน ตามรูปแบบการเรียนการสอนโดยการสร้างความแตกต่าง ที่ประกอบด้วย การประเมินผลก่อนบทเรียน (Pre Assessment) การประเมินผลระหว่างบทเรียน (Formative Assessment) และการประเมินผลหลังบทเรียน (Summative Assessment) ด้วยเครื่องมือวัดผลต่างๆ ได้แก่ แบบสำรวจผู้เรียน การหาหรือ การตั้งคำถามให้ผู้เรียนตอบสั้นๆ การฝึกฝน เช็คลิสต์ แฟ้มสะสมผลงานผู้เรียน (Portfolio) เพื่อใช้ในการรวบรวมผลการเรียนของผู้เข้าร่วมโปรแกรมประดิษฐ์กรรมเช่น โครงการจัดทำโดยผู้เรียน เอกสารเชิงประจักษ์ เช่น การให้ดาวสะสมคะแนน อีกทั้งการประเมินการเปลี่ยนผ่านสู่การเปลี่ยนแปลง และการเรียนรู้สะสมของผู้เรียนด้วยการประเมินตนเองด้วยผัง KIQ และการสะท้อนบทเรียนด้วยตนเองเช่น การบันทึกสิ่งเรียนรู้ด้วย I-Chart รวมถึงการออกแบบให้ผู้สอนมีการประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนในระหว่างหน่วยเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (Cash, 2011) การออกแบบวิธีประเมินผลการเรียนรู้ต่อเนื่องตามรูปแบบการเรียนการสอนโดยการสร้างความแตกต่างของโปรแกรม

ส่วนย่อยที่ 7 แบบวัดผลกิจกรรมคั่นระหว่างบทเรียน เพื่อให้ผู้เข้าร่วมโปรแกรมได้แจ้งผลตอบกลับ ต่อการเข้าร่วมกิจกรรมคั่นระหว่างบทเรียนต่างๆ สำหรับทุกกิจกรรมคั่น (รายละเอียดในภาคผนวก ง)

ตอนที่ 2 ผลการตรวจสอบโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมเพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน

การตรวจสอบโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้ประเมินความเหมาะสมก่อนนำไปทดลองใช้ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาผลการประเมินโดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มาวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องไม่น้อยกว่า 0.5 ถือว่าโปรแกรมมีความเหมาะสมโดยนำเสนอ ดังนี้

ตารางที่ 4.22 ผลการตรวจสอบโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคนโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

หัวข้อ	รายการประเมิน	ค่าความสอดคล้อง (IOC) จากผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน
1	ที่มาและความสำคัญ	1.0
2	แนวคิดในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	0.8
3	องค์ประกอบของโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน	1.0
4	แผนการเรียนรู้	0.8
รวม		0.9

จากตารางที่ 4.22 พบว่าผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่เห็นว่าโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคนมีความเหมาะสมทั้งด้านหลักการและเหตุผลแนวคิดในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้องค์ประกอบของโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนและแผนการเรียนรู้โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องได้เท่ากับ 0.9

หลังจากผู้วิจัยทำการปรับปรุงโปรแกรมฯ ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิและผลการทดสอบใช้โปรแกรมฯ กับกลุ่มตัวอย่างอาสาสมัครแล้ว ทำให้ได้โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคนดังภาคผนวก ง

ระยะที่ 3 ผลการทดลองใช้โปรแกรมส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน

ผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงทดลองแบบกึ่งทดลองในรูปแบบการวิจัย แบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อน-ทดสอบหลัง ในขณะที่การทดสอบผู้เรียนระหว่างการเรียนการสอน (Formative Test) เป็นเครื่องมือ

ที่สำคัญในกระบวนการเรียนการสอนโดยการสร้างความแตกต่าง ผู้วิจัยจึงเก็บข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ผลการทดลองใช้โปรแกรมฯ ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคล ก่อนการทดลองและหลังการทดลองของกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนที่ 2 ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้เกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคล ระหว่างการทดลองและก่อนการทดลองของกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนที่ 3 ผลประเมินกระบวนการเรียนรู้

ส่วนที่ 4 ผลประเมินกิจกรรมคั่น

ส่วนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลจำแนกรายด้าน ก่อนการทดลองและหลังการทดลองของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 4.23 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลก่อนการทดลองและหลังการทดลองของกลุ่มตัวอย่าง

การทดลอง	N	คะแนน		ผลต่างคะแนน		t	df	Sig. (2-tailed)
		\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.			
หลัง	25	2.24	0.72					
ก่อน	25	1.24	0.78	1.00	0.76	6.547	24	0.000

จากตารางที่ 4.23 พบว่าคะแนนเฉลี่ยความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลก่อนการทดลองและหลังการทดลองของกลุ่มตัวอย่าง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ 0.05 โดยคะแนนเฉลี่ยความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลหลังการทดลองของกลุ่มตัวอย่าง สูงกว่า ก่อนการทดลอง

ตารางที่ 4.24 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยความรู้ ด้านความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการเงินสดไม่ให้ขาดมือ ก่อนการทดลองและหลังการทดลองของกลุ่มตัวอย่าง

การทดลอง	N	คะแนน		ผลต่างคะแนน		t	df	Sig. (2-tailed)
		\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.			
หลัง	25	9.88	1.69					
ก่อน	25	6.72	1.79	3.16	1.72	9.163	24	0.000

จากตารางที่ 4.24 พบว่าคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับความสามารถในการจัดการเงินสดไม่ให้ขาดมือก่อนการทดลองและหลังการทดลองของกลุ่มตัวอย่าง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ 0.05 โดยคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับความสามารถในการจัดการเงินสดไม่ให้ขาดมือ หลังการทดลองของกลุ่มตัวอย่าง สูงกว่า ก่อนการทดลอง

ตารางที่ 4.25 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยความรู้ ด้านความรู้ ความเข้าใจและทักษะ การเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเงินส่วนบุคคลก่อนการทดลองและหลังการทดลองของกลุ่มตัวอย่าง

การทดลอง	N	คะแนน		ผลต่างคะแนน		t	df	Sig. (2-tailed)
		\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.			
หลัง	25	9.12	1.99					
ก่อน	25	5.36	2.02	3.76	1.54	12.246	24	0.000

จากตารางที่ 4.25 พบว่าคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับความสามารถในการเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเงินส่วนบุคคลก่อนการทดลองและหลังการทดลองของกลุ่มตัวอย่าง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ 0.05 โดยคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับความสามารถในการเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเงินส่วนบุคคล หลังการทดลองของกลุ่มตัวอย่าง สูงกว่า ก่อนการทดลอง

ตารางที่ 4.26 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยความรู้ ด้านความรู้ ความเข้าใจและทักษะ การวางแผนการเงินส่วนบุคคลก่อนการทดลองและหลังการทดลองของกลุ่มตัวอย่าง

การทดลอง	N	คะแนน		ผลต่างคะแนน		t	df	Sig. (2-tailed)
		\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.			
หลัง	25	5.88	1.30					
ก่อน	25	2.36	1.25	3.52	1.23	14.323	24	0.000

จากตารางที่ 4.26 พบว่าคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนการเงินส่วนบุคคลก่อนการทดลองและหลังการทดลองของกลุ่มตัวอย่าง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ 0.05 โดยคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับความสามารถในการวางแผนการเงินส่วนบุคคล หลังการทดลองของกลุ่มตัวอย่าง สูงกว่า ก่อนการทดลอง

ตารางที่ 4.27 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยความรู้ ด้านการเพิ่มพูนความรู้และทักษะทางการเงินส่วนบุคคลก่อนการทดลองและหลังการทดลองของกลุ่มตัวอย่าง

การทดลอง	N	คะแนน		ผลต่างคะแนน		t	df	Sig. (2-tailed)
		\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.			
หลัง	25	15.12	2.73					
ก่อน	25	10.64	2.33	4.48	1.81	12.406	24	0.000

จากตารางที่ 4.27 พบว่าคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับการเพิ่มพูนความรู้และทักษะทางการเงินส่วนบุคคลก่อนการทดลองและหลังการทดลองของกลุ่มตัวอย่าง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ 0.05 โดยคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับความรู้และทักษะทางการเงินส่วนบุคคล หลังการทดลองของกลุ่มตัวอย่าง สูงกว่า ก่อนการทดลอง

ตารางที่ 4.28 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลทุกด้านก่อนการทดลองและหลังการทดลองของกลุ่มตัวอย่าง

การทดลอง	N	คะแนน		ผลต่างคะแนน		t	df	Sig. (2-tailed)
		\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.			
หลัง	25	43.92	6.238					
ก่อน	25	27.32	5.344	16.60	0.76	23.398	24	0.000

จากตารางที่ 4.28 พบว่าคะแนนเฉลี่ยเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลทุกด้านก่อนการทดลองและหลังการทดลองของกลุ่มตัวอย่าง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ 0.05 โดยคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลทุกด้านหลังการทดลองของกลุ่มตัวอย่าง สูงกว่า ก่อนการทดลอง

โดยสรุปผู้เข้าร่วมโปรแกรมมีความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคล ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การจัดการเงินสดไม่ให้ขาดมือ การเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเงิน การวางแผนการเงิน และการเพิ่มพูนความรู้และทักษะทางการเงิน และความรู้พื้นฐานในการจัดการการเงินส่วนบุคคลเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จากการพิจารณาเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยก่อนการทดลองและหลังการทดลองของกลุ่มตัวอย่าง

**ส่วนที่ 2 ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้เกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการ
การเงินส่วนบุคคลหลังการทดลองและก่อนการทดลองของกลุ่มตัวอย่าง**

ตารางที่ 4.29 แสดงผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ด้านความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลหลังการทดลอง(Posted Test) และก่อนการทดลอง(Pre-test) ของกลุ่มตัวอย่าง

คะแนนร้อยละ	Pre-Test	Post-Test	ผลต่าง	ดัชนีประสิทธิผล การเรียนรู้
รวม 25 คน				
ความรู้พื้นฐาน	41.33	74.67	33.33	0.57
เงินสดไม่ขาดมือ	56.92	76.00	19.08	0.44
เลือกผลิตภัณฑ์	46.33	76.00	29.67	0.55
วางแผนการเงิน	31.50	73.50	42.00	0.61
การเพิ่มพูน ความรู้ทักษะ	52.95	72.00	19.05	0.40

จากตารางที่ 4.29 พบว่าคะแนนร้อยละรวมของผู้เข้าร่วมโปรแกรมเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลทุกด้าน หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละด้าน โดยมีค่าดัชนีประสิทธิผลการเรียนรู้ในด้านการวางแผนการเงินส่วนบุคคลเท่ากับ 0.61 รองลงมาเป็นด้านความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการเงินส่วนบุคคลเท่ากับ 0.57 และการเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเงินได้ค่าดัชนีประสิทธิผลการเรียนรู้ เท่ากับ 0.55

โดยสรุปผู้เข้าร่วมโปรแกรมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในทุกด้านของความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคล โดยมีพัฒนาการการเรียนรู้ในด้านการวางแผนการเงินส่วนบุคคลสูงที่สุด รองลงมาเป็นด้านความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการเงินส่วนบุคคล และการเพิ่มพูนความรู้และทักษะทางการเงินส่วนบุคคลตามลำดับ ส่วนการจัดการเงินสดไม่ให้ขาดมือ และการเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเงินในระหว่างการดำเนินโปรแกรมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นเล็กน้อยเท่ากัน

4. ผลประเมินกระบวนการเรียนรู้

การศึกษาผลที่กลุ่มตัวอย่างได้รับจากกระบวนการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน “จับจุด-จุดโยงใย-เข้าใจ-ใส่คุณค่า” โดยให้ผู้เข้าร่วมโปรแกรม จำนวน 25 คน ตอบแบบสอบถามหลังจากจบแต่ละกิจกรรมการเรียนรู้ โดยแยกแสดงผลเป็นแต่ละหน่วยเรียนรู้จำนวน 11 หน่วย ได้ข้อมูลดังนี้

ตารางที่ 4.30 แสดงผลประเมินกระบวนการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ปฐมบท

กิจกรรมการเรียนรู้	หัวข้อประเมิน	เทคนิคการสอน	ชั้น	\bar{x}	SD	ระดับ
1.4. กรณีศึกษา - ปัญหา การดำรงชีวิตของผู้สูงอายุ	1. กิจกรรมการเรียนรู้จุดประเด็นให้ท่านเกิดความสนใจปัญหาการจัดการการเงินของท่าน	การนำเสนอโดยสื่อสิ่งพิมพ์และ การสำรวจความคิดเห็นของผู้เรียน	จัด	4.40	0.76	มาก
	2. กิจกรรมการเรียนรู้มีความเชื่อมโยงประสบการณ์เกี่ยวกับปัญหาด้านการเงินตามวิถีชีวิตของท่าน			4.28	0.79	มาก
	3. กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ท่านเกิดความสนใจอยากติดตามเนื้อหาของบทเรียนเพื่อนำมาใช้แก้ปัญหากการเงินของท่าน			4.40	0.71	มาก
	4. กิจกรรมการเรียนรู้สร้างความท้าทายให้ท่านอยากเข้าร่วมกิจกรรม	การใช้รหัสจำ (Mnemonic)	เข้าใจ	4.28	0.74	มาก
	5. กิจกรรมการเรียนรู้มีความสุขสนาน ไร้ใจ			4.24	0.72	มาก
	6. กิจกรรมทำให้ท่านตื่นตัวกับเนื้อหาไม่เบื่อหน่าย			4.04	0.88	มาก

ตารางที่ 4.30 แสดงผลประเมินกระบวนการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ปฐมบท (ต่อ)

กิจกรรมการเรียนรู้	หัวข้อประเมิน	เทคนิคการสอน	ชั้น	\bar{x}	SD	ระดับ
	7. กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้ท่านได้รับความรู้ด้านการจัดการการเงินของท่าน			4.12	0.78	มาก
	8. กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยทำให้ท่านลำดับสาระการเรียนรู้ได้	การแจ้งผลตอบกลับโดยผู้กำกับชั้นเรียน ชูห้านิ้ว (Fist to five)	ใส่คุณค่า	4.00	0.82	มาก
	9. กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ท่านได้ข้อสรุปจากเนื้อหาบทเรียน			4.04	0.84	มาก
	10. ท่านคิดว่าสามารถนำความรู้ใหม่ที่ได้จากกิจกรรมไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาการเงินของท่านได้			4.12	0.83	มาก
	11. การให้ผลตอบกลับจากผู้สอนช่วยให้ท่านปรับความเข้าใจสาระของบทเรียนได้ถูกต้องชัดเจนมีความพร้อมที่จะเรียนรู้เนื้อหาของหน่วยเรียนรู้ถัดไป			3.92	0.86	มาก
	12. ท่านสามารถใช้ผลตอบกลับจากผู้สอนเพื่อปรับปรุงการเรียนรู้เฉพาะตนของท่าน			3.48	0.82	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยผลประเมินรายกิจกรรม				4.11	0.25	มาก
1.5. การนำเสนอภาพรวมของโปรแกรมฯ	1. กิจกรรมการเรียนรู้จุดประเด็นให้ท่านเกิดความสนใจปัญหาการจัดการการเงินของท่าน	การนำเสนอโดยใช้แผนที่แนวคิด (Concept Map)	จัดจุด	4.40	0.76	มาก
	2. กิจกรรมการเรียนรู้มีความเชื่อมโยงประสบการณ์เกี่ยวกับปัญหาด้านการเงินตามวิถีชีวิตของท่าน	การนำเสนอโดยใช้แผนภาพ (Graphic Organizer)	จัดโยงใย	4.28	0.79	มาก

ตารางที่ 4.30 แสดงผลประเมินกระบวนการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ปฐมบท (ต่อ)

กิจกรรมการเรียนรู้	หัวข้อประเมิน	เทคนิคการสอน	ชั้น	\bar{x}	SD	ระดับ
	3. กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ท่านเกิดความสนใจอยากติดตามเนื้อหาของบทเรียนเพื่อนำมาใช้แก้ปัญหาการเงินของท่าน			4.40	0.71	มาก
	4. กิจกรรมการเรียนรู้สร้างความท้าทายให้ท่านอยากเข้าร่วมกิจกรรม	การแจ้งผลตอบกลับโดยผู้กำกับถึงผู้ทำ (Fist to five)	เราใจ	4.28	0.74	มาก
	5. กิจกรรมการเรียนรู้มีความสนุกสนาน เราใจ			4.24	0.72	มาก
	6. กิจกรรมทำให้ท่านตื่นตัวกับเนื้อหา ไม่เบื่อหน่าย			4.04	0.88	มาก
	7. กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้ท่านได้รับความรู้ด้านการจัดการการเงินของท่าน			4.12	0.78	มาก
	8. กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยทำให้ท่านลำดับสาระการเรียนรู้ได้	ใส่คุณค่า		4.00	0.82	มาก
	9. กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ท่านได้ข้อสรุปจากเนื้อหาบทเรียน			3.96	0.84	มาก
	10. ท่านคิดว่าสามารถนำความรู้ใหม่ที่ได้จากกิจกรรมไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหการเงินของท่านได้			4.08	0.81	มาก
	11. การให้ผลตอบกลับจากผู้สอนช่วยให้ท่านปรับความเข้าใจสาระของบทเรียนได้ถูกต้องชัดเจนมีความพร้อมที่จะเรียนรู้เนื้อหาของหน่วยเรียนรู้ถัดไป			3.92	0.86	มาก
	12. ท่านสามารถใช้ผลตอบกลับจากผู้สอนเพื่อปรับปรุงการเรียนรู้เฉพาะตนของท่าน			3.32	0.80	ปานกลาง
	ค่าเฉลี่ยผลประเมินรายกิจกรรม			4.13	0.31	มาก

ตารางที่ 4.30 แสดงผลประเมินกระบวนการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ปฐมบท (ต่อ)

กิจกรรมการเรียนรู้	หัวข้อประเมิน	เทคนิคการสอน	ชั้น	\bar{x}	SD	ระดับ
1.6 การนำเสนอบทนำ - การจัดการการเงินส่วนบุคคล	1. กิจกรรมการเรียนรู้จุดประเด็นให้ท่านเกิดความสนใจปัญหาการจัดการการเงินของท่าน	การนำเสนอโดยใช้พาวเวอร์พอยท์	จุด	4.40	0.76	มาก
	2. กิจกรรมการเรียนรู้มีความเชื่อมโยงประสบการณ์เกี่ยวกับปัญหาด้านการเงินตามวิถีชีวิตของท่าน	แผนผัง KIQ	จุดโยงใย	4.28	0.79	มาก
	3. กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ท่านเกิดความสนใจอยากติดตามเนื้อหาของบทเรียนเพื่อนำมาใช้แก้ปัญหาการเงินของท่าน			4.40	0.71	มาก
	4. กิจกรรมการเรียนรู้สร้างความท้าทายให้ท่านอยากเข้าร่วมกิจกรรม	ระดมความคิดเห็น	เข้าใจ	4.28	0.74	มาก
	5. กิจกรรมการเรียนรู้มีความสนุกสนาน ไร่ใจ			4.24	0.72	ปานกลาง
	6. กิจกรรมทำให้ท่านตื่นตัวกับเนื้อหาไม่เบื่อหน่าย			4.04	0.88	ปานกลาง
	7. กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้ท่านได้รับความรู้ด้านการจัดการการเงินของท่าน			4.12	0.78	มาก
	8. กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยทำให้ท่านลำดับสาระการเรียนรู้ได้	การให้รางวัลและสะสมผลงาน (Student Portfolio) และการบันทึกการเรียนรู้ด้วย I-Chart	ใส่คุณค่า	4.00	0.82	มาก
	9. กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ท่านได้ข้อสรุปจากเนื้อหาบทเรียน			4.04	0.75	มาก

ตารางที่ 4.30 แสดงผลประเมินกระบวนการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ปฐมบท (ต่อ)

กิจกรรมการเรียนรู้	หัวข้อประเมิน	เทคนิคการสอน	ชั้น	\bar{x}	SD	ระดับ
	10. ท่านคิดว่าสามารถนำความรู้ใหม่ที่ได้จากกิจกรรมไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาการเงินของท่านได้			4.20	0.76	มาก
	11. การให้ผลตอบกลับจากผู้สอนช่วยให้คุณปรับความเข้าใจสาระของบทเรียนได้ถูกต้องชัดเจนมีความพร้อมที่จะเรียนรู้เนื้อหาของหน่วยเรียนรู้ถัดไป			3.60	0.87	มาก
	12. ท่านสามารถใช้ผลตอบกลับจากผู้สอนเพื่อปรับปรุงการเรียนรู้เฉพาะตนของท่าน			3.44	0.87	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยผลประเมินรายกิจกรรม				3.92	0.36	มาก

จากตารางที่ 4.30 พบว่าผลที่ผู้เข้าร่วมโปรแกรมได้รับจากกระบวนการเรียนรู้ “จี้จุด-จุดโยงใย-เข้าใจ-ใส่คุณค่า” ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เป็นต้นี้ กิจกรรมการเรียนรู้ 1.4 กรณีศึกษาปัญหาการดำรงชีวิตของผู้สูงวัย โดยใช้สื่อวีดิทัศน์ประกอบกับการสำรวจความสนใจผู้เรียนด้วยแบบสอบถามสั้นๆสามารถจุดประเด็น (จี้จุด)และสร้างความเชื่อมโยง(จุดโยงใย) ในหัวข้อประเมิน 1 ถึง 3 ได้ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.28 (SD=0.79) และ 4.40(SD=0.71) การใช้เทคนิครหัสช่วยจำ (Mnemonic Devices) สามารถสร้างความท้าทาย (เข้าใจ) ในหัวข้อประเมิน 4 ถึง 7 ได้ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.04(SD=0.88) และ 4.28(SD=0.74) การใช้เทคนิคการแจ้งผลตอบกลับโดยชูกำปั้นถึงชูห้านิ้ว (Fist to Five) สามารถสร้างการเพิ่มคุณค่า (ใส่คุณค่า) ในหัวข้อประเมิน 8 ถึง 11 ได้ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.92(SD=0.86) และ 4.12(SD=0.83) และหัวข้อประเมิน 12 ได้ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.48(SD=0.82) โดยได้ผลประเมินโดยรวมของกิจกรรมในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.11(SD=0.25)

กิจกรรมการเรียนรู้ 1.5 การนำเสนอภาพรวมของโปรแกรมฯ โดยใช้การนำเสนอโดยแผนที่มโนทัศน์ (Concept Map) สามารถจุดประเด็น (จี้จุด)ในหัวข้อประเมิน 1 ได้ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.20(SD=0.82) การนำเสนอโดยใช้แผนภาพ (Graphic Organizer)สามารถสร้างความเชื่อมโยง(จุดโยงใย) ในหัวข้อประเมิน 2 และ 3 ได้ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.28(SD=0.79) และ 4.24(SD=0.78) การใช้เทคนิคการแจ้งผลตอบกลับโดยชูกำปั้นถึงชูห้านิ้ว (Fist to Five) สามารถสร้างความท้าทาย (เข้าใจ) ในหัวข้อประเมิน 4 ถึง 7 ได้ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.36(SD=0.76) และ

4.44(SD=0.71) และสามารถสร้างการเพิ่มคุณค่า (ใส่คุณค่า) ในหัวข้อประเมิน 8 ถึง 11 ได้ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.92(SD=0.86) และ 4.08(SD=0.81) และหัวข้อประเมิน 12 ได้ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.32(SD=0.80) โดยได้ผลประเมินโดยรวมของกิจกรรมการนำเสนอภาพรวมของโปรแกรมฯ ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.13(SD=0.31)

กิจกรรมการเรียนรู้ 1.6 การนำเสนอบทนำ-การจัดการการเงินส่วนบุคคล โดยใช้การนำเสนอโดยพาวเวอร์พอยท์สามารถจุดประเด็น (จี้จุด)ในหัวข้อประเมิน 1 ได้ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.36(SD=0.70) การใช้เทคนิคแผนผัง KIQ สามารถสร้างความเชื่อมโยง(จุดโยงใย) ในหัวข้อประเมิน 2 และ 3 ได้ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.12(SD=0.73) และ 4.28(SD=0.68) การใช้เทคนิคการระดมความคิดเห็นสามารถสร้างความท้าทาย (เร้าใจ) ในหัวข้อประเมิน 4 และ 7 ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.16(SD=0.69) และ 4.16(SD=0.75) และหัวข้อประเมิน 5 และ 6 ระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.48(SD=1.00) และ 3.36(SD=0.95) และสามารถสร้างการเพิ่มคุณค่า (ใส่คุณค่า) ในหัวข้อประเมิน 8 ถึง 11 ได้ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.60(SD=0.87) และ 4.20(SD=0.76) และหัวข้อประเมิน 12 ได้ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.44(SD=0.87) โดยได้ผลประเมินโดยรวมของกิจกรรมการนำเสนอบทนำ-การจัดการการเงินส่วนบุคคล ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.92(SD=0.36)

ตารางที่ 4.31 แสดงผลประเมินกระบวนการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 บัญชีครัวเรือน

กิจกรรมการเรียนรู้	หัวข้อประเมิน	เทคนิคการสอน	ชั้น	\bar{x}	SD	ระดับ
2.1. การเสวนาการทำบัญชีครัวเรือน	1. กิจกรรมการเรียนรู้จุดประเด็นให้ท่านเกิดความสนใจปัญหาการจัดการการเงินของท่าน	การนำเสนอโดยใช้สื่อวีดิทัศน์	จี้จุด	4.12	0.73	มาก
	2. กิจกรรมการเรียนรู้มีความเชื่อมโยงประสบการณ์เกี่ยวกับปัญหาด้านการเงินตามวิถีชีวิตของท่าน	ระดมสมอง	จุดโยงใย	3.76	0.83	มาก
	3. กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ท่านเกิดความสนใจอยากติดตามเนื้อหาของบทเรียนเพื่อนำมาใช้แก้ปัญหาการเงินของท่าน			4.00	0.76	มาก
	4. กิจกรรมการเรียนรู้สร้างความท้าทายให้ท่านอยากเข้าร่วมกิจกรรม	การเสวนาร่วมกับวิทยากรรับเชิญ	เร้าใจ	4.40	0.71	มาก
	5. กิจกรรมการเรียนรู้มีความสุขสนุกสนาน เร้าใจ			4.20	0.82	มาก

ตารางที่ 4.31 แสดงผลประเมินกระบวนการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 บัญชีครัวเรือน (ต่อ)

กิจกรรมการเรียนรู้	หัวข้อประเมิน	เทคนิคการสอน	ชั้น	\bar{x}	SD	ระดับ
	6. กิจกรรมทำให้ท่านตื่นตัวกับเนื้อหาไม่เบื่อหน่าย			4.28	0.79	มาก
	7. กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้ท่านได้รับความรู้ด้านการจัดการการเงินของท่าน			4.36	0.76	มาก
	8. กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยทำให้ท่านลำดับสาระการเรียนรู้ได้	การสรุปผลโดยใช้การดอบอร์ด	ใส่คุณค่า	3.88	0.88	มาก
	9. กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ท่านได้ข้อสรุปจากเนื้อหาบทเรียน			3.80	0.82	มาก
	10. ท่านคิดว่าสามารถนำความรู้ใหม่ที่ได้จากกิจกรรมไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหการเงินของท่านได้			4.28	0.68	มาก
	11. การให้ผลตอบกลับจากผู้สอนช่วยให้ท่านปรับปรุงความเข้าใจสาระของบทเรียนได้ถูกต้องชัดเจนมีความพร้อมที่จะเรียนรู้เนื้อหาของหน่วยเรียนรู้ถัดไป			3.56	0.96	มาก
	12. ท่านสามารถใช้ผลตอบกลับจากผู้สอนเพื่อปรับปรุงในการเรียนรู้เฉพาะตนของท่าน			3.32	0.85	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยผลประเมินรายกิจกรรม				4.00	0.34	มาก
2.2.การ สร้าง รูปแบบ บัญชี ครัวเรือน ตามใจฉัน	1. กิจกรรมการเรียนรู้จุดประเด็นให้ท่านเกิดความสนใจปัญหาการจัดการการเงินของท่าน	กลุ่มเรียนรู้ย่อย	จับคู่	3.60	0.87	มาก
	2. กิจกรรมการเรียนรู้มีความเชื่อมโยงประสบการณ์เกี่ยวกับปัญหาด้านการเงินตามวิถีชีวิตของท่าน	การนำเสนอผลการเรียนรู้ด้วยวิธีที่แตกต่างหลากหลายโดยผู้เรียน	คู่โยงใย	3.88	0.83	มาก
	3. กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ท่านเกิดความสนใจอยากติดตามเนื้อหาของบทเรียนเพื่อนำมาใช้แก้ปัญหการเงินของท่าน			3.68	0.85	มาก

ตารางที่ 4.31 แสดงผลประเมินกระบวนการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 บัญชีครัวเรือน (ต่อ)

กิจกรรมการเรียนรู้	หัวข้อประเมิน	เทคนิคการสอน	ชั้น	\bar{x}	SD	ระดับ		
	4. กิจกรรมการเรียนรู้สร้างความท้าทายให้ท่าน อยากเข้าร่วมกิจกรรม		เข้าใจ	3.68	0.75	มาก		
	5. กิจกรรมการเรียนรู้มีความสุข สนุกสนาน ใจ			3.56	0.82	มาก		
	6. กิจกรรมทำให้ท่านตื่นตัวกับเนื้อหาไม่เบื่อ หน่าย			3.56	0.82	มาก		
	7. กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้ท่านได้รับ ความรู้ด้านการจัดการการเงินของท่าน			3.84	0.80	มาก		
	8. กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยทำให้ท่านลำดับ สาระการเรียนรู้ได้		3.20	0.76	ปาน กลาง			
	9. กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ท่านได้ข้อสรุปจาก เนื้อหาบทเรียน		3.84	0.75	มาก			
	10. ท่านคิดว่าสามารถนำความรู้ใหม่ที่ได้จาก กิจกรรมไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาการเงิน ของท่านได้		3.92	0.76	มาก			
	11. การให้ผลตอบกลับจากผู้สอนช่วยให้ท่าน ปรับปรุงความเข้าใจสาระของบทเรียนได้ ถูกต้องชัดเจนมีความพร้อมที่จะเรียนรู้เนื้อหา ของหน่วยเรียนรู้ถัดไป		3.36	0.76	ปาน กลาง			
	12. ท่านสามารถใช้ผลตอบกลับจากผู้สอนเพื่อ ปรับปรุงการเรียนรู้เฉพาะตนของท่าน		3.12	0.78	ปาน กลาง			
	ค่าเฉลี่ยผลประเมินรายกิจกรรม				3.60	0.26	มาก	
	2.4. การ แนะนำ เทคนิคใน การทำบัญชี ครัวเรือน		1. กิจกรรมการเรียนรู้จุดประเด็นให้ท่านเกิด ความสนใจปัญหาการจัดการการเงินของท่าน	การสาธิตโดยวีดิทัศน์	จับจุด	3.92	0.81	มาก

ตารางที่ 4.31 แสดงผลประเมินกระบวนการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 บัญชีครัวเรือน (ต่อ)

กิจกรรมการเรียนรู้	หัวข้อประเมิน	เทคนิคการสอน	ชั้น	\bar{x}	SD	ระดับ
	2. กิจกรรมการเรียนรู้มีความเชื่อมโยงประสบการณ์เกี่ยวกับปัญหาด้านการเงินตามวิถีชีวิตของท่าน	การสาธิตโดยผู้สอน	ดูด้วยใจ	4.00	0.82	มาก
	3. กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ท่านเกิดความสนใจอยากติดตามเนื้อหาของบทเรียนเพื่อนำมาใช้แก้ปัญหาการเงินของท่าน			3.92	0.76	มาก
	4. กิจกรรมการเรียนรู้สร้างความท้าทายให้ท่านอยากเข้าร่วมกิจกรรม	การฝึกฝนในชั้นเรียน	เข้าใจ	3.36	0.81	ปานกลาง
	5. กิจกรรมการเรียนรู้มีความสนุกสนาน เราใจ			3.52	0.82	มาก
	6. กิจกรรมทำให้ท่านตื่นตัวกับเนื้อหาไม่เบื่อหน่าย			3.28	0.84	ปานกลาง
	7. กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้ท่านได้รับความรู้ด้านการจัดการการเงินของท่าน			3.88	0.83	มาก
2.5. การมอบหมายงานนอกชั้นเรียนบันทึกบัญชีครัวเรือน	8. กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยทำให้ท่านลำดับสาระการเรียนรู้ได้	การนำเสนอผลการเรียนรู้ด้วยวิธีที่แตกต่างหลากหลายโดยผู้เรียน การนำผลป้อนกลับรายบุคคล และประเมินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้	ใส่คุณค่า	3.76	0.93	มาก
	9. กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ท่านได้ข้อสรุปจากเนื้อหาบทเรียน			4.04	0.84	มาก
	10. ท่านคิดว่าสามารถนำความรู้ใหม่ที่ได้จากกิจกรรมไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาการเงินของท่านได้			3.92	0.81	มาก
2.6. การติดตามผลงานนอกชั้นเรียนบันทึกบัญชีครัวเรือนประจำสัปดาห์ในรูปแบบของผู้เรียนเลือก	11. การให้ผลตอบกลับจากผู้สอนช่วยให้ท่านปรับปรุงความเข้าใจสาระของบทเรียนได้ถูกต้องชัดเจนมีความพร้อมที่จะเรียนรู้เนื้อหาของหน่วยเรียนรู้ถัดไป	การนำเสนอผลการเรียนรู้ด้วยวิธีที่แตกต่างหลากหลายโดยผู้เรียน การนำผลป้อนกลับรายบุคคล และประเมินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้	ใส่คุณค่า	3.32	0.80	ปานกลาง
	12. ท่านสามารถใช้ผลตอบกลับจากผู้สอนเพื่อปรับปรุงการเรียนรู้เฉพาะตนของท่าน			3.16	0.93	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยผลประเมินรายกิจกรรม				3.67	0.32	มาก

จากตารางที่ 4.31 พบว่าผลที่ผู้เข้าร่วมโปรแกรมได้รับจากกระบวนการเรียนรู้ “จีจุด-จุดโยงใย-เข้าใจ-ใส่คุณค่า” ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เป็นต้นนี้ กิจกรรมการเรียนรู้ 2.1 เสวนาการทำบัญชีครัวเรือน โดยใช้สื่อวีดิทัศน์ สามารถจุดประเด็น (จีจุด) ในหัวข้อประเมิน 1 ได้ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.12(SD=0.73) การใช้เทคนิคการระดมความคิดเห็น สามารถสร้างความเชื่อมโยง(จุดโยงใย) ในหัวข้อประเมิน 2-3 ได้ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.76(SD=0.83) และ 4.00(SD=0.76) การเสวนาร่วมกับวิทยากรรับเชิญสามารถสร้างความท้าทาย (เข้าใจ) ในหัวข้อประเมิน 4 ถึง 7 ได้ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.20(SD=0.82) และ 4.40(SD=0.71) การสรุปผลโดยใช้การ์ดบอร์ดสามารถสร้างการเพิ่มคุณค่า (ใส่คุณค่า) ในหัวข้อประเมิน 8 ถึง 11 ได้ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.56(SD=0.96) และ 4.28(SD=0.68) และหัวข้อประเมิน 12 ได้ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.32(SD=0.85) โดยได้ผลประเมินโดยรวมของกิจกรรมในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.00(SD=0.34)

กิจกรรมการเรียนรู้ 2.2 การสร้างรูปแบบบัญชีครัวเรือนตามใจฉัน โดยใช้กลุ่มเรียนรู้ย่อยสามารถจุดประเด็น (จีจุด) ในหัวข้อประเมิน 1 ได้ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.60(SD=0.87) การนำเสนอผลการเรียนรู้ด้วยวิธีที่แตกต่างหลากหลาย สามารถสร้างความเชื่อมโยง(จุดโยงใย) ในหัวข้อประเมิน 2 และ 3 ได้ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.88(SD=0.83) และ 3.68(SD=0.85) สามารถสร้างความท้าทาย (เข้าใจ) ในหัวข้อประเมิน 4 ถึง 7 ได้ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.56(SD=0.82) และ 3.84(SD=0.80) และสามารถสร้างการเพิ่มคุณค่า (ใส่คุณค่า) ในหัวข้อประเมิน 9 และ 10 ได้ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.84(SD=0.75) และ 3.92(SD=0.76) และหัวข้อประเมิน 8,11,12 ได้ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.20(SD=0.76) 3.36(SD=0.76) และ 3.12(SD=0.78) โดยได้ผลประเมินโดยรวมของกิจกรรมการสร้างรูปแบบบัญชีครัวเรือนตามใจฉัน ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.60(SD=0.26)

กิจกรรมการเรียนรู้ 2.4 การแนะนำเทคนิคการทำบัญชีครัวเรือน โดยการสาธิตด้วยวีดิทัศน์สามารถจุดประเด็น (จีจุด) ในหัวข้อประเมิน 1 ได้ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.92(SD=0.81) การสาธิตโดยผู้สอนสามารถสร้างความเชื่อมโยง(จุดโยงใย) ในหัวข้อประเมิน 2-3 ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.00(SD=0.82) และ 3.92(SD=0.76) การฝึกฝนในชั้นเรียนสามารถสร้างความท้าทาย (เข้าใจ) ในหัวข้อประเมิน 5,7 ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.52(SD=0.82), 3.88(SD=0.83) และหัวข้อประเมิน 4, 6 ระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.36(SD=0.81), 3.28(SD=0.84) กิจกรรมการเรียนรู้ 2.5 การมอบหมายงานนอกชั้นเรียน และ 2.6 การติดตามผลงานนอกชั้นเรียน โดยการใช้ใช้เทคนิคการนำเสนอผลการเรียนรู้ด้วยวิธีหลากหลายของผู้เรียน การให้ผลป้อนกลับรายบุคคลและแฟ้มสะสมผลงานผู้เรียนสามารถสร้างการเพิ่มคุณค่า (ใส่คุณค่า) ในหัวข้อประเมิน 8 ถึง 10 ได้ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.76(SD=0.93) ถึง 4.04(SD=0.84) และหัวข้อประเมิน 11, 12 ได้ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.32(SD=0.80) และ 3.16(SD=0.93) โดยได้ผลประเมินรวมของกิจกรรมในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.67(SD=0.32)

ตารางที่ 4.32 แสดงผลประเมินกระบวนการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การสร้างวินัยการเงิน

กิจกรรมการเรียนรู้	หัวข้อประเมิน	เทคนิคการสอน	ชั้น	\bar{x}	SD	ระดับ
3.1. วินัยทางการเงินและประโยชน์ของวินัยทางการเงิน	1. กิจกรรมการเรียนรู้จุดประเด็นให้ท่านเกิดความสนใจปัญหาการจัดการการเงินของท่าน	การอภิปรายกลุ่ม	จับจุด	3.36	0.81	ปานกลาง
	2. กิจกรรมการเรียนรู้มีความเชื่อมโยงประสบการณ์เกี่ยวกับปัญหาด้านการเงินตามวิถีชีวิตของท่าน	การดบอร์ด	จุดโยงใย	3.72	0.84	มาก
	3. กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ท่านเกิดความสนใจอยากติดตามเนื้อหาของบทเรียนเพื่อนำมาใช้แก้ปัญหาการเงินของท่าน			3.84	0.80	มาก
	4. กิจกรรมการเรียนรู้สร้างความท้าทายให้ท่านอยากเข้าร่วมกิจกรรม	การระดมความคิดเห็น	เร้าใจ	3.88	0.88	มาก
	5. กิจกรรมการเรียนรู้มีความสนุกสนาน เร้าใจ			3.72	0.84	มาก
	6. กิจกรรมทำให้ท่านตื่นตัวกับเนื้อหาไม่เบื่อหน่าย			3.72	0.79	มาก
	7. กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้ท่านได้รับความรู้ด้านการจัดการการเงินของท่าน			3.84	0.85	มาก
	8. กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยทำให้ท่านลำดับสาระการเรียนรู้ได้	ระดมความคิดเห็น และ I-Chat	ใส่คุณค่า	3.76	0.88	มาก
	9. กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ท่านได้ข้อสรุปจากเนื้อหาบทเรียน			3.92	0.81	มาก
	10. ท่านคิดว่าสามารถนำความรู้ใหม่ที่ได้จากกิจกรรมไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาการเงินของท่านได้			4.00	0.76	มาก
	11. การให้ผลตอบกลับจากผู้สอนช่วยให้ท่านปรับปรุงความเข้าใจสาระของบทเรียนได้ถูกต้องชัดเจนมีความพร้อมที่จะเรียนรู้เนื้อหาของหน่วยเรียนรู้ถัดไป			3.44	0.82	ปานกลาง
	12. ท่านสามารถใช้ผลตอบกลับจากผู้สอนเพื่อปรับปรุงการเรียนรู้เฉพาะตนของท่าน			3.08	0.81	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยผลประเมินรายกิจกรรม					3.69	0.27

ตารางที่ 4.32 แสดงผลประเมินกระบวนการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ที่3การสร้างวินัยการเงิน (ต่อ)

กิจกรรมการเรียนรู้	หัวข้อประเมิน	เทคนิคการสอน	ชั้น	\bar{x}	SD	ระดับ
3.3. คลินิก รักษาวินัยทาง การเงิน	1. กิจกรรมการเรียนรู้จุดประเด็นให้ท่านเกิดความสนใจปัญหาการจัดการการเงินของท่าน	การตอกย้ำถึงเรียนรู้ด้วยการออกเสียง	จัด	3.32	0.80	ปานกลาง
	2. กิจกรรมการเรียนรู้มีความเชื่อมโยงประสบการณ์เกี่ยวกับปัญหาด้านการเงินตามวิถีชีวิตของท่าน	การเข้าถึงวิเคราะห์และตอบปัญหา	ผุดผ่อง	3.68	0.80	มาก
	3. กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ท่านเกิดความสนใจอยากติดตามเนื้อหาของบทเรียนเพื่อนำมาใช้แก้ปัญหาการเงินของท่าน	การเข้าถึงวิเคราะห์และตอบปัญหา	ผุดผ่อง	3.48	0.82	ปานกลาง
	4. กิจกรรมการเรียนรู้สร้างความท้าทายให้ท่านอยากเข้าร่วมกิจกรรม	การบอร์ด	เข้าใจ	3.76	0.83	มาก
	5. กิจกรรมการเรียนรู้มีความสนุกสนาน ไร้ใจ			3.80	0.82	มาก
	6. กิจกรรมทำให้ท่านตื่นตัวกับเนื้อหาไม่เบื่อหน่าย			3.76	0.83	มาก
	7. กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้ท่านได้รับความรู้ด้านการจัดการการเงินของท่าน			4.08	0.81	มาก
	8. กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยทำให้ท่านลำดับสาระการเรียนรู้ได้	การให้รางวัล	ใส่คุณค่า	3.16	0.75	ปานกลาง
	9. กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ท่านได้ข้อสรุปจากเนื้อหาบทเรียน			3.44	0.77	ปานกลาง
	10. ท่านคิดว่าสามารถนำความรู้ใหม่ที่ได้จากกิจกรรมไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาการเงินของท่านได้			3.68	0.80	มาก
	11. การให้ผลตอบกลับจากผู้สอนช่วยให้ท่านปรับปรุงความเข้าใจสาระของบทเรียนได้ถูกต้องชัดเจนมีความพร้อมที่จะเรียนรู้เนื้อหาของหน่วยการเรียนรู้ถัดไป			3.72	0.79	มาก
	12. ท่านสามารถใช้ผลตอบกลับจากผู้สอนเพื่อปรับปรุงการเรียนรู้เฉพาะตนของท่าน			3.24	0.72	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยผลประเมินรายกิจกรรม				3.59	0.27	มาก

จากตารางที่ 4.32 พบว่าผลที่ผู้เข้าร่วมโปรแกรมได้รับจากกระบวนการเรียนรู้ “จีจุด-จุดโยงใย-เข้าใจ-ใส่คุณค่า” ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เป็นต้นี้ กิจกรรมการเรียนรู้ 3.1 วินัยทางการเงินและประโยชน์ของวินัยทางการเงิน โดยใช้การอภิปรายกลุ่ม สามารถจุดประเด็น (จีจุด) ในหัวข้อประเมิน 1 ได้ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.36(SD=0.81) การใช้เทคนิคการตัดบอร์ดสามารถสร้างความเชื่อมโยง(จุดโยงใย) ในหัวข้อประเมิน 2 และ 3 ได้ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.72(SD=0.84) และ 3.84(SD=0.80) การใช้เทคนิคการระดมความคิดเห็นสามารถสร้างความท้าทาย (เข้าใจ) ในหัวข้อประเมิน 4 ถึง 7 ได้ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.72(SD=0.79) และ 3.88(SD=0.88) การสรุปผลโดยการระดมความคิดเห็นและการใช้ I-Chart สามารถสร้างการเพิ่มคุณค่า (ใส่คุณค่า) ในหัวข้อประเมิน 8 ถึง 10 ได้ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.76(SD=0.88) และ 4.00(SD=0.76) และหัวข้อประเมิน 11 และ 12 ได้ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.44(SD=0.82) และ 3.08(SD=0.81) โดยได้ผลประเมินโดยรวมของกิจกรรมในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.69(SD=0.27)

กิจกรรมการเรียนรู้ 3.3 คลินิกปรึกษาวินัยทางการเงินโดยใช้เทคนิคการต่อย้ำสิ่งเรียนรู้ด้วยการออกเสียง สามารถจุดประเด็น (จีจุด) ในหัวข้อประเมิน 1 ได้ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.32(SD=0.80) การแข่งขันวิเคราะห์และตอบปัญหา สามารถสร้างความเชื่อมโยง(จุดโยงใย) ในหัวข้อประเมิน 2 ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.68(SD=0.80) และหัวข้อประเมิน 3 ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.48(SD=0.82) การใช้เทคนิคการตัดบอร์ดสามารถสร้างความท้าทาย (เข้าใจ) ในหัวข้อประเมิน 4 ถึง 7 ได้ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.76(SD=0.83) และ 4.08(SD=0.81) เทคนิคการให้รางวัล (ดาวสะสมแต้ม)สามารถสร้างการเพิ่มคุณค่า (ใส่คุณค่า) ในหัวข้อประเมิน 10 และ 11 ได้ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.68(SD=0.80) และ 3.72(SD=0.79) และหัวข้อประเมิน 8,9,12 ได้ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.16(SD=0.75) 3.44(SD=0.77) และ 3.24(SD=0.72) โดยได้ผลประเมินโดยรวมของกิจกรรมคลินิกปรึกษาวินัยทางการเงิน ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.59(SD=0.27)

ตารางที่ 4.33 แสดงผลประเมินกระบวนการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 งบประมาณครัวเรือน :
การจัดทำ และ นำสู่การปฏิบัติ

กิจกรรมการเรียนรู้	หัวข้อประเมิน	เทคนิคการสอน	ชั้น	\bar{x}	SD	ระดับ
4.2. ทำความรู้จักและเข้าใจประโยชน์ของงบประมาณครัวเรือน	1. กิจกรรมการเรียนรู้จุดประเด็นให้ท่านเกิดความสนใจปัญหาการจัดการการเงินของท่าน	การบรรยายโดยผู้สอน	ผู้จัด	3.24	0.72	ปานกลาง
	2. กิจกรรมการเรียนรู้มีความเชื่อมโยงประสบการณ์เกี่ยวกับปัญหาทางการเงินตามวิถีชีวิตของท่าน	การระดมความคิดเห็น	พูดคุยโดย	3.72	0.79	มาก
	3. กิจกรรมการเรียนรู้ให้ท่านเกิดความสนใจอยากติดตามเนื้อหาของบทเรียนเพื่อนำมาใช้แก้ปัญหาการเงินของท่าน			3.40	0.76	ปานกลาง
	4. กิจกรรมการเรียนรู้สร้างความท้าทายให้ท่านอยากเข้าร่วมกิจกรรม			3.20	0.71	ปานกลาง
	5. กิจกรรมการเรียนรู้มีความสุขสนาน ไร้ใจ			3.24	0.72	ปานกลาง
	6. กิจกรรมทำให้ท่านตื่นตัวกับเนื้อหาไม่เบื่อหน่าย			3.16	0.69	ปานกลาง
	7. กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้ท่านได้รับความรู้ด้านการจัดการการเงินของท่าน			3.60	0.76	มาก
	8. กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยทำให้ท่านลำดับสาระการเรียนรู้ได้		ใส่คุณค่า	3.12	0.60	ปานกลาง
	9. กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ท่านได้ข้อสรุปจากเนื้อหาบทเรียน			3.36	0.76	ปานกลาง
	10. ท่านคิดว่าสามารถนำความรู้ใหม่ที่ได้จากกิจกรรมไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาการเงินของท่านได้			3.80	0.82	มาก
	11. การให้ผลตอบกลับจากผู้สอนช่วยให้ท่านปรับปรุงความเข้าใจสาระของบทเรียนได้ถูกต้องชัดเจนมีความพร้อมที่จะเรียนรู้เนื้อหาของหน่วยเรียนรู้ถัดไป			3.20	0.71	ปานกลาง
	12. ท่านสามารถใช้ผลตอบกลับจากผู้สอนเพื่อปรับปรุงการเรียนรู้เฉพาะตนของท่าน			3.08	0.70	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยผลประเมินรายกิจกรรม				3.34	0.24	ปานกลาง

ตารางที่ 4.33 แสดงผลประเมินกระบวนการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ที่4 งบประมาณครัวเรือน :
การจัดทำ และ นำสู่การปฏิบัติ (ต่อ)

กิจกรรมการเรียนรู้	หัวข้อประเมิน	เทคนิคการสอน	ชั้น	\bar{x}	SD	ระดับ
4.3. การวิเคราะห์รายรับ-รายจ่าย	1. กิจกรรมการเรียนรู้จุดประเด็นให้ท่านเกิดความสนใจปัญหาการจัดการการเงินของท่าน	การสนทนากลุ่ม	สูงสุด	3.32	0.80	ปานกลาง
	2. กิจกรรมการเรียนรู้มีความเชื่อมโยงประสบการณ์เกี่ยวกับปัญหาด้านการเงินตามวิถีชีวิตของท่าน	การสนทนาโดยผู้สอน	ดูโดยโยง	3.60	0.87	มาก
	3. กิจกรรมการเรียนรู้ให้ท่านเกิดความสนใจอยากติดตามเนื้อหาของบทเรียนเพื่อนำมาใช้แก้ปัญหาการเงินของท่าน	การสนทนาโดยผู้สอน		3.52	0.87	มาก
	4. กิจกรรมการเรียนรู้สร้างความท้าทายให้ท่านอยากเข้าร่วมกิจกรรม	การฝึกปฏิบัติแบบฝึกหัด	เข้าใจ	3.36	0.76	ปานกลาง
	5. กิจกรรมการเรียนรู้มีความสนุกสนาน ใจ			3.12	0.60	ปานกลาง
	6. กิจกรรมทำให้ท่านตื่นตัวกับเนื้อหาไม่เบื่อหน่าย			3.20	0.58	ปานกลาง
	7. กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้ท่านได้รับความรู้ด้านการจัดการการเงินของท่าน			3.64	0.86	มาก
	8. กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยทำให้ท่านลำดับสาระการเรียนรู้ได้	I-Chart	ได้คุณค่า	3.32	0.80	ปานกลาง
	9. กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ท่านได้ข้อสรุปจากเนื้อหาบทเรียน			3.24	0.66	ปานกลาง
	10. ท่านคิดว่าสามารถนำความรู้ใหม่ที่ได้จากกิจกรรมไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาการเงินได้			3.56	0.82	มาก
	11. การให้ผลตอบกลับจากผู้สอนช่วยให้ท่านปรับปรุงความเข้าใจสาระของบทเรียนได้ถูกต้องชัดเจนมีความพร้อมที่จะเรียนรู้เนื้อหาของหน่วยการเรียนรู้ถัดไป			3.04	0.61	ปานกลาง
	12. ท่านสามารถใช้ผลตอบกลับจากผู้สอนเพื่อปรับปรุงการเรียนรู้เฉพาะตนของท่าน			3.12	0.97	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยผลประเมินรายกิจกรรม				3.34	0.20	ปานกลาง

ตารางที่ 4.33 แสดงผลประเมินกระบวนการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 งบประมาณครัวเรือน :
การจัดทำ และ นำสู่การปฏิบัติ (ต่อ)

กิจกรรมการเรียนรู้	หัวข้อประเมิน	เทคนิคการสอน	ชั้น	\bar{x}	SD	ระดับ
4.5. การจัดทำงบประมาณครัวเรือน	1. กิจกรรมการเรียนรู้จุดประเด็นให้ท่านเกิดความสนใจปัญหาการจัดการการเงินของท่าน	การสนทนากลุ่ม	ผู้จัด	3.36	0.81	ปานกลาง
	2. กิจกรรมการเรียนรู้มีความเชื่อมโยงประสบการณ์เกี่ยวกับปัญหาด้านการเงินตามวิถีชีวิตของท่าน	การสาธิตโดยผู้สอน	ผู้จัด	3.92	0.85	มาก
	3. กิจกรรมการเรียนรู้ให้ท่านเกิดความสนใจอยากติดตามเนื้อหาของบทเรียนเพื่อนำมาใช้แก้ปัญหาการเงินของท่าน			ผู้จัด	3.72	0.84
	4. กิจกรรมการเรียนรู้สร้างความท้าทายให้ท่านอยากเข้าร่วมกิจกรรม	การฝึกปฏิบัติด้วยแบบฝึกหัด	ผู้จัด	3.28	0.74	ปานกลาง
	5. กิจกรรมการเรียนรู้มีความสุขสนุกสนาน ไร้ใจ			3.16	0.80	ปานกลาง
	6. กิจกรรมทำให้ท่านตื่นตัวกับเนื้อหาไม่เบื่อหน่าย			3.28	0.68	ปานกลาง
	7. กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้ท่านได้รับความรู้ด้านการจัดการการเงินของท่าน			3.68	0.85	มาก
	8. กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยทำให้ท่านลำดับสาระการเรียนรู้ได้			3.32	0.85	ปานกลาง
	9. กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ท่านได้ข้อสรุปจากเนื้อหาบทเรียน			3.64	0.81	มาก
	10. ท่านคิดว่าสามารถนำความรู้ใหม่ที่ได้จากกิจกรรมไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาการเงินของท่านได้			3.64	0.86	มาก
	11. การให้ผลตอบกลับจากผู้สอนช่วยให้ท่านปรับปรุงความเข้าใจสาระของบทเรียนได้ถูกต้องชัดเจนมีความพร้อมที่จะเรียนรู้เนื้อหาของหน่วยการเรียนรู้ถัดไป			3.84	0.90	มาก

ตารางที่ 4.33 แสดงผลประเมินกระบวนการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 งบประมาณครัวเรือน :
การจัดทำ และ นำสู่การปฏิบัติ (ต่อ)

กิจกรรมการเรียนรู้	หัวข้อประเมิน	เทคนิคการสอน	ชั้น	\bar{x}	SD	ระดับ
	12. ท่านสามารถใช้ผลตอบกลับจากผู้สอนเพื่อปรับปรุงการเรียนรู้เฉพาะตนของท่าน			3.52	1.00	มาก
ค่าเฉลี่ยผลประเมินรายกิจกรรม				3.53	0.25	มาก
4.6. กิจกรรมหาได้ใช้เป็น: การสร้างสมุดรายรับรายจ่ายครัวเรือน และ การปรับปรุงพฤติกรรมการใช้จ่าย	1. กิจกรรมการเรียนรู้จุดประเด็นให้ท่านเกิดความสนใจปัญหาการจัดการการเงินของท่าน	การนำเสนอโดยใช้ แผนภาพ (Graphic Organizer)	จุด	4.00	0.82	มาก
	2. กิจกรรมการเรียนรู้มีความเชื่อมโยงประสบการณ์เกี่ยวกับปัญหาด้านการเงินตามวิถีชีวิตของท่าน	การระดมความคิดเห็น (หม้อข้าว)	จุดเชื่อมโยง	4.60	0.65	มากที่สุด
	3. กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ท่านเกิดความสนใจอยากติดตามเนื้อหาของบทเรียนเพื่อนำมาใช้แก้ปัญหาการเงินของท่าน			4.52	0.71	มากที่สุด
	4. กิจกรรมการเรียนรู้สร้างความท้าทายให้ท่านอยากเข้าร่วมกิจกรรม	เกม – “ซอบ” การใช้จ่ายอย่างชาญฉลาด	ใจ	4.20	0.76	มาก
	5. กิจกรรมการเรียนรู้มีความสุขสนาน ใจ			4.24	0.72	มาก
	6. กิจกรรมทำให้ท่านตื่นตัวกับเนื้อหาไม่เบื่อหน่าย			4.20	0.76	มาก
	7. กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้ท่านได้รับความรู้ด้านการจัดการการเงินของท่าน			4.28	0.68	มาก

ตารางที่ 4.33 แสดงผลประเมินกระบวนการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 4งบประมาณครัวเรือน :
การจัดทำ และ นำสู่การปฏิบัติ (ต่อ)

กิจกรรม การเรียนรู้	หัวข้อประเมิน	เทคนิคการสอน	ชั้น	\bar{x}	SD	ระดับ
	8. กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยทำให้ท่านลำดับสาระการเรียนรู้ได้	เทคนิคการสอน I-Chart การสรุปสิ่งเรียนรู้ด้วยเทคนิคบัตรคำและการทบทวนความรู้ด้วย I-Chart	ใต้นครค่า	3.80	0.82	มาก
	9. กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ท่านได้ข้อสรุปจากเนื้อหาบทเรียน			3.84	0.90	มาก
	10. ท่านคิดว่าสามารถนำความรู้ใหม่ที่ได้จากกิจกรรมไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาการเงินของท่านได้			3.96	0.84	มาก
	11. การให้ผลตอบกลับจากผู้สอนช่วยทำให้ท่านปรับปรุงความเข้าใจสาระของบทเรียนได้ถูกต้องชัดเจนมีความพร้อมที่จะเรียนรู้เนื้อหาของหน่วยเรียนรู้ถัดไป			3.96	0.84	มาก
	12. ท่านสามารถใช้ผลตอบกลับจากผู้สอนเพื่อปรับปรุงการเรียนรู้เฉพาะตนของท่าน			3.64	0.86	มาก
ค่าเฉลี่ยผลประเมินรายกิจกรรม				4.10	0.29	มาก
4.7. งาน นอกชั้น เรียน 4.7.1. การ วิเคราะห์ รายจ่าย ประจำ สัปดาห์ 4.7.2. แผนการ ปรับ รายรับ- รายจ่ายให้ เกิดสมดุล	8. กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยทำให้ท่านลำดับสาระการเรียนรู้ได้	การฝึกปฏิบัติด้วยตนเองในสถานการณ์จริง	ใต้นครค่า	3.44	0.71	ปานกลาง
	9. กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ท่านได้ข้อสรุปจากเนื้อหาบทเรียน			3.52	0.82	มาก
	10. ท่านคิดว่าสามารถนำความรู้ใหม่ที่ได้จากกิจกรรมไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาการเงินของท่านได้			3.84	0.85	มาก

ตารางที่ 4.33 แสดงผลประเมินกระบวนการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 งบประมาณคร้วเรือน :
การจัดทำ และ นำสู่การปฏิบัติ (ต่อ)

กิจกรรม การเรียนรู้	หัวข้อประเมิน	เทคนิคการสอน	ชั้น	\bar{x}	SD	ระดับ
4.8. การ ติดตาม ผลงานนอก ชั้นเรียน	11. การให้ผลตอบกลับจากผู้สอนช่วยให้ท่านปรับปรุง ความเข้าใจสาระของบทเรียนได้ถูกต้องชัดเจนมีความ พร้อมที่จะเรียนรู้เนื้อหาของหน่วยเรียนรู้ถัดไป			3.96	0.89	มาก
	12. ท่านสามารถใช้ผลตอบกลับจากผู้สอนเพื่อ ปรับปรุงการเรียนรู้เฉพาะตนของท่าน			3.40	0.91	ปาน กลาง
ค่าเฉลี่ยผลประเมินรายกิจกรรม				3.63	0.25	มาก

จากตาราง 4.33 พบว่าผลที่ผู้เข้าร่วมโปรแกรมได้รับจากกระบวนการเรียนรู้ “จัดจุด-จุดโยงใย-
เข้าใจ-ใส่คุณค่า” ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เป็นดังนี้ กิจกรรมการเรียนรู้ 4.3 ทำความรู้จักและเข้าใจ
ประโยชน์ของงบประมาณคร้วเรือน โดยใช้เทคนิคการบรรยายโดยผู้สอน สามารถจุดประเด็น(จุด)ใน
หัวข้อประเมิน 1 ได้ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.24(SD=0.72) การใช้เทคนิคการระดมความ
คิดเห็น สามารถสร้างความเชื่อมโยง(จุดโยงใย) และสร้างการเพิ่มคุณค่า(ใส่คุณค่า) ในหัวข้อประเมิน
2 ได้ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.72 (SD=0.79) และหัวข้อประเมิน 3 ได้ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย
3.40 (SD=0.76) สามารถสร้างความท้าทาย(เข้าใจ)ในหัวข้อประเมิน 4-6 ได้ในปานกลาง มีค่าเฉลี่ย
3.20 (SD=0.71), 3.24 (SD=0.72) และ 3.16(SD=0.69) ในหัวข้อ 7 ได้ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย
3.60(SD=0.76) และสามารถสร้างการเพิ่มคุณค่า (ใส่คุณค่า) ในหัวข้อประเมิน 8, 9,11,12 ได้ใน
ระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.08(SD=0.70) และ 3.36(SD=0.76) และหัวข้อประเมิน 10
ได้ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.80(SD=0.82) โดยได้ผลประเมินโดยรวมของกิจกรรมทำความรู้จักและ
เข้าใจประโยชน์ของงบประมาณคร้วเรือน ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.34(SD=0.24)

กิจกรรมการเรียนรู้ 4.6 การวิเคราะห์รายรับ-รายจ่าย โดยใช้การสนทนากลุ่ม สามารถจุด
ประเด็น (จุด)ในหัวข้อประเมิน 1 ได้ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.32(SD=0.80) การสาธิตโดย
ผู้สอนสามารถสร้างความเชื่อมโยง(จุดโยงใย) ในหัวข้อประเมิน 2 และ 3 ได้ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย
3.60(SD=0.87) และ 3.52(SD=0.87) การฝึกปฏิบัติด้วยแบบฝึกหัดสามารถสร้างความท้าทาย (เข้าใจ)
ในหัวข้อประเมิน 4 ถึง 6 ได้ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.12(SD=0.60) และ

3.36(SD=0.76) และหัวข้อประเมิน 7 ได้ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.64(SD=0.86) การใช้ I-Chart ในการสรุปบทเรียน สามารถสร้างการเพิ่มคุณค่า (ใส่คุณค่า) ในหัวข้อประเมิน 8, 9, 11 และ 12 ได้ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.04(SD=0.61) และ 3.32(SD=0.80) และหัวข้อประเมิน 10 ได้ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.56(SD=0.82) โดยได้ผลประเมินโดยรวมของกิจกรรมการวิเคราะห์ รายรับ-รายจ่าย ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.34(SD=0.20)

กิจกรรมการเรียนรู้ 4.5 การจัดทำงบประมาณครัวเรือน โดยการใช้การสนทนากลุ่มสามารถจุดประเด็น (จีจุด) ในหัวข้อประเมิน 1 ได้ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.36(SD=0.81) การการสาธิตโดยผู้สอนสามารถสร้างความเชื่อมโยง(จุดโยงโย) ในหัวข้อประเมิน 2 และ 3 ได้ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.92(SD=0.85) และ 3.72(SD=0.84) การฝึกปฏิบัติด้วยแบบฝึกหัดสามารถสร้างความท้าทาย (เร้าใจ) ในหัวข้อประเมิน 4 และ 6 ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.28(SD=0.74) 3.16(SD=0.80) และ 3.28(SD=0.68) และหัวข้อประเมิน 7 ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.68(SD=0.85) อีกทั้งสามารถสร้างการเพิ่มคุณค่า (ใส่คุณค่า) ในหัวข้อประเมิน 8 ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.32(SD=0.85) หัวข้อประเมิน 9 ถึง 12 ได้ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.52(SD=1.00) และ 3.84(SD=0.90) โดยได้ผลประเมินโดยรวมของกิจกรรมการจัดทำงบประมาณครัวเรือน ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.53(SD=0.25)

กิจกรรมการเรียนรู้ 4.6 หาได้ใช้เป็น:การสร้างสมดุลรายรับรายจ่ายครัวเรือน และการปรับพฤติกรรมการใช้จ่ายโดยใช้การนำเสนอด้วยแผนภาพ (Graphic Organizer) สามารถจุดประเด็น (จีจุด) ในหัวข้อประเมิน 1 ได้ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.00(SD=0.82) การระดมความคิดเห็นโดยใช้เทคนิคภาพเคลื่อนไหว(หม้อรั่ว) ประกอบสามารถสร้างความเชื่อมโยง(จุดโยงโย) ในหัวข้อประเมิน 2 และ 3 ได้ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.60(SD=0.65) และ 4.52(SD=0.71) การใช้เทคนิคเกม “ใช้-ชอบ” เพื่อฝึกวิเคราะห์การใช้จ่ายอย่างชาญฉลาดสามารถสร้างความท้าทาย (เร้าใจ) ในหัวข้อประเมิน 4 ถึง 7 ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.20(SD=0.76) และ 4.28(SD=0.68) การสรุปสิ่งเรียนรู้ด้วยบอร์ดการ์ดและการทบทวนความรู้ด้วย I-Chart สามารถสร้างการเพิ่มคุณค่า (ใส่คุณค่า) ในหัวข้อประเมิน 8 ถึง 12 ได้ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.64(SD=0.86) และ 3.96(SD=0.84) โดยได้ผลประเมินโดยรวมของกิจกรรมหาได้ใช้เป็น:การสร้างสมดุลรายรับรายจ่ายครัวเรือน และการปรับพฤติกรรมการใช้จ่ายในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.10(SD=0.29) และกิจกรรมการเรียนรู้ 4.7 การมอบหมายงานนอกชั้นเรียนเพื่อฝึกวิเคราะห์รายจ่ายประจำสัปดาห์และทำแผนการปรับรายรับ-รายจ่ายให้เกิดสมดุล ด้วยเทคนิคการฝึกปฏิบัติด้วยตนเองในสถานการณ์จริง สามารถสร้างการเพิ่มคุณค่า (ใส่คุณค่า) ในหัวข้อประเมิน 8 และ 12 ได้ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.44(SD=0.71) และ 3.40(SD=0.91) หัวข้อประเมิน 9 ถึง 11 ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.52(SD=0.82) ถึง 3.96(SD=0.89) โดยได้ผลประเมินโดยรวมของกิจกรรมในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.63(SD=0.25)

ตารางที่ 4.34 แสดงผลประเมินกระบวนการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 5 วิธีการใช้จ่ายให้คุ้มค่าเงิน

กิจกรรมการเรียนรู้	หัวข้อประเมิน	เทคนิคการสอน	ชั้น	\bar{x}	SD	ระดับ	
5.1. เล่ห์เหลี่ยมกลโกง กลยุทธ์การตลาดที่ต้องรู้เท่าทัน	1. กิจกรรมการเรียนรู้จุดประเด็นให้ท่านเกิดความสนใจปัญหาการจัดการการเงินของท่าน	เทคนิคการเล่าเรื่อง	จัด	3.92	0.81	มาก	
	2. กิจกรรมการเรียนรู้มีความเชื่อมโยงประสบการณ์เกี่ยวกับปัญหาด้านการเงินตามวิถีชีวิตของท่าน		เชื่อมโยง	4.00	0.82	มาก	
	3. กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ท่านเกิดความสนใจอยากติดตามเนื้อหาของบทเรียนเพื่อนำมาใช้แก้ปัญหาการเงินของท่าน			4.00	0.82	มาก	
	4. กิจกรรมการเรียนรู้สร้างความท้าทายให้ท่านอยากเข้าร่วมกิจกรรม		เข้าใจ	3.80	0.82	มาก	
	5. กิจกรรมการเรียนรู้มีความสุขสนุกสนาน ไร้ใจ			3.96	0.79	มาก	
	6. กิจกรรมทำให้ท่านตื่นตัวกับเนื้อหาไม่เบื่อหน่าย			4.04	0.79	มาก	
	7. กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้ท่านได้รับความรู้ด้านการจัดการการเงินของท่าน			4.08	0.76	มาก	
	8. กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยทำให้ท่านลำดับสาระการเรียนรู้ได้	การเรียนรู้จากสื่ออินเทอร์เน็ตและการทบทวนความรู้ด้วย I-Chart	ใต้คุณค่า		3.76	0.83	มาก
	9. กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ท่านได้ข้อสรุปจากเนื้อหาบทเรียน				3.60	0.87	มาก
	10. ท่านคิดว่าสามารถนำความรู้ใหม่ที่ได้จากกิจกรรมไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาการเงินของท่านได้				3.92	0.81	มาก
	11. การให้ผลตอบกลับจากผู้สอนช่วยให้ท่านปรับปรุงความเข้าใจสาระของบทเรียนได้ถูกต้องชัดเจนมีความพร้อมที่จะเรียนรู้เนื้อหาของหน่วยเรียนรู้ถัดไป				3.88	0.73	มาก
	12. ท่านสามารถใช้ผลตอบกลับจากผู้สอนเพื่อปรับปรุงการเรียนรู้เฉพาะตนของท่าน				3.52	0.87	มาก
ค่าเฉลี่ยผลประเมินรายกิจกรรม				3.87	0.17	มาก	

จากตารางที่ 4.34 พบว่าผลที่ผู้เข้าร่วมโปรแกรมได้รับจากกระบวนการเรียนรู้ “จับจุด-จุดโยง-เข้าใจ-ใส่คุณค่า” ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 5 เป็นต้นี้ กิจกรรมการเรียนรู้ 5.1 รู้เล่ห์เหลี่ยมกลโกง กลยุทธ์การตลาดที่ต้องรู้เท่าทันโดยใช้เทคนิคการเล่าเรื่อง สามารถจุดประเด็น (จับจุด) ในหัวข้อประเมิน 1 ได้ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.92(SD=0.81) สามารถสร้างความเชื่อมโยง(จุดโยง) ในหัวข้อประเมิน 2 และ 3 ได้ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับที่ 4.00(SD=0.82) สามารถสร้างความท้าทาย (เข้าใจ) ในหัวข้อประเมิน 4 ถึง 7 ได้ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.80(SD=0.82) ถึง 4.08(SD=0.76) การเรียนรู้จากสื่ออินเทอร์เน็ตและการทบทวนความรู้ด้วย I-Chart สามารถสร้างการเพิ่มคุณค่า (ใส่คุณค่า) ในหัวข้อประเมิน 8 ถึง 12 ได้ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.52(SD=0.87) ถึง 3.92(SD=0.81) โดยได้ผลประเมินโดยรวมของกิจกรรมในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.87(SD=0.17)

ตารางที่ 4.35 แสดงผลประเมินกระบวนการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 5 วิธีการใช้จ่ายให้คุ้มค่าเงิน

กิจกรรมการเรียนรู้	หัวข้อประเมิน	เทคนิคการสอน	ชี้	\bar{x}	SD	ระดับ
6.1. ทำความรู้จักงบกระแสเงินสด	1. กิจกรรมการเรียนรู้จุดประเด็นให้ท่านเกิดความสนใจปัญหาการจัดการการเงินของท่าน	อภิปรายกลุ่ม ระดมความคิดเห็น และการนำเสนอข้อมูลเชิงเปรียบเทียบโดยใช้ Matrix	จับจุด	3.12	0.78	ปานกลาง
	2. กิจกรรมการเรียนรู้มีความเชื่อมโยงประสบการณ์เกี่ยวกับปัญหาด้านการเงินตามวิถีชีวิตของท่าน	การนำเสนอโดยใช้แผนภาพ (Graphic Organizer)	จุดโยง	3.36	0.81	ปานกลาง
	3. กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ท่านเกิดความสนใจอยากติดตามเนื้อหาของบทเรียนเพื่อนำมาใช้แก้ปัญหาการเงินของท่าน			3.56	0.82	มาก
	4. กิจกรรมการเรียนรู้สร้างความท้าทายให้ท่านอยากเข้าร่วมกิจกรรม	เช็คลิสต์	เข้าใจ	3.36	0.81	ปานกลาง

ตารางที่ 4.35 แสดงผลประเมินกระบวนการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 5 วิธีใช้จ่ายให้คุ้มค่าเงิน(ต่อ)

กิจกรรมการเรียนรู้	หัวข้อประเมิน	เทคนิคการสอน	ชั้น	\bar{x}	SD	ระดับ
	5. กิจกรรมการเรียนรู้มีความสุขสนุกสนาน เข้าใจ			3.12	0.60	ปาน กลาง
	6. กิจกรรมทำให้ท่านตื่นตัวกับเนื้อหา ไม่ เบื่อหน่าย			3.28	0.74	ปาน กลาง
	7. กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้ท่านได้รับ ความรู้ด้านการจัดการการเงินของท่าน			3.44	0.77	ปาน กลาง
	8. กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยทำให้ท่านลำดับ สาระการเรียนรู้ได้	การนำเสนอด้วยภาพเวอร์พอยด์		3.44	0.82	ปาน กลาง
	9. กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ท่านได้ข้อสรุป จากเนื้อหาบทเรียน	การนำเสนอด้วยภาพเวอร์พอยด์		3.24	0.78	ปาน กลาง
	10. ท่านคิดว่าสามารถนำความรู้ใหม่ที่ได้ จากกิจกรรมไปประยุกต์ใช้ในการ แก้ปัญหาการเงินของท่านได้	การนำเสนอด้วยภาพเวอร์พอยด์		3.40	0.82	ปาน กลาง
	11. การให้ผลตอบกลับจากผู้สอนช่วยให้ ท่านปรับปรุงความเข้าใจสาระของ บทเรียนได้ถูกต้องชัดเจนมีความพร้อมที่ จะเรียนรู้เนื้อหาของหน่วยเรียนรู้ถัดไป	การบันทึกการเรียนรู้ด้วยผังเรียงเรียนรู้ของชั้น		3.40	0.91	ปาน กลาง
	12. ท่านสามารถใช้ผลตอบกลับจากผู้สอน เพื่อปรับปรุงการเรียนรู้เฉพาะตนของท่าน	การบันทึกการเรียนรู้ด้วยผังเรียงเรียนรู้ของชั้น	ใส่คุณค่า	3.72	1.06	มาก

ตารางที่ 4.35 แสดงผลประเมินกระบวนการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 5 วิธีใช้จ่ายให้คุ้มค่าเงิน (ต่อ)

กิจกรรมการเรียนรู้	หัวข้อประเมิน	เทคนิคการสอน	ชั้น	\bar{x}	SD	ระดับ
6.2. ฝึกจัดทำงบกระแสเงินสด	8. กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยทำให้ท่านลำดับสาระการเรียนรู้ได้	เทคนิคการสอน การฝึกปฏิบัติด้วยแบบฝึกหัด การทบทวนความรู้ด้วย I-Chart	ใต้อันดับ	3.32	0.85	ปานกลาง
	9. กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ท่านได้ข้อสรุปจากเนื้อหาบทเรียน			3.64	0.86	มาก
	10. ท่านคิดว่าสามารถนำความรู้ใหม่ที่ได้จากกิจกรรมไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาการเงินของท่านได้			3.44	0.87	ปานกลาง
	11. การให้ผลตอบกลับจากผู้สอนช่วยทำให้ท่านปรับปรุงความเข้าใจสาระของบทเรียนได้ถูกต้องชัดเจนมีความพร้อมที่จะเรียนรู้เนื้อหาของหน่วยเรียนรู้ถัดไป			3.48	0.77	ปานกลาง
	12. ท่านสามารถใช้ผลตอบกลับจากผู้สอนเพื่อปรับปรุงการเรียนรู้เฉพาะตนของท่าน			3.68	0.85	มาก
ค่าเฉลี่ยผลประเมินรายกิจกรรม				3.41	0.17	มาก
6.3. งานนอกชั้นเรียน – การฝึกจัดทำงบกระแสเงินสดรายเดือน และราย 6 เดือน 6.4. การติดตามผลงานนอกชั้นเรียน การฝึกจัดทำงบกระแสเงินสดรายเดือน และราย 6 เดือน	8. กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยทำให้ท่านลำดับสาระการเรียนรู้ได้	เทคนิคการสอน การฝึกปฏิบัติด้วยแบบฝึกหัดนอกชั้นเรียน	ใต้อันดับ	3.20	0.91	ปานกลาง
	9. กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ท่านได้ข้อสรุปจากเนื้อหาบทเรียน			3.32	0.90	ปานกลาง
	10. ท่านคิดว่าสามารถนำความรู้ใหม่ที่ได้จากกิจกรรมไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาการเงินของท่านได้			3.40	0.82	ปานกลาง
	11. การให้ผลตอบกลับจากผู้สอนช่วยทำให้ท่านปรับปรุงความเข้าใจสาระของบทเรียนได้ถูกต้องชัดเจนมีความพร้อมที่จะเรียนรู้เนื้อหาของหน่วยเรียนรู้ถัดไป			3.24	0.78	ปานกลาง
	12. ท่านสามารถใช้ผลตอบกลับจากผู้สอนเพื่อปรับปรุงการเรียนรู้เฉพาะตนของท่าน			3.28	0.79	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยผลประเมินรายกิจกรรม				3.29	0.08	ปานกลาง

ตารางที่ 4.35 แสดงผลประเมินกระบวนการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 5 วิธีใช้จ่ายให้คุ้มค่าเงิน (ต่อ)

กิจกรรมการเรียนรู้	หัวข้อประเมิน	เทคนิคการสอน	ขั้น	\bar{x}	SD	ระดับ
6.5. โครงการงาน "สุขจัง ตั้งค้อยู่ครบ"	1. กิจกรรมการเรียนรู้จุดประเด็นให้ท่านเกิดความสนใจปัญหาการจัดการการเงินของท่าน	เทคนิคการสอน	จุด	3.84	0.80	มาก
	2. กิจกรรมการเรียนรู้มีความเชื่อมโยงประสบการณ์เกี่ยวกับปัญหาด้านการเงินตามวิถีชีวิตของท่าน			4.00	0.82	มาก
	3. กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ท่านเกิดความสนใจอยากติดตามเนื้อหาของบทเรียนเพื่อนำมาใช้แก้ปัญหาการเงินของท่าน		จุดโยง	4.08	0.81	มาก
	4. กิจกรรมการเรียนรู้สร้างความท้าทายให้ท่านอยากเข้าร่วมกิจกรรม			3.80	0.82	มาก
	5. กิจกรรมการเรียนรู้มีความสุขสนุกสนาน เข้าใจ			3.68	0.95	มาก
	6. กิจกรรมทำให้ท่านตื่นตัวกับเนื้อหาไม่เบื่อหน่าย		ใจ	3.88	0.93	มาก
	7. กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้ท่านได้รับความรู้ด้านการจัดการการเงินของท่าน			3.84	0.99	มาก
	8. กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยทำให้ท่านลำดับสาระการเรียนรู้ได้			3.12	0.73	ปานกลาง
	9. กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ท่านได้ข้อสรุปจากเนื้อหาบทเรียน			3.88	0.88	มาก
	10. ท่านคิดว่าสามารถนำความรู้ใหม่ที่ได้จากกิจกรรมไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาด้านการเงินของท่านได้		3.96	0.89	มาก	
6.6. การติดตามผลงานนอกชั้นเรียน โครงการงาน "สุขจัง ตั้งค้อยู่ครบ"	11. การให้ผลตอบกลับจากผู้สอนช่วยให้ท่านปรับปรุงความเข้าใจสาระของบทเรียนได้ถูกต้องชัดเจนมีความพร้อมที่จะเรียนรู้เนื้อหาของหน่วยเรียนรู้ถัดไป	ศึกษาการเรียนรู้การนำเสนอผลการเรียนรู้อย่างวิเศษที่แตกต่างหลากหลายโดยผู้เรียน	การเพิ่มคุณค่า	3.56	1.00	มาก
	12. ท่านสามารถใช้ผลตอบกลับจากผู้สอนเพื่อปรับปรุงการเรียนรู้เฉพาะตนของท่าน			3.48	0.92	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยผลประเมินรายกิจกรรม				3.76	0.27	มาก

จากตารางที่ 4.35 พบว่าผลที่ผู้เข้าร่วมโปรแกรมได้รับจากกระบวนการเรียนรู้ "จุด-จุดโยง-ใจ-ใส่คุณค่า" กิจกรรมการเรียนรู้ 6.1 ทำความรู้จักงบกระแสเงินสด โดยใช้เทคนิคการอภิปราย

กลุ่ม ระดมความคิดเห็น และการนำเสนอข้อมูลเชิงเปรียบเทียบโดยใช้ตาราง 2 มิติ(Matrix) สามารถจุดประเด็น (จีจุด)ในหัวข้อประเมิน 1 ได้ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.12(SD=0.78) การนำเสนอโดยใช้แผน (Graphic Organizer) สามารถสร้างความเชื่อมโยง(จุดโยงใย) ในหัวข้อประเมิน 2 ได้ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.36(SD=0.81) และหัวข้อประเมิน 3 ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.56(SD=0.82) การใช้เทคนิค Check List เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาสามารถสร้างความท้าทาย (เร้าใจ) ในหัวข้อประเมิน 4 ถึง 7 ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.12(SD=0.60) ถึง 3.44(SD=0.77) การบันทึกสิ่งเรียนรู้ด้วย I-Chart การนำเสนอด้วยพาวเวอร์พอยท์ และการระดมความคิดเห็นสามารถสร้างการเพิ่มคุณค่า (ใส่คุณค่า) ในหัวข้อประเมิน 8 ถึง 11 ได้ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.24(SD=0.78) ถึง 3.44(SD=0.82)และหัวข้อประเมิน 12 ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.72(SD=1.06) ได้ผลประเมินโดยรวมของกิจกรรม

กิจกรรมการเรียนรู้ 6.2 ฝึกจัดทำงบกระแสเงินสดโดยการฝึกปฏิบัติด้วยแบบฝึกหัด และการทบทวนความรู้ด้วย I-Chart สามารถสร้างการเพิ่มคุณค่า (ใส่คุณค่า) ในหัวข้อประเมิน 8,10,11 ได้ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.32(SD=0.85), 3.44(SD=0.87), 3.48(SD=0.77) และหัวข้อประเมิน 9,12 ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.64(SD=0.86) และ 3.68(SD=0.85) ได้ผลประเมินโดยรวมของกิจกรรม 6.2 ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.41(SD=0.17)และกิจกรรมการเรียนรู้ 6.3 การมอบหมายงานนอกชั้นเรียน ด้วยเทคนิคการฝึกปฏิบัติด้วยแบบฝึกหัดนอกชั้นเรียน และ 6.4 การติดตามผลงานนอกชั้นเรียน สามารถสร้างการเพิ่มคุณค่า (ใส่คุณค่า) ในหัวข้อประเมิน 8 ถึง 12 ได้ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.20(SD=0.91) ถึง 3.40(SD=0.82) โดยได้ผลประเมินโดยรวมของกิจกรรม 6.3 และ 6.4 ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.29(SD=0.08)

กิจกรรมการเรียนรู้ 6.5 โครงการ “สุขจัง ตั้งค์อยู่ครบ” โดยใช้สัญญาการเรียนรู้ สามารถจุดประเด็น (จีจุด)ในหัวข้อประเมิน 1 ได้ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.84(SD=0.80) สามารถสร้างความเชื่อมโยง(จุดโยงใย) ในหัวข้อประเมิน 2 และ 3 ได้ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.00(SD=0.82)และ 4.08(SD=0.81) สามารถสร้างความท้าทาย (เร้าใจ) ในหัวข้อประเมิน 4 ถึง 7 ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.68(SD=0.95) ถึง 3.84(SD=0.99) การนำเสนอผลการเรียนรู้ด้วยวิธีที่แตกต่างหลากหลาย โดยผู้เรียน และกิจกรรมการเรียนรู้ 6.6การติดตามผลงานนอกชั้นเรียน สามารถสร้างการเพิ่มคุณค่า (ใส่คุณค่า) ในหัวข้อประเมิน 8,12 ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.12(SD=0.73)และ 3.48(SD=0.92) ในหัวข้อประเมิน 9 ถึง 11 ได้ผลในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.56(SD=1.00) ถึง 3.96(SD=0.89)โดยได้ผลประเมินโดยรวมของกิจกรรมในระดับมากมีค่าเฉลี่ย 3.76(SD=0.27)

ตารางที่ 4.36 แสดงผลประเมินกระบวนการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 7 ผลลัพธ์ทางการเงิน:
 สินเชื่อ เงินออม เงินลงทุน การประกัน และการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ทางการเงินอย่าง
 เหมาะสม

กิจกรรม การเรียนรู้	หัวข้อประเมิน	เทคนิคการสอน	ชั้น	\bar{x}	SD	ระดับ
7.1. ทำความ รู้จักผลิตภัณฑ์ ทางการเงิน	1. กิจกรรมการเรียนรู้จุดประเด็นให้ท่านเกิด ความสนใจปัญหาการจัดการการเงินของท่าน	การสนทนาแลกเปลี่ยนความ ความคิดเห็น	สูงสุด	3.80	0.90	มาก
	2. กิจกรรมการเรียนรู้มีความเชื่อมโยง ประสบการณ์เกี่ยวกับปัญหาด้านการเงินตามวิถี ชีวิตของท่าน	การอภิปรายกลุ่มและการบันทึกผล การเรียนรู้ด้วยผัง KIQ	มุดโยโยโย	3.84	0.85	มาก
	3. กิจกรรมการเรียนรู้ให้ท่านเกิดความสนใจ อยากติดตามเนื้อหาของบทเรียนเพื่อนำมาใช้ แก้ปัญหาการเงินของท่าน			3.64	0.81	มาก
7.2. กิจกรรม ร่วมด้วยช่วย เรียน :เจาะลึก ผลลัพธ์ทาง การเงิน	4. กิจกรรมการเรียนรู้สร้างความท้าทายให้ท่าน อยากเข้าร่วมกิจกรรม	การ ทบทวนเนื้อหาโดยใช้เทคนิค ทิงค์ โท และการ หมุนเวียนแสดงความคิดเห็นอย่างสั้นๆ	เราใจ	3.76	0.88	มาก
	5. กิจกรรมการเรียนรู้มีความสุขสนาน เราใจ			3.68	0.85	มาก
	6. กิจกรรมทำให้ท่านตื่นตัวกับเนื้อหาไม่เบื่อ หน่าย			3.76	0.83	มาก
	7. กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้ท่านได้รับความรู้ ด้านการจัดการการเงินของท่าน			3.92	0.81	มาก

ตารางที่ 4.36 แสดงผลประเมินกระบวนการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 7 ผลิตภัณฑ์ทางการเงิน: สินเชื่อ เงินออม เงินลงทุน การประกัน และการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ทางการเงินอย่างเหมาะสม (ต่อ)

กิจกรรม การเรียนรู้	หัวข้อประเมิน	เทคนิคการสอน	ชั้น	\bar{x}	SD	ระดับ
	8. กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยทำให้ท่านลำดับสาระการเรียนรู้ได้	การบันทึกผลการเรียนรู้ด้วยผัง I-Chart	ใส่คุณค่า	3.48	0.96	ปานกลาง
	9. กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ท่านได้ข้อสรุปจากเนื้อหาบทเรียน			3.84	0.90	มาก
	10. ท่านคิดว่าสามารถนำความรู้ใหม่ที่ได้จากกิจกรรมไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหการเงินของท่านได้			4.00	0.82	มาก
	11. การให้ผลตอบกลับจากผู้สอนช่วยทำให้ท่านปรับปรุงความเข้าใจสาระของบทเรียนได้ถูกต้องชัดเจนมีความพร้อมที่จะเรียนรู้เนื้อหาของหน่วยเรียนรู้ถัดไป			3.48	0.82	ปานกลาง
	12. ท่านสามารถใช้ผลตอบกลับจากผู้สอนเพื่อปรับปรุงการเรียนรู้เฉพาะตนของท่าน			3.36	0.86	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยผลประเมินรายกิจกรรม				3.71	0.19	มาก
7.3. การคำนวณเปรียบเทียบอัตราดอกเบี้ยที่ต้องจ่ายหรือผลตอบแทนที่จะได้รับในแต่ละทางเลือก	1. กิจกรรมการเรียนรู้จุดประเด็นให้ท่านเกิดความสนใจปัญหาการจัดการการเงินของท่าน	การนำเสนอด้วย พาวเวอร์พอยท์	ผู้จุด	3.20	0.87	ปานกลาง
	2. กิจกรรมการเรียนรู้มีความเชื่อมโยงประสบการณ์เกี่ยวกับปัญหาการเงินตามวิถีชีวิตของท่าน	การสาธิตโดยผู้สอน		3.40	0.91	ปานกลาง
	3. กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ท่านเกิดความสนใจอยากติดตามเนื้อหาของบทเรียนเพื่อนำมาใช้แก้ปัญหาการเงินของท่าน	การสาธิตโดยผู้สอน	ผู้โยงใย	3.28	0.84	ปานกลาง

ตารางที่ 4.36 แสดงผลประเมินกระบวนการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 7 ผลลัพธ์ทางการเงิน: สิ้นเชื่อ เงินออม เงินลงทุน การประกัน และการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ทางการเงินอย่างเหมาะสม (ต่อ)

กิจกรรมการเรียนรู้	หัวข้อประเมิน	เทคนิคการสอน	ชี้แจง	\bar{x}	SD	ระดับ			
	4. กิจกรรมการเรียนรู้สร้างความท้าทายให้ท่านอยากเข้าร่วมกิจกรรม	การฝึกทักษะด้วยแบบฝึกหัดในรูปแบบ Anchoring Activity	เข้าใจ	3.00	0.71	ปานกลาง			
	5. กิจกรรมการเรียนรู้มีความสุขสนุกสนาน เข้าใจ			3.00	0.96	ปานกลาง			
	6. กิจกรรมทำให้ท่านตื่นตัวกับเนื้อหาไม่เบื่อหน่าย			2.80	0.81	ปานกลาง			
	7. กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้ท่านได้รับความรู้ด้านการจัดการการเงินของท่าน			3.24	0.83	ปานกลาง			
	8. กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยทำให้ท่านลำดับสาระการเรียนรู้ได้	บันทึกผัง I-Chart และเพิ่มประสบการณ์ผู้เรียน	ใส่คุณค่า	3.28	0.79	ปานกลาง			
	9. กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ท่านได้ข้อสรุปจากเนื้อหาบทเรียน			3.32	0.80	ปานกลาง			
	10. ท่านคิดว่าสามารถนำความรู้ใหม่ที่ได้จากกิจกรรมไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาการเงินของท่านได้			3.20	0.71	ปานกลาง			
	11. การให้ผลตอบกลับจากผู้สอนช่วยให้ท่านปรับความเข้าใจสาระของบทเรียนได้ถูกต้องชัดเจนมีความพร้อมที่จะเรียนรู้เนื้อหาของหน่วยเรียนรู้ถัดไป			3.24	0.93	ปานกลาง			
	12. ท่านสามารถใช้ผลตอบกลับจากผู้สอนเพื่อปรับปรุงการเรียนรู้เฉพาะตนของท่าน			3.00	0.87	ปานกลาง			
	ค่าเฉลี่ยผลประเมินรายกิจกรรม					3.16	0.17	ปานกลาง	
	7.4. การเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเงิน			1. กิจกรรมการเรียนรู้จุดประเด็นให้ท่านเกิดความสนใจปัญหาการจัดการการเงินของท่าน	การนำเสนอด้วยพาวเวอร์พอยท์	จัด	4.40	0.76	ปานกลาง
				2. กิจกรรมการเรียนรู้มีความเชื่อมโยงประสบการณ์เกี่ยวกับปัญหาด้านการเงินตามวิถีชีวิตของท่าน		คุณค่าเชื่อมโยง	4.28	0.79	ปานกลาง

ตารางที่ 4.36 แสดงผลประเมินกระบวนการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 7 ผลผลิตภัณฑ์ทางการเงิน: สินเชื่อเงินออม เงินลงทุน การประกัน และการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ทางการเงินอย่างเหมาะสม (ต่อ)

กิจกรรมการเรียนรู้	หัวข้อประเมิน	เทคนิคการสอน	ชั้น	\bar{x}	SD	ระดับ
	3. กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ท่านเกิดความสนใจอยากติดตามเนื้อหาของบทเรียนเพื่อนำมาใช้แก้ปัญหาการเงินของท่าน			4.40	0.71	ปานกลาง
	4. กิจกรรมการเรียนรู้สร้างความท้าทายให้ท่านอยากเข้าร่วมกิจกรรม	การฝึกทักษะด้วยแบบฝึกหัด	เราใจ	4.28	0.74	ปานกลาง
	5. กิจกรรมการเรียนรู้มีความสนุกสนาน เข้าใจ			4.24	0.72	ปานกลาง
	6. กิจกรรมทำให้ท่านตื่นตัวกับเนื้อหาไม่เบื่อหน่าย			4.04	0.88	ปานกลาง
	7. กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้ท่านได้รับความรู้ด้านการจัดการการเงินของท่าน			4.12	0.78	มาก
	8. กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยทำให้ท่านลำดับสาระการเรียนรู้ได้			4.00	0.82	ปานกลาง
	9. กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ท่านได้ข้อสรุปจากเนื้อหาบทเรียน	Check List ฟัง I-Chart และประเมินผลงานผู้เรียน	ใส่คุณค่า	3.64	0.86	มาก
	10. ท่านคิดว่าสามารถนำความรู้ใหม่ที่ได้จากกิจกรรมไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาการเงินของท่านได้			3.08	0.81	ปานกลาง
	11. การให้ผลตอบกลับจากผู้สอนช่วยให้ท่านปรับปรุงความเข้าใจสาระของบทเรียนได้ถูกต้องชัดเจนมีความพร้อมที่จะเรียนรู้เนื้อหาของหน่วยการเรียนรู้ถัดไป			3.24	0.88	ปานกลาง
	12. ท่านสามารถใช้ผลตอบกลับจากผู้สอนเพื่อปรับปรุงการเรียนรู้เฉพาะตนของท่าน			3.08	0.81	ปานกลาง
	ค่าเฉลี่ยผลประเมินรายกิจกรรม			3.26	0.22	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.36 พบว่าผลที่ผู้เข้าร่วมโปรแกรมได้รับจากกระบวนการเรียนรู้ “จิต-ศูดยองใจ-เราใจ-ใส่คุณค่า” ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 7 เป็นดังนี้ กิจกรรมการเรียนรู้ 7.1 ทำความรู้จักผลิตภัณฑ์

ทางการเงิน โดยใช้การสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น สามารถจุดประเด็น (จี้จุด)ในหัวข้อประเมิน 1 ได้ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.80(SD=0.90) การอภิปรายกลุ่มและการบันทึกผลการเรียนรู้ด้วยผัง KIQ สามารถสร้างความเชื่อมโยง(จุดโยงใย) ในหัวข้อประเมิน 2 และ 3 ได้ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.84(SD=0.85), 3.64(SD=0.81)การจับคู่อ่าน-เขียน-ร่วมเรียนเกมโดยใช้เทคนิค ทิงค์-แทค-โท และการหมุนเวียนแสดงความคิดเห็นอย่างสั้นๆสามารถสร้างความท้าทาย (เร้าใจ) ในหัวข้อประเมิน 4 ถึง 7 ได้ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.68(SD=0.85) ถึง 3.92(SD=0.81)การบันทึกผลการเรียนรู้ด้วยผัง I-Chart สามารถสร้างการเพิ่มคุณค่า (ใส่คุณค่า) ในหัวข้อประเมิน 8,11,12 ได้ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.48(SD=0.96), 3.48(SD=0.82) และ 3.36(SD=0.86) และหัวข้อประเมิน 9,10 ได้ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.84(SD=0.90) และ 4.00(SD=0.82) โดยได้ผลประเมินโดยรวมของกิจกรรมในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย3.71(SD=0.19)

กิจกรรมการเรียนรู้ 7.3 การคำนวณเปรียบเทียบอัตราดอกเบี้ยที่ต้องจ่ายหรือผลตอบแทนที่จะได้รับในแต่ละทางเลือก โดยใช้การนำเสนอด้วยพาวเวอร์พอยท์ สามารถจุดประเด็น (จี้จุด)ในหัวข้อประเมิน 1 ได้ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.20(SD=0.87) การสาธิตโดยผู้สอน สามารถสร้างความเชื่อมโยง(จุดโยงใย) ในหัวข้อประเมิน 2 และ 3 ได้ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.40(SD=0.91) และ 3.28(SD=0.84) สามารถสร้างความท้าทาย (เร้าใจ)ในหัวข้อประเมิน 4 ถึง 7 ได้ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 2.80(SD=0.81) ถึง 3.24(SD=0.83) และสามารถสร้างการเพิ่มคุณค่า (ใส่คุณค่า) ในหัวข้อประเมิน 8 และ 12 ได้ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.84(SD=0.75) และ 3.92(SD=0.76) และหัวข้อประเมิน 8,11,12 ได้ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.00(SD=0.87) ถึง 3.32(SD=0.80) โดยได้ผลประเมินโดยรวมของกิจกรรม ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.16(SD=0.17)

กิจกรรมการเรียนรู้ 7.4 การเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเงิน โดยการนำเสนอด้วยพาวเวอร์พอยท์ สามารถจุดประเด็น ในหัวข้อประเมิน 1 ได้ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.96(SD=0.89) และสามารถสร้างความเชื่อมโยงในหัวข้อประเมิน 2-3 ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.48(SD=0.92) และ 3.28(SD=0.89) การฝึกทักษะด้วยแบบฝึกหัดสามารถสร้างความท้าทาย (เร้าใจ) ในหัวข้อประเมิน 4 ถึง 6 ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.08(SD=0.95)ถึง 3.16(SD=0.99) และหัวข้อประเมิน 7 ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.52(SD=0.87)การใช้เทคนิคCheck List การบันทึกผลการเรียนรู้ด้วยผัง I-Chart และเพิ่มสะสมผลงานผู้เรียน สามารถสร้างการเพิ่มคุณค่า (ใส่คุณค่า) ในหัวข้อประเมิน 8,10,11,12 ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.08(SD=0.81) ถึง 3.48(SD=0.82) และหัวข้อประเมิน 9 ในระดับมากค่าเฉลี่ย 3.64(SD=0.86) โดยผลประเมินรวมของกิจกรรมในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.26(SD=0.22)

ตารางที่ 4.37 แสดงผลประเมินกระบวนการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 8 เป้าหมายทางการเงิน

กิจกรรมการเรียนรู้	หัวข้อประเมิน	เทคนิคการสอน	ชี้แจง	\bar{x}	SD	ระดับ	
8.1. เรียนรู้และกำหนดเป้าหมายทางการเงิน	1. กิจกรรมการเรียนรู้จุดประเด็นให้ท่านเกิดความสนใจปัญหาการจัดการการเงินของท่าน	อภิปรายกลุ่ม	สูงสุด	3.56	0.77	มาก	
	2. กิจกรรมการเรียนรู้มีความเชื่อมโยงประสบการณ์เกี่ยวกับปัญหาด้านการเงินตามวิถีชีวิตของท่าน		ดูโดย	3.64	0.81	มาก	
	3. กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ท่านเกิดความสนใจอยากติดตามเนื้อหาของบทเรียนเพื่อนำมาใช้แก้ปัญหาการเงินของท่าน			3.68	0.80	มาก	
	4. กิจกรรมการเรียนรู้สร้างความท้าทายให้ท่านอยากเข้าร่วมกิจกรรม	การระดมสมองการต่อยอดการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษา	เข้าใจ		3.72	0.89	มาก
	5. กิจกรรมการเรียนรู้มีความสุขสนุกสนาน ไร้ใจ				3.76	0.88	มาก
	6. กิจกรรมทำให้ท่านตื่นตัวกับเนื้อหาไม่เบื่อหน่าย				3.72	0.79	มาก
	7. กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้ท่านได้รับความรู้ด้านการจัดการการเงินของท่าน				3.64	0.81	มาก
	8. กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยทำให้ท่านลำดับสาระการเรียนรู้ได้	การทำแบบฝึกหัดในชั้นเรียน	ใส่คุณค่า		3.84	0.85	มาก
	9. กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ท่านได้ข้อสรุปจากเนื้อหาบทเรียน				3.88	0.83	มาก
	10. ท่านคิดว่าสามารถนำความรู้ใหม่ที่ได้จากกิจกรรมไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาการเงินของท่านได้				3.84	0.80	มาก
	11. การให้ผลตอบกลับจากผู้สอนช่วยให้ท่านปรับปรุงความเข้าใจสาระของบทเรียนได้ถูกต้องชัดเจนมีความพร้อมที่จะเรียนรู้เนื้อหาของหน่วยเรียนรู้ถัดไป				3.56	0.92	มาก
	12. ท่านสามารถใช้ผลตอบกลับจากผู้สอนเพื่อปรับปรุงการเรียนรู้เฉพาะตนของท่าน				3.32	0.95	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยผลประเมินรายกิจกรรม				3.68	0.15	มาก	

จากตารางที่ 4.37 พบว่าผลที่ผู้เข้าร่วมโปรแกรมได้รับจากกระบวนการเรียนรู้ “จีจุด-จุดโยงโย-เร้าใจ-ใส่คุณค่า” ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 8 เป็นดังนี้ กิจกรรมการเรียนรู้ 8.1 เรียนรู้และกำหนดเป้าหมายทางการเงินโดยใช้เทคนิคการอภิปรายกลุ่ม สามารถจุดประเด็น (จีจุด) ในหัวข้อประเมิน 1 ได้ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.56(SD=0.77) สามารถสร้างความเชื่อมโยง(จุดโยงโย) ในหัวข้อประเมิน 2 และ 3 ได้ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.64(SD=0.81), 3.68(SD=0.80)การระดมสมองการต่อยอดสิ่งเรียนรู้ด้วยการออกเสียง และการใช้รหัสช่วยจำสามารถสร้างความท้าทาย (เร้าใจ) ในหัวข้อประเมิน 4 ถึง 7 ได้ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.64(SD=0.81) ถึง 3.76(SD=0.88)การทำแบบฝึกหัดในชั้นเรียนเพื่อฝึกสร้างเป้าหมายทางการเงิน สามารถสร้างการเพิ่มคุณค่า (ใส่คุณค่า) ในหัวข้อประเมิน 8 ถึง 11 ได้ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.56(SD=0.92), 3.88(SD=0.83) และหัวข้อประเมิน 12 ได้ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.32(SD=0.95) โดยได้ผลประเมินรวมของกิจกรรมในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.68(SD=0.15)

ตารางที่ 4.38 แสดงผลประเมินกระบวนการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 8 เป้าหมายทางการเงิน

กิจกรรมการเรียนรู้	หัวข้อประเมิน	เทคนิคการสอน	ชี้	\bar{x}	SD	ระดับ
9.1.สุขภาพการเงินส่วนบุคคลคืออะไร	1. กิจกรรมการเรียนรู้จุดประเด็นให้ท่านเกิดความสนใจปัญหาการจัดการการเงินของท่าน	การนำเสนอโดยใช้ Graphic Organizer	จีจุด	3.68	0.80	มาก
	2. กิจกรรมการเรียนรู้มีความเชื่อมโยงประสบการณ์เกี่ยวกับปัญหาด้านการเงินตามวิถีชีวิตของท่าน	การสกัดด้วยโปรแกรมอิเล็กทรอนิกส์	จุดโยงโย	3.44	0.82	ปานกลาง
	3. กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ท่านเกิดความสนใจอยากติดตามเนื้อหาของบทเรียนเพื่อนำมาใช้แก้ปัญหาการเงินของท่าน			3.60	0.87	มาก
	4. กิจกรรมการเรียนรู้สร้างความท้าทายให้ท่านอยากเข้าร่วมกิจกรรม	การฝึกปฏิบัติด้วยแบบฝึกหัด	เร้าใจ	3.48	0.82	ปานกลาง
	5. กิจกรรมการเรียนรู้มีความสุขสนุกสนาน เร้าใจ			3.56	0.82	มาก
	6. กิจกรรมทำให้ท่านตื่นตัวกับเนื้อหาไม่เบื่อหน่าย			3.64	0.86	มาก
	7. กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้ท่านได้รับความรู้ด้านการจัดการการเงินของท่าน			3.88	0.83	มาก

ตารางที่ 4.38 แสดงผลประเมินกระบวนการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 8 เป้าหมายทางการเงิน (ต่อ)

กิจกรรมการเรียนรู้	หัวข้อประเมิน	เทคนิคการสอน	ชั้น	\bar{x}	SD	ระดับ
	8. กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยให้ท่านลำดับสาระการเรียนรู้ได้	I-Chart แฟ้มสะสมผลงานผู้เรียน	ใส่คุณค่า	3.60	0.87	มาก
	9. กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ท่านได้ข้อสรุปจากเนื้อหาบทเรียน			3.64	0.76	มาก
	10. ท่านคิดว่าสามารถนำความรู้ใหม่ที่ได้จากกิจกรรมไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาการเงินของท่านได้			3.84	0.85	มาก
	11. การให้ผลตอบกลับจากผู้สอนช่วยให้ท่านปรับความเข้าใจสาระของบทเรียนได้ถูกต้องชัดเจนมีความพร้อมที่จะเรียนรู้เนื้อหาของหน่วยเรียนรู้ถัดไป			3.64	0.86	มาก
	12. ท่านสามารถใช้ผลตอบกลับจากผู้สอนเพื่อปรับปรุงการเรียนรู้เฉพาะตนของท่าน			3.44	0.87	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยผลประเมินรายกิจกรรม				3.62	0.14	มาก

จากตารางที่ 4.38 พบว่าผลที่ผู้เข้าร่วมโปรแกรมได้รับจากกระบวนการเรียนรู้ “จีจุด-จุดโยงใย-เร้าใจ-ใส่คุณค่า” ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 9 เป็นต้นี้ กิจกรรมการเรียนรู้ 9.1 สุขภาพการเงินส่วนบุคคลคืออะไรโดยใช้เทคนิคการนำเสนอโดยใช้แผนภาพ (Graphic Organizer) สามารถจุดประเด็น (จีจุด) ในหัวข้อประเมิน 1 ได้ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.68 (SD=0.80) การสาธิตด้วยโปรแกรมเอ็กเซลสามารถสร้างความเชื่อมโยง (จุดโยงใย) ในหัวข้อประเมิน 2 ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.44 (SD=0.82) และหัวข้อประเมิน 3 ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.60 (SD=0.87) การฝึกปฏิบัติด้วยแบบฝึกหัดในชั้นเรียนสามารถสร้างความท้าทาย (เร้าใจ) ในหัวข้อประเมิน 4 ได้ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.60 (SD=0.87) หัวข้อประเมิน 5 ถึง 7 ได้ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.56 (SD=0.82) ถึง 3.88 (SD=0.83) การใช้แฟ้มสะสมผลงานผู้เรียนสามารถสร้างการเพิ่มคุณค่า (ใส่คุณค่า) ในหัวข้อประเมิน 8 ถึง 11 ได้ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.60 (SD=0.87), 3.84 (SD=0.85) และหัวข้อประเมิน 12 ได้ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.44 (SD=0.87) โดยได้ผลประเมินรวมของกิจกรรมในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.62 (SD=0.14)

ตารางที่ 4.39 แสดงผลประเมินกระบวนการเรียนรู้หน่วยการเรียนรู้ที่10 การทำแผนการเงินส่วนบุคคล

กิจกรรมการเรียนรู้	หัวข้อประเมิน	เทคนิคการสอน	ชั้น	\bar{x}	SD	ระดับ
10.1. แผนการเงินส่วนบุคคลคืออะไร	1. กิจกรรมการเรียนรู้จุดประเด็นให้ท่านเกิดความสนใจปัญหาการจัดการการเงินของท่าน	อภิปรายกลุ่มและการระดมความคิดเห็น	จุด	3.20	0.71	ปานกลาง
	2. กิจกรรมการเรียนรู้มีความเชื่อมโยงประสบการณ์เกี่ยวกับปัญหาด้านการเงินตามวิถีชีวิตของท่าน	ใช้ศิลปะและการนำเสนอโดยใช้ Graphic Organizer	จุดโยง	3.40	0.76	ปานกลาง
	3. กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ท่านเกิดความสนใจอยากติดตามเนื้อหาของบทเรียนเพื่อนำมาใช้แก้ปัญหาการเงินของท่าน	ใช้ศิลปะและการนำเสนอโดยใช้		3.48	0.87	ปานกลาง
	4. กิจกรรมการเรียนรู้สร้างความท้าทายให้ท่านอยากเข้าร่วมกิจกรรม	การนำเสนอแบบพาวเวอร์พอยท์และการระดมความคิดเห็น	ใจ	3.68	0.80	มาก
	5. กิจกรรมการเรียนรู้มีความสนุกสนาน เราใจ	การนำเสนอในรูปแบบพาวเวอร์พอยท์และการระดมความคิดเห็น		3.20	0.71	ปานกลาง
	6. กิจกรรมทำให้ท่านตื่นตัวกับเนื้อหาไม่เบื่อหน่าย	การนำเสนอแบบพาวเวอร์พอยท์และการระดมความคิดเห็น		3.92	0.81	มาก
	7. กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้ท่านได้รับความรู้ด้านการจัดการการเงินของท่าน	การนำเสนอแบบพาวเวอร์พอยท์และการระดมความคิดเห็น	ใจ	3.80	0.82	มาก
	8. กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยทำให้ท่านลำดับสาระการเรียนรู้ได้	การฝึกปฏิบัติด้วยแบบฝึกหัดและ I-Chart	ใจคุณค่า	3.76	0.78	มาก
	9. กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ท่านได้ข้อสรุปจากเนื้อหาบทเรียน	การฝึกปฏิบัติด้วยแบบฝึกหัดและ I-Chart		3.72	0.79	มาก
	10. ท่านคิดว่าสามารถนำความรู้ใหม่ที่ได้จากกิจกรรมไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาการเงินของท่านได้	การฝึกปฏิบัติด้วยแบบฝึกหัดและ I-Chart		3.92	0.81	มาก

ตารางที่ 4.39 แสดงผลประเมินกระบวนการเรียนรู้หน่วยการเรียนรู้ที่10 การทำแผนการเงินส่วนบุคคล (ต่อ)

กิจกรรมการเรียนรู้	หัวข้อประเมิน	เทคนิคการสอน	ชั้น	\bar{x}	SD	ระดับ
	11. การให้ผลตอบกลับจากผู้สอนช่วยให้ท่านปรับความเข้าใจสาระของบทเรียนได้ถูกต้องชัดเจนมีความพร้อมที่จะเรียนรู้เนื้อหาของหน่วยเรียนรู้ถัดไป			3.72	0.89	มาก
	12. ท่านสามารถใช้ผลตอบกลับจากผู้สอนเพื่อปรับปรุงการเรียนรู้เฉพาะตนของท่าน			3.44	0.87	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยผลประเมินรายกิจกรรม				3.60	0.25	มาก

จากตารางที่ 4.39 พบว่าผลที่ผู้เข้าร่วมโปรแกรมได้รับจากกระบวนการเรียนรู้ “จีจุด-จุดโยงใย-เร้าใจ-ใส่คุณค่า” ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 10 เป็นดังนี้ กิจกรรมการเรียนรู้ 10.1แผนการเงินส่วนบุคคลคืออะไรโดยใช้เทคนิคอภิปรายกลุ่มและ การระดมความคิดเห็น สามารถจุดประเด็น (จีจุด) ในหัวข้อประเมิน 1 ได้ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.20(SD=0.71) การใช้เทคนิค Check List และการนำเสนอโดยใช้แผนภาพ (Graphic Organizer)สามารถสร้างความเชื่อมโยง(จุดโยงใย) ในหัวข้อประเมิน 2 และ 3 ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย3.40(SD=0.76) และ3.48(SD=0.87)การนำเสนอในรูปแบบพาวเวอร์พอยท์และเอ็กเซล และการระดมความคิดเห็นสามารถสร้างความท้าทาย(เร้าใจ) ในหัวข้อประเมิน 4,6,7 ได้ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย 3.68(SD=0.80) 3.92(SD=0.81) และ 3.80(SD=0.82) หัวข้อประเมิน 5 ได้ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.20(SD=0.71) ถึง 3.80(SD=0.82)การฝึกปฏิบัติด้วยแบบฝึกหัด และการใช้I-Chart สามารถสร้างการเพิ่มคุณค่า (ใส่คุณค่า) ในหัวข้อประเมิน 8 ถึง 11 ได้ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.72(SD=0.79)ถึง3.92(SD=0.81) และหัวข้อประเมิน 12 ได้ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.44(SD=0.87) โดยได้ผลประเมินรวมของกิจกรรมในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย3.60(SD=0.25)

ตารางที่ 4.40 แสดงผลประเมินกระบวนการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ที่11 บูรณาการการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ

กิจกรรมการเรียนรู้	หัวข้อประเมิน	เทคนิคการสอน	ขั้น	\bar{x}	SD	ระดับ
11.1. การบูรณาการการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ	1. กิจกรรมการเรียนรู้จุดประเด็นให้ท่านเกิดความสนใจปัญหาการจัดการการเงินของท่าน	การระดมสมองและการเล่นบทบาทสมมติ	ชี้จุด	3.36	0.76	ปานกลาง
	2. กิจกรรมการเรียนรู้มีความเชื่อมโยงประสบการณ์เกี่ยวกับปัญหาด้านการเงินตามวิถีชีวิตของท่าน	เช็คสติในรูปแบบแมทริกซ์และการระดมสมอง	จุดโยงใย	3.20	0.71	ปานกลาง
	3. กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ท่านเกิดความสนใจอยากติดตามเนื้อหาของบทเรียนเพื่อนำมาใช้แก้ปัญหาการเงินของท่าน	เช็คสติในรูปแบบแมทริกซ์และการระดมสมอง	จุดโยงใย	3.40	0.76	ปานกลาง
11.2. ฝึกจัดทำแผนการเงินส่วนบุคคล	4. กิจกรรมการเรียนรู้สร้างความท้าทายให้ท่านอยากเข้าร่วมกิจกรรม	การฝึกปฏิบัติด้วยแบบฝึกหัด	เข้าใจ	3.72	0.79	มาก
	5. กิจกรรมการเรียนรู้มีความสุขสนุกสนาน ใจเรา			3.84	0.90	มาก
	6. กิจกรรมทำให้ท่านตื่นตัวกับเนื้อหาไม่เบื่อหน่าย			4.00	0.82	มาก
	7. กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้ท่านได้รับความรู้ด้านการจัดการการเงินของท่าน			3.60	0.91	มาก
	8. กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยทำให้ท่านลำดับสาระการเรียนรู้ได้	การบันทึกการเรียนรู้ด้วย I-Chart	ใส่คุณค่า	3.20	0.76	ปานกลาง
	9. กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ท่านได้ข้อสรุปจากเนื้อหาบทเรียน			3.20	0.87	ปานกลาง
	10. ท่านคิดว่าสามารถนำความรู้ใหม่ที่ได้จากกิจกรรมไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาการเงินของท่านได้			3.48	0.82	ปานกลาง

ตารางที่ 4.40 แสดงผลประเมินกระบวนการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ที่11 บูรณาการการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ (ต่อ)

กิจกรรมการเรียนรู้	หัวข้อประเมิน	เทคนิคการสอน	ชั้น	\bar{x}	SD	ระดับ
	11. การให้ผลตอบกลับจากผู้สอนช่วยให้ท่านปรับความเข้าใจสาระของบทเรียนได้ถูกต้องชัดเจนมีความพร้อมที่จะเรียนรู้เนื้อหาของหน่วยเรียนรู้ถัดไป			3.68	0.90	มาก
	12. ท่านสามารถใช้ผลตอบกลับจากผู้สอนเพื่อปรับปรุงการเรียนรู้เฉพาะตนของท่าน			3.44	1.00	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยผลประเมินรายกิจกรรม				3.51	0.26	มาก
11.3. เกมวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ	1. กิจกรรมการเรียนรู้จุดประเด็นให้ท่านเกิดความสนใจปัญหาการจัดการการเงินของท่าน	เกมจำลองสถานการณ์	ผู้จัด	4.12	0.78	มาก
	2. กิจกรรมการเรียนรู้มีความเชื่อมโยงประสบการณ์เกี่ยวกับปัญหาด้านการเงินตามวิถีชีวิตของท่าน		ผู้เชื่อมโยง	4.12	0.88	มาก
	3. กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ท่านเกิดความสนใจอยากติดตามเนื้อหาของบทเรียนเพื่อนำมาใช้แก้ปัญหาการเงินของท่าน			4.00	0.87	มาก
	4. กิจกรรมการเรียนรู้สร้างความท้าทายให้ท่านอยากเข้าร่วมกิจกรรม			3.96	0.84	มาก
	5. กิจกรรมการเรียนรู้มีความสนุกสนาน ไร้ใจ		4.00	0.82	มาก	
	6. กิจกรรมทำให้ท่านตื่นตัวกับเนื้อหาไม่เบื่อหน่าย		4.04	0.84	มาก	
	7. กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้ท่านได้รับความรู้ด้านการจัดการการเงินของท่าน		4.04	0.79	มาก	
	8. กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยทำให้ท่านลำดับสาระการเรียนรู้ได้	การถอดบทเรียนจากเกมจำลองสถานการณ์	ได้คุณค่า	3.88	0.88	มาก
	9. กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ท่านได้ข้อสรุปจากเนื้อหาบทเรียน			4.08	0.81	มาก
	10. ท่านคิดว่าสามารถนำความรู้ใหม่ที่ได้จากกิจกรรมไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาการเงินของท่านได้			4.04	0.79	มาก

ตารางที่ 4.40 แสดงผลประเมินกระบวนการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 11 บูรณาการการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ (ต่อ)

กิจกรรมการเรียนรู้	หัวข้อประเมิน	เทคนิคการสอน	ชั้น	\bar{x}	SD	ระดับ
	11. การให้ผลตอบกลับจากผู้สอนช่วยให้ท่านปรับความเข้าใจสาระของบทเรียนได้ถูกต้องชัดเจนมีความพร้อมที่จะนำความรู้ไปใช้ในชีวิจริง			4.24	0.72	มาก
	12. ท่านสามารถใช้ผลตอบกลับจากผู้สอนเพื่อปรับปรุงการเรียนรู้เฉพาะตนของท่าน			4.32	0.56	มาก
ค่าเฉลี่ยผลประเมินรายกิจกรรม				4.07	0.12	มาก

จากตารางที่ 4.40 พบว่าผลที่ผู้เข้าร่วมโปรแกรมได้รับจากกระบวนการเรียนรู้ E^๙ ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 11 เป็นดังนี้ กิจกรรมการเรียนรู้ 11.1 การบูรณาการการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ โดยการระดมความคิดเห็นและการนำเสนอในรูปแบบพาวเวอร์พอยท์ สามารถจุดประเด็น (จี้จุด) ในหัวข้อประเมิน 1 ได้ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.36(SD=0.76) การใช้เทคนิค Check List ในรูปแบบตาราง 2 มิติ (Matrix) และการระดมความคิดเห็นสามารถสร้างความเชื่อมโยง(จุดโยงโย) ในหัวข้อประเมิน 2 และ 3 ได้ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.20(SD=0.71) และ 3.40(SD=0.76) การฝึกปฏิบัติด้วยแบบฝึกหัด สามารถสร้างความท้าทาย (เร้าใจ) ในหัวข้อประเมิน 4 ถึง 7 ได้ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.60(SD=0.91) ถึง 4.00(SD=0.82) การบันทึกผลการเรียนรู้ด้วยผัง I-Chart สามารถสร้างการเพิ่มคุณค่า (ใส่คุณค่า) ในหัวข้อประเมิน 8,9,10,12 ได้ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.20(SD=0.76), 3.20(SD=0.87), 3.48(SD=0.82) และ 3.44(SD=1.00) และหัวข้อประเมิน 11 ได้ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.68(SD=0.90) โดยได้ผลประเมินโดยรวมของกิจกรรมในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.51(SD=0.26)

กิจกรรมการเรียนรู้ 11.3 เกมวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ โดยใช้เกมจำลองสถานการณ์ สามารถจุดประเด็น (จี้จุด) ในหัวข้อประเมิน 1 ได้ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.12(SD=0.78) สามารถสร้างความเชื่อมโยง(จุดโยงโย) ในหัวข้อประเมิน 2 และ 3 ได้ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.12(SD=0.88) และ 4.00(SD=0.87) และสามารถสร้างความท้าทาย (เร้าใจ) ในหัวข้อประเมิน 4 ถึง 7 ได้ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.96(SD=0.84) ถึง 4.04(SD=0.79) และการถอดบทเรียนจากเกมจำลองสถานการณ์สามารถสร้างการเพิ่มคุณค่า (ใส่คุณค่า) ในหัวข้อประเมิน 8 ถึง 12 ได้ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.88(SD=0.88) ถึง 4.32(SD=0.56) โดยได้ผลประเมินโดยรวมของกิจกรรม ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.07(SD=0.12)

โดยสรุปผลประเมินกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดในโปรแกรมนี้จำนวนรวม 23 กิจกรรม เป็นดังนี้

สรุปผลประเมินรายกิจกรรมของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการ 4 ขั้น “จี้จุด-จุดโยงใย-เข้าใจ-ใส่คุณค่า”

กลุ่มแรก ได้รับผลประเมินในระดับ มาก มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51(SD=0.26) ถึง 4.13(SD=0.31) จำนวน 18 กิจกรรม กิจกรรมเรียนรู้ในกลุ่มนี้มีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการจัดโปรแกรมครั้งต่อไปสำหรับกลุ่มผู้เรียนผู้ใหญ่วัยกลางคน

กลุ่มที่สอง ได้รับผลประเมินในระดับ ปานกลาง มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.16(SD=0.17) ถึง 3.34(SD=0.20) จำนวน 5 กิจกรรม (ได้แก่ กิจกรรมที่ 4.2, 4.3, 6.3, 7.3, และ 7.4) กิจกรรมเรียนรู้ในกลุ่มนี้ ควรมีการปรับกิจกรรมในรายละเอียดเพื่อให้เหมาะสมกับความพร้อม วิธีการเรียนรู้ หรือ บริบทของกลุ่มผู้เรียน ก่อนนำไปใช้ในการจัดโปรแกรมครั้งต่อไปสำหรับกลุ่มผู้เรียนผู้ใหญ่วัยกลางคน

สรุปผลประเมินของเทคนิคการสอนที่ใช้ในแต่ละกิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการ 4 ขั้น “จี้จุด-จุดโยงใย-เข้าใจ-ใส่คุณค่า”

กลุ่มที่ 1 ได้รับผลประเมินในระดับ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.52(SD=0.71) ถึง 4.60(SD=0.65) เทคนิคการสอนที่ใช้ในกิจกรรมเรียนรู้ในกลุ่มนี้ เป็นเทคนิคเด่นที่ต้องนำไปใช้ในการจัดโปรแกรมส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลครั้งต่อไปสำหรับกลุ่มผู้เรียนผู้ใหญ่วัยกลางคนได้แก่ เทคนิค จุดโยงใย (การสร้างความเชื่อมโยง)โดยการระดมความคิด ด้วยแผนภาพหม้อรีว ในกิจกรรมที่ 4.6

กลุ่มที่ 2 ได้รับผลประเมินในระดับ มาก มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.52(SD=0.87) ถึง 4.44(SD=0.71) เทคนิคการสอนที่ใช้ในกิจกรรมเรียนรู้ในกลุ่มนี้มีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการจัดโปรแกรมครั้งต่อไปสำหรับกลุ่มผู้เรียนผู้ใหญ่วัยกลางคนตัวอย่างเทคนิคที่ใช้ในแต่ละขั้นตอนตามกระบวนการ 4 ขั้น จี้จุด จุดโยงใย เข้าใจ ใส่คุณค่า ได้แก่

ขั้นจี้จุด (จุดประเด็นความสนใจ)ได้แก่ การใช้เทคนิคการนำเสนอเนื้อหาด้วยวิธีทัศน์ “วงเวียนชีวิต” ในกิจกรรมที่ 1.4 การใช้เทคนิคการนำเสนอเนื้อหาโดยใช้แผนที่มโนทัศน์ (Concept Map) ในกิจกรรมที่ 1.5 การใช้เทคนิคการนำเสนอเนื้อหาด้วยพาวเวอร์พ้อยต์ ในกิจกรรมที่ 1.6 และ การใช้เทคนิคเกมจำลองสถานการณ์ ในกิจกรรมที่ 11.3

ขั้นจุดโยงใย (การสร้างความเชื่อมโยง)ได้แก่ การใช้เทคนิคการนำเสนอเนื้อหาด้วยวิธีทัศน์ “วงเวียนชีวิต” ในกิจกรรมที่ 1.4 การใช้เทคนิคการนำเสนอเนื้อหาโดยใช้แผนภาพ (Graphic Organizer) ในกิจกรรมที่ 1.5 การใช้เทคนิคแผนผัง KIQ ในกิจกรรมที่ 1.6 การใช้เทคนิคสัญญาณการเรียนรู้และการนำเสนอผลการเรียนรู้ด้วยวิธีที่แตกต่างหลากหลายโดยผู้เรียน ในกิจกรรมที่ 6.5 และ การใช้เทคนิคเกมจำลองสถานการณ์ ในกิจกรรมที่ 11.3

ขั้นเร้าใจ (การสร้างความท้าทาย)ได้แก่ การใช้เทคนิครหัสช่วยจำ(Mnemonic Devices) ในกิจกรรมที่ 1.4 การใช้เทคนิคชูกำปั้นถึงชูห้านิ้ว(Fist to Five) ในการให้ผู้เรียนแจ้งผลตอบกลับในกิจกรรมที่ 1.5 การใช้เทคนิคการเสวนาร่วมกับวิทยากรรับเชิญในกิจกรรมที่ 2.1 การใช้เทคนิคเกม “ใช่” หรือ “ชอบ” ในกิจกรรมที่ 4.6 การใช้เทคนิคการเล่าเรื่อง ในกิจกรรมที่ 5.1 และ การใช้เทคนิคเกมจำลองสถานการณ์ ในกิจกรรมที่ 11.3

ขั้นใส่คุณค่า (การเพิ่มคุณค่าสิ่งเรียนรู้)ได้แก่ การใช้เทคนิคชูกำปั้นถึงชูห้านิ้ว(Fist to Five) ในการทบทวนเนื้อหาจากการแจ้งผลตอบกลับของผู้เรียนในกิจกรรมที่ 1.4 และ 1.5 การใช้เทคนิคให้รางวัลจากแฟ้มสะสมผลงานผู้เรียน(Student Portfolio) ในกิจกรรมที่ 1.6การใช้เทคนิคการสรุปผลด้วยการดบอร์ด ในกิจกรรมที่ 2.1 และ กิจกรรมที่ 4.6 การใช้เทคนิคให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติด้วยตนเองในสถานการณ์จริง ในกิจกรรมที่ 4.7 การใช้เทคนิคสัญญาการเรียนรู้และการนำเสนอผลการเรียนรู้ด้วยวิธีที่แตกต่างหลากหลายโดยผู้เรียน ในกิจกรรมที่ 6.5 การถอดบทเรียนจากเกมจำลองสถานการณ์ ในกิจกรรมที่ 11.3

กลุ่มที่ 3 ได้รับผลประเมินรายหัวข้อในระดับ ปานกลาง มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.80(SD=0.81) ถึง 3.48(SD=0.72) เทคนิคการสอนที่ใช้ในกิจกรรมเรียนรู้ในกลุ่มนี้ ควรมีการปรับในรายละเอียดเพื่อให้เหมาะสมกับความพร้อม วิธีการเรียนรู้ หรือบริบทของกลุ่มผู้เรียน ก่อนนำไปใช้ในการจัดโปรแกรมครั้งต่อไปสำหรับกลุ่มผู้เรียนผู้ใหญ่วัยกลางคนตัวอย่างเทคนิคที่ใช้ในแต่ละขั้นตอนตามกระบวนการ 4 ขั้น จีจุด จุดโยงใย เร้าใจ ใส่คุณค่า ได้แก่

ขั้นจีจุด (จุดประเด็นความสนใจ)ได้แก่ การใช้เทคนิคการการต่อย้ำสิ่งเรียนรู้ด้วยการออกเสียง(Concept Map) ในกิจกรรมที่ 3.3การใช้เทคนิคการบรรยายโดยผู้สอน ในกิจกรรมที่ 4.2และ การใช้เทคนิคการนำเสนอเนื้อหาด้วยพาวเวอร์พอยต์ ในกิจกรรมที่ 7.4

ขั้นจุดโยงใย (การสร้างความเชื่อมโยง)ได้แก่ การใช้เทคนิคการสาธิตโดยผู้สอนในกิจกรรมที่ 7.3การใช้เทคนิคการนำเสนอเนื้อหาด้วยพาวเวอร์พอยต์ ในกิจกรรมที่ 7.4 และ การใช้เทคนิคเช็คลิสต์ในรูปเมทริกซ์(ตารางสองมิติ)ในกิจกรรมที่ 11.1

ขั้นเร้าใจ (การสร้างความท้าทาย)ได้แก่ การใช้เทคนิคระดมความคิดเห็น ในกิจกรรมที่ 4.2 การใช้เทคนิคการฝึกปฏิบัติในชั้นเรียน ในกิจกรรมที่ 4.3, 4.5 การใช้เทคนิคเช็คลิสต์ ในกิจกรรมที่ 6.1 และ การใช้เทคนิคการฝึกทักษะการคำนวณด้วยแบบฝึกหัดในรูป Anchoring Activity ในกิจกรรมที่ 7.3

ขั้นใส่คุณค่า (การเพิ่มคุณค่าสิ่งเรียนรู้)ได้แก่ การใช้เทคนิคการระดมความคิดเห็น ในกิจกรรมที่ 4.2การใช้เทคนิคให้ผู้เรียนบันทึกสิ่งเรียนรู้ด้วย I-Chart ในกิจกรรมที่ 4.3, 7.2, 7.3 และ 11.2 และ การใช้เทคนิคการฝึกปฏิบัตินอกชั้นเรียน ในกิจกรรมที่ 6.3

5. ผลประเมินกิจกรรมคั่นระหว่างบทเรียน

แบบประเมินผลกิจกรรมคั่นระหว่างบทเรียนเพื่อเสริมสร้างหน่วยความจำ(เครื่องมือวิจัยชุดที่ 3-4)ใช้เพื่อวัดผลของกิจกรรมที่มีต่อการจดจำของผู้เข้าร่วมโปรแกรม ตามทฤษฎีการเรียนรู้ผู้ใหญ่ด้วยหลักการประสาทวิทยาศาสตร์โดยผู้วิจัยได้ให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบประเมินผลแยกแต่ละกิจกรรม ได้ผลดังนี้

ตารางที่ 4.41 แสดงผลประเมินกิจกรรมยึดเส้นสาย คลายสมอง (Cross-lateral brain activity)

หัวข้อประเมิน	\bar{x}	SD	ในระดับ
1. กิจกรรมคั่นช่วยทำให้ผ่อนคลายความเครียดจากเนื้อหบทเรียน	3.20	0.82	ปานกลาง
2. กิจกรรมคั่นช่วยกระตุ้นให้รู้สึกสดชื่น กระปรี้กระเปร่าสามารถเริ่มเรียนรู้เนื้อหบทเรียนได้ต่อเนื่อง	3.20	1.00	ปานกลาง
3. การผ่อนคลายความเครียดจากกิจกรรมคั่นช่วยทำให้สามารถจดจำสาระของบทเรียนได้มากขึ้น	3.24	0.93	ปานกลาง
4. กิจกรรมมีความยืดหยุ่นให้ผู้เรียนสามารถร่วมกิจกรรมในระดับที่เหมาะสมกับตนเอง	3.60	1.00	มาก
5. ท่านต้องการนำรูปแบบกิจกรรมนี้ไปใช้ใน ชีวิตประจำวันของท่าน	2.88	0.93	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.41 พบว่ากลุ่มตัวอย่างเห็นว่ากิจกรรมยึดเส้นสาย คลายสมอง (Cross-lateral brain activity) ช่วยทำให้ผ่อนคลายความเครียดจากเนื้อหบทเรียน กระตุ้นให้รู้สึกสดชื่น กระปรี้กระเปร่าสามารถเริ่มเรียนรู้เนื้อหบทเรียนได้ต่อเนื่อง การผ่อนคลายความเครียดจากกิจกรรมคั่นช่วยทำให้สามารถจดจำสาระของบทเรียนได้มากขึ้น และต้องการนำรูปแบบกิจกรรมนี้ไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.88(SD=0.93) ถึง 3.20(SD=1.00) แต่เห็นว่ากิจกรรมมีความยืดหยุ่นให้ผู้เรียนสามารถร่วมกิจกรรมในระดับที่เหมาะสมกับตนเอง ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.60(SD=1.00)

ตารางที่ 4.42 แสดงผลประเมินกิจกรรม (ยาง) ยืดชีวิต พิชิตโรค

หัวข้อประเมิน	\bar{x}	SD	ระดับ
1. กิจกรรมค้ำช่วยทำให้ผ่อนคลายความเครียดจากเนื้อหาบทเรียน	4.56	0.51	มากที่สุด
2. กิจกรรมค้ำช่วยกระตุ้นให้รู้สึกสดชื่น กระปรี้กระเปร่าสามารถเริ่มเรียนรู้เนื้อหาบทเรียนได้ต่อเนื่อง	4.60	0.50	มากที่สุด
3. การผ่อนคลายความเครียดจากกิจกรรมค้ำช่วยทำให้สามารถจดจำสาระของบทเรียนได้มากขึ้น	4.32	0.69	มาก
4. กิจกรรมมีความยืดหยุ่นให้ผู้เรียนสามารถร่วมกิจกรรมในระดับที่เหมาะสมกับตนเอง	4.64	0.49	มากที่สุด
5. ท่านต้องการนำรูปแบบกิจกรรมนี้ไปใช้ในชีวิตประจำวันของท่าน	4.48	0.59	มาก

จากตารางที่ 4.42 พบว่ากลุ่มตัวอย่างเห็นว่ากิจกรรม (ยาง)ยืดชีวิต พิชิตโรค ช่วยทำให้ผ่อนคลายความเครียดจากเนื้อหาบทเรียน กระตุ้นให้รู้สึกสดชื่น กระปรี้กระเปร่าสามารถเริ่มเรียนรู้เนื้อหาบทเรียนได้ต่อเนื่อง มีความยืดหยุ่นให้ผู้เรียนสามารถร่วมกิจกรรมในระดับที่เหมาะสมกับตนเอง ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.56(SD=0.51) ถึง 4.64(SD=0.49) การผ่อนคลายความเครียดจากกิจกรรมค้ำช่วยทำให้สามารถจดจำสาระของบทเรียนได้มากขึ้น และต้องการนำรูปแบบกิจกรรมนี้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย 4.32(SD=0.69) และ 4.48(SD=0.59)

ตารางที่ 4.43 แสดงผลประเมินกิจกรรมเลขคณิต พิชิตสมองเสื่อม

หัวข้อประเมิน	\bar{x}	SD	ระดับ
1. กิจกรรมค้ำช่วยทำให้ผ่อนคลายความเครียดจากเนื้อหาบทเรียน	2.76	0.66	ปานกลาง
2. กิจกรรมค้ำช่วยกระตุ้นให้รู้สึกสดชื่น กระปรี้กระเปร่าสามารถเริ่มเรียนรู้เนื้อหาบทเรียนได้ต่อเนื่อง	3.36	0.81	ปานกลาง
3. การผ่อนคลายความเครียดจากกิจกรรมค้ำช่วยทำให้สามารถจดจำสาระของบทเรียนได้มากขึ้น	3.16	0.75	ปานกลาง
4. กิจกรรมมีความยืดหยุ่นให้ผู้เรียนสามารถร่วมกิจกรรมในระดับที่เหมาะสมกับตนเอง	3.88	0.83	มาก
5. ท่าน ต้องการ นำรูปแบบ กิจกรรมนี้ไปใช้ในชีวิตประจำวันของท่าน	2.84	0.62	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.43 พบว่ากลุ่มตัวอย่างเห็นว่ากิจกรรมเลขคณิต พิชิตสมองเสื่อม ช่วยทำให้ผ่อนคลายความเครียดจากเนื้อหาบทเรียน กระตุ้นให้รู้สึกสดชื่น กระปรี้กระเปร่าสามารถเริ่มเรียนรู้เนื้อหาบทเรียนได้ต่อเนื่อง การผ่อนคลายความเครียดจากกิจกรรมคั่นช่วยทำให้สามารถจดจำสาระของบทเรียนได้มากขึ้น และต้องการนำรูปแบบกิจกรรมนี้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.76(SD=0.66) ถึง 3.36(SD=0.81) แต่เห็นว่ากิจกรรมมีความยืดหยุ่นให้ผู้เรียนสามารถร่วมกิจกรรมในระดับที่เหมาะสมกับตนเอง ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย 3.88(SD=0.83)

ตารางที่ 4.44 แสดงผลประเมินกิจกรรมยืดเส้นสายคลายสมองด้วยการฝึกโยคะเบื้องต้น

หัวข้อประเมิน	\bar{x}	SD	ระดับ
1. กิจกรรมคั่นช่วยทำให้ผ่อนคลายความเครียดจากเนื้อหาบทเรียน	4.24	0.72	มาก
2. กิจกรรมคั่นช่วยกระตุ้นให้รู้สึกสดชื่น กระปรี้กระเปร่าสามารถเริ่มเรียนรู้เนื้อหาบทเรียนได้ต่อเนื่อง	4.32	0.69	มาก
3. การผ่อนคลายความเครียดจากกิจกรรมคั่นช่วยทำให้สามารถจดจำสาระของบทเรียนได้มากขึ้น	3.88	0.93	มาก
4. กิจกรรมมีความยืดหยุ่นให้ผู้เรียนสามารถร่วมกิจกรรมในระดับที่เหมาะสมกับตนเอง	4.44	0.65	มาก
5. ท่านต้องการนำรูปแบบกิจกรรมนี้ไปใช้ในชีวิตประจำวันของท่าน	4.40	0.58	มาก

จากตารางที่ 4.44 พบว่ากลุ่มตัวอย่างเห็นว่ากิจกรรมยืดเส้นสายคลายสมองด้วยการฝึกโยคะเบื้องต้น ช่วยทำให้ผ่อนคลายความเครียดจากเนื้อหาบทเรียน กระตุ้นให้รู้สึกสดชื่น กระปรี้กระเปร่าสามารถเริ่มเรียนรู้เนื้อหาบทเรียนได้ต่อเนื่อง การผ่อนคลายความเครียดจากกิจกรรมคั่นช่วยทำให้สามารถจดจำสาระของบทเรียนได้มากขึ้น มีความยืดหยุ่นให้ผู้เรียนสามารถร่วมกิจกรรมในระดับที่เหมาะสมกับตนเอง และต้องการนำรูปแบบกิจกรรมนี้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.88(SD=0.93) ถึง 4.44(SD=0.65)

ตารางที่ 4.45 แสดงผลประเมินกิจกรรม “ดื่มน้ำเย็น” เห็นทางออก

หัวข้อประเมิน	\bar{x}	SD	ระดับ
1. กิจกรรมคั่นช่วยทำให้ผ่อนคลายความเครียดจากเนื้อหาบทเรียน	2.96	1.06	ปานกลาง
2. กิจกรรมคั่นช่วยกระตุ้นให้รู้สึกสดชื่น กระปรี้กระเปร่าสามารถเริ่มเรียนรู้เนื้อหาบทเรียนได้ต่อเนื่อง	2.76	1.01	ปานกลาง
3. การผ่อนคลายความเครียดจากกิจกรรมคั่นช่วยทำให้สามารถจดจำสาระของบทเรียนได้มากขึ้น	2.68	0.99	ปานกลาง
4. กิจกรรมมีความยืดหยุ่นให้ผู้เรียนสามารถร่วมกิจกรรมในระดับที่เหมาะสมกับตนเอง	3.60	0.96	มาก
5. ท่านต้องการนำรูปแบบกิจกรรมนี้ไปใช้ในชีวิตประจำวันของท่าน	2.88	1.09	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.45 พบว่ากิจกรรม “ดื่มน้ำเย็น” เห็นทางออก ช่วยทำให้ผ่อนคลายความเครียดจากเนื้อหาบทเรียน กระตุ้นให้รู้สึกสดชื่น กระปรี้กระเปร่าสามารถเริ่มเรียนรู้เนื้อหาบทเรียนได้ต่อเนื่อง การผ่อนคลายความเครียดจากกิจกรรมคั่นช่วยทำให้สามารถจดจำสาระของบทเรียนได้มากขึ้น และต้องการนำรูปแบบกิจกรรมนี้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.68(SD=0.99) ถึง 2.96(SD=1.06) แต่เห็นว่ากิจกรรมมีความยืดหยุ่นให้ผู้เรียนสามารถร่วมกิจกรรมในระดับที่เหมาะสมกับตนเอง ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.60(SD=0.96)

โดยสรุปกิจกรรมคั่นระหว่างบทเรียนที่เหมาะสมกับผู้ใหญ่วัยกลางคนคือกิจกรรม (ยาง)ยืดชีวิตพิชิตโรค ที่ช่วยทำให้ผ่อนคลายความเครียดจากเนื้อหาบทเรียน กระตุ้นให้รู้สึกสดชื่น กระปรี้กระเปร่าสามารถเริ่มเรียนรู้เนื้อหาบทเรียนได้ต่อเนื่อง มีความยืดหยุ่นให้ผู้เรียนสามารถร่วมกิจกรรมในระดับที่เหมาะสมกับตนเอง ในระดับมากที่สุด และกิจกรรมยืดเส้นสายคลายสมองด้วยการฝึกโยคะเบื้องต้น มีความเหมาะสมรองลงมา

ระยะที่ 4 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ปัจจัยที่สนับสนุน ปัญหาและอุปสรรค และแนวทางแก้ไข เมื่อนำโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่พัฒนาขึ้นไปใช้

ในการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องปัจจัยที่สนับสนุนปัญหาและอุปสรรคและแนวทางแก้ไขเมื่อนำโปรแกรมไปใช้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาโดยให้ผู้เข้าร่วมโปรแกรมตอบแบบประเมินผลโปรแกรมโดยรวม มีรายละเอียดดังตาราง 4-6-1

ตารางที่ 4.46 แสดงผลประเมินโปรแกรมโดยรวม

หัวข้อประเมิน	\bar{x}	SD	ระดับ
1. ท่านมีทางเลือกในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ตามความสนใจของตนเอง	3.60	0.87	มาก
2. ท่านได้รับความช่วยเหลือจากทีมผู้สอนในการร่วมกิจกรรมการเรียนรู้	3.96	0.89	มาก
3. ความช่วยเหลือจากทีมผู้สอนช่วยให้ท่านก้าวผ่านปัญหาอุปสรรคในกิจกรรมการเรียนรู้หรือสามารถทำชิ้นงานที่ได้รับมอบหมายในชั้นเรียนได้สำเร็จตามกำหนดเวลา	4.08	0.70	มาก
4. แบบฝึกหัดที่จัดให้ท่านได้ฝึกฝนนอกห้องเรียนช่วยส่งเสริมให้ท่านเกิดความชำนาญและสามารถนำความรู้ไปใช้ในการจัดการการเงินส่วนบุคคลของท่านได้	3.68	0.85	มาก
5. หนังสืออ่านนอกเวลาที่จัดให้ท่านเลือกยืมอ่านได้ตามความสนใจช่วยเสริมให้ท่านมีความเข้าใจและสามารถนำเนื้อหาบทเรียนไปประยุกต์ใช้ในการจัดการการเงินของตนเองได้	3.76	0.83	มาก
6. ท่านมีทางเลือกในการนำเสนอผลการเรียนรู้จากหน่วยเรียนรู้ตามความถนัดหรือความชอบของท่าน	3.68	0.85	มาก
7. การเปิดโอกาสให้ท่านได้มีทางเลือกในการนำเสนอผลการเรียนรู้กระตุ้นให้กระตือรือร้นที่จะแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนร่วมชั้นเรียน	3.56	0.77	มาก
8. อุปกรณ์ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีความพร้อม	4.16	0.90	มาก
9. การจัดที่นั่งและสภาพแวดล้อมของห้องเรียนส่งเสริมให้ท่านสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนร่วมชั้นเรียนได้อย่างสะดวกสบาย	3.76	0.83	มาก
10. ความเหมาะสมด้านเวลา สำหรับแต่ละหน่วยเรียนรู้	2.88	0.53	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.46 พบว่ากลุ่มตัวอย่างประเมินผลที่ได้รับจากโปรแกรมโดยรวม ในระดับมาก ทุกหัวข้อ มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.56 (SD=0.77) ถึง 4.16 (SD=0.90) ยกเว้นหัวข้อความเหมาะสมด้านเวลาสำหรับแต่ละหน่วยเรียนรู้ ที่อยู่ในระดับปานกลางโดยมีค่าเฉลี่ย 2.88 (SD=0.53) แสดงว่าผู้เข้าร่วมโปรแกรมได้รับตัวแปรตามรูปแบบการสอนโดยการสร้างความแตกต่าง ได้แก่ ทางเลือกในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆตามความสนใจที่แตกต่าง ความช่วยเหลือในระดับต่างๆตามความพร้อมของผู้เรียนจากทีมผู้สอนทางเลือกที่ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนในการนำเสนอผลการเรียนรู้จากหน่วยเรียนรู้ตามความถนัดหรือความชอบที่แตกต่างของผู้เรียน และองค์ประกอบของโปรแกรมที่ผู้ออกแบบโปรแกรมต้องการส่งมอบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้การจัดการการเงินส่วนบุคคลแก่ผู้เรียน ได้แก่ อุปกรณ์ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การจัดที่นั่งและสภาพแวดล้อมของห้องเรียนเพื่อส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และตัวแปรดังที่กล่าวมา เป็นปัจจัยที่ส่งเสริมการเรียนรู้แก่ผู้เรียนในระดับมาก ยกเว้นความเหมาะสมด้านเวลาสำหรับแต่ละหน่วยเรียนรู้ที่มีผลประเมินในระดับปานกลาง จึงควรปรับปรุงในหัวข้อนี้

นอกจากนี้ผู้เข้าร่วมโปรแกรมฯมีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับการจัดโปรแกรมในประเด็นต่างๆ ดังนี้

1. ผู้เข้าร่วมโปรแกรมฯ มีความเห็นว่า ควรเพิ่มระยะเวลาของโปรแกรมฯ หรือลดทอนเนื้อหาลง เพื่อให้สามารถเรียนรู้ได้รายละเอียดขึ้น (จำนวน 12 คน)
2. ผู้เข้าร่วมโปรแกรมฯ เสนอให้เพิ่มการอธิบายเนื้อหาในส่วนที่ทำความเข้าใจได้ยากให้ละเอียดมากขึ้นโดยเฉพาะส่วนที่ต้องคำนวณ (จำนวน 8 คน)
3. ผู้เข้าร่วมโปรแกรมฯ เสนอให้จัดชั้นเรียนเฉพาะช่วงเช้า แต่ทอระยะเวลาของโปรแกรมออกไปให้ยาวนานได้ (จำนวน 4 คน)
4. ผู้เข้าร่วมโปรแกรมฯ มีความเห็นว่า ควรกระชับเวลาเกมจำลองสถานการณ์ให้อยู่ภายในกรอบเวลาที่กำหนด เพื่อไม่ต้องรอกลุ่มที่ช้า นานเกินไป (จำนวน 5 คน)
5. ผู้เข้าร่วมโปรแกรมฯ ชื่นชอบความช่วยเหลือจากทีมผู้ช่วยสอน ที่ทำให้สามารถทำชิ้นงานที่ยากได้ทันเพื่อนร่วมชั้นเรียน (จำนวน 3 คน)
6. ผู้เข้าร่วมโปรแกรมฯ ต้องการให้มีผู้ช่วยสอนเพิ่มขึ้นเพื่อไม่ต้องรอคิวรับความช่วยเหลือที่ทำให้ทำแบบฝึกหัดไม่ทันเพื่อนร่วมชั้นเรียน (จำนวน 2 คน)
7. ผู้เข้าร่วมโปรแกรมฯ เสนอให้มีกิจกรรมคั่นระหว่างบทเรียน เช่น ยางยืดเพื่อชีวิต หรือการบริหารร่างกายด้วยโยคะ ทั้งช่วงเช้าและบ่ายเพื่อให้คลายเครียด (จำนวน 9 คน)
8. ผู้เข้าร่วมโปรแกรมฯ ชื่นชอบหนังสืออ่านเสริมความรู้ที่จัดเตรียมไว้ให้ยืมในห้องสมุดเคลื่อนที่ (จำนวน 7 คน) และผู้เข้าร่วมโปรแกรมฯ (จำนวน 3 คน)ยังต้องการให้แจกหนังสือดังกล่าวแก่ผู้เรียน

9. ผู้เข้าร่วมโปรแกรมฯ ชื่นชอบเสียงกลองที่เพิ่มความเข้าใจในกิจกรรมการแข่งขัน เสียงกัฏฐ์คั่นกิจกรรมเล่าเรื่องที่สร้างสีสันให้กิจกรรมมีความสุขสนุกสนาน (จำนวน 4 คน)

10. ผู้เข้าร่วมโปรแกรมฯ เสนอให้มีบริการชา กาแฟ หรือน้ำไม่เย็น นอกจากบริการน้ำเย็น เนื่องจากเชื่อว่าการดื่มน้ำเย็นทำให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพผู้สูงวัย (จำนวน 14 คน)

11. ผู้เข้าร่วมโปรแกรมฯ ต้องการให้มีห้องว่างที่มีความเงียบในช่วงที่มีการแบ่งกลุ่มทำงาน เพื่อให้เกิดสมาธิในการระดมความคิด (จำนวน 3 คน)

12. ผู้เข้าร่วมโปรแกรมฯ ระบุว่าเสียงกลองช่วงการแข่งขัน ทำให้ตื่นเต้นและกดดันในการคิดหาคำตอบ (จำนวน 2 คน)

จากข้อมูลความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากคำถามปลายเปิดสามารถสรุปได้ว่า กิจกรรมคั่นระหว่างบทเรียนที่เหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียน ห้องสมุดเคลื่อนที่ ที่จัดหนังสืออ่านเสริมความรู้ตามเนื้อหาบทเรียน ความช่วยเหลือผู้เรียนที่มีความพร้อมแตกต่างกันจากทีมผู้ช่วยสอน เป็นปัจจัยสนับสนุนการจัดโปรแกรม ช่วงเวลาการจัดโปรแกรม การจัดสรรเวลาของกิจกรรมเรียนรู้ที่มีเนื้อหาซับซ้อนหรือมีการคำนวณ จำนวนคนของทีมผู้ช่วยสอนที่ไม่เพียงพอในการให้ความช่วยเหลือผู้เรียนที่มีความพร้อมแตกต่างกันความเชื่อหรือวิถีการดำเนินชีวิตที่ขัดต่อกิจกรรมการเรียนรู้ (เช่น การไม่ดื่มน้ำเย็น) เป็นปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดโปรแกรม

ผลการประเมินโปรแกรมโดยรวม

จากการพิจารณาผลการทดลอง ได้แก่ ผลการทดสอบก่อน-หลังการเข้าร่วมโปรแกรม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ ผลประเมินกระบวนการเรียนรู้ และผลประเมินกิจกรรมคั่นระหว่างบทเรียน ประกอบกัน สรุปได้ว่า

ปัจจัยที่สนับสนุนต่อการจัดโปรแกรมการเรียนรู้ มีดังนี้

1. ด้านผู้เรียน ได้แก่

1.1 ความสนใจของผู้เรียน กิจกรรมเรียนรู้ที่อยู่ในความสนใจ ตรงกับปัญหาของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรม ส่งผลต่อความสำเร็จของโปรแกรม

1.2 ความพร้อมของผู้เรียน ความรู้และประสบการณ์ในหัวข้อบทเรียนของผู้เรียน ทำให้การดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการระดมความคิดเห็นประสบความสำเร็จ ผู้เรียนได้แบ่งปันประสบการณ์เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

2. ด้านผู้สอน ได้แก่

2.1 ความช่วยเหลือจากทีมผู้สอนตามความพร้อมที่แตกต่างของผู้เรียน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนก้าวผ่านปัญหาอุปสรรคในกิจกรรมการเรียนรู้หรือสามารถทำชิ้นงานที่ได้รับมอบหมายในชั้นเรียนได้สำเร็จตามกำหนดเวลาส่งผลให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียน

2.2 การให้ทางเลือกในการนำเสนอผลการเรียนรู้ตามความถนัดหรือความชอบของผู้เรียนช่วยให้ผู้เรียนสามารถเลือกนำเสนอผลการเรียนรู้ตามความสนใจและประสบการณ์ของตนเองทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียน

3. ด้านการออกแบบโปรแกรมได้แก่

3.1 การเลือกเทคนิคการสอนที่เข้ากับเนื้อหาและต้องเข้ากับวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน จะเป็นปัจจัยสนับสนุนให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ดี

3.2 การเลือกแบบฝึกหัดที่เหมาะสมกับความพร้อมและวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนนอกห้องเรียนช่วยส่งเสริมให้เกิดความชำนาญและสามารถนำความรู้ไปใช้ในการจัดการการเงินส่วนบุคคลได้ตามวัตถุประสงค์ของโปรแกรม

3.3 การเลือกกิจกรรมคั่นระหว่างบทเรียนที่เหมาะสมกับวัย(ความพร้อม) และความสนใจของผู้เรียน เช่น (ยาง)ยืดเพื่อชีวิต พิซิตโรค หรือการบริหารร่างกายด้วยโยคะเบื้องต้น เป็นกิจกรรมที่ได้รับความชื่นชอบจากผู้เรียน ผู้เรียนรู้สึกว่าจะช่วยคลายความเครียด พร้อมทั้งจะเริ่มบทเรียนรู้ต่อไป

4. ด้านสื่อการเรียนรู้และแหล่งความรู้ ได้แก่ ความพร้อมของอุปกรณ์ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หนังสืออ่านนอกเวลาที่ทำให้ผู้เรียนเลือกยืมอ่านได้ตามความสนใจที่ช่วยเสริมความเข้าใจและสามารถนำเนื้อหาบทเรียนไปประยุกต์ใช้ในการจัดการการเงินของผู้เรียนได้เอง

5. ด้านสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ ได้แก่ การจัดที่นั่งและสภาพแวดล้อมของห้องเรียนส่งเสริมให้สามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนร่วมชั้นเรียนได้อย่างสะดวกสบายการจัดระบบเสียงที่ตั้งเพียงพอสำหรับผู้เรียนผู้ใหญ่วัยกลางคนเสียงกลองเพิ่มความเข้าใจในกิจกรรมการแข่งขันเสียงกีตาร์คั่นกิจกรรมเล่าเรื่องสร้างสีสันให้กิจกรรมมีความสนุกสนาน

ปัญหาและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการจัดโปรแกรมสรุปได้ดังนี้

1. ด้านผู้เรียนได้แก่ความแตกต่างหลากหลายของผู้เรียนในด้านต่างๆ ดังนี้

1.1 ความพร้อมของผู้เรียน ที่ส่งผลต่อการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ ระดับความสามารถในการคำนวณความสามารถในการอ่าน การจับประเด็น ความรู้เบื้องต้นหรือประสบการณ์ในหัวข้อบทเรียน ความเชื่อของผู้เรียนที่ส่งผลต่อความพร้อมในการเข้าร่วมกิจกรรม (กรณีความเชื่อว่าการต็มน้ำเย็นจะทำให้เสียสุขภาพ)

1.2 วิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างของผู้เรียน ผู้เรียนบางคนไม่ชอบเรียนภายใต้การปรึกษาหารือที่มีเสียงดังหากมีข้อจำกัดด้านสถานที่ จะส่งผลต่อประสิทธิภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน

2. ด้านผู้สอน ได้แก่ จำนวนทีมผู้ช่วยสอนที่ต้องจัดสรรให้เพียงพอสอดคล้องกับความต้องการการช่วยเหลือของผู้เรียนที่แตกต่างกันตามความซับซ้อนหรือความยากในแต่ละหน่วยเรียนรู้

3. ด้านการออกแบบโปรแกรมได้แก่

3.1 การจัดสรรเวลา และการเพิ่มรายละเอียดในการอธิบายในเนื้อหาที่ซับซ้อนมีการ
คำนวณ

3.2 การเลือกกิจกรรมคั่นระหว่างบทเรียนที่ขัดต่อวิถีชีวิตหรือความเชื่อของผู้เรียน

4. ด้านสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ ได้แก่ ข้อจำกัดในการจัดพื้นที่เพื่อให้ตอบสนอง
วิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างของผู้เรียนบางกลุ่มที่ต้องการความเงียบในระหว่างการเรียนเสียงกลองที่สร้าง
ความกดดันต่อผู้เรียนผู้ใหญ่วัยกลางคน

4.3 ผลการนำโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่พัฒนาขึ้นไปใช้ และการวิเคราะห์ ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง

ท้ายที่สุดผลของการวิจัยการพัฒนาโปรแกรมหลังจากการทดลองและศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
ในการนำโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการ
จัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคนไปใช้ ทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ใน 3 ประเด็น คือ 1.
โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่พัฒนาขึ้น 2. ประสิทธิภาพของโปรแกรมต่อการเรียนรู้ของ
ผู้ใหญ่วัยกลางคน และ 3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้ใหญ่วัยกลางคน

1. โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่พัฒนาขึ้น

องค์ความรู้ใหม่ที่เกิดจากการพัฒนาโปรแกรมภายใต้กรอบแนวคิดการพัฒนาเชิงสถาบันของ
Boyle (1981) โดยพิจารณาปัจจัยหลัก 3 ปัจจัย คือ 1) ผลการศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการ
การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัย
กลางคน 2) ความแตกต่างหลากหลายของกลุ่มผู้เรียนเป้าหมาย 3) จิตวิทยาวัยกลางคน

การพัฒนาโปรแกรมจัดทำขึ้นตามขั้นตอน 5 ขั้นตอนของกรอบแนวคิดการพัฒนาเชิงสถาบัน โดย
รูปแบบการสอนตามแนวคิดของ Gagne เข้ากับรูปแบบการสอนโดยการสร้างความแตกต่างขั้นสูงของ
Cash (2011) มีรายละเอียดดังนี้

ขั้นที่ 1 การกำหนดกลุ่มเป้าหมายผู้รับบริการของโปรแกรม ศึกษาสภาพ ปัญหา และความ
ต้องการของกลุ่มเป้าหมายผู้ใหญ่วัยกลางคน

ขั้นที่ 2 การระบุขอบเขตเนื้อหาในการพัฒนาโปรแกรมโดยอิงจากผลจากการศึกษาสภาพ
ปัญหา และความต้องการการเรียนรู้

ขั้นที่ 3 การสร้างแผนการสอน (*Design of Instructional Plan*) โดยบูรณาการรูปแบบการ
สอนตามแนวคิดของ Gagne ที่เน้นการสร้างความรู้ ความเข้าใจและทักษะของผู้เรียน เข้ากับรูปแบบ
การสอนโดยการสร้างความแตกต่างขั้นสูงของ Cash (2011) ในการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อ
ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนผู้ใหญ่วัยกลางคนที่หลากหลายตามรูปแบบการเรียนการสอนโดยการ
สร้างความแตกต่าง

สอดคล้องกับเทคนิค E⁴จากหลักการสร้างความแตกต่างชั้นสูง 4 ชั้น คือ

E1 Effective ชั้นจุดประเด็น ชี้ให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญความจำเป็นของสาระการเรียนรู้

E2 Engagement ชั้นสร้างความเชื่อมโยงทำให้ผู้เรียนนำประสบการณ์ ปัญหาของตนเอง เชื่อมโยงเข้าสู่สาระเรียนรู้ใหม่ ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจและสนใจที่จะเรียนรู้

E3 Excitement ชั้นสร้างความท้าทาย ให้ผู้เรียนกระตือรือร้นที่จะนำสาระการเรียนรู้มาประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง

E4 Enrichment ชั้นเพิ่มคุณค่า ให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัตินอกชั้นเรียน สรุปผลการเรียนรู้และรับผลตอบกลับเพื่อนำมาปรับความเข้าใจสาระของบทเรียนได้ถูกต้องชัดเจนยิ่งขึ้น

ในขณะที่รูปแบบการเรียนการสอนโดยการสร้างความแตกต่างคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียนที่หลากหลาย 3 ด้าน และการสร้างความแตกต่างของผู้สอน 4 ด้าน ดังนี้

ความของผู้เรียนใน 3 ด้านคือ 1) ความสนใจ 2) ความพร้อม และ 3) วิธีการเรียนรู้

การสร้างความแตกต่างของผู้สอน 4 ด้าน คือ 1) การสร้างสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนที่เอื้อต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของกลุ่มผู้เรียนที่แตกต่าง 2) การมอบหมายงานที่แตกต่างแต่มีคุณค่าเท่าเทียมกันในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนเพื่อตอบสนองความแตกต่าง 3 ด้านของผู้เรียนแต่ละคน 3) การจัดให้มีการวัดประเมินผลการเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดการเรียนการสอนด้วยการประเมินผลก่อน-ระหว่าง-หลังบทเรียน 4) การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้นำเสนอผลการเรียนรู้ในรูปแบบที่แตกต่างตามความสนใจและความถนัดของผู้เรียน

โดยผู้วิจัยได้บูรณาการขึ้นเป็นขั้นตอนในการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ 4 ชั้น “จุด-จุดโยงโย-เร้าใจ-ใส่คุณค่า” คือ

1) จุด จุดประเด็นเพื่อชี้ให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญ ความจำเป็นของสาระการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการเงินในชีวิตจริง

2) จุดโยงโย สร้างความเชื่อมโยงทำให้ผู้เรียนนำประสบการณ์ ปัญหาของตนเองเชื่อมโยงเข้าสู่สาระเรียนรู้ใหม่ด้านการจัดการการเงิน ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจและสนใจที่จะเรียนรู้เกิดความผูกพันต่อบทเรียนเพื่อตรึงให้ผู้เรียนจดจ่อกับบทเรียน

3) เร้าใจ สร้างความท้าทาย สงสัยใคร่รู้ ให้ผู้เรียนวัยกลางคนค้นหาคำตอบ ข้อเสนอของการจัดการการเงินเพื่อนำสาระการเรียนรู้มาประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง ด้วยรูปแบบการสอนหลากหลาย

4) ใส่คุณค่าให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัตินอกชั้นเรียน สรุปผลการเรียนรู้และรับผลตอบกลับเพื่อนำมาปรับความเข้าใจสาระของบทเรียนได้ถูกต้องชัดเจนยิ่งขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนสร้างความทรงจำระยะยาว

ขั้นที่ 4 การจัดเตรียมแผนปฏิบัติการการจัดลำดับกิจกรรมต่างๆ และการสื่อสารการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อดำเนินโปรแกรมอย่างมีประสิทธิภาพ

ขั้นที่ 5 การประเมินผลลัพธ์ของโปรแกรมเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์ของโปรแกรม และรวบรวมข้อเสนอแนะเพื่อการแก้ไขปรับปรุงในการจัดโปรแกรมในอนาคต

การทดลองดำเนินโปรแกรมให้กับผู้ใหญ่วัยกลางคน ทำให้ได้ข้อมูลปัจจัยที่สนับสนุนให้โปรแกรมประสบความสำเร็จ ปัญหา และปัจจัยที่เป็นอุปสรรค เพื่อเป็นข้อเสนอแนะในการนำโปรแกรมไปใช้ซ้ำ และผลลัพธ์ที่ได้คือผู้ใหญ่วัยกลางคนมีความรู้ ความเข้าใจและทักษะการจัดการการเงินส่วนบุคคลเพิ่มขึ้น และท้ายที่สุดส่งผลให้ผู้ใหญ่วัยกลางคนสามารถนำความรู้และทักษะการบริหารการเงินส่วนบุคคลไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงมีความมั่นคงทางการเงินเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ

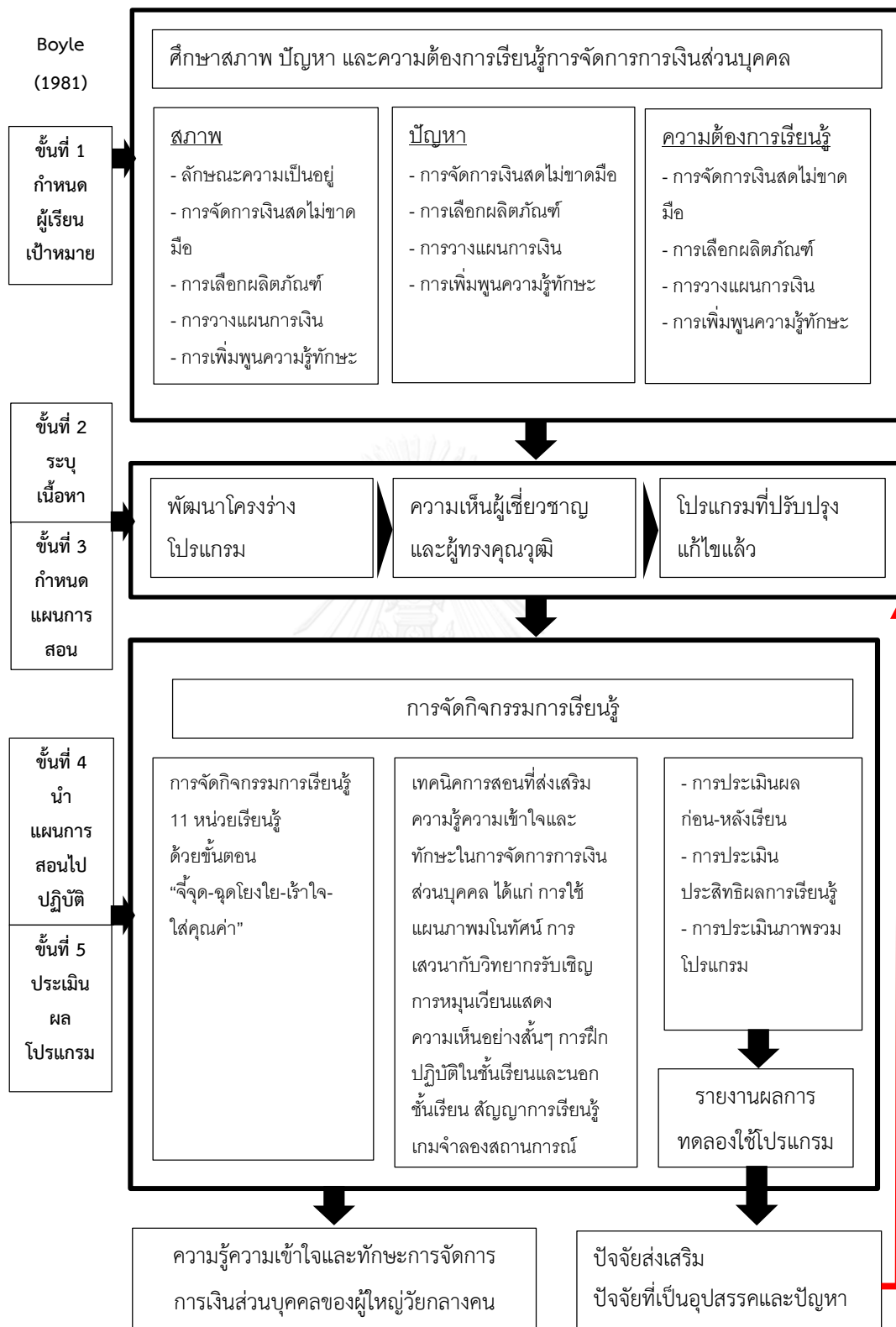
ผลการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคนแสดงดังแผนภาพที่ 4.1

2. ประสิทธิภาพของโปรแกรมต่อการเรียนรู้ของผู้ใหญ่วัยกลางคน

จากการนำโปรแกรมที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้ พบว่า โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่บูรณาการทฤษฎีการเรียนรู้ผู้ใหญ่ด้วยหลักการประสาทวิทยาศาสตร์ รูปแบบการเรียนการสอนโดยการสร้างความแตกต่าง และหลักการสร้างความแตกต่างขั้นสูงในการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ โดยมีกิจกรรมคั่นระหว่างบทเรียน เพื่อกระตุ้นให้สมองของผู้ใหญ่สร้างหน่วยความจำใหม่ขึ้นทำให้เกิดการขยายพื้นที่ความจำและสร้างความทรงจำระยะยาว ที่มีขั้นตอนการเรียนรู้ใหม่ 4 ขั้น จีจุด จุดโยงใย ไร่ใจ ใส่คุณค่า Process 4 ขั้น คือ 1)จีจุด 2)จุดโยงใย 3)ไร่ใจ 4)ใส่คุณค่า นั้น สามารถส่งเสริมให้ผู้ใหญ่วัยกลางคนมีความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคล โดยแยกผลการทดลองเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้

การเปรียบเทียบผลทดสอบก่อน-ระหว่างการเข้าร่วมโปรแกรม เพื่อคำนวณค่าดัชนีประสิทธิผลทางการเรียนพบว่า ผู้เข้าร่วมโปรแกรมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระหว่างการดำเนินโปรแกรมในทุกด้านของความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคล โดยมีพัฒนาการการเรียนรู้ในด้านความสามารถในการวางแผนการเงินส่วนบุคคลสูงสุด รองลงมาเป็นด้านความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการเงินส่วนบุคคล และความสามารถในการเพิ่มพูนความรู้และทักษะทางการเงินส่วนบุคคลตามลำดับ ส่วนความสามารถในการจัดการเงินสดไม่ให้ขาดมือ และความสามารถในการเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเงินในระหว่างการดำเนินโปรแกรมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นเล็กน้อยเท่ากัน

แผนภาพที่ 4.1 ผลการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน

ส่วนที่ 2 ผลการทดสอบความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคล ผลการทดสอบก่อน-หลังการเข้าร่วมโปรแกรมพบว่า โปรแกรมส่งเสริมให้ผู้ใหญ่วัยกลางคนมีความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลทั้งรายด้าน 4 ด้าน ได้แก่ การจัดการเงินสด ไม่ให้ขาดมือ การเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเงิน การวางแผนการเงิน การเพิ่มพูนความรู้และทักษะทางการเงิน และความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลโดยรวม(ไม่แยกด้าน) เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ส่วนที่ 3 ผลประเมินกระบวนการเรียนรู้ แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ

ระดับรายการกิจกรรมเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ 23 กิจกรรม มีกลุ่มแรก 18 กิจกรรมที่ได้รับผล ประเมินในระดับ มากกิจกรรมเรียนรู้ในกลุ่มนี้มีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการจัดโปรแกรม สำหรับกลุ่มผู้เรียนผู้ใหญ่วัยกลางคนครั้งต่อไปได้เลย ส่วนกิจกรรมกลุ่มที่สอง จำนวน 5 กิจกรรม (ได้แก่ กิจกรรมที่ 4.2, 4.3, 6.3, 7.3, และ 7.4)ได้รับผลประเมินในระดับ ปานกลางกิจกรรมเรียนรู้ใน กลุ่มนี้ ควรมีการปรับกิจกรรมในรายละเอียดเพื่อให้เหมาะสมกับความพร้อม วิธีการเรียนรู้ หรือบริบท ของกลุ่มผู้เรียน ก่อนนำไปใช้ในการจัดโปรแกรมครั้งต่อไปสำหรับกลุ่มผู้เรียนผู้ใหญ่วัยกลางคน

ระดับรายเทคนิคการสอนที่ใช้ในแต่ละกิจกรรมการเรียนรู้ ผลของการใช้เทคนิคการสอนในแต่ละ กิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการ 4 ขั้น จีจุด จุดโยงใย เร้าใจ ใส่คุณค่า สรุปลงได้เป็น 3 กลุ่มดังนี้ กลุ่มที่ 1 ได้รับผลประเมินในระดับ มากที่สุดเทคนิคการสอนที่ใช้ในกิจกรรมเรียนรู้ในกลุ่มนี้ เป็นเทคนิคเด่นที่ต้องนำไปใช้ในการจัดโปรแกรมส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการ การเงินส่วนบุคคลครั้งต่อไปสำหรับกลุ่มผู้เรียนผู้ใหญ่วัยกลางคนได้แก่ เทคนิค จุดโยงใย E2 (การสร้าง ความเชื่อมโยง)โดยการระดมความคิดด้วยแผนภาพหม้อรั่ว ในกิจกรรมที่ 4.6

กลุ่มที่ 2 ได้รับผลประเมินในระดับ มาก เทคนิคการสอนที่ใช้ในกิจกรรมเรียนรู้ในกลุ่มนี้มี ความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการจัดโปรแกรมครั้งต่อไปสำหรับกลุ่มผู้เรียนผู้ใหญ่วัยกลางคนตัวอย่าง เทคนิคที่ใช้ในแต่ละขั้นตอนตามกระบวนการ 4 ขั้น จีจุด จุดโยงใย เร้าใจ ใส่คุณค่า ได้แก่

ขั้นจีจุด (จุดประเด็นความสนใจ)ได้แก่ การใช้เทคนิคการนำเสนอเนื้อหาด้วยวิธีทัศน์ “วงเวียนชีวิต” ในกิจกรรมที่ 1.4 การใช้เทคนิคการนำเสนอเนื้อหาโดยใช้แผนที่มโนทัศน์ (Concept Map) ในกิจกรรมที่ 1.5 การใช้เทคนิคการนำเสนอเนื้อหาด้วยพาวเวอร์พ้อยต์ ในกิจกรรมที่ 1.6และ การใช้เทคนิคเกมจำลองสถานการณ์ ในกิจกรรมที่ 11.3

ขั้นจุดโยงใย (การสร้างเชื่อมโยง)ได้แก่ การใช้เทคนิคการนำเสนอเนื้อหาด้วย วิธีทัศน์ “วงเวียนชีวิต” ในกิจกรรมที่ 1.4 การใช้เทคนิคการนำเสนอเนื้อหาโดยใช้แผนภาพ (Graphic Organizer) ในกิจกรรมที่ 1.5 การใช้เทคนิคแผนผัง KIQ ในกิจกรรมที่ 1.6 การใช้เทคนิคสัญญาณ การเรียนรู้และการนำเสนอผลการเรียนรู้ด้วยวิธีที่แตกต่างหลากหลายโดยผู้เรียน ในกิจกรรมที่ 6.5 และ การใช้เทคนิคเกมจำลองสถานการณ์ ในกิจกรรมที่ 11.3

ขั้นเร้าใจ (การสร้างความท้าทาย)ได้แก่ การใช้เทคนิครหัสช่วยจำ(Mnemonic Devices) ในกิจกรรมที่ 1.4 การใช้เทคนิคชูกำปั้นถึงชูห้านิ้ว(Fist to Five) ในการให้ผู้เรียนแจ้งผลตอบกลับในกิจกรรมที่ 1.5 การใช้เทคนิคการเสวนาร่วมกับวิทยากรรับเชิญในกิจกรรมที่ 2.1 การใช้เทคนิคเกม “ใช่” หรือ “ชอบ” ในกิจกรรมที่ 4.6 การใช้เทคนิคการเล่าเรื่อง ในกิจกรรมที่ 5.1 และ การใช้เทคนิคเกมจำลองสถานการณ์ ในกิจกรรมที่ 11.3

ขั้นใส่คุณค่า (การเพิ่มคุณค่าสิ่งเรียนรู้)ได้แก่ การใช้เทคนิคชูกำปั้นถึงชูห้านิ้ว(Fist to Five) ในการทบทวนเนื้อหาจากการแจ้งผลตอบกลับของผู้เรียนในกิจกรรมที่ 1.4 และ 1.5 การใช้เทคนิคให้รางวัลจากแฟ้มสะสมผลงานผู้เรียน(Student Portfolio) ในกิจกรรมที่ 1.6การใช้เทคนิคการสรุปผลด้วยการดบอร์ด ในกิจกรรมที่ 2.1 และ กิจกรรมที่ 4.6 การใช้เทคนิคให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติด้วยตนเองในสถานการณ์จริง ในกิจกรรมที่ 4.7 การใช้เทคนิคสัญญาการเรียนรู้และการนำเสนอผลการเรียนรู้ด้วยวิธีที่แตกต่างหลากหลายโดยผู้เรียน ในกิจกรรมที่ 6.5 การถอดบทเรียนจากเกมจำลองสถานการณ์ ในกิจกรรมที่ 11.3

กลุ่มที่ 3 ได้รับผลประเมินรายหัวข้อในระดับ ปานกลาง มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.80(SD=0.81) ถึง 3.48(SD=0.72) เทคนิคการสอนที่ใช้ในกิจกรรมเรียนรู้ในกลุ่มนี้ ควรมีการปรับในรายละเอียดเพื่อให้เหมาะสมกับความพร้อม วิธีการเรียนรู้ หรือบริบทของกลุ่มผู้เรียน ก่อนนำไปใช้ในการจัดโปรแกรมครั้งต่อไปสำหรับกลุ่มผู้เรียนผู้ใหญ่วัยกลางคนตัวอย่างเทคนิคที่ใช้ในแต่ละขั้นตอนตามกระบวนการ 4 ขั้น จีจู้ด ฉุดโยงโย เร้าใจ ใส่คุณค่า ได้แก่

ขั้นจีจู้ด (จุดประเด็นความสนใจ) ได้แก่ การใช้เทคนิคการการต่อย้ำสิ่งเรียนรู้ด้วยการออกเสียง(Concept Map) ในกิจกรรมที่ 3.3การใช้เทคนิคการบรรยายโดยผู้สอน ในกิจกรรมที่ 4.2และการใช้เทคนิคการนำเสนอเนื้อหาด้วยพาวเวอร์พ้อยต์ ในกิจกรรมที่ 7.4

ขั้นฉุดโยงโย (การสร้างความเชื่อมโยง) ได้แก่ การใช้เทคนิคการสาธิตโดยผู้สอนในกิจกรรมที่ 7.3 การใช้เทคนิคการนำเสนอเนื้อหาด้วยพาวเวอร์พ้อยต์ ในกิจกรรมที่ 7.4 และการใช้เทคนิคเช็คลิสต์ในรูปแบบทริกซ์(ตารางสองมิติ)ในกิจกรรมที่ 11.1

ขั้นเร้าใจ (การสร้างความท้าทาย)ได้แก่ การใช้เทคนิคระดมความคิดเห็น ในกิจกรรมที่ 4.2 การใช้เทคนิคการฝึกปฏิบัติในชั้นเรียน ในกิจกรรมที่ 4.3, 4.5 การใช้เทคนิคเช็คลิสต์ ในกิจกรรมที่ 6.1 และการใช้เทคนิคการฝึกทักษะการคำนวณด้วยแบบฝึกหัดในรูป Anchoring Activity ในกิจกรรมที่ 7.3

ขั้นใส่คุณค่า (การเพิ่มคุณค่าสิ่งเรียนรู้)ได้แก่ การใช้เทคนิคการระดมความคิดเห็น ในกิจกรรมที่ 4.2การใช้เทคนิคให้ผู้เรียนบันทึกสิ่งเรียนรู้ด้วย I-Chart ในกิจกรรมที่ 4.3, 7.2, 7.3 และ 11.2 และการใช้เทคนิคการฝึกปฏิบัตินอกชั้นเรียน ในกิจกรรมที่ 6.3

ส่วนที่ 4 ผลการประเมินกิจกรรมคั่นระหว่างบทเรียน

กิจกรรมคั่นระหว่างบทเรียนที่ ช่วยทำให้ผ่อนคลายความเครียดจากเนื้อหาบทเรียน กระตุ้นให้รู้สึกสดชื่น กระปรี้กระเปร่าสามารถเริ่มเรียนรู้เนื้อหาบทเรียนได้ต่อเนื่อง มีความยืดหยุ่นให้ผู้เรียนสามารถร่วมกิจกรรมในระดับที่เหมาะสมกับตนเอง ได้แก่ กิจกรรม (ยาง)ยืดชีวิต พิชิตโรคยึดเส้นสาย คลายสมองด้วยการฝึกโยคะเบื้องต้น

เมื่อพิจารณาจากผลการทดลองดังกล่าวจึงสามารถสรุปได้ว่า โปรแกรมที่พัฒนาขึ้น สามารถส่งเสริมให้ผู้ใหญ่วัยกลางคนมีความรู้ ความเข้าใจและทักษะการจัดการการเงินส่วนบุคคลเพิ่มมากขึ้น

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้ใหญ่วัยกลางคนมีดังนี้

3.1. ด้านผู้เรียนความแตกต่างของผู้เรียนในด้านความสนใจ ความพร้อม และวิธีการเรียนรู้ ความเชื่อ วิธีความเป็นอยู่ของผู้เรียน

3.2. ด้านผู้สอน ได้แก่ ความช่วยเหลือจากทีมผู้สอนความเพียงพอของจำนวนทีมผู้ช่วยสอนเพื่อช่วยเหลือให้ผู้เรียนก้าวผ่านปัญหาอุปสรรคในกิจกรรมการเรียนรู้การให้ทางเลือกในการนำเสนอผลการเรียนรู้ตามความถนัดหรือความชอบของผู้เรียน

3.3. ด้านการออกแบบกิจกรรมเรียนรู้ได้แก่การเลือกเทคนิคการสอนที่เข้ากับเนื้อหาและวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน การเลือกแบบฝึกหัดที่เหมาะสมกับความพร้อมและวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน การเลือกกิจกรรมคั่นระหว่างบทเรียนที่เหมาะสมกับวัย(ความพร้อม) และความสนใจของผู้เรียน การจัดสรรเวลาและการเพิ่มรายละเอียดในการอธิบายในเนื้อหาที่มีความซับซ้อน กระบวนการ 4 ขั้น จัดจุดจุดโยงใย เร้าใจ ใส่คุณค่า ที่ใช้ในการออกแบบกิจกรรม แบบฝึกหัดที่จัดให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนนอกห้องเรียนเพื่อช่วยส่งเสริมให้เกิดความชำนาญและสามารถนำความรู้ไปใช้ในการจัดการการเงินส่วนบุคคลได้ เกมจำลองสถานการณ์เพื่อการฝึกทักษะ การจัดสรรเวลาให้เหมาะสมกับคุณลักษณะของผู้เรียน และการเพิ่มรายละเอียดในการอธิบายในเนื้อหาที่มีความซับซ้อนหรือมีการคำนวณ การจัดกิจกรรมคั่นระหว่างบทเรียนที่สอดคล้องต่อวิถีชีวิตหรือความเชื่อของผู้เรียน

3.4. ด้านสื่อการเรียนรู้และแหล่งความรู้ ได้แก่ ความพร้อมของอุปกรณ์ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หนังสืออ่านนอกเวลาที่จัดให้ผู้เรียนเลือกยืมอ่านได้ตามความสนใจที่ช่วยเสริมความเข้าใจและสามารถนำเนื้อหาบทเรียนไปประยุกต์ใช้ในการจัดการการเงินของผู้เรียนได้เอง

3.5. ด้านสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ ได้แก่ การจัดที่นั่งและสภาพแวดล้อมของห้องเรียนส่งเสริมให้สามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนร่วมชั้นเรียนได้อย่างสะดวกสบายการจัดพื้นที่เพื่อให้ตอบสนองวิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างของผู้เรียนแต่ละกลุ่ม เช่น ความเงียบ แสงสว่าง ในระหว่างการเรียนรู้

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อ 1) เพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการ ในการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะด้านการจัดการการเงินส่วนบุคคลของผู้ใหญ่วัยกลางคน 2) เพื่อพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน ในการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะด้านการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน 3) เพื่อศึกษาผลของการใช้โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน ในการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะด้านการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน และ 4) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการใช้โปรแกรมการศึกษานอกระบบที่พัฒนาได้ขึ้น

ผู้วิจัยนำเสนอการสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ แบ่งเป็น 4 ส่วน คือ 1) การดำเนินการวิจัย 2) สรุปผลการวิจัย 3) อภิปรายผล และ 4) ข้อเสนอแนะ ดังนี้

การดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัย แบ่งออกเป็น 4 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 วิเคราะห์สภาพ ปัญหา และความต้องการการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลของผู้ใหญ่วัยกลางคน ตามขั้นตอนที่ 1 ของกรอบแนวคิดในการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน คือ การกำหนดกลุ่มเป้าหมายผู้รับบริการของโปรแกรม ศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย

ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน ตามขั้นตอนที่ 2 และ 3 ของกรอบแนวคิดในการพัฒนาโปรแกรมฯ ได้แก่ การระบุขอบเขตเนื้อหาในการพัฒนาโปรแกรม และการสร้างแผนการสอน ตามรูปแบบการเรียนการสอนโดยการสร้างความแตกต่าง 4 ขั้นตอน

ระยะที่ 3 ทดลองใช้โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่พัฒนาขึ้น ตามแผนปฏิบัติการ ในขั้นตอนที่ 4 ของกรอบแนวคิดในการพัฒนาโปรแกรมฯ คือ การจัดเตรียมแผนปฏิบัติการ การจัดลำดับกิจกรรมต่างๆ และการสื่อสารการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อดำเนินโปรแกรมอย่างมีประสิทธิภาพ

ระยะที่ 4 การวิเคราะห์ปัจจัยส่งเสริม อุปสรรค ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการนำโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนไปใช้

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลของผู้ใหญ่วัยกลางคน

1.1 สภาพ ปัญหา การจัดการการเงินส่วนบุคคลของผู้ใหญ่วัยกลางคน

1.1.1 ลักษณะโดยรวมของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 70 เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 40 ถึง 49 ปี กลุ่มตัวอย่างประมาณครึ่งหนึ่งเป็นลูกจ้างรายเดือน มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาปลาย และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 85.03 ไม่เคยมีประสบการณ์เข้ารับการอบรมด้านการจัดการการเงินส่วนบุคคลมาก่อน

1.1.2 สภาพ ปัญหาด้านการจัดการเงินสดไม่ให้ขาดมือ

กลุ่มตัวอย่างกว่าครึ่งมีรายได้ไม่เกิน 15,000 บาทต่อเดือน และไม่หารายได้เสริมอื่น ทั้งมีภาระดูแลสมาชิกในครอบครัวที่ไม่มีรายได้ 1-2 คน กลุ่มตัวอย่างเกินครึ่งคำนึงถึงความคุ้มค่าในการใช้จ่ายเงินและไม่มีปัญหาการใช้จ่ายด้านอภายมุข แต่กลุ่มตัวอย่างเพียงไม่ถึงครึ่งหนึ่งมีการจดบันทึกวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายเป็นประจำ ปัญหาด้านการจัดการเงินสดไม่ให้ขาดมือได้แก่ การมีรายได้ไม่เพียงพอที่จะเก็บออม และมีกลุ่มตัวอย่างเกือบครึ่งหนึ่ง ยังคิดว่าตัวเองไม่มีปัญหาการเงิน ปัญหาด้านการจัดการเงินสดไม่ให้ขาดมือ ได้แก่ ปัญหาค่าใช้จ่ายที่เกิดจากเหตุฉุกเฉินไม่คาดคิด ไม่สามารถควบคุมการใช้จ่ายของลูกหรือผู้อยู่ใต้การอุปการะได้ ขาดประสบการณ์ในการหมุนเงิน ขาดความรู้ความเข้าใจ และไม่มีข้อมูลการใช้จ่ายในอดีตจึงไม่สามารถวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาได้

1.1.3 สภาพ ปัญหาด้านการวางแผนการเงินส่วนบุคคล

มีกลุ่มตัวอย่างเพียงเล็กน้อยที่รู้จักหรือใช้เครื่องมือในการจัดการการเงิน ได้แก่ งบประมาณครัวเรือน งบกระแสเงินสด และกลุ่มตัวอย่างเพียง 1 ใน 5 ที่มีรูปแบบการใช้จ่ายเงินที่ให้ความสำคัญต่อการออม เกือบทั้งหมดของกลุ่มตัวอย่างไม่เคยกำหนดเป้าหมายการเงินของตนเอง และไม่มีความรู้เพียงพอในการสำรวจสุขภาพการเงิน ปัญหาใหญ่ด้านการวางแผนการเงินส่วนบุคคล คือ การขาดความรู้และความเข้าใจ ขาดข้อมูลในการกำหนดแผนการเงินและการใช้เครื่องมือในการวางแผนการเงิน

1.1.4 สภาพ ปัญหาด้านการเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเงิน

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประมาณ 4 ใน 5 มีหนี้สินโดยใช้การหยิบยืมจากญาติหรือคนรู้จัก จึงไม่มีภาระต้องจ่ายดอกเบี้ยมากนัก ส่วนใหญ่มีหนี้สินจากการผ่อนบ้านผ่อนรถ ที่ต้องเป็นภาระจ่ายดอกเบี้ย กลุ่มตัวอย่างเกือบทั้งหมดเล่นแชร์เพื่อเป็นทั้งการกู้และการออม และมีกลุ่มตัวอย่าง 1

ใน 6 คิดว่าการการซื้อห่วยหรือลอตเตอรี่ถือเป็นการออม ความเสี่ยงที่กลุ่มตัวอย่างมีประสบการณ์ส่วนใหญ่คือ อุบัติเหตุ ภัยพิบัติ หรือความเดือดร้อนที่ไม่คาดคิด การที่หัวหน้าครอบครัวหรือสมาชิกป่วยด้วยโรคร้าย ผลกระทบทางการเงินที่กลุ่มตัวอย่างรู้จักมากที่สุด 5 อันดับแรก คือ สลากออมสิน บัตรเครดิต บัญชีเงินฝากธนาคาร บัตรเงินด่วน และเงินฝากคุ้มครองชีวิต ปัญหาด้านการเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเงิน ได้แก่ การใช้สินเชื่อไม่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ การไม่ใส่ใจการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ทางการเงินเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด และขาดความสามารถในการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ทางการเงินให้เหมาะสมกับเป้าหมายเฉพาะ เนื่องจากขาดความรู้และข้อมูลที่จะใช้ในการวิเคราะห์ทางเลือกเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ประเภทต่างๆ

1.1.5 สภาพ ปัญหาด้านการเพิ่มพูนความรู้และทักษะทางการเงินส่วนบุคคล

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่หาข้อมูลด้วยวิธีการสอบถามจากเจ้าหน้าที่ของธนาคาร สถาบันการเงิน หรือพูดคุยสอบถามคนรู้จัก ปัญหาด้านการเพิ่มพูนความรู้และทักษะทางการเงินส่วนบุคคล ส่วนใหญ่คือการไม่เห็นความสำคัญของการจัดการการเงินส่วนบุคคล ขาดความรู้และทักษะ และขาดความต่อเนื่องในการแก้ปัญหา

1.2 ความต้องการการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการการเงินส่วนบุคคลของผู้ใหญ่วัยกลางคน

1.2.1 ความต้องการเรียนรู้เนื้อหาหลัก กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการด้านการจัดการเงินสดไม่ให้ขาดมือในระดับมากที่สุด ด้านการวางแผนการเงิน และด้านการเพิ่มพูนความรู้และทักษะทางการเงินส่วนบุคคล มีความต้องการในระดับมาก ส่วนด้านการเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเงินมีความต้องการในระดับปานกลาง

1.2.2 ความต้องการรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในหลักการ ทฤษฎี กลุ่มตัวอย่างต้องการรูปแบบการแบ่งกลุ่มย่อย มากที่สุด ส่วนรูปแบบการจัดการเรียนการสอนอื่นๆ มีความต้องการกระจายไม่แตกต่างกันมาก ผู้วิจัยจึงออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้หลักการ ทฤษฎี โดยเน้นการจัดการเรียนการสอนแบบแบ่งกลุ่มย่อยมากที่สุด และรูปแบบการจัดการเรียนการสอนอื่นๆ ระคนกัน

1.2.3 ความต้องการรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมทักษะในการวิเคราะห์ การตัดสินใจ การปฏิบัติการ กลุ่มตัวอย่างต้องการเรียนรู้ในรูปแบบการระดมความคิดเห็น มากที่สุด การฝึกปฏิบัติการในห้องเรียนรองลงมา การอภิปรายกลุ่ม และ การแบ่งกลุ่มแข่งขัน มีความต้องการในระดับใกล้เคียงกัน แต่การเรียนรู้ผ่านกิจกรรมโต้ว่าที่ ไม่ได้รับความสนใจ

2. ผลการพัฒนาแบบโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน

โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคนที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบดังนี้

1. วัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เข้าร่วมโปรแกรม มีความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคล ซึ่งประกอบด้วยความสามารถ 4 ด้าน คือ การจัดการเงินสดไม่ให้เกิดมือ วางแผนการเงินส่วนบุคคล การเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเงินส่วนบุคคล และการเพิ่มพูนความรู้และทักษะทางการเงินส่วนบุคคล

2. กลุ่มผู้เรียน คือ นักศึกษากศน.ผู้ใหญ่วัยกลางคน อายุระหว่าง 40-60 ปี และมีวุฒิการศึกษาตั้งแต่ระดับประถมศึกษาขึ้นไป

3. เนื้อหาสาระ ประกอบด้วยเนื้อหาการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมให้ผู้เข้าร่วมโปรแกรมมีความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคล 4 ด้าน ได้แก่ (1) การจัดการเงินสดไม่ให้เกิดมือ ประกอบด้วย การรู้จักจัดหาเงินเข้ามามากพอ การใช้จ่ายเงินออกไปอย่างคุ้มค่า ไม่เกิดหนี้สินเกินตัว และความสามารถในการจัดทำบัญชีครัวเรือน (2) การวางแผนการเงินส่วนบุคคล ประกอบด้วย การคาดการณ์ถึงปัญหาทางการเงินที่อาจเกิดขึ้นความสามารถในการวางแผนเก็บเงินสำรองสำหรับเหตุฉุกเฉินที่อาจเกิดขึ้น การวางแผนการเงินสำหรับการศึกษาของบุตรหลาน การวางแผนการเงินสำหรับวัยเกษียณ การจัดทำงบประมาณรายรับและรายจ่ายในระยะกลาง (1-5 ปี) และระยะยาว (เกิน 5 ปีขึ้นไป) (3) การเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเงินส่วนบุคคล ประกอบด้วย การประเมินทางเลือกในการกู้เงินประเภทต่างๆ การประเมินทางเลือกในการออมเงินประเภทต่างๆ ที่จะได้รับผลตอบแทนเหมาะสมกับสถานการณ์ของแต่ละบุคคล และ (4) ความรู้และทักษะทางการเงินส่วนบุคคล ประกอบด้วย การแสวงหาข้อมูลทางการเงิน การวิเคราะห์ปัญหาทางการเงิน และการตัดสินใจเลือกกลยุทธ์ในการจัดการการเงิน แบ่งเป็น 11 หน่วยเรียนรู้ ได้แก่ 1) ปฐมบท 2) บัญชีครัวเรือน 3) การสร้างวินัยทางการเงิน 4) งบประมาณครัวเรือน 5) การใช้จ่ายให้คุ้มค่าเงิน 6) การจัดทำกระแสเงินสด 7) ผลิตภัณฑ์ทางการเงิน: สินเชื่อ เงินออม เงินลงทุนการประกัน และการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ทางการเงินอย่างเหมาะสม 8) เป้าหมายทางการเงิน 9) การตรวจสอบสุขภาพการเงิน 10) การจัดทำแผนการเงินส่วนบุคคล และ 11) บูรณาการวางแผนการเงินส่วนบุคคล

4. กิจกรรมการเรียนรู้ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ โดยการบูรณาการทฤษฎีการเรียนรู้ผู้ใหญ่ และรูปแบบการเรียนการสอนโดยการสร้างความแตกต่าง จัดเตรียมเรียงเป็นกระบวนการเรียนรู้ใหม่ 4 ชั้น คือ “จี้จุด-จุดโยงใจ-เร้าใจ-ใส่คุณค่า” อันประกอบด้วย 1.ชั้นจี้จุด ชี้ให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญ ความจำเป็นของสาระการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาในชีวิตจริง เป็นการกระตุ้นให้เซลล์สมองของผู้ใหญ่ สร้างหน่วยความจำใหม่ขึ้น 2.ชั้นจุดโยงใจ สร้างความเชื่อมโยงให้ผู้เรียนนำประสบการณ์ ปัญหาของตนเองเชื่อมโยงเข้าสู่สาระการเรียนรู้ใหม่ ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจและสนใจที่จะเรียนรู้ เกิดการเพิ่มพูนความสามารถทางปัญญา 3.ชั้นสร้างความท้าทาย ให้ผู้เรียนกระตือรือร้นที่จะนำสาระการเรียนรู้มาประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่างๆด้วยรูปแบบการสอน

หลากหลายและกิจกรรมกระตุ้นสมองที่เป็นกิจกรรมเชิงรุก เพื่อสร้างความทรงจำระยะยาว 4.ชั้นเพิ่มคุณค่า ให้ผู้เรียนได้สรุปผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง และฝึกปฏิบัตินอกชั้นเรียน

5. สื่อการเรียนรู้และแหล่งความรู้ ทรัพยากรที่ใช้ในการส่งมอบสาระความรู้ให้แก่ผู้เรียน ประกอบด้วยสื่อหลายรูปแบบได้แก่ (1) ชุดหน่วยการเรียนรู้ (2) วิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญ (Expert) ด้านการทำบัญชีครัวเรือน (3) เอกสารประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ (4) ห้องสมุดเคลื่อนที่ที่คัดสรรหนังสือเสริมความรู้เกี่ยวกับการจัดการการเงินส่วนบุคคล เพื่อให้ผู้เรียนได้ยืมไปอ่านนอกเวลา (5) ข้อมูลจากเว็บไซต์ที่มีระบบเชื่อมต่อกับระบบเครือข่ายภายนอก (อินเทอร์เน็ต)

6. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ มีการประเมินผล 4 รูปแบบ คือ (1) แบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจและทักษะการจัดการการเงินส่วนบุคคลก่อนเข้าร่วมโปรแกรม (Pretest) (2) แบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลหลังเข้าร่วมโปรแกรม (Posttest) และ (3) แบบประเมินผลกระบวนการเรียนรู้

7. สภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ ผู้จัดโปรแกรมต้องจัดสถานที่เพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ในรูปแบบห้องเรียนที่เอื้อให้ผู้เรียนมีความสะดวกสบายต่อการร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีแสงสว่าง และอุณหภูมิเหมาะสม มีความเงียบสงบ มีขนาดกว้างเพียงพอในการจัดห้องเรียนได้หลายรูปแบบ เพื่อรองรับกิจกรรมการเรียนรู้หลากหลาย เช่น จัดเป็นรูปตัววี หรือ จัดเป็นกลุ่มย่อย เป็นต้น พร้อมทั้งมีวัสดุอุปกรณ์และสื่อบันเทิง เช่น คอมพิวเตอร์ เครื่องฉายภาพโปรเจคเตอร์ จอฉายภาพ ไมโครโฟน เครื่องเสียง ฟลิปบอร์ด กระดานแสดงผลงาน สื่อการเรียนรู้ ที่จัดวางเอกสารหนังสืออ่านนอกเวลา และบริเวณส่งงานนอกชั้นเรียน มีระบบเชื่อมต่อเครือข่ายภายนอก เพื่อให้ผู้เรียนเข้าสืบค้นข้อมูลจากเว็บไซต์ได้ มีการสร้างบรรยากาศให้รู้สึกผ่อนคลาย เครื่องดนตรีประกอบเกม การละเล่น เช่น กลอง กีตาร์ อาหารและเครื่องดื่มที่จัดให้ผู้เข้ารับการอบรมอย่างเหมาะสม

3. ผลการทดลองใช้โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่พัฒนาขึ้น

แบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ 1) ผลการทดสอบก่อน-หลังการทดลอง 2) ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ก่อน-หลังการทดลอง 3) ผลประเมินกระบวนการเรียนรู้ 4) ผลประเมินกิจกรรมคั่นระหว่างบทเรียน

3.1 ผลการทดสอบก่อน-หลังการทดลอง

ผู้เข้าร่วมโปรแกรมมีความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การจัดการเงินสดไม่ให้ขาดมือ การเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเงิน การวางแผนการเงิน และการเพิ่มพูนความรู้และทักษะทางการเงิน และความรู้พื้นฐานในการจัดการการเงินส่วนบุคคล เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จากการพิจารณาเปรียบเทียบ คะแนนเฉลี่ยก่อนการทดลองและหลังการทดลองของกลุ่มตัวอย่าง

3.2 ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ก่อน-หลังการทดลอง

ผู้เข้าร่วมโปรแกรมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระหว่างการดำเนินโปรแกรมในทุกด้านของ ความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคล (ค่าดัชนีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่า เป็นบวกในทุกด้าน) โดยมีพัฒนาการการเรียนรู้ในด้านการวางแผนการเงินส่วนบุคคลสูงที่สุด รองลงมาเป็นด้านความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการเงินส่วนบุคคล และการเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเงิน ตามลำดับ

3.3 ผลประเมินกระบวนการเรียนรู้

การวัดผลที่ผู้เข้าร่วมโปรแกรมได้รับจากกระบวนการเรียนรู้ “จีจุด-จุดโยงใย-เข้าใจ-ใส่ คุณค่า” ในแต่ละกิจกรรมการเรียนรู้ของหน่วยการเรียนรู้ แยกออกเป็น 4 ชั้น คือ

ชั้นจีจุด ประเมิน 1 หัวข้อ คือ ระดับที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจปัญหาการจัดการ การเงิน

ชั้นจุดโยงใย ประเมิน 2 หัวข้อ คือ 1) ระดับการสร้างความเชื่อมโยงของบทเรียนกับ ประสบการณ์เกี่ยวกับปัญหาด้านการเงินตามวิถีชีวิตของผู้เรียน 2) การสร้างความสนใจให้อยาก ติดตามเนื้อหาของบทเรียนเพื่อนำมาใช้แก้ปัญหาการเงิน

ชั้นเข้าใจ ประเมิน 4 หัวข้อ คือ 1) ระดับการสร้างความท้าทายให้อยากเข้าร่วมกิจกรรม 2) ความสนุกสนานเข้าใจ 3) การสร้างความตื่นตัวกับเนื้อหา ทำให้ไม่เบื่อหน่าย 4) การส่งเสริมให้ ได้รับความรู้ด้านการจัดการการเงิน

ชั้นใส่คุณค่า ประเมิน 5 หัวข้อ คือ 1) การช่วยให้ผู้เรียนลำดับสาระการเรียนรู้ได้ 2) การ ทำให้ผู้เรียนได้ข้อสรุปจากเนื้อหาบทเรียน 3) การนำความรู้ใหม่ที่ได้จากกิจกรรมไปประยุกต์ใช้ในการ แก้ปัญหาการเงิน 4) การปรับปรุงความเข้าใจสาระของบทเรียนได้ถูกต้องชัดเจน มีความพร้อมที่จะ เรียนรู้เนื้อหาของหน่วยเรียนรู้ถัดไป 5) การใช้ผลตอบกลับจากผู้สอนเพื่อปรับปรุงการเรียนรู้เฉพาะตน ของผู้เรียน

การประเมินผลกระบวนการเรียนรู้ “จีจุด-จุดโยงใย-เข้าใจ-ใส่คุณค่า” 4 ชั้น ของกิจกรรม การเรียนรู้โปรแกรม จำนวน 23 กิจกรรม ได้ผลสรุปเป็น 2 ระดับ คือ

ผลประเมินในระดับกิจกรรมเรียนรู้ แบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม คือ

กลุ่มแรก ได้รับผลประเมินในระดับ มาก จำนวน 18 กิจกรรม กิจกรรมเรียนรู้ในกลุ่ม นี้มีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการจัดโปรแกรมครั้งต่อไปสำหรับกลุ่มผู้เรียนผู้ใหญ่วัยกลางคน

กลุ่มที่สอง ได้รับผลประเมินในระดับ ปานกลาง จำนวน 5 กิจกรรม (ได้แก่ กิจกรรม ที่ 4.2, 4.3, 6.3, 7.3, และ 7.4) กิจกรรมเรียนรู้ในกลุ่มนี้ ควรมีการปรับกิจกรรมในรายละเอียดเพื่อให้ เหมาะสมกับความพร้อม วิธีการเรียนรู้ หรือบริบทของกลุ่มผู้เรียน ก่อนนำไปใช้ในการจัดโปรแกรม ครั้งต่อไปสำหรับกลุ่มผู้เรียนผู้ใหญ่วัยกลางคน

ผลประเมินในระดับเทคนิคการสอนที่ใช้ในแต่ละกิจกรรมการเรียนรู้ แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 ได้รับผลประเมินในระดับ มากที่สุด เทคนิคการสอนที่ใช้ในกิจกรรมเรียนรู้ในกลุ่มนี้ เป็นเทคนิคเด่นที่ต้องนำไปใช้ในการจัดโปรแกรมส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลครั้งต่อไปสำหรับกลุ่มผู้เรียนผู้ใหญ่วัยกลางคน ได้แก่ กระบวนการขั้นจุดโยง E2 (การสร้างความเชื่อมโยง) โดยเทคนิคการระดมความคิดด้วยแผนภาพหม้อรั่ว ในกิจกรรมที่ 4.6

กลุ่มที่ 2 ได้รับผลประเมินในระดับ มาก เทคนิคการสอนที่ใช้ในกิจกรรมเรียนรู้ในกลุ่มนี้ มีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการจัดโปรแกรมครั้งต่อไปสำหรับกลุ่มผู้เรียนผู้ใหญ่วัยกลางคน ตัวอย่างเทคนิคที่ใช้ในแต่ละขั้นตอนตามกระบวนการ “จี้จุด-จุดโยงโย-เร้าใจ-ใส่คุณค่า” 4 ชั้น ได้แก่

ขั้นจี้จุด (จุดประเด็นความสนใจ) ได้แก่ การใช้เทคนิคการนำเสนอเนื้อหาด้วยวิธีดีทัศน์ “วงเวียนชีวิต” ในกิจกรรมที่ 1.4 การใช้เทคนิคการนำเสนอเนื้อหาโดยใช้แผนที่มโนทัศน์ (Concept Map) ในกิจกรรมที่ 1.5 การใช้เทคนิคการนำเสนอเนื้อหาด้วยพาวเวอร์พ้อยต์ ในกิจกรรมที่ 1.6 และ การใช้เทคนิคเกมจำลองสถานการณ์ ในกิจกรรมที่ 11.3

ขั้นจุดโยงโย (การสร้างความเชื่อมโยง) ได้แก่ การใช้เทคนิคการนำเสนอเนื้อหาด้วยวิธีดีทัศน์ “วงเวียนชีวิต” ในกิจกรรมที่ 1.4 การใช้เทคนิคการนำเสนอเนื้อหาโดยใช้แผนภาพ(Graphic Organizer) ในกิจกรรมที่ 1.5 การใช้เทคนิคแผนผัง KIQ ในกิจกรรมที่ 1.6 การใช้เทคนิคสัญญาณการเรียนรู้และการนำเสนอผลการเรียนรู้ด้วยวิธีที่แตกต่างหลากหลายโดยผู้เรียน ในกิจกรรมที่ 6.5 และ การใช้เทคนิคเกมจำลองสถานการณ์ ในกิจกรรมที่ 11.3

ขั้นเร้าใจ (การสร้างความท้าทาย) ได้แก่ การใช้เทคนิครหัสช่วยจำ(Mnemonic Devices) ในกิจกรรมที่ 1.4 การใช้เทคนิคชูกำปั้นถึงชูห้านิ้ว (Fist to Five) ในการให้ผู้เรียนแจ้งผลตอบกลับในกิจกรรมที่ 1.5 การใช้เทคนิคการเสวนาร่วมกับวิทยากรรับเชิญในกิจกรรมที่ 2.1 การใช้เทคนิคเกม “ใช่” หรือ “ชอบ” ในกิจกรรมที่ 4.6 การใช้เทคนิคการเล่าเรื่อง ในกิจกรรมที่ 5.1 และ การใช้เทคนิคเกมจำลองสถานการณ์ ในกิจกรรมที่ 11.3

ขั้นใส่คุณค่า (การเพิ่มคุณค่าสิ่งเรียนรู้) ได้แก่ การใช้เทคนิคชูกำปั้นถึงชูห้านิ้ว (Fist to Five) ในการทบทวนเนื้อหาจากการแจ้งผลตอบกลับของผู้เรียนในกิจกรรมที่ 1.4 และ 1.5 การใช้เทคนิคให้รางวัลจากแฟ้มสะสมผลงานผู้เรียน (Student Portfolio) ในกิจกรรมที่ 1.6 การใช้เทคนิคการสรุปผลด้วยการ์ดบอร์ด ในกิจกรรมที่ 2.1 และ กิจกรรมที่ 4.6 การใช้เทคนิคให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติด้วยตนเองในสถานการณ์จริง ในกิจกรรมที่ 4.7 การใช้เทคนิคสัญญาณการเรียนรู้และการนำเสนอผลการเรียนรู้ด้วยวิธีที่แตกต่างหลากหลายโดยผู้เรียน ในกิจกรรมที่ 6.5 การถอดบทเรียนจากเกมจำลองสถานการณ์ ในกิจกรรมที่ 11.3

กลุ่มที่ 3 ได้รับผลประเมินรายหัวข้อในระดับ ปานกลาง เทคนิคการสอนที่ใช้ในกิจกรรมเรียนรู้ในกลุ่มนี้ ควรมีการปรับในรายละเอียดเพื่อให้เหมาะสมกับความพร้อม วิธีการเรียนรู้ หรือ

บริบทของกลุ่มผู้เรียน ก่อนนำไปใช้ในการจัดโปรแกรมครั้งต่อไปสำหรับกลุ่มผู้เรียนผู้ใหญ่วัยกลางคน ตัวอย่างเทคนิคที่ใช้ในแต่ละขั้นตอนตามกระบวนการ “จี้จุด-จุดโยงใย-เข้าใจ-ใส่คุณค่า” 4 ชั้น ได้แก่

ชั้นจี้จุด (จุดประเด็นความสนใจ) ได้แก่ การใช้เทคนิคการการต่อยอดสิ่งเรียนรู้ด้วยการออกเสียง (Concept Map) ในกิจกรรมที่ 3.3 การใช้เทคนิคการบรรยายโดยผู้สอน ในกิจกรรมที่ 4.2 และ การใช้เทคนิคการนำเสนอเนื้อหาด้วยพาวเวอร์พอยต์ ในกิจกรรมที่ 7.4

ชั้นจุดโยงใย (การสร้างความเชื่อมโยง) ได้แก่ การใช้เทคนิคการสาธิตโดยผู้สอน ในกิจกรรมที่ 7.3 การใช้เทคนิคการนำเสนอเนื้อหาด้วยพาวเวอร์พอยต์ ในกิจกรรมที่ 7.4 และ การใช้เทคนิคเช็คลิสต์ในรูปแบบทริกซ์ (ตารางสองมิติ) ในกิจกรรมที่ 11.1

ชั้นเข้าใจ (การสร้างความท้าทาย) ได้แก่ การใช้เทคนิคระดมความคิดเห็น ในกิจกรรมที่ 4.2 การใช้เทคนิคการฝึกปฏิบัติในชั้นเรียน ในกิจกรรมที่ 4.3, 4.5 การใช้เทคนิคเช็คลิสต์ ในกิจกรรมที่ 6.1 และ การใช้เทคนิคการฝึกทักษะการคำนวณด้วยแบบฝึกหัดในรูปแบบ Anchoring Activity ในกิจกรรมที่ 7.3

ชั้นใส่คุณค่า (การเพิ่มคุณค่าสิ่งเรียนรู้) ได้แก่ การใช้เทคนิคการระดมความคิดเห็น ในกิจกรรมที่ 4.2 การใช้เทคนิคให้ผู้เรียนบันทึกสิ่งเรียนรู้ด้วย I-Chart ในกิจกรรมที่ 4.3, 7.2, 7.3 และ 11.2 และ การใช้เทคนิคการฝึกปฏิบัตินอกชั้นเรียน ในกิจกรรมที่ 6.3

3.4 ผลประเมินกิจกรรมคั่นระหว่างบทเรียน

กิจกรรมคั่นระหว่างบทเรียนที่เหมาะสมกับผู้ใหญ่วัยกลางคนคือกิจกรรม (ยาง)ยืดชีวิต พิชิตโรค ที่ช่วยทำให้ผ่อนคลายความเครียดจากเนื้อหาบทเรียน กระตุ้นให้รู้สึกสดชื่น กระปรี้กระเปร่า สามารถเริ่มเรียนรู้เนื้อหาบทเรียนได้ต่อเนื่อง มีความยืดหยุ่นให้ผู้เรียนสามารถร่วมกิจกรรมในระดับที่เหมาะสมกับตนเอง ในระดับมากที่สุด และกิจกรรมยืดเส้นสายคลายสมองด้วยการฝึกโยคะเบื้องต้น มีความเหมาะสมรองลงมา

4. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่งเสริม อุปสรรค ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการนำโปรแกรมที่พัฒนาไปใช้

สรุปได้เป็น 3 ส่วน คือ 1) ปัจจัยที่สนับสนุนต่อการจัดโปรแกรมการเรียนรู้ 2) ปัญหาและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการจัดโปรแกรม และ 3) ผลการนำรูปแบบโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่ได้หลังการทดลองไปใช้

4.1 ปัจจัยที่สนับสนุนต่อการจัดโปรแกรมการเรียนรู้ มีดังนี้

4.1.1 ด้านผู้เรียน ได้แก่

4.1.1.1 ความสนใจของผู้เรียน กิจกรรมเรียนรู้ที่อยู่ในความสนใจ ตรงกับปัญหาของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรม ส่งผลต่อความสำเร็จของโปรแกรม

4.1.1.2 ความพร้อมของผู้เรียน ความรู้และประสบการณ์ในหัวข้อบทเรียนของผู้เรียน ทำให้การดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการระดมความคิดเห็นประสบความสำเร็จ ผู้เรียนได้แบ่งปันประสบการณ์เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

4.1.2 ด้านผู้สอน ได้แก่

4.1.2.1 ความช่วยเหลือจากทีมผู้สอน ตามความพร้อมที่แตกต่างของผู้เรียน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนก้าวผ่านปัญหาอุปสรรคในกิจกรรมการเรียนรู้หรือสามารถทำชิ้นงานที่ได้รับมอบหมายในชั้นเรียนได้สำเร็จตามกำหนดเวลา ส่งผลให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียน

4.1.2.2 การให้ทางเลือกในการนำเสนอผลการเรียนรู้ตามความถนัดหรือความชอบของผู้เรียน ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเลือกนำเสนอผลการเรียนรู้ตามความสนใจและประสบการณ์ของตนเอง ทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียน

4.1.3 ด้านการออกแบบโปรแกรม ได้แก่

4.1 3.1 การเลือกเทคนิคการสอนที่เข้ากับเนื้อหาและต้องเข้ากับวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน จะเป็นปัจจัยสนับสนุนให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ดี

4.1 3.2 การเลือกแบบฝึกหัดที่เหมาะสมกับความพร้อมและวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อจัดให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนนอกห้องเรียนช่วยส่งเสริมให้เกิดความชำนาญและสามารถนำความรู้ไปใช้ในการจัดการการเงินส่วนบุคคลได้ตามวัตถุประสงค์ของโปรแกรม

4.1 3.3 การเลือกกิจกรรมคั่นระหว่างบทเรียนที่เหมาะสมกับวัย (ความพร้อม) และความสนใจของผู้เรียน เช่น (ยาง)ยืดเพื่อชีวิต พิซิทโรค หรือการบริหารร่างกายด้วยโยคะ เบื้องต้น เป็นกิจกรรมที่ได้รับความชื่นชอบจากผู้เรียน ผู้เรียนรู้สึกว่าการช่วยคลายความเครียด พร้อมทั้งจะเริ่มบทเรียนต่อไป

4.1 4. ด้านสื่อการเรียนรู้และแหล่งความรู้ ได้แก่ ความพร้อมของอุปกรณ์ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หนังสืออ่านนอกเวลาที่จัดให้ผู้เรียนเลือกยืมอ่านได้ตามความสนใจที่ช่วยเสริมความเข้าใจและสามารถนำเนื้อหาบทเรียนไปประยุกต์ใช้ในการจัดการการเงินของผู้เรียนได้เอง

5. ด้านสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ได้แก่ การจัดที่นั่งและสภาพแวดล้อมของห้องเรียนส่งเสริมให้สามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนร่วมชั้นเรียนได้อย่างสะดวกสบาย การจัดระบบเสียงที่ตั้งเพียงพอสำหรับผู้เรียนผู้ใหญ่วัยกลางคน เสียงกลองเพิ่มความเร้าใจในกิจกรรมการแข่งขัน เสียงกีตาร์คั่นกิจกรรมเล่าเรื่องสร้างสีสันให้กิจกรรมมีความสนุกสนาน

4.2 ปัญหาและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการจัดโปรแกรม สรุปได้ดังนี้

4.2.1 ด้านผู้เรียน ได้แก่ ความแตกต่างหลากหลายของผู้เรียนในด้านต่างๆ ดังนี้

4.2.1.1 ความพร้อมของผู้เรียน ที่ส่งผลต่อการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ ระดับความสามารถในการคำนวณ ความสามารถในการอ่าน การจับประเด็น การเขียน ความรู้เบื้องต้นหรือประสบการณ์ในหัวข้อบทเรียน ความเชื่อของผู้เรียนที่ส่งผลต่อความพร้อมในการเข้าร่วมกิจกรรม (กรณีความเชื่อว่าการดื่มน้ำเย็นจะทำให้เสียสุขภาพ)

4.2.1.2 วิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างของผู้เรียน ผู้เรียนบางคนไม่ชอบเรียนภายใต้การปรีกษาหรือที่มีเสียงดัง หากมีข้อจำกัดด้านสถานที่ จะส่งผลต่อประสิทธิผลการเรียนของผู้เรียน

4.2.2 ด้านผู้สอน ได้แก่ จำนวนทีมผู้ช่วยสอนที่ต้องจัดสรรให้เพียงพอสอดคล้องกับความต้องการการช่วยเหลือของผู้เรียนที่แตกต่างกันตามความซับซ้อนหรือความยากในแต่ละหน่วยเรียนรู้

4.2.3 ด้านการออกแบบโปรแกรม ได้แก่

4.2.3.1 การจัดสรรเวลา และการเพิ่มรายละเอียดในการอธิบายในเนื้อหาที่ซับซ้อนมีการคำนวณ

4.2.3.2 การเลือกกิจกรรมคั่นระหว่างบทเรียนที่ขัดต่อวิถีชีวิตหรือความเชื่อของผู้เรียน

4.2.4. ด้านสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ ได้แก่ ข้อจำกัดในการจัดพื้นที่เพื่อให้ตอบสนองวิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างของผู้เรียนบางกลุ่มที่ต้องการความเงียบในระหว่างการเรียนรู้ เสียงกลองที่สร้างความกดดันต่อผู้เรียนผู้ใหญ่วัยกลางคน

4.3 ผลการนำโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่ได้หลังการทดลองไปใช้

รูปแบบโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่เกิดจากการพัฒนาโปรแกรมภายใต้กรอบแนวคิดการพัฒนาเชิงสถาบันของ Boyle (1981) โดยพิจารณาปัจจัยหลัก 3 ปัจจัย คือ 1) ผลการศึกษาศาสนา ปัญหา และความต้องการการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน 2) ความแตกต่างหลากหลายของกลุ่มผู้เรียนเป้าหมาย 3) จิตวิทยาวัยกลางคน

การพัฒนาโปรแกรมจัดทำขึ้นตามขั้นตอน 5 ขั้นตอนของกรอบแนวคิดการพัฒนาเชิงสถาบัน โดยบูรณาการ รูปแบบการเรียนรู้ตามแนวคิด Gagne (1985) 9 ขั้นตอน หลักการสอนโดยการสร้างความแตกต่างขั้นสูง 13 ประการ และ กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลัก E⁴ ของ Cash (2011)

มีรายละเอียดดังนี้

ขั้นที่ 1 การกำหนดกลุ่มเป้าหมายผู้รับบริการของโปรแกรม คือผู้เรียนรู้ผู้ใหญ่วัยกลางคน

ขั้นที่ 2 การระบุขอบเขตเนื้อหาในการพัฒนาโปรแกรม โดยนำผลจากการศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการการเรียนรู้ มากำหนดเนื้อหาการเรียนรู้

ขั้นที่ 3 การสร้างแผนการสอน (Design of Instructional Plan) โดยบูรณาการรูปแบบการเรียนรู้ตามแนวคิด Gagne (1985) และ หลักการสอนโดยการสร้างความแตกต่างขั้นสูง ของ Cash (2011) ภายใต้กรอบของกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลัก E⁴ ของ Cash (2011) คือ

E1 Effective ชั้นจุดประเด็น ชี้ให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญความจำเป็นของสาระการเรียนรู้

E2 Engagement ชั้นสร้างความเชื่อมโยง ทำให้ผู้เรียนนำประสบการณ์ ปัญหาของตนเองเชื่อมโยงเข้าสู่สาระเรียนรู้ใหม่ ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจและสนใจที่จะเรียนรู้

E3 Excitement ชั้นสร้างความท้าทาย ให้ผู้เรียนกระตือรือร้นที่จะนำสาระการเรียนรู้มาประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง

E4 Enrichment ชั้นเพิ่มคุณค่า ให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัตินอกชั้นเรียน สรุปผลการเรียนรู้และรับผลตอบกลับเพื่อนำมาปรับความเข้าใจสาระของบทเรียนได้ถูกต้องชัดเจนยิ่งขึ้น

ในขณะที่รูปแบบการเรียนการสอนโดยการสร้างความแตกต่างคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียนที่หลากหลาย 3 ด้าน และการสร้างความแตกต่างของผู้สอน 4 ด้าน ดังนี้

ความของผู้เรียนใน 3 ด้าน คือ 1) ความสนใจ 2) ความพร้อม และ 3) วิธีการเรียนรู้

การสร้างความแตกต่างของผู้สอน 4 ด้าน คือ 1) การสร้างสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของกลุ่มผู้เรียนที่แตกต่างกัน 2) การมอบหมายงานที่แตกต่างแต่มีคุณค่าเท่าเทียมกันในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนเพื่อตอบสนองความแตกต่าง 3 ด้านของผู้เรียนแต่ละคน 3) การจัดให้มีการวัดประเมินผลการเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดการเรียนการสอนด้วยการประเมินผลก่อน-ระหว่าง-หลังบทเรียน 4) การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้นำเสนอผลการเรียนรู้ในรูปแบบที่แตกต่างตามความสนใจและความถนัดของผู้เรียน

โดยผู้วิจัยได้บูรณาการขึ้นเป็นขั้นตอนในการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ กระบวนการ “จุด-จุดโยงใย-เร้าใจ-ใส่คุณค่า” 4 ขั้น คือ

1) จุด จุดประเด็นเพื่อชี้ให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญ ความจำเป็นของสาระการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการเงินในชีวิตจริง เป็นการกระตุ้นให้เซลล์สมองของผู้ใหญ่เกิดการส่งสัญญาณผ่าน Synapse และสร้างหน่วยความจำใหม่ขึ้น

2) จุดโยงใย สร้างความเชื่อมโยง ทำให้ผู้เรียนนำประสบการณ์ ปัญหาของตนเองเชื่อมโยงเข้าสู่สาระเรียนรู้ใหม่ ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจและสนใจที่จะเรียนรู้ เกิดการเพิ่มพูนความสามารถทางปัญญา

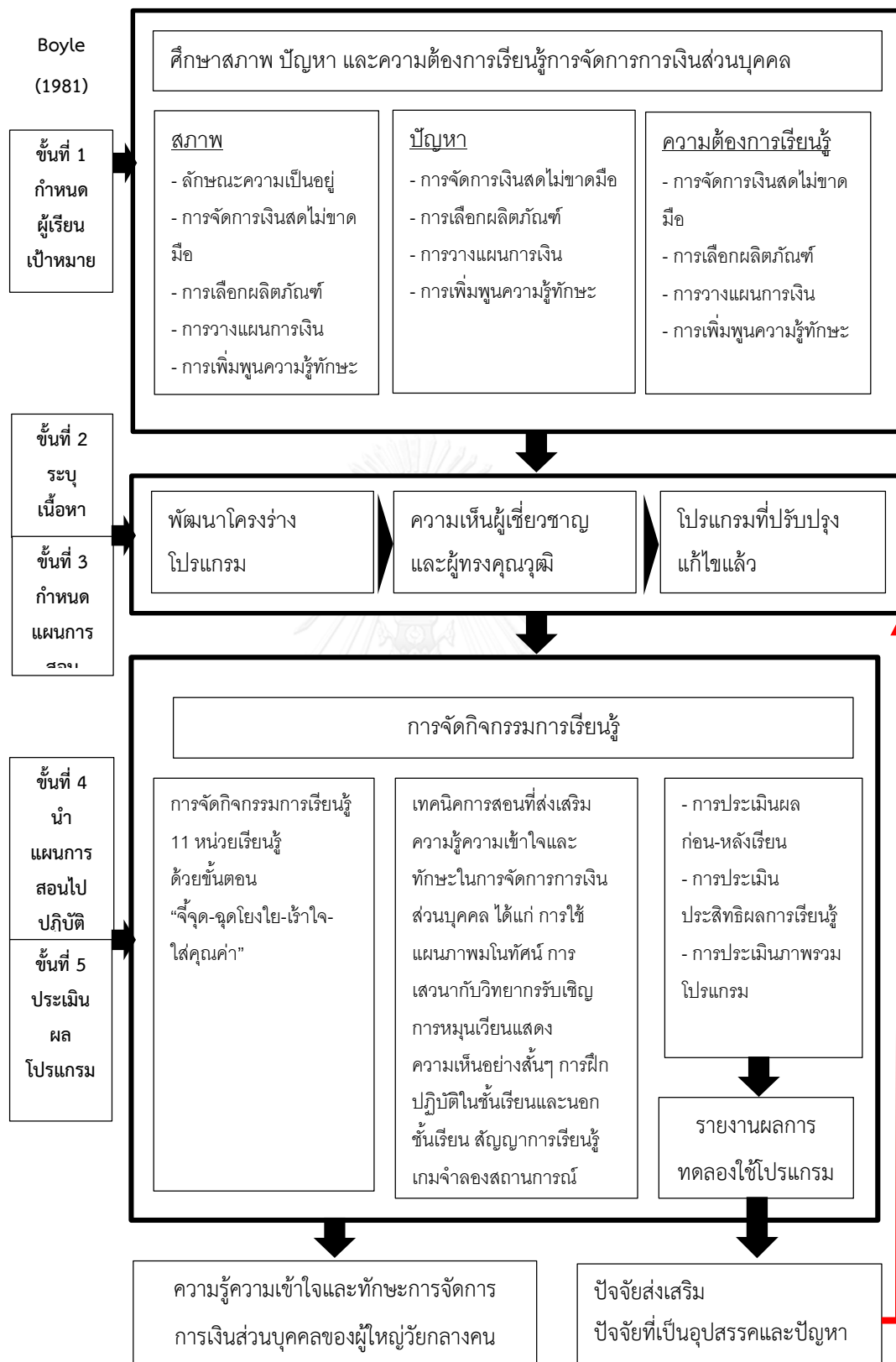
3) เร้าใจ สร้างความท้าทาย ให้ผู้เรียนกระตือรือร้นที่จะนำสาระการเรียนรู้มาประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่างๆ ด้วยรูปแบบการสอนหลากหลาย ด้วยกิจกรรมกระตุ้นสมองที่เป็นกิจกรรมเชิงรุก เพื่อให้เกิดการเพิ่มพูนความสามารถทางปัญญาและสร้างความทรงจำระยะยาว

4) ใส่คุณค่า ให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัตินอกชั้นเรียน สรุปผลการเรียนรู้และรับผลตอบกลับ เพื่อนำมาปรับความเข้าใจสาระของบทเรียนได้ถูกต้องชัดเจนยิ่งขึ้น เพื่อสร้างความทรงจำระยะยาว และหลีกเลี่ยงการสอนที่ให้ผู้เรียนเพียงนั่งฟังการบรรยายซึ่งเป็นกิจกรรมเชิงรับที่จะก่อให้เกิดความหุดหู่ระยะยาวแก่สมองผู้เรียน

ขั้นที่ 4 การจัดเตรียมแผนปฏิบัติการ การจัดลำดับกิจกรรมต่างๆ และการสื่อสารการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อดำเนินโปรแกรมอย่างมีประสิทธิภาพ

ขั้นที่ 5 การประเมินผลลัพธ์ของโปรแกรมเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์ของโปรแกรม และรวบรวมข้อเสนอแนะเพื่อการแก้ไขปรับปรุงในการจัดโปรแกรมในอนาคต

ผลการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคนแสดงดังแผนภาพที่ 5.1

แผนภาพที่ 5. 1 ผลการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคนอภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัยเรื่องการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน แบ่งการอภิปรายออกเป็น 4 ประเด็น คือ 1) ผลการศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลของผู้ใหญ่วัยกลางคน 2) ผลการพัฒนารูปแบบโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน 3) ผลการทดลองใช้โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่พัฒนาขึ้น และ 4) ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่งเสริม ปัญหาอุปสรรค ที่เกี่ยวข้องซึ่งในการนำโปรแกรมที่พัฒนาขึ้นไปใช้

1. ผลการศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลของผู้ใหญ่วัยกลางคน แยกเป็น 4 ด้าน คือ

ด้านการจัดการเงินสดไม่ให้ขาดมือ พบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้ใหญ่วัยกลางคนกว่าครึ่ง เป็นผู้มียรายได้น้อย คือต่ำกว่าเดือนละ 15,000 บาทต่อเดือน อีกทั้งมีภาระดูแลสมาชิกในครอบครัวที่ไม่มีรายได้อีกจำนวน 1-2 คน และกลุ่มตัวอย่างบางส่วนไม่มีรายได้ จึงทำให้มีกลุ่มตัวอย่างเพียงประมาณ 1 ใน 11 คน มีศักยภาพในการออมเงินได้สม่ำเสมอ ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างประมาณ 2 ใน 5 คน คิดว่าตนเองไม่มีปัญหาการใช้จ่ายเงิน ความกังวลในสถานะทางเศรษฐกิจของวัยกลางคนส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างผู้ใหญ่วัยกลางคนมีความระมัดระวังในการใช้จ่าย (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2534) จึงพยายามหลีกเลี่ยงการใช้จ่ายเกี่ยวกับอบายมุข กลุ่มตัวอย่างกว่าครึ่ง ไม่เสพสิ่งเสพติดมีนเมา และกลุ่มตัวอย่างกว่า 1 ใน 3 ไม่เล่นการพนัน แต่ปัญหาที่มักทำให้ไม่สามารถควบคุมแผนการเงินของครัวเรือนได้ อันดับแรกคือ ค่าใช้จ่ายที่เกิดจากเหตุฉุกเฉินไม่คาดคิด รองลงมาคือการทำที่ไม่สามารถควบคุมการใช้จ่ายของลูกหรือผู้อยู่ใต้การอุปการะได้

มีกลุ่มตัวอย่างเพียงประมาณ 2 ใน 5 ที่ทราบพฤติกรรมการใช้จ่ายเพราะมีการทำบัญชีครัวเรือน ปัญหาของกลุ่มตัวอย่างประมาณ 1 ใน 3 คน ขาดประสบการณ์ในการหมุนเงิน ประมาณ 2 ใน 9 คน ขาดความรู้ความเข้าใจ และ ประมาณ 1 ใน 5 คน ไม่มีข้อมูลการใช้จ่ายในอดีตจึงไม่สามารถวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาได้ แม้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ จะเห็นว่าการบันทึกบัญชีครัวเรือนเป็นเรื่องจำเป็นที่ต้องจัดทำเป็นประจำ แต่มีกลุ่มตัวอย่างถึงประมาณ 2 ใน 3 คน ยังไม่สามารถปรับให้ทำการบันทึกบัญชีครัวเรือนเป็นประจำได้กลุ่มตัวอย่างผู้ใหญ่วัยกลางคนจึงมีความต้องการเรียนรู้เนื้อหาหลักด้านความสามารถในการจัดการเงินสดไม่ให้ขาดมือในระดับมากที่สุด

ด้านการวางแผนการเงินส่วนบุคคล พบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้ใหญ่วัยกลางคนประมาณ 1 ใน 3 คนเคยทำแผนงบประมาณครัวเรือนแต่ไม่สามารถปฏิบัติตามแผนได้ ด้านการจัดทำงบกระแสเงินสด กลุ่มตัวอย่างกว่า 1 ใน 3 ไม่เคยทำ ไม่รู้จักงบกระแสเงินสด โดยที่ปัญหาของกลุ่มตัวอย่างประมาณ 1 ใน 7 คน มาจากการขาดความรู้ในการจัดทำแผนงบประมาณครัวเรือน และกลุ่มตัวอย่างเกือบ

ครึ่งหนึ่ง ไม่มีความรู้ในการจัดทำงบกระแสเงินสด ด้านแบบแผนการใช้จ่ายเงินของกลุ่มตัวอย่าง มีเพียงประมาณ 1 ใน 5 คน ที่ให้ความสำคัญต่อการออม กลุ่มตัวอย่างกว่าครึ่ง จึงมีภาระดอกเบี้ยจ่ายจากหนี้เงินกู้และสินเชื่อระยะยาว และยังพบว่ากลุ่มตัวอย่างประมาณ 3 ใน 5 ไม่เคยกำหนดเป้าหมายชีวิตหลังวัยเกษียณ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประมาณ 9 ใน 10 คน ไม่มีความรู้เพียงพอที่จะสำรวจสุขภาพการเงินของตนเอง ปัญหาด้านการกำหนดเป้าหมายการเงินของกลุ่มตัวอย่างคือ ประมาณ 1 ใน 3 คน ไม่เคยถูกคิดว่าควรต้องกำหนดเป้าหมายชีวิตหลังวัยเกษียณ และประมาณ 1 ใน 5 คน สนใจแต่ยังไม่ได้เริ่มกำหนดเป้าหมายชีวิต กลุ่มตัวอย่างถึงประมาณ 3 ใน 5 คน ไม่รู้จักและไม่เห็นความสำคัญของการสำรวจสุขภาพการเงิน ด้านการจัดทำแผนการเงิน กลุ่มตัวอย่างเกือบครึ่ง ไม่มีความรู้ในการจัดทำแผนการเงิน หรือไม่เห็นความสำคัญเป็นเรื่องของอนาคตที่ยังไม่ต้องกังวล กลุ่มตัวอย่างเกินครึ่ง ไม่สามารถกำหนดเป้าหมายที่เหมาะสมของแผนการเงิน ไม่มีความรู้ในการวางแผนการเงิน หรือ ไม่สามารถเลือกข้อเสนอทางการเงินที่เหมาะสม และกลุ่มตัวอย่างประมาณ 1 ใน 6 คน ไม่มีแหล่งข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในการวางแผนการเงิน สอดคล้องกับการศึกษาข้อมูลโครงการวิจัย เศรษฐกิจ สังคม และประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทย ที่พบว่าผู้สูงอายุไทยกว่าครึ่ง ไม่มีการเตรียมตัวเพื่อเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ (นภาพร ชัยวรรณ และคณะ, 2532)

แม้กลุ่มตัวอย่างจะขาดความรู้ความเข้าใจในการวางแผนการเงิน แต่การไม่ตระหนักถึงปัญหาในด้านนี้เท่ากับความรู้ความเข้าใจในการจัดการเงินสดไม่ให้ขาดมือ จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างผู้ใหญ่วัยกลางคนมีความต้องการเรียนรู้เนื้อหาหลัก ด้านความสามารถในการวางแผนการเงินรองลงมา อยู่เพียงในระดับมาก

ด้านความสามารถในการเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเงิน

ด้านสินเชื่อ พบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้ใหญ่วัยกลางคนประมาณ 4 ใน 5 คน ไม่พึ่งพาการกู้เงินนอกระบบ ประมาณ 1 ใน 3 คน ใช้การกู้ยืมเงินจากญาติหรือคนรู้จักโดยไม่เสียดอกเบี้ย วัตถุประสงค์ในการใช้สินเชื่อของกลุ่มตัวอย่าง ประมาณ 1 ใน 3 คน ใช้เพื่อผ่อนชำระที่อยู่อาศัย ประมาณ 1 ใน 5 คน ใช้ผ่อนซื้อเครื่องเรือนเครื่องใช้ในบ้าน และ อีก 1 ใน 5 คน ใช้เพื่อผ่อนชำระยานพาหนะ กลุ่มตัวอย่างมีปัญหาการใช้สินเชื่อไม่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ เช่น ประมาณ 1 ใน 5 คน ใช้สินเชื่อเพื่อเป็นค่าใช้จ่าย ประมาณ 1 ใน 7 คน นำมาชำระหนี้ก้อนอื่น แต่กลุ่มตัวอย่างเกือบครึ่ง ไม่เคยใช้สินเชื่อในระบบ และ ประมาณ 2 ใน 3 ระบุว่าไม่เคยมีปัญหาในการใช้สินเชื่อ กลุ่มตัวอย่างเกือบทั้งหมดเล่นแชร์เพื่อวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน เกือบครึ่งหนึ่ง เห็นว่าการเล่นแชร์เป็นการออมเงิน แต่เกินครึ่งใช้การเล่นแชร์เป็นสินเชื่อ

ด้านการออม กลุ่มตัวอย่าง 2 ใน 5 คน ระบุว่าออมเงินด้วยการเล่นแชร์ ที่น่าสนใจมีกลุ่มตัวอย่างประมาณ 1 ใน 6 คน ระบุว่าการซื้อขายหรือลอตเตอรี่ถือเป็นการออม ส่วนรูปแบบการออมการลงทุน เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายหลังวัยกลางคน กลุ่มตัวอย่างเกินครึ่ง ใช้การฝากเงินกับธนาคาร-สถาบัน

การเงิน กลุ่มตัวอย่างประมาณ 2 ใน 7 คน ทำประกันชีวิต แต่ประมาณ 1 ใน 4 คน ไม่มีการออม หรือการลงทุนใดๆ ปัญหาด้านการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ในการออมเงินของกลุ่มตัวอย่างคือ ไม่อยากใส่ใจการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ออมเงิน เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างประมาณ 2 ใน 7 คน มีเงินเหลือเป็นจำนวนเพียงเล็กน้อย และประมาณ 1 ใน 4 เห็นว่าการออมที่ได้ดอกเบี้ยสูงกว่า มักมีระยะเวลายาวนาน อาจมีปัญหาหากมีความจำเป็นใช้เงิน การเลือกใช้ผลิตภัณฑ์การเงินผิดวัตถุประสงค์ เช่น ใช้เงินฝากคุ้มครองชีวิตเพื่อการออม แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างขาดความรู้ความเข้าใจข้อดีข้อด้อยของผลิตภัณฑ์การเงินแต่ละชนิด

ด้านการลดความเสี่ยง ความเสี่ยงจากอุบัติเหตุ ภัยพิบัติ หรือความเดือดร้อนที่ไม่คาดคิดของกลุ่มตัวอย่างประมาณ 3 ใน 10 คน เกิดจากการที่หัวหน้าครอบครัวหรือสมาชิกป่วยด้วยโรคร้าย ประมาณ 1 ใน 4 คน มีสาเหตุมาจากอุบัติเหตุรถยนต์ ในขณะที่ปัญหาในการเลือกผลิตภัณฑ์ลดความเสี่ยง กลุ่มตัวอย่างประมาณ 1 ใน 4 คน เห็นว่าควรทำการประกัน แต่ไม่มีความรู้ ปัญหาที่เคยประสบภายหลังจากเกิดอุบัติเหตุ ภัยพิบัติ หรือเหตุฉุกเฉิน ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างประมาณ 2 ใน 9 คน ระบุว่าทำให้ครอบครัวขาดรายได้ ประมาณ 1 ใน 5 คน ไม่มีเงินเพียงพอสำหรับค่าซ่อมแซม ค่าชดเชยค่าเสียหาย หรือค่ารักษาพยาบาล แต่กลุ่มตัวอย่างประมาณ 2 ใน 5 คน ไม่มีปัญหา กลุ่มตัวอย่างรับมือต่อความเสี่ยงโดยประมาณ 3 ใน 5 คน เลือกซื้อกรมธรรม์ประกันภัย ประกันสุขภาพ 132 คน ประมาณ 1 ใน 3 คน เปิดบัญชีเงินฝากคุ้มครองชีวิต

ด้านความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ทางการเงิน ผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่กลุ่มตัวอย่างรู้จักมากที่สุด 4 อันดับแรก คือ สลากออมสิน บัตรเครดิต บัญชีเงินฝากธนาคาร บัตรเงินด่วน และเงินฝากคุ้มครองชีวิต มีกลุ่มตัวอย่างเพียงประมาณ 2 ใน 7 คน ที่พิจารณาเลือกผลิตภัณฑ์จากสิทธิประโยชน์ที่ได้รับมากกว่ารายอื่น กลุ่มตัวอย่างประมาณ 9 ใน 10 คน ระบุว่าขาดความรู้ความสามารถและข้อมูลในการเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเงิน แม้กลุ่มตัวอย่างผู้ใหญ่วัยกลางคนเกือบทั้งหมดจะระบุว่าขาดความรู้ความสามารถและข้อมูลในการเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเงิน แต่กลุ่มตัวอย่างเกินครึ่งไม่มีความสนใจที่จะเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ทางการเงิน ผลการศึกษาความต้องการ จึงพบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้ใหญ่วัยกลางคนมีความต้องการเรียนรู้เนื้อหาหลัก ด้านความสามารถในการเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเงิน อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับ ทฤษฎีการเรียนรู้ผู้ใหญ่ที่ว่า ผู้ใหญ่จะต้องการเรียนรู้เฉพาะในสิ่งที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ในปัจจุบันเท่านั้น (Knowles et al., 2005)

ด้านการเพิ่มพูนความรู้และทักษะทางการเงินส่วนบุคคล พบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้ใหญ่วัยกลางคนเกือบทั้งหมดหาข้อมูลด้วยวิธีการสอบถามจากเจ้าหน้าที่ของธนาคาร-สถาบันการเงิน และพูดคุยสอบถามคนรู้จัก กลุ่มตัวอย่างเพียงประมาณ 1 ใน 4 คน สามารถจัดทำบัญชีครัวเรือนได้ 1 ใน 5 คน สามารถสร้างแผนการออมเพื่อเป้าหมายเฉพาะ และ 2 ใน 15 คน สามารถทำงบประมาณครัวเรือนได้ ปัญหาด้านการเพิ่มพูนความรู้และทักษะทางการเงินส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างเกือบครึ่ง

เห็นว่าเป็นเรื่องไกลตัว ไม่ได้มีเงินมากพอต้องจัดการ หรือเป็นเรื่องยุ่งยาก กลุ่มตัวอย่างประมาณ 7 ใน 10 คน ขาดความรู้และทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคล

ในส่วนความต้องการเรียนรู้เนื้อหาหลักด้านการเพิ่มพูนความรู้และทักษะทางการเงินส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างผู้ใหญ่วัยกลางคนส่วนใหญ่ระบุว่าขาดความรู้และทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลจึงมีความต้องการเรียนรู้เนื้อหาหลัก ด้านการเพิ่มพูนความรู้และทักษะทางการเงินส่วนบุคคลในระดับมาก ถือได้ว่าเป็นการเตรียมตัวเพื่อเข้าสู่วัยผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพ ที่ต้องมีความสามารถและความถนัดในเรื่องสำคัญ จึงต้องมีการเตรียมทักษะการก่อนวัยเกษียณอายุ (บรรลุ ศิริพานิช, 2550)

จากผลการศึกษาที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงจัดสัดส่วนเนื้อหาตามระดับความต้องการ โดยจัดเนื้อหา ด้านความสามารถในการจัดการเงินสดไม่ให้ขาดมือ จำนวน 28 ชั่วโมง เนื้อหาด้านความสามารถในการวางแผนการเงิน จำนวน 13 ชั่วโมง และเนื้อหาด้านความสามารถในการเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเงิน จำนวน 9 ชั่วโมง

และผลการศึกษาความต้องการกิจกรรมเรียนรู้เพื่อเสริมความรู้และทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลแต่ละด้าน มีความสอดคล้องกับปัญหาของกลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการกิจกรรมเรียนรู้ในระดับน้อย ต่อกิจกรรมเรียนรู้ที่ไม่ใช่ปัญหาหรืออยู่ในความสนใจ ได้แก่ หัวข้อ 3.4 กิจกรรมแลกเปลี่ยนนกออม 3.5 กิจกรรมบัตรเติมความสุข 3.6 กลยุทธ์การปลดหนี้ 3.7 คลินิกบำบัดหนี้บัตรเครดิต 3.8 ห้องปฏิบัติการ การเจรจาประนอมหนี้ 4.2 วิธีเพิ่มพูนรายได้ 5.3 การรักษาอาการเสพติดการช้อปปิ้ง 7.3 หนี้กับการคุ้มครองผู้บริโภค 7.4 เทคนิคการแปลงหนี้ในระบบเข้าสู่หนี้ในระบบ 9.3 ผลิตภัณฑ์ประกันอุบัติเหตุ และ 10.3 การวิเคราะห์ทางเลือกในการวางแผนการประกันวินาศภัยอุบัติเหตุที่เหมาะสมกับสถานการณ์ ซึ่งผู้วิจัยได้ตัดกิจกรรมดังกล่าวออกไปจากการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ของโปรแกรมฯ

ส่วนความต้องการรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในหลักการ ทฤษฎี กลุ่มตัวอย่างต้องการรูปแบบการแบ่งกลุ่มย่อย มากที่สุด สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ผู้ใหญ่ ที่ระบุว่า ผู้เรียนผู้ใหญ่เป็นผู้มีประสบการณ์ที่เป็นแหล่งทรัพยากรอันทรงคุณค่า การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนผู้ใหญ่ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้จากประสบการณ์ของเพื่อนร่วมเรียนรู้ จึงเป็นวิธีที่ช่วยให้ผู้ใหญ่เกิดการเรียนรู้ได้ดี (Knowles, 1980)

ส่วนรูปแบบการจัดการเรียนการสอนอื่นๆ มีความต้องการกระจายไม่แตกต่างกันมาก ตามหลักความแตกต่างหลากหลายของผู้เรียนในด้านวิธีการเรียนรู้ (Tomlinson, 2001) ผู้วิจัยจึงออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ในหลักการ ทฤษฎี โดยเน้นการจัดการเรียนการสอนแบบแบ่งกลุ่มย่อยมากที่สุด และรูปแบบการจัดการเรียนการสอนอื่นๆ ระคนกัน

ด้านรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมทักษะในการวิเคราะห์ การตัดสินใจ การปฏิบัติการ กลุ่มตัวอย่างผู้ใหญ่วัยกลางคนต้องการเรียนรู้ในรูปแบบการระดมความคิดเห็น มากที่สุด อีกเช่นกัน

การเรียนรู้ด้วยการฝึกปฏิบัติการในห้องเรียนได้รับความต้องการรองลงมา การอภิปรายกลุ่ม และการแบ่งกลุ่มแข่งขัน มีความต้องการในระดับใกล้เคียง

2. ผลการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน

การพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน ตามกรอบแนวคิดการพัฒนาโปรแกรมเชิงสถาบันของ Boyle (1981) โดยการบูรณาการทฤษฎีการเรียนรู้ผู้ใหญ่รูปแบบการเรียนรู้การสอนโดยการสร้างความแตกต่าง ที่ผ่านการชี้แนะจากผู้ทรงคุณวุฒิและปรับแก้แล้ว ทำให้ได้รูปแบบโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน ที่เหมาะสมกับสภาวะการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ โดยโปรแกรมมีองค์ประกอบสำคัญที่จะนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของโปรแกรม จากผลการสำรวจดัชนีชีวิตมุมมองต่อชีวิตของประชาชนในภูมิภาคเอเชีย (หนังสือพิมพ์สยามธุรกิจ, 2550) ตรงกับผลการศึกษาสภาพ ปัญหาความต้องการว่าคนไทยยังขาดความรู้ทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลและไม่มีความตื่นตัวต่อปัญหาการจัดการการเงินส่วนบุคคล การจัดโปรแกรมให้ความรู้เพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคนในการวิจัยครั้งนี้ จึงได้รับความสนใจจากผู้เข้าร่วมโปรแกรม จากการสัมภาษณ์ผู้เข้าร่วมโปรแกรมหลายคน ระบุตรงกันว่า เป็นโปรแกรมที่มีประโยชน์สามารถนำมาใช้แก้ปัญหาได้จริงในชีวิตประจำวันทันที

2. กลุ่มผู้เรียนเป้าหมาย กลุ่มผู้ใหญ่วัยกลางคนของสังคมไทย เป็นกลุ่มที่ควรจัดลำดับความสำคัญให้ได้รับการอบรมความรู้ในการจัดการการเงินส่วนบุคคลเป็นอันดับแรก เมื่อพิจารณาจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรไทย เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2551) และผลการวิจัยเรื่องนโยบายและมาตรการในการเตรียมความพร้อมเมื่อเข้าสู่วัยผู้สูงอายุของผู้ใหญ่วัยแรงงานของ (อาชัญญา รัตนอุบล และคณะ, 2552)

3. เนื้อหาสาระ ผู้จัดโปรแกรมศึกษาความต้องการการเรียนรู้ของกลุ่มผู้เรียนเป้าหมายอย่างชัดเจน เพื่อให้โปรแกรมมีความน่าสนใจต่อผู้เรียนผู้ใหญ่ เพราะผู้ใหญ่มีแนวโน้มมุ่งเป้าหมายการเรียนรู้เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ได้ทันทีมากกว่าการเรียนรู้เพื่ออนาคต (Knowles, 1980) จึงทำให้โปรแกรมได้รับความสนใจจากผู้เรียนอย่างมาก ผู้เรียนบางคนได้นำบทเรียนไปทดลองตัดสินใจนอกห้องเรียน และได้มีการโทรศัพท์มาขอคำแนะนำจากผู้สอน

4. กิจกรรมการเรียนรู้ ที่ออกแบบขั้นตอนการเรียนรู้ ตามกระบวนการ “จับจุด-จุดโยงใย-เข้าใจ-ใส่คุณค่า” มีความสอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนผู้ใหญ่ โดยที่ขั้นตอน จับจุด จุดประเด็นให้ผู้เรียนผู้ใหญ่เกิดการคิดย้อนถึงเหตุและผลที่ทำให้เกิดปัญหาการเงินของตนเอง หรือฉงนคิดว่าแท้จริงแล้วตนเองมีปัญหา สอดคล้องกับหลักการเรียนรู้ผู้ใหญ่ของ Knowles (1980) ที่ว่า

ผู้ใหญ่จะเกิดความสนใจเรียนรู้เฉพาะเรื่องที่ตนสนใจเท่านั้น เมื่อการดำเนินกิจกรรมพาเข้าสู่ขั้นตอน ดุจดโยงโย ผู้เรียนผู้ใหญ่จะเริ่มนำเอาประสบการณ์ หรือปัญหาของตนเอง เข้ามาโยงกับเนื้อหาบทเรียน ที่มีการบอกถึงแนวคิด หลักการ กลวิธีต่างๆ ที่สามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหาการเงินของผู้เรียนได้ ทำให้เกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์ตามหลักของ Gagne (1985) จากนั้นถึงขั้นตอน ไร่ใจ กิจกรรมจะ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทดลองฝึกตัดสินใจ ฝึกปฏิบัติว่า หลักการที่ได้เรียนรู้ในขั้นตอน ดุจดโยงโย จะ นำมาประยุกต์ใช้ได้อย่างไร สอดคล้องกับหลักการเรียนรู้ผู้ใหญ่ของว่า การเรียนรู้ผู้ใหญ่จะเกิดได้ดี และมีความคงทน หากการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้สร้างให้เกิดความซับซ้อนเพื่อให้ผู้เรียนค้นหา คำตอบด้วยตนเอง (สุวัฒน์ วัฒนวงศ์, 2544) เมื่อผู้เรียนผู้ใหญ่สามารถนำความรู้มาทดลองปฏิบัติจน เกิดความเข้าใจและทักษะ ในขั้นตอน ไร่ใจ แล้ว กระบวนการจัดกิจกรรมจะนำผู้เรียนมาสู่ขั้นตอน สุดท้ายของกระบวนการ คือ ขั้น ใส่คุณค่า เพื่อให้ผู้เรียนเก็บความรู้ไว้ได้คงทน ด้วยการใช้เทคนิค ต่างๆ เช่น การฝึกปฏิบัตินอกห้องเรียนให้เกิดเป็นนิสัย การบันทึกสิ่งเรียนรู้ด้วยความเข้าใจของผู้เรียน เองลงใน I-Chart สอดคล้องกับแนวคิดการสอนของ Gagne (1985)

นอกจากนี้กิจกรรมการเรียนรู้ของโปรแกรมได้ออกแบบให้รองรับ ความแตกต่าง หลากหลายของกลุ่มผู้เรียนผู้ใหญ่วัยกลางคน ตามหลักการสอนโดยการสร้างความแตกต่างของ Tomlinson (2001) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ยังต้องคำนึงถึงความเหมาะสมและบริบทของผู้เรียน ผู้ใหญ่ (วรรัตน์ อภินันท์กุล, 2551)

5. แหล่งความรู้และสื่อการเรียนรู้ นอกจากจะเป็นการตอบสนองความแตกต่างด้าน ผู้เรียนด้านความสนใจและวิธีการเรียนรู้แล้ว ยังเข้ากับหลักการเรียนรู้ผู้ใหญ่ที่กล่าวว่า ผู้เรียนผู้ใหญ่มี ความพร้อมในการเรียนรู้โดยการนำตนเอง (Knowles, 1980)

6. สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ต้องตอบสนองความแตกต่างผู้เรียนด้านความสนใจและวิธี การเรียนรู้ ที่เป็นไปตามหลักการตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียนด้านความสนใจและวิธีการเรียนรู้ (C. A. Tomlinson, 2005) สอดคล้องกับหลักสร้างบรรยากาศความสนุกสนาน ความเป็นกันเอง เพื่อ ก่อให้เกิดบรรยากาศในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Knowles, 1980)

7. การวัดและประเมินผล Formative assessment ในรูปแบบต่างๆ ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพการเรียนรู้ ตามรูปแบบการเรียนการสอนโดยการสร้างความแตกต่าง (C. A. Tomlinson, 2003)

3. ผลการทดลองใช้โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่พัฒนาขึ้น

การพิจารณาผลการทดลองใช้โปรแกรมจากผลการทดสอบของผู้เข้าร่วมโปรแกรม พบว่า ผู้เข้าร่วมโปรแกรมมีความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การจัดการเงินสดไม่ให้ขาดมือ การเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเงิน การวางแผนการเงิน และการเพิ่มพูน ความรู้และทักษะทางการเงิน และความรู้พื้นฐานในการจัดการการเงินส่วนบุคคล เพิ่มขึ้นอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จากการพิจารณาเปรียบเทียบ คะแนนเฉลี่ยก่อนการทดลองและหลัง การทดลองของกลุ่มตัวอย่าง และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เข้าร่วมโปรแกรมในระหว่าง การดำเนินโปรแกรมในทุกด้านของความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคล ที่มีค่า ดัชนีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นบวกในทุกด้าน ที่แสดงให้เห็นว่าโปรแกรมสามารถส่งเสริมให้ ผู้เข้าร่วมโปรแกรมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในทุกด้านของความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการ จัดการการเงินส่วนบุคคลนั้น มีประเด็นที่จะยกมาอภิปรายดังนี้

3.1 การออกแบบโปรแกรมต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนรู้ของผู้เข้าร่วมโปรแกรม

เมื่อพิจารณาพัฒนาการของผลทดสอบของผู้เข้าร่วมโปรแกรม จะพบว่าผลทดสอบก่อน และหลังการเข้าร่วมโปรแกรม แสดงให้เห็นว่า ดัชนีประสิทธิผลการเรียนรู้ของผลต่างของผลทดสอบ หลังและผลทดสอบก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมด้านการวางแผนการเงินส่วนบุคคลมีค่าสูงที่สุด จากการ วิเคราะห์ปัจจัยที่แตกต่างกันของการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละด้านที่เห็นได้ชัดเจนคือ กิจกรรมการเรียนรู้ในด้านการวางแผนการเงินส่วนบุคคล มีการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ฝึกภาคปฏิบัติ เพื่อดึงองค์ความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้ในหน่วยเรียนรู้อ่อนหน้ามาใช้ อีกทั้งมีการจัดกิจกรรมเกมจำลอง สถานการณ์ให้ผู้เรียนได้บูรณาการประสบการณ์เรียนรู้โดยนำสาระและทักษะที่ได้จากบทเรียนก่อน หน้ามาใช้ทดลองวางแผนการเงินในสถานการณ์ที่จำลองจากชีวิตจริง ซึ่งเป็นปัจจัยสนับสนุนและ ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ให้เกิดการย้ายข้อมูลองค์ความรู้มาไว้ในส่วนความจำระยะยาว ตาม หลักการดำเนินการสอนขั้นที่ 9 (การส่งเสริมความคงทนและการถ่ายโอนการเรียนรู้) ของรูปแบบการ สอนตามแนวคิด Gagne (1985)

3.2 การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการ “จึจู้จู้-ดูดโยงโย-เร้าใจ-ใส่คุณค่า” 4 ขั้น ต่อผลการเรียนรู้ของผู้เรียนผู้ใหญ่วัยกลางคน

การวัดผลที่ผู้เข้าร่วมโปรแกรมได้รับจากกระบวนการเรียนรู้ “จึจู้จู้-ดูดโยงโย-เร้าใจ-ใส่คุณค่า” 4 ขั้น ใน 23 กิจกรรมการเรียนรู้ของโปรแกรม มีกิจกรรมที่มีประเด็นอภิปรายดังนี้

ขั้นจึจู้จู้ ประเมิน 1 หัวข้อ คือ ระดับที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจปัญหาการจัดการ การเงิน

ขั้นดูดโยงโย ประเมิน 2 หัวข้อ คือ 1) ระดับการสร้างความเชื่อมโยงของบทเรียนกับ ประสบการณ์เกี่ยวกับปัญหาด้านการเงินตามวิถีชีวิตของผู้เรียน 2) การสร้างความสนใจให้อยาก ติดตามเนื้อหาของบทเรียนเพื่อนำมาใช้แก้ปัญหาการเงิน

ขั้นเร้าใจ ประเมิน 4 หัวข้อ คือ 1) ระดับการสร้างความท้าทายให้อยากเข้าร่วม กิจกรรม 2) ความสนุกสนานเร้าใจ 3) การสร้างความตื่นตัวกับเนื้อหา ทำให้ไม่เบื่อหน่าย 4) การ ส่งเสริมให้ได้รับความรู้ด้านการจัดการการเงิน

ขั้นใส่คุณค่า ประเมิน 5 หัวข้อ คือ 1) การช่วยให้ผู้เรียนลำดับสาระการเรียนรู้ได้ 2) การทำให้ผู้เรียนได้ข้อสรุปจากเนื้อหาบทเรียน 3) การนำความรู้ใหม่ที่ได้จากกิจกรรมไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาการเงิน 4) การปรับปรุงความเข้าใจสาระของบทเรียนได้ถูกต้องชัดเจน มีความพร้อมที่จะเรียนรู้เนื้อหาของหน่วยเรียนรู้ถัดไป 5) การใช้ผลตอบกลับจากผู้สอนเพื่อปรับปรุงการเรียนรู้เฉพาะตนของผู้เรียน

การประเมินผลกระบวนการเรียนรู้ “จี้จุด-จุดโยงใย-เร้าใจใส่คุณค่า” 4 ขั้น ของกิจกรรมการเรียนรู้ในโปรแกรม จำนวน 23 กิจกรรม ได้ผลเป็น 2 ระดับ คือ

ระดับที่ 1 ผลประเมินในระดับกิจกรรมเรียนรู้ ในกลุ่มที่ได้รับผลประเมินในระดับ ปานกลาง จำนวน 5 กิจกรรม ควรมีการปรับกิจกรรมในรายละเอียดเพื่อให้เหมาะสมกับความพร้อม วิธีการเรียนรู้ หรือบริบทของกลุ่มผู้เรียน ก่อนนำไปใช้ในการจัดโปรแกรมครั้งต่อไปสำหรับกลุ่มผู้เรียน ผู้ใหญ่วัยกลางคนสามารถอภิปรายผลในรายกิจกรรมได้ดังนี้

กิจกรรมที่ 4.2 กิจกรรมทำความเข้าใจปัจจัยและเข้าใจประโยชน์ของงบประมาณครัวเรือน ผู้วิจัยเลือกเทคนิคอื่นเข้าเสริมนอกจากการบรรยายเนื้อหา เพื่อลดปัญหาความเบื่อหน่าย เช่น เทคนิคบทบาทสมมติ การใช้ภาพการ์ตูนประกอบคำบรรยาย เป็นต้น แต่อาจต้องเลือกหัวข้อที่ตรงกับบริบทของผู้เรียนมากขึ้น

กิจกรรมที่ 4.3 กิจกรรมการวิเคราะห์รายรับ-รายจ่าย กิจกรรมที่ 6.3 งานนอกชั้นเรียน – การฝึกจัดทำงบกระแสเงินสดรายเดือน และราย 6 เดือน และกิจกรรมที่ 7.3 การคำนวณเปรียบเทียบอัตราดอกเบี้ยที่ต้องจ่ายหรือผลตอบแทนที่จะได้รับในแต่ละทางเลือก เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับการคำนวณ ซึ่งผู้เข้าร่วมโปรแกรมส่วนใหญ่ มีความพร้อมในด้านความสามารถในการคำนวณน้อยมาก มีเพียง 1 คน ที่มีความรู้สูตรการคำนวณดอกเบี้ย และกิจกรรมที่ 7.4 การเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเงิน ที่การออกแบบกิจกรรมนำเนื้อหาของผลิตภัณฑ์ทางการเงิน 4 ประเภท คือ สินเชื่อ เงินออม เงินลงทุน และการประกันความเสี่ยง มาร้อยเรียงด้วยกระบวนการ “จี้จุด-จุดโยงใย-เร้าใจใส่คุณค่า” 4 ขั้น เพื่อจัดการเรียนการสอนใน 1 วัน เมื่อนำมาใช้กับกลุ่มผู้เรียนที่ขาดความพร้อมในด้านความรู้เบื้องต้นของผลิตภัณฑ์ทางการเงิน โดยจำกัดเวลาในการเรียนรู้ อาจทำให้ประสิทธิภาพการเรียนลดลง ซึ่งขัดกับหนึ่งในหลัก 10 ประการในการเรียนรู้ผู้ใหญ่ที่ต้องการเวลาอย่างเพียงพอ ในการเรียนรู้ข้อมูลใหม่ๆ การฝึกทักษะใหม่ๆ (สุวัฒน์ วัฒนวงศ์, 2544)

ระดับที่ 2 ผลประเมินในระดับเทคนิคการสอนที่ใช้ในแต่ละกิจกรรมการเรียนรู้ แบ่งอภิปราย เป็น 3 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 ได้รับผลประเมินในระดับ มากที่สุด เทคนิคการสอนที่ใช้ในกิจกรรมเรียนรู้ในกลุ่มนี้เป็นเทคนิคเด่นที่ต้องนำไปใช้ในการจัดโปรแกรมส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการ

การเงินส่วนบุคคลครั้งต่อไปสำหรับกลุ่มผู้เรียนผู้ใหญ่วัยกลางคน ได้แก่ กระบวนการขั้นจุดโยงโยย (การสร้างความเชื่อมโยง) โดยเทคนิคการระดมความคิดด้วยแผนภาพหม้อรีว ในกิจกรรมที่ 4.6

การออกแบบกิจกรรมนี้สามารถเชื่อมโยงปัญหาและประสบการณ์ของผู้เรียนเข้ากับสื่อที่ใช้ในการเรียนการสอน ผู้ใหญ่สามารถเทียบเคียงได้ว่ารายได้ที่รับเข้ามา เหมือนน้ำที่รินเข้ามาในหม้อ ส่วนรายจ่ายต่างๆเปรียบเสมือน น้ำที่ไหลออกจากกรูว์ของหม้อ ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจอยากติดตามเนื้อหาของบทเรียนเพื่อนำมาใช้แก้ปัญหาการเงิน ตามหลักจิตวิทยาการเรียนรู้ผู้ใหญ่ในการเรียนรู้ข้อเท็จจริงใหม่ๆ ที่ประกอบด้วย การวิเคราะห์ข้อมูลหลายระดับ จากการฟัง การเห็นภาพประกอบ ความหมาย นำไปเชื่อมโยงกับความรู้เดิม (สมบูรณ์ ศาลยาชีวิน, 2526) และการดำเนินการสอนในขั้นที่ 3 ของรูปแบบการสอนตามแนวคิด Gagne (1985)

กลุ่มที่ 2 ได้รับผลประเมินในระดับ มาก เทคนิคการสอนที่ใช้ในกิจกรรมเรียนรู้ในกลุ่มนี้มีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการจัดโปรแกรมครั้งต่อไปสำหรับกลุ่มผู้เรียนผู้ใหญ่วัยกลางคน ตัวอย่างเทคนิคที่ใช้ในแต่ละขั้นตอนตามกระบวนการ “จี้จุด-จุดโยงโยย-เร้าใจ-ใส่คุณค่า” 4 ขั้น ได้แก่

ขั้นจี้จุด (จุดประเด็นความสนใจ) ได้แก่ การใช้เทคนิคการนำเสนอเนื้อหาด้วยวีดิทัศน์ “วงเวียนชีวิต” ในกิจกรรมที่ 1.4 การใช้เทคนิคการนำเสนอเนื้อหาโดยใช้แผนที่โน้ตทัศน์ (Concept Map) ในกิจกรรมที่ 1.5 การใช้การใช้เทคนิคการนำเสนอเนื้อหาโดยใช้แผนที่โน้ตทัศน์ในกิจกรรมที่ 1.6 และการใช้เทคนิคเกมจำลองสถานการณ์ ในกิจกรรมที่ 11.3

การเลือกใช้วีดิทัศน์ “วงเวียนชีวิต” เป็นสื่อการเรียนที่สามารถชี้ให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญ ความจำเป็นของการจัดการการเงินในชีวิตจริง เป็นประสบการณ์เรียนรู้ที่กระทบใจผู้เรียนทุกคนในห้องเรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดความตื่นตัวต่อการเตรียมวางแผนการเงินก่อนที่ตนเองจะเข้าสู่วัยสูงอายุ สอดคล้องกับหลัก E⁴ ของ (Cash, 2011) และการเลือกเทคนิคการสอนให้ตรงกับพฤติกรรมที่ต้องการให้เกิดขึ้น คือเทคนิคที่เหมาะสมในการสร้างความสนใจให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนผู้ใหญ่ ได้แก่ การใช้สื่อภาพยนตร์ การแสดงละคร (อุ้นตา นพคุณ, 2526) และเป็นไปตามหลักการดำเนินการสอนในขั้นที่ 1 ของรูปแบบการสอนตามแนวคิด Gagne (1985)

การใช้เทคนิคการนำเสนอเนื้อหาโดยใช้แผนที่โน้ตทัศน์ การใช้เทคนิคการนำเสนอเนื้อหาโดยใช้แผนที่โน้ตทัศน์ และการใช้เทคนิคเกมจำลองสถานการณ์ ตรงกับหลักจิตวิทยาการเรียนรู้ผู้ใหญ่ในการเรียนรู้ข้อเท็จจริงใหม่ๆ โดยการสร้างมโนทัศน์ที่ทำให้ผู้เรียนผู้ใหญ่ลดจำนวนรายละเอียดความรู้ที่ต้องจดจำในลักษณะตัวอักษร ช่วยให้ผู้เรียนจัดระบบความคิดได้ง่ายขึ้น (สมบูรณ์ ศาลยาชีวิน, 2526) และเป็นไปตามหลักการดำเนินการสอนในขั้นที่ 4 ของรูปแบบการสอนตามแนวคิด Gagne (1985)

ขั้นจุดโยงโยย (การสร้างความเชื่อมโยง) ได้แก่ การใช้เทคนิคการนำเสนอเนื้อหาด้วยวีดิทัศน์ “วงเวียนชีวิต” ในกิจกรรมที่ 1.4 การใช้เทคนิคการนำเสนอเนื้อหาโดยใช้แผนภาพ (Graphic Organizer) ในกิจกรรมที่ 1.5 การใช้เทคนิคแผนผัง KIQ ในกิจกรรมที่ 1.6 การใช้เทคนิคสัญญาณการ

เรียนรู้และการนำเสนอผลการเรียนรู้ด้วยวิธีที่แตกต่างหลากหลายโดยผู้เรียน ในกิจกรรมที่ 6.5 และ การใช้เทคนิคเกมจำลองสถานการณ์ ในกิจกรรมที่ 11.3 เป็นการออกแบบกิจกรรมเพื่อสร้างสะพาน เชื่อมโยงให้ผู้เรียนก้าวข้ามจากประสบการณ์เดิมสู่ความสำเร็จในการเรียนรู้ ที่ทำให้กิจกรรมได้รับความสนใจจากผู้เรียนในการร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ ร่วมแสดงความคิดเห็น แบ่งปันประสบการณ์ สอดคล้องกับหลัก E⁴ ของ (Cash, 2011)

ขั้นเร้าใจ (การสร้างความท้าทาย) ได้แก่ การใช้เทคนิครหัสช่วยจำ (Mnemonic Devices) ในกิจกรรมที่ 1.4 การใช้เทคนิคชูกำปั้นถึงชูห้านิ้ว (Fist to Five) ในการให้ผู้เรียนแจ้งผลตอบกลับใน กิจกรรมที่ 1.5 การใช้เทคนิคการเสวนาร่วมกับวิทยากรรับเชิญในกิจกรรมที่ 2.1 การใช้เทคนิคเกม “ใช่” หรือ “ชอบ” ในกิจกรรมที่ 4.6 การใช้เทคนิคการเล่าเรื่อง ในกิจกรรมที่ 5.1 และ การใช้เทคนิค เกมจำลองสถานการณ์ ในกิจกรรมที่ 11.3

การใช้เทคนิครหัสช่วยจำ เทคนิค Fist to Five เทคนิคการเสวนาร่วมกับวิทยากรรับเชิญ เทคนิคเกม “ใช่” หรือ “ชอบ” เทคนิคการเล่าเรื่อง และเทคนิคเกมจำลองสถานการณ์ ของ Advancing Differentiation ของ (Cash, 2011) เพื่อสร้างความท้าทายให้แก่สมองของผู้เรียน สอดคล้องกับหลัก 10 ประการในการเรียนรู้ผู้ใหญ่ที่ต้องการมีส่วนร่วมทั้งด้านสติปัญญาและด้าน ร่างกายในการร่วมกิจกรรมเรียนรู้ ทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างเป็นขั้นเป็นตอน (สุวัฒน์ วัฒนวงศ์, 2544) และเป็นไปตามหลักการดำเนินการสอนในขั้นที่ 5 ของรูปแบบการสอนตามแนวคิด Gagne (1985)

ขั้นใส่คุณค่า (การเพิ่มคุณค่าสิ่งเรียนรู้) ได้แก่ การใช้เทคนิคชูกำปั้นถึงชูห้านิ้ว(Fist to Five) ในการทบทวนเนื้อหาจากการแจ้งผลตอบกลับของผู้เรียนในกิจกรรมที่ 1.4 และ 1.5 การใช้เทคนิคให้ รางวัลจากแฟ้มสะสมผลงานผู้เรียน (Student Portfolio) ในกิจกรรมที่ 1.6 การใช้เทคนิคการสรุปผล ด้วยการ์ดบอร์ดประกอบกับการบันทึกสิ่งเรียนรู้ด้วย I-Chart ในกิจกรรมที่ 2.1 และ กิจกรรมที่ 4.6 การใช้เทคนิคให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติด้วยตนเองในสถานการณ์จริง ในกิจกรรมที่ 4.7 การใช้เทคนิค สัญญาการเรียนรู้และการนำเสนอผลการเรียนรู้ด้วยวิธีที่แตกต่างหลากหลายโดยผู้เรียน ในกิจกรรมที่ 6.5 การถอดบทเรียนจากเกมจำลองสถานการณ์ ในกิจกรรมที่ 11.3

การใช้เทคนิค Fist to Five ในการให้ผู้เรียนแจ้งผลตอบกลับ เทคนิคให้รางวัลจากแฟ้มสะสม ผลงานผู้เรียน 6 การใช้เทคนิคการสรุปผลด้วยการ์ดบอร์ดประกอบกับการบันทึกสิ่งเรียนรู้ด้วย I-Chart เทคนิคให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติด้วยตนเองในสถานการณ์จริง การถอดบทเรียนจากเกมจำลอง สถานการณ์ เป็นการเลือกใช้เทคนิคการสอนเพื่อประเมินผลการเรียนรู้โดยรวมของผู้เรียนด้วยตนเอง หลังจบบทเรียนแต่ละบท (Summative Assessment) ตามหลักการเรียนการสอนโดยการสร้างความ แตกต่าง (C. A. Tomlinson, 2001) สอดคล้องกับหลักการจัดการศึกษาผู้ใหญ่ที่ควรพยายามให้ ผู้เรียนประเมินผลตนเอง (สมบุญ ศาลยาชีวิน, 2526) และเป็นไปตามหลักการดำเนินการสอนในขั้น ที่ 6 ถึง ขั้นที่ 8 ของรูปแบบการสอนตามแนวคิด Gagne (1985)

กลุ่มที่ 3 ได้รับผลประเมินรายหัวข้อในระดับ ปานกลาง เทคนิคการสอนที่ใช้ในกิจกรรมเรียนรู้ในกลุ่มนี้ ควรมีการปรับในรายละเอียดเพื่อให้เหมาะสมกับความพร้อม วิธีการเรียนรู้ หรือบริบทของกลุ่มผู้เรียน ก่อนนำไปใช้ในการจัดโปรแกรมครั้งต่อไปสำหรับกลุ่มผู้เรียนผู้ใหญ่วัยกลางคน ตัวอย่างเทคนิคที่ใช้ในแต่ละขั้นตอนตามกระบวนการ “จี้จุด-จุดโยงใย-เร้าใจ-ใส่คุณค่า” 4 ชั้นได้แก่

ขั้นจี้จุด (จุดประเด็นความสนใจ) ได้แก่ การใช้เทคนิคการการต่อย้ำสิ่งเรียนรู้ด้วยการอ่านออกเสียง ในกิจกรรมที่ 3.3 การใช้เทคนิคการบรรยายโดยผู้สอน ในกิจกรรมที่ 4.2

การใช้เทคนิคการการต่อย้ำสิ่งเรียนรู้ด้วยการอ่านออกเสียง ต้องประเมินความสามารถในการอ่านของผู้เรียน ซึ่งในผู้เรียนผู้ใหญ่วัยกลางคนอาจมีปัญหาด้านสายตาประกอบด้วย หากผู้เรียนมีอุปสรรคในการทำกิจกรรมเรียนรู้ จะส่งผลต่อผลการเรียนของผู้ใหญ่ (อุ้นตา นพคุณ, 2526)

ขั้นจุดโยงใย (การสร้างความเชื่อมโยง) ได้แก่ การใช้เทคนิคการสาธิตโดยผู้สอน ในกิจกรรมที่ 7.3 การใช้เทคนิคการนำเสนอเนื้อหาด้วยพาวเวอร์พอยต์ ในกิจกรรมที่ 7.4 และการใช้เทคนิคเช็คลิสต์ในรูปแบบทริกซ์ (ตารางสองมิติ) ในกิจกรรมที่ 11.1

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 7.3, 7.4 และ 11.1 เป็นกิจกรรมที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการคำนวณ ผู้ออกแบบโปรแกรมควรประเมินความสามารถในการคำนวณของกลุ่มผู้เรียน หากผู้เรียนมีระดับความสามารถต่ำกว่าเกณฑ์ ควรเพิ่มเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และเพิ่มรายละเอียดวิธีการคำนวณ สอดคล้องกับหลัก 10 ประการในการเรียนรู้ผู้ใหญ่ ที่ระบุว่าผู้ใหญ่ต้องการเวลาอย่างเพียงพอในการเรียนรู้ข้อมูลใหม่ๆ การฝึกทักษะใหม่ๆ (สุวัฒน์ วัฒนวงศ์, 2544)

ขั้นเร้าใจ (การสร้างความท้าทาย) ได้แก่ การใช้เทคนิคระดมความคิดเห็น ในกิจกรรมที่ 4.2 การใช้เทคนิคการฝึกปฏิบัติในชั้นเรียน ในกิจกรรมที่ 4.3, 4.5 การใช้เทคนิคเช็คลิสต์ ในกิจกรรมที่ 6.1 และ การใช้เทคนิคการฝึกทักษะการคำนวณด้วยแบบฝึกหัดในรูป Anchoring Activity ในกิจกรรมที่ 7.3

ขั้นใส่คุณค่า (การเพิ่มคุณค่าสิ่งเรียนรู้) ได้แก่ การใช้เทคนิคการระดมความคิดเห็น ในกิจกรรมที่ 4.2 การใช้เทคนิคให้ผู้เรียนบันทึกสิ่งเรียนรู้ด้วย I-Chart ในกิจกรรมที่ 4.3, 7.2, 7.3 และ 11.2 และ การใช้เทคนิคการฝึกปฏิบัตินอกชั้นเรียน ในกิจกรรมที่ 6.3

การศึกษาผลประเมินมีข้อสังเกตว่า การเลือกใช้เทคนิคให้ผู้เรียนบันทึกสิ่งเรียนรู้ด้วย I-Chart เพียงอย่างเดียวจะส่งผลต่อกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนน้อยกว่าการใช้เทคนิคอื่นร่วมกัน เนื่องจากกลุ่มผู้เรียนผู้ใหญ่วัยกลางคนไม่มีความถนัดในการเขียน การเลือกใช้เทคนิคในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตอบสนองวิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างของผู้เรียน (Tomlinson, 2005) ในกรณีเช่นนี้ผู้ออกแบบโปรแกรมอาจเลือกใช้เทคนิคการหมุนเวียนแสดงความคิดเห็นอย่างสั้นๆ (Carousel Brain Storm) แทนได้

ผลประเมินกิจกรรมคั่นระหว่างบทเรียน

กิจกรรมคั่นระหว่างบทเรียนที่เหมาะสมกับผู้ใหญ่วัยกลางคนคือกิจกรรม (ยาง)ยืดชีวิต พิซิติโรค ที่ช่วยทำให้ผ่อนคลายความเครียดจากเนื้อหาบทเรียน กระตุ้นให้รู้สึกสดชื่น กระปรี้กระเปร่า สามารถเริ่มเรียนรู้เนื้อหาบทเรียนได้ต่อเนื่อง มีความยืดหยุ่นให้ผู้เรียนสามารถร่วมกิจกรรมในระดับที่เหมาะสมกับตนเอง ในระดับมากที่สุด และกิจกรรมยืดเส้นสายคลายสมองด้วยการฝึกโยคะเบื้องต้น มีความเหมาะสมรองลงมา

การจัดกิจกรรมคั่น ช่วยให้สมองของผู้เรียนได้หยุดพักระหว่างการเรียน ทำให้สมองของผู้เรียนผู้ใหญ่ซึมซับสิ่งที่เรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น (สุวัฒน์ วัฒนวงศ์, 2544) และการเลือกกิจกรรมคั่นที่เหมาะสมกับความสนใจ ความพร้อมด้านร่างกายของผู้เรียนทำให้ผู้เรียนกระตือรือร้นที่จะเข้าร่วมกิจกรรม เป็นการตอบสนอง

4. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่งเสริม ปัญหาอุปสรรค ที่เกี่ยวข้องในการนำโปรแกรมที่พัฒนาขึ้นไปใช้

4.1 ปัจจัยที่สนับสนุนต่อการจัดโปรแกรมการเรียนรู้ มีดังนี้

ปัจจัยด้านผู้เรียน

ความพร้อมของผู้เรียน ผู้เรียนที่มีความพร้อมด้านความรู้และประสบการณ์ในหัวข้อบทเรียนของผู้เรียน ทำให้การดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการระดมความคิดเห็นประสบความสำเร็จ ผู้เรียนได้แบ่งปันประสบการณ์ เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทั้งนี้เพราะผู้เรียนผู้ใหญ่ให้ความสำคัญกับประสบการณ์ของตนเอง เมื่อประสบการณ์ของผู้เรียนผู้ใหญ่ได้รับการยอมรับ ผู้เรียนจะไม่เกิดการต่อต้านและเกิดการเรียนรู้ได้ (Knowles, 1980) ความสนใจของผู้เรียนต่อเนื้อหาบทเรียนและกิจกรรมเรียนรู้ที่ตรงกับปัญหาของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรม ส่งผลต่อความสำเร็จของโปรแกรม

ปัจจัยด้านผู้สอน

ผู้สอนที่มีความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในด้านการจัดการการเงินส่วนบุคคล จะสามารถนำกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างราบรื่น รู้ว่าจะใช้เทคนิคการสอนใด มาใช้ในการให้ประสบการณ์เรียนรู้ต่างๆที่จำเป็น ช่วยให้ผู้เรียนสามารถคิดวิเคราะห์หาคำตอบได้ด้วยตนเอง ตามแนวคิดของ Gagne (1985) ความช่วยเหลือจากทีมผู้สอน ตามความพร้อมที่แตกต่างของผู้เรียน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนก้าวผ่านปัญหาอุปสรรคในกิจกรรมการเรียนรู้หรือสามารถทำชิ้นงานที่ได้รับมอบหมายในชั้นเรียนได้สำเร็จตามกำหนดเวลา ส่งผลให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียน อีกทั้งการให้ทางเลือกในการนำเสนอผลการเรียนรู้ตามความถนัดหรือความชอบของผู้เรียน ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเลือกนำเสนอผลการเรียนรู้ตามความสนใจและประสบการณ์ของตนเอง ย่อมให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียนเช่นกัน (C. A. Tomlinson, 2001)

ปัจจัยด้านการออกแบบโปรแกรม

ผลจากการทดลองใช้โปรแกรมพบว่า การเลือกเทคนิคการสอนที่เข้ากับเนื้อหาและต้องเข้ากับวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน จะเป็นปัจจัยสนับสนุนให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ดี เทคนิคการสอนแบบเดียวกัน แต่ใช้กับเนื้อหาที่ต่างกัน หรือขั้นตอนของกระบวนการจัดกิจกรรมที่ต่างกัน กลับส่งผลต่อกระบวนการเรียนรู้ต่างกัน เช่น การใช้เทคนิคการระดมความคิดเห็นในชั้นการจุดประเด็น หากใช้ในกรณีกับผู้เรียนผู้ใหญ่มากกว่าหรือประสบการณ์น้อย ผู้เรียนจะไม่กล้าตอบกล้าเดาเพราะกลัวเสียหน้า กลัวการไม่ได้รับการยอมรับ (Knowles, 1980)

การเลือกแบบฝึกหัดที่เหมาะสมกับความพร้อมและวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อจัดให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนนอกห้องเรียนช่วยส่งเสริมให้เกิดความชำนาญและสามารถนำความรู้ไปใช้ในการจัดการการเงินส่วนบุคคลได้ตามวัตถุประสงค์ของโปรแกรมฯ การเลือกกิจกรรมคั่นระหว่างบทเรียนที่เหมาะสมกับวัย(ความพร้อม) และความสนใจของผู้เรียน เช่น (ยาง)ยืดเพื่อชีวิต พิซิตโรค หรือการบริหารร่างกายด้วยโยคะเบื้องต้น เป็นกิจกรรมที่ได้รับความชื่นชอบจากผู้เรียน ผู้เรียนรู้สึกว่าการคลายความเครียด พร้อมทั้งจะเริ่มบทเรียนต่อไป เป็นปัจจัยที่สนับสนุนความสำเร็จของการจัดโปรแกรมฯ ตามหลักการตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียนด้านความสนใจ ความพร้อม และวิธีการเรียนรู้ สอดคล้องกับหนึ่งในหลักการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ 10 ประการ คือการจัดกิจกรรมคั่นเพื่อช่วยให้สมองของผู้เรียนได้หยุดพักระหว่างการเรียน ทำให้สมองของผู้เรียนผู้ใหญ่ซึมซับสิ่งที่เรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น (สุวัฒน์ วัฒนวงศ์, 2544)

ปัจจัยด้านสื่อการเรียนรู้และแหล่งความรู้

ได้แก่ ความพร้อมของอุปกรณ์ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หนังสืออ่านนอกเวลาจัดให้ผู้เรียนเลือกยืมอ่านได้ตามความสนใจที่ช่วยเสริมความเข้าใจและสามารถนำเนื้อหาบทเรียนไปประยุกต์ใช้ในการจัดการการเงินของผู้เรียนได้เอง เป็นไปตามหลักการตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียนด้านความสนใจ ความพร้อม และวิธีการเรียนรู้ ของรูปแบบการเรียนการสอนโดยการสร้างความแตกต่าง (C. A. Tomlinson, 2001)

ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้

ได้แก่ การจัดที่นั่งและสภาพแวดล้อมของห้องเรียนส่งเสริมให้สามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนร่วมชั้นเรียนได้อย่างสะดวกสบาย การจัดระบบเสียงที่ดังเพียงพอสำหรับผู้เรียนผู้ใหญ่ วัยกลางคน เสียงกลองเพิ่มความเข้าใจในกิจกรรมการแข่งขัน เสียงกิตาร์คั่นกิจกรรมเล่าเรื่องสร้างสีสันให้กิจกรรมมีความสนุกสนาน ช่วยสร้างบรรยากาศความสนุกสนาน ความเป็นกันเอง ก่อให้เกิดบรรยากาศในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Knowles, 1980)

4.2 ปัญหาและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการจัดโปรแกรม สรุปได้ดังนี้

1. ด้านผู้เรียน ได้แก่ ความแตกต่างหลากหลายของผู้เรียนในด้านต่างๆ ดังนี้

1.1 ความพร้อมของผู้เรียน ที่ส่งผลต่อการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ ระดับความสามารถในการคำนวณ ความสามารถในการอ่าน การจับประเด็น การเขียน ความรู้เบื้องต้นหรือประสบการณ์ในหัวข้อบทเรียน ความเชื่อของผู้เรียนที่ส่งผลต่อความพร้อมในการเข้าร่วมกิจกรรม (เช่น กรณีผู้เรียนมีความเชื่อว่าการดื่มน้ำเย็นจะทำให้เสียสุขภาพ)

1.2 วิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างของผู้เรียน ผู้เรียนบางคนไม่ชอบเรียนภายใต้การปรึกษาหารือที่มีเสียงดัง หากมีข้อจำกัดด้านสถานที่ จะส่งผลต่อประสิทธิภาพการเรียนรู้

การพัฒนาโปรแกรมฯ จึงต้องศึกษาปัจจัยดังกล่าวอย่างรอบด้าน เพื่อตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียนด้านความสนใจ ความพร้อม และวิธีการเรียนรู้ ตามรูปแบบการเรียนการสอนโดยการสร้างความแตกต่าง (C. A. Tomlinson, 2001)

2. ด้านผู้สอน ได้แก่ จำนวนทีมผู้ช่วยสอนที่ต้องจัดสรรให้เพียงพอสอดคล้องกับความต้องการการช่วยเหลือของผู้เรียนที่แตกต่างกันตามความซับซ้อนหรือความยากในแต่ละหน่วยเรียนรู้ ตามหลักการสร้างความแตกต่างด้านผู้สอนเพื่อตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียนด้านความพร้อม ตามรูปแบบการเรียนการสอนโดยการสร้างความแตกต่าง (C. A. Tomlinson, 2001)

3. ด้านการออกแบบโปรแกรม ได้แก่

3.1 การจัดสรรเวลา และการเพิ่มรายละเอียดในการอธิบายในเนื้อหาที่ซับซ้อนมีการคำนวณ ต้องคำนึงถึงหลักการเรียนรู้ผู้ใหญ่ ที่ระบุว่าผู้ใหญ่ต้องการเวลาอย่างเพียงพอ ในการเรียนรู้ ข้อมูลใหม่ๆ การฝึกทักษะใหม่ๆ (สวัณณ์ วัฒนวงศ์, 2544)

3.2 การเลือกกิจกรรมคั่นระหว่างบทเรียนที่ขัดต่อวิถีชีวิตหรือความเชื่อของผู้เรียน กิจกรรม “ดื่มน้ำเย็น เห็นทางออก” ไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้เรียนผู้ใหญ่วัยกลางคน เนื่องจากผู้เรียนส่วนใหญ่มีความเชื่อว่าการดื่มน้ำเย็นจะทำให้เสียสุขภาพ ผู้สูงวัยไม่ควรทำ ดังนั้นผู้ออกแบบโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนต้องคำนึงถึงความเหมาะสมและบริบทของผู้เรียนผู้ใหญ่ (วรรัตน์ อภินันท์กุล, 2551)

4. ด้านสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ ได้แก่ ข้อจำกัดในการจัดพื้นที่เพื่อให้ตอบสนองวิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างของผู้เรียนบางกลุ่มที่ต้องการความเงียบในระหว่างการเรียนรู้ ผู้จัดโปรแกรมจึงควรมีการติดต่อประสานงานเพื่อขอทรัพยากรให้เพียงพอต่อการจัดกิจกรรม ส่วนปัญหาเรื่องเสียงกลองที่สร้างความกดดันต่อผู้เรียนผู้ใหญ่วัยกลางคน อาจเปลี่ยนมาเป็นเสียงระฆังแทนได้
ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะจากการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน โดยนำเสนอใน 4 ประเด็นคือ ข้อเสนอแนะในการนำโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่พัฒนาขึ้นไปใช้ ข้อเสนอแนะด้านการบริหารโปรแกรม ข้อเสนอแนะด้านนโยบาย และ ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่พัฒนาขึ้นไปใช้

ผลจากการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ได้เครื่องมือและรูปแบบการเรียนรู้ ที่นักรศึกษานอกระบบโรงเรียนสามารถนำไปดัดแปลงใช้หรือใช้ซ้ำได้ดังต่อไปนี้

1.1 แบบสอบถามเพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการการเรียนรู้ แบบสอบถามที่พัฒนาขึ้นเพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการการเรียนรู้ในกลุ่มตัวอย่างผู้ใหญ่วัยกลางคน สามารถนำไปใช้ศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลในกลุ่มตัวอย่างวัยกลางคนที่ใหญ่ขึ้น หรืออาจปรับเปลี่ยนข้อคำถามเพื่อนำไปใช้ศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการการเรียนรู้ในประชากรกลุ่มวัยอื่นได้ โดยนักรศึกษานอกระบบโรงเรียนควรทำการค้นหาข้อมูลปฐมภูมิของกลุ่มประชากรที่สนใจเพื่อศึกษาพฤติกรรมด้านการเงินของกลุ่มประชากรนั้นๆ ก่อนปรับเปลี่ยนแบบสอบถามที่จะนำไปใช้เก็บข้อมูลที่สามารถอธิบายความต้องการการเรียนรู้ด้านการเงินของกลุ่มประชากรเป้าหมายในมิติต่างๆ ได้

1.2 โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน

นักรศึกษานอกระบบโรงเรียนควรให้ความสำคัญต่อการศึกษาข้อมูลสภาพ ปัญหา และความต้องการการเรียนรู้ของกลุ่มประชากรเป้าหมาย เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาพัฒนาโปรแกรมในด้านเนื้อหา และกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียนเป้าหมายโดยใช้ข้อมูลปัจจัยที่สนับสนุนและปัญหา ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคที่ได้รวบรวมไว้เป็นข้อควรระวังในการกำหนดวัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ รวมทั้งการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้

1.3 รูปแบบการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ด้วย กระบวนการ “จี้จุด-จุดโยงใย-เร้าใจ-ใส่คุณค่า”

นักพัฒนาโปรแกรมควรเลือกเทคนิคการสอนเพื่อออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงความเหมาะสม เข้ากันได้ ของเทคนิคที่เลือกกับเนื้อหา ขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้ ความแตกต่างด้านผู้เรียน 3 ด้าน (ความสนใจ ความพร้อม และวิธีการเรียนรู้) โดยสามารถใช้ข้อมูลปัจจัยที่สนับสนุนและปัญหา ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคที่ได้รวบรวมไว้ประกอบการพัฒนาโปรแกรม การสร้าง

กิจกรรมการเรียนรู้ด้วย กระบวนการ “จับจุด-จุดโยงใย-เร้าใจ-ใส่คุณค่า” สามารถนำไปใช้พัฒนาโปรแกรมเพื่อให้ความรู้ด้านอื่นๆกับผู้เรียนสูงวัยได้อีกด้วย

2. ข้อเสนอแนะด้านการบริหารโปรแกรม

ในการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคล นักการศึกษานอกระบบโรงเรียนควรให้ความสำคัญกับการสร้างความเข้าใจกับผู้เข้าร่วมโปรแกรม ให้เข้าใจถึงประโยชน์และวัตถุประสงค์ของโปรแกรมที่ผู้เข้าร่วมโปรแกรมจะได้รับ กิจกรรมการเรียนรู้และเนื้อหาสาระ และแผนการเรียนรู้ ระยะเวลาในการจัดอบรม การจัดจำนวนทีมผู้ช่วยสอนที่ต้องมีทักษะด้านการจัดการการเงินพอสมควร รวมทั้งแหล่งทรัพยากรในการเรียนรู้ที่ต้องจัดสรร และการคัดเลือกสถานที่ วิทยากรรับเชิญ อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบกิจกรรม โสตทัศนูปกรณ์ต่างๆ อาหารและเครื่องดื่ม รวมถึงการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ เพื่อเตรียมความพร้อมในการดำเนินโปรแกรมให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลอย่างเต็มที่

3. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ สำนักงานกรุงเทพมหานคร กระทรวงแรงงาน และหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง ควรให้ความสำคัญกับการจัดโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคล สำนักคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ควรมีการบรรจุมารเรียนในการเผยแพร่ให้ความรู้ การจัดการการเงินส่วนบุคคลให้ผู้ใหญ่วัยกลางคนในทุกภาคส่วน ทั้งภาคแรงงาน ภาคเกษตร ข้าราชการ เข้าไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับหน้า โดยกำหนดเป็นวาระแห่งชาติ เพื่อเตรียมตัวสังคมไทยในการก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุได้อย่างมั่นคง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรทำการวิจัยเพื่อศึกษาความต้องการการเรียนรู้และพัฒนาโปรแกรมเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการจัดการการเงินส่วนบุคคลของกลุ่มประชากรผู้ใหญ่วัยกลางคนที่ใหญ่ขึ้น หรือเจาะกลุ่มเฉพาะ เช่น ผู้ใหญ่วัยกลางคนในภาคแรงงาน ภาคเกษตร ข้าราชการ ทหารตำรวจ ลูกจ้าง บริษัทเอกชน

2. ควรทำการวิจัยเพื่อศึกษาความต้องการการเรียนรู้และพัฒนาโปรแกรมเพื่อให้ความรู้ในการจัดการชีวิตหลังวัยเกษียณ เช่น การดูแลสุขภาพกายและสุขภาพจิต การจัดการด้านที่อยู่อาศัย การจัดการทรัพย์สินมรดก การวางแผนเตรียมตัวก่อนสิ้นชีวิตของกลุ่มประชากรผู้ใหญ่วัยกลางคน เพื่อรับมือกับปัญหาและสร้างสังคมผู้สูงอายุที่น่าอยู่ต่อไป

รายการอ้างอิง

- Anderson, L. W., & Krathwohl, D. R. (2001). *A taxonomy for learning, teaching, and assessing : a revision of bloom's taxonomy of educational objectives*. New York: Longman.
- Boone, J., Safrit, R., & Jones, J. (2002). *Developing programs in adult education: A conceptual programming model* (2nd ed.). Illinois: Long Grove: Waveland Press.
- Boyle, P. G. (1981). *Planning better programs*. New York: McGraw-Hill.
- Cash, R. M. (2011). *Advancing differentiation: Thinking and learning for the 21st century*. Minneapolis, MN: Free Spirit
- Cavanaugh, J. C. (2011). *Adult development and aging* (6 ed.). Belmont, CA Wadsworth.
- FINRA Investor Education Foundation. (2009). *Financial capability in the United States: National Survey - Executive summary*. Washington, DC: FINRA.
- Gagne, R. M. (1985). *The Conditions of Learning and Theory of Instruction* (3 ed.). Japan: Robert Woodbury.
- Gagne, R. M., Briggs, L. J., & Wager, W. W. (1992). *Principles of instructional design* (4th ed.). New York: Harcourt Brace Jovanovich College.
- Gitman, L. J., Joehnk, M. D., & Billingsley, R. S. (2011). *Personal Financial Planning* (12th ed.). OH: South-Western Cengage Learning.
- Hannon, P. A., Umble, K. E., Alexander, L., Francisco, D., Steckler, A., Tudor, G., & Upshaw, V. (2002). Gagne's and Laurillard's Models of Instruction Applied to Distance Education: A theoretically driven evaluation of an online curriculum in public health. *International Review of research in open and distance learning*, 3(2).
- Knowles, M. (1980). *The modern practice of adult education: From pedagogy to andragogy* (Rev.ed. ed.). Chicago: Follett.
- Knowles, M., HoltonIII, E. F., & Swanson, R. A. (2005). *The adult learner: The definitive classic in adult education and human resource development* (6th ed. ed.). London: Elsevier.

- Neo, M. (2010). Assessing the effects of using Gagne's events of instructions in a Multimedia student-centered environment: A Malaysian Experience. *Turkish Online Journal of distance education-TOJDE*, 11(1)(January 2010), 13.
- newswit.com. (2550, 11 ตุลาคม 2550). ผลสำรวจดัชนี "ไลฟ์-แมทเทอร์ส" ประจำปี 2550, ข่าว ประชาสัมพันธ์ หุ่น การเงิน การธนาคาร. Retrieved from <http://www.newswit.com/fin/2007-10-11/0948-103f8eeffcf7cb733dd8962a0bb/>
- Nissenbaum, M., Raasch, B. J., & Ratner, C. L. (2004). *Ernst & Young's personal financial planning guide* (5th ed.). NJ: John Wiley & Sons.
- Richey, & Rita, C. (1996). Robert M. Gagne's Impact on instructional design theory and practice of the future (Reports - Evaluative; Speeches/Meeting Papers). Retrieved 1 February 2011 <http://eric.ed.gov/?id=ED397828>
- Rock, M. L., Gregg, M., Ellis, E., & Gable, R. A. (2008). REACH: A framework for differentiating classroom instruction. Preventing School Failure. Retrieved 15 January 2014, from Taylor and Francis: http://www.tandf.co.uk/http://libres.uncg.edu/ir/uncg/f/M_Rock_REACH_2008.pdf
- Solanki, R. (2014). Developing instructional multimedia module incorporating Gagne's nine events of instruction. *Anveshanam*, 2(1)(August 2013 - July 2014), 16.
- Tomlinson, C. A. (2001). *How to differentiate instruction in mixed-ability classrooms*. (2nd ed. ed.). Alexandria, VA: Association for Supervision and Curriculum Development.
- Tomlinson, C. A. (2003). *Fulfilling the promise of the differentiated classroom: Strategies and tools for responsive teaching*. Alexandria, VA: Association for Supervision and Curriculum Development.
- Tomlinson, C. A. (2005). *The differentiated classroom: Responding to the needs of all learners*. Saddle River, NJ: Pearson Education.
- United Nations. (2008). 2008 World Population Data Sheet. Retrieved 1 December 2012, from Population Reference Bureau http://www.prb.org/pdf08/08wpds_eng.pdf
- United Nations, D. o. E. a. S. A., Population Division (2013). World Population Ageing 2013. Retrieved 31 March 2014

<http://www.un.org/en/development/desa/population/publications/pdf/ageing/WorldPopulationAgeing2013.pdf>

Ward, C., & Daley, J. (1998). *Brain Power*. New Zealand: Accelerated Learning Institute.
กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542.

<http://www.moe.go.th/main2/plan/p-r-b42-01.htm>

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551.
from กระทรวงศึกษาธิการ

http://library2.parliament.go.th/giventake/content_law/law030351-1.pdf

กรุงเทพธุรกิจออนไลน์. (2555, 29 กุมภาพันธ์ 2555). ผลการสำรวจผลกระทบจากเหตุการณ์น้ำท่วมต่อภาค
ประชาชน, กรุงเทพธุรกิจ. Retrieved from

<http://www.bangkokbiznews.com/home/detail/business/business/20120229/439164/คนไทยระส่ำค่าครองชีพสูง-การเงินตึงตัว.html>

กิตติพัฒน์ แสนทวีสุข. (2552). *เงินทองต้องใสใจ: วางแผนการเงินส่วนบุคคล (พิมพ์ครั้งที่ 5 ed.)*.

กรุงเทพมหานคร: ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.

คัทรียา มีฤกษ์สม. (2555). *การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถทางการคิดวิเคราะห์ และ
ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4: โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดสมอราย)*.

Retrieved 21 กุมภาพันธ์ 2556

http://kathareeya.blogspot.com/2013_01_01_archive.html

จุฬารัตน์ เพชรวิเศษ. (2554). *การพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหา
เป็นหลักและการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเพื่อพัฒนาสมรรถนะความรอบรู้แห่งตนสำหรับพยาบาลหัวหน้า
หอผู้ป่วย*. (ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.

เจริญ กระบวนรัตน์. (2550). *ยาง...ยึดชีวิตพิชิตโรค*. กรุงเทพฯ: บริษัท พิมพ์ดี จำกัด.

ชัยฤทธิ์ โภธิสุวรรณ. (2549). *การศึกษานอกระบบโรงเรียน: การเรียนรู้และการสอนผู้ใหญ่*. กรุงเทพมหานคร:
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ชัยฤทธิ์ โภธิสุวรรณ. (2552). *การศึกษานอกระบบโรงเรียน: การเรียนรู้และการสอนผู้ใหญ่*. กรุงเทพมหานคร:
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ชาลินี เอี่ยมศรี. (2549). *การพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
และทักษะการแก้ปัญหาในการปฏิบัติงานด้านสุขภาพของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขระดับตำบล*. (ครุศาสตร
ดุษฎีบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.

โชติกา ภาชีผล. (2554). *การสร้างและพัฒนาเครื่องมือในการวัดและประเมินผลการศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย สถาบันกองทุนเพื่อพัฒนาตลาดทุน ศูนย์ส่งเสริมความรู้การพัฒนาตลาดทุน.

(2553 ค). *หลักสูตรวางแผนการเงิน: ชุดวิชาที่ 4 การวางแผนสำหรับวัยเกษียณ*. กรุงเทพมหานคร: ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย สถาบันกองทุนเพื่อพัฒนาตลาดทุน ศูนย์ส่งเสริมความรู้การพัฒนาตลาดทุน.

(2553 ก). *หลักสูตรวางแผนการเงิน: ชุดวิชาที่ 1 พื้นฐานการวางแผนการเงิน*. กรุงเทพมหานคร: ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.

นภาพร ชัยวรรณ และคณะ. (2532). *สรุปผลการวิจัยโครงการวิจัยผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคม และประชากร ผู้สูงอายุในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บรรลุ ศิริพานิช. (2550). *คู่มือผู้สูงอายุ: ฉบับเตรียมตัวก่อนสูงอายุ(เตรียมตัวก่อนเกษียณการทำงาน)*. กรุงเทพมหานคร.: สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน.

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2553). *เทคนิคการสร้างเครื่องมือรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย*. กรุงเทพมหานคร: ศรีอนันต์การพิมพ์.

ประคอง กรรณสุด. (2538). *สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ประภาศรี ศักดิ์ศรีชัยสกุล. (2544). *การนำเสนอรูปแบบการเรียนการสอนผ่านเว็บวิชาภาษาไทย ตามกระบวนการสอนของกาเย่ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยต่ำ*. (ครุศาสตรมหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

ปัทมา เขียววิเศษกุล. (2551). *อนาคตสังคมผู้สูงอายุจากมุมมองเศรษฐกิจมหภาค*. *วารสารเศรษฐกิจและสังคม*.

เพ็ญญิ กิจระการ. (2545 ข). *ดัชนีประสิทธิผล*. *วารสารการพัฒนการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, ปีที่ 8 7(1)(กรกฎาคม), 31-36.

ไพโรจน์ วงศ์วิวัฒน์. (2551). *สังคมผู้สูงอายุ: เราจะเตรียมรับมือกันอย่างไร*. กรุงเทพมหานคร.: ฝ่ายวิจัย ธนาคารกรุงเทพ.

ภาสกร เรืองรอง. (2552). *การประยุกต์ใช้บทเรียนบนเครือข่าย WBI กับขั้นตอนการสอน 9 ขั้นของกาเย่*. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, ปีที่ 11 (3), 10.

มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ. (2552). *สถานการณ์ในภาพรวมของผู้สูงอายุ*. Retrieved 1 มีนาคม 2555, from มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ <http://www.thainhf.org/>

รัชนิกร วงศ์จันทร์. (2553). *การบริหารการเงินส่วนบุคคล*. กรุงเทพมหานคร: ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.

โรม วงศ์ประเสริฐ. (2544). *เทคนิคการจัดการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนด้วยกิจกรรม*. กรุงเทพมหานคร.: สถาปนิก.

วรรณิ แกมเกต. (2551). *วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ : Research Methodology in Behavioral Sciences*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วรรัตน์ อภินันท์กุล. (2551). *การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย ในยุคปัจจุบัน*. *วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 36(พฤศจิกายน 2550-กุมภาพันธ์ 2551), 15-28.

วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2555). *ทำไมสังคมไทยจึงต้องให้ความสนใจเรื่องผู้สูงอายุ*.

- ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2534). *จิตวิทยาวัยกลางคน: การเผชิญสภาวะวิกฤตและการปรับตัว*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ ตะเกียง.
- ศศิพัฒน์ ยอดเพชร. (2547). *ผู้ดูแลผู้สูงอายุ : การสังเคราะห์องค์ความรู้*. กรุงเทพฯ: คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศิริรงค์ ทับสายทอง. (2530). *จิตวิทยาผู้ใหญ่*. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมบูรณ์ ศาลยาชีวิน. (2526). *จิตวิทยาเพื่อการศึกษาผู้ใหญ่*. เชียงใหม่: ลานนาการพิมพ์.
- สรสิทธิ์ ไชยสิทธิ์. (2550). *โยคะเพื่อสุขภาพ*. กรุงเทพฯ: บริษัท เอ็มไอเอส ซอฟท์เทค จำกัด
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2553). *การออกกำลังงานสำหรับผู้สูงอายุ*. from สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ <http://www.thaihealth.or.th/>
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2551). *ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กรอบมาตรฐานหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น พ.ศ. 2551*. Retrieved 14 เมษายน 2555, from คณะกรรมการการอาชีวศึกษา, สำนักงาน http://bsq2.vec.go.th/crouse_manage/กรอบมาตรฐานหลักสูตร%2051/กรอบ%20ระยะสั้น51.pdf
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2551). *ผู้สูงอายุไทย 2550: มุมมอง/เสียงสะท้อนจากข้อมูลสถิติ*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท พี.เอ.ลีฟวิ่ง จำกัด.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2554). *สรุปผลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ในช่วง 6 เดือนแรก ของปี 2554*. Retrieved 1 มีนาคม 2555, from กลุ่มสถิติรายได้รายจ่าย สำนักสถิติสังคม4 <http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/themes/files/sociolmpt54%286%29.pdf>
- สุขใจ น้ำผุด. (2543). *กลยุทธ์การบริหารการเงินบุคคล (พิมพ์ครั้งที่ 3 ed.)*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- สุนทร โคตรบรรเทา. (2524). *การศึกษานอกระบบโรงเรียน เอกสารประกอบการเรียนวิชา กญ 311 และ ศึกษา 407*. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สุพพตา ปิยะเกตุ. (2546). *การเงินส่วนบุคคล (พิมพ์ครั้งที่ 3 ed.)*. กรุงเทพมหานคร: คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุมาลี สังข์ศรี. (2549). *การจัดการศึกษานอกระบบ เพื่อการศึกษาตลอดชีวิต*. อนุสารอุดมศึกษา(1 สิงหาคม 2550).
- สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. (2529). *การศึกษานอกระบบโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: ศิลปาบรรณาการ.
- สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. (2544). *จิตวิทยาเพื่อการฝึกอบรมผู้ใหญ่*. กรุงเทพมหานคร: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- สุวิมล ตีรกานันท์. (2549). *การใช้สถิติในงานวิจัยทางสังคมศาสตร์: แนวทางสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ตีรกานันท์. (2551). *การสร้างเครื่องมือวัดตัวแปรในการวิจัยทางสังคมศาสตร์: แนวทางสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุวิมล ว่องวาณิช. (2550). *การประเมินผลการเรียนรู้แนวใหม่* (2 ed.). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

หนังสือพิมพ์สยามธุรกิจ. (2550, 7-9 พฤศจิกายน 2550). *คนไทยยังขาดการวางแผนอนาคต*, สยามธุรกิจ.

Retrieved from

http://www.siamturakij.com/home/news/print_news.php?news_id=8548

อัษฎนา วงศ์ทอง. (2550). *ครอบครัวไทยในยุค Aging Society*. กรุงเทพฯ: รักลูกพับลิชชิ่ง เซอร์วิส.

อาชัญญา รัตนอุบล. (2542). *การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

อาชัญญา รัตนอุบล. (2551). การถอดองค์ความรู้ของครูภูมิปัญญาไทยสู่การศึกษานอกระบบโรงเรียนและ
การศึกษา. *วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 36(พฤศจิกายน 2550 - กุมภาพันธ์ 2551), 1-
14.

อาชัญญา รัตนอุบล และคณะ. (2552). *รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ : การศึกษาสภาพ ปัญหา ความต้องการ และ
รูปแบบการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านการ
เตรียมความพร้อมเมื่อเข้าสู่ผู้สูงอายุของผู้ใหญ่วัยแรงงาน*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนา
ผู้สูงอายุไทย (มส.ผส.).

อุ้นตา นพคุณ. (2526). *หลักการศึกษผู้ใหญ่เพื่อการประยุกต์ใช้กับโครงการฝึกอบรม*. กรุงเทพมหานคร:
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อุ้นตา นพคุณ. (2546). *กรอบแนวความคิดการพัฒนาโปรแกรมอย่างมีส่วนร่วมทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน*.
กรุงเทพมหานคร: ชวนพิมพ์.

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน

1. ดร.ปาน กิมปี

สำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กระทรวงศึกษาธิการ

2. ดร.สุวิธิดา จรุงเกียรติกุล

อาจารย์ประจำภาควิชาการศึกษาตลอดชีวิต

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเครื่องมือและสถิติ

ผศ.ดร.สิริรัตน์ เชษฐสุมน

อาจารย์ประจำภาควิชาการพัฒนาศาสตร์พยาบาลมนุษยและชุมชน

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านบัญชีการเงิน

ศ.ดร.อุทัย ตันละม้าย

อาจารย์ประจำภาควิชาการบัญชี

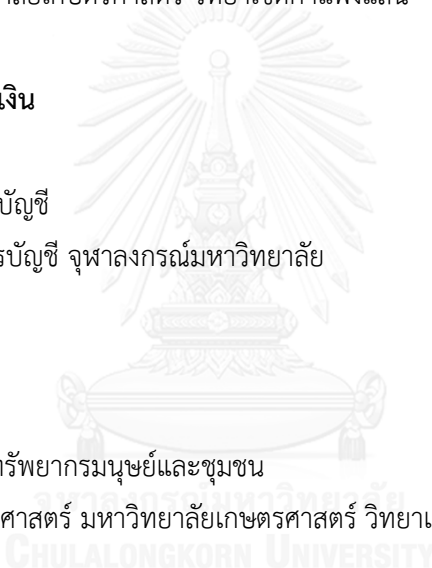
คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านชุมชน

ผศ.ดร.วีรฉัตร สุปัญญา

หัวหน้าภาควิชาการพัฒนาศาสตร์พยาบาลมนุษยและชุมชน

คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน

ภาคผนวก ข

รายนามครูและวิทยากรผู้เชี่ยวชาญ

ผู้ให้สัมภาษณ์เครื่องมือวิจัยชุดที่ 1

แบบสัมภาษณ์เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการการเรียนรู้

เพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะ

ในการจัดการการเงินส่วนบุคคล

สำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ผู้ให้สัมภาษณ์เพื่อทำการทดสอบเครื่องมือวิจัย (Try Out)

1. นางพรทิพย์ ทวีงาม

- ครูผู้ช่วย ประจำศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เขตบางกอกน้อย

2. นายรังษี ทรัพย์สิงห์

- ครู กศน. ตำบล ประจำศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เขตบางกอกน้อย

ผู้ให้สัมภาษณ์เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน

1. นางสาวนฤมล บุญสนอง

- ที่ปรึกษาทางการเงิน บริษัท หลักทรัพย์ ดีบีเอส วิคเคอร์ส (ประเทศไทย) จำกัด
- วิทยากรรับเชิญทางด้านการวางแผนการเงิน การวางแผนเพื่อวัยเกษียณ ของสถาบันพัฒนาความรู้ตลาดทุน ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

2. ดร.กิตติพัฒน์ แสนทวีสุข

- อาจารย์ประจำสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
- วิทยากรอาสาของสถาบันพัฒนาความรู้ตลาดทุน ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในหลักสูตรเงินทองต้องใส่ใจ

3. ดร.อัจฉรา โยมสินธุ์

- อาจารย์ประจำภาควิชาการเงิน คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
- ที่ปรึกษาอาวุโส โครงการจัดทำตำราทางวิชาการชุด “เงินทองของมีค่า” กระทรวงศึกษาธิการ ร่วมกับตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
- วิทยากรพิเศษทางด้านการเงินส่วนบุคคล ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย หน่วยงานรัฐ ภาคเอกชน และมูลนิธิต่างๆ
- ผู้แต่งหนังสือ “ไดอารีการเงิน... 365 วันแสนสุข” “365+1... คำศัพท์การเงินและการลงทุน” “อสังหาริมทรัพย์ ทุกข์ มรณัง?”

4. นางอนุตรา แยมกลิ่นพุด

- นักวิชาการตรวจสอบบัญชีชำนาญการพิเศษ สำนักงานตรวจสอบบัญชีสหกรณ์
พระนครศรีอยุธยา

5. นางสาวปิยาภรณ์ ขวัญแพ

- นักวิชาการตรวจสอบบัญชีชำนาญการ สำนักงานตรวจสอบบัญชีสหกรณ์พระนครศรีอยุธยา

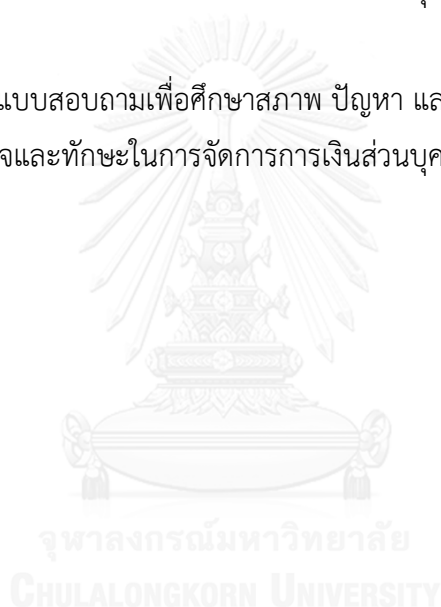
6. นายนิยม โปธิ์ทอง

- ครู กศน.ตำบล ประจำศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เขตคลองเตย

ภาคผนวก ค
เครื่องมือวิจัยชุดที่ 1 และ ชุดที่ 2
เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการการเรียนรู้

1. เครื่องมือวิจัยชุดที่ 1 แบบสัมภาษณ์เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน
2. เครื่องมือวิจัยชุดที่ 2 แบบสอบถามเพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน

แบบสัมภาษณ์งานวิจัย

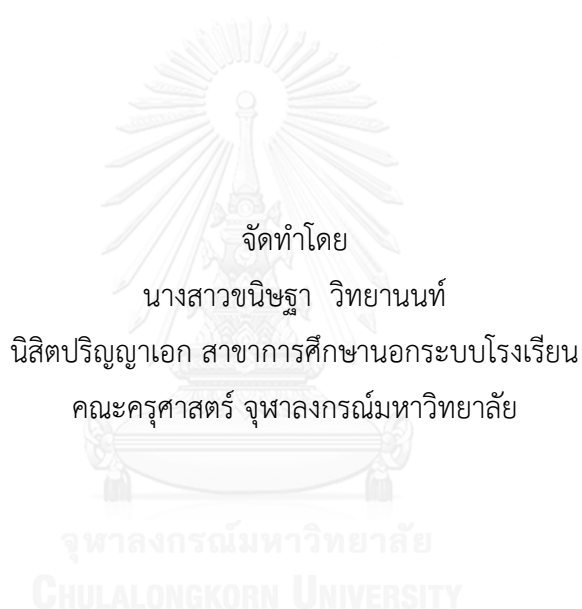
การพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคล
สำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน

(THE DEVELOPMENT OF A PROGRAM TO ENHANCE PERSONAL FINANCIAL
MANAGEMENT KNOWLEDGE, UNDERSTANDING AND SKILLS FOR MIDDLE-AGED ADULTS)

เครื่องมือชุดที่ 1

แบบสัมภาษณ์เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน

เครื่องมือชุดที่ 1 แบบสัมภาษณ์งานวิจัย

เพื่อ

ศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการ การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะใน
การจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน

ส่วนคำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์งานวิจัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยของ น.ส.ชนิษฐา วิทยานนท์
นิสิตระดับคุุชฎีบัณฑิต สาขาการศึกษาจากระบบโรงเรียน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย
แบบสัมภาษณ์งานวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการ การ
เรียนรู้เพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้
ใหญ่วัยกลางคน ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์จะนำเสนอในภาพรวมและใช้ประกอบการ
วิจัยในเบื้องต้นเท่านั้น
2. เพื่อให้เกิดประโยชน์ในเชิงวิชาการ ผู้วิจัยหวังว่าผู้ตอบแบบสัมภาษณ์นี้จะให้ข้อมูลที่ถูกต้อง
และตามความเป็นจริง ซึ่งการให้ข้อมูลในครั้งนี้จะไม่มีผลกระทบต่อท่านทั้งทางตรงและ
ทางอ้อม
3. คำนินยามศัพท์ที่ใช้ในแบบสอบถาม

ความรู้ หมายถึง ความสามารถในการรักษาไว้ซึ่งเนื้อหาสาระของประสบการณ์เรียนรู้เกี่ยวกับ
การจัดการการเงินส่วนบุคคลและสิ่งที่มีสัมพันธ์กันกับประสบการณ์เรียนรู้ต่างๆ สามารถระลึกและ
ถ่ายทอดประสบการณ์เรียนรู้ต่างๆได้อย่างถูกต้อง โดยการพูด เขียน หรืออากัปกิริยาท่าทางใดๆ

ความเข้าใจและทักษะ หมายถึง ความสามารถในการจับใจความสำคัญของประสบการณ์เรียนรู้
เกี่ยวกับการจัดการการเงินส่วนบุคคล สามารถแปลความ ตีความ และขยายความประสบการณ์เรียนรู้
ต่างๆ ลงสู่การปฏิบัติ เช่น การบันทึกบัญชีครัวเรือน การวิเคราะห์ค่าใช้จ่าย การจัดทำแผนการเงิน
ส่วนบุคคล ได้อย่างถูกต้อง คล่องแคล่ว

การจัดการการเงินส่วนบุคคล หมายถึง การจัดระเบียบการเงินของบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพ
ด้วยการรู้จักการจดหาเงินเข้ามา และใช้จ่ายออกไปอย่างถูกต้อง มีการออมในสัดส่วนที่เหมาะสมเพียง
พอที่จะรองรับเหตุฉุกเฉิน การดูแลสุขภาพ และสร้างความมั่นคงทางการเงินก่อนถึงวัยเกษียณ

ความต้องการเรียนรู้ หมายถึง ความต้องการของกลุ่มตัวอย่างวัยกลางคน ที่จะได้รับเนื้อหา
ความรู้ ความเข้าใจและฝึกทักษะการจัดการการเงินส่วนบุคคล ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ ด้วย
เทคนิคการเรียนการสอนที่เข้ากับวิธีการเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่างวัยกลางคน

ผู้ใหญ่วัยกลางคน หมายถึง นักเรียนกศน.ผู้ใหญ่ในช่วงอายุ 40-60 ปี ในเขตกรุงเทพมหานคร

4. แบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลภูมิหลังของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ส่วนที่ 2 คำถามเพื่อใช้เป็นแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการ การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน ประกอบด้วยคำถามปลายเปิดจำนวน 6 ข้อ

ลำดับที่สัมภาษณ์.....

สถานที่สัมภาษณ์.....

วันที่..... เริ่มต้นสัมภาษณ์เวลา..... สิ้นสุดเวลา

ส่วนที่ 1 ข้อมูลภูมิหลังของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

1. ชื่อ.....นามสกุล.....
2. หน่วยงานที่ท่านสังกัดอยู่.....
3. ตำแหน่งงานปัจจุบัน.....
4. หลักสูตร / วิชาเกี่ยวกับการจัดการการเงินส่วนบุคคลที่ท่านเคยสอน (เช่น การทำ บัญชีครัวเรือน การออมเงิน การลงทุน การจัดการหนี้สิน ฯลฯ)
.....
.....
.....
5. ประสบการณ์สอนหลักสูตร / วิชาเกี่ยวกับการจัดการการเงินส่วนบุคคล จำนวน.....ปี

ส่วนที่ 2 ข้อมูล สภาพ ปัญหา และความต้องการการเรียนรู้การเงินส่วนบุคคลของผู้ใหญ่วัยกลางคน

1. จากประสบการณ์ของท่านในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หัวข้อการจัดการการเงินส่วนบุคคลให้แก่ผู้ใหญ่วัยกลางคน มีลักษณะสภาพเป็นอย่างไรบ้าง

.....
.....
.....
.....

2. ท่านมีความเห็นเกี่ยวกับหัวข้อที่จะจัดสาระการเรียนรู้การจัดการการเงินส่วนบุคคลให้ผู้ใหญ่วัยกลางคนอย่างไรบ้าง

.....

3. ปัญหาส่วนใหญ่ที่ท่านมักประสบในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หัวข้อการจัดการการเงินส่วนบุคคล ได้แก่อะไรบ้าง (ให้ระบุปัญหาที่พบมากที่สุด 3 อันดับแรก)

.....

4. ในด้านความต้องการในการเรียนรู้การจัดการการเงินส่วนบุคคล เมื่อพิจารณาตามหลักเกณฑ์ ความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคล 4 ด้าน ท่านคิดว่าหัวข้อใดต่อไปนี้ จะได้รับความสนใจจากกลุ่มผู้เรียนผู้ใหญ่วัยกลางคน **5 อันดับแรก ของแต่ละด้าน**

4_1. ด้านการจัดการเงินสดไม่ให้ขาดมือ มุ่งเน้นการเพิ่มรายรับ ลดรายจ่าย การตรวจทานการใช้จ่ายของครัวเรือน

- 01. กิจกรรมชี้แนะช่องทางในการเพิ่มพูนรายได้
 02. วิธีทำบัญชีครัวเรือน (เพื่อทราบที่มาและการใช้ไปของเงินสด)
 03. กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้การทำบัญชีครัวเรือน
 04. การชมคลิปภาพยนตร์เพื่อแลกเปลี่ยน-เรียนรู้ประสบการณ์จากผู้ทำบัญชีครัวเรือน
 05. วิธีการจัดทำงบกระแสเงินสด
 06. การแยกประเภทและจัดลำดับความสำคัญของค่าใช้จ่ายครัวเรือน
 07. การฝึกให้ลูกหลานจัดการระบบการเงินของตนเอง
 08. การใช้สินเชื่อส่วนบุคคล และบัตรเครดิต เพื่อการหมุนเงินอย่างมีประสิทธิภาพ
 09. กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคต่อสิทธิของลูกหนี้เงินกู้ประเภทต่างๆ
 10. กลยุทธ์การปลดหนี้
 12. การจัดการหนี้ในระบบ
 13. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

4_2. ด้านการวางแผนการเงินส่วนบุคคล

- 01. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการจัดทำแผนการเงินของตนเองและครอบครัว
- 02. ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการออม เช่น ประเภทของเงินฝาก วิธีคิดดอกเบี้ยทบต้น
- 03. การวางแผนการเงินเพื่อที่อยู่อาศัย
- 04. การวางแผนการเงินสำหรับการศึกษาของบุตร
- 05. การวางแผนค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพ
- 06. การวางแผนการเงินเพื่อการดูแลบุพการี
- 07. การวางแผนการเงินเมื่อเกิดเหตุไม่คาดคิด เช่น การทุพพลภาพจากอุบัติเหตุ การหย่าร้าง/คู่สมรสเสียชีวิต
- 08. การวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ (หลังอายุ 60 ปี)
- 09. การวางแผนการเงินเพื่อการสร้างธุรกิจส่วนตัวหลังวัยเกษียณ (หลังอายุ 60 ปี)
- 10. วิธีลด ละ เลิก ภาษี โดยการใช้สิทธิที่กำหนดเป้าหมายทางการเงินของตัวท่านเองและครอบครัว
- 11. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

4_3. ด้านความรู้และทักษะทางการเงินส่วนบุคคล

- 01. เงินทองต้องรู้
- 02. การเงินส่วนบุคคลคืออะไร
- 03. การหาแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ทางการเงินประเภทต่างๆ
- 04. วิธีตรวจสอบสุขภาพทางการเงินด้วยตนเอง
- 05. วิธีการจัดทำงบการเงินส่วนบุคคล รายรับ รายจ่าย เงินลงทุน เงินออม เงินกู้ ควรบันทึกแยกหมวดหมู่อย่างไร
- 06. การปฏิบัติการทำบัญชีครัวเรือน
- 07. การซื้ออย่างชาญฉลาด
- 08. สิทธิที่ผู้บริโภคต้องได้รับการคุ้มครอง ในการถูกเอาเปรียบจากการซื้อสินค้า-บริการ
- 09. ห้องปฏิบัติการ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรซื้อที่ไม่พึงประสงค์ เช่น เสพติดการช้อปปิ้ง การซื้อโดยขาดสติ
- 10. การสร้างสุขนิสัยทางการเงิน
- 11. กิจกรรมสุขจัง...ตั้งค้อยู่ครบ
- 12. ห้องปฏิบัติการ สร้างภูมิคุ้มกันทางการเงิน
- 13. ห้องปฏิบัติการ ลด ละ เลิก หนี้บัตรเครดิต
- 14. กิจกรรมออมง่าย รวยไว

- 15. กิจกรรมชมเขียนน้กออม
- 16. วิธีทำรายการโดยไม่ต้องไปธนาคาร ได้แก่ อิเลคทรอนิกส์แบงกิ้ง ธนาคารออนไลน์
- 17. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการประกัน เช่น การประกันมีอะไรบ้าง ประโยชน์ของการประกันแต่ละประเภท ค่าเบี้ยประกันที่ต้องจ่ายในการเอาประกัน
- 18. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสินเชื่อบุคคล การกู้ยืมเงิน หนี้นับัตรเครดิต
- 19. ห้องปฏิบัติการ การเจรจาประนอมหนี้
- 20. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

4_4. ด้านการเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเงินส่วนบุคคล

- 01. การวิเคราะห์ผลตอบแทนและสิทธิประโยชน์จากเงินฝากในรูปแบบต่างๆ
- 02. ทางเลือกในการออมเงินให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ของแต่ละบุคคล
- 03. การวิเคราะห์การประกันชีวิต ประกันสุขภาพ ในรูปแบบต่างๆ
- 04. ประโยชน์และทางเลือกในการวางแผนการประกันชีวิตและสุขภาพ
- 05. ประโยชน์และทางเลือกในการวางแผนการประกันวินาศภัย อุบัติภัย
- 06. การวิเคราะห์ข้อดีข้อด้อยสินเชื่อกู้ยืมเงินในรูปแบบต่างๆ
- 07. ทางเลือกในเลือกสินเชื่อกู้ยืมเงิน ให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ของแต่ละบุคคล
- 08. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

5. จากประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ด้านการเงินส่วนบุคคล กิจกรรมการเรียนรู้แบบใดต่อไปนี ที่ท่านเห็นว่าประสบผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู่มากที่สุด 5 อันดับแรก เพราะเหตุใด

- 01. การจัดการเรียนการสอนแบบกลุ่มย่อย
- 02. การระดมความคิดเห็น
- 03. การอภิปรายกลุ่ม
- 04. การบรรยาย/อภิปรายโดยวิทยากรรับเชิญ
- 05. สัญญาการเรียนรู้ด้วยตนเอง
- 06. การฝึกปฏิบัติการในห้องเรียน เช่น แบบฝึกหัดทำบัญชีครัวเรือน
- 07. การมอบหมายการบ้าน
- 08. การเรียนรู้ในรูปแบบเกมการละเล่น
- 09. การเรียนรู้โดยใช้สื่อวีดิทัศน์
- 10. กิจกรรมทัศนศึกษา
- 11. รูปแบบอื่นๆ โปรดแนะนำ.....

6. จากประสบการณ์การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การจัดการการเงินส่วนบุคคล กิจกรรมการเรียนรู้แบบใดต่อไปนี้ที่ท่านเห็นว่าประสบปัญหาในการเรียนรู้หรือการจัดกิจกรรมมากที่สุด 5 อันดับแรก (ช่วยอธิบายปัญหาที่พบในแต่ละกิจกรรมการเรียนรู้)

- 01. การจัดการเรียนการสอนแบบกลุ่มย่อย
- 02. การระดมความคิดเห็น
- 03. การอภิปรายกลุ่ม
- 04. การบรรยาย/อภิปรายโดยวิทยากรรับเชิญ
- 05. สัญญาการเรียนรู้ด้วยตนเอง
- 06. การฝึกปฏิบัติการในห้องเรียน เช่น แบบฝึกหัดทำบัญชีครัวเรือน
- 07. การมอบหมายการบ้าน
- 08. การเรียนรู้ในรูปแบบเกมการละเล่น
- 09. การเรียนรู้โดยใช้สื่อวีดิทัศน์
- 10. กิจกรรมทัศนศึกษา
- 11. รูปแบบอื่นๆ โปรดแนะนำ.....

7. ท่านมีข้อคิดเห็น และ/หรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติมใดบ้างเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน

.....

.....

.....

ขอขอบคุณสำหรับความร่วมมือค่ะ

แบบสอบถามงานวิจัย

การพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคล
สำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน

(THE DEVELOPMENT OF A PROGRAM TO ENHANCE PERSONAL FINANCIAL
MANAGEMENT KNOWLEDGE, UNDERSTANDING AND SKILLS FOR MIDDLE-AGED ADULTS)

เครื่องมือชุดที่ 2

แบบสอบถามเพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ
และทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน

จัดทำโดย

นางสาวชนิษฐา วิทยานนท์

นิสิตปริญญาเอก สาขาการศึกษานอกระบบโรงเรียน

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถาม

เพื่อส่งเสริม

ความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัย

กลางคน

จัดทำโดย

นางสาวชนิษฐา วิทยานนท์

นิสิตปริญญาเอก สาขาการศึกษานอกระบบโรงเรียน

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

แบบสอบถามเพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความรู้ ความ
เข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน

นิยามศัพท์

ความรู้ หมายถึง ความสามารถในการรักษาไว้ซึ่งเนื้อหาสาระของประสบการณ์เรียนรู้
เกี่ยวกับการจัดการการเงินส่วนบุคคลและสิ่งที่มีสัมพันธ์กันกับประสบการณ์เรียนรู้นั้นๆ สามารถระลึก
และถ่ายทอดประสบการณ์เรียนรู้ต่างๆได้อย่างถูกต้อง โดยการพูด เขียน หรืออากัปกริยาท่าทางใดๆ

ความเข้าใจและทักษะ หมายถึง ความสามารถในการจับใจความสำคัญของประสบการณ์
เรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการการเงินส่วนบุคคล สามารถแปลความ ตีความ และขยายความประสบการณ์
เรียนรู้ต่างๆ ลงสู่การปฏิบัติ เช่น การบันทึกบัญชีครัวเรือน การวิเคราะห์ค่าใช้จ่าย การจัดทำแผนการ
การเงินส่วนบุคคล ได้อย่างถูกต้อง คล่องแคล่ว

การจัดการการเงินส่วนบุคคล หมายถึง การจัดระเบียบการเงินของบุคคลอย่างมี
ประสิทธิภาพ ด้วยการรู้จักการจดหาเงินเข้ามา และใช้จ่ายออกไปอย่างถูกต้อง มีการออมในสัดส่วนที่
เหมาะสมเพียงพอที่จะรองรับเหตุฉุกเฉิน การดูแลสุขภาพ และสร้างความมั่นคงทางการเงินก่อนถึงวัย
เกษียณ

ความต้องการเรียนรู้ หมายถึง ความต้องการของกลุ่มตัวอย่างวัยกลางคน ที่จะได้รับเนื้อหา
ความรู้ ความเข้าใจและฝึกทักษะการจัดการการเงินส่วนบุคคล ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ ด้วย
เทคนิคการเรียนการสอนที่เข้ากับวิถีการเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่างวัยกลางคน

ผู้ใหญ่วัยกลางคน หมายถึง นักเรียนกศน.ผู้ใหญ่ในช่วงอายุ 40-60 ปี ในเขต
กรุงเทพมหานคร

คำชี้แจงสำหรับผู้ตอบแบบสอบถาม : แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลภูมิหลังของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ข้อมูลสภาพและปัญหาการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการการเงินส่วนบุคคลของผู้ใหญ่วัยกลางคน

ส่วนที่ 3 ข้อมูลความต้องการการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการการเงินส่วนบุคคลของผู้ใหญ่วัยกลางคน

ส่วนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

คำถามส่วนที่ 1 ข้อมูลภูมิหลังของผู้ตอบแบบสอบถาม ข้อคำถามในลักษณะที่ให้ผู้ตอบเลือกและเติมคำตอบ

ข้อคำถาม	
1. เพศ	☐ ชาย ☐ หญิง
2. อายุ	☐ 40 - 49 ปี ☐ 50 - 60 ปี
3. อาชีพ	☐ ลูกจ้างรายวัน ☐ ลูกจ้างรายเดือน ☐ เจ้าของหาบ เร่แผงลอย ☐ เจ้าของกิจการขนาดเล็ก ☐ รับเหมาก่อสร้าง ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....
4. ระดับการศึกษาของท่าน	☐ ประถมศึกษาต้น ☐ ประถมศึกษาปลาย ☐ มัธยมศึกษาต้น ☐ มัธยมศึกษาปลาย ☐ อื่นๆ.....
5. ท่านมีการใช้อินเทอร์เน็ตผ่านช่องทางใด (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)	☐ ไม่ใช้ ☐ ใช้จากร้านอินเทอร์เน็ต ☐ ใช้จากที่ทำงาน ☐ ใช้จากที่บ้าน ☐ ใช้จากมือถือ
6. ท่านเคยเข้ารับการอบรมด้านการจัดการการเงินส่วนบุคคล (ได้แก่ การวางแผนการเงิน การทำบัญชีครัวเรือน การทำงบประมาณครัวเรือน ฯลฯ) หรือไม่	☐ ไม่เคย ☐ เคย.....ครั้ง หลักสูตร

คำถามส่วนที่ 2 ข้อมูลสภาพและปัญหาการเรียนรู้การจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัย
กลางคน

ให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบโดยทำเครื่องหมาย ✓ ในกรอบ □ ข้างหน้าตัวเลือกที่ตรงกับ
ความเป็นจริงมากที่สุด

สภาพ	ปัญหา
ด้านการจัดการเงินสดไม่ให้ขาดมือ	
1.1. รายได้ของตนเอง ☐ ไม่มีรายได้ ☐ รายเดือน(บาท) ☐ ต่ำกว่า 9,000 ☐ 9,001 – 15,000 ☐ สูงกว่า 15,000 ☐ รายวัน(บาท) ☐ ต่ำกว่า 300 ☐ 301-500 ☐ สูงกว่า 500 ☐ รายได้ไม่แน่นอน	1. ยอดรายรับ-รายจ่ายประจำงวดของ ท่านมีลักษณะดังนี้ ☐ มีรายจ่ายสูงกว่ารายรับมากเป็น ประจำ ☐ มีรายจ่ายสูงกว่ารายรับบ้าง บางครั้งคราว ☐ มีรายรับพอดีกับรายจ่าย ☐ มีรายรับสูงกว่ารายจ่ายเล็กน้อย ☐ มีรายรับสูงกว่ารายจ่ายมาก สามารถมีเงินเก็บออมได้สม่ำเสมอ
1.2. การหารายได้เสริมจากงานประจำ ☐ ไม่หารายได้เสริม ☐ ทำงานล่วงเวลาจากงานประจำ ☐ หารายได้เสริมอื่นจากงานหลัก (โปรด ระบุ).....	
1.3. ท่านมีภาระต้องดูแลสมาชิกในครอบครัวที่ไม่มี รายได้ ได้แก่ คู่สมรส ลูกหลาน ญาติผู้ใหญ่ ฯลฯ หรือไม่ ☐ มี จำนวน.....คน ☐ ไม่มีภาระต้องดูแล	
1.4. บ้านที่ท่านอาศัยอยู่ปัจจุบันเป็น	

สภาพ	ปัญหา
☐ บ้านเช่า / ห้องเช่า / อาศัยผู้อื่นอยู่ ที่ต้องจ่ายค่าที่พัก ☐ บ้านของพ่อแม่ / คู่สมรส / บ้านพักที่หน่วยงานจัดให้ โดยไม่ต้องจ่ายค่าเช่า ☐ บ้านของตนเอง ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....	
<p>2. ท่านคำนึงถึงเรื่องใดมากที่สุด ในการซื้ออาหาร และของใช้จำเป็นในชีวิตประจำวัน</p> ☐ ความสะดวก ☐ ภาพลักษณ์ / ชื่อเสียงของสินค้า ☐ ของแถม / โปรโมชันลดราคา ☐ ความชอบของสมาชิกในครอบครัวโดยไม่เกี่ยงราคา ☐ ความคุ้มค่าเมื่อเปรียบเทียบกับราคา ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....	<p>2. ท่านคิดว่าข้อใดตรงกับปัญหาการใช้จ่ายเงินของท่านที่สุด</p> ☐ ไม่ทันคิดก่อนใช้จ่าย ☐ ถูกชักจูงด้วยโฆษณาชวนเชื่อแพชั่น ความนิยม ☐ ถูกโน้มน้าวด้วยโปรโมชั่น และของแถม ☐ บ่อยครั้งที่ต้องทิ้งของที่ซื้อมาเกินความจำเป็น เพราะลดราคา ☐ ท่านไม่มีปัญหาการใช้จ่ายเงิน ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....
<p>3. ในการซื้อสินค้า-บริการที่มีราคาสูง เช่น เครื่องใช้ไฟฟ้า คอมพิวเตอร์ รถยนต์ บริการทัวร์ ท่องเที่ยว ฯลฯ ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อของท่านที่สุดคือ</p> ☐ ความเห็นของสมาชิกในครอบครัว ☐ เห็นเพื่อนบ้าน / เพื่อนร่วมงานซื้อหรือใช้บริการ ☐ ภาพลักษณ์ / ชื่อเสียงของสินค้า ☐ การโฆษณาประชาสัมพันธ์ของผู้ขาย ☐ ของแถม / โปรโมชันลดราคา ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....	<p>3. ในการซื้อสินค้า-บริการที่มีราคาสูง เช่น เครื่องใช้ไฟฟ้า คอมพิวเตอร์ รถยนต์ บริการทัวร์ท่องเที่ยว ฯลฯ ท่านเคยประสบปัญหาใดบ้างตั้งหัวข้อต่อไปนี้ (<u>เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ</u>)</p> ☐ คุณภาพสินค้าไม่ตรงตามที่โฆษณาใช้ไม่ได้ตามต้องการ ☐ ไม่มีบริการหลังการขาย หรือไม่ได้รับความสะดวก ☐ ใช้งานยาก มีข้อจำกัดที่ไม่รู้ก่อนซื้อ

สภาพ	ปัญหา
	☐ เสียบ่อย อะไหล่ และค่าบริการซ่อมมีราคาสูง ☐ ไม่เคยประสบปัญหา ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....
<p>4. ท่านสูบบุหรี่ ดื่มสุรา เบียร์ ไวน์ หรือเสพลิงมีนเมาอื่นบ้างหรือไม่</p> ☐ เสพเป็นประจำ ☐ เสพบางครั้งคราว ☐ เสพเฉพาะในงานเลี้ยงและเทศกาลรื่นเริง ☐ ไม่เสพ	<p>4. ข้อคิดเห็นต่อการสูบบุหรี่ ดื่มสุรา เบียร์ ไวน์ สิ่งมีนเมา ข้อใดตรงใจท่านที่สุด</p> ☐ เป็นสิ่งจำเป็นที่ขาดไม่ได้ ☐ เป็นเครื่องมือสำคัญในการสมาคมสังสรรค์ ☐ เป็นเครื่องแสดงภาพลักษณ์ ความสำเร็จ นำสมัย ความเท่ห์ ☐ เป็นเครื่องช่วยผ่อนคลายความเครียดบางครั้งคราว ☐ เป็นสิ่งให้โทษและทำให้สิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย
<p>5. ท่านหรือสมาชิกในครอบครัวของท่าน เล่นการพนัน (เช่น-ซื้อลอตเตอรี่ แทงหวยใต้ดิน เล่นไพ่ ชนไก่ ตู๋ม้า แทงม้าแข่ง พนันมวย เข้าบ่อน พนันบอล) หรือไม่</p> ☐ ไม่เล่นการพนันทุกชนิด ☐ เล่นการพนันบางครั้งคราว เพื่อความบันเทิง โดยจำกัดวงเงินไม่ให้กระทบต่อรายจ่ายประจำ ☐ เล่นการพนันเพื่อลุ้นโชคเป็นประจำในวงเงินเล็กน้อย	<p>5.1. ปัญหาที่มักทำให้ท่านไม่สามารถควบคุมค่าใช้จ่ายของครัวเรือนได้ ได้แก่ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)</p> ☐ มีค่าใช้จ่ายที่ไม่คาดคิดเกิดขึ้น กระทั่งหันหน้าจากเหตุฉุกเฉิน ☐ เสียการพนันจำนวนไม่แน่นอน ☐ ข้อมูลรายการใช้จ่ายจำเป็นตกหล่นไป เพราะไม่เคยบันทึกการใช้จ่าย ☐ มีสินค้าเทคโนโลยีใหม่ๆออกมามาก จึงมีความต้องการซื้อของใหม่บ่อยๆ

สภาพ	ปัญหา
<p>☐ เล่นการพนันเพื่อการเสี่ยงโชคเป็นประจำในวงเงินสูง</p> <p>☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....</p>	<p>☐ ไม่สามารถควบคุมการใช้จ่ายของลูกค้าหรือผู้อยู่ใต้การอุปการะ</p> <p>☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....</p> <p>5.2. เมื่อท่านหรือสมาชิกในครอบครัวแพ่พนั้น ท่านมักประสบปัญหาอะไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)</p> <p>☐ ต้องกู้เงินนอกระบบมาใช้หนี้พนั้น</p> <p>☐ ต้องนำทรัพย์สิน เครื่องประดับ ไปจำนำเพื่อใช้หนี้</p> <p>☐ ต้องผันเงินบที่วางแผนไว้สำหรับเรื่องอื่นออกไปใช้หนี้พนั้นแทน</p> <p>☐ ต้องตัดค่าใช้จ่ายจำเป็น เช่น ค่าอาหาร ค่าเทอมลูก ออกไป</p> <p>☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....</p>
<p>6. ท่านทราบหรือไม่ว่าค่าใช้จ่ายครัวเรือนของท่านมีสัดส่วนเช่นไร (เช่น เมื่อเทียบค่าใช้จ่ายรวมเป็น 100 บาท ท่านใช้สำหรับค่าอาหารกี่ส่วน ค่าเดินทางกี่ส่วน ค่าเช่า ค่าบันเทิง ฯลฯ กี่ส่วน)</p> <p>☐ ไม่ทราบเพราะไม่เห็นว่าคุณค่าต้องจดจำ</p> <p>☐ ไม่ทราบเพราะไม่เคยบันทึกได้แต่สงสัยว่าเงินหมดไปกับอะไร</p> <p>☐ ไม่ทราบเพราะไม่เคยนำบันทึกค่าใช้จ่ายมาวิเคราะห์</p>	<p>6. เมื่อท่านต้องตัดสินใจเรื่องปัญหาเงินสดขาดมือ ท่านมักประสบปัญหาใด (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)</p> <p>☐ สับสนไม่รู้จะเริ่มต้นอย่างไร</p> <p>☐ ไม่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการเงินจึงไม่สามารถวิเคราะห์ สาเหตุของปัญหาได้</p> <p>☐ ไม่มีข้อมูลการใช้จ่ายในอดีตจึงไม่สามารถวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาได้</p> <p>☐ ขาดประสบการณ์ในการหมุนเงิน</p>

สภาพ	ปัญหา
☐ ทราบเพราะมีการจดบันทึกค่าใช้จ่ายและวิเคราะห์เป็นประจำ	☐ ไม่เคยประสบปัญหาเงินสดขาดมือ ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....
7. ท่านรู้จักบัญชีครัวเรือนหรือไม่ ☐ ไม่เคยได้ยิน ☐ เคยได้ยินมาบ้าง ☐ รู้จักแต่ทำไม่เป็น ☐ รู้จักและทำเป็น	7. ความเห็นของท่านเกี่ยวกับบัญชีครัวเรือน ☐ ไม่มีความเห็น เพราะไม่รู้จัก ☐ ไม่มีประโยชน์ เสียเวลาในการบันทึก ☐ มีประโยชน์ เคยบันทึก แต่ยังไม่ปรับให้บันทึกเป็นนิสัยไม่ได้ ☐ มีประโยชน์มาก ทำเป็นประจำ
ด้านการวางแผนการเงินส่วนบุคคล	
8. ท่านทำงบประมาณครัวเรือนหรือไม่อย่างไร ☐ ไม่เคยทำและไม่รู้จัก ☐ น่าสนใจแต่ทำไม่เป็น ☐ เคยทำแผนงบประมาณแต่ไม่สามารถปฏิบัติตามแผนได้ ☐ ทำแผนงบประมาณและทบทวนผลปฏิบัติเป็นประจำ	8. มุมมองของท่านเกี่ยวกับการจัดทำงบประมาณครัวเรือน ☐ เสียเวลาเปล่า ไม่สามารถควบคุมค่าใช้จ่ายตามงบได้ ☐ เป็นเรื่องยุ่งยากเกินกว่าจะจัดทำตัวเอง ☐ เป็นเรื่องน่าทำแต่ไม่รู้ว่าจะเริ่มต้นจัดทำอย่างไร ☐ เป็นเรื่องจำเป็นที่ต้องจัดทำเป็นประจำ เพื่อควบคุมค่าใช้จ่าย
9. ท่านทำงบกระแสเงินสดหรือไม่อย่างไร ☐ ไม่เคยทำและไม่รู้จัก ☐ น่าสนใจแต่ทำไม่เป็น ☐ เคยทำงบกระแสเงินสดเฉพาะช่วงที่มีวิกฤตการเงินเกิดสภาพเงินสดขาดมือเท่านั้น	9. มุมมองของท่านเกี่ยวกับการจัดทำงบกระแสเงินสด ☐ เสียเวลาเปล่า ไม่สามารถควบคุมเงินรับเข้า-จ่ายออกตามงบกระแสเงินสดที่จัดทำไว้ได้

สภาพ	ปัญหา
☐ ทำงานกระแสเงินสดและเปรียบเทียบปรับให้เป็นจริงเป็นประจำ	☐ เป็นเรื่องยุ่งยากเกินกว่าจะจัดทำตัวเอง ☐ เป็นเรื่องน่าทำแต่ไม่รู้ว่าจะเริ่มต้นจัดทำอย่างไร ☐ เป็นเรื่องจำเป็นที่ต้องจัดทำเป็นประจำ เพื่อดูแลไม่ให้เกิดสภาพเงินสดขาดมือ
<p>10. ข้อความใดต่อไปนี้ตรงกับแผนการใช้จ่ายเงินของท่านที่สุด</p> ☐ ใช้ไม่พอต้องกู้ยืม ☐ ใช้เท่าที่ทำได้ ☐ ใช้เหลือค่อยเก็บ ☐ เก็บก่อนส่วนที่เหลือจึงนำมาใช้	<p>10. ท่านมีภาระต้องจ่ายดอกเบี้ยจากแผนการใช้สินเชื่อหรือการกู้ยืมหรือไม่ (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)</p> ☐ มีภาระดอกเบี้ยจ่ายท่วมท้น ต้องกู้สินเชื่อก้อนอื่นมาชำระ ☐ มีภาระดอกเบี้ยจ่ายจำนวนมาก เกือบเท่าค่าใช้จ่ายอื่นทุกเดือน ☐ มีภาระดอกเบี้ยจ่ายบางครั้งคราวที่เงินขาดมือ ☐ มีภาระดอกเบี้ยจ่ายประจำคงที่จากสินเชื่อระยะยาวเช่น ผ่อนรถ ผ่อนบ้าน เป็นจำนวนที่สามารถจ่ายได้โดยไม่เดือดร้อน ☐ ไม่มีภาระจ่ายดอกเบี้ย
<p>11. ท่านได้กำหนดเป้าหมายชีวิตหลังวัยเกษียณไว้อย่างไร</p> ☐ ไม่เคยกำหนด ☐ คิดไว้บ้าง แต่ยังไม่ได้กำหนดชัดเจน ☐ กำหนดไว้แล้วอย่างชัดเจน	<p>11. มุมมองของท่านในการกำหนดเป้าหมายชีวิต</p> ☐ ไม่จำเป็นต้องกำหนดเป้าหมาย ใช้ชีวิตไปเรื่อยๆ ☐ ไม่เคยถูกคิดว่าควรต้องกำหนดเป้าหมายชีวิตหลังวัยเกษียณ ☐ การกำหนดเป้าหมายชีวิตเป็นเรื่องน่าสนใจแต่ยังไม่ได้เริ่มทำ

สภาพ	ปัญหา
	☐ การกำหนดเป้าหมายชีวิตหลังวัยเกษียณเป็นเรื่องสำคัญและควรทำล่วงหน้าก่อนเข้าสู่วัยเกษียณ
<p>12. ข้อใดอธิบายถึงการสำรวจสุขภาพการเงินของท่านได้ใกล้เคียงที่สุด</p> <p>☐ ไม่มีความรู้เพียงพอที่จะสำรวจสุขภาพการเงินของตนเอง</p> <p>☐ รู้วิธีตรวจสุขภาพการเงินแต่ไม่เคยทำ</p> <p>☐ รู้วิธีตรวจสุขภาพการเงินและเคยทำเป็นบางครั้งคราว</p> <p>☐ รู้วิธีตรวจสุขภาพการเงินและทำการสำรวจสุขภาพการเงินเป็นประจำ</p>	<p>12. มุมมองของท่านในการสำรวจสุขภาพการเงินของตนเอง</p> <p>☐ ไม่รู้จักว่าการสำรวจสุขภาพการเงินคืออะไร</p> <p>☐ ไม่รู้จักวิธีสำรวจสุขภาพการเงินของตนเอง</p> <p>☐ ไม่เห็นความสำคัญว่าเหตุใดจึงต้องตรวจสุขภาพการเงิน</p> <p>☐ การตรวจสุขภาพการเงินเป็นเรื่องจำเป็นและควรทำสม่ำเสมอเป็นระยะๆ</p>
<p>13. ท่านเคยทำแผนการเงินส่วนบุคคลหรือไม่อย่างไร</p> <p>☐ ไม่เคยทำและไม่รู้จัก</p> <p>☐ น่าสนใจแต่ทำไม่เป็น</p> <p>☐ เคยทำแผนการเงินส่วนบุคคลแต่ไม่สามารถปฏิบัติตามแผนได้</p> <p>☐ ทำแผนการเงินส่วนบุคคลและทบทวนผลปฏิบัติเป็นประจำ</p>	<p>13.1. มุมมองของท่านเกี่ยวกับการวางแผนการเงินของตนเองและครอบครัว</p> <p>☐ ใเสียเวลาเปล่า วางแผนไปก็ทำไม่ได้</p> <p>☐ เป็นเรื่องของอนาคตที่ยังไม่ต้องกังวล</p> <p>☐ เป็นเรื่องยุ่งยากเกินกว่าจะจัดทำแผนได้เอง</p> <p>☐ เป็นเรื่องน่าเป็นห่วงแต่ไม่รู้ว่าจะเริ่มต้นวางแผนอย่างไร</p> <p>☐ เป็นเรื่องจำเป็นที่ต้องจัดทำแผนแต่เนิ่นๆ หากรอใกล้เกษียณจะไม่ทันการ</p> <p>13.2. หากท่านต้องวางแผนการเงินของตนเองและครอบครัว ท่านคิดว่าข้อใดเป็นปัญหาของท่าน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)</p>

สภาพ	ปัญหา
	☐ ไม่มีความรู้เกี่ยวกับวิธีวางแผนการเงิน ☐ ไม่รู้ว่าต้องวางแผนการเงินสำหรับรายการใดบ้าง ☐ ไม่สามารถกำหนดเป้าหมายที่เหมาะสมของแผนการเงินได้ ☐ ไม่มีแหล่งข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในการวางแผนการเงิน ☐ ไม่สามารถเลือกข้อเสนอทางการเงินที่เหมาะสมกับตนเองได้ ☐ ไม่มีปัญหา ท่านมีความสามารถวางแผนการเงินที่เหมาะสมกับวิถีชีวิตและสถานการณ์ของตนเองได้
ด้านการเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเงิน	
<p>14.1. เมื่อท่านมีความจำเป็นต้องใช้เงินก้อนใหญ่ ท่านนิยมพึ่งพาการเงินนอกระบบแบบใดในการจัดหาเงิน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)</p> ☐ ไม่เคยใช้การเงินนอกระบบ ☐ เงินกู้ยืมจากญาติหรือคนรู้จักโดยไม่เสียดอกเบี้ย ☐ เงินกู้นอกระบบ ☐ การเล่นแชร์ ☐ การจำหน่ายงานกับเจ้าหนี้นอกระบบ ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....	<p>14.1. ท่านใช้สินเชื่อบัตรเครดิต สินเชื่อโรงรับจำนำเพื่อเครดิต สินเชื่อโรงรับจำนำเพื่อวัตถุประสงค์ใดบ้าง ต่อไปนี้ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)</p> ☐ เพื่อการชำระหนี้ ☐ การใช้จ่ายค่าใช้จ่ายประจำ เช่น ค่าอาหาร ค่าเช่าบ้าน ค่าน้ำ-ไฟ-โทรศัพท์ ฯลฯ ☐ เพื่อซื้อสินทรัพย์ราคาสูง เช่น เครื่องเรือน คอมพิวเตอร์ แทปเลต โทรศัพท์มือถือ ฯลฯ ☐ เพื่อผ่อนบ้าน รถยนต์ ☐ เพื่อวัตถุประสงค์อื่นๆ (โปรดระบุ).....

สภาพ	ปัญหา
	☐ ไม่เคยใช้สินเชื่อบัตรด่วน บัตรเครดิต
<p>14.2. ท่านมีหนี้จากการกู้ยืมแบบใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)</p> ☐ เงินกู้ธนาคาร ☐ เงินกู้กองทุนหมู่บ้าน / เงินกู้จากหน่วยงานภาครัฐ ☐ เงินกู้สหกรณ์ / เงินกู้ธนาคาร ☐ สินเชื่อบัตรเงินสด / บัตรเครดิต ☐ ไม่มีหนี้จากการกู้ยืม	<p>14.2. ประสบการณ์ที่ท่านเคยมีปัญหาจากการใช้สินเชื่อเงินสด บัตรเครดิต เงินกู้ธนาคาร ฯลฯ ได้แก่ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)</p> ☐ ถูกข่มขู่ ทำร้ายร่างกาย ประจานให้ได้รับความอับอาย เมื่อผิดนัดชำระ ☐ วิตกกังวลเมื่อถูกฟ้องร้อง เนื่องจากขาดความรู้และข้อมูลในการต่อสู้คดี ☐ ถูกยึดทรัพย์สินจำนองที่มีมูลค่าสูงกว่าเงินต้นมาก ☐ ไม่เข้าใจเงื่อนไขสัญญา กู้ จึงถูกโกง ถูกเอาเปรียบจากเจ้าหนี้ ☐ ถูกคิดดอกเบี้ยทับทวีคูณ ไม่สามารถเจรจาผิดผ่อนหนี้ได้ ☐ มีปัญหาอื่นๆ (โปรดระบุ)..... ☐ ไม่เคยมีปัญหา
<p>14.3. ขณะนี้ท่านมีหนี้สินจากการกู้ยืม หรือ ใช้สินเชื่อเพื่อวัตถุประสงค์ใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)</p> ☐ ทืออยู่อาศัย ☐ ยานพาหนะ ☐ โทรศัพท์มือถือ-อุปกรณ์ไอที(แท็บเล็ต โน้ตบุค ฯลฯ) ☐ เครื่องเรือนเครื่องใช้ในบ้าน ☐ ของกินของใช้ประจำวัน ☐ ไม่มีหนี้จากการกู้ยืม	
<p>15.1. เมื่อท่านมีเงินเหลือเก็บ ท่านนิยมเลือกออมเงินนอกระบบแบบใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)</p> ☐ ไม่เคยใช้การออมนอกระบบ ☐ เล่นแชร์ ☐ ลงทุนในแชร์ลูกโซ่ เช่น แชร์น้ำมัน แชร์ทองคำ แชร์ทองเที่ยว ฯลฯ ที่โฆษณาว่าให้ผลตอบแทนสูง ☐ นำเงินที่เหลือไปผ่อนชำระซื้อเครื่องใช้ไฟฟ้า เครื่องเรือน ☐ ซื้อหวย/ลอตเตอรี่	<p>15.1. ท่านเล่นแชร์เพื่อวัตถุประสงค์ใดบ้าง ต่อไปนี้ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)</p> ☐ เพื่อการออมเงิน ☐ เพื่อการชำระหนี้ ☐ เพื่อนำมาใช้เป็นค่าใช้จ่ายประจำ เช่น ค่าอาหาร ค่าเช่าบ้าน ค่าน้ำ-ไฟ-โทรศัพท์ ฯลฯ

สภาพ	ปัญหา
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....	☐ เพื่อซื้อสินทรัพย์ราคาสูง เช่น เครื่องเรือน คอมพิวเตอร์ แทปเลต โทรศัพท์มือถือ ฯลฯ ☐ เพื่อจ่ายค่าเทอมบุตรหลาน ☐ เพื่อวัตถุประสงค์อื่นๆ (โปรดระบุ)..... ☐ ไม่เคยเล่นแชร์
<p>15.2. ท่านมีรูปแบบการออม ลงทุน เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายหลังวัยกลางคนของท่านอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)</p> ☐ ไม่มีการออม การลงทุนใดๆ ☐ ฝากเงินกับธนาคาร-สถาบันการเงิน ☐ ลงทุนในสินทรัพย์ที่เกิดรายได้ประจำ เช่น รถแท็กซี่ให้เช่า ☐ ทำประกันชีวิต ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....	<p>15.2. ข้อใดต่อไปนี้เป็นสาเหตุที่ทำให้ท่านไม่ยอมใส่ใจการออมเงิน</p> ☐ มีเงินเหลือเป็นจำนวนเพียงเล็กน้อย ไร้ประโยชน์ที่จะเก็บออม ☐ ได้อัตราดอกเบี้ยต่ำมาก ไม่จูงใจให้เก็บออม ☐ การออมที่ได้ดอกเบี้ยสูงกว่า มักมีระยะเวลายาวนาน อาจมีปัญหาหากมีความจำเป็นใช้เงิน ☐ ไม่ต้องการรับความเสี่ยงสูงจากการออมในรูปแบบอื่นนอกจากเงินฝากธนาคาร ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....
<p>16.1. ท่านและสมาชิกในครอบครัว เคยประสบอุบัติเหตุ ภัยพิบัติ หรือความเดือดร้อนใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)</p> ☐ ทรัพย์สินเสียหายหรือได้รับบาดเจ็บจากอุบัติเหตุรถชน ☐ บ้านหรือที่ทำกิน ถูกไฟไหม้ / ถูกน้ำท่วมเสียหาย ☐ สมาชิกในครอบครัวป่วยด้วยโรคร้ายแรง	<p>16.1. ท่านมีมุมมองต่อการประกันความเสี่ยงอย่างไร</p> ☐ ไม่ควรทำ เพราะเป็นการแข่งตัวเอง ☐ เสียเงินโดยสูญเปล่า เพราะโอกาสที่จะเกิดเหตุร้ายคงไม่มี ☐ เป็นเรื่องยาก และไม่เข้าใจภาษาที่ใช้ในกรมธรรม์ ☐ เป็นเรื่องควรทำ แต่ไม่มีความรู้

สภาพ	ปัญหา
☐ ผู้นำครอบครัว หรือสมาชิกผู้เป็นหลักในการหารายได้เสียชีวิตหรือไม่สามารถทำงานได้อีกต่อไป ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....	☐ เป็นเรื่องจำเป็นที่ต้องทำ เพื่อความมั่นคงของสมาชิกในครอบครัว ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....
<p>16.2. ท่านมีวิธีรับมือต่อความเสี่ยงจากอุบัติเหตุ หรือความไม่แน่นอนของชีวิตอย่างไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)</p> ☐ ซื้อกรมธรรม์ประกันภัย ประกันสุขภาพ ☐ เปิดบัญชีเงินฝากคุ้มครองชีวิต ☐ ขอความช่วยเหลือจากญาติและเพื่อนฝูง ☐ รอรับความช่วยเหลือจากหน่วยงานต่างๆ ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....	<p>16.2. ปัญหาที่ท่านเคยประสบภายหลังจากเกิดอุบัติเหตุ ภัยพิบัติ หรือเหตุฉุกเฉินใดๆ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)</p> ☐ ไม่มีเงินเพียงพอสำหรับค่าซ่อมแซม ค่าชดใช้ค่าเสียหายหรือค่ารักษาพยาบาล ☐ มีหนี้สินเนื่องจากต้องกู้เงินมาเป็นค่าใช้จ่ายในการเยียวยา ☐ สมาชิกในครอบครัวต้องออกจากงานเพื่อมาดูแลผู้ป่วย ☐ ครอบครัวขาดรายได้ ☐ ไม่มีปัญหา
<p>17.1. ท่านรู้จักผลิตภัณฑ์ทางการเงินใดบ้างต่อไปนี้เป็นอย่างดี (เข้าใจประโยชน์ ข้อดี-ข้อด้อย ข้อควรระวัง ของผลิตภัณฑ์ทางการเงินแต่ละชนิด) (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)</p> ☐ บัตรเงินด่วน ☐ บัตรเครดิต ☐ สินเชื่อจํานําทะเบียนรถ ☐ สินเชื่อรีไฟแนนซ์ ☐ เงินกู้-สินเชื่อจากธนาคาร-สถาบันการเงิน ☐ สินเชื่อจากโรงรับจํานํา ☐ สลากออมสิน ☐ บัญชีเงินฝากธนาคาร(ออมทรัพย์ ฝากประจำ สินทรัพย์)	<p>17. เมื่อท่านมีความจำเป็นต้องเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเงิน เช่น หาแหล่งเงินกู้ เก็บออมเงินเพื่อเป้าหมายเฉพาะ หรือทำประกันเพื่อลดความเสี่ยง ท่านมักประสบปัญหาใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)</p> ☐ ขาดความรู้และข้อมูลทางเลือกเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ประเภทต่างๆ เช่น คุณสมบัติของสินเชื่อ,เงินฝาก, กรมธรรม์ประกันภัย วิธีคิดอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง ☐ วิเคราะห์ไม่เป็นที่ทางเลือกใดจะประหยัดหรือให้ผลตอบแทนดีกว่ากัน

สภาพ	ปัญหา
<ul style="list-style-type: none"> ☐ หลักทรัพย์กองทุนรวม กองทุน RMF/LTF ☐ เงินฝากคุ้มครองในรูปแบบประกันชีวิต ☐ กรมธรรม์ประกันสุขภาพ ประกันชีวิต ประกันภัยต่างๆ ☐ ไม่รู้จักทุกผลิตภัณฑ์ 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ ตัดสินใจไม่ถูกระหว่าง อัตราดอกเบี้ยที่แตกต่างกันแต่มีเงื่อนไขอื่นๆหรือบทปรับที่แตกต่างกันจากทางเลือกต่างๆ ☐ ไม่รู้ว่าควรใช้ผลิตภัณฑ์ทางการเงินชนิดใดให้เหมาะสมกับเป้าหมายเฉพาะต่างๆ อย่างไรดี ☐ มีความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ประเภทต่างๆ แต่ขาดความชำนาญในการเลือก ☐ มักถูกครอบงำด้วยความเกรงใจเพื่อนหรือผู้มาแนะนำผลิตภัณฑ์ จึงไม่ได้คำนึงถึงความจำเป็นหรือผลประโยชน์ที่จะได้รับ
<p>17.2. หากมีเจ้าหน้าที่จากสถาบันการเงิน บริษัท ประกัน หลายแห่งมาชวนท่านใช้บริการต่างๆ เช่น บัตรเครดิต ทำประกันชีวิต ซื้อกองทุนรวม ฯลฯ ท่านมักตัดสินใจเลือกใช้บริการโดยพิจารณาจากปัจจัยใดเป็นสำคัญที่สุด</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ มีเพื่อนแนะนำ ☐ เกรงใจเจ้าหน้าที่ผู้มาชวน ☐ ของแถมถูกใจ ☐ ฟรีค่าธรรมเนียมรายปี ☐ สิทธิประโยชน์ที่มากกว่ารายอื่น ☐ ความจำเป็นของตนเองในการใช้บริการนั้นๆ ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ)..... 	
ด้านความรู้และทักษะทางการเงินส่วนบุคคล	
<p>18.1. เมื่อท่านต้องจัดการเงินของท่าน เช่น ฝากเงิน กู้เงิน ลงทุน หรือซื้อกรมธรรม์ประกันต่างๆ ท่านหาข้อมูลด้วยวิธีการใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ พูดคุยสอบถามคนรู้จัก ☐ ฟังวิทยุ-คู่มือทัศน์ ☐ ค้นหาข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต ☐ เข้าชมงานมหกรรมการเงิน ☐ สอบถามจากเจ้าหน้าที่ของธนาคาร- สถาบันการเงิน ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ)..... 	<p>18.1. มุมมองของท่านเกี่ยวกับการหาความรู้เรื่องการจัดการการเงินส่วนบุคคล</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ เป็นเรื่องยุ่งยากเกินกว่าจะทำความเข้าใจได้ ☐ เป็นเรื่องไกลตัว ไม่ได้มีเงินมากพอต้องจัดการ ☐ เสียเวลา ไม่ก่อให้เกิดรายได้ หรือประโยชน์ที่จับต้องได้ ☐ เป็นเรื่องน่าสนใจแต่ไม่รู้ว่าจะหาความรู้ได้จากที่ใด

สภาพ	ปัญหา
	☐ เป็นเรื่องจำเป็น และต้องขวนขวายหาความรู้ตลอดชีวิต
<p>18.2. ท่านมีความรู้และสามารถทำสิ่งใดดังต่อไปนี้ได้อย่างเชี่ยวชาญ (สามารถจดบันทึก คิด คำนวณ วิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูล เพื่อใช้ตัดสินใจได้คล่องแคล่ว) <u>(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ จัดทำบัญชีครัวเรือน ☐ คำนวณดอกเบี้ยทบต้น ☐ จัดทำงบประมาณครัวเรือน ☐ สร้างแผนการออมเพื่อเป้าหมายเฉพาะ เช่น การศึกษาของบุตรหลาน การซื้อที่อยู่อาศัย เพื่อชีวิตหลังวัยทำงาน ☐ วิเคราะห์เปรียบเทียบข้อแตกต่างของผลิตภัณฑ์ทางการเงิน เช่น เงินกู้ เงินฝาก กรมธรรม์ประกัน ประเภทต่างๆที่ธนาคาร หรือสถาบันการเงินนำเสนอ ☐ วิเคราะห์ความจำเป็นและกำหนดรายการอาหารของใช้ประจำครัวเรือน ☐ เปรียบเทียบราคาอาหาร ของใช้จำเป็น ว่าสินค้ายี่ห้อใดมีคุณภาพและราคาสมเหตุสมผล ☐ ไม่เชี่ยวชาญสิ่งใดเลย 	<p>18.2. เมื่อท่านเห็นว่าท่านควรต้องจัดการเรื่องเงินของตนเอง ท่านมักประสบปัญหาใด <u>(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ รู้สึกว่าเป็นเรื่องยากเกินที่จะเข้าใจและจัดการได้ ☐ ขาดแรงจูงใจในการวางแผน ☐ ไม่สามารถกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนได้ ☐ ขาดแหล่งข้อมูลที่จะศึกษาหาความรู้ ☐ ขาดประสบการณ์ในการนำความรู้-เทคนิคมาใช้ปฏิบัติจริง ☐ ขาดความชำนาญในตัดสินใจการจัดการการเงินให้เหมาะสม กับวิถีชีวิตและสถานการณ์ของตนเอง ☐ การจัดการเงินทำได้เป็นครั้งคราว ☐ ขาดความต่อเนื่อง ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ) <p>.....</p>

คำถามส่วนที่ 3 ข้อมูลความต้องการการเรียนรู้เกี่ยวกับเนื้อหาการจัดการการเงินส่วนบุคคลของ
ผู้ใหญ่วัยกลางคน

ผู้ตอบแบบสอบถามจะตอบโดย ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความต้องการที่สุด ในแต่ละ
หัวข้อ จาก 5 ตัวเลือกลงนี้

5 หมายถึง ต้องการ มากที่สุด

4 หมายถึง ต้องการ มาก

3 หมายถึง ต้องการ ปานกลาง

2 หมายถึง ต้องการ น้อย

1 หมายถึง ต้องการ น้อยที่สุด

หัวข้อความต้องการการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ วัยกลางคน	ระดับความต้องการเรียนรู้				
	5 มาก ที่สุด	4 มาก	3 ปาน กลาง	2 น้อย	1 น้อย ที่สุด
เนื้อหาการเรียนรู้หลัก					
1. การเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคล 4 ด้าน					
1.1. การจัดการเงินสดไม่ให้ขาดมือ วิธีการหมุนเงิน ไม่ให้ติดขัดสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับรายได้ ค่าใช้จ่าย การลงทุน การออม การกู้
1.2. การวางแผนการเงิน วิธีการกำหนดเป้าหมายทางการเงิน วิธีการเดินไปสู่เป้าหมาย และวิธีสื่อสารสถานการณ์ ทางการเงินในครอบครัวระหว่าง “ผู้หาเงิน” และ “ผู้ใช้เงิน”
1.3. การเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเงิน เสริมสร้าง ความรู้ความเข้าใจในการเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเงินได้แก่ สินเชื่อ เงินกู้ เงินฝาก การประกันความเสี่ยงต่างๆ
1.4. ความรู้และทักษะทางการเงินส่วนบุคคล เสริมสร้างความสามารถในการจัดการการเงินอย่างยั่งยืน ให้ผู้เรียน เกิดความชำนาญในการนำความรู้สู่การปฏิบัติจากกิจกรรมการ เรียนรู้ต่างๆ ได้แก่ การฝึกปฏิบัติบันทึกบัญชีครัวเรือน การฝึก จัดทำงบประมาณ ครัวเรือน การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมค่าใช้จ่าย การตรวจสอบสุขภาพ ทางการเงินด้วยตนเอง การวางแผนการเงินของครัวเรือน ฯลฯ
กิจกรรมการเรียนรู้เสริมด้านจัดการเงินสดไม่ให้ขาดมือ					

หัวข้อความต้องการการเรียนรู้ของผู้ใหญ่วัย กลางคน	ระดับความต้องการเรียนรู้				
	5 มาก ที่สุด	4 มาก	3 ปาน กลาง	2 น้อย	1 น้อย ที่สุด
<p>2. เพื่อให้ท่านเข้าใจถึงประโยชน์ที่แท้จริงของการทำบัญชีครัวเรือน ท่านต้องการเข้าร่วมกิจกรรมเรียนรู้ต่อไปนี้ในระดับใด</p> <p>2.1. กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้การทำบัญชีครัวเรือน บันทึกรายรับ-รายจ่ายแล้วได้อย่างไร</p> <p>2.2. กิจกรรมร่วมถอดบทเรียนจากคลิปภาพยนตร์เกี่ยวกับประสบการณ์ของผู้ทำบัญชีครัวเรือน</p> <p>2.3. ห้องปฏิบัติการทำบัญชีครัวเรือน โดยเลือกรูปแบบที่ท่านชื่นชอบ และตรงกับวิถีชีวิตของตนเอง</p>
<p>3. เพื่อเสริมสร้างวินัยทางการเงินส่วนบุคคล และฝึกทักษะ(ความชำนาญ) ในการจัดการการเงินอย่างยั่งยืน ท่านต้องการเข้าร่วมกิจกรรมเรียนรู้ต่อไปนี้ในระดับใด</p> <p>3.1. คลินิกวิชาการวินัยทางการเงิน เคล็ดลับไม่ลับในการสร้างวินัยการเงินหนีความจน</p> <p>3.2. ห้องปฏิบัติการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การซื้อที่ไม่พึงประสงค์ เช่น เซพติด การขอป้าง การซื้อโดยขาดสติ การซื้อด้วยความเคยชิน</p> <p>3.3. กิจกรรมการสร้างสุขนิสัยทางการเงิน 5 ทำ 5 ไม่ ห่างไกลหนี้สิน</p> <p>3.4. กิจกรรมแซมเปียนน้กออม เทคนิคการออมที่ได้ผล</p> <p>3.5. กิจกรรมบัตรเติมความสุข ลดรอยยิ้ม เพิ่มรอยยิ้ม โดยไม่ต้องเสียเงิน</p> <p>3.6. กลยุทธ์การปลดหนี้ วางแผนที่ปฏิบัติและวัดผลได้จริง ในระยะเวลาที่ต้องการ</p> <p>3.7. คลินิกบำบัดหนี้บัตรเครดิต แนะนำเทคนิคการควบคุมวงเงินหนี้บัตรเครดิตและฝึกปฏิบัติจริง</p> <p>3.8. ห้องปฏิบัติการ การเจรจาประนอมหนี้ ลดรอยยิ้ม เพิ่มรอยยิ้ม โดยไม่ต้องเสียเงิน</p>

หัวข้อความต้องการการเรียนรู้ของผู้ใหญ่วัย กลางคน	ระดับความต้องการเรียนรู้				
	5 มาก ที่สุด	4 มาก	3 ปาน กลาง	2 น้อย	1 น้อย ที่สุด
4. เพื่อจัดสรรรายจ่ายของครัวเรือนให้สอดคล้องกับ รายรับและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อสมาชิกใน ครัวเรือน ท่านต้องการเข้าร่วมกิจกรรมเรียนรู้ ต่อไปนี้ในระดับใด
4.1. การวิเคราะห์ค่าใช้จ่าย เพื่อจัดลำดับความสำคัญ ประกอบการตัดสินใจเพิ่มหรือตัดลดค่าใช้จ่ายประเภทต่างๆ เพื่อให้ท่านมีสุขภาพการเงินที่แข็งแรง
4.2. วิธีเพิ่มพูนรายได้ แม้ประหยัดแล้ว แต่ยังชักหน้าไม่ ถึงหลัง ควรทำอย่างไร
4.3. วิธีการจัดทำงบประมาณครัวเรือน ประมาณ รายรับ รายจ่าย ของครัวเรือน จากข้อมูลที่ได้จากการบันทึก บัญชีครัวเรือน
4.4. วิธีปรับแผนงบประมาณครัวเรือน จัดสมดุล รายรับ-จ่ายเพื่อหลีกเลี่ยงเงินขาดมือ
5. เพื่อปรับปรุงพฤติกรรมการใช้จ่าย ลดปัญหา การใช้จ่ายเกินความจำเป็น หรือถูกล่อลวงจาก ผู้ขายสินค้า ท่านต้องการเข้าร่วมกิจกรรมเรียนรู้ ต่อไปนี้ในระดับใด
5.1. การซื้ออย่างชาญฉลาด ใช้จ่ายอย่างไรให้คุ้มค่าเงิน ที่หา มาได้อย่างเหนียวแน่น
5.2. รู้ทันเล่ห์เหลี่ยมส่งเสริมการขาย (โปรโมชั่น) ป้องกันการเสียเงินเกินเหตุ
5.3. การรักษาอาการเสพติดการช้อปปิ้ง อุดรื้อใหญ่ ของบใช้จ่ายครัวเรือน
5.4. การใช้จ่ายกับการคุ้มครองผู้บริโภค สิทธิที่ผู้ซื้อ รับตามกฎหมาย จะได้ไม่ถูกโกงหรือเอาเปรียบจากผู้ขาย สินค้า

หัวข้อความต้องการการเรียนรู้ของผู้ใหญ่วัย กลางคน	ระดับความต้องการเรียนรู้				
	5 มาก ที่สุด	4 มาก	3 ปาน กลาง	2 น้อย	1 น้อย ที่สุด
5.5. กิจกรรมสุขจังตั้งค์อยู่ครบ กิจกรรมการสร้าง ความสุข โดยไม่ต้องใช้เงิน					
กิจกรรมการเรียนรู้เสริมด้านการวางแผนการเงิน					
6. เพื่อจัดการการหมุนเงิน ลดความฉุกฉะทุกใน การกู้ยืม ท่านต้องการเข้าร่วมกิจกรรมเรียนรู้ ต่อไปนี้ในระดับใด
6.1. ความรู้เกี่ยวกับงบกระแสเงินสด
6.2. ห้องปฏิบัติการทำงบกระแสเงินสด					
กิจกรรมการเรียนรู้เสริมด้านการเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเงิน					
7. เพื่อให้ท่านเข้าใจคุณลักษณะ ประโยชน์และข้อ ควรระวังของผลิตภัณฑ์สินเชื่อส่วนบุคคล-ท่าน ต้องการเข้าร่วมกิจกรรมเรียนรู้ต่อไปนี้ในระดับใด
7.1. ความรู้เกี่ยวกับการใช้สินเชื่อส่วนบุคคล หนี้ แบบหนี้ดี-ไม่ดีต่อผู้ก่อหนี้
7.2. ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สินเชื่อส่วนบุคคล ประโยชน์และข้อควรระวังในการใช้สินเชื่อชนิดต่างๆ
7.3. หนี้กับการคุ้มครองผู้บริโภค ทำอย่างไรไม่ให้ถูก เอาเปรียบจากเจ้าหนี้
7.4. เทคนิคการแปลงหนี้ในระบบเข้าสู่หนี้ใน ระบบ
8. เพื่อให้ท่านเข้าใจคุณลักษณะ ประโยชน์และข้อ ควรระวังของผลิตภัณฑ์การออมและการลงทุน ท่านต้องการเข้าร่วมกิจกรรมเรียนรู้ต่อไปนี้ใน ระดับใด
8.1. ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์การออมและการ ลงทุน ได้แก่ อัตรารอที่เหมาะสมของแต่ละคนในแต่ละ ช่วงชีวิต บริการการออม การลงทุน จากสถาบันการเงิน ที่ สามารถเลือกใช้ได้ สิทธิประโยชน์และผลตอบแทน

หัวข้อความต้องการการเรียนรู้ของผู้ใหญ่วัย กลางคน	ระดับความต้องการเรียนรู้				
	5 มาก ที่สุด	4 มาก	3 ปาน กลาง	2 น้อย	1 น้อย ที่สุด
8.2. การวิเคราะห์ข้อเสนอทางการเงิน วิธีคิด ผลตอบแทนที่แท้จริง เช่น ดอกเบี้ยก้าว กระโดด เงินคืนรายปี					
9. เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจทั้งประโยชน์และ ค่าใช้จ่ายของการซื้อกรรมธรรม์ประกันความเสี่ยง ต่างๆ ที่แท้จริง
9.1. ความรู้เกี่ยวกับการประกัน เช่น การประกันมี อะไรบ้าง ประโยชน์ของการประกันแต่ละประเภท ศัพท์ที่ใช้ ในวงการประกัน ค่าเบี้ยประกันที่ต้องเสียในการเอาประกัน ฯลฯ
9.2. เงินฝากคุ้มครองชีวิต ผลกระทบทางการเงินสุดฮิต ในยุคนี้ คืออะไรมีข้อดีข้อด้อย ต่างจากบัญชีเงินฝากทั่วไปที่เรารู้จักอย่างไร
9.3. ผลกระทบประกันอุบัติเหตุ มีอะไรบ้าง มีประโยชน์ อย่างไร จำเป็นต่อเราหรือไม่					
กิจกรรมการเรียนรู้เสริมด้านความรู้และทักษะทางการเงินส่วนบุคคล					
10. เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคำนวณ ค่าใช้จ่ายหรือผลตอบแทนจากทางเลือกต่างๆ ใน การเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ทางการเงิน					
10.1. การวิเคราะห์อัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงและ เงื่อนไขของสินเชื่อ / เงินฝากใน รูปแบบต่างๆ
10.2. การวิเคราะห์ทางเลือกในการวางแผนการ ประกันชีวิตและสุขภาพ ที่เหมาะ กับตนเองและครอบครัว
10.3. การวิเคราะห์ทางเลือกในการวางแผนการ ประกันวินาศภัย อุบัติภัย ที่เหมาะกับสถานการณ์					
11. เพื่อบูรณาการความรู้สู่การปฏิบัติในการ วางแผนการเงินก่อนวัยเกษียณ ท่านต้องการมี					

หัวข้อความต้องการการเรียนรู้ของผู้ใหญ่วัย กลางคน	ระดับความต้องการเรียนรู้				
	5 มาก ที่สุด	4 มาก	3 ปาน กลาง	2 น้อย	1 น้อย ที่สุด
โอกาสเข้าร่วมกิจกรรมเรียนรู้การจัดการหนี้สิน ต่อไปในระดับใด
11.1.กิจกรรมตรวจสอบสุขภาพทางการเงินส่วนบุคคล ด้วยตนเอง
11.2.ห้องปฏิบัติการฝึกการวางแผนเป้าหมายทาง การเงิน
11.3. ห้องปฏิบัติการจัดทำแผนการเงินส่วนบุคคล					
11.4. เกมจำลองสถานการณ์วางแผนการเงินเพื่อ วัยเกษียณ					

คำถามส่วนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ข้อความคำถามในลักษณะที่ให้ผู้ตอบเติม โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามกรอกลำดับที่ 1 ถึง 5 ในช่อง “ลำดับความต้องการ”

หัวข้อความต้องการกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้ใหญ่วัยกลางคน	ลำดับความต้องการ
<p>ให้ท่านเรียงลำดับรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ดังต่อไปนี้ ที่ท่านชื่นชอบ มากที่สุด (อันดับ 1) ถึ้นน้อยที่สุด (อันดับ 5)</p> <p>1. การเรียนรู้หลักการ ทฤษฎี</p> <p>1.1. การจัดการเรียนการสอนแบบแบ่งกลุ่มย่อย ให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนรู้เนื้อหาตามความถนัดหรือความสนใจของตน</p> <p>1.2. สัญญาการเรียนรู้ด้วยตนเอง (คือการกำหนดหัวข้อและ วิธีการเรียนรู้ การให้คะแนน การวัดผลการเรียน ด้วยตนเอง)</p> <p>1.3. การบรรยาย/อภิปรายโดยวิทยากรรับเชิญ ที่มีความชำนาญ/ประสบการณ์เฉพาะเนื่อหา นั้นๆ</p> <p>1.4. การเรียนรู้ในรูปแบบเกมการละเล่น</p> <p>1.5. การเรียนรู้โดยใช้สื่อวีดิทัศน์</p> <p>2. การเสริมทักษะในการวิเคราะห์ การตัดสินใจ การปฏิบัติการ</p> <p>2.1. การระดมความคิดเห็น</p> <p>2.2. การอภิปรายกลุ่ม</p> <p>2.3. การแบ่งกลุ่มแข่งขัน</p> <p>2.4. การโต้วาที</p> <p>2.5. การฝึกปฏิบัติการในห้องเรียน เช่น การจัดทำงบประมาณครัวเรือน โดยมีผู้ช่วยการเรียนให้คำแนะนำ</p>	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>

ขอบคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่าน

ภาคผนวก ง

เครื่องมือวิจัยชุดที่ 3 โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริม
ความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับ
ผู้ใหญ่วัยกลางคน

โปรแกรมส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการ
การเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน

พัฒนาโดย

นางสาวชนิษฐา วิทยานนท์

สาขาการศึกษานอกระบบโรงเรียน
ภาควิชาการศึกษาตลอดชีวิต
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

สารบัญ

1. ที่มาและความสำคัญ
2. องค์ประกอบในโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน
 - 2.1. วัตถุประสงค์ของโปรแกรมฯ
 - 2.2. กลุ่มผู้เรียน
 - 2.3. ผู้สอนและผู้ช่วยสอน
 - 2.4. เนื้อหาสาระการเรียนรู้
 - 2.5. กิจกรรมการเรียนรู้
 - 2.6. แหล่งความรู้และสื่อการเรียนรู้
 - 2.7. การวัดและประเมินผล
 - 2.8. สภาพแวดล้อมการเรียนรู้
3. แผนการเรียนรู้
4. ภาคผนวก
 - รายละเอียด กิจกรรมการเรียนรู้

โปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการจัดการการเงินส่วนบุคคล สำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน

1. ที่มาและความสำคัญ

ประเทศไทยได้เริ่มก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุแล้วตั้งแต่ปีพ.ศ.2548) ผลการศึกษาขององค์การสหประชาชาติในปีค.ศ.2005 พบว่าอัตราการเพิ่มขึ้นของประชากรสูงอายุไทยจะก้าวกระโดดเป็นสองเท่าในอีกสองทศวรรษข้างหน้า สัดส่วนประชากรสูงอายุที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของประเทศไทยนี้ หมายถึงว่าประเทศมีระยะเวลาที่ค่อนข้างสั้น ในการเตรียมรองรับการดูแลผู้สูงอายุที่จะเพิ่มขึ้นให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี นอกจากนี้การเพิ่มขึ้นของประชากรสูงอายุ ยังมีผลกระทบต่อภาวะทางเศรษฐกิจ สังคม การลงทุน รายได้ต่อหัวประชากร โดยเฉพาะผลกระทบต่อการออม เนื่องจากประชากรวัยทำงานที่มีแนวโน้มลดลง ส่งผลให้มีแรงงานใหม่เข้าสู่ตลาดแรงงานน้อยลง ขณะที่กำลังแรงงานที่มีอยู่กลับต้องรับภาระเลี้ยงดูผู้สูงอายุมากขึ้น ทำให้สัดส่วนค่าใช้จ่ายต่อรายได้เพิ่มขึ้น จึงส่งผลกระทบต่อการออมในระดับครัวเรือน

การเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือกับสถานการณ์สังคมผู้สูงอายุที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้นี้ จึงเป็นเรื่องสำคัญที่ทุกฝ่ายในสังคมต้องเร่งแสวงหาความรู้และร่วมกันกำหนดแนวทางพัฒนาสังคมไทยในอนาคตให้เป็นสังคมผู้สูงอายุที่มีคุณภาพ มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และเป็นสังคมแห่งความสุขของคนทุกวัย

สำหรับภาคประชาชน การเผชิญกับภาวะความชรา นับเป็นสภาวะวิกฤตของคนวัยกลางคนวัยกลางคนอยู่ช่วงกลางระหว่างวัยผู้ใหญ่ตอนต้นกับวัยสูงอายุ โดยประมาณอายุกันระหว่าง 40-60 ปี อยู่ในระยะเปลี่ยนวัยจากความเป็นหนุ่มสาวเข้าสู่วัยแรกเริ่มสูงอายุ เป็นวัยที่ต้องเผชิญภาวะวิกฤตทางกาย อารมณ์ สังคม และจิตใจ คนวัยกลางคนมักเป็นบุคคลซึ่งมีความรับผิดชอบอันสูงยิ่งต่อความเจริญและความเสื่อมของครอบครัว สังคม ประเทศชาติ เป็นบุคคลซึ่งเป็นหลักของเด็ก วัยรุ่น และคนแก่เฒ่า พร้อมกับภาระรับผิดชอบอันหนักทั้งทางเศรษฐกิจสังคม ทั้งในครอบครัวและนอกครอบครัว การเตรียมตัวเป็นผู้สูงอายุจึงเป็นวาระสำคัญของผู้ใหญ่วัยกลางคน ผู้สูงอายุมากมายสามารถปรับตัว ไม่ทำตนให้เป็นภาระของบุคคลอื่นมากเกินไปจนเกินควร ปัจจัยสำคัญในการปรับตัวได้ดีคือ การเตรียมตัวเตรียมใจเป็นผู้สูงอายุไว้ก่อนถึงวัย โดยเฉพาะการเตรียมเรื่องเงิน ผู้ใหญ่วัยกลางคนจึงต้องเตรียมทรัพย์สินเงินทองของตนสำหรับใช้จ่ายใช้สอยในยามชรา การจัดโปรแกรมเพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลให้แก่ผู้ใหญ่วัยกลางคนจึงมีความสำคัญและจำเป็นในยุคที่ประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มตัว

2. องค์ประกอบในโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน

(1) วัตถุประสงค์ คือ ผลที่คาดว่าจะผู้เรียนจะได้รับจากเรียนรู้ภายหลังเข้าร่วมโปรแกรม ได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคล ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหา 4 ด้าน คือ การจัดการเงินสดไม่ให้ขาดมือ การวางแผนการเงินส่วนบุคคล การเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเงินส่วนบุคคล และ การเพิ่มพูนความรู้และทักษะทางการเงินส่วนบุคคล

(2) กลุ่มผู้เรียน คือ นักศึกษาคณะ.ผู้ใหญ่วัยกลางคน อายุระหว่าง 40-60 ปี และมีวุฒิการศึกษาตั้งแต่ระดับประถมศึกษาขึ้นไป

(3) ผู้สอน จัดให้มีวิทยากรผู้สอนที่มีความรู้ความเข้าใจการจัดการการเงินส่วนบุคคล และทีมผู้ช่วยสอนเพื่อให้ความช่วยเหลือผู้เรียนในการทำกิจกรรมการเรียนรู้

(4) เนื้อหาสาระ คือ เนื้อหาการเรียนรู้แบ่งเป็น 11 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ 1) ปฐมบท 2) บัญชีครัวเรือน 3) การสร้างวินัยทางการเงิน 4) งบประมาณครัวเรือน 5) การใช้จ่ายให้คุ้มค่าเงิน 6) การจัดทำงบกระแสเงินสด 7) ผลิตภัณฑ์ทางการเงิน: สินเชื่อ เงินออม เงินลงทุน การประกัน และการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ทางการเงินอย่างเหมาะสม 8) เป้าหมายทางการเงิน 9) การตรวจสอบสุขภาพการเงิน 10) การจัดทำแผนการเงินส่วนบุคคล และ 11) บูรณาการวางแผนการเงินส่วนบุคคล

(5) กิจกรรมการเรียนรู้ เน้นชี้ให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญ ความจำเป็นของสาระการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการเงินในชีวิตจริง โดยให้ผู้เรียนนำประสบการณ์ ปัญหาของตนเองเชื่อมโยงเข้าสู่สาระการเรียนรู้ใหม่ ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจและเกิดความผูกพันที่จะเรียนรู้ กระตือรือร้นที่จะนำสาระการเรียนรู้มาประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่างๆ โดยคำนึงความแตกต่างของผู้เรียนด้านความสนใจ ความพร้อม และวิธีการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัตินอกชั้นเรียน สรุปผลการเรียนรู้และรับผลตอบกลับเพื่อนำมาปรับความเข้าใจ สาระของบทเรียนได้ถูกต้องชัดเจนยิ่งขึ้น อีกทั้งมีการจัดกิจกรรมคั่น (Brain break) เพื่อให้ผู้เรียนมีเวลาเพียงพอในการรับรู้และทำความเข้าใจในบทเรียน

(7) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ผู้วิจัยใช้วิธีการประเมินผลดังนี้ 1) แบบทดสอบความ สามารถในการจัดการการเงินส่วนบุคคลก่อนเข้าร่วมโปรแกรม (Pretest) 2) แบบประเมินผลกระบวนการเรียนรู้ และ 3) แบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลหลังเข้าร่วมโปรแกรม (Posttest)

(8) สภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ ผู้จัดโปรแกรมจัดสถานที่เพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ในรูปแบบห้องเรียนที่เอื้อให้ผู้เรียนมีความสะดวกสบายต่อการร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีขนาดกว้างเพียงพอในการจัดห้องเรียนได้หลายรูปแบบ เพื่อบรรจุกิจกรรมการเรียนรู้หลากหลาย เช่น จัดเป็นรูปตัววี หรือ จัดเป็นกลุ่มย่อย พร้อมทั้งมีวัสดุอุปกรณ์และสื่อทัศนูปกรณ์ เช่น คอมพิวเตอร์ เครื่องฉายภาพ โปรเจคเตอร์ จอฉายภาพ ไมโครโฟน เครื่องเสียง ฟลิบบอร์ด กระดานแสดงผลงาน สื่อการเรียนรู้ ที่จัดวางเอกสาร หนังสืออ่านนอกเวลา และบริเวณส่งงานนอกชั้นเรียน มีระบบเชื่อมต่อเครือข่ายภายนอก เพื่อให้ผู้เรียนเข้าสืบค้นข้อมูลจากเว็บไซต์ได้ มีการสร้างบรรยากาศให้รู้สึกผ่อนคลาย เครื่องดนตรีประกอบเกม การละเล่น เช่น กลอง กีตาร์ อาหารและเครื่องดื่มที่จัดให้ผู้เข้ารับการอบรมอย่างเหมาะสม

3. แผนการเรียนรู้

1. ปฐมบท

จุดประสงค์การเรียนรู้	รายละเอียดกิจกรรม	เทคนิค/สื่อการสอน	สิ่งที่ส่งเสริม
สร้างบรรยากาศการเรียนรู้	1.1. กิจกรรมทำความรู้จัก – เกมทายนิสัยจากสัตว์ประจำราศีเกิด 1. ผู้เรียนศึกษานิสัยของสัตว์ 12 ราศีจากตารางที่จัดให้	เกม/โปสเตอร์สัตว์ 12 ราศีและคำทำนายนิสัยตามราศี	
	2. ให้ผู้เรียนรวมทั้งผู้สอนและผู้ช่วยสอนจับคู่สนทนาทำความรู้จักกัน โดยมีกระดาษโน้ตจดข้อมูลและลักษณะสำคัญของคู่สนทนา		
	3. ผู้เรียนศึกษาเปรียบเทียบนิสัยของคู่สนทนากับนิสัยของสัตว์ 12 ราศี และทายสัตว์ประจำราศีเกิดของคู่สนทนา		
	4. ผู้เรียนค้นหาสัตว์ประจำราศีเกิดของตนเองและเฉลยต่อคู่สนทนา		
	5. ผู้เรียนแนะนำเพื่อนคู่สนทนาให้เพื่อนร่วมชั้น		
เพื่อศึกษา ทำความเข้าใจ ความสนใจ วิถีการเรียนรู้ และความพร้อมที่แตกต่างหลากหลายของผู้เรียน	1.2. การเก็บข้อมูลส่วนบุคคลของผู้เรียน ผู้เรียนให้ข้อมูลส่วนบุคคลโดยกรอกแบบสอบถาม (ใบงานที่ 1)	การสำรวจคุณลักษณะผู้เรียน (Student Survey)/แบบสอบถาม	
วัดความสามารถในการจัดการการเงินส่วนบุคคลของผู้เรียนก่อนเริ่มโปรแกรม	1.3. การทดสอบรายบุคคล ผู้เรียนทำแบบทดสอบก่อนเริ่มโปรแกรม	แบบทดสอบก่อนเริ่มโปรแกรม (Pre-Test)	
เพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้ปัญหาการเงินที่อาจประสบในวัยสูงอายุนหากไม่มีจัดการการเงินส่วนบุคคล	1.4. กรณีศึกษา - ปัญหาการดำรงชีวิตของผู้สูงวัย ชั้น จีจุด 1.สร้างประเด็นความสำคัญของปัญหาการเงินกับการดำรงชีวิตของผู้สูงวัยด้วยการฉายวิดีโอ – วงเวียนชีวิต	การนำเสนอโดยใช้สื่อวิดีโอ/วิดีโอเรื่องวงเวียนชีวิต	
	ชั้น ดุคโยงโย		

จุดประสงค์การเรียนรู้	รายละเอียดกิจกรรม	เทคนิค/สื่อการสอน	สิ่งที่ส่งเสริม
	2. ผู้เรียนร่วมแสดงความคิดเห็นต่อสาระของ วีดิทัศน์		
	ขั้น เร้าใจ 3. ผู้เรียนนำเสนอคำจำกัดความ 3 คำต่อ ความสำคัญและประโยชน์ของการจัดการ การเงินส่วนบุคคล	การใช้รหัส ช่วยจำ (Mnemonic Devices)	
	ขั้น ใส่คุณค่า 4. ผู้เรียนระบุความคาดหวังจากการเข้าร่วม โปรแกรม	การสำรวจ ความสนใจ การเรียนรู้ของผู้เรียน	
	5. ผู้ช่วยสอนนำการ์ดติดบอร์ด ผู้สอนสรุป ความสำคัญและประโยชน์ที่ผู้เรียนคาดว่าจะ ได้รับจากการเข้าร่วมโปรแกรม	บอร์ดการ์ด	
เพื่อให้ผู้เรียน 1. เห็นภาพรวมของ โปรแกรม 2. เข้าใจวิธีการเรียนรู้ ร่วมกัน	1.5. การนำเสนอภาพรวมของโปรแกรมฯ ขั้น จีจุด 1. ผู้สอนดำเนินการดังนี้ 1) อธิบายภาพรวม วัตถุประสงค์ การเรียนรู้ ของโปรแกรม 2) เปรียบเทียบกับความคาดหวังของผู้เรียน และทำความเข้าใจให้ตรงกัน 3) บอกวิธีวัดผล-เกณฑ์ กติกา 4) แจ้งผลงานที่ผู้เรียนต้องนำเสนอ 5) แนะนำเว็บไซต์/รายการทีวี/รายการวิทยุ ที่ ผู้เรียนสามารถหาสาระความรู้เกี่ยวกับการ จัดการการเงินได้	การนำเสนอ โดยใช้ แผนที่ มโนทัศน์ (Concept Map)/Power Point วัตถุประสงค์ โปรแกรมฯ	
	ขั้น จุดโยงใจ 2. ผู้สอนนำเสนอการเรียนการสอนโดยการ สร้างความแตกต่าง รูปแบบ ข้อดี และ ประโยชน์ต่อผู้เรียน	การนำเสนอ โดยใช้ แผนภาพ (Graphic Organizer)/ Power Point รูปแบบการ สอนโดยการ	

จุดประสงค์การเรียนรู้	รายละเอียดกิจกรรม	เทคนิค/สื่อการสอน	สิ่งที่ส่งเสริม
	<p>ขั้น เข้าใจ</p> <p>3. เน้นให้ผู้เรียนสามารถให้ ผลป้อนกลับ ต่อผู้สอนได้ตลอดการเรียน โดยแจ้งระดับความเข้าใจระหว่างการเรียนรู้ได้ด้วยสัญลักษณ์ชูกำปั้นหากไม่เข้าใจ (= 0) ชู 1-5 นิ้วหากเข้าใจมากขึ้นเป็นลำดับ พร้อมให้ผู้เรียนทดลองปฏิบัติ</p>	<p>สร้างความแตกต่างโดยสังเขป</p> <p>ชูกำปั้นถึงชูห้านิ้ว (Fist to five)</p>	
	<p>ขั้น ใส่คุณค่า</p> <p>4. ผู้เรียนซักถามทำความเข้าใจ และนำเสนอความต้องการเพิ่มเติม</p>		
<p>เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาโดยรวมของการจัดการการเงินส่วนบุคคล</p>	<p>ขั้น จีจู้ด</p> <p>1.6 การนำเสนอบทนำ – การจัดการการเงินส่วนบุคคล</p> <p>เงินทองต้องรู้ → ทำไม?</p> <p>1. ผู้สอนสนทนากับผู้เรียนถึงการจัดการการเงินในความคิดและการปฏิบัติของผู้เรียน</p> <p>2. ผู้สอนอธิบาย</p> <ul style="list-style-type: none"> - การจัดการการเงินส่วนบุคคลคืออะไร - เครื่องมือที่ใช้ในการจัดการการเงินมีอะไรบ้าง - ผลกระทบทางการเงินคืออะไร - ทักษะการจัดการการเงินคืออะไร 	<p>การนำเสนอโดยใช้พาวเวอร์พอยท์ / Power Point</p> <p>บทนำของการจัดการการเงินส่วนบุคคล</p>	
	<p>ขั้น จุดโยงใย</p> <p>3. สอนให้ผู้เรียนบันทึกสิ่งเรียนรู้สิ่งที่สนใจและข้อคำถามที่สงสัยด้วยแผนผัง KIQ (ดูใบงานที่ 2-1)</p>	<p>การเรียนรู้ด้วยผัง KIQ</p>	

จุดประสงค์การเรียนรู้	รายละเอียดกิจกรรม	เทคนิค/สื่อการสอน	สิ่งที่ส่งเสริม
	<p>ผู้เรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยการระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ความสำคัญของการจัดการการเงินต่อวัยกลางคน - ความรู้และทักษะทางการเงินที่จำเป็นต่อวัยกลางคน 	<p>การระดมความคิดเห็น</p>	
	<p>ขั้น ใ้เราใจ</p> <p>4. ผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันเฉลยคำตอบตามหลักการจัดการการเงินส่วนบุคคล และมอบดาวให้ผู้ที่ตอบได้ตรงกับคำเฉลยเก็บเข้าแฟ้มการเรียนประจำตัว</p>	<p>การให้รางวัล Student's Portfolio/ แฟ้มสะสมผลงานผู้เรียน รางวัล 5 ชั้น</p>	
	<p>ขั้น ใส่คุณค่า</p> <p>5. ผู้เรียนนำคำเฉลยมาตอบคำถาม KIQ ของตนเอง แล้วสรุปผลการเรียนรู้เพิ่มเติมด้วยภาษาของตนเอง บันทึกลงใน I-Chart (ใบงานที่ 14-1)</p>	<p>การทบทวนความรู้ด้วย I-Chart</p>	
	<p>1.7. กิจกรรมเลือกอ่านดี มีเงินใช้ ไม่ขาดมือ ผู้เรียนคัดเลือกหนังสือความรู้-ประโยชน์และประสบการณ์ทำบัญชีครัวเรือนเพื่ออ่านนอกชั้นเรียนโดยแจ้งรายชื่อหนังสือที่ต้องการยืมเพื่อจัดทำสำเนา และจัดคิวการยืม</p>	<p>การเรียนรู้โดยการนำตนเอง/ หนังสืออ่านนอกเวลา ชุดที่ 1</p>	
<p>ต่อยอดความรู้</p>	<p>1.8. งานนอกชั้นเรียน – อ่านดีมีเงินใช้ไม่ขาดมือ</p> <p>ผู้เรียนใช้เวลาในห้องเรียนศึกษาระจากหนังสือเพื่อเตรียมตัวเข้าสู่บทเรียนบัญชีครัวเรือน</p>	<p>การเรียนรู้โดยการนำตนเอง</p>	<p>ความรู้ ความเข้าใจ และทักษะ</p>

2. บัญชีครัวเรือน

จุดประสงค์การเรียนรู้	รายละเอียดกิจกรรม	เทคนิค/สื่อการสอน	สิ่งที่ส่งเสริม
1. สร้างทัศนคติที่ถูกต้องต่อการบันทึกบัญชีครัวเรือนแก่ผู้เรียน 2. เพื่อให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความเข้าใจประโยชน์ของบัญชีครัวเรือน	2.1. การเสวนาการทำบัญชีครัวเรือน ขั้น จีจุด 1. ฉายวีดิทัศน์การทำบัญชีครัวเรือนให้ชมในชั้นเรียน	การนำเสนอโดยใช้สื่อวีดิทัศน์	ความรู้
	ขั้น จุดโยงใจ 2. ผู้เรียนวิพากษ์สาระของวีดิทัศน์	การระดมสมอง	
	ขั้น เร้าใจ 3. ผู้เรียนคัดเลือกตัวแทนกลุ่มเข้าร่วมเสวนามุมมองในการทำบัญชีครัวเรือนกับวิทยากรรับเชิญ 4. ดำเนินการเสวนาโดยผู้สอน	การเสวนาร่วมกับวิทยากรรับเชิญ	
	ขั้น ใส่คุณค่า 5. ผู้เรียนร่วมกันสรุปสาระที่ได้จากการเสวนา 3 ช่วง โดยเขียนการ์ดของตนเอง นำมาติดบอร์ด 3 ช่วง คือ 1.การ์ดสีชมพู แสดงสิ่งที่ผู้เรียนได้รู้จากกิจกรรมนี้ 2.การ์ดสีเหลืองแสดงประเด็นที่ผู้เรียนสนใจ และ 3.การ์ดสีเขียว แสดงสิ่งที่ผู้เรียนสงสัย 6. ผู้เรียนร่วมชมสรุปสาระของเพื่อนร่วมชั้นและบันทึกสาระการเรียนรู้ของตนเองที่ได้จากการเสวนาครั้งนี้	การสรุปผลโดยใช้ บอร์ดการ์ด	
เพื่อให้ผู้เรียนสามารถออกแบบรูปแบบบัญชีครัวเรือนที่เหมาะสมกับวิถีชีวิตของตนเอง	2.2.การสร้างรูปแบบบัญชีครัวเรือนตามใจฉัน ขั้น จีจุด 1. แบ่งกลุ่มผู้เรียน 4 กลุ่มตามอาชีพหรือวิถีการดำเนินชีวิต เพื่อหารือการจัดทำบัญชีครัวเรือนในหลากหลายรูปแบบ	กลุ่มเรียนรู้ย่อย/กระดาษ A4 สำหรับออกแบบ	ความรู้
	ขั้น จุดโยงใจ 2. กลุ่มย่อยระดมความคิดออกแบบรูปแบบบัญชีครัวเรือนที่เข้ากับวิถีชีวิตของตนเอง	การนำเสนอผลการเรียนรู้ผู้เรียนด้วยวิธีที่แตกต่างหลากหลาย/	

จุดประสงค์การเรียนรู้	รายละเอียดกิจกรรม	เทคนิค/สื่อการสอน	สิ่งที่ส่งเสริม
		กระดานแสดงผลงาน	
	ผู้เรียนดื่มน้ำเย็น เพื่อผ่อนคลายความเครียด ด้วยกิจกรรม“ดื่มน้ำเย็น” เห็นทางออก	กิจกรรมคั่น / ถังน้ำเย็น แก้วน้ำ	
	ขั้น เข้าใจ 3. ผู้เรียนส่งตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลงานการ ออกแบบพร้อมเหตุผล ในรูปแบบที่ถนัด		
	ขั้น ใส่คุณค่า 4. ผู้เรียนเลือกรูปแบบการทำบัญชีครัวเรือนที่จะใช้ในการทดลองบันทึกค่าใช้จ่ายครัวเรือน 1 สัปดาห์		
	5. ผู้เรียนตัดสินผลงานกลุ่มที่ออกแบบได้เหมาะสม ใช้งานง่าย ตามกลุ่มอาชีพและวิถีการดำเนินชีวิตของผู้เรียน		
เพื่อให้ผู้เรียนได้ผ่อนคลายความเครียด	2.3. กิจกรรมยืดเส้นสายคลายสมองสองด้าน ผู้เรียนบริหารสมองซีกซ้ายและขวาด้วยการควบคุมการเคลื่อนไหวของอวัยวะซ้ายขวาตามหลัก Cross-lateral brain activity	กิจกรรมคั่น	
เพื่อให้ผู้เรียนได้ซักซ้อมความเข้าใจและวิธีการ ก่อนทำชิ้นงานที่ได้รับมอบหมายนอกชั้นเรียน	2.4. การแนะนำเทคนิคในการทำบัญชีครัวเรือน ขั้น จีจุด 1. ผู้สอนฉายวีดิทัศน์สาธิตเทคนิคการทำบัญชีครัวเรือนของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์	การสาธิตโดยวีดิทัศน์/วีดิทัศน์ ประโยชน์และวิธีทำบัญชีครัวเรือน	ความเข้าใจและทักษะ
	ขั้น จุดโยงใย 2. ผู้สอนสาธิตการบันทึกบัญชีครัวเรือนในรูปแบบต่างๆ ที่ผู้เรียนร่วมกันออกแบบหน้าชั้นเรียน	การสาธิตโดยผู้สอน	
	3. ผู้เรียนฝึกหัดบันทึกบัญชีครัวเรือนโดยมีผู้สอนให้คำแนะนำด้วยใจทศสมมติที่ผู้สอนจัดให้ (คู่มืองานที่ 21)	การฝึกปฏิบัติด้วยแบบฝึกหัด	

จุดประสงค์การเรียนรู้	รายละเอียดกิจกรรม	เทคนิค/สื่อการสอน	สิ่งที่ส่งเสริม
	4. ผู้เรียนบันทึกสิ่งเรียนรู้ใน KIQ ของตนเอง (ดูใบงานที่ 2-2)	การเรียนรู้ด้วยผัง KIQ	
	2.5. กิจกรรมเลือกอ่านดี มีเงินใช้ไม่ขาดมือ ผู้เรียนคัดเลือกหนังสือความรู้-เทคนิคการประหยัดค่าใช้จ่ายและกลวิธีในการจัดการงบประมาณเพื่ออ่านนอกชั้นเรียนโดยแจ้งรายชื่อหนังสือที่ต้องการยืมเพื่อจัดทำสำเนาและจัดคิวการยืม	การเรียนรู้โดยการนำตนเอง/หนังสืออ่านนอกเวลา ชุดที่ 2	
ต่อยอดความรู้	2.6. การมอบหมายงานนอกชั้นเรียนบันทึกบัญชีครัวเรือน ผู้เรียนใช้เวลาในห้องเรียนศึกษาระวีวิธีประหยัดค่าใช้จ่ายและการจัดการงบประมาณครัวเรือนจากหนังสือเพื่อเตรียมตัวเข้าสู่บทเรียนต่อไป	การเรียนรู้โดยการนำตนเอง	ความเข้าใจและทักษะ
	ขั้น เข้าใจ ผู้เรียนทำบัญชีครัวเรือนที่บ้าน 1 สัปดาห์ ในรูปแบบที่ผู้เรียนเลือก (ต่อเนื่องทุกสัปดาห์)	การมอบหมายการบ้าน	ความเข้าใจและทักษะ
เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะและสร้างวินัยการบันทึกบัญชีครัวเรือน 1 สัปดาห์	2.7. การติดตามผลงานนอกชั้นเรียน บันทึกบัญชีครัวเรือน 1 สัปดาห์ในรูปแบบของผู้เรียนเอง ขั้น ใส่คุณค่า 1. ผู้เรียนนำส่งผลงานบันทึกบัญชีครัวเรือนในรูปแบบที่แต่ละคนเลือกใช้ (ต่อเนื่องทุกสัปดาห์ถัดไป) 2. ผู้สอนสุ่มเลือกผลงานบันทึกบัญชีครัวเรือน 5 ราย 3. ผู้เรียนและผู้สอนช่วยกันพิจารณาข้อดี-ข้อควรปรับปรุง ของผลงานแต่ละราย	การนำเสนอผลการเรียนรู้ด้วยวิธีที่แตกต่างหลากหลายโดยผู้เรียน	
	4. ผู้สอนให้ผลป้อนกลับผลงานบันทึกบัญชีครัวเรือนของผู้เรียน	การให้ผลป้อนกลับรายบุคคล	
	5. ผู้เรียนรวบรวมชิ้นงานเข้าแฟ้มการเรียนรู้ประจำตัว	แฟ้มสะสมผลงานผู้เรียน	

3. การสร้างวินัยทางการเงิน

จุดประสงค์การเรียนรู้	รายละเอียดกิจกรรม	เทคนิค/สื่อการสอน	สิ่งที่ส่งเสริม
1. รู้ว่าวินัยทางการเงินคืออะไร 2. เข้าใจประโยชน์ของวินัยทางการเงิน	3.1. วินัยทางการเงินและประโยชน์ของวินัยทางการเงิน ขั้น จีจุด 1. ผู้สอนตั้งคำถามให้ผู้เรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่าวินัยทางการเงินคืออะไรได้แก่อะไรบ้าง 2. หากผู้เรียนยังตอบได้ไม่ตรงประเด็นผู้สอนแนะนำวินัยทางการเงินตนเองให้เป็นตัวอย่าง	การอภิปรายกลุ่ม	ความรู้
	ขั้น จุดโยงใจ 3. ผู้สอนใช้ บอร์ดการ์ดเพื่อรวบรวมวินัยทางการเงินจากความเห็นและประสบการณ์ของผู้เรียนบนกระดาน	บอร์ดการ์ด	
	ขั้น ไร่ใจ 4. ผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนช่วยกันระดมความคิดเห็นว่าวินัยแต่ละข้อมีข้อดีข้อด้อยอย่างไร ขั้น ใส่คุณค่า 5. ชั้นเรียนร่วมกันสรุปความหมายและประโยชน์ของวินัยทางการเงิน	การระดมความคิด	
	6. ผู้เรียนบันทึกสิ่งเรียนรู้ใน I-Chart ของตนเอง (ใบงานที่ 14-2)	การทบทวนความรู้ด้วย I-Chart	
	3.2. กิจกรรม(ยาง)ยืดชีวิต พิชิตโรค ผู้สอนแนะนำผู้เรียนร่วมทำกิจกรรมออกกำลังกายด้วยยางยืดที่ประหยัดค่าใช้จ่ายสามารถทำได้ทุกที่ และรักษาสุขภาพ	กิจกรรมคั่น/ยางยืด	

จุดประสงค์การเรียนรู้	รายละเอียดกิจกรรม	เทคนิค/สื่อการสอน	สิ่งที่ส่งเสริม
รู้วิธีสร้างวินัยทางการเงินให้เกิดกับตนเอง	<p>3.3. คลินิกรักษาวินัยทางการเงิน</p> <p>ขั้น จีจุด</p> <p>1. แบ่งกลุ่มผู้เรียนตามลักษณะการดำรงชีวิตที่คล้ายกันออกเป็น 4 กลุ่มให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันอ่านและสรุปใจความวินัยทางการเงินจากหนังสือเสริมความรู้ที่ผู้สอนจัดเตรียมไว้ให้</p> <p>2. ให้ตัวแทนผู้เรียนของแต่ละกลุ่มอ่านออกเสียงหลักการและเทคนิคในการรักษาวินัยทางการเงิน ให้เพื่อนในชั้นเรียนฟัง</p>	การต่อยอดสิ่งเรียนรู้ด้วยการออกเสียง/พ็อดเก็ตบุคคลการจัดการการเงินตามความสนใจ	ความรู้
	<p>ขั้น จุดโยงใย</p> <p>3. จัดห้องเรียนให้มี 4 สถานีการเรียนรู้คือ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) คลินิกรักษาวินัยการใช้จ่าย 2) คลินิกรักษาวินัยการเก็บออม 3) คลินิกรักษาวินัยการก่อหนี้ 4) คลินิกรักษาวินัยการลงทุน <p>4. ให้ผู้เรียนสมัครเป็นคุณหมอมของแต่ละคลินิก (ใบงานที่ 3)</p>	การแข่งขันวิเคราะห์และตอบปัญหา	
	<p>ขั้น เข้าใจ</p> <p>5. ผู้สอนแจกโจทย์ให้กลุ่มละ 2 ข้อ ให้คลินิกที่เป็นผู้รับผิดชอบ ระดมความคิดเพื่อแนะนำการแก้ปัญหาความไม่มีวินัยทางการเงินจากโจทย์ โดยจดคำตอบในการ์ดประจำสีของกลุ่มตนเอง</p> <p>6. ผู้ช่วยสอน นำการ์ดข้อแนะนำของแต่ละคลินิกติดบอร์ด</p>	บอร์ดการ์ดปากกาเคมี	

จุดประสงค์การเรียนรู้	รายละเอียดกิจกรรม	เทคนิค/สื่อการสอน	สิ่งที่ส่งเสริม
	<p>ขั้น ใสคุณค่า</p> <p>7. เมื่อจบข้อปัญหา ผู้สอนร่วมกันวิจารณ์คำแนะนำของแต่ละกลุ่มและร่วมให้คะแนน</p>		
	8. ผู้ช่วยสอนให้ดาวคะแนนสะสมให้ผู้เรียนแต่ละคนตามคะแนนกลุ่ม	<p>การให้รางวัล/สติ๊กเกอร์ดาว</p>	

4. งบประมาณครัวเรือน: การจัดทำ และ นำสู่การปฏิบัติ

จุดประสงค์การเรียนรู้	รายละเอียดกิจกรรม	เทคนิค/สื่อการสอน	สิ่งที่ส่งเสริม
<p>รู้จักและเข้าใจประโยชน์ของงบประมาณครัวเรือน</p>	<p>4.2. ทำความรู้จักและเข้าใจประโยชน์ของงบประมาณครัวเรือน</p> <p>ขั้น จีจุด</p> <p>1. ผู้สอนนำเสนอวัตถุประสงค์และประโยชน์ในการทำงานงบประมาณครัวเรือน</p> <p>ขั้น จุดโยงใย</p> <p>2. ผู้สอนนำเสนอรูปแบบงบประมาณครัวเรือนที่นิยมจัดทำเพื่อให้ผู้เรียนพิจารณาว่าสามารถประยุกต์ใช้กับการบันทึกค่าใช้จ่ายของครัวเรือนตนเองได้อย่างไร</p> <p>ขั้น ไร่ใจ</p> <p>3. ผู้เรียนสังเกตและช่วยกันระบุนความแตกต่างระหว่างบัญชีครัวเรือน กับงบประมาณครัวเรือน</p> <p>ขั้น ใสคุณค่า</p>	<p>การบรรยายโดยผู้สอน/Power Point งบประมาณครัวเรือน</p>	<p>ความรู้</p>

จุดประสงค์การเรียนรู้	รายละเอียดกิจกรรม	เทคนิค/สื่อการสอน	สิ่งที่ส่งเสริม
	4. ผู้เรียนและผู้สอนช่วยกันสรุปข้อมูลที่ต้องใช้ในการทำงานประมาณครัวเรือน		
สามารถวิเคราะห์รายรับ-รายจ่ายจากข้อมูลที่ได้จากการบันทึกบัญชีครัวเรือนเพื่อนำมาจัดทำงบประมาณครัวเรือน	<p>4.3. การวิเคราะห์รายรับ-รายจ่าย</p> <p>ขั้น จีจุด</p> <p>1. ผู้สอนพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ของข้อมูลจากการวิเคราะห์รายรับรายจ่าย</p>	การสนทนา กลุ่ม	ความเข้าใจ และทักษะ
	<p>ขั้น จุดโยงใย</p> <p>2. ผู้สอนสาธิตวิธีการวิเคราะห์รายรับ-รายจ่าย โดยให้ผู้เรียนเสนอตัวอย่างค่าใช้จ่ายในชีวิตจริง</p>	การสาธิตโดย ผู้สอน/Excel แสดงการ วิเคราะห์ รายรับ- รายจ่าย	
เพื่อให้ผู้เรียนได้ผ่อนคลายความเครียด	<p>ขั้น เร้าใจ</p> <p>3. ผู้เรียนฝึกนำข้อมูลจากบัญชีครัวเรือนของตนเอง มาทำการวิเคราะห์แยกหมวดหมู่ โดยใช้แบบฟอร์มที่โปรแกรมจัดเตรียมให้ (ใบงานที่ 4) ภายใต้การชี้แนะของผู้สอน</p>	การฝึกปฏิบัติ ด้วย แบบฝึกหัด	
	<p>ขั้น ใส่คุณค่า</p> <p>4. ผู้เรียนสรุปสิ่งที่ได้รับจากการฝึกปฏิบัติลงใน I-Chart (ใบงานที่ 14-3)</p>	การทบทวน ความรู้ด้วย I- Chart	
เพื่อให้ผู้เรียนได้ผ่อนคลายความเครียด	<p>4.4. กิจกรรมยืดเส้นสายคลายสมองสองด้าน</p> <p>ผู้เรียนบริหารสมองซีกซ้ายและขวาด้วยการควบคุมการเคลื่อนไหวของอวัยวะ</p>	กิจกรรมคั่น	

จุดประสงค์การเรียนรู้	รายละเอียดกิจกรรม	เทคนิค/สื่อการสอน	สิ่งที่ส่งเสริม
	ซ้ายขวาตามหลัก Cross-lateral brain activity		
สามารถจัดทำงบประมาณครัวเรือนของตนเอง	4.5. การจัดทำงบประมาณครัวเรือน ขั้น จีจุด 1. ผู้สอนพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ของข้อมูลจากการจัดทำงบประมาณครัวเรือน	การสนทนา กลุ่ม	ความเข้าใจ และทักษะ
	ขั้น จุดโยงใย 2. ผู้สอนสาธิตการนำผลวิเคราะห์รายรับ-รายจ่ายมาจัดทำงบประมาณครัวเรือน	การสาธิตโดยผู้สอน	
	ขั้น เรายังใจ 3. ผู้เรียนฝึกนำข้อมูลผลวิเคราะห์รายรับ-รายจ่ายของตนเอง มาจัดทำงบประมาณครัวเรือน โดยใช้แบบฟอร์มที่โปรแกรมจัดเตรียมให้ ภายใต้การชี้แนะของผู้สอน (ใบงานที่ 5)	การฝึกปฏิบัติด้วยแบบฝึกหัด/คอมพิวเตอร์และโปรแกรม Excel เพื่อทำงบประมาณฯ	
	ขั้น ใส่คุณค่า 4. ผู้เรียนสรุปสิ่งที่ได้จากการฝึกปฏิบัติด้วยแบบฝึกหัดลงใน I-Chart (ใบงานที่ 14-3)	การทบทวนความรู้ด้วย I-Chart	
1. เรียนรู้กลยุทธ์การปรับพฤติกรรมการใช้จ่ายครัวเรือน 2. สามารถปรับงบประมาณ	4.6. กิจกรรมหาได้ใช้เป็น: การสร้างสมดุสรายรับรายจ่ายครัวเรือน และ การปรับพฤติกรรมการใช้จ่าย ขั้น จีจุด	การนำเสนอโดยใช้แผนภาพ / Power Point ภาพเคลื่อนไหว	ความรู้

จุดประสงค์การเรียนรู้	รายละเอียดกิจกรรม	เทคนิค/สื่อการสอน	สิ่งที่ส่งเสริม
<p>ครีวเรือนให้เกิดสมดุระหว่างรายรับ-รายจ่าย</p>	<p>1. ผู้สอนฉายสไลด์รูปภาพพริ่นน้ำใส่หม้อที่มีรูรั่ว โดยเปรียบเทียบให้น้ำที่รินใส่เป็นเสมือนรายรับของครีวเรือน</p>	<p>ไหวกิจกรรม “หม้อรั่ว”</p>	
	<p>ชั้น ฉุดโยงใย</p> <p>2. ผู้เรียนร่วมกันเติมคำให้ภาพสมบูรณ์ โดยระบุการใช้จ่ายที่เป็นรูรั่วของหม้อ จากประสบการณ์ของตนเอง</p> <p>3. ผู้สอนอธิบายการจัดแยกประเภท ค่าใช้จ่ายต่างๆ ออกเป็นค่าใช้จ่ายคงที่ และค่าใช้จ่ายแปรผัน</p>	<p>การระดม ความคิดเห็น</p>	
	<p>ชั้น ไร่ใจ</p> <p>4. ผู้สอนอธิบายความหมายของการเลือกซื้อของที่ “ใช่” หรือ “ชอบ” ให้ผู้เข้าร่วมโปรแกรมฟัง</p> <p>5. แบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมโปรแกรมออกเป็น 5 กลุ่ม พร้อมแจกป้าย “ใช่” และ “ชอบ” กลุ่มละ 1 ชุด</p> <p>6. ผู้สอนนำเสนอการแสดงบทบาทสมมติ ให้ผู้เข้าร่วมโปรแกรมดูทีละพฤติกรรม</p> <p>7. ให้ผู้เรียนหารือแล้วลงความเห็นระบุพฤติกรรมการใช้จ่าย ว่าตัวแสดงในภาพหรือการแสดง เลือกซื้อของที่ “ใช่” หรือ “ชอบ” โดยยกป้าย “ใช่” หรือ “ชอบ” เป็นคำตอบ</p> <p>8. ผู้ช่วยสอนบันทึกคำตอบของแต่ละกลุ่มบนกระดาน</p>	<p>เกม – “ใช่” หรือ “ชอบ” การใช้จ่ายอย่างชาญฉลาด / ป้าย “ใช่” “ชอบ” 5 ชุด ผู้แสดงบทบาทสมมติ</p>	
	<p>ชั้น ใส่คุณค่า</p>	<p>การสรุปสิ่งเรียนรู้ด้วย</p>	

จุดประสงค์การเรียนรู้	รายละเอียดกิจกรรม	เทคนิค/สื่อการสอน	สิ่งที่ส่งเสริม
	9. ให้แต่ละกลุ่มจดเหตุผลสนับสนุนการเลือกส่งให้ผู้ช่วยติดบอร์ด 10. ผู้สอนเฉลยคำตอบที่ถูกต้องพร้อมเหตุผล และให้ดาวแก่กลุ่มที่ตอบถูก 11. ผู้เรียนร่วมกันหาข้อสรุปคุณลักษณะของการซื้อของที่ “ใช่” บนที่กลางการ์ด นำติดบอร์ดหน้าห้องเรียน	เทคนิคบอร์ดการ์ด	
	12. ผู้เรียนนำเสนอปรับสมดุลแผนงบประมาณครัวเรือน แสดงการเพิ่มรายได้หรือปรับลดค่าใช้จ่ายแต่ละหมวด	การฝึกปฏิบัติด้วยแบบฝึกหัด	
	13. ผู้เรียนบันทึกสิ่งเรียนรู้ใน I-Chart ของตนเอง (ใบงานที่ 14-3)	การทบทวนความรู้ด้วย I-Chart	
	ผู้เรียนคัดเลือกหนังสือความรู้-สิทธิผู้บริโภคและเทคนิคการหมุนเงินเพื่ออ่านนอกชั้นเรียนโดยแจ้งรายชื่อหนังสือที่ต้องการยืมเพื่อจัดทำสำเนา และจัดคิวการยืม	การเรียนรู้โดยการนำตนเอง/หนังสืออ่านนอกเวลา	
	4.7. กิจกรรมเลือกอ่านดี มีเงินใช้ ไม่ขาดมือ ผู้เรียนคัดเลือกหนังสือความรู้-สิทธิผู้บริโภคและเทคนิคการหมุนเงินเพื่ออ่านนอกชั้นเรียนโดยแจ้งรายชื่อหนังสือที่ต้องการยืมเพื่อจัดทำสำเนา และจัดคิวการยืม	การเรียนรู้โดยการนำตนเอง/หนังสืออ่านนอกเวลา ชุดที่ 3	
1. ต่อยอดความรู้ 2. ฝึกทักษะปฏิบัติการจริง	4.8. งานนอกชั้นเรียน – แผนการปรับรายรับ-รายจ่ายของครัวเรือนให้เกิดสมดุล	การเรียนรู้โดยการนำตนเอง	ความเข้าใจและทักษะ

จุดประสงค์การเรียนรู้	รายละเอียดกิจกรรม	เทคนิค/สื่อการสอน	สิ่งที่ส่งเสริม
3. ฝึกบันทึกผลการปฏิบัติ เพื่อใช้ทบทวนแผน	1. ผู้เรียนใช้เวลาในห้องเรียนศึกษาสาระจากหนังสือเพื่อใช้ในการปรับพฤติกรรมการใช้จ่ายและเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่บทเรียนต่อไปตามความสนใจ		
	ขั้น ใ้คุณค่า 2. ผู้เรียนทำการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายครัวเรือนจากรายจ่ายจริง (ใบงานที่ 4)	การฝึกปฏิบัติด้วยตนเองในสถานการณ์จริง	
	3. ผู้เรียนฝึกปฏิบัติการจริง ในการปรับพฤติกรรมการใช้จ่าย ตามแผนงบประมาณครัวเรือนที่ปรับลดเพิ่มแล้ว จากกิจกรรมเรียนรู้ที่ 4.		
	4. ผู้เรียนบันทึกผลการปฏิบัติ พร้อมปัญหา-อุปสรรคในการปฏิบัติ และทบทวนแผน		
	4.9. การส่งมอบผลงานนอกชั้นเรียน - แผนการปรับรายรับรายจ่าย ขั้น ใ้คุณค่า 1. ผู้เรียนนำส่งบันทึกผลการปฏิบัติ พร้อมปัญหา-อุปสรรคในการปฏิบัติตามแผนการปรับรายรับรายจ่าย และการทบทวนแผน (ในสัปดาห์ถัดไป)		

5. วิธีการใช้จ่ายให้ค้ำค่าเงิน

จุดประสงค์การเรียนรู้	รายละเอียดกิจกรรม	เทคนิค/สื่อการสอน	สิ่งที่ส่งเสริม
1. เรียนรู้เล่ห์เหลี่ยมกลโกง / กลยุทธ์การตลาดที่ถูกต้อง	5.1. เล่ห์เหลี่ยมกลโกง กลยุทธ์การตลาดที่ต้องรู้เท่าทัน	เทคนิคการเล่าเรื่อง/Power	ความรู้
เปรียบเทียบผู้ชาย 2. เรียนรู้กฎหมายคุ้มครองสิทธิผู้บริโภคที่ควรรู้	<p>ขั้น จีจุด</p> <p>1. ผู้สอนใช้เทคนิคเล่าเรื่องที่เกิดขึ้นจริง</p> <p>3 เรื่อง เกี่ยวกับเล่ห์เหลี่ยมกลโกง / กลยุทธ์การตลาดที่ชาวบ้านถูกเอาเปรียบจากผู้ขาย โดยยังไม่เล่าว่าแต่ละเรื่องลงเอยอย่างไร</p> <p>2. ให้ผู้เรียนคาดเดาผลของแต่ละเรื่อง (ผู้ตอบถูกจะได้รับดาวสะสมแต้ม)</p> <p>ขั้น จุดโยงใย</p> <p>3. ผู้สอนเฉลยผลของแต่ละเรื่อง</p> <p>4. ผู้เรียนแบ่งปันประสบการณ์ที่เคยถูกเล่ห์เหลี่ยมกลโกงเล่นงาน และวิธีแก้ปัญหา</p> <p>5. ถ้าจำนวนเรื่องเล่าของผู้เรียนมีน้อย ผู้สอนนำเรื่องเล่าที่สำรองไว้มาเล่าเพิ่มตามความเหมาะสมของเวลา (พร้อมแจกดาวสะสมแต้ม)</p> <p>ขั้น ไร่ใจ</p> <p>6. ผู้ร่วมชั้นเรียน เสนอวิธีแก้ปัญหาเพิ่มเติม</p>	Point เรื่องเล่ากลโกง	
	<p>ขั้น ใส่คุณค่า</p> <p>7. ผู้สอนพาห้องเน็ตแนะนำสำนักงานคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.) เพื่อแสวงหาแหล่งข้อมูลที่มีประโยชน์ ได้แก่</p>	การเรียนรู้จากสื่ออินเตอร์เน็ต /	

จุดประสงค์การเรียนรู้	รายละเอียดกิจกรรม	เทคนิค/สื่อการสอน	สิ่งที่ส่งเสริม
	<ul style="list-style-type: none"> - สิทธิผู้บริโภค 5 ประการ - ข่าวสารการคุ้มครองผู้บริโภค - ข้อมูลและคำแนะนำเพื่อผู้บริโภค - รายชื่อผู้ประกอบการที่ถูก สคบ. ดำเนินคดี <p>8. ผู้สอนแนะนำแหล่งข้อมูลอื่นๆ ได้แก่</p> <ul style="list-style-type: none"> - สิทธิผู้ป่วย 10 ประการ - รายชื่อหน่วยงานที่รับบริการร้องเรียน <p>9. ผู้สอนนำเสนอบทสรุปการป้องกันและแก้ไขการถูกเอาเปรียบของผู้บริโภค</p>	คอมพิวเตอร์ เว็บไซต์ และ Power Point สิทธิผู้บริโภค	
	10. ผู้เรียนบันทึกสิ่งเรียนรู้ใน I-Chart ของตนเอง	การทบทวนความรู้ด้วย I-Chart	
	5.2. กิจกรรม(ยาง)ยืดชีวิต พิชิตโรค ผู้สอนแนะนำผู้เรียนร่วมทำกิจกรรมออกกำลังกายด้วยยางยืดที่ประหยัดค่าใช้จ่ายสามารถทำได้ทุกที่ และรักษาสุขภาพ	กิจกรรมคั่น /ยางยืด	

6. การจัดทำกระแสเงินสด

จุดประสงค์การเรียนรู้	รายละเอียดกิจกรรม	เทคนิค/สื่อการสอน	สิ่งที่ส่งเสริม
<p>1. รู้จักงบกระแสเงินสด</p> <p>2. เข้าใจประโยชน์ของงบกระแสเงินสด</p>	<p>6.2. ทำความรู้จักงบกระแสเงินสด</p> <p>ขั้น จีจุด</p> <p>1. ผู้สอนนำอภิปราย เพื่อให้ผู้เรียนระดมความคิดเห็นการวิเคราะห์ความแตกต่างของคุณลักษณะ และ รูปแบบ ของเครื่องมือจัดการการเงิน 3ประเภท คือ บัญชีครัวเรือน งบประมาณครัวเรือน</p>	<p>อภิปราย</p> <p>กลุ่ม ระดม</p> <p>ความ</p> <p>คิดเห็นและ</p> <p>การนำเสนอ</p> <p>ข้อมูลเชิง</p> <p>เปรียบเทียบ</p> <p>โดยใช้</p>	ความรู้

จุดประสงค์การเรียนรู้	รายละเอียดกิจกรรม	เทคนิค/สื่อการสอน	สิ่งที่ส่งเสริม
	และงบกระแสเงินสด โดยใช้แมทริกซ์ แสดงข้อมูลเชิงเปรียบเทียบ	แมทริกซ์ /Power Point แสดง ความแตกต่างของ เครื่องมือ 3 ประเภท	
	ขั้น จุดโยงใย 2. ผู้สอนอธิบายวัตถุประสงค์และความสัมพันธ์ระหว่างเครื่องมือจัดการ การเงินทั้ง 3 เครื่องมือ คือ บัญชีครัวเรือน งบประมาณ และงบกระแสเงินสด	การนำเสนอ โดยใช้ แผนภาพ	
	ขั้น เข้าใจ 3. ผู้สอนและผู้เรียนร่วมสรุปการวิเคราะห์ความแตกต่าง วัตถุประสงค์และความสัมพันธ์ของเครื่องมือจัดการการเงินทั้ง 3 เครื่องมือ	เช็คลิสต์	
	ขั้น ใส่คุณค่า 4. ให้ผู้เรียนบันทึกผลการเรียนรู้การวิเคราะห์ความแตกต่างวัตถุประสงค์และความสัมพันธ์ระหว่างเครื่องมือจัดการการเงิน 3 เครื่องมื่อดังกล่าว ด้วย “ผังเรียนรู้ของฉัน” (I-Chart) (ใบงานที่ 14-5)	การบันทึก การเรียนรู้ ด้วย I-Chart	
	5. ผู้สอนนำเสนอรูปแบบในการจัดทำงบกระแสเงินสดให้ผู้เรียนสังเกตและช่วยกัน	การนำเสนอ ด้วย Power Point และ	

จุดประสงค์การเรียนรู้	รายละเอียดกิจกรรม	เทคนิค/สื่อการสอน	สิ่งที่ส่งเสริม
	นำเสนอข้อมูลที่จำเป็นต้องใช้ในการจัดทำงบประมาณเงินสด	สาธิตด้วย Excel	
	6. ผู้สอน List ข้อเสนอของผู้เรียนใน power point และช่วยกันเรียบเรียง	การระดมความคิดเห็น	
	7. ผู้เรียนบันทึกสิ่งเรียนรู้เพิ่มเติมลงใน I-Chart ของตนเอง	การทบทวนความรู้ด้วย I-Chart	
ออกกำลังสมอง อุ่นเครื่องก่อนเริ่ม กิจกรรมต่อไป	6.3. กิจกรรมเลขคณิต พิชิตสมองเสื่อม ผู้เรียนทำกิจกรรมคำนวณเลขคณิตง่ายๆ ที่จัดโจทย์ไว้ให้ 4 ฐานเรียนรู้ จากง่ายไปหายาก (ใบงานที่ 7) ผู้เรียนสามารถทำแบบฝึกหัดได้มากขึ้นตามความพร้อมของผู้เรียนแต่ละคน	การกระตุ้นผู้เรียน ด้วยการเพิ่มพลังสมองโดยการคำนวณเลขคณิตง่ายๆ	
ฝึกทักษะการทำงาน งบประมาณ	6.4. ฝึกจัดทำงบประมาณ ขั้น ใส่คุณค่า 1. ผู้เรียนทดลองกรอกข้อมูลลงแบบฟอร์มงบประมาณรายเดือนที่จัดให้ (ใบงานที่ 9) โดยใช้คำแนะนำที่ผู้สอนจัดให้ (ใบงานที่ 8) และนำข้อมูลจากบัญชีครัวเรือน และงบประมาณครัวเรือนของตนเองมาประกอบการคำนวณ แล้วนำมาให้ผู้ช่วยสอนใช้โปรแกรม เอ็กเซล ตรวจสอบความถูกต้อง และจัดพิมพ์ให้	การฝึกปฏิบัติด้วยแบบฝึกหัด / คอมพิวเตอร์ และโปรแกรม Excel	ความเข้าใจและทักษะ
	2. ผู้เรียนรับผลพิมพ์ ระบุจำนวนเงินขาดเกินที่ต้องจัดการและช่วงเวลาที่ต้อง	เครื่องพิมพ์	

จุดประสงค์การเรียนรู้	รายละเอียดกิจกรรม	เทคนิค/สื่อการสอน	สิ่งที่ส่งเสริม
	ดำเนินการ และนำงบกระแสเงินสดเข้าเพิ่มส่วนตัว		
	3. ผู้เรียนบันทึกสิ่งเรียนรู้ใน I-Chart ของตนเอง (ใบงานที่ 14-5)	การทบทวนความรู้ด้วย I-Chart	
	6.5. กิจกรรมเลือกอ่านดี มีเงินใช้ ไม่ขาดมือ ผู้เรียนคัดเลือกหนังสือความรู้เกี่ยวกับการสร้างความสุข การออม การลงทุน การจัดการหนี้ ตามความสนใจ เพื่ออ่านนอกชั้นเรียนเสริมการทำโครงการและเป็นการเตรียมตัวสำหรับหน่วยเรียนรู้ต่อไป	การเรียนรู้โดยการนำตนเอง/หนังสืออ่านนอกเวลา ชุดที่ 4	
เรียนรู้การสร้างความสุขให้ครัวเรือนโดยไม่ต้องใช้เงิน	6.6. โครงการ “สุขจัง ตั้งค้อยู่ครบ” ขั้น จี๊ด 1. ผู้สอนแนะนำวัตถุประสงค์และมอบหมายโครงการ “สุขจัง ตั้งค้อยู่ครบ” ในรูปแบบสัญญาการเรียนรู้ให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้และทักษะด้วยตนเองตามความสนใจหลากหลายของผู้เรียน โดยมีแนวปฏิบัติกว้างๆ ให้ผู้เรียน ขั้น ฉุดโยงโย 2. ผู้เรียนเลือกกิจกรรมและรูปแบบตามความสนใจและความชอบที่เหมาะสมกับวิถีชีวิตของผู้เรียน ในการจัดทำโครงการ “สุขจังตั้งค้อยู่ครบ” เพื่อนำเสนอให้ผู้สอนอนุมัติก่อนจัดทำโครงการ (ดูใบงานที่ 25)	สัญญาการเรียนรู้ / แบบฟอร์มสุขจัง	ความเข้าใจและทักษะ

จุดประสงค์การเรียนรู้	รายละเอียดกิจกรรม	เทคนิค/สื่อการสอน	สิ่งที่ส่งเสริม
<p>1. ประยุกต์สิ่งเรียนรู้จากชั้นเรียนสู่การคิดสร้างกิจกรรมเพื่อใช้ปฏิบัติจริง</p> <p>2. เพื่อต่อยอดความรู้ที่ได้รับจากชั้นเรียน</p> <p>3. ฝึกทักษะการปฏิบัติภายใต้สถานการณ์จริง</p>	<p>6.7. งานนอกชั้นเรียน</p> <p>1) โครงการงาน “สุขจังตั้งค้อยู่ครบ”</p> <p>ขั้น ไร่ใจ</p> <p>1. ผู้เรียนจัดทำสัญญาการเรียนรู้ตามหัวข้อที่ได้รับอนุมัติจากผู้สอน ของโครงการงาน “สุขจังตั้งค้อยู่ครบ” โดยระบุวัตถุประสงค์ วิธีการ รูปแบบ และผลที่จะได้รับจากโครงการก่อนนำเสนอโครงการหน้าชั้นเรียนในสัปดาห์ถัดไป (ดูใบงานที่ 26)</p> <p>ขั้น ใส่คุณค่า</p> <p>2. ผู้เรียนจัดทำโครงการเพื่อนำเสนอหน้าชั้นเรียน ตามรูปแบบที่ตนเองนัด อาทิ ภาพการ์ตูน บทกลอน การสาธิตหน้าชั้นเรียน คลิปวิดีโอ ฯลฯ นำเสนอในอีก 2 สัปดาห์ถัดไป</p>	<p>1. สัญญาการเรียนรู้</p>	<p>ความเข้าใจและทักษะ</p>
	<p>2) หนังสืออ่านนอกเวลา</p> <p>-ผู้เรียนใช้เวลาในห้องเรียนศึกษาค้นคว้าจากหนังสือเพื่อใช้ในการทำโครงการและเตรียมตัวเข้าสู่บทเรียนต่อไปตามความสนใจ</p>	<p>2. การเรียนรู้โดยการทำตนเอง/หนังสืออ่านนอกเวลา</p> <p>ชุดที่ 4</p>	
	<p>3) การจัดทำงบประมาณรายจ่ายของครัวเรือน</p> <p>-ผู้เรียนฝึกปฏิบัติทำงบประมาณรายจ่าย 6 เดือน ตามแบบฟอร์มที่ผู้สอนจัดให้ (ดูใบงานที่ 10) ประกอบกับ</p>	<p>3. การฝึกปฏิบัติด้วยตนเองในสถานการณ์จริง</p>	

จุดประสงค์การเรียนรู้	รายละเอียดกิจกรรม	เทคนิค/สื่อการสอน	สิ่งที่ส่งเสริม
	ข้อมูลจากบัญชีครัวเรือน และงบประมาณครัวเรือนของตนเอง		
	4) แผนการปรับรายรับ-รายจ่ายของครัวเรือนให้เกิดสมดุล -ผู้เรียนฝึกปฏิบัติเทคนิคการประหยัดโดยบูรณาการเข้ากับแผนการปรับรายรับ-รายจ่ายครัวเรือนให้เกิดสมดุลที่จัดทำขึ้นในหน่วยการเรียนรู้ที่ 3	4. การฝึกปฏิบัติด้วยตนเองในสถานการณ์จริง	
	6.8. การส่งมอบผลงานนอกชั้นเรียน - งบประมาณเงินสดของครัวเรือนราย 6 เดือน ครัวเรือนให้เกิดสมดุล -ผู้เรียนนำงบประมาณเงินสดของครัวเรือนราย 6 เดือน		
	-ผู้เรียนนำเสนอบันทึกผลการปฏิบัติ พร้อมปัญหา-อุปสรรคในการปฏิบัติตามแผนการปรับรายรับรายจ่าย และการทบทวนแผน (ในสัปดาห์ถัดไป)		

7. การเลือกผลิตภัณฑ์เงินกู้ยืม เงินออม เงินลงทุน

จุดประสงค์การเรียนรู้	รายละเอียดกิจกรรม	เทคนิค/สื่อการสอน	สิ่งที่ส่งเสริม
รู้จักผลิตภัณฑ์ทางการเงิน	7.1. ทำความรู้จักผลิตภัณฑ์ทางการเงิน ขั้น จีจุด 1. ผู้สอนชวนพูดคุย แลกเปลี่ยนนันทสนะ ในการเลือกใช้สินเชื่อการออม การลงทุน และการประกันความเสี่ยงของผู้เรียนในปัจจุบัน และสาเหตุที่ไม่ใช้ผลิตภัณฑ์ประเภทอื่นๆ	การสนทนา แลกเปลี่ยน ความ คิดเห็น	ความรู้
	2. ผู้สอนอธิบายสาระเรียนรู้ - ผลิตภัณฑ์ทางการเงินคืออะไร - ผลิตภัณฑ์ทางการเงินแบ่งออกเป็นกี่ประเภท แต่ละประเภทมีอะไรบ้าง - ประโยชน์ของผลิตภัณฑ์ทางการเงินแต่ละชนิด - ข้อดีข้อเสียของผลิตภัณฑ์ทางการเงินแต่ละตัว	การนำเสนอ โดยใช้ แผนภาพ / Power Point ภาพเคลื่อนไหวเกี่ยวกับ ผลิตภัณฑ์ การเงิน	
สามารถเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ทางการเงินได้ถูกต้องเหมาะสมกับวิถี	ขั้น จุดโยงใย 3. ผู้สอนนำอภิปราย เพื่อพิจารณาความเปลี่ยนแปลงทัศนคติในการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ทางการเงินของผู้เรียน หลังจากได้รับข้อมูลความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ทางการเงินเพิ่มเติม	การ อภิปราย กลุ่ม	
	4. ผู้เรียนบันทึกสิ่งเรียนรู้เพิ่มเติมด้วยภาษาของตนเองลงในผัง I-Chart ของตนเอง (ใบงานที่ 14-6)	การทบทวน ความรู้ด้วย I-Chart	
สามารถเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ทางการเงินได้ถูกต้องเหมาะสมกับวิถี	7.2. กิจกรรมร่วมด้วยช่วยเรียน : เจาะลึกผลิตภัณฑ์ทางการเงิน 1. ให้ผู้เรียนจับคู่เลือกหนังสือเกี่ยวกับสินเชื่อ การออม การลงทุน หรือการ	การจับคู่ อ่าน-เขียน- ร่วมเรียน (Read-Write-	ความรู้

จุดประสงค์การเรียนรู้	รายละเอียดกิจกรรม	เทคนิค/สื่อการสอน	สิ่งที่ส่งเสริม
ชีวิตและสถานการณ์ทางการเงินของตนเอง	จัดการความเสี่ยง แล้วช่วยกันบันทึกสรุปความ เพื่อใช้ร่วมเล่นเกมในขั้นต่อไป	Pair-Share) / หนังสือเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์การเงินตามความสนใจของผู้อ่าน	
	ขั้น ไร่ใจ 2. ผู้สอนนำเสนอการร่วมกิจกรรมเกม โดยใช้เทคนิค ทิงค์ แทค โท เพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ทางการเงิน	เกมโดยใช้เทคนิค ทิงค์ แทค โท / พีเจอร์บอร์ดพร้อมสถานที่ติดแสดง และปากกาเคมี	
	3. ให้ผู้เรียนเลือกสมัครเข้าเป็นสมาชิกของ 1 ใน 4 ประเภทผลิตภัณฑ์ทางการเงิน ที่ตนสนใจที่สุด 4. แจกปากกา 4 สี ให้แต่ละกลุ่มได้สีต่างกัน เพื่อร่วมกันจัดบอร์ดผลิตภัณฑ์ทางการเงิน 4 ประเภท คือ 4.1 ประเภทสินเชื่อ 4.2 ประเภทเงินออม 4.3 ประเภทเงินลงทุน 4.4 ประเภทการลดความเสี่ยง 5. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มนำความรู้ที่สรุปความได้จากข้อ 2 ร่วมกันสร้างผลงานตามข้อกำหนดและเงื่อนไขที่ระบุในใบงานทิงค์ แทค โท (ใบงานที่ 6) ด้วยสี		

จุดประสงค์การเรียนรู้	รายละเอียดกิจกรรม	เทคนิค/สื่อการสอน	สิ่งที่ส่งเสริม
	ปากกาประจำกลุ่ม นำผลงานเสนอบนบอร์ดหน้าชั้นเรียน		
เพื่อให้ผู้เรียนได้ผ่อนคลายความเครียด	7.3. กิจกรรมยืดเส้นสายคลายสมองสองด้าน ผู้เรียนบริหารสมองซีกซ้ายและขวาด้วยการควบคุมการเคลื่อนไหวของอวัยวะซ้ายขวาตามหลัก Cross-lateral brain activity	กิจกรรมคั่น	
	6. ให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันหมุนเวียนแสดงความคิดเห็นอย่างสั้นๆ เพื่อแต่งเติมข้อมูลให้บอร์ดผลิตภัณฑ์ทางการเงินของกลุ่มอื่น โดยบูรณาการความรู้ใหม่เข้ากับประสบการณ์ของตนเอง แล้วเขียนลงบนบอร์ดด้วยปากกาสีประจำกลุ่มของตนเอง โดยให้เวลารอบละ 5 นาที	การหมุนเวียนแสดงความคิดเห็นอย่างสั้นๆ (Carousel Brainstorm)	
	7. เมื่อหมดเวลา 5 นาทีของทุกๆรอบ ผู้สอนแจ้งให้แต่ละกลุ่มหมุนเวียนไปร่วมระดมความคิดเห็นเพิ่มเติมข้อมูลที่บอร์ดอื่นต่อไป ด้วยปากกาสีประจำกลุ่ม ทั้งนี้กลุ่มถัดมาจะเขียน		
	ข้อมูลซ้ำกับข้อมูลเดิมที่กลุ่มก่อนหน้านี้ได้บันทึกไว้ก่อนไม่ได้ โดยให้เวียนเช่นนี้จนครบ 3 รอบ		
	8. ผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันตรวจความถูกต้องความครบถ้วนของข้อมูลบนบอร์ด		

จุดประสงค์การเรียนรู้	รายละเอียดกิจกรรม	เทคนิค/สื่อการสอน	สิ่งที่ส่งเสริม
	ตามเนื้อหาที่ได้บรรยาย และให้คะแนนแต่ละกลุ่มตามจำนวนข้อมูลที่จดไว้ได้ถูกต้อง		
	9. ผู้สอนและผู้เรียนช่วยกันเพิ่มเติม-แก้ไขข้อมูลใหม่ หากพบข้อผิดพลาด		
	ผู้เรียนต้มน้ำเย็น เพื่อผ่อนคลายความเครียดด้วยกิจกรรม“ต้มน้ำเย็น”เห็นทางออก	กิจกรรมคั่น/ถึงน้ำเย็น แก้วน้ำ	
	<p>ขั้น ใส่คุณค่า</p> <p>10. ผู้เรียนศึกษาข้อมูลผลิตภัณฑ์ทางการเงินจากบอร์ดที่ร่วม กันจัดทำ เพื่อจัดบันทึกสิ่งที่เรียนรู้ (K) สิ่งที่น่าสนใจ (I) และสิ่งที่ยังสงสัยต้องการคำตอบ (Q) ในผัง KIQ (ใบงานที่ 2-3) ของตน</p> <p>11. ผู้ช่วยสอนรวบรวมแผนผัง KIQ ของผู้เรียนในกลุ่มที่ดูแล นำสรุปสิ่งที่ยังสงสัย ต้องการคำตอบบนกระดาน โดยแบ่งตามกลุ่มผลิตภัณฑ์ทางการเงิน</p>	การบันทึกผลการเรียนรู้ด้วยผัง KIQ	
	12. ผู้สอนนำข้อสงสัยของผู้เรียนมาอภิปรายกลุ่มเพื่อค้นหาคำตอบร่วมกัน	การอภิปรายกลุ่ม	
	13. ผู้เรียนบันทึกสิ่งที่เรียนรู้เพิ่มเติมด้วยภาษาของตนเองลงในผัง I-Chart แล้วนำเข้าแฟ้มประจำตัวผู้เรียน (ใบงานที่ 14-6)	การบันทึกผัง I-Chart และ แฟ้มสะสมผลงานผู้เรียน	

จุดประสงค์การเรียนรู้	รายละเอียดกิจกรรม	เทคนิค/สื่อการสอน	สิ่งที่ส่งเสริม
	<p>7.4. การคำนวณเปรียบเทียบอัตราดอกเบี้ยที่ต้องจ่ายหรือผลตอบแทนที่จะได้รับในแต่ละทางเลือก</p> <p>ขั้น จีจุด</p> <p>1. ผู้สอนทบทวนสาระเรียนรู้จากบทเรียนครั้งที่แล้วและชี้ให้เห็นความสำคัญของการเปรียบเทียบผลตอบแทนเงินฝากเงินลงทุน หรือค่าใช้จ่ายดอกเบี้ยเงินกู้</p>	<p>การนำเสนอด้วย Power Point วิธีการคำนวณดอกเบี้ย</p>	
	<p>ขั้น จุดโยงใย</p> <p>2. ผู้สอนแนะนำเทคนิคเพื่อลดความซับซ้อนในการคำนวณดอกเบี้ย / ผลตอบแทนจาก</p>	<p>การสาธิตโดยผู้สอน</p>	
	<p>ผลิตภัณฑ์การเงินที่ผู้เรียนจำเป็นต้องใช้ในชีวิตประจำวัน</p> <p>ขั้น ไร่ใจ</p> <p>3. ผู้สอนให้โจทย์ปัญหาในการคำนวณดอกเบี้ย 2 ข้อ ทีละข้อ บนกระดาน ให้ผู้เรียนฝึกคำนวณจากสูตรที่ให้พร้อมแนะนำขั้นตอน (ดูใบงานที่ 18,19,20)</p>	<p>การฝึกทักษะด้วยแบบฝึกหัดในรูปแบบ Anchoring Activity</p>	
	<p>ขั้น ใส่คุณค่า</p> <p>4. ผู้เรียนบันทึกสิ่งเรียนรู้เพิ่มเติมด้วยภาษาของตนเองลงในผัง I-Chart (ใบงานที่ 14-6)แล้วนำเข้าแฟ้มประจำตัวผู้เรียน</p>	<p>บันทึกผัง I-Chart และเข้าแฟ้มสะสมผลงาน</p>	
	<p>7.5. การเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเงิน</p> <p>ขั้น จีจุด และ ขั้น จุดโยงใย</p>	<p>การนำเสนอ (โจทย์) ด้วย Power Point</p>	

จุดประสงค์การเรียนรู้	รายละเอียดกิจกรรม	เทคนิค/สื่อการสอน	สิ่งที่ส่งเสริม
	1. ผู้สอนให้โจทย์ปัญหา 4 ข้อ ที่มีกเกิดขึ้นในชีวิตจริงของผู้เรียน (ใบงานที่ 22) ทีละข้อ แบ่งเป็นการเลือกผลิตภัณฑ์แต่ละประเภท	และการฝึกทักษะด้วยแบบฝึกหัด	
	ขั้น เร้าใจ 2. ให้ผู้เรียนช่วยกันเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่เหมาะสมเพื่อแก้ไขปัญหาการจัดการการเงิน		
	ขั้น ใส่คุณค่า 3. ชั้นเรียนร่วมกันสรุปปัจจัยในการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ทางการเงินให้เหมาะสมกับวิถีชีวิต และสถานการณ์ทางการเงินของแต่ละบุคคล	เช็คลิสต์	
	4. ผู้เรียนบันทึกสิ่งเรียนรู้เพิ่มเติมด้วยภาษาของตนเองลงในผัง I-Chart (ใบงานที่ 14-6) แล้วนำเข้าแฟ้มประจำตัวผู้เรียน	ผัง I-Chart และ แฟ้มสะสมงานผู้เรียน	
	7.6. กิจกรรมอ่านดี มีเงินใช้ ไม่ขาดมือ ผู้เรียนคัดเลือกหนังสือความรู้เกี่ยวกับการสร้างความสุข และวางแผนการเงินตามความสนใจ เพื่ออ่านนอกชั้นเรียน เสริมการทำโครงการและเป็นการเตรียมตัวสำหรับหน่วยเรียนรู้ต่อไป	การเรียนรู้โดยการนำตนเอง / หนังสืออ่านนอกเวลา ชุดที่ 5	
ต่อยอดความรู้	7.7. งานนอกชั้นเรียน-เลือกอ่านดี มีเงินใช้ ไม่ขาดมือ ผู้เรียนใช้เวลาในห้องเรียนศึกษารายละเอียดการสร้างความสุขและวางแผนการเงิน เพื่อเสริมการทำโครงการและเตรียมตัวเข้าสู่บทเรียนต่อไป	การเรียนรู้โดยการนำตนเอง	ความเข้าใจ และทักษะ

8. เป้าหมายทางการเงิน

จุดประสงค์การเรียนรู้	รายละเอียดกิจกรรม	เทคนิค/สื่อการสอน	สิ่งที่ส่งเสริม
1. เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างเป้าหมายทางการเงินและเป้าหมายชีวิต	8.1. เรียนรู้และกำหนดเป้าหมายการเงิน ขั้น จีจุด 1. ผู้สอนนำอภิปรายกลุ่ม ทำไมเป้าหมายทางการเงินจึงเป็นเพื่อนสนิทกับเป้าหมายชีวิต	อภิปรายกลุ่ม	ความรู้
2. รู้และเข้าใจลักษณะที่ดีของเป้าหมายทางการเงิน	2. ผู้เรียนแบ่งปันความใฝ่ฝันของตนเองและจุดฝันของตัวเองลงบนใบงานที่จัดเตรียมไว้ให้ (ใบงานที่ 11) ขั้น จุดโยงใย		
3. เรียนรู้องค์ประกอบของการกำหนดเป้าหมายการเงิน	3. ให้ผู้เรียนแปลงฝันให้เป็นเป้าหมายของตนเอง		
4. สามารถกำหนดเป้าหมายทางการเงินของตนเองได้	4. ผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนช่วยกันเสนอคุณลักษณะที่ดีของเป้าหมาย ขั้น เร้าใจ 5. เลือกให้ผู้เรียนเวียนกันบอกลักษณะที่ดีของเป้าหมายด้วยเทคนิค การใช้รหัสช่วยจำ (Mnemonic Devices) 5 รอบ (ไทยหรืออังกฤษตามถนัด) ไทย = ชัดเจน เป็นจริงได้ วัดได้ มีเจ้าภาพ มีกรอบเวลา อังกฤษ = Specific Measurable Accountability Realistic Timeframe	การระดมสมอง	
	ขั้น ใส่คุณค่า 6. ผู้เรียนปรับเป้าหมายของตนเองให้เป็นเป้าหมายที่มีคุณลักษณะที่ดี ห้าประการ (SMART) ลงบน Sheet ที่จัดเตรียมไว้ (ใบงานที่ 12)	การต่อยอด สิ่งเรียนรู้ด้วยการออกเสียงและการใช้รหัสช่วยจำ (Mnemonic Devices)	

จุดประสงค์การเรียนรู้	รายละเอียดกิจกรรม	เทคนิค/สื่อการสอน	สิ่งที่ส่งเสริม
	8.2. กิจกรรมยัดเส้นสายคลายเครียด ผู้เรียนร่วมทำกิจกรรมยัดเส้นสาย คลายเครียดด้วยการฝึกโยคะเบื้องต้น	การผ่อนคลายด้วย การฝึกโยคะเบื้องต้น	

9. การตรวจสอบสุขภาพการเงินส่วนบุคคล

จุดประสงค์การเรียนรู้	รายละเอียดกิจกรรม	เทคนิค/สื่อการสอน	สิ่งที่ส่งเสริม
1. มีความรู้เกี่ยวกับสุขภาพทางการเงินส่วนบุคคล	9.1.สุขภาพการเงินส่วนบุคคลคืออะไร ขั้น จีจุด 1. ผู้สอนอธิบายสุขภาพทางการเงินส่วนบุคคลด้วยสมการ ความมั่งคั่ง = สินทรัพย์ - หนี้สิน	การนำเสนอโดยใช้แผนภาพ / Power Point สุขภาพการเงิน	ความรู้
2. มีความเข้าใจวิธีตรวจสอบสุขภาพทางการเงินส่วนบุคคล	ขั้น จุดโยงใย 2. ผู้สอนสาธิตวิธีตรวจสอบสุขภาพทางการเงินส่วนบุคคลด้วยแบบฟอร์มงบดุลชีวิต (ใบงานที่ 13) และให้ผู้เรียนตอบแบบสอบถาม (ใบงานที่ 24)	การสาธิตด้วยโปรแกรม Excel	
3. สามารถจัดทำ "งบดุลชีวิต" ของตนเองได้	ผู้เรียนตีมน้ำเย็น เพื่อผ่อนคลายความเครียดด้วยกิจกรรม "ตีมน้ำเย็น" เห็นทางออก	กิจกรรมคั่น / ถังน้ำเย็น แก้วน้ำ	
4. มีความเข้าใจวิธีวิเคราะห์สัดส่วนสถานะทางการเงินส่วนบุคคล	ขั้น ไร่ใจ 3. ผู้เรียนทดลองกรอกข้อมูลลงแบบฟอร์ม "งบดุลชีวิต" ที่จัดให้แล้วนำมาให้ผู้ช่วยสอนใช้โปรแกรม Excel คำนวณค่าให้เพื่อตรวจสอบสุขภาพการเงินของแต่ละคน (ใบงานที่ 13)	การฝึกปฏิบัติด้วยแบบฝึกหัด / คอมพิวเตอร์	
5. สามารถวิเคราะห์และปรับสัดส่วนสถานะทางการเงินของตนเองได้	4. ผู้สอนแนะนำวิธีวิเคราะห์งบดุลชีวิตเพื่อดูสัดส่วนทางการเงิน ที่สะท้อนสุขภาพการเงินของบุคคล 5. ผู้เรียนรับผลพิมพ์การคำนวณสัดส่วนทางการเงินของตนเองเพื่ออ่านผลการวิเคราะห์		เครื่องพิมพ์

จุดประสงค์การเรียนรู้	รายละเอียดกิจกรรม	เทคนิค/สื่อการสอน	สิ่งที่ส่งเสริม
	<p>ขั้น ใ้คุณค่า</p> <p>6. ผู้เรียนระบุความต้องการที่จะปรับสัดส่วนทางการเงินของตนเองลงในงบดุลชีวิตของตนเอง และเข้าแฟ้มส่วนตัว</p>	<p>แฟ้มสะสมผลงาน ผู้เรียน</p>	
	<p>9.2. กิจกรรมยัดเส้นสายคลายเครียด ผู้เรียนร่วมทำกิจกรรมยัดเส้นสาย คลายเครียดด้วยการฝึกโยคะเบื้องต้น</p>	<p>การผ่อนคลายด้วย การฝึกโยคะเบื้องต้น</p>	

10. การทำแผนการเงินส่วนบุคคล

จุดประสงค์การเรียนรู้	รายละเอียดกิจกรรม	เทคนิค/สื่อการสอน	สิ่งที่ส่งเสริม
1. มีความเข้าใจความแตกต่างระหว่างแผนการเงินส่วนบุคคลกับงบประมาณ	10.1. แผนการเงินส่วนบุคคลคืออะไร ขั้น จีจุด 1. ผู้สอนนำทบทวนบทเรียนที่ผ่านมาและให้ผู้เรียนเวียนกันบอกคุณลักษณะที่ดี 5 ประการของเป้าหมายทางการเงิน (ใบงานที่ 15)	ทบทวน บทเรียนที่ ผ่านมา	ความรู้
ครัวเรือนและงบกระแสเงินสด	2. ผู้สอนนำอภิปราย เพื่อให้ผู้เรียนระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของแผนการเงินส่วนบุคคล	อภิปราย กลุ่ม ระดม ความคิดเห็น	
2. รู้ว่าต้องใช้ข้อมูลเชิงคุณภาพและข้อมูลเชิงปริมาณใดประกอบการทำงานแผนการเงิน	ขั้น จุดโยงใย 3. ผู้สอน list ข้อคิดเห็นจากประสบการณ์ของผู้เรียนบนกระดานและช่วยกันเรียบเรียงเพิ่มเติมให้สมบูรณ์ 4. ผู้สอนอธิบายความสัมพันธ์และการนำข้อมูลจากเครื่องมือ 3 ประเภท คือ บัญชีครัวเรือน งบประมาณ และงบกระแสเงินสด มาใช้ในการจัดทำแผนการเงินส่วนบุคคล	เช็คลิสต์ การนำเสนอ โดยใช้ แผนภาพ / Power Point เครื่องมือ การจัดการ การเงิน	
	ขั้น เข้าใจ 5. ผู้สอนนำเสนอรูปแบบในการจัดทำแผนการเงินส่วนบุคคล ให้ผู้เรียนสังเกตและช่วยกันระบุข้อมูลที่จำเป็นต้องใช้ในการจัดทำแผนการเงิน โดยบูรณาการความรู้เกี่ยวกับการกำหนดเป้าหมาย	การนำเสนอ ในรูปแบบ Power Point และ Excel	

จุดประสงค์การเรียนรู้	รายละเอียดกิจกรรม	เทคนิค/สื่อการสอน	สิ่งที่ส่งเสริม
	ทางการเงินและสุขภาพทางการเงินจากหน่วยเรียนรู้ที่ 8 และ 9		
	6. ผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับขั้นตอนในการจัดทำแผนการเงินส่วนบุคคล	การระดมสมอง	
	ขั้น ใส่คุณค่า 7. ผู้เรียนฝึกทำแผนการเงินเพื่อการซื้อรถยนต์ โดยแนะวิธีคำนวณให้ผู้เรียนสามารถกรอกคำตอบในแบบฟอร์มที่จัดให้ (ใบงานที่ 16)	การฝึกปฏิบัติด้วยแบบฝึกหัด	
	8. ผู้เรียนบันทึกสิ่งเรียนรู้ลงใน I-Chart ของตนเอง (ใบงานที่ 14-7)	การบันทึกการเรียนรู้ด้วย I-Chart	
	10.2. กิจกรรมเลือกอ่านดี มีเงินใช้ไม่ขาดมือ ผู้เรียนคัดเลือกหนังสือความรู้เกี่ยวกับการวางแผนการเงินก่อนวัยเกษียณ เพื่ออ่านนอกชั้นเรียนโดยแจ้งรายชื่อหนังสือที่ต้องการยืมเพื่อจัดทำสำเนา และจัดคิวการยืม	การเรียนรู้โดยการนำตนเอง / หนังสืออ่านนอกเวลา ชุดที่ 6	
ต่อยอดความรู้	10.3. อ่านดีมีเงินใช้ไม่ขาดมือ ผู้เรียนใช้เวลาในห้องเรียนศึกษาระการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณเพื่อเตรียมตัวเข้าสู่บทเรียนต่อไป	การเรียนรู้โดยการนำตนเอง	ความเข้าใจและทักษะ

11. บูรณาการการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ

จุดประสงค์การเรียนรู้	รายละเอียดกิจกรรม	เทคนิค/สื่อการสอน	สิ่งที่ส่งเสริม
1. สามารถจัดการการเงินให้เหมาะสมในแต่ละช่วงวัย 2. สามารถระบุปัจจัยที่ต้อง	11.1. การบูรณาการการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ ขั้น จีจุด 1. ผู้เรียนร่วมกันทบทวนสาระข้อมูลเชิงปริมาณที่ควรใช้ประกอบการวางแผนการเงินจากบทเรียนที่ 10	การระดมสมอง	ความรู้
คำนึงถึงในการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ	2. ผู้สอนนำเสนอสาระข้อมูลเชิงคุณภาพที่ผู้เรียนควรใช้ประกอบการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณของตนเอง ได้แก่ - การจัดการเงินให้เหมาะสมในแต่ละช่วงวัย - ปัจจัยที่ต้องคำนึงในการวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ - การป้องกันความเสี่ยงที่จำเป็น	การนำเสนอในรูปแบบพาวเวอร์พอยท์	
	ขั้น จุดโยงใจ 3. ผู้สอน list ข้อมูลจากประสบการณ์ของผู้เรียนที่นำเสนอบนกระดานและช่วยกันเพิ่มเติมข้อมูลที่อาจไม่ได้ถูกกล่าวถึง แล้วช่วยกันเรียบเรียง แยกประเภทข้อมูลเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพและข้อมูลเชิงปริมาณ	เช็คลิสต์ในรูปแบบแมทริกซ์และการระดมสมอง	
สามารถนำประสบการณ์เรียนรู้ที่ได้รับมาบูรณาการเพื่อประยุกต์ใช้ในการวางแผนการเงินได้จริง	11.2. ฝึกจัดทำแผนการเงินส่วนบุคคล ขั้น ไร่ใจ 1. ผู้เรียนฝึกทำแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ โดยทดลองกรอกข้อมูลเชิงคุณภาพลงแบบฟอร์มที่จัดให้ (ใบงานที่ 17) และฝึกทำแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ (ใบงานที่ 23) โดยนำข้อมูลจากงบประมาณครัวเรือน และงบกระแสเงิน	การฝึกปฏิบัติด้วยแบบฝึกหัด	ความเข้าใจและทักษะ

จุดประสงค์การเรียนรู้	รายละเอียดกิจกรรม	เทคนิค/สื่อการสอน	สิ่งที่ส่งเสริม
	สดมาบูรณาการในการจัดทำแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ		
	ขั้น ใ้คุณค่า 2. ผู้เรียนบันทึกสิ่งเรียนรู้ลงใน I-Chart (ใบงานที่ 14-8) ของตนเอง	การบันทึก การเรียนรู้ ด้วย I-Chart	
	11.3. เกมวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ ขั้น ใ้คุณค่า 1. ผู้สอนอธิบายภาพรวมและกติกาของเกม	เกมจำลอง สถานการณ์	ความเข้าใจ และทักษะ
	2. แบ่งผู้เรียนตามช่วงอายุ (เช่น กลุ่ม 40-50, กลุ่ม 51-60 เป็นต้น) ออกเป็น 4 กลุ่ม แล้วแจกเงื่อนไขพร้อมทรัพยากรให้แต่ละกลุ่ม ซึ่งจะแตกต่างกันตามช่วงอายุ		
	3. ให้แต่ละกลุ่มศึกษาเป้าหมายการเงินเพื่อวัยเกษียณ และข้อมูลการเงินของกลุ่ม		
	4. ให้ตัวแทนกลุ่มแจ้งการตัดสินใจ และจับสลากรับสถานการณ์จำลองที่ผู้สอนจัดเตรียมให้		
	5. ให้ผู้เล่นเกมเดินเกมที่ละรอบ (รอบที่1-2)		
	ผู้เรียนดื่มน้ำเย็น เพื่อผ่อนคลายความเครียดด้วยกิจกรรม“ดื่มน้ำเย็น”เห็นทางออก	กิจกรรมคั่น /ถังน้ำเย็น แก้วน้ำ	
	6. ให้ผู้เล่นเกมเดินเกมที่ละรอบ (รอบที่3-4) จนจบ		
	7. สำนวณงบบุลชีวิตของแต่ละกลุ่มเพื่อเปรียบเทียบกับเป้าหมายที่กำหนดไว้		

จุดประสงค์การเรียนรู้	รายละเอียดกิจกรรม	เทคนิค/สื่อการสอน	สิ่งที่ส่งเสริม
	8. สรุปลงเกม รวมคะแนน-แจกดาว	การให้ รางวัล / สติ๊กเกอร์ ดาว รางวัล อันดับ 1 2 และ 3	
	11.4. การสรุปสาระเรียนรู้ที่ได้จากเกม 9. ผู้เรียนร่วมกันถอดบทเรียนจากเกม วิเคราะห์ผลของการตัดสินใจเลือก เครื่องมือ และผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่ ต่างกัน	การถอด บทเรียนจาก เกม	
	10. ผู้เรียนบันทึกผลการเรียนรู้ลงในผัง เรียนรู้ของฉัน I-Chart ให้สมบูรณ์ (ใบงาน ที่ 14-8)	การทบทวน ความรู้ด้วย I-Chart	
	11.5. นำส่งผลการเรียนรู้ 1. ผู้เรียนนำส่งผลการเรียนรู้ทั้งหมดของ โปรแกรม ให้ผู้ช่วยตรวจสอบความ ครบถ้วน	นำส่งผลการ เรียนรู้	
	2. ผู้สอนตรวจสอบความถูกต้อง (120 นาที ช่วงที่ผู้เรียนทำแบบทดสอบ)		

12. การประเมินผลโปรแกรม

จุดประสงค์การเรียนรู้	รายละเอียดกิจกรรม	เทคนิค/สื่อการสอน	สิ่งที่ส่งเสริม
1. วัดผลการเรียนรู้ ที่ผู้เรียนได้รับจาก การเข้าร่วม โปรแกรม	1. ผู้เรียนกรอกแบบประเมินผลโปรแกรม และนำเสนอความคิดเห็น-ข้อเสนอแนะ ในการปรับปรุงโปรแกรม	แบบ ประเมินผล โปรแกรม	
	2. ผู้เรียนทำแบบทดสอบหลังการเข้าร่วม โปรแกรม	การทดสอบ หลังเข้า	

จุดประสงค์การเรียนรู้	รายละเอียดกิจกรรม	เทคนิค/สื่อการสอน	สิ่งที่ส่งเสริม
2. ให้ผู้เรียนประเมินคุณภาพการจัดโปรแกรม		โปรแกรม / แบบทดสอบหลังเรียน	
3. ให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อการจัดโปรแกรม	12.2. การสรุปคะแนน 1. ประกาศคะแนนรวมโครงการ “สุขจังตั้งค์อยู่ครบ” พร้อมแจกดาว	โครงการ “สุขจังตั้งค์อยู่ครบ”	
	2. ประกาศคะแนนผลทดสอบหลังเข้าโปรแกรม รวมดาว แจกรางวัลรวมดาว 23 รางวัล	รวมดาว	

4. ภาคผนวก

- 4.1. ใบงานที่ใช้ในกิจกรรมการเรียนรู้
- 4.2. รายชื่อหนังสือเสริมความรู้ ที่ใช้สำหรับห้องสมุดเคลื่อนที่
- 4.3. ตัวอย่างกิจกรรมคั่น
- 4.4. ตัวอย่างผลการเรียนรู้ของผู้เข้าร่วมโปรแกรม
- 4.5. ภาพแสดงผลการเรียนรู้ของผู้เข้าร่วมโปรแกรม

4.1. ใบงานที่ใช้ในกิจกรรมการเรียนรู้

รายการใบงาน

- 1 แบบสำรวจผู้เรียน
- 2 ผัง KIQ
- 3 โจทย์ปัญหาวินัยการเงิน
- 4 การวิเคราะห์รายรับ-รายจ่าย
- 5 งบประมาณครัวเรือน (รายเดือน)
- 6 คำแนะนำกิจกรรมที่ใช้เทคนิค ทิงค์ แทค โท
- 7 ตารางคำนวณเลขคณิต ชุดที่ 1 และ 2
- 8 คำแนะนำการทำงานบกระแสดเงินสด
- 9 งบกระแสเงินสดรายเดือน
- 10 งบกระแสเงินสดราย 6 เดือน
- 11 ฝืนสู่เป้าหมาย
- 12 เป้าหมายทางการเงินที่มีคุณลักษณะดี 5 ประการ
- 13 แบบฟอร์มงบดุลชีวิต
- 14 ผังเรียนรู้ของฉันทน์ (i-chart)
- 15 การวางแผนการเงินเพื่อซื้อ “โทรทัศน์สี”
- 16 การวางแผนการเงินของยิ่งรัก เพื่อตัดสินใจซื้อรถ
- 17 ข้อมูลเชิงคุณภาพของฉันทน์
- 18 คำนวณดอกเบี้ยทบต้น
- 19 โจทย์ฝึกคำนวณข้อเสนอการกู้ยืมและเงื่อนไข
- 20 คำนวณผลตอบแทนจากเงินออม
- 21 โจทย์บัญชีครัวเรือน
- 22 โจทย์ปัญหาการเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเงิน
- 23 การวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ
- 24 แบบทดสอบเช็คสุขภาพทางการเงิน
- 25 หัวข้อโครงการงาน “สุขจัง ตั้งค้อยู่ครบ”
- 26 โครงการงาน “สุขจัง ตั้งค้อยู่ครบ”

ใบงานที่ 1 แบบสำรวจผู้เรียน

ชื่อผู้เรียน: _____

1. ด้านวิธีการเรียนรู้ คำแนะนำ: ให้ท่านเลือกคำอธิบายวิธีการเรียนรู้ข้างล่างนี้ เพื่ออธิบายวิธีการเรียนรู้ของท่าน โดยเลือกคำที่เป็นหรือใกล้เคียงกับวิธีเรียนรู้ของท่านมากที่สุด ไปกรอกในช่อง “ใช่เลย” และเลือกคำที่ไม่ใช่หรือไม่ใกล้เคียงกับวิธีเรียนรู้ของท่านเลย กรอกในช่อง “ไม่ใช่เลย”

สามารถคิดหาความเป็นเหตุเป็นผลได้ดี	ชอบประดิษฐ์งานฝีมือ
ช่างคิดสร้างสรรค์	ชอบทำงานคนเดียว
ชอบนั่งนิ่งๆ เวลาเรียน	ชอบทำงานเป็นทีม
ชอบเคลื่อนที่ไปมาเวลาเรียน	ชอบศึกษาโดยภาพรวม
ชอบวางแผน	ชอบลงรายละเอียด
ชอบให้บอกว่าจะทำอะไร	
ชอบให้มีหลายวิธีให้เลือกในการทำงาน	
ชอบทำงานทีละอย่าง	
ชอบทำหลายๆ อย่างในเวลาเดียวกัน	
ชอบบทประพันธ์	
ชอบตัวเลข	
ชอบดนตรี	
ชอบศิลปะ	
ไม่เก่งเรื่องวางแผน	
ชอบทำงานในความเงียบ	
ชอบมีเสียงระหว่างทำงาน	
ชอบสะสมสิ่งของ	

ใช่เลย	ไม่ใช่เลย
 <p data-bbox="582 1310 1013 1422">จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย CHULALONGKORN UNIVERSITY</p>	

ใบงานที่ 1 แบบสำรวจผู้เรียน

ชื่อผู้เรียน _____

2. ด้านความสนใจ

คำแนะนำ: ให้ท่านเติมข้อความตอบคำถามเกี่ยวกับความสนใจของท่าน เพื่อเป็นประโยชน์ในการจัดกิจกรรมเรียนรู้ให้ท่านได้ตรงตามความสนใจ

1. กิจกรรมที่ท่านชื่นชอบมาก หลังจากการทำงานและการเรียนคืออะไร และบอกเหตุผลที่ท่านชอบกิจกรรมนั้นๆ

.....

.....

.....

2. ท่านมักมีความภาคภูมิใจมาก เมื่อเกิดเหตุการณ์ใด เพราะอะไร

.....

.....

.....

3. วิชาที่ท่านเชี่ยวชาญ หรือทำได้ดี คือวิชาอะไร ท่านวัดจากอะไร

.....

.....

.....

4. วิชาที่ท่านรู้สึกว่ายาก หรือไม่ชอบ คือวิชาอะไร กรุณาบอกเหตุผลที่ทำให้ท่านรู้สึกเช่นนั้น

.....

.....

.....

5. ระบุวิชาเรียนที่ท่านรู้สึกว่าจะใช้ได้ดีกับท่าน (ระบุได้มากกว่า 1 วิชา)

.....

.....

.....

6. ระบุวิธีเรียนที่ใช้ไม่ได้กับท่าน พร้อมเหตุผล (ระบุได้มากกว่า 1 วิธี)

.....

.....

.....

7. ระบุรายการที่ท่านชื่นชอบดังต่อไปนี้

นิตยสาร.....

หนังสือที่ชอบอ่าน

.....

หนังสือพิมพ์

.....

รายการทีวีที่ชอบดู

.....

หนังที่ชอบดู

.....

เพลงที่ชอบฟัง

.....

กีฬาที่สนใจ

.....

ห้างที่ชอบไปเดินช้อปปิ้ง

.....

ร้านอาหารที่ชอบ

.....

ของสะสมต่างๆ

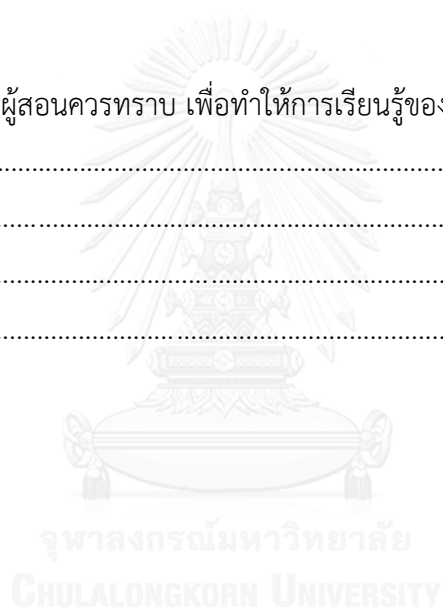
.....

8. เรื่องเงินๆ ทองๆ ที่ท่านสนใจมากเป็นพิเศษ (โปรดระบุเหตุผล)

.....
.....
.....
.....

9. มีเรื่องใดเกี่ยวกับท่านที่ผู้สอนควรทราบ เพื่อให้การเรียนรู้ของท่านดีขึ้น

.....
.....
.....
.....

ใบงานที่ 2-1 ผัง KIQ การจัดการการเงินส่วนบุคคล

ฉันรู้อะไรบ้างในบทเรียนนี้ Know	ฉันสนใจอะไรบ้างใน บทเรียนนี้ Interest	ฉันยังสงสัยหรือไม่รู้อะไรบ้าง Question
<p>ปัญหาการเงินที่อาจเกิดกับ ผู้ใหญ่วัยเกษียณ</p> <p>ความสำคัญของการจัดการ การเงินต่อวัยกลางคน</p> <p>ความรู้และทักษะทางการ เงินที่จำเป็นต่อวัยกลางคน</p>		

ใบงานที่ 2-2 ผัง KIQ บัญชีครัวเรือน

ฉันรู้อะไรบ้างในบทเรียนนี้ Know	ฉันสนใจอะไรบ้างใน บทเรียนนี้ Interest	ฉันยังสงสัยหรือไม่รู้อะไรบ้าง Question
	 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย CHULALONGKORN UNIVERSITY	

ใบงานที่ 2-3 ผัง KIQ การเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเงิน

ฉันรู้อะไรบ้างในบทเรียนนี้ Know	ฉันสนใจอะไรบ้างใน บทเรียนนี้ Interest	ฉันยังสงสัยหรือไม่รู้อะไรบ้าง Question
		

ใบงานที่ 3 โจทย์ปัญหาวินัยการเงิน

1. นภานั่นความคุ้มค่าในการใช้จ่ายของครอบครัวสุดชีวิต ทุกครั้งทีไปซื้ออาหาร ข้าวของเครื่องใช้ เพื่อใช้ในบ้าน นภานจะคำนวณแล้วคำนวณอีก ว่าราคาต่อหน่วยของสินค้ายี่ห้อใดจะถูกกว่ากัน สินค้า ยี่ห้อใดมีของแถมที่คำนวณราคาแล้วจะได้สินค้ามากกว่า นภานจะเลือกซื้อทันที แต่ธูลีสามีของนภานัก บ่นเสมอ ว่านภานซื้ออาหารของใช้มาเกินความจำเป็น ทำให้อาหาร/ของใช้ เสียหรือหมดอายุก่อนที่จะ ใช้หมด

ท่านจะแนะนำวินัยการเงินใดให้นภาน

.....

.....

.....

.....

2. สุกฤษฎีชายหนุ่มมากความสามารถและมีอารมณ์ขัน มีมนุษยสัมพันธ์ดี ชอบการสร้างสรรค์เฮฮา สุกฤษฎีมีรายได้สูงกว่าเพื่อนในรุ่นราวคราวเดียวกัน แต่เขาไม่ค่อยมีเงินเหลือ ทุกต้นเดือนเขาจะใช้ จ่ายเงินไปกับการเข้าสถานเริงรมย์ ผับ บาร์ รับประทานอาหารในภัตตาคารหรู ซื้อเสื้อผ้าเครื่องแต่ง กายบ้างถ้ามีโอกาสต้องใช้ บางเดือนเขาใช้เงินเพลินจนมีเงินไม่พอจ่ายค่าผ่อนคอนโด ค่าน้ำค่าไฟ สุกฤษฎีไม่ชอบใช้บัตรเครดิต เพราะเขาไม่ชอบใช้เงินเกินตัว ปีหน้าเขาจะมีอายุ 42 ปี แล้วเขาจึงเริ่ม คิดถึงอนาคต

ท่านจะแนะนำวินัยทางการเงินใดให้สุกฤษฎี

.....

.....

.....

.....

3. วิชิตมีอาชีพขับรถตู้ มีภรรยาและลูกสาว 1 คน วิชิตเป็นคนรักเมียรักลูก ไม่ว่าลูกเมียต้องการสิ่งใด วิชิตจะพยายามจัดทำให้ วิชิตสามารถเก็บออมเงินได้บ้างเป็นครั้งคราวหากช่วงใดเขามีรายได้พิเศษ หรือถูกหวย อีก 2 ปีข้างหน้าวิชิตต้องใช้จ่ายเงินจำนวน 1 แสนบาท เพื่อเป็นค่าแป๊ะเจี๊ยะให้ลูกสาวเข้า โรงเรียนดัง วิชิตไม่ต้องการนำเงินเก็บฉุกเฉินของเขามาใช้เพื่อการนี้

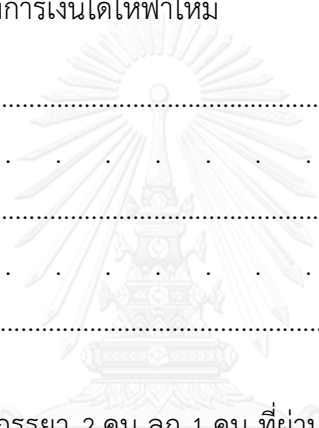
ท่านจะแนะนำวินัยทางการเงินใดให้วิชิต

4. พี่ใหม่เป็นสาวใหญ่ที่มีนิสัยมีธัญธัตต์ดอคมเป็นนิจ ปีนี้พี่ใหม่มีอายุ 48 ปี เธอมีเงินฝากออมทรัพย์ 1 ล้านบาท 2 แสนกว่าบาท และมีเครื่องประดับเพชรพลอยมูลค่าประมาณ 3 แสนบาท 10 ปีที่ผ่านมาธนาคารที่เธอฝากเงิน มีการลดอัตราดอกเบี้ยลงอย่างมาก ทำให้ผลตอบแทนจากเงินฝากของพี่ใหม่ลดลงอย่างน่าใจหาย จนพี่ใหม่เกรงว่าดอกเบี้ยจะโตไม่ทันค่าครองชีพที่ถีบตัวสูงขึ้นสวนทางกัน

ท่านจะแนะนำวินัยทางการเงินใดให้พี่ใหม่

5. สมัยมีอาชีพเป็นช่างเชื่อม มีภรรยา 2 คน ลูก 1 คน ที่ผ่านมารัฐانةการเงินของสมัยก็พออยู่พอกิน แต่เมื่อปีที่แล้วเกิดน้ำท่วมใหญ่ โรงงานที่สมัยทำงานอยู่ จึงปิดกิจการทำให้สมัยตกงานอยู่นานกว่า 6 เดือน ช่วงที่ตกงานสมัยต้องกู้หนี้ยืมสินเพื่อนำเงินมาใช้จ่ายในครอบครัว เมื่อหนีก่อนแรกครบกำหนดต้องชำระคืน สมัยยังไม่มีรายได้ เขาต้องกระเสือกกระสนไปกู้ยืมเงินนอกระบบที่มีดอกเบี้ยแพงมากมาใช้หนีก่อนแรก เขาทำเช่นนั้นจนกระทั่งได้งานใหม่ จึงพอมีหวังว่าหนี้จะลดลง แต่สมัยคาดการณ์ผิด เพราะเงินที่สมัยนำไปชำระคืน กลับได้เพียงชำระดอกเบี้ยที่ค้างจ่ายพอกพูนขึ้นเรื่อยๆ ตอนนี้สมัยเครียดมาก ไม่รู้จะจัดการอย่างไรกับหนี้สินกองโตของตนเอง

ท่านจะแนะนำวินัยทางการเงินใดให้สมัย

6. อัจฉราเป็นลูกกตัญญู เธอเข้ากรุงเทพฯ มาเป็นสาวโรงงาน ทุกเดือนเธอจะส่งเงินกลับไปให้พ่อแม่ใช้เป็นประจำ พ่อของอัจฉราเป็นคนใจใหญ่และชอบดื่มสุรา จึงมักขอให้อัจฉราโอนเงินเพิ่มทุกครั้งที่เงินค่าใช้จ่ายประจำเดือนหมดก่อนสิ้นเดือน อัจฉราไม่เคยขัดใจพ่อ หากเงินไม่พออัจฉราจะใช้บัตรเงินด่วนเบิกเงินสดมาใช้เสมอ อัจฉราไม่เคยคำนวณว่าดอกเบี้ยที่เจ้าของบัตรคิดจากการเบิกเงินสดเป็นเท่าใด แต่ขณะนี้หนี้บัตรเงินด่วนเริ่มพอกพูนเป็นก้อนใหญ่ขึ้นเรื่อยๆ

ท่านจะแนะนำอัจฉราให้แก้ปัญหาดังกล่าวด้วยวินัยทางการเงินใด

7. ลุงยงยุทธเป็นคนตระหนี่ และมีความโลภ เมื่อก่อนลุงแกเป็นผู้มีอันจะกินในละแวกดงมะเขือ ลุงมักถูกชักชวนให้ลงทุนแชร์น้ำมันบ้าง แชร์ทองคำบ้าง ครั้นล่าสุดมีผู้ชักจูงให้ลงทุนแชร์ปุ๋ยปุ๋ยแดง ทุกครั้งที่ลงทุนจะมีรายได้เข้ามาในช่วงต้น แต่จากนั้นก็ขาดทุนเป็นเงินจำนวนสูงทุกครั้งไป ลุงหลานก็เตือนว่าถูกหลอกหลายครั้งแล้วทำไมไม่จำ ลุงแกก็เถียงว่าคนชวนเค้าไม่ได้หลอกเรื่องเดิมนี้ พอเห็นว่าจะได้เงินก้อนโตก็เลยหลวมตัวทุกครั้งไป

ท่านจะแนะนำวินัยทางการเงินใดให้ลุงยงยุทธ

8. ป้าเทพมีอาชีพเป็นนักพากษ์หนังรุ่นเก่า เขาอยากสร้างฐานะความร่ำรวย จึงคิดจะเป็นผู้ประกอบการรายย่อย ป้าเทพจัดว่าเป็นนักลงทุนผู้ไม่ย่อท้อ เขามั่นใจว่าเขามีความคิดสร้างสรรค์ที่แปลกกว่าคนอื่น และน่าจะทำได้จึงลงทุนทำธุรกิจหลายอย่าง เช่น ผลิตรองเท้าแตะ เปิดร้านสะดวกซื้อ เปิดร้านเสริมสวย ฯลฯ และล่าสุดลงทุนผลิตน้ำข้าวกลิ้ง แต่ก็ไม่ประสบผลสำเร็จ ทุกโครงการ “เจ๊งไม่เป็นท่า” ป้าเทพไม่ชอบปรึกษาหารือกับผู้เชี่ยวชาญการลงทุนเพราะมีความมั่นใจในตัวเองสูง วันนี้น้ำข้าวกลิ้งล้มละลาย เนื่องจากไม่สามารถชำระหนี้ค่าเครื่องจักรและค่าก่อสร้างโรงผลิตน้ำข้าวกลิ้งได้ จึงประสบปัญหาทางการเงิน แต่ป้าเทพยังสามารถรับงานอิสระพากษ์หนังได้ ซึ่งพอทำให้มีรายได้เข้ามาเป็นระยะๆ

ท่านจะแนะนำวินัยทางการเงินใดให้ป่าเทพ

.....

.....

.....

.....

ใบงานที่ 5 บประมาณครัวเรือน(รายเดือน)							
ประจำปี 255__							
รายการ		สัปดาห์ที่					
		รวม 1 เดือน	1	2	3	4	5
รายรับ	เงินเดือนค่าแรง/รายรับประจำ						
	รายรับอื่นๆ_____						
รวมเงินรับเข้า							
รายจ่าย							
ค่าอาหาร	อาหารสด ของแห้ง เครื่องปรุง						
	อาหารสำเร็จรูป						
ของใช้ในบ้าน	วัสดุสิ้นเปลือง						
	เครื่องมือเครื่องใช้/เครื่องครัว						
	เฟอร์นิเจอร์						
ค่าเดินทาง	ขนส่งสาธารณะ: รถเมล์, เรือเมล์, แท็กซี่						
	รถส่วนตัว: เชื้อเพลิง, ทางด่วน จอด รถ						
	ค่าซ่อมรถ ค่าประกันภัย						
แต่งตัว	เสื้อผ้า รองเท้า เครื่องประดับ						
	เครื่องสำอางค์ ทำผม ทำเล็บ						
สุขภาพ	หาหมอ						
	ทำฟัน						
บันเทิง	ทานข้าวนอกบ้าน						
	ดูหนัง คอนเสิร์ต ปรกติ						
	กีฬา ท่องเที่ยว						
	อบายมุข: สุรา บุหรี่ ลอตเตอรี่ การ พนันอื่นๆ						
การศึกษา	หนังสือ สื่อการเรียน						
	ค่าเล่าเรียน ค่าอบรม						
การครอบครัว	ค่าเทอม ค่ารถ ค่าขนมลูก ค่าของ เล่น						
	ค่าเลี้ยงดูพ่อแม่ ญาติ						
	สัตว์เลี้ยง: ค่าอาหาร ค่ายา						

รายการ		สัปดาห์ที่					
		รวม 1 เดือน	1	2	3	4	5
ค่าที่อยู่อาศัย	ค่าน้ำ-ไฟ						
	ค่าเช่าบ้าน						
	ค่าซ่อมแซม						
สื่อสาร	มือถือ						
	เคเบิลทีวี						
อื่นๆ						
						
						
รวมรายจ่าย							

.ใบงานที่ 6 คำแนะนำกิจกรรมที่ใช้เทคนิค ทิงค์ แทค โท

ร่วมด้วยช่วยเรียน : เจาะลึกผลิตภัณฑ์ทางการเงิน

ผู้สอนและผู้ช่วยสอนจัดเตรียมบอร์ด 4 จุด พร้อมเตรียมตารางไว้ให้ตั้งรูปข้างล่าง แบ่งเป็น 4 กลุ่ม เพื่อให้ผู้เรียนช่วยกันระดมความคิดหลังจากที่ผู้เรียนได้ผ่านกิจกรรมจับคู่อ่าน-เขียน-ร่วมเรียนเรียบร้อยแล้ว โดยให้ผู้เรียนสมัครเข้ากลุ่มตามความสนใจ ที่จัดแบ่งเป็น 4 กลุ่มตามประเภทของผลิตภัณฑ์ทางการเงิน คือ

1.สินเชื่อ 2.การออม 3.การลงทุน 4.เครื่องมือจัดการความเสี่ยง

ประเภทผลิตภัณฑ์	ชนิดของผลิตภัณฑ์	ประโยชน์ของผลิตภัณฑ์
สินเชื่อ		

ประเภทผลิตภัณฑ์	ชนิดของผลิตภัณฑ์	ประโยชน์ของผลิตภัณฑ์
การออม		

ประเภทผลิตภัณฑ์	ชนิดของผลิตภัณฑ์	ประโยชน์ของผลิตภัณฑ์
การลงทุน		

ประเภทผลิตภัณฑ์	ชนิดของผลิตภัณฑ์	ประโยชน์ของผลิตภัณฑ์
เครื่องมือจัดการความเสี่ยง		

ข้อดีในการใช้ผลิตภัณฑ์	ข้อควรระวังในการใช้ผลิตภัณฑ์

ข้อดีในการใช้ผลิตภัณฑ์	ข้อควรระวังในการใช้ผลิตภัณฑ์

ข้อดีในการใช้ผลิตภัณฑ์	ข้อควรระวังในการใช้ผลิตภัณฑ์

ข้อดีในการใช้ผลิตภัณฑ์	ข้อควรระวังในการใช้ผลิตภัณฑ์

ให้แต่ละกลุ่มนำข้อมูลความรู้ที่ได้จากกิจกรรมจับคู่อ่าน-เขียน-ร่วมเรียนมาเติมเต็มตารางแมทริกซ์ของตนเอง โดยระบุชนิดของผลิตภัณฑ์ที่อยู่ภายใต้ประเภทผลิตภัณฑ์ของแต่ละกลุ่มมากที่สุดเท่าที่จะคิดได้ จากนั้นให้แจกประโยชน์ ข้อดี-ข้อควรระวังในการใช้ผลิตภัณฑ์แต่ละชนิดที่ระบุไว้

ใบงานที่ 7 ตารางคำนวณเลขคณิต ส่วนที่ 1 ชุดที่ 1

ชุดที่ 1

✦ ก่อนจะเริ่มฝึก ให้พลิกไปทำแบบฝึกหัดที่หน้าพิเศษ 1-3
(การเขียนเปลี่ยนองส่วนหน้า)

วันที่ _____ เดือน _____

เวลาที่เริ่มทำ นาที วินาที

$1 \times 5 =$ <input type="text"/>	$7 - 7 =$ <input type="text"/>
$4 + 5 =$ <input type="text"/>	$7 + 6 =$ <input type="text"/>
$2 \times 4 =$ <input type="text"/>	$14 - 8 =$ <input type="text"/>
$8 - 3 =$ <input type="text"/>	$1 + 5 =$ <input type="text"/>
$3 + 8 =$ <input type="text"/>	$2 \times 8 =$ <input type="text"/>
$12 - 6 =$ <input type="text"/>	$16 - 7 =$ <input type="text"/>
$9 \times 7 =$ <input type="text"/>	$5 + 6 =$ <input type="text"/>
$5 - 4 =$ <input type="text"/>	$3 - 3 =$ <input type="text"/>
$6 \times 4 =$ <input type="text"/>	$9 + 9 =$ <input type="text"/>
$1 + 6 =$ <input type="text"/>	$2 \times 3 =$ <input type="text"/>
$11 - 7 =$ <input type="text"/>	$8 - 5 =$ <input type="text"/>
$3 \times 0 =$ <input type="text"/>	$5 \times 8 =$ <input type="text"/>
$9 + 1 =$ <input type="text"/>	$15 - 7 =$ <input type="text"/>
$6 \times 6 =$ <input type="text"/>	$2 + 9 =$ <input type="text"/>
$9 \times 5 =$ <input type="text"/>	$8 \times 9 =$ <input type="text"/>
$14 - 5 =$ <input type="text"/>	$2 + 5 =$ <input type="text"/>
$8 + 3 =$ <input type="text"/>	$9 - 6 =$ <input type="text"/>

ใบงานที่ 7 ตารางคำนวณเลขคณิต ส่วนที่ 1 ชุดที่ 1(ต่อ)

ชุดที่ 1

$9 - 3 = \square$

$3 \times 8 = \square$

$3 + 7 = \square$

$9 + 4 = \square$

$7 - 3 = \square$

$4 \times 3 = \square$

$2 \times 3 = \square$

$3 + 4 = \square$

$6 + 7 = \square$

$11 - 2 = \square$

$5 \times 3 = \square$

$9 - 8 = \square$

$8 \times 7 = \square$

$7 + 8 = \square$

$10 - 6 = \square$

$13 - 7 = \square$

$2 + 2 = \square$

$5 \times 5 = \square$

$5 + 4 = \square$

$11 - 9 = \square$

$12 - 3 = \square$

$12 - 3 = \square$

$4 \times 5 = \square$

$6 + 8 = \square$

$5 - 2 = \square$

$2 \times 8 = \square$

$6 \times 3 = \square$

$6 \times 0 = \square$

$9 + 3 = \square$

$4 + 8 = \square$

$6 + 5 = \square$

$7 - 5 = \square$

$3 - 1 = \square$

$16 - 8 = \square$

$14 - 7 = \square$

$4 + 2 = \square$

$5 \times 3 = \square$

$9 \times 7 = \square$

$9 + 6 = \square$

$7 + 10 = \square$

$7 + 1 = \square$

$8 \times 2 = \square$

$6 + 4 = \square$

$11 - 3 = \square$

$6 \times 8 = \square$

$11 - 5 = \square$

$7 \times 5 = \square$

$13 - 5 = \square$

$3 \times 9 = \square$

$4 + 9 = \square$

เวลาที่ทำเสร็จ นาที วินาทีเวลาที่ใช้ นาที วินาที

ใบงานที่ 7 ตารางคำนวณเลขคณิต ส่วนที่ 1 ชุดที่ 2

ชุดที่ 2 การแยกเลือกสองส่วนหน้า

เวลาที่เริ่มทำ นาที วินาที

$3 \times 5 = \square$	$9 - 7 = \square$	$7 - 2 = \square$
$4 + 5 = \square$	$10 \div 5 = \square$	$8 \times 0 = \square$
$10 - 6 = \square$	$2 + 7 = \square$	$4 - 3 = \square$
$3 + 9 = \square$	$14 - 5 = \square$	$7 \div 3 = \square$ เศษ <input type="text"/>
$3 \div 1 = \square$	$3 \times 2 = \square$	$6 - 1 = \square$
$2 + 5 = \square$	$15 - 7 = \square$	$1 + 5 = \square$
$2 \times 3 = \square$	$8 \times 5 = \square$	$2 \div 1 = \square$
$5 \times 5 = \square$	$3 \div 2 = \square$ เศษ <input type="text"/>	$7 + 9 = \square$
$2 - 0 = \square$	$9 + 6 = \square$	$11 - 6 = \square$
$10 \div 7 = \square$ เศษ <input type="text"/>	$3 - 1 = \square$	$3 + 4 = \square$
$3 \times 8 = \square$	$9 + 2 = \square$	$5 \div 4 = \square$ เศษ <input type="text"/>
$5 + 6 = \square$	$6 \times 8 = \square$	$1 \times 2 = \square$
$4 + 3 = \square$	$11 - 5 = \square$	$9 \div 4 = \square$ เศษ <input type="text"/>
$10 - 8 = \square$	$7 \times 7 = \square$	$4 \times 9 = \square$
$5 \div 1 = \square$	$6 \div 3 = \square$	$16 \div 8 = \square$
$1 \times 3 = \square$	$10 \div 8 = \square$ เศษ <input type="text"/>	$8 + 8 = \square$
	$8 - 0 = \square$	$3 + 2 = \square$

ใบงานที่ 7 ตารางคำนวณเลขคณิต ส่วนที่ 1 ชุดที่ 2(ต่อ)

ชุดที่ 2

$1 + 3 = \square$

$6 + 7 = \square$

$14 \div 7 = \square$

$9 + 9 = \square$

$8 - 4 = \square$

$15 - 9 = \square$

$8 \div 5 = \square$ เศษ \square

$13 \div 3 = \square$ เศษ \square

$6 + 2 = \square$

$7 + 0 = \square$

$9 - 2 = \square$

$12 \div 3 = \square$

$11 - 3 = \square$

$15 \div 3 = \square$

$9 \times 2 = \square$

$4 \times 4 = \square$

$0 + 6 = \square$

$7 + 1 = \square$

$6 - 5 = \square$

$7 \times 8 = \square$

$2 + 8 = \square$

$9 \times 6 = \square$

$9 \times 3 = \square$

$16 - 7 = \square$

$18 \div 9 = \square$

$6 + 6 = \square$

$6 + 4 = \square$

$3 \times 1 = \square$

$8 \div 2 = \square$

$8 \times 2 = \square$

$11 - 2 = \square$

$9 \times 7 = \square$

$6 + 8 = \square$

$12 \div 4 = \square$

$15 \div 4 = \square$ เศษ \square

$13 \div 6 = \square$ เศษ \square

$7 \times 9 = \square$

$2 \times 8 = \square$

$9 - 8 = \square$

$3 \times 3 = \square$

$5 - 3 = \square$

$6 + 3 = \square$

$10 - 7 = \square$

$9 - 5 = \square$

$18 \div 6 = \square$

$17 \div 8 = \square$ เศษ \square

$16 \div 3 = \square$ เศษ \square

$0 \times 9 = \square$

$16 - 8 = \square$

$9 \times 8 = \square$

เวลาที่ทำเสร็จ \square นาที \square วินาทีเวลาที่ใช้ \square นาที \square วินาที

ใบงานที่ 7 ตารางคำนวณเลขคณิต ส่วนที่ 1 ชุดที่ 3

ชุดที่ 3

เวลาที่เริ่มทำ นาที วินาที

$5 - 0 + 8 = \square$	$3 + 9 - 8 = \square$	$9 + 8 - 1 = \square$
$2 + 5 + 2 = \square$	$15 - 6 - 5 = \square$	$1 - 1 + 9 = \square$
$4 + 2 - 6 = \square$	$1 + 7 + 2 = \square$	$5 + 4 - 4 = \square$
$9 + 8 + 4 = \square$	$6 + 9 - 9 = \square$	$9 - 4 - 3 = \square$
$7 - 1 - 3 = \square$	$7 - 6 + 6 = \square$	$7 + 9 - 5 = \square$
$6 + 6 + 4 = \square$	$4 + 3 - 3 = \square$	$9 + 6 + 2 = \square$
$8 - 7 + 9 = \square$	$9 - 8 + 1 = \square$	$11 - 3 - 8 = \square$
$3 - 3 + 7 = \square$	$9 - 5 - 4 = \square$	$3 + 8 + 9 = \square$
$1 + 4 - 2 = \square$	$8 + 2 + 7 = \square$	$8 + 5 - 4 = \square$
$14 - 9 - 1 = \square$	$3 + 7 - 2 = \square$	$5 + 2 + 3 = \square$
$9 - 8 + 6 = \square$	$2 + 4 + 5 = \square$	$14 - 7 - 7 = \square$
$7 + 2 + 5 = \square$	$6 - 1 + 8 = \square$	$6 - 4 + 6 = \square$
$6 + 5 + 8 = \square$	$4 + 3 - 7 = \square$	$5 - 1 - 1 = \square$
$1 + 3 - 1 = \square$	$8 - 6 + 6 = \square$	$7 - 4 + 8 = \square$
$8 - 4 - 4 = \square$	$18 - 9 - 9 = \square$	$9 - 6 - 2 = \square$
$8 - 1 + 7 = \square$	$7 - 2 - 3 = \square$	$7 + 6 + 5 = \square$
	$3 + 5 - 6 = \square$	$3 + 8 + 0 = \square$

ใบงานที่ 7 ตารางคำนวณเลขคณิต ส่วนที่ 1 ชุดที่ 3(ต่อ)

ชุดที่ 3

$8 + 3 + 5 = \square$

$5 + 3 + 7 = \square$

$9 - 8 - 1 = \square$

$2 + 7 + 2 = \square$

$2 + 7 - 1 = \square$

$4 + 2 - 5 = \square$

$16 - 9 - 4 = \square$

$9 - 4 - 4 = \square$

$3 + 1 + 2 = \square$

$4 + 8 + 9 = \square$

$6 + 8 - 7 = \square$

$15 - 6 - 7 = \square$

$3 + 5 - 7 = \square$

$8 - 2 - 6 = \square$

$7 - 7 + 9 = \square$

$9 - 6 + 6 = \square$

$1 + 6 + 9 = \square$

$8 + 9 + 1 = \square$

$9 + 7 - 8 = \square$

$4 - 2 + 5 = \square$

$9 + 4 + 8 = \square$

$7 - 5 + 3 = \square$

$7 - 3 + 8 = \square$

$4 + 1 - 3 = \square$

$16 - 8 - 1 = \square$

$2 + 8 + 3 = \square$

$3 + 3 + 5 = \square$

$7 - 3 + 4 = \square$

$9 - 5 - 2 = \square$

$7 - 6 + 4 = \square$

$2 + 1 - 1 = \square$

$9 - 5 + 6 = \square$

$6 + 8 + 6 = \square$

$15 - 9 - 5 = \square$

$13 - 7 - 4 = \square$

$11 - 7 - 0 = \square$

$8 - 7 + 6 = \square$

$6 - 4 + 2 = \square$

$8 + 9 - 1 = \square$

$7 - 2 + 9 = \square$

$9 + 6 - 8 = \square$

$2 + 4 + 9 = \square$

$4 + 5 - 2 = \square$

$7 + 1 - 7 = \square$

$5 - 2 - 3 = \square$

$9 - 1 - 8 = \square$

$9 - 5 - 3 = \square$

$6 - 5 + 7 = \square$

$8 + 9 - 3 = \square$

$6 - 3 + 9 = \square$

เวลาที่ทำเสร็จ นาที วินาที

เวลาที่ใช้ นาที วินาที

ใบงานที่ 7 ตารางคำนวณเลขคณิต ส่วนที่ 1 ชุดที่ 4

ชุดที่ 4

● มาคำนวณในหน้านี้กันเถอะ

เวลาที่เริ่มทำ นาที วินาที

$5 + 3 + 8 + 1 = \square$

$2 + 6 + 4 + 9 = \square$

$3 + 5 + 6 + 4 = \square$

$2 + 9 + 2 + 7 = \square$

$3 + 9 + 8 + 1 = \square$

$9 + 8 + 1 + 2 = \square$

$4 + 2 + 6 + 2 = \square$

$5 + 6 + 5 + 2 = \square$

$1 + 1 + 9 + 2 = \square$

$7 + 1 + 3 + 0 = \square$

$1 + 7 + 2 + 4 = \square$

$5 + 4 + 4 + 7 = \square$

$9 + 8 + 4 + 2 = \square$

$6 + 9 + 9 + 3 = \square$

$9 + 4 + 3 + 6 = \square$

$6 + 6 + 4 + 3 = \square$

$7 + 6 + 6 + 2 = \square$

$7 + 9 + 5 + 1 = \square$

$8 + 7 + 9 + 1 = \square$

$4 + 3 + 3 + 9 = \square$

$9 + 6 + 2 + 4 = \square$

$3 + 3 + 7 + 4 = \square$

$9 + 8 + 1 + 2 = \square$

$1 + 3 + 8 + 3 = \square$

$1 + 4 + 2 + 6 = \square$

$9 + 5 + 4 + 1 = \square$

$3 + 8 + 9 + 3 = \square$

$4 + 9 + 1 + 5 = \square$

$8 + 2 + 7 + 3 = \square$

$8 + 5 + 4 + 2 = \square$

$9 + 8 + 6 + 3 = \square$

$3 + 7 + 2 + 6 = \square$

$5 + 2 + 3 + 1 = \square$

$7 + 2 + 5 + 4 = \square$

$2 + 4 + 5 + 9 = \square$

$4 + 7 + 7 + 6 = \square$

$6 + 5 + 8 + 1 = \square$

$6 + 1 + 8 + 3 = \square$

$6 + 4 + 6 + 4 = \square$

$1 + 3 + 1 + 7 = \square$

$4 + 3 + 7 + 2 = \square$

$5 + 1 + 1 + 2 = \square$

$8 + 4 + 4 + 9 = \square$

$8 + 6 + 6 + 3 = \square$

$7 + 4 + 8 + 3 = \square$

$8 + 1 + 7 + 3 = \square$

$8 + 9 + 9 + 1 = \square$

$9 + 6 + 2 + 1 = \square$

$3 + 3 + 8 + 5 = \square$

$7 + 2 + 3 + 5 = \square$

เวลาที่สำเร็จ นาที วินาที

เวลาที่ใช้ นาที วินาที

ใบงานที่ 7 ตารางคำนวณเลขคณิต ส่วนที่ 1 ชุดที่ 4(ต่อ)

ชุดที่ 4

● ในการทำโจทย์ข้อ 1-5 ให้เลือกตัวเลขที่เหมาะสมในวงเล็บ []

และเขียนลงในช่อง ที่อยู่วงเล็บ ()

[1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9]

คะแนน
ที่ตอนถูก

/ 15

① $\overset{1}{\square} + \overset{2}{\square} = 4$

($\overset{1}{\square} 1$ $\overset{2}{\square}$), ($\overset{1}{\square}$ $\overset{2}{\square} 2$), ($\overset{1}{\square} 3$ $\overset{2}{\square}$)

② $\overset{1}{\square} - \overset{2}{\square} = 4$

($\overset{1}{\square} 7$ $\overset{2}{\square}$), ($\overset{1}{\square} 5$ $\overset{2}{\square}$), ($\overset{1}{\square} 8$ $\overset{2}{\square}$)

③ $\overset{1}{\square} + 3 + \overset{2}{\square} = 9$

($\overset{1}{\square} 1$ $\overset{2}{\square}$), ($\overset{1}{\square}$ $\overset{2}{\square} 3$), ($\overset{1}{\square} 4$ $\overset{2}{\square}$)

④ $\overset{1}{\square} + 5 - \overset{2}{\square} = 5$

($\overset{1}{\square}$ $\overset{2}{\square} 1$), ($\overset{1}{\square} 5$ $\overset{2}{\square}$), ($\overset{1}{\square}$ $\overset{2}{\square} 8$)

⑤ $\overset{1}{\square} - 6 + \overset{2}{\square} = 10$

($\overset{1}{\square} 8$ $\overset{2}{\square}$), ($\overset{1}{\square}$ $\overset{2}{\square} 7$), ($\overset{1}{\square} 7$ $\overset{2}{\square}$)

ใบงานที่ 7 ตารางคำนวณเลขคณิต ส่วนที่ 2 ชุดที่ 1

ชุดที่ 1		วันที่	เดือน
เวลาที่เริ่มทำ	นาที่	วินาที	
$7 + 6 =$	<input type="text"/>	$4 \times 9 =$	<input type="text"/>
$3 \times 9 =$	<input type="text"/>	$13 - 7 =$	<input type="text"/>
$5 + 4 =$	<input type="text"/>	$11 - 7 =$	<input type="text"/>
$6 \times 7 =$	<input type="text"/>	$16 - 8 =$	<input type="text"/>
$9 + 4 =$	<input type="text"/>	$9 + 4 =$	<input type="text"/>
$4 + 3 =$	<input type="text"/>	$9 + 4 =$	<input type="text"/>
$6 + 8 =$	<input type="text"/>	$4 \times 2 =$	<input type="text"/>
$11 - 6 =$	<input type="text"/>	$4 \times 2 =$	<input type="text"/>
$3 \times 6 =$	<input type="text"/>	$8 - 5 =$	<input type="text"/>
$8 \times 0 =$	<input type="text"/>	$8 - 5 =$	<input type="text"/>
$5 \times 4 =$	<input type="text"/>	$9 + 2 =$	<input type="text"/>
$6 \times 8 =$	<input type="text"/>	$9 + 2 =$	<input type="text"/>
$8 + 9 =$	<input type="text"/>	$6 - 6 =$	<input type="text"/>
$1 + 8 =$	<input type="text"/>	$6 - 6 =$	<input type="text"/>
$8 - 1 =$	<input type="text"/>	$8 \times 6 =$	<input type="text"/>
$12 - 3 =$	<input type="text"/>	$8 \times 6 =$	<input type="text"/>
$15 - 6 =$	<input type="text"/>	$4 \times 6 =$	<input type="text"/>
$9 - 4 =$	<input type="text"/>	$4 \times 6 =$	<input type="text"/>
$1 \times 5 =$	<input type="text"/>	$12 - 7 =$	<input type="text"/>
$8 + 7 =$	<input type="text"/>	$12 - 7 =$	<input type="text"/>
$0 + 9 =$	<input type="text"/>	$2 + 4 =$	<input type="text"/>
$9 \times 5 =$	<input type="text"/>	$2 + 4 =$	<input type="text"/>
$3 \times 3 =$	<input type="text"/>	$9 - 7 =$	<input type="text"/>
$10 - 8 =$	<input type="text"/>	$9 - 7 =$	<input type="text"/>
$6 - 5 =$	<input type="text"/>	$7 + 8 =$	<input type="text"/>
$7 - 4 =$	<input type="text"/>	$7 + 8 =$	<input type="text"/>
$5 + 8 =$	<input type="text"/>	$6 \times 2 =$	<input type="text"/>
$6 + 1 =$	<input type="text"/>	$6 \times 2 =$	<input type="text"/>
$1 + 2 =$	<input type="text"/>	$10 - 4 =$	<input type="text"/>
$7 \times 5 =$	<input type="text"/>	$10 - 4 =$	<input type="text"/>
$12 - 5 =$	<input type="text"/>	$7 \times 8 =$	<input type="text"/>
$1 + 9 =$	<input type="text"/>	$7 \times 8 =$	<input type="text"/>

ใบงานที่ 7 ตารางคำนวณเลขคณิต ส่วนที่ 2 ชุดที่ 1(ต่อ)

ชุดที่ 1

$9 + 3 = \square$

$2 \times 3 = \square$

$8 - 0 = \square$

$8 \times 2 = \square$

$11 - 4 = \square$

$3 + 9 = \square$

$10 - 3 = \square$

$4 + 6 = \square$

$11 - 3 = \square$

$2 + 5 = \square$

$8 \times 5 = \square$

$7 \times 3 = \square$

$8 - 7 = \square$

$15 - 9 = \square$

$2 \times 4 = \square$

$9 + 8 = \square$

$2 \times 7 = \square$

$2 + 8 = \square$

$3 \times 5 = \square$

$5 + 9 = \square$

$7 \times 6 = \square$

$3 + 6 = \square$

$7 + 1 = \square$

$12 - 4 = \square$

$4 - 1 = \square$

$10 - 1 = \square$

$5 + 3 = \square$

$14 - 6 = \square$

$3 + 4 = \square$

$6 \times 7 = \square$

$9 \times 9 = \square$

$4 \times 8 = \square$

$7 + 3 = \square$

$7 - 5 = \square$

$8 + 6 = \square$

$16 - 9 = \square$

$4 + 0 = \square$

$6 - 2 = \square$

$9 \times 9 = \square$

$10 - 7 = \square$

$5 \times 2 = \square$

$17 - 8 = \square$

$8 + 5 = \square$

$9 - 3 = \square$

$8 \times 9 = \square$

$9 + 5 = \square$

$2 \times 6 = \square$

$9 + 6 = \square$

$3 \times 7 = \square$

$10 - 4 = \square$

เวลาที่ทำเสร็จ นาที วินาทีเวลาที่ใช้ นาที วินาที

ใบงานที่ 7 ตารางคำนวณเลขคณิต ส่วนที่ 2 ชุดที่ 2

ชุดที่ 2

วันที่ _____ เดือน _____

เวลาที่เริ่มทำ นาที วินาที

$1 + 6 = \square$	$16 \div 6 = \square$ เศษ <input type="text"/>	$15 - 6 = \square$
$9 \div 6 = \square$ เศษ <input type="text"/>	$9 \times 0 = \square$	$10 \div 2 = \square$
$5 + 5 = \square$	$12 - 3 = \square$	$7 + 4 = \square$
$10 - 9 = \square$	$14 - 8 = \square$	$9 \times 4 = \square$
$5 + 4 = \square$	$4 \div 2 = \square$	$13 - 6 = \square$
$7 - 4 = \square$	$2 + 1 = \square$	$1 + 9 = \square$
$6 \times 5 = \square$	$7 + 7 = \square$	$7 \div 1 = \square$
$6 \div 6 = \square$	$8 \div 6 = \square$ เศษ <input type="text"/>	$7 \times 3 = \square$
$9 - 4 = \square$	$4 \times 3 = \square$	$6 \times 0 = \square$
$4 \times 6 = \square$	$17 \div 4 = \square$ เศษ <input type="text"/>	$5 - 2 = \square$
$11 \div 5 = \square$ เศษ <input type="text"/>	$7 - 5 = \square$	$4 \times 7 = \square$
$8 \times 3 = \square$	$3 + 6 = \square$	$6 \times 6 = \square$
$9 \times 1 = \square$	$3 - 0 = \square$	$8 + 5 = \square$
$8 - 2 = \square$	$4 + 1 = \square$	$12 \div 8 = \square$ เศษ <input type="text"/>
$12 \div 6 = \square$	$5 + 9 = \square$	$1 + 2 = \square$
$4 + 2 = \square$	$2 \times 9 = \square$	$13 - 4 = \square$
	$9 - 3 = \square$	$6 \div 2 = \square$

ใบงานที่ 7 ตารางคำนวณเลขคณิต ส่วนที่ 2 ชุดที่ 2(ต่อ)

ชุดที่ 2

$16 \div 2 = \square$

$8 + 2 = \square$

$8 \times 6 = \square$

$7 \times 2 = \square$

$5 \times 4 = \square$

$2 + 0 = \square$

$2 + 4 = \square$

$15 - 8 = \square$

$12 \div 2 = \square$

$9 \times 5 = \square$

$2 \times 6 = \square$

$8 - 6 = \square$

$12 - 7 = \square$

$6 - 0 = \square$

$10 - 4 = \square$

$14 \div 2 = \square$

$14 \div 5 = \square$ เศษ \square

$1 + 1 = \square$

$10 - 3 = \square$

$9 - 8 = \square$

$8 + 0 = \square$

$8 + 6 = \square$

$15 \div 5 = \square$

$4 \times 2 = \square$

$5 \times 7 = \square$

$4 + 9 = \square$

$3 \times 6 = \square$

$3 - 2 = \square$

$11 - 7 = \square$

$18 \div 3 = \square$

$6 + 1 = \square$

$8 \div 8 = \square$

$9 + 4 = \square$

$13 \div 8 = \square$ เศษ \square

$7 \times 5 = \square$

$7 + 3 = \square$

$1 \times 0 = \square$

$3 \times 9 = \square$

$3 \times 4 = \square$

$2 + 6 = \square$

$14 \div 8 = \square$ เศษ \square

$5 \div 5 = \square$

$14 - 9 = \square$

$9 - 5 = \square$

$8 \div 3 = \square$ เศษ \square

$5 + 8 = \square$

$7 \div 6 = \square$ เศษ \square

$7 - 1 = \square$

$17 \div 2 = \square$ เศษ \square

$3 \times 7 = \square$

เวลาที่ทำเสร็จ \square นาที \square วินาทีเวลาที่ใช้ \square นาที \square วินาที

ใบงานที่ 7 ตารางคำนวณเลขคณิต ส่วนที่ 2 ชุดที่ 3

ชุดที่ 3

เวลาที่เริ่มทำ นาที วินาที

$8 + 0 + 5 = \square$

$9 - 5 - 2 = \square$

$6 + 2 + 4 = \square$

$4 + 8 - 9 = \square$

$3 + 1 + 7 = \square$

$4 + 6 - 6 = \square$

$9 - 7 + 8 = \square$

$7 - 3 - 3 = \square$

$6 + 4 - 1 = \square$

$8 - 6 + 4 = \square$

$12 - 8 - 2 = \square$

$5 - 2 + 7 = \square$

$8 - 5 + 6 = \square$

$7 + 3 - 1 = \square$

$14 - 4 - 9 = \square$

$1 + 9 + 8 = \square$

$8 - 1 - 3 = \square$

$9 - 2 + 5 = \square$

$2 + 7 - 1 = \square$

$9 + 9 - 6 = \square$

$16 - 6 - 7 = \square$

$3 + 3 + 4 = \square$

$1 + 8 + 9 = \square$

$14 - 5 - 5 = \square$

$7 - 2 + 8 = \square$

$12 - 7 - 3 = \square$

$5 + 4 - 2 = \square$

$8 + 1 + 6 = \square$

$3 + 3 - 4 = \square$

$6 + 6 + 2 = \square$

$9 + 9 + 8 = \square$

$7 - 2 + 7 = \square$

$6 + 5 - 3 = \square$

$1 + 8 - 9 = \square$

$9 - 1 - 1 = \square$

$4 + 4 + 5 = \square$

$8 - 7 + 2 = \square$

$5 + 9 - 7 = \square$

$8 + 6 + 9 = \square$

$8 - 3 - 1 = \square$

$9 - 8 + 3 = \square$

$9 - 5 + 8 = \square$

$3 + 2 - 5 = \square$

$7 - 7 + 4 = \square$

$6 - 4 + 6 = \square$

$1 + 1 + 5 = \square$

$8 - 4 - 1 = \square$

$2 + 6 + 9 = \square$

$5 + 8 - 7 = \square$

$7 - 2 - 3 = \square$

ใบงานที่ 7 ตารางคำนวณเลขคณิต ส่วนที่ 2 ชุดที่ 3(ต่อ)

ชุดที่ 3

$15 - 3 - 8 = \square$	$5 + 3 + 5 = \square$	$9 - 8 + 9 = \square$
$8 - 7 + 2 = \square$	$7 - 7 + 2 = \square$	$5 + 2 + 4 = \square$
$7 + 9 + 6 = \square$	$6 + 4 - 9 = \square$	$5 - 1 - 3 = \square$
$9 - 1 + 4 = \square$	$7 - 2 + 6 = \square$	$7 + 6 - 5 = \square$
$7 + 5 - 3 = \square$	$4 + 8 - 3 = \square$	$9 + 7 - 2 = \square$
$9 - 6 - 3 = \square$	$9 - 6 - 1 = \square$	$1 + 9 + 8 = \square$
$8 + 7 - 9 = \square$	$5 + 2 - 4 = \square$	$3 + 4 + 9 = \square$
$3 + 5 + 7 = \square$	$8 - 3 - 2 = \square$	$8 - 1 + 4 = \square$
$9 - 8 + 6 = \square$	$9 + 8 + 7 = \square$	$5 - 3 + 3 = \square$
$4 + 3 - 1 = \square$	$2 + 5 - 5 = \square$	$14 - 8 - 1 = \square$
$9 + 1 + 2 = \square$	$16 - 9 - 3 = \square$	$6 + 6 + 6 = \square$
$17 - 9 - 5 = \square$	$4 - 4 + 8 = \square$	$9 + 7 + 7 = \square$
$9 - 7 + 8 = \square$	$8 - 7 + 6 = \square$	$7 - 1 + 8 = \square$
$1 + 2 + 7 = \square$	$8 - 6 - 2 = \square$	$9 - 4 - 2 = \square$
$2 + 5 - 4 = \square$	$7 + 1 - 7 = \square$	$7 - 2 - 5 = \square$
$8 + 9 + 8 = \square$	$13 - 5 - 6 = \square$	$3 + 5 - 0 = \square$
$13 - 9 - 1 = \square$	$9 - 3 + 1 = \square$	

เวลาที่ทำเสร็จ นาที วินาที

เวลาที่ใช้ นาที วินาที

ใบงานที่ 7 ตารางคำนวณเลขคณิต ส่วนที่ 2 ชุดที่ 4

ชุดที่ 4

● มาคำนวณในหน้านี้กันเถอะ:

เวลาที่เริ่มทำ นาที วินาที

$5 + 9 + 4 + 2 = \square$

$8 + 2 + 7 + 2 = \square$

$8 + 7 + 9 + 3 = \square$

$1 + 6 + 2 + 7 = \square$

$8 + 6 + 5 + 3 = \square$

$7 + 4 + 4 + 1 = \square$

$7 + 4 + 9 + 3 = \square$

$8 + 4 + 4 + 7 = \square$

$8 + 3 + 5 + 3 = \square$

$7 + 2 + 1 + 5 = \square$

$2 + 2 + 3 + 1 = \square$

$1 + 9 + 2 + 6 = \square$

$8 + 5 + 4 + 2 = \square$

$9 + 7 + 5 + 6 = \square$

$8 + 3 + 4 + 7 = \square$

$4 + 4 + 3 + 6 = \square$

$8 + 8 + 7 + 5 = \square$

$7 + 2 + 2 + 5 = \square$

$6 + 3 + 6 + 2 = \square$

$6 + 4 + 5 + 3 = \square$

$9 + 7 + 1 + 6 = \square$

$7 + 6 + 1 + 8 = \square$

$9 + 3 + 3 + 7 = \square$

$1 + 3 + 6 + 8 = \square$

$2 + 4 + 3 + 5 = \square$

$5 + 2 + 2 + 9 = \square$

$4 + 8 + 4 + 7 = \square$

$6 + 2 + 3 + 9 = \square$

$6 + 1 + 5 + 4 = \square$

$1 + 6 + 5 + 2 = \square$

$1 + 1 + 6 + 7 = \square$

$2 + 5 + 3 + 7 = \square$

$7 + 5 + 2 + 3 = \square$

$8 + 5 + 1 + 4 = \square$

$9 + 8 + 0 + 9 = \square$

$9 + 4 + 4 + 8 = \square$

$3 + 3 + 8 + 2 = \square$

$3 + 6 + 6 + 4 = \square$

$6 + 8 + 2 + 8 = \square$

$8 + 4 + 9 + 6 = \square$

$2 + 3 + 5 + 7 = \square$

$3 + 3 + 1 + 7 = \square$

$9 + 1 + 7 + 5 = \square$

$4 + 1 + 4 + 8 = \square$

$9 + 2 + 3 + 4 = \square$

$6 + 4 + 2 + 3 = \square$

$9 + 4 + 3 + 3 = \square$

$4 + 5 + 1 + 6 = \square$

$4 + 5 + 8 + 6 = \square$

$9 + 6 + 2 + 5 = \square$

เวลาที่ทำเสร็จ นาที วินาที

เวลาที่ใช้ นาที วินาที

ใบงานที่ 7 ตารางคำนวณเลขคณิต ส่วนที่ 2 ชุดที่ 4(ต่อ)

ชุดที่ 4

● ในการทำโจทย์ข้อ 1-5 ให้เลือกตัวเลขที่เหมาะสมในวงเล็บ []

และเขียนลงในช่อง □ ที่อยู่ในวงเล็บ ()

[1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9]

คะแนน
ที่ตอบถูก

□
/15

① $\overset{1}{\square} + \overset{2}{\square} = 6$

● ($\overset{1}{\square} 3$ $\overset{2}{\square}$), ($\overset{1}{\square}$ $\overset{2}{\square} 4$), ($\overset{1}{\square} 5$ $\overset{2}{\square}$)

② $\overset{1}{\square} - \overset{2}{\square} = 2$

($\overset{1}{\square} 5$ $\overset{2}{\square}$), ($\overset{1}{\square} 7$ $\overset{2}{\square}$), ($\overset{1}{\square}$ $\overset{2}{\square} 1$)

③ $\overset{1}{\square} + 2 + \overset{2}{\square} = 12$

● ($\overset{1}{\square} 9$ $\overset{2}{\square}$), ($\overset{1}{\square} 2$ $\overset{2}{\square}$), ($\overset{1}{\square}$ $\overset{2}{\square} 5$)

④ $\overset{1}{\square} + 2 - \overset{2}{\square} = 8$

($\overset{1}{\square} 8$ $\overset{2}{\square}$), ($\overset{1}{\square}$ $\overset{2}{\square} 1$), ($\overset{1}{\square}$ $\overset{2}{\square} 3$)

⑤ $\overset{1}{\square} - 3 + \overset{2}{\square} = 8$

($\overset{1}{\square}$ $\overset{2}{\square} 6$), ($\overset{1}{\square} 3$ $\overset{2}{\square}$), ($\overset{1}{\square} 7$ $\overset{2}{\square}$)

ใบงานที่ 8 คำแนะนำการทำงานกระแสเงินสด

1. ให้ทำนนำขึ้นงานงบประมาณค่าใช้จ่ายรายเดือน ที่ได้จากหน่วยเรียนรู้ที่ 4 มากรอกข้อมูลในฟอร์มงบกระแสเงินสด ในช่องรับและจ่ายตามหมวดค่าใช้จ่ายในแต่ละเดือน
2. ผู้เรียนทบทวนว่า งบประมาณที่ทำไว้ยังมีข้อมูลเงินที่จะรับหรือต้องจ่ายนอกเหนือจากงบประมาณหรือไม่ ได้แก่ ค่าใช้จ่ายที่จ่ายปีละครั้ง เช่น เงินส่งค่าเบี้ยประกันชีวิต และค่าเบี้ยกันภัยรถยนต์ เป็นต้น
3. ทำการคำนวณช่องรวมด้านแนวตั้งและแนวนอน
4. คำนวณช่องรวมสะสมแถวสุดท้าย เพื่อนำมาตัดสินใจดำเนินการจัดการการเงินต่อไป

ใบงานที่ 9 บกระแสดเงินสตรรายเดือน							
ระยะเวลา ตั้งแต่เดือน _____ ถึง _____							
รายการ		รวม 1 เดือน	สัปดาห์ 1	สัปดาห์ 2	สัปดาห์ 3	สัปดาห์ 4	สัปดาห์ 5
เงินรับ	เงินเดือน/ค่าแรง/รายรับประจำ						
	รายรับอื่นๆ _____						
	เงินรับจากการกู้ยืม						
รวมเงินรับเข้า							
เงินจ่ายออก							
ค่าอาหาร	อาหารสด ของแห้ง เครื่องปรุง						
	อาหารสำเร็จรูป						
ของใช้ในบ้าน	วัสดุสิ้นเปลือง						
	เครื่องมือเครื่องใช้/เครื่องครัว						
	เฟอร์นิเจอร์						
ค่าเดินทาง	ขนส่งสาธารณะ: รถเมล์, เรือ เมล์, รถไฟ, รถไฟฟ้า						
	รถส่วนตัว: เชื้อเพลิง, ทางด่วน จอดรถ						
	ค่าซ่อมรถ ค่าประกันภัย						
แต่งตัว	เสื้อผ้า รองเท้า เครื่องประดับ						
	เครื่องสำอางค์ ทำผม ทำเล็บ						
สุขภาพ	หาหมอ						
	ทำฟัน						
บันเทิง	ทานข้าวนอกบ้าน						
	ดูหนัง คอนเสิร์ต ปาร์ตี้						
	กีฬา ท่องเที่ยว						
	อบายมุข: สุรา บุหรี่ ลอตเตอรี่ การพนันอื่นๆ						
การศึกษา	หนังสือ สื่อการเรียน						
	ค่าเล่าเรียน ค่าอบรม						

รายการ	รวม 6 เดือน	เม.ย.	พ.ค.	มี.ย.	ก.ค.	ส.ค.
ภาระครอบครัว	ค่าเทอม ค่ารถ ค่าขนมลูก ค่า ของเล่น					
	ค่าเลี้ยงดูพ่อแม่ ญาติ					
	สัตว์เลี้ยง: ค่าอาหาร ค่ายา					
ค่าที่อยู่อาศัย	ค่าน้ำ-ไฟ					
	ค่าเช่าบ้าน					
	ค่าซ่อมแซม					
สื่อสาร	มือถือ					
	เคเบิลทีวี					
ค่าน้ำประปา/ผ่อนชำระ	ผ่อนบ้าน					
	ผ่อนรถ					
	หนี้อัตโนมัติ บัตรเงินสด					
	หนี้อื่นๆ					
อื่นๆ					
					
					
รวมเงินจ่ายออก						
กระแสเงินสด(ขาด)เหลือ แต่ละงวด						
กระแสเงินสด(ขาด)เหลือสะสม						
						
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย CHULALONGKORN UNIVERSITY						
การจัดการกับเงินสด(ขาด)เหลือ						

ใบงานที่ 10 งบกระแสเงินสดราย 6 เดือน								
ระยะเวลา ตั้งแต่เดือน _____ ถึง _____								
รายการ	รวม 6 เดือน	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	
เงินรับ	เงินเดือนค่าแรง/รายรับประจำ							
	รายรับอื่นๆ _____							
	เงินรับจากการกู้ยืม							
รวมเงินรับเข้า								
เงินจ่ายออก								
ค่าอาหาร	อาหารสด ของแห้ง เครื่องปรุง							
	อาหารสำเร็จรูป							
ของใช้ในบ้าน	วัสดุสิ้นเปลือง							
	เครื่องมือเครื่องใช้/เครื่องครัว							
	เฟอร์นิเจอร์							
ค่าเดินทาง	ขนส่งสาธารณะ: รถเมล์, เรือเมล์, รถไฟ, รถไฟฟ้า							
	รถส่วนตัว: เชื้อเพลิง, ทางด่วน จอด รถ							
	ค่าซ่อมรถ ค่าประกันภัย							
แต่งตัว	เสื้อผ้า รองเท้า เครื่องประดับ							
	เครื่องสำอางค์ ทำผม ทำเล็บ							
สุขภาพ	หาหมอ							
	ทำฟัน							
บันเทิง	ทานข้าวนอกบ้าน							
	ดูหนัง คอนเสิร์ต บาร์ตี้							
	กีฬา ท่องเที่ยว							
	อบายมุข: สุรา บุหรี่ ลอตเตอรี่ การ พนันอื่นๆ							
การศึกษา	หนังสือ สื่อการเรียน							
	ค่าเล่าเรียน ค่าอบรม							

รายการ		รวม 6 เดือน	เม.ย.	พ.ค.	มี.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.
ภาระครอบครัว	ค่าเทอม ค่ารถ ค่าขนมลูก ค่า ของเล่น							
	ค่าเลี้ยงดูพ่อแม่ ญาติ							
	สัตว์เลี้ยง: ค่าอาหาร ค่ายา							
ค่าที่อยู่อาศัย	ค่าน้ำ-ไฟ							
	ค่าเช่าบ้าน							
	ค่าซ่อมแซม							
สื่อสาร	มือถือ							
	เคเบิลทีวี							
ค่าน้ำกิน/ค่าน้ำชำระ	ผ่อนบ้าน							
	ผ่อนรถ							
	หนี้บัตรเครดิต บัตรเงินสด							
	หนี้เงินกู้							
อื่นๆ							
							
							
รวมเงินจ่ายออก								
กระแสเงินสด(ขาด)เหลือ แต่ละงวด								
กระแสเงินสด(ขาด)เหลือสะสม								
<p>การจัดการกับเงินสด(ขาด)เหลือ</p> <p>.....</p> <p>.....</p>								

ใบงานที่ 11 ผืนสู่เป้าหมาย

ชื่อผู้เรียน _____

ผืนของฉัน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

เป้าหมายของฉัน.....

รณมหาวิทยาลัย

GORKH UNIVERSITY

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ชื่อผู้เรียน _____

ใบงานที่ 12 เป้าหมายทางการเงินที่มีคุณลักษณะดี 5 ประการ

เป้าหมายทางการเงินของฉัน

ต้องมีลักษณะที่ดี 5 ประการ คือ

ภาษาไทย

1. ชัดเจน.....

2. เป็นจริงได้.....

3. วัดได้.....

4. มีเป้าหมาย.....

5. มีกรอบเวลา.....

ภาษาอังกฤษ

Specific

M easurable

A ccountability.....

R ealistic.....

T imeframe.....

ใบงานที่ 13 แบบฟอร์ม “งบดุลชีวิต”

สำรวจสุขภาพการเงินของตนเอง โดยรวบรวมข้อมูลแล้วกรอกตัวเลขในช่องว่างต่อไปนี้

งบดุลชีวิตของ _____

จัดทำ ณ วันที่ ____ เดือน _____ ปี ____

สินทรัพย์	หนี้สิน
เงินสด	ยอดค้างชำระบัตรเครดิต 1. _____
เงินฝากธนาคาร 1 _____	ยอดค้างชำระบัตรเครดิต 2. _____
2. _____	ยอดค้างชำระบัตรเครดิต 3. _____
3. _____	เงินยืมจาก _____
4. _____	เงินกู้จาก _____
5. _____	หนี้ผ่อนชำระ1. _____
ลูกหนี้เงินให้ผู้อื่นกู้ยืม	หนี้ผ่อนชำระ2. _____
เครื่องประดับมีค่า	หนี้ผ่อนชำระ3. _____
เงินลงทุน	
รถยนต์	
จักรยานยนต์	
จักรยาน	
ที่ดิน	
บ้าน / คอนโดฯ	
สินทรัพย์ให้เช่า	
รวม	

ความมั่งคั่งของฉัน =

อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ของฉัน =

ตัวอย่างใบงานที่ 14

ใบงานที่ 14-1

ชื่อ _____

ผังเรียนรู้ของฉัน - การจัดการการเงินส่วนบุคคล

เมื่อเริ่มบทเรียน ฉันมีข้อสงสัยว่า	เมื่อจบบทเรียน ฉันค้นพบว่า
ฉันคิดว่า	ฉันมีคำถามว่า
ฉันเชื่อว่า	ฉันวางแผนว่า
ฉันสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาบทเรียนไปสู่ประสบการณ์จริงของฉันได้ ดังต่อไปนี้	เมื่อจบบทเรียน ฉันได้เรียนรู้ว่า

ชื่อผู้เรียน _____

ใบงานที่ 15 การวางแผนการเงินเพื่อซื้อ “โทรทัศน์สี”

ท่านต้องการซื้อโทรทัศน์สีไปทดแทนเครื่องเก่าที่ใช้มานานเกินกว่า 10 ปีแล้ว และเริ่มมีอาการไม่ปกติ แต่ไม่คุ้มที่จะซ่อม ท่านยังไม่มีเป้าหมายชัดเจนว่าจะซื้อโทรทัศน์ยี่ห้อใด รุ่นไหน จึงมาขอคำแนะนำจากครูนิต ว่าจะวางแผนการเงินอย่างไรเพื่อซื้อโทรทัศน์สีดังกล่าว ครูนิตจึงมอบแบบฟอร์มให้ท่านทำการกรอกข้อมูล เพื่อสามารถวางแผนการเงินได้ดังนี้

การกำหนดความต้องการของครัวเรือน มีข้อมูลที่ท่านต้องพิจารณา 5 ชั้น ดังนี้

1. ต้องการ ทีวี อะไร (เช่น ทีวี สีจอแบน? ขนาดกี่นิ้ว? ต่ออินเทอร์เน็ตได้?) → เพื่อหาข้อมูลเปรียบเทียบ
.....
.....
2. หลักที่ใช้ในการเลือก (เช่น ราคา ผู้ผลิต ความละเอียดของจอภาพ ฯลฯ)
.....
.....
3. ตัวเลือกที่ถูกใจ (เพื่อนำมาเปรียบเทียบ)
.....
.....
4. พิจารณาความเสี่ยง ถ้าเลือกตัวเลือกแต่ละข้อ (เช่น อะไหล่หายากไหม? มีตัวแทนซ่อมรีเปลา? มีประกันคุณภาพกี่เดือน ฯลฯ)
.....
.....
5. เลือก โทรทัศน์สี ยี่ห้อและรุ่นที่ต้องการ
.....
.....

อย่าลืม !! ทามตัวเองในทุกทางเลือกว่า เป็นสิ่งที่ต้องการหรือเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับครัวเรือนของท่าน

จากนั้นกำหนดเป้าหมายทางการเงินเพื่อซื้อโทรทัศน์สีให้มีคุณลักษณะเป้าหมายที่ดี 5 ประการ คือ

1. **ชัดเจน** คือต้องการโทรทัศน์สี ยี่ห้ออะไร ขนาดกี่นิ้ว รุ่นไหน ราคาเท่าใด
2. **วัดได้** งบประมาณที่ต้องการกี่บาท
3. **เป็นจริง** สามารถซื้อหาได้จริงหรือเปล่า
4. **มีเจ้าภาพ** ใครเป็นผู้รับผิดชอบจัดหางบประมาณ ช่วยกันกี่คนในครอบครัว
5. **มีกรอบเวลา** จะซื้อเมื่อใด (เดี๋ยวนี้ / 1 เดือนข้างหน้า / 3 เดือนข้างหน้า ฯลฯ)

ระบุเป้าหมายทางการเงินเพื่อซื้อโทรทัศน์สี (ที่เป็นรูปธรรม) และมีคุณลักษณะเป้าหมายที่ดี 5 ประการ

.....

.....

.....

.....

.....

ชื่อผู้เรียน _____

ใบงานที่ 16 การวางแผนการเงินของยิ่งรัก เพื่อตัดสินใจซื้อรถ

ยิ่งรักอยากซื้อรถ แต่เขาต้องคำนวณเพดานหนี้ที่เขาพร้อมจะรับได้ และต้องประมาณให้ได้ว่าจะต้องเสียค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับรถอีกเดือนละเท่าไร และเขาจะรับผิดชอบไหวหรือไม่

ข้อมูลการเงินของยิ่งรัก เป็นดังนี้

ปัจจุบันยิ่งรักมีเงินฝากประจำที่สะสมมาได้ 90,000 บาท

ยิ่งรักมีรายได้สุทธิต่อเดือนหลังหักภาษีแล้ว 19,800 บาท

จากการบันทึกบัญชีครัวเรือนของยิ่งรัก สามารถวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายรายเดือนได้ดังนี้

รายจ่ายประจำ

- ค่าเช่าบ้าน 3,500 บาท

รายจ่ายผันแปร

- ค่าน้ำ ค่าไฟ 250 บาท
- ค่าอาหาร 2,850 บาท
- ค่ารถประจำทาง 350 บาท
- ค่าเล่าเรียนและค่าหนังสือลูกชาย 1,500 บาท
- ค่าพักผ่อนหย่อนใจ 1,000 บาท
- ค่าของใช้ส่วนตัว 400 บาท
- ค่าของใช้ในครัวเรือน 590 บาท

รวมรายจ่ายผันแปร 6,940 บาทต่อเดือน

เงินออม

- สิ้นภาระเพื่อการศึกษาบุตรเดือนละ 1,000 บาท

ถ้าซื้อรถมาใช้ ประมาณว่าจะต้องเสียค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับรถยนต์ ดังนี้

รถยนต์มือสอง

- ค่าน้ำมันรถ 1300 บาทต่อเดือน
- ค่าจอดรถและค่าทางด่วน 1500 บาทต่อเดือน
- ค่าประกันภัยรถยนต์สำหรับรถมือสอง ประกันชั้น1 950 บาทต่อเดือน
ประกันชั้น2 450 บาทต่อเดือน
- ค่าซ่อมบำรุงรักษารถยนต์มือสอง 2,150 บาทต่อเดือน

รวมค่าใช้จ่ายรถยนต์มือสอง (กรณีประกันชั้น1)	5,900 บาทต่อเดือน
รวมค่าใช้จ่ายรถยนต์มือสอง (กรณีประกันชั้น2)	5,400 บาทต่อเดือน

รถยนต์ใหม่

- ค่าน้ำมันรถ 1000 บาทต่อเดือน
- ค่าจอดรถและค่าทางด่วน 1500 บาทต่อเดือน
- ค่าประกันภัยรถยนต์สำหรับรถใหม่ที่สนใจ ประกันชั้น1 1,450 บาทต่อเดือน
ประกันชั้น2 1,050 บาทต่อเดือน
- ค่าซ่อมบำรุงรักษารถยนต์ใหม่ 500 บาทต่อเดือน

รวมค่าใช้จ่ายรถยนต์ใหม่ (กรณีประกันชั้น1)	4,450 บาทต่อเดือน
รวมค่าใช้จ่ายรถยนต์ใหม่ (กรณีประกันชั้น2)	4,050 บาทต่อเดือน

ข้อมูลการผ่อนชำระคำนวณได้ตามตารางต่อไปนี้

ซื้อรถมือสอง ราคา 185,000 บาท				
เงินดาวน์ 75,000 บาท				
ผ่อนชำระ 110,000 บาท				
อัตราดอกเบี้ย 8%				
ระยะเวลาผ่อน	24 เดือน	36 เดือน	48 เดือน	60 เดือน
ผ่อนเดือนละ...บาท	5,317	3,789	3,025	2,713
รวมยอดชำระหนี้	127,600	136,400	145,200	162,800
รวมดอกเบี้ยจ่าย	17,600	26,400	35,200	52,800
ซื้อรถใหม่ ราคา 380,000 บาท				
เงินดาวน์ 80,000 บาท				
ผ่อนชำระ 300,000 บาท				
อัตราดอกเบี้ย 8%				
ระยะเวลาผ่อน	24 เดือน	36 เดือน	48 เดือน	60 เดือน
ผ่อนเดือนละ...บาท	14,500	10,333	8,250	7,400
รวมยอดชำระหนี้	348,000	372,000	396,000	444,000
รวมดอกเบี้ยจ่าย	48,000	72,000	96,000	144,000

คำถาม

1. ยี่รักมีกำลังผ่อนรถแบบไหนได้บ้าง

วิธีคำนวณ

1.1 เงินรายได้หักค่าใช้จ่ายรายเดือนของยี่รัก (เงินรับสุทธิ) = _____

1.2 เงินรับสุทธิ หักเงินออมเพื่อการศึกษา = _____

ตอบ _____

2. หากยี่รักต้องการสร้างวินัยการจัดการหนี้ของตนเอง คือ

- ไม่กู้เกิน 50% ของรายได้ประจำปี
- ภาระชำระหนี้รายเดือนไม่เกิน 20% ของรายได้สุทธิประจำเดือน

ยี่รักควรตัดสินใจเลือกผ่อนชำระแบบไหน เพื่อรักษาวินัยการเงินของตนเอง

ตอบ _____

3. หากยิ่งรักตัดสินใจซื้อรถยนต์มือสองโดยเลือกผ่อนชำระ 36 เดือน และเลือกประกันชั้น1

- ยิ่งรักสามารถประหยัดค่ารถประจำทางได้เดือนละ 350 บาท
- แต่ยิ่งรักต้องเสียค่าใช้จ่ายรถยนต์มือสอง 5,900 บาทต่อเดือน

งบกระแสเงินสดรายเดือนของยิ่งรักจะมีสภาพเป็นเช่นใด

วิธีคำนวณ

3.1	เงินรับสุทธิ หักเงินออมเพื่อการศึกษา(จากข้อ 1.2)	=	_____	บาท
	3.2 <u>บวก</u> เงินค่ารถประจำทางที่ประหยัดได้เดือนละ		350	บาท
3.2	<u>หัก</u> เงินค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นจากรถยนต์มือสอง (กรณีประกันชั้น1)		5,900	บาท
	เงินค่าผ่อนชำระรถยนต์ งวดละ	3	,789	บาท
	กระแสเงินสดสุทธิประจำเดือน	=	_____	บาท

ตอบ _____

4. หากยิ่งรักตัดสินใจไม่ซื้อรถยนต์ แต่นำเงินที่เหลือไปซื้อประกันสุขภาพเดือนละ 360 บาท และนำเงินที่เหลือในแต่ละเดือนสะสมไว้ฝากประจำทุก ๆ สิ้นปี โดยได้ดอกเบี้ยในอัตรา 3%ต่อปี อีก 5 ปีต่อมาสถานะทางการเงินของยิ่งรักจะเป็นเช่นไร

วิธีคำนวณ

4.1	เงินรับสุทธิ หักเงินออมเพื่อการศึกษา(จากข้อ 1.2)	=	_____	บาท
4.2	<u>หัก</u> เงินค่าเบี้ยประกันสุขภาพรายเดือน		360	บาท
	กระแสเงินสดสุทธิรายเดือนที่สามารถฝากได้	=	_____	บาท
	กระแสเงินสดสุทธิที่สามารถฝากได้ต่อปี	=	_____	บาท
	กระแสเงินสดสุทธิที่สามารถฝากได้ 5 ปี	=	_____	บาท

4.3 ยิ่งรักยังมีดอกเบี้ยรับไว้เป็นค่าใช้จ่ายพิเศษอีกดังนี้

สิ้นปีที่1	จากเงินต้น _____	=	_____	บาท
สิ้นปีที่2	จากเงินต้น _____	=	_____	บาท
สิ้นปีที่3	จากเงินต้น _____	=	_____	บาท
สิ้นปีที่4	จากเงินต้น _____	=	_____	บาท
สิ้นปีที่5	จากเงินต้น _____	=	_____	บาท

ตอบ _____

ชื่อผู้เรียน _____

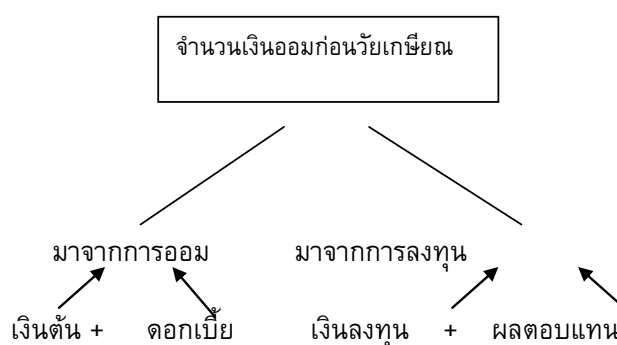
ใบงานที่ 17 ข้อมูลเชิงคุณภาพของฉัน เพื่อจัดทำแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ

1. เป้าหมายในการดำเนินชีวิตหลังวัยเกษียณ _____
2. เป้าหมายทางการเงินที่ต้องการช่วงหลังวันเกษียณ _____
3. ระยะเวลาที่คาดว่าจะใช้ชีวิตอยู่หลังวัยเกษียณ _____ ปี
4. อายุปัจจุบัน _____ ปี
5. อาชีพ/รายรับที่คาดว่าจะได้หลังวัยเกษียณ _____
6. สุขภาพ มีโรคประจำตัวอะไรหรือไม่ _____
7. วิธีการใช้ชีวิตหลังวัยเกษียณ _____
8. มาตรฐานความเป็นอยู่หลังวัยเกษียณ _____
9. ค่าใช้จ่ายที่คาดว่าจะต้องใช้ต่อเดือน หลังวัยเกษียณ _____
10. ปัจจัยอื่นๆ ที่ต้องนำมาพิจารณาในการวางแผนการเงิน _____

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

นำมาคำนวณว่าต้องมีเงินออมก่อนวัยเกษียณเท่าไร

ชื่อผู้เรียน _____

ใบงานที่ 18 คำนวณดอกเบี้ยทบต้น**ตัวอย่าง**

ท่านมีเงิน 100 บาท ฝากธนาคารได้ดอกเบี้ย 10% ต่อปี จะได้เงินเท่าไรหลังจากฝาก 2 ปี

คำตอบ: 121 บาท

วิธีการคำนวณ

1. เงินต้น 100 บาท
2. ปีแรกได้ดอกเบี้ย 10 บาท (ดอกเบี้ย $0.10 \times$ เงินต้น 100 บาท \times 1 ปี)
3. เมื่อสิ้นสุดปีแรกจะมีเงินฝากเพิ่มเป็น 110 บาท (เงินต้น 100 + ดอกเบี้ย 10 บาท)
4. ปีที่สองได้ดอกเบี้ย 10% จากเงินฝากก้อนใหม่ 110 บาท = ได้ดอกเบี้ย 11 บาท (ดอกเบี้ย $0.10 \times$ เงินต้น 110 บาท \times 1 ปี)
5. สิ้นสุดปีที่สองจะมีเงินฝากเป็น $110 + 11 = 121$ บาท

ให้ลองหาว่าหากฝากต่อไปจนถึงปีที่ 5 จะมีเงินในธนาคารเท่าไร

.....

.....

.....

.....

แบบฝึกหัด: พลังของดอกเบี้ยทบต้น

สมชายและอดิศักดิ์ฝากเงินกับธนาคาร ซึ่งให้อัตราดอกเบี้ย 6% ต่อปี

- สมชายฝากธนาคารปีละ 2,000 บาท เป็นเวลา 5 ปี แต่เลิกฝากเพิ่มเมื่อตอนที่เขาอายุครบ 30 ปี โดยไม่ได้ถอนเงินออกมา ยังคงฝากไว้ในธนาคาร จนกระทั่งอายุ 35 ปี
- อดิศักดิ์ฝากธนาคารปีละ 2,000 บาท โดยเริ่มฝากตั้งแต่อายุ 26-35 ปี (รวม 10 ปี)

คุณคิดว่าใครจะมีเงินฝากในธนาคารมากกว่ากันตอนอายุ 35 ปี

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ชื่อผู้เรียน _____

ใบงานที่ 20 คำนวณผลตอบแทนจากเงินออม

โจทย์ : สมหญิงชอบเปลี่ยนโทรศัพท์มือถือตามเทรนด์ เจลี่ยทุกๆ 1 ปี สมหญิงมีรายได้เดือนละ 20,000 บาท โทรศัพท์ที่ซื้อราคาเฉลี่ยเครื่องละ 15,000 บาท ปีนี้ (2556) หากสมหญิงเปลี่ยนมาใช้โทรศัพท์ที่มีราคาย่อมเยารลงมา เป็นเครื่องละ 5,000 บาท และใช้งาน 3 ปี

ด้วย “กฎ 72 สองเท่า” การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการเปลี่ยนมือถือของสมหญิงใน 3 ปีแรก แล้วนำเงินที่ประหยัดได้มาเริ่มฝากในปี 2558 ได้ดอกเบี้ยทบต้นร้อยละ 6 จะทำให้สมหญิงมีเงินออมเป็นเท่าใด เมื่อเวลาผ่านไป 12 ปี (2570)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ใบงานที่ 21 โจทย์ปัญหาชีวิตจริง

ให้ท่านใช้ข้อมูลต่อไปนี้เพื่อจัดบันทึกค่าใช้จ่ายลงในบัญชีครัวเรือนในรูปแบบที่ท่านชื่นชอบ

วันอาทิตย์ที่ 1 มค. 255x	จ่ายค่าขนมให้ลูก 200 บาท
	ซื้อของขวัญให้คุณครูประจำชั้น 245 บาท
	จ่ายอาหารสดประจำสัปดาห์ 418 บาท
	รับเงินค่าส่งเสียเลี้ยงดูจากลูก 3 คน 9,000 บาท
วันจันทร์ที่ 2 มค. 255x	จ่ายค่าเช่าบ้าน 2,500 บาท
	จ่ายค่าโทรมือถือ 507.50 บาท
	ค่าอาหารกลางวัน 65 บาท
วันอังคารที่ 3 มค. 255x	จ่ายค่าโทรมือถือ 507.50 บาท
	นำเงินสดฝากธนาคาร 9,000 บาท
	ค่าอาหารกลางวัน 75 บาท
วันพุธที่ 4 มค. 255x	จ่ายค่าบัตรโดยสารรถไฟ 345 บาท
	ค่าอาหารกลางวัน 60 บาท
วันพฤหัสบดีที่ 5 มค. 255x	จ่ายค่าน้ำป้อน 45 บาท
	ซื้อแฮมพู 78 บาท
	ค่าอาหารกลางวัน 70 บาท
วันศุกร์ที่ 6 มค. 255x	ซื้อข้าวสาร 1 ถุง 125 บาท
	ค่าอาหารกลางวัน 65 บาท
วันเสาร์ที่ 7 มค. 255x	ค่าตัวคูหนัง 2 คน 300 บาท
	ค่าไปบคอร์น 155 บาท
	ค่าอาหารนอกบ้าน 474 บาท

----- \$ -- \$ -- \$ -----

ใบงานที่ 22 โจทย์ปัญหาการเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเงิน

1. หากท่านเป็นหัวหน้าครอบครัว อายุ 42 ปี มีลูก 2 คน อายุ 7 ขวบ และ 5 ขวบ เป็นมนุษย์เงินเดือน มีรายได้มากกว่าค่าใช้จ่ายเล็กน้อย ท่านมีความกังวลเกี่ยวกับอนาคตการศึกษาของลูก 2 คน ท่านควรเลือกใช้ผลิตภัณฑ์การเงินประเภทใด

- ก. เงินกู้เพื่อการศึกษา
- ข. เงินกู้ปลอดดอกเบี้ย 6 เดือนแรก
- ค. เงินฝากสินทรัพย์
- ง. เงินฝากคุ้มครองชีวิต

2. หนึ่งดินเป็นพนักงานบริการในสนามกอล์ฟ อายุ 51 ปี มีภรรยาและลูก 1 คน ต้องเลี้ยงดู เขามีรายได้ประจำรวมค่าล่วงเวลาเดือนละประมาณ 26,000 บาท พร้อมทั้งพักและอาหารที่นายจ้างจัดให้ หนึ่งดินมีค่าใช้จ่ายส่วนตัวเดือนละ 6,000 บาท ส่งเสียลูก-เมียเดือนละ 10,000 บาท หนึ่งดินมีความกังวลว่าเขาอาจไม่มีที่อยู่หากถูกเลิกจ้าง ท่านจะแนะนำให้หนึ่งดินเลือกใช้ผลิตภัณฑ์การเงินประเภทใด

- ก. สินเชื่อเพื่อการเคหะ
- ข. เงินฝากประจำสินเคหะ
- ค. บัตรเงินด่วน
- ง. เงินฝากคุ้มครองชีวิต

3. วิไลเป็นหญิงโสดอายุ 48 ปี เป็นพนักงานบริษัท ไม่มีภาระต้องเลี้ยงดูใคร เมื่อไม่นานมานี้คุณแม่ของวิไลต้องเข้ารับการผ่าตัดมะเร็งเต้านม ส่วนพี่สาวกำลังจะผ่าตัดมะเร็งปีกมดลูก วิไลมีเงินเหลือเก็บออมได้ทุกเดือนสม่ำเสมอ ท่านจะแนะนำให้วิไลเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ทางการเงินชนิดใด

- ก. กองทุน RMF/LTF
- ข. เงินฝากประจำ
- ค. เงินฝากคุ้มครองชีวิต
- ง. ประกัน 5 โรคร้ายแรง

4. ปราโมทเป็นพนักงานขับรถบรรทุก ออกต่างจังหวัดเป็นประจำ อายุ 50 ปี มีภรรยาและลูก 2 คน ต้องดูแลรับภาระ ปราโมทมีรายได้ประจำรวมกับ เบี้ยเดินทางและค่าล่วงเวลาเดือนละประมาณ 35,000 บาท ปราโมทมีความกังวลว่าเขามีความเสี่ยงที่อาจเกิดอุบัติเหตุสูง ปราโมทเป็นห่วงอนาคตของ ลูก-เมีย ท่านจะแนะนำให้ปราโมทเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ทางการเงินใด

- ก. เงินฝากออมทรัพย์
- ข. เงินฝากประจำ
- ค. เงินฝากสินทรัพย์
- ง. เงินฝากคุ้มครองชีวิต

(ตัวอย่างใบงานที่ 23)

ใบงานที่ 23-1 การวางแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ

การตั้งเป้าหมายทางการเงินเพื่อวัยเกษียณ

วิธีคำนวณจำนวนเงินขั้นต่ำที่สุดที่ควรออมอย่างง่าย

จำนวนเงินที่ควรจะมี ณ วันเกษียณอายุ	=	ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อปีหลังเกษียณ (70% ของค่าใช้จ่ายก่อนเกษียณ)	X	จำนวนปีใช้ชีวิตหลังเกษียณ
--	---	--	---	---------------------------

การคำนวณหาจำนวนเงินออมที่คุณต้องการเพื่อการเกษียณอายุ

ขั้นตอนที่ 1 หาจำนวนเงินเป้าหมายค่าใช้จ่ายประจำเพื่อวัยเกษียณ

รายละเอียด	ตัวอย่าง	ข้อมูลของคุณ
1. ปัจจุบันคุณอายุ	45	_____ ปี
2. คาดว่าจะเกษียณอายุตอนอายุประมาณ	60	_____ ปี
3. จำนวนปีที่คาดว่าจะใช้ชีวิตหลังเกษียณ	20	_____ ปี
4. รายจ่ายต่อเดือนในปัจจุบัน (ไม่รวมเงินออม)	12,000	_____ บาท/เดือน
5. รายจ่ายต่อเดือนหลังเกษียณ (ข้อ 4 x 70%)	8,400	_____ บาท/เดือน
6. ปรับฐานเป็นรายปี (ข้อ 5 x 12 เดือน)	100,800	_____ บาท/ปี
เป้าหมายค่าใช้จ่ายทางด้านสุขภาพ		
7. เบี้ยประกันสุขภาพ (ถ้ามี)	2,400	_____ บาท/ปี
8. รายจ่ายที่คาดว่าจะต้องใช้หลังเกษียณอายุ (ข้อ 6 + ข้อ 7)	103,200	_____ บาท/ปี

ขั้นตอนที่ 2 ปรับค่าด้วยอัตราเงินเฟ้อ

9. ปรับงบประมาณรายจ่ายด้วยอัตราเงินเฟ้อ เฉลี่ย ร้อยละ 3 ต่อปี คร่าวๆโดย คุณด้วย 1.3	134,160	_____ บาท
10. เงินที่คุณจะใช้จ่ายหลังเกษียณไปจนอายุ 80 ปี (ข้อ 3 x ข้อ 9)	2,683,200	_____ บาท

ขั้นตอนที่ 3 ประมาณการรายได้ตอนเกษียณ

11. เงินจากประกันสังคม	120,000	_____ บาท
12. เงินจากกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ	100,000	_____ บาท
13. เงินจากประกันชีวิตแบบออมทรัพย์	300,000	_____ บาท
14. เงินจากกองทุนรวมเพื่อการเกษียณอายุ	200,000	_____ บาท
15. รายได้จากอาชีพหลังเกษียณ	-	_____ บาท
16. รายได้จากบำเหน็จบำนาญ	-	_____ บาท
17. รวมรายได้ที่คาดว่าจะได้รับหลังเกษียณ (ข้อ 11 + 12 + ... + 16)	720,000	_____ บาท

ขั้นตอนที่ 4 กำหนดเงินที่ต้องการออมเพิ่มเติมเพื่อวัยเกษียณ

18. รายจ่ายที่คาดว่าจะเกิดขึ้นเมื่อเกษียณ (ข้อ 10)	2,683,200	_____	บาท
19. รายได้ที่คาดว่าจะได้รับเมื่อเกษียณ (ข้อ 17)	720,000	_____	บาท
20. เงินออมสะสมปัจจุบัน	100,000	_____	
21. คงเหลือเป็นเงินที่คุณต้องวางแผนออมเพิ่ม (ข้อ 18 - ข้อ 19)	1,963,200	_____	บาท

ขั้นตอนที่ 5 กำหนดเงินออมต่อเดือน (ออมเงินอย่างต่อเนื่อง 15 ปี หรือ 180 เดือน)

(ข้อ 2 - ข้อ 1)

22. เงินออมที่ต้องเก็บต่อเดือน(ยังไม่คิดดอกเบี่ยรับ) (ข้อ 20 หาร 180 เดือน)	10,907		บาท/เดือน
23. ปรับฐานจำนวนเงินออมเมื่อนำดอกเบี่ยทบต้นมา รวมคำนวณ โดยหารด้วย 1.3	8,390		บาท/เดือน

ขั้นตอนที่ 6 ตรวจสอบความเป็นไปได้ของแผนการเงิน

24. กระแสเงินสดเกิน / ขาด รายเดือน(จากใบงาน 9)	_____	บาท/เดือน
25. หักหนี้ / เงินงวดผ่อนชำระในอนาคต	_____	บาท/เดือน
26. จำนวนเงินเพื่อบรรลุเป้าหมายเกิน / ขาด (ข้อ 24 - ข้อ 25 - ข้อ 23)	_____	บาท/เดือน
☐ ต้องลดรายจ่ายบางส่วน	_____	บาท/เดือน
☐ ต้องหารายได้เพิ่มเติม	_____	บาท/เดือน

ข้อควรคำนึงถึงในการกำหนดเป้าหมาย

- การตั้งเป้าหมายที่สูงเกินไป หากต้องเจอกับปัญหาเพียงเล็กน้อยอาจทำให้เราท้อแท้ หหมดกำลังใจ และอาจจะท้อดทึงในที่สุด
- การตั้งเป้าหมายที่ต่ำเกินไป ทำให้ไม่เกิดความท้าทาย และไม่สามารถดึงศักยภาพของตนเองที่มีอยู่ มาใช้ได้อย่างเต็มที่

ใบงานที่ 24 แบบทดสอบเช็คสุขภาพทางการเงิน

วัตถุประสงค์ : เพื่อประเมินตนเอง

1. เป้าหมายชีวิตและเป้าหมายทางการเงินของคุณ คือ

เป้าหมายที่ต้องการ	จำนวนเงินเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมาย	ระยะเวลาไปถึงเป้าหมาย
(ตัวอย่าง) ต้องการเงินดาวน์บ้านใหม่	300,000 บาท	2 ปี

2. ปัจจุบันคุณแบ่งเงินออมในแต่ละเดือนคิดเป็นร้อยละเท่าใดของรายได้

- 0% - 5% ของรายได้ต่อเดือน
- 6% - 10% ของรายได้ต่อเดือน
- 11% - 20% ของรายได้ต่อเดือน
- มากกว่า 20% ของรายได้ต่อเดือน ขึ้นไป

3. การออม / การลงทุนแบบไหนที่คิดว่าเหมาะสมกับตัวคุณมากที่สุด

- ฝากเงินกับธนาคาร
- ซื้อพันธบัตร กองทุนรวม หรือหุ้น
- ซื้อทองคำ
- ซื้ออสังหาริมทรัพย์ เช่น ที่ดิน บ้าน คอนโดเนียม เป็นต้น

วัตถุประสงค์ : เพื่อกำหนดเป้าหมายหรือสิ่งที่ต้องการในอนาคต

4. สมมติว่าในวันนี้คุณตัดสินใจที่จะออม คุณจะใช้เวลาเก็บออมเงินนานแค่ไหนเพื่อให้บรรลุ

เป้าหมาย (ตามข้อ 1) ที่คุณตั้งไว้

- ภายใน 1 ปี
- 1 - 3 ปี

- 4 - 6 ปี
 - มากกว่า 6 ปีขึ้นไป
5. เมื่อระยะเวลาผ่านไปจนถึงวันครบกำหนดที่คุณต้องการใช้เงินออม (ตามข้อ 4) แต่คุณไม่นำเงินออมนั้นไปใช้ตามเป้าหมาย คุณคิดว่าเงินออมจำนวนดังกล่าวควรจะเพียงพอกับค่าใช้จ่ายของคุณไปอีกนานเท่าไร
- น้อยกว่า 2 ปี
 - 2 - 5 ปี
 - 6 - 10 ปี
 - มากกว่า 10 ปีขึ้นไป

วัตถุประสงค์ : เพื่อประเมินหนทางบรรลุเป้าหมาย

6. ด้วยฐานะและภาระต่างๆ ที่คุณมีอยู่ในปัจจุบัน ถ้าคุณต้องเลือกทางใดทางหนึ่งใน 3 ทางนี้ คุณจะเลือกวิธีการใด เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายการออมเงินของคุณได้
- ลดค่าใช้จ่าย เพื่อให้มีเงินเหลือไว้ออมมากขึ้น
 - เพิ่มรายได้ เพื่อจะได้มีเงินออมมากขึ้น
 - สร้างผลตอบแทนให้เพิ่มขึ้น โดยการนำเงินออมที่มีอยู่ไปลงทุน

วัตถุประสงค์ : เพื่อเลือกการออมที่เหมาะสม

7. ถ้าในขณะนี้ คุณมีเงินเหลือใช้อยู่ในมือ สิ่งใดต่อไปนี่ที่คุณจะลงมือทำเป็นอันดับแรก
- ฝากธนาคาร
 - จ่ายชำระหนี้สิน
 - ซื้อสินค้า และบริการที่จำเป็น
 - ท่องเที่ยว

วัตถุประสงค์ : เพื่อมีวินัยและเริ่มออมทันที

8. คุณควรเริ่มทำการออมตั้งแต่อายุเท่าใด เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งใจไว้
- เงินก้อนแรก
 - หนี้สินจากบัตรเครดิต

- เงินกู้ระยะสั้น เช่น เงินกู้ค่าผ่อนชำระสินค้า
เงินกู้ค่าเช่าอสังหาริมทรัพย์
- เงินกู้ระยะยาว เช่น บ้าน รถยนต์ เป็นต้น
- ไม่มีภาระหนี้สิน

วัตถุประสงค์ : เพื่อทบทวนและปรับปรุงแผนการออมอย่างต่อเนื่อง

9. ปัจจุบันภาระหนี้สินประเภทใดที่มีมากที่สุด

- ต่ำกว่า 20 ปี
- 21 - 35 ปี
- 36 - 50 ปี
- มากกว่า 50 ปีขึ้นไป

10. คุณมีเงินสำรองเพื่อฉุกเฉินที่ทำให้คุณสามารถดำรงชีพอยู่ได้โดยไม่มีรายได้ นานที่สุดกี่เดือน

- ไม่ถึง 1 เดือน
- 2 - 4 เดือน
- 5 - 7 เดือน
- 8 - 10 เดือน
- มากกว่า 10 เดือนขึ้นไป

11. จำนวนบัตรเครดิตที่คุณใช้บริการอยู่ในปัจจุบันมีกี่ใบ

- ไม่มี
- 1 ใบ
- 2 ใบ
- ตั้งแต่ 3 ใบ ขึ้นไป

12. คุณมีความเห็นอย่างไรเกี่ยวกับการทำประกันชีวิต

- ไม่มีความจำเป็นต้องทำประกันชีวิต
- ทำก็ได้ ไม่ทำก็ไม่เป็นไร
- ต้องทำประกันชีวิต เพื่อเป็นหลักประกันแก่ตนเองและครอบครัว

ผลการทดสอบ

1 - 10 คะแนน คุณมีสุขภาพทางการเงินระดับดีมาก

สุขภาพทางการเงินของคุณมีความแข็งแรงดี สามารถต้านทานความเสี่ยงหรือเหตุการณ์ที่ไม่คาดฝันได้ดี มีความมั่นคงในการดำรงชีวิตและเป็นไปได้สูงมากที่คุณจะบรรลุเป้าหมายตามที่ได้ตั้งไว้ (ข้อ 1) ด้วยมุมมอง ทักษะคติ และวิธีการของคุณที่เน้นความมั่นคงและแน่นอนเป็นหลัก ทำให้ผลลัพธ์ที่ได้เป็นไปตามที่ต้องการแม้ว่าผลตอบแทนจะไม่สูงมากนักก็ตาม

11 - 20 คะแนน คุณมีสุขภาพทางการเงินระดับปานกลาง

จริงๆ แล้วสุขภาพทางการเงินของคุณอยู่ในเกณฑ์ที่ใช้ได้เลยทีเดียว ถึงแม้ว่าจะไม่แข็งแรงมากนัก ซึ่งคุณควรเพิ่มความระมัดระวังในการใช้จ่ายเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่ได้ตั้งไว้ (ข้อ 1) อย่างไรก็ตามรูปแบบและวิธีการดำเนินชีวิตของคุณในปัจจุบัน อาจจะมีสิ่งเกินความจำเป็นไปบ้างเล็กน้อย ถ้าหากว่าคุณสามารถลดปัจจัยที่ไม่จำเป็นเหล่านั้นได้จึงจะช่วยทำให้สุขภาพทางการเงินของคุณแข็งแรงมากขึ้น

21 คะแนนขึ้นไป สุขภาพทางการเงินของคุณไม่ค่อยจะดีนัก

คุณมีสุขภาพทางการเงินที่ไม่ค่อยจะดีนัก มีโอกาสสูงมากที่คุณจะไม่สามารถบรรลุเป้าหมายที่ได้ตั้งเอาไว้ตั้งแต่แรก (ข้อ 1) อาจเนื่องด้วยรูปแบบและวิธีการดำเนินชีวิตที่เกินความจำเป็นอย่างมาก ถ้าหากว่าคุณต้องให้สุขภาพทางการเงินแข็งแรงมากขึ้น คุณจะต้องปรับเปลี่ยนตัวเองมากพอสมควร เช่น ลดรายจ่ายฟุ่มเฟือยที่ไม่จำเป็น เพิ่มรายได้ให้มากขึ้น หรือแม้กระทั่งทำการลงทุนเพื่อให้เงินออมมีค่าเพิ่มขึ้น

ใบงานที่ 25 หัวข้อโครงการงาน “สุขจัง ตั้งค้อยู่ครบ”

หมวดกายบริหาร

1. วิธีกายบริหารแก้โรคความดันโลหิตสูง
2. กายบริหารเพื่อคุณภาพของร่างกาย
3. ท่ารำตะบองของชีวิต
4. โยคะใบหน้า
5. กายบริหารอย่างมีสติ 10 ท่า
6. เดินออกกำลังกาย

หมวดอาหาร

7. อาหารชีวิต
8. สมุนไพรล้างพิษ
9. ชาสมุนไพร
10. อาหารปรับสมดุลฮอร์โมนวัยทอง
11. ยาสมุนไพร
12. เมนูเห็ด
13. เมนูผักไทยพื้นบ้านเพื่อสุขภาพ
14. น้ำสมุนไพร
15. อาหารสำหรับงานเลี้ยง

หมวดสาระ

16. คำคมการใช้ชีวิต-การบริหารเงิน
17. อ่านหนังสือในห้องสมุด
18. พัดดอกไม้ไปรยทาน
19. งานประดิษฐ์จากผลงานลูกค้า
20. ปฏิบัติธรรม
21. โฟนดงค์ พุทธวิธีเสริมสุขภาพ
22. ถอดบทเรียนจากการศึกษาธรรมะ

หมวดบันเทิง

23. คาราโอเกะที่บ้าน
24. ฟังเพลงจาก Youtube
25. ชมมหาสพพีรี

ใบงานที่ 26
โครงการ “สุขจัง ตั้งค์อยู่ครบ”

หัวข้อ.....

1. วัตถุประสงค์ของโครงการ

.....
.....
.....

2. วิธีการเรียนรู้

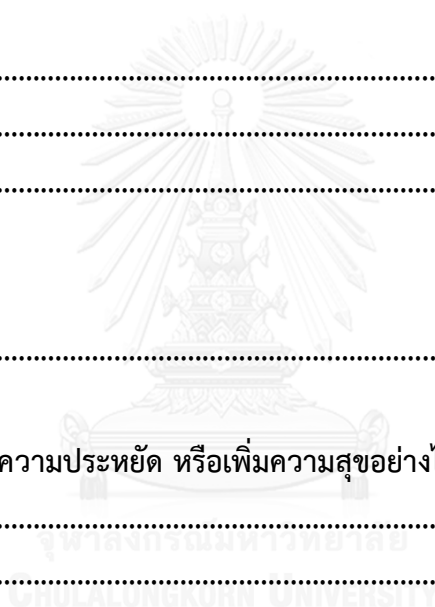
.....
.....
.....

3. รูปแบบการนำเสนอ

.....

4. ผลของโครงการ (เกิดความประหยัด หรือเพิ่มความสุขอย่างไร)

.....
.....
.....
.....
.....

การประเมิน โครงการ สุขจัง ตั้งค์อยู่ครบ

ผู้ประเมิน

ผู้สอน ผู้เรียนและเพื่อนร่วมชั้นเรียน

เกณฑ์การประเมิน

1. โครงการสามารถทำให้เกิดการประหยัดค่าใช้จ่ายได้เป็นจำนวนเงินอย่างน้อยเพียงใด
2. แนวคิดโครงการสามารถนำสู่ภาคปฏิบัติได้ง่ายในชีวิตประจำวัน
3. ข้อมูลในโครงการมีการค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ มีความน่าสนใจเพียงใด
4. ข้อมูลในโครงการมีความถูกต้องตามความเป็นจริง ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้เพียงใด
5. ผู้จัดทำมีการใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการจัดทำอย่างน้อยเพียงใด
6. รูปแบบและการนำเสนอมีความเรียบร้อยสวยงามเพียงใด

4.2 รายชื่อหนังสือเสริมความรู้ ที่ใช้สำหรับห้องสมุดเคลื่อนที่

ชุดที่ 1 นานาสารพัน เรื่องเงิน เงิน ทอง ทอง

กาญจนา หงษ์ทอง. 2554. เพาะภูมิการเงิน. กรุงเทพมหานคร: กรุงเทพฯธุรกิจ.

ต้นตระกูลหลิน. 2553. ไม่มีใครในโลกนี้ที่รวยไม่ได้. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ MINIBEAR PUBLISHING.

พงษ์กรณ์ พรไพศาล. 2553. ไม่เก่งก็รวยได้. กรุงเทพมหานคร: ดอกหญ้าวิชาการ.

มณฑาณี ตันติสุข. 2552. เงิน: เรื่องใหญ่ที่โรงเรียนไม่เคยสอน ภาค 2 คนชนะหนี้.

กรุงเทพมหานคร: มณฑาณี.

รัชชพล เหล่าวานิช. 2553. 101 ปฏิบัติการพลิกชีวิต Money Makeover. กรุงเทพมหานคร: มิราเคิล ครีเอชั่น.

รัฐธรรมนุญ มาลา. 2555. ออมเป็น ตั้งตัวไว เป็นเศรษฐีเร็วทันใจ. กรุงเทพมหานคร: พรพิชชา.

สิรินทร์ วงศ์พานิช. 2552. คู่มือเก็บเงินแบบง่ายๆ. กรุงเทพมหานคร: วงกลม.

อมิตา อริยอัชฌา. 2552. ทำไมฉันไม่รวย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: มั่นนี่แอนด์มอร์.

ชุดที่ 2 หาเงินได้ ใช้เงินเป็น

แจ๊ค ธนภฤต. ม.ป.ป. ธุรกิจส่วนตัวเริ่มไม่ยาก. กรุงเทพมหานคร: นิตยา คูวิสิษฐ์โสภิต.

ตฤณกร. 2553. รวยเร็ว เงินดี หนี้หมด. กรุงเทพมหานคร: Sanamya.

ชนาวัดน์ สิริวัฒน์ธนกุล. 2555. บันไดเลื่อนสู่ความร่ำรวย. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์ HOW-TO.

ปรรณ ญาภิรมย์. ม.ป.ป. เก็บเงินเป็น...เห็นเงินล้าน. กรุงเทพมหานคร: ณ ดา.

เรไร จันท์เอี่ยม. 2555. ลูกไก่อกก้ามือ: 17 ธุรกิจไม่จืด...การแปลงฤทธิ์ของธุรกิจ SME เล่มที่ 2.

กรุงเทพมหานคร: Pannbooks.

เรไร จันท์เอี่ยม. 2555. ลูกไก่อกก้ามือ: 18 ธุรกิจไม่จืด...การแปลงฤทธิ์ของธุรกิจ SME เล่มที่ 1.

กรุงเทพมหานคร: Pannbooks.

วุฒิกุช แป้นโต. 2554. 30 ธุรกิจฮอต ช่องทางสร้างอาชีพ เสริมความรวย. กรุงเทพมหานคร: ทำศนา มาร์เก็ตติ้ง.

ศุภกร เลิศอักษร. 2552. 48 เทคนิค ใช้เงินอย่างไรให้มีเงินออม. กรุงเทพมหานคร: ณัฐธันัน.

อมิตา อริยอัชฌา. 2554. เพิ่มรายได้หลายกระเป๋าเงิน. กรุงเทพมหานคร: Blissiness Book Home.

ไอกาวะ, โนบุฮิโกะ. 2550. ทำ (ธุรกิจ) อะไรดีหลังเกษียณ. แปลโดย บัณฑิต ประดิษฐานวงษ์.

กรุงเทพมหานคร: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).

ชุดที่ 3 ฉลาดรู้เรื่องเงินๆทองๆ และ สิทธิผู้บริโภค

กาญจนา หงษ์ทอง. 2552. วีเมน & มั่นใจ: ทศนคติที่ใช้ ภูมิการเงินไม่พร้อม. กรุงเทพมหานคร: Bizbook.

จรินทร์ ตันตีกิจศิริวงศ์. 2555. นำบัตรซ้อป...ให้เหลือใช้ (จะได้รวยกับเขาสักที). กรุงเทพมหานคร: busy-day.

ณชา ทหาร. 2554. รวยด้วยกองทุนรวมไม่ยาก. นนทบุรี: ริงค์ ปียอนด์ บุ๊คส์.

ต่อทอง ทองหล่อ. 2554. ง่ายจัง มีตั้งค์เยอะๆ ฉบับปรับปรุง. นนทบุรี: ริงค์ ปียอนด์ บุ๊คส์.

ทัศนีย์ แน่นอุดร และ สารี อ่องสมหวัง, บรรณาธิการ. 2550. เป็นหนี้จะแก้ไขชีวิตอย่างไร. พิมพ์ครั้งที่ 3. นนทบุรี: มุลนิธิเพื่อผู้บริโภค.

นวพร เรืองสกุล และ ชื่นอุษา ชลศึกษ์. 2551. ทุ่งดอกเบ๊. กรุงเทพมหานคร: ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.

นำชัย เตชะรัตนะวิโรจน์, ประพิน ลลิตภัทร และ ศศิณี ลิ้มพงษ์. 2548. “อยากรวย ต้องรู้”: เคล็ดลับ (ไม่)ลับสู่...อิสรภาพทางการเงิน เล่มที่ 1 “รู้จักแผนที่นำทาง”. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.

พรพิมล ปฐมศักดิ์. 2555. สบายใจ...แม้มีหนี้. กรุงเทพมหานคร: เนชั่นบุ๊คส์.

วรากรณ์ สามโกเศศ. 2555. มั่งมี ศรีสุข. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์ HOW-TO.

ชุดที่ 4 กลยุทธ์การออม ลงทุน จัดการหนี้ จัดการความเสี่ยง และกิจกรรมสร้างความสุข การดูแลรักษาสุขภาพของผู้สูงอายุ

เทพลาร์, ริชาร์ด. 2554. ออมไว้ไม่อด. แปลโดย สุภรา สงวนโชคชัย. กรุงเทพมหานคร: เอ็กชเพอร์เน็ท.

ธีร์ ฉลาดแพทย์. 2554. ล้างหนี้บัตรเครดิตขั้นเทพ แบบที่เจ้าหนี้ต้องยอม (ถูกกฎหมายด้วย). กรุงเทพมหานคร: แสบปู้บุ๊ก.

พจณี คงคาลัย. 2550. ยึดอก...พกตั้ง. กรุงเทพมหานคร: เนชั่นบุ๊คส์.

วีรุทัย ชินารักษ์, บรรณาธิการ. 2550. ปลดแอกคนเป็นหนี้. สมุทรปราการ: EDITOR 1999.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. สำนักงานคณะกรรมการ สกสค. ทีมที่ปรึกษาศลีนิกการเงินครูและบุคลากรทางการศึกษา. 2550. ครบเครื่อง เรื่องแก้หนี้ครู: กรณีศึกษาจากเค้าโครงเรื่องจริง.

กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการ สกสค. กระทรวงศึกษาธิการ.

สุภัชชา นาทอง. 2554. ขั้นเชิงการบริหาร “หนี้” ขั้นเทพ. กรุงเทพมหานคร: ณ ดา.

สุรัชย์ กำปาลานนท์วัฒน์. 2544. ปลดหนี้. กรุงเทพมหานคร: สยามสเตชันเนอรี ซีพพลายส์.

อภิชาติ สิริผาติ. 2549. 50 ข้อคิดปลดหนี้. กรุงเทพมหานคร: Busy-Day.

ออมทอง มาตรฐานทรัพย์. 2554. ออมน้อยรวยได้ เคล็ดลับใช้ 'เงิน' เพิ่มเงินแบบเศรษฐี.

กรุงเทพมหานคร: Feel good.

โอ'เนลล์, บาร์บารา. 2551. ออมน้อยก็รวยได้. เรียบเรียงโดย มัทยา ดีจริงจริง. กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดยูเคชั่น.

ชุดที่ 5 เทคนิคการวางแผนการเงินส่วนบุคคล กิจกรรมสร้างความสุข การดูแลรักษาสุขภาพของผู้สูงอายุ

ธนาวัฒน์ สิริวัฒน์ธนกุล. 2553. รวยเงินรวยสุข. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์ HOW-TO.

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2554. หลากวิถีสุขภาวะ. กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พงษ์ คงคาลัย. 2550. จน...เครียด...เก็บตังค์สิ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: เนชั่นบุ๊คส์.

พระไพศาล วิสาโล. 2554. สุขเหนือสุข. กรุงเทพมหานคร: เนชั่นบุ๊คส์.

พระไพศาล วิสาโล. 2555. เส้นผมบังความสุข. กรุงเทพมหานคร: Busy-Day.

พริตเซตต์, ไพรซ์. 2551. ฝึกใจให้แกร่ง. แปลและเรียบเรียงโดย ทรรคนะ บุญขวัญ.

กรุงเทพมหานคร: แมคกรอ-ฮิล.

อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา. 2553. แนวทางสู่ความสุข. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร: ฟ้ามายด์.

โอเบรียน, โดมินิก. 2555. ลืมนี่ไปเลยว่าเคยลืมนี่. แปลโดย พรเลิศ อธิฐ์. กรุงเทพมหานคร: วีเลิร์น.

เฮย์เนส, เอลิฮัน. 2554. สร้างสมดุลให้ชีวิตด้วย เวลา : เงินตรา : ความสุข. เรียบเรียงโดย มัทยา ดีจริงจริง. กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดยูเคชั่น.

ชุดที่ 6 กลยุทธ์การวางแผนการเงินส่วนบุคคล

นวพร เรืองสกุล. 2552. ออมก่อนรวยกว่า. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.

ปวีริศา เนินสกุล. 2554. คู่มือบริหารเงิน อย่างชาญฉลาด. กรุงเทพมหานคร: ณ ดา.

ผดุง พรหมมูล และ ประภัสสร เสวิกุล, เรียบเรียง. 2554. เรื่องเล่า "ฉลาดออม ฉลาดใช้ ฉลาดลงทุน" ระดับประถมศึกษาปีที่ 4-6 ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 และอาชีวศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.

พิน นัมเบอร์. 2554. ฉลาดจัดการหนี้ เหนื่อยครั้งเดียวสบายตลอดชีวิต. กรุงเทพมหานคร:

MINIBEAR.

วิวรรณ ธาราหิรัญโชติ. 2555. ออมไว้ ในอสังหาริมทรัพย์. กรุงเทพมหานคร: ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.

สกุล บุญยทัต, เรียบเรียง. 2554. เรื่องเล่า “ฉลาดออม ฉลาดใช้ ฉลาดลงทุน” ระดับอุดมศึกษา และประชาชนทั่วไป. กรุงเทพมหานคร: ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.

สุวภา เจริญยิ่ง. 2553. อายุเท่าไรก็รวยได้ถ้าใช้เงินเป็น. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์ HOW-TO.

สุวภา เจริญยิ่ง. 2554. มีลูกก็คน ก็รวยได้ ถ้าใช้เงินเป็น. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์ HOW-TO.

ชุดที่ 7 สุขจังตั้งอยู่ครบ

Fumiko Takatsu. 2553. ใส ปิ้ง สวย ด้วยโยคะใบหน้า. แปลโดย Kobuta. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: เนชั่นบุ๊คส์.

กรกนก ไกเซอร์ริน. 2548. วิธีบริหารกายและจิตพิชิตโรค. กรุงเทพมหานคร: กรกนก จักรแก้ว.

เอก ณะสิริ. 2550. ชีวิตนี้มีหัตถ์จรรยาและพิชิตรายังนัก. กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น.

เอก ณะสิริ. 2550. ทำอย่างไรชีวิตจะยืนยาวและมีความสุข. กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น.

เอก ณะสิริ. 2550. เล่นกับตัวเองอย่างไร ให้สุขภาพ สุขใจ ปลอดภัยภัยเกิน 100 ปี.

กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น.

ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์, บรรณาธิการ. 2546. น้ำผัก ผลไม้ เครื่องดื่มสุขภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 2.

กรุงเทพมหานคร: แสงแดด.

ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์, บรรณาธิการ. 2548. อาหารหญิงวัยทอง: สูตรอาหารเสริมเอสโตรเจน และสร้างสมดุลฮอร์โมน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: แสงแดด.

บุรพา ผดุงไทย. 2550. กินอย่างถูกวิธี ล้างพิษ พิชิตโรค. กรุงเทพมหานคร: ภูมิบุรพา.

วัชรินทร์ คงวิลาด และคมสัน หุตะแพทย์. 2550. สมุนไพรสามัญประจำบ้าน ปรงยาสมุนไพรไว้ใช้เอง.

พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: กองบรรณาธิการวารสารเกษตรธรรมชาติ.

สุทธิวิธส์ คำภา. ม.ป.ป. กินเป็นลื้มป่วย. กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์.

4.3 ตัวอย่างกิจกรรมค้น

รูปที่ ง- 1 การหายใจด้วยท้อง

รูปที่ ง- 2

กุณแม่บริหารท่า **เพิ่มพลัง** เพื่อผ่อนคลายหลังจากที่ต้องเห็นดเหนื่อยกับงานมาทั้งวัน คุณแม่บอกว่ามันทำให้สดชื่นขึ้นและพร้อมสำหรับกิจกรรมในตอนเย็น บางครั้งเราบริหารด้วยกัน

Mom does the **ENERGIZER** to relax after a hard day. She says it refreshes her for evening activities. Sometimes we do it together. *Rest your forehead between your hands. Breathe out all your tension. Then quietly breathe in as the air fills up your midline. Your head easily lifts up, forehead first, followed by your neck and upper body. Your lower body and shoulders stay relaxed. Exhale as you tuck your chin down into your chest. Pull your head forward, lengthening the back of your neck. Relax and breathe deeply.*

ก้มศีรษะให้หน้าฉากจรดพื้นโต๊ะระหว่างมือทั้งสองข้าง หายใจเอาความตึงเครียดทั้งหลายออกไป จากนั้น ค่อยๆ ผงกศีรษะขึ้น เริ่มจากเงยหน้ามากขึ้นก่อน ตามมาด้วยคอและร่างกายส่วนบนจนถึงตัวตรง ปล่อยให้ร่างกายส่วนล่างและไหล่อยู่ในลักษณะผ่อนคลาย หายใจออกขณะกคางลงมาที่หน้าอก โนมศีรษะมาข้างหน้า ยืดด้านหลังของคอ ผ่อนคลายและหายใจลึก ๆ

14

รูปที่ ง- 3

ท่าบริหาร
ความรู้สึกลึกภายใน

Deepening
Attitudes

ิราจะบริหารท่า **เกี่ยวตะขอ** เมื่อใดก็ตามที่เรารู้สึกเศร้า สับสน หรือโกรธ ทำมันทำให้เราเบิกบานขึ้นทันที กิจกรรมนี้ทำเป็น 2 ขั้นตอน คุณปู่ทำขั้นตอนแรก ส่วนคุณย่าทำขั้นตอนที่สอง ให้เราดู

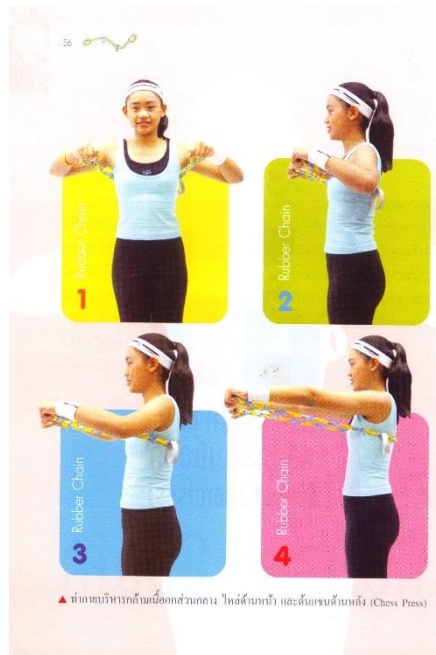
We do **HOOK-UPS** whenever we feel sad, confused, or angry. This cheers us up in no time. The activity is done in two parts. Grandpa is doing part 1. Grandma is doing part 2.

เริ่มแรก วางข้อเท้าซ้ายไขว้บนข้อเท้าขวา กางแขนออก แล้วคร่อมข้อมือซ้ายบนข้อมือขวา จากนั้นสอดประสานนิ้วเข้าด้วยกันและขยับมือมาอยู่ที่หน้าอก (บางคนอาจรู้สึกดีขึ้นถ้าให้ข้อเท้าขวาและข้อมือขวาอยู่บน) นั่งในท่านี้ประมาณ 1 นาที หายใจลึก ๆ กลับตา และไขว้ปลายลิ้นตะเบนเพดานปากระหว่างบริหาร

ขั้นตอนที่สอง ให้เลิกไขว้ขา แล้วตะปลายนิ้วมือทั้งสองข้างเข้าหากัน หายใจลึก ๆ ประมาณ 1 นาที

First, put your left ankle over the right one. Next, extend your arms and cross the left wrist over the right; then interlace your fingers and draw your hands up toward your chest. (Some people will feel better with the right ankle and right wrist on top.) Sit this way for one minute, breathing deeply, with your eyes closed and your tongue on the roof of your mouth. During the second part, uncross your legs and put your fingertips together, continuing to breathe deeply for another minute

31

▲ ทำการบริหารกล้ามเนื้ออกส่วนกลาง ไท่สตันหน้า และต้นแขนด้านหลัง (Chest Press)

1 ทำการบริหารกล้ามเนื้ออกส่วนกลาง ไท่สตันหน้า และต้นแขนด้านหลัง (Chest Press)

วิธีปฏิบัติ

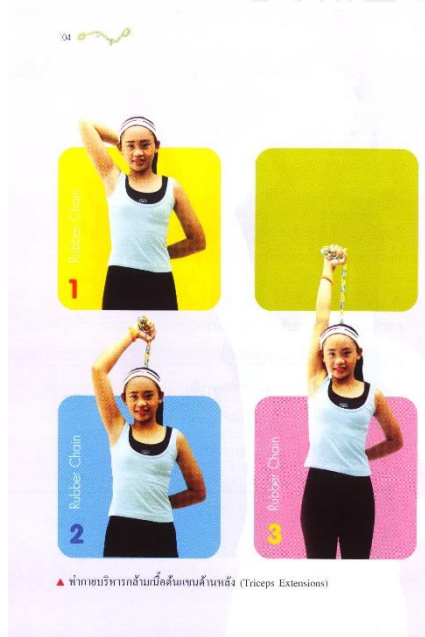
ยืนหรือนั่งหลังตรง เส้นยางคาดไว้ทางด้านหลังของลำตัวระดับอก มือจับปลายเส้นยางหรือที่จับแต่ละข้างไว้ระดับอก ในลักษณะคว่ำฝ่ามือ ออกศอก ต้นแขน ทางออกทางด้านข้างลำตัวสูงระดับอก ออกแรงเหยียดแขนผลักดันยางยืดไปข้างหน้า จนกระทั่งแขนเหยียดตรงชนกันพื้น หลังจากนั้น งอศอกกลับสู่ท่าเริ่มต้น

ตำแหน่งการเคลื่อนไหวที่สำคัญ

ข้อไหล่และศอกทำหน้าที่งอและเหยียดในขณะปฏิบัติภารกิจ

ข้อควรระวัง

มือที่จับก็อยางในขณะปฏิบัติภารกิจจะต้องอยู่ต้นเชิงลำตัวระดับอก ไม่หุบต้นแขนลงข้างลำตัวในระหว่างปฏิบัติภารกิจ

▲ ทำการบริหารกล้ามเนื้อต้นแขนด้านหลัง (Triceps Extensions)

2 ทำการบริหารกล้ามเนื้อต้นแขนด้านหลัง (Triceps Extensions)

วิธีปฏิบัติ

นั่งหรือยืนตัวตรง งอศอกซ้าย มือซ้ายจับเส้นยางอยู่ทางด้านหลังลำตัว ยกแขนขวาขึ้นเหนือศีรษะงอศอกขวาทางด้านหลังศีรษะ มือขวาจับเส้นยางอยู่เหนือไหล่ขวา เหยียดศอกขวาดึงยางสูงเหนือศีรษะเหนือศีรษะจนกระทั่งแขนเหยียดตรง

ตำแหน่งการเคลื่อนไหวที่สำคัญ

ข้อศอกทำหน้าที่งอและเหยียดในขณะปฏิบัติภารกิจ

ข้อควรระวัง

ในขณะเหยียดแขนตั้งยาง มืออื่นเหนือศีรษะ อย่าลดศอกลงข้างลำตัว

▲ ทำกายบริหารกล้ามเนื้อไหล่คดกลาง ไหล่ด้านหน้า และต้นแขนด้านหลัง (Shoulder Press)

4

ทำกายบริหารกล้ามเนื้อไหล่คดกลาง ไหล่ด้านหน้า และต้นแขนด้านหลัง (Shoulder Press)

วิธีปฏิบัติ
ยืนหรือนั่งหลังตรง ใช้เท้าทั้งสองเหยียดที่กึ่งกลางเส้นยาง หรือหนึ่งทับไว้ มือทั้งสองจับปลายเส้นยางหรือที่จับแต่ละข้างไว้ งอศอกกางต้นแขนออกทางข้างลำตัวมือที่จับถือยาง แต่ข้อมืออยู่เหนือไหล่ทางด้านข้างหรือเหลื่อมมาทางด้านหน้าลำตัวเล็กน้อย ฝ่ามือหันไปทางด้านหน้า ออกแรงผลักดันยางเหยียดแขนทั้งสองข้างขึ้นเหนือศีรษะพร้อมกันหรือสลับทีละข้าง จนกระทั่งแขนเหยียดตรง หลังจากนั้น งอศอกลดมือลงกลับสู่ท่าเริ่มต้น

ตำแหน่งการเคลื่อนไหวที่สำคัญ
ข้อไหล่ ทำหน้าที่กางและหุบ ในขณะที่ ข้อศอกทำหน้าที่งอและเหยียดแขนขยับขึ้นลง เหนือศีรษะในขณะปฏิบัติภารกิจ

ข้อควรระวัง
ไม่งอศอกมากทางด้านหน้าลำตัวในขณะงอและเหยียดแขนขึ้น - ลง ขณะปฏิบัติภารกิจ

ท่าแมว

ค อ ร : พ อ ง

วิธีปฏิบัติ

1. กู้ก้มตัว ใ้ใจได้ เอาจมูกยื่นขึ้นไว้ แขนเหยียดตรง ขาแยกห่างกันพอสมควร หน้ามองตามศอก
2. หายใจเข้า โยงหลังขึ้นเหมือนแมวที่กำลังงูตัว คางชิดอก หน้าใจออก
3. ค้างท่า นับ 1-10 หายใจออก
4. หายใจเข้า ค่อยๆลดหลังที่ก้มลงไปให้ขึ้นใหม่ลง เหนือหน้าเข่าแล้ววาง หน้าใจออก
5. หายใจเข้าพร้อมกันศอกแตะเข่าลงลงไป เหยียดขึ้น หายใจออก
6. ค้างท่า นับ 1-10 หายใจปกติ
7. หายใจเข้าพร้อมกันศอกแตะเข่าลงขึ้นใหม่วาง อดหน้าก็โยนเข่าขึ้นมาตรง หน้าใจออก
8. ซ้ำท่า 1-7 ศีรษะโยนขึ้นลง

ทำนี้ไว้บริหารกล้ามเนื้อหลัง เหว สะโพก สมองและกระดูกสันหลังเมื่อเริ่มบวมหลัง เหว และสะโพก แยกจากนั้นเริ่มบริหารท่าคอ ทำให้คอไม่แข็งจนง่าย และมีปัญหาเรื่องหลังสะอื้น

tip

ค่อยๆ โยงหลังขึ้น พร้อมกับค่อยๆ ลดคางลงจนกระทั่งคางชิดอก คางจะรู้สึกว่าจะถูกดึงขึ้นหลังได้สูงขึ้น และในขณะที่ยืนหลังงอและยกหน้าจนสุด จะรู้สึกว่าจะถูกดึงหลังลงจนรู้สึกว่าจะตรงกับเข่ากับศอกพอดีถึงหลังขึ้น

ท่าสุนัข

ล ด ๑๐๖

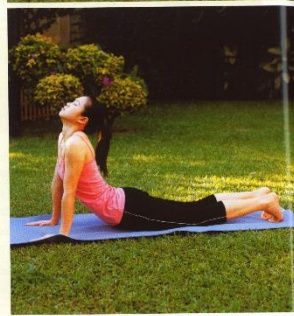
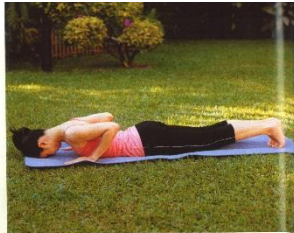
วิธีปฏิบัติ

ท่าสุนัขขึ้น

1. นอนคว่ำหน้า หน้าอกแตะพื้น ขาตอข้างชิดกัน ปลายนิ้วเท้าถึง มือทั้งสองอยู่ข้างอก
2. หายใจเข้าพร้อมยกลำตัว แขนขึ้นให้มากที่สุด ฐาพ่อนมหน้าขึ้นที่แตะพื้น แล้วเหยงหน้าให้มากที่สุด
3. ค้างท่า นับ 1-10 หายใจปกติ

ท่าสุนัขลดลง

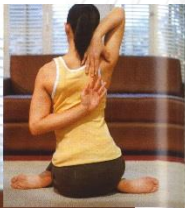
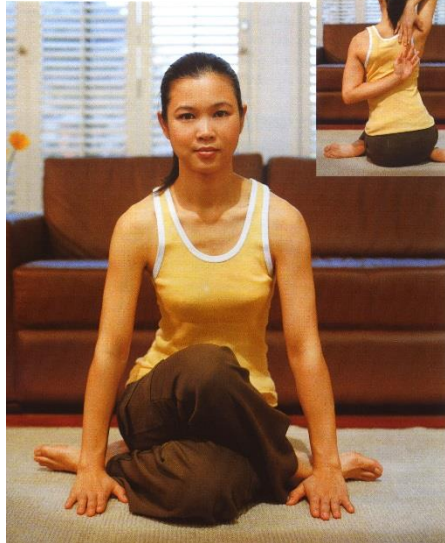
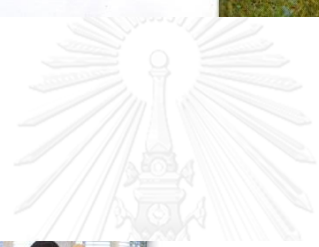
4. หายใจออก กลิ้งตัวลงไป คืบลำตัวให้เป็นรูปตัววี
5. ค้างท่า นับ 1-10 หายใจปกติ
6. จากข้อ 1-5 คิดเป็นหนึ่งรอบ

ท่าสุนัขขึ้น บริหารข้อมือและแขน ลดไขมันบริเวณแขน กระชับกล้ามเนื้อบริเวณหน้าอก กระชับกล้ามเนื้อหลัง เสร้ สะโพก ทำให้ไหล่และสะโพกได้สัดส่วนที่ลดลง บริหารหน้าท้อง ลดไขมันบริเวณหน้าท้อง บริหารกล้ามเนื้อคอ ทำไห้ไม่มีไขมันสะสมบริเวณคอกและเอว

ท่าสุนัขลดลง เป็นท่าบริหารข้อเท้า ข้อขา ข้อ กระชับกล้ามเนื้อเอว ลดไขมันและตออุ้งคอกและขา ทำให้มีรูปร่างสง่างาม บริหารกล้ามเนื้อและสะโพก ทำให้ก้นและสะโพกได้สัดส่วนที่ดีลงนะ บริหารกล้ามเนื้อหลัง กระชับกล้ามเนื้อหลัง ลดไขมันบริเวณหลังและลำตัว บริหารนิ้วมือ ข้อแขน แขน สคอโรมัน บริเวณแขน กระชับกล้ามเนื้อ ทำให้ท้องแบนไม่พอง

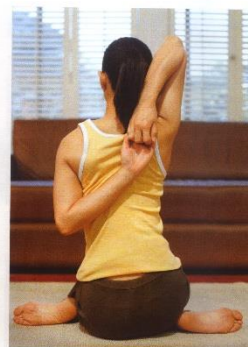
tip
เมื่อทำสามรอบที่ 2 คือทำสุนัขแล้วแค่นั้น ให้ลุกค่อยๆ คืบลำตัวขึ้นมาพร้อมกับกดส้นเท้าลงไปอย่างช้าๆ พยายามกดส้นเท้าลงให้วางเต็มเท้าทั้งหมด ลำตัวของคุณจะเป็นรูปตัววี

ท่าหน้าวัว

วิธีปฏิบัติ

1. นั่งตัวตรง มือขวาที่ต่อจากซ้ายไปข้างหน้า มือทั้งสองข้างวางข้างลำตัว
2. หายใจเข้า ทับเข่าข้างขวาให้อยู่บนต้นขาข้างซ้าย หายใจออก
3. หายใจเข้า ทับเข่าข้างซ้ายให้อยู่ใต้เข่าข้างขวา หายใจออก
4. หายใจเข้า ยกเข่าขวาขึ้นเหนือศีรษะ แล้วพับข้อศอกไปด้านหลัง วาดมือข้างซ้ายไปด้านหลัง แล้วเกี่ยวไว้กับมือข้างขวา หายใจออก
5. ค้างท่า นับ 1-10 หายใจปกติ
6. ปฏิบัติเช่นเดียวกันนี้โดยทำสลับกับมือข้างหนึ่ง
7. จากข้อ 1-6 คิดเป็นหนึ่งรอบ

ในขณะที่ยกที่ฝึก มือของคุณอาจจะถึงเกือบไม่ถึง ให้คุณพับงอมือแล้วเอามาบิดหลังไว้ก่อน ยึดต่อไปเรื่อยๆ ไม่นานมือก็จะเกี่ยวกันได้เอง ทำบริหารว่าหัวไหล่ แขน ข้อมือ นิ้วมือ สคอโรมันและกระชับกล้ามเนื้อบริเวณหัวไหล่และแขน บริหารกล้ามเนื้อแขน ทำให้ท้องแบนไม่พองด้วย บริหารกล้ามเนื้อหน้าอก ทำให้หน้าอกไม่ลึบต่ำง่าย

4.4 ภาพแสดงผลการทดลองการนำโปรแกรมที่พัฒนาไปใช้

กิจกรรมทำความรู้จักเพื่อนร่วมชั้นเรียน

ผู้เข้าร่วมโปรแกรมหานิสัยของสัตว์ประจำราศีของตนเอง

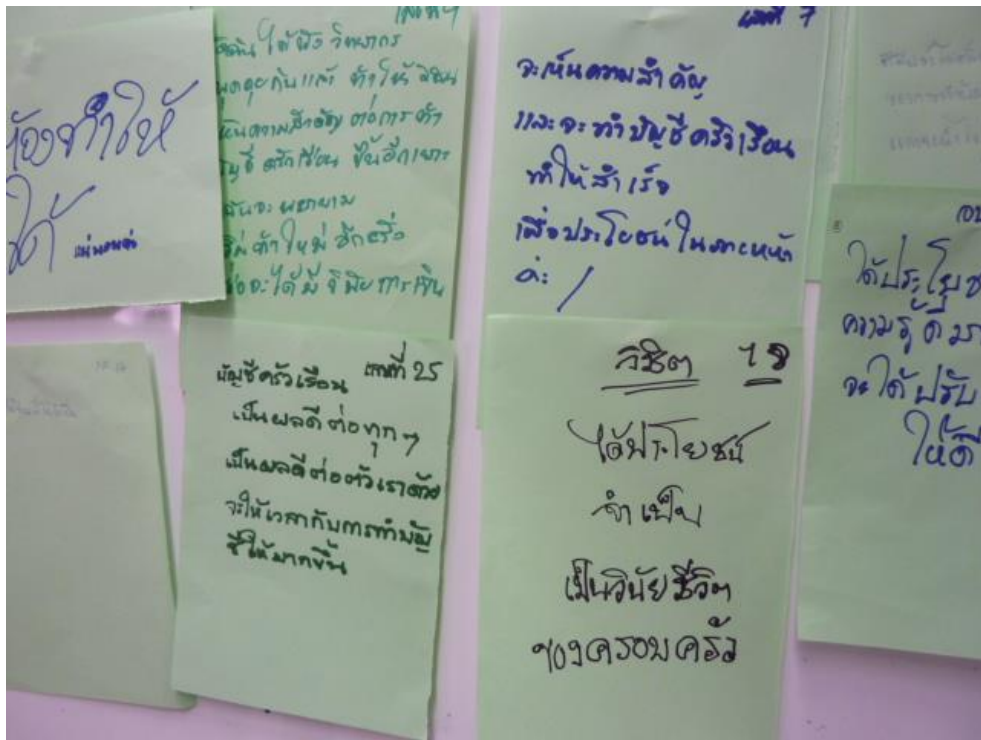
ผู้เข้าร่วมโปรแกรมแนะนำตัว

บรรยากาศการจัดห้องเรียนแบบยืดหยุ่น

กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค บอร์ดการ์ด

ผู้เรียนนำเสนอการออกแบบ แบบบันทึกบัญชีครัวเรือนที่เหมาะสมกับวิถีชีวิตของแต่ละคน

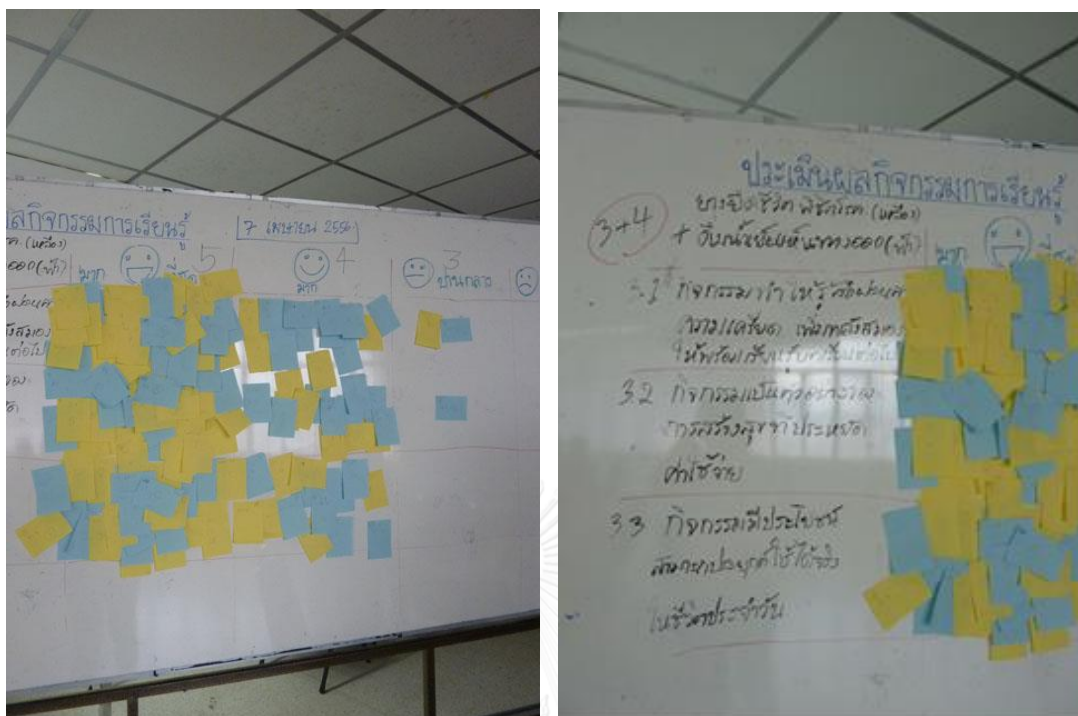

การนำเสนอเนื้อหาการเรียนรู้ด้วยเทคนิค Graphic Organizer

กิจกรรมเติมน้ำเย็นเห็นทางออก

การใช้เทคนิคบอร์ดการ์ดกับการประเมินผลระหว่างการเรียนรู้

การใช้เทคนิค Carousel Brain Storm ในกิจกรรมทำความรู้จักผลิตภัณฑ์ทางการเงิน

กิจกรรมการวางแผนการเงินส่วนบุคคล

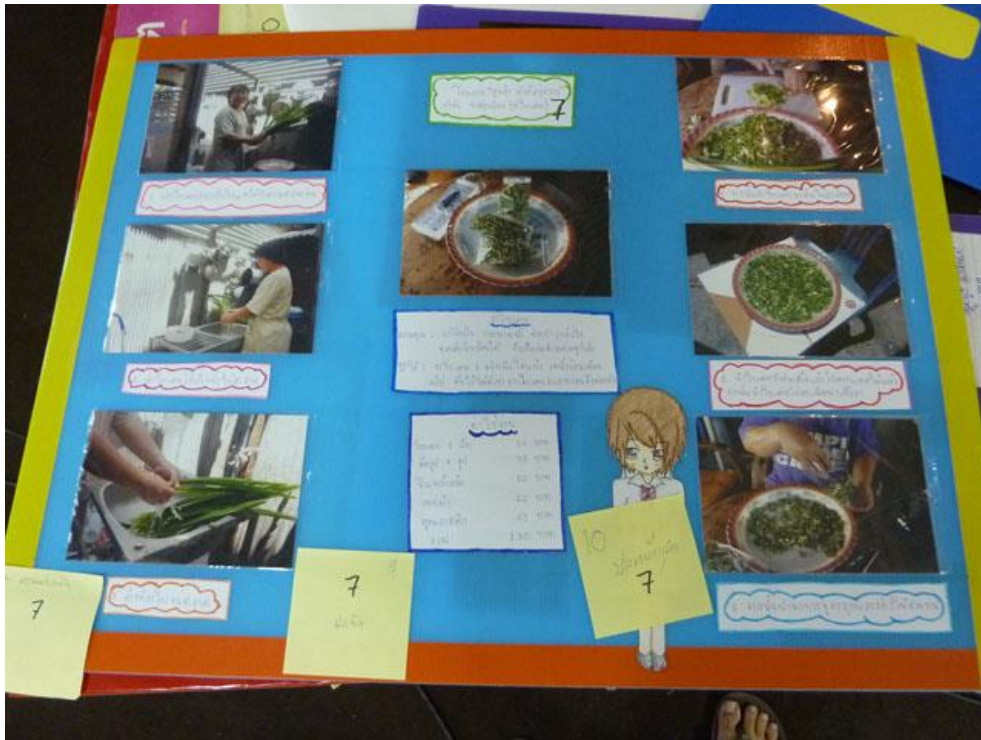

ทีมผู้ช่วยสอน ทำการประมวลผลการวางแผนการเงินของผู้เรียนรายบุคคลด้วยโปรแกรม Excel

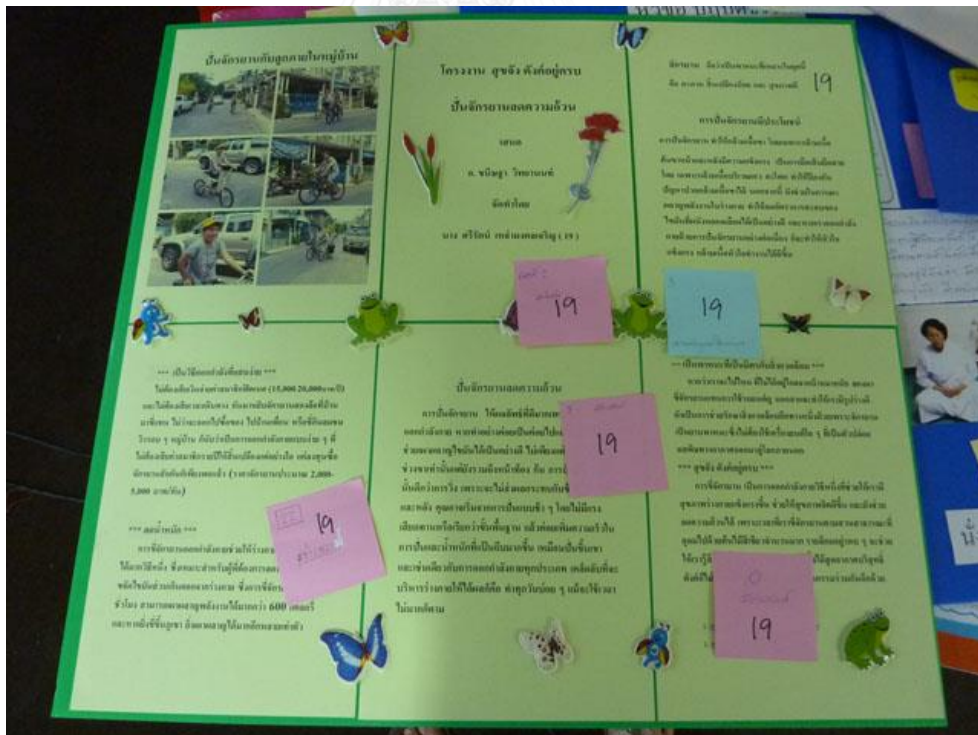

การนำเสนอผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามความสนใจและรูปแบบที่ถนัด ผ่านโครงการ

สุขจัง ตั้งค้อยู่ครบ

ผลงานของผู้เรียน

4.5 ตัวอย่างผลการเรียนรู้ของผู้เข้าร่วมโปรแกรม

สุกฤตา 21

แบบสำรวจผู้เรียน 1. ด้านวิธีการเรียนรู้

ชื่อผู้เรียน: สุกฤตา จงปกกลาง

คำแนะนำ: ให้ท่านเลือกคำอธิบายวิธีการเรียนรู้ข้างล่างนี้ เพื่ออธิบายวิธีการเรียนรู้ของท่าน โดยเลือกคำที่เป็นหรือใกล้เคียงกับวิถีเรียนรู้ของท่านมากที่สุด ไปกรอกในช่อง "ใช่เลย" และเลือกคำที่ไม่ใช่หรือไม่ใกล้เคียงกับวิถีเรียนรู้ของท่านเลย กรอกในช่อง "ไม่ใช่เลย"

สามารถคิดหาความเป็นเหตุเป็นผลได้ดี	ชอบดนตรี
ช่างคิดสร้างสรรค์	ชอบศิลปะ
ชอบนั่งนิ่งๆ เวลาเรียน	ไม่เก่งเรื่องวางแผน
ชอบเคลื่อนที่ไปมาเวลาเรียน	ชอบทำงานในความเจียบ
ชอบวางแผน	ชอบมีเสียงระหว่างทำงาน
ชอบให้บอกว่าจะทำอะไร	ชอบสะสมสิ่งของ
ชอบให้มีหลายวิธีให้เลือกในการทำงาน	ชอบประดิษฐ์งานฝีมือ
ชอบทำงานทีละอย่าง	ชอบทำงานคนเดียว
ชอบทำหลายๆ อย่างในเวลาเดียวกัน	ชอบทำงานเป็นทีม
ชอบบทประพันธ์	ชอบศึกษาโดยภาพรวม
ชอบตัวเลข	ชอบลงรายละเอียด

ใช่เลย	ไม่ใช่เลย
ชอบให้มีหลายวิธีในการทำงาน	ชอบเคลื่อนที่ไปมาเวลาเรียน
ชอบทำงานทีละอย่าง	ชอบตัวเลข
ชอบทำงานในความเจียบ	ชอบลงรายละเอียด
ไม่เก่งเรื่องวางแผน	ชอบมีเสียงระหว่างทำงาน
ชอบประดิษฐ์งานฝีมือ	ชอบทำหลายๆ อย่างในเวลาเดียวกัน
ชอบวางแผน	ชอบศึกษาภาพรวม

ชื่อผู้เรียน สุกฤษฎา จงจบกลาง

แบบสำรวจผู้เรียน 2. ด้านความสนใจ

คำแนะนำ: ให้ท่านเติมข้อความตอบคำถามเกี่ยวกับความสนใจของท่าน เพื่อเป็นประโยชน์ในการจัดกิจกรรมเรียนรู้ให้ท่านได้ตรงตามความสนใจ

1. กิจกรรมที่ท่านชื่นชอบมาก หลังจากการทำงานและการเรียนคืออะไร และบอกเหตุผลที่ท่านชอบกิจกรรมนั้นๆ

อ่านหนังสือ และ ทั่วไป เพราะมีความรู้ที่นอกเหนือจาก

2. ท่านมักมีความภาคภูมิใจมาก เมื่อเกิดเหตุการณ์ใด เพราะอะไร

เหตุการณ์เมื่อตอนี่สาวไปบ เพราะเรามีโอกาสที่ได้ดูแลเขาบ้างเล็กน้อย

3. วิชาที่ท่านเชี่ยวชาญ หรือทำได้ดี คือวิชาอะไร ท่านวัดจากอะไร

ภาษาอังกฤษ เพราะสามารถสื่อสารกันเข้าใจกับชาวต่างชาติ

4. วิชาที่ท่านรู้สึกว่ายาก หรือไม่ชอบ คือวิชาอะไร กรุณาบอกเหตุผลที่ทำให้ท่านรู้สึกเช่นนั้น

วิชาคณิตศาสตร์ เพราะมีสิ่งที่ยากมาก และไม่ใช่สิ่งที่มา

5. ระบุวิชาเรียนที่ท่านรู้สึกว่าจะได้ติดกับท่าน (ระบุได้มากกว่า 1 วิชา)

1. การพัฒนาทักษะในการขยายอาชีพ

2. เศรษฐกิจพอเพียง

6. ระบุวิธีเรียนที่ใช้ไม่ได้กับท่าน พร้อมเหตุผล (ระบุได้มากกว่า 1 วิธี)

1. นิ่งฟังการบรรยาย โดยไม่มีการแสดงวิธีปฏิบัติ

2. เรียนหนังสือด้วยตนเอง

7. ระบุรายการที่ท่านชื่นชอบดังต่อไปนี้

นิตยสาร นิตยสารคู่รัก

หนังสือที่ชอบอ่าน นิยาย

หนังสือพิมพ์ ไทยรัฐ

รายการทีวีที่ชอบดู ข่าว 3 มิติ

หนังที่ชอบดู 660 ชั่วโมง

เพลงที่ชอบฟัง ลูกทุ่ง, Pop

กีฬาที่สนใจ ว่ายน้ำ

ห้างที่ชอบไปเดินช้อปปิ้ง BIG C

ร้านอาหารที่ชอบ ร้านหอยสม (ร้านอาหารไทย)

ของสะสมต่างๆ ตุ๊กตา, หนังสือนิทาน

8. เรื่องเงินๆ ทองๆ ที่ท่านสนใจมากเป็นพิเศษ (โปรดระบุเหตุผล)

เรื่องดอกเบี้ยของธนาคารต่างๆ เพราะทำให้น้ำมาเปรียบเทียบกับค่าตอบแทนที่เราจะได้รับ

9. มีเรื่องใดเกี่ยวกับท่านที่ผู้สอนควรทราบ เพื่อให้การเรียนรู้อของท่านดียิ่งขึ้น

ไม่เคยถามเรื่องเรื่องการทำบัญชีครัวเรือน

พินิจ 14

ใบงานที่ 4 การวิเคราะห์รายรับ-รายจ่าย
รายสัปดาห์ ตั้งแต่วันที่ 31/10 ถึง วันที่ 6/11/56

รายการ	รวมสัปดาห์	จันทร์ที่ 1/11	อังคารที่ 2/11	พุธที่ 3/11	พฤหัสบดีที่ 4/11	ศุกร์ที่ 5/11	เสาร์ที่ 6/11	อาทิตย์ที่ 31/10
เงินเดือนค่าแรงรายรับประจำ					6,000			
รายรับอื่นๆ ดอกเบี้ยสหภาพฯ					845			
รวมรายรับ					6,845			
รายจ่าย								
อาหารสด ของแห้ง เครื่องปรุง	418	135	32	110	85	81	183	92
อาหารสำเร็จรูป								
วัสดุสิ้นเปลือง								
เครื่องมือเครื่องใช้/เครื่องครัว								
เฟอร์นิเจอร์								
ขนส่งสาธารณะ: รถเมล์, เรือเมล์, รถไฟ, รถไฟฟ้า								
รถส่วนตัว: เชื้อเพลิง, ทางด่วน, จอดรถ								
ค่าซ่อมรถ ค่าประกันภัย								
เสื้อผ้า รองเท้า เครื่องประดับ								
เครื่องสำอางค์ ทำผม ทำเล็บ	300							
หาหมอ								
ทำฟัน								

พินิจพิเคราะห์ 14
9

ใบงานที่ 5 งบประมาณครัวเรือน(รายเดือน)
เดือน พฤษภาคม ปี 255 6

วัน 31 มี.ค.

รายการ	รวม 1 เดือน	สัปดาห์ที่				
		1	2	3	4	5 = 3 วัน
รายรับ						
เงินเดือนค่าแรงรายรับประจำ	6,000					
รายรับอื่นๆ ดอกเบี้ยสหกรณ์	875					
รวมรายรับ	6,875					
รายจ่าย						
ค่าอาหาร						
อาหารสด ของแห้ง เครื่องปรุง	557		307	250		
อาหารสำเร็จรูป	2321	718	299	394	550	360
ของใช้ในครัว						
วัสดุสิ้นเปลือง	420				420	
เครื่องมือเครื่องใช้/เครื่องครัว	601		601			
เฟอร์นิเจอร์						
ค่าเดินทาง						
ขนส่งสาธารณะ: รถเมล์, เรือเมล์, รถไฟ, รถไฟฟ้า						
รถส่วนตัว: เชื้อเพลิง, ทางด่วน จอดรถ						
ค่าซ่อมรถ ค่าประกันภัย						
แต่งตัว						
เสื้อผ้า รองเท้า เครื่องประดับ	390			390		
เครื่องสำอางค์ ทำผม ทำเล็บ	300	300				
สุขภาพ						
หาหมอ ๓๗๗	๗๓		๗๓			
ทำฟัน						
บันเทิง						
ทานข้าวนอกบ้าน						
ดูหนัง คอนเสิร์ต ปาร์ตี้						
กีฬา ท่องเที่ยว						
อบายमुख: สุรา บุหรี่ ลอดเตอรี่ การพนัน อื่นๆ						
การศึกษา						
หนังสือ สื่อการเรียน						
ค่าเล่าเรียน ค่าอบรม						
การระดมครัว						
ค่าเทอม ค่ารถ ค่าขนมลูก ค่าของเล่น						
การระดมครัว						
ค่าเลี้ยงดูพ่อแม่ ญาติ						
สัตว์เลี้ยง: ค่าอาหาร ค่ายา						

ก-8

รายการ		สัปดาห์ที่					
		รวม 1 เดือน	1	2	3	4	5
ค่าที่อยู่อาศัย	ค่าน้ำ-ไฟ	697	697				
	ค่าเช่าบ้าน	338	338				
	ค่าซ่อมแซม	212	212				
สื่อสาร	มือถือ	100		100			
	เคเบิลทีวี						
อื่นๆ	ค่าโทรศัพท์มือถือ	145	145				
	ค่าของฝากญาติ	240		240			
รวมรายจ่าย		6,424	2,410	1,650	1,034	970	360

รายรับ 6,875

รายจ่าย 6,424

คงเหลือ = 451

ชื่อผู้เรียน

นันทิศา นอนงค์

ค-25

10.

ใบงานที่ 18 คำนวณดอกเบี้ยทบต้น

ตัวอย่าง

ท่านมีเงิน 100 บาทฝากธนาคารได้ดอกเบี้ย 10% ต่อปี จะได้เงินเท่าไรหลังจากฝาก 2 ปี

คำตอบ: 121 บาท

วิธีการคำนวณ

1. เงินต้น 100 บาท
2. ปีแรกได้ดอกเบี้ย 10 บาท (ดอกเบี้ย $0.10 \times$ เงินต้น 100 บาท \times 1 ปี)
3. เมื่อสิ้นสุดปีแรกจะมีเงินฝากเพิ่มเป็น 110 บาท (เงินต้น 100 + ดอกเบี้ย 10 บาท)
4. ปีที่สองได้ดอกเบี้ย 10% จากเงินฝากก้อนใหม่ 110 บาท = ได้ดอกเบี้ย 11 บาท (ดอกเบี้ย $0.10 \times$ เงินต้น 110 บาท \times 1 ปี)
5. สิ้นสุดปีที่สองจะมีเงินฝากเป็น $110 + 11 = 121$ บาท

ให้ลองหาว่าหากฝากต่อไปจนถึงปีที่ 5 จะมีเงินในธนาคารเท่าไร

เงินต้น 100 บาท

$$\text{เงินต้น} = 100 \times 1.1^5 = 161.05$$

แบบฝึกหัด: พลังของดอกเบี้ยทบต้น

สมชายและอดิศักดิ์ฝากเงินกับธนาคาร ซึ่งให้อัตราดอกเบี้ย 6% ต่อปี

- สมชายฝากธนาคารปีละ 2,000 บาท เป็นเวลา 5 ปี แต่เลิกฝากเพิ่มเมื่อตอนที่เขาอายุครบ 30 ปี โดยไม่ได้ถอนเงินออกมา ยังคงฝากไว้ในธนาคาร จนกระทั่งอายุ 35 ปี
- อดิศักดิ์ฝากธนาคารปีละ 2,000 บาท โดยเริ่มฝากตั้งแต่อายุ 26-35 ปี (รวม 10 ปี)

คุณคิดว่าใครจะมีเงินฝากในธนาคารมากกว่ากันตอนอายุ 35 ปี

$$\text{สมชาย: } 2000 \times 1.06^5 = 2120$$

$$\text{อดิศักดิ์: } 2000 \times 1.06^{10} = 2120$$

$$\text{ปี 1} = 2000 \times 1.06 = 2120$$

$$\text{ปี 2} = 2120 \times 1.06 = 2247.2$$

$$\text{ปี 3} = 2247.2 \times 1.06 = 2381.832$$

$$\text{ปี 4} = 2381.832 \times 1.06 = 2524.74192$$

$$\text{ปี 5} = 2524.74192 \times 1.06 = 2676.2264352$$

$$\text{ปี 10} = 2676.2264352 \times 1.06^{10} = 4389.213920$$

ใบงานที่ 24 แบบทดสอบเช็คสุขภาพทางการเงิน

วัตถุประสงค์ : เพื่อประเมินตนเอง

1. เป้าหมายชีวิตและเป้าหมายทางการเงินของคุณ คือ

เป้าหมายที่ต้องการ	จำนวนเงินเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมาย	ระยะเวลาไปถึงเป้าหมาย
(ตัวอย่าง) ต้องการเงินดาวน์บ้านใหม่	300,000 บาท	2 ปี
โรงเรียน + Bakery	100,000	3 ปี

8

2. ปัจจุบันคุณแบ่งเงินออมในแต่ละเดือนคิดเป็นร้อยละเท่าใดของรายได้

- 0% - 5% ของรายได้ต่อเดือน
- 6% - 10% ของรายได้ต่อเดือน
- 11% - 20% ของรายได้ต่อเดือน
- มากกว่า 20% ของรายได้ต่อเดือน ขึ้นไป

3. การออม / การลงทุนแบบไหนที่คิดว่าเหมาะสมกับตัวคุณมากที่สุด

- ฝากเงินกับธนาคาร
- ซื้อพันธบัตร กองทุนรวม หรือหุ้น
- ซื้อทองคำ
- ซื้อสังหาริมทรัพย์ เช่น ที่ดิน บ้าน คอนโด นิเียม เป็นต้น

วัตถุประสงค์ : เพื่อกำหนดเป้าหมายหรือสิ่งที่ต้องการในอนาคต

4. สมมติว่าในวันนี้คุณตัดสินใจที่จะออม คุณจะใช้เวลาเก็บออมเงินนานแค่ไหนเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย (ตามข้อ 1) ที่คุณตั้งไว้

- ภายใน 1 ปี
- 1 - 3 ปี
- 4 - 6 ปี
- มากกว่า 6 ปีขึ้นไป

5. เมื่อระยะเวลาผ่านไปจนถึงวันครบกำหนดที่คุณต้องการใช้เงินออม (ตามข้อ 4) แต่คุณไม่นำเงินออมนั้นไปใช้ตามเป้าหมาย คุณคิดว่าเงินออมจำนวนดังกล่าวควรจะเพียงพอกับค่าใช้จ่ายของคุณไปอีกนานเท่าไร

- น้อยกว่า 2 ปี
- 2 - 5 ปี
- 6 - 10 ปี
- มากกว่า 10 ปีขึ้นไป

วัตถุประสงค์ : เพื่อประเมินหนทางบรรลุเป้าหมาย

6. ด้วยฐานะและภาระต่างๆ ที่คุณมีอยู่ในปัจจุบัน ถ้าคุณต้องเลือกทางใดทางหนึ่งใน 3 ทางนี้ คุณจะเลือกวิธีการใด เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายการออมเงินของคุณได้

- ลดค่าใช้จ่าย เพื่อให้มีเงินเหลือไว้ออมมากขึ้น
- เพิ่มรายได้ เพื่อจะได้มีเงินออมมากขึ้น
- สร้างผลตอบแทนให้เพิ่มขึ้น โดยการนำเงินออมที่มีอยู่ไปลงทุน

วัตถุประสงค์ : เพื่อเลือกการออมที่เหมาะสม

7. ถ้าในขณะนี้ คุณมีเงินเหลือใช้อยู่ในมือ สิ่งใดต่อไปนี่ที่คุณจะลงมือทำเป็นอันดับแรก

- ฝากธนาคาร
- จ่ายชำระหนี้สิน
- ซื้อสินค้า และบริการที่จำเป็น
- ท่องเที่ยว

วัตถุประสงค์ : เพื่อมีวินัยและเริ่มออมทันที

8. คุณควรเริ่มทำการออมตั้งแต่อายุเท่าใด เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งใจไว้

- เงินก้อนออกระบบ
- หนี้สินจากบัตรเครดิต
- เงินกู้ระยะสั้น เช่น เงินกู้ค่าผ่อนชำระสินค้า
เงินกู้ค่าเทอมบุตรเป็นต้น
- เงินกู้ระยะยาว เช่น บ้าน รถยนต์ เป็นต้น
- ไม่มีภาระหนี้สิน

วัตถุประสงค์ : เพื่อทบทวนและปรับปรุงแผนการออมอย่างต่อเนื่อง

9. ปัจจุบันภาระหนี้สินประเภทใดที่มีมากที่สุด

- ต่ำกว่า 20 ปี
- 21 - 35 ปี
- 36 - 50 ปี
- มากกว่า 50 ปีขึ้นไป

10. คุณมีเงินสำรองเผื่อฉุกเฉินที่ทำให้คุณสามารถดำรงชีพอยู่ได้โดยไม่มีรายได้ นานที่สุดกี่เดือน

- ไม่ถึง 1 เดือน
- 2 - 4 เดือน
- 5 - 7 เดือน
- 8 - 10 เดือน
- มากกว่า 10 เดือนขึ้นไป

11. จำนวนบัตรเครดิตที่คุณใช้บริการอยู่ในปัจจุบันมีกี่ใบ

- ไม่มี
- 1 ใบ
- 2 ใบ
- ตั้งแต่ 3 ใบ ขึ้นไป

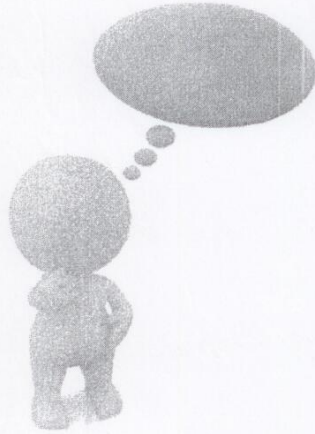
12. คุณมีความเห็นอย่างไรเกี่ยวกับการทำประกันชีวิต

- ไม่มีความจำเป็นต้องทำประกันชีวิต
- ทำก็ได้ ไม่ทำก็ไม่เป็นไร
- ต้องทำประกันชีวิต เพื่อเป็นหลักประกันแก่ตนเองและครอบครัว

ชื่อผู้เรียน วิไลดาชัย No. 17

ก-17

ใบงานที่ 11 ผืนสู่เป้าหมาย

ผืนของฉัน

เปิดร้านกาแฟ Bakery

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

เป้าหมายของฉัน จะเก็บเงินเพื่อจะเปิดร้าน

ตามสื่อ กาล และ ทำเล ที่เหมาะสม

วิธีเก็บเงิน

1. ซื้อนม
2. กินเสร็จก็ได้
3. วัดใจ
4. รู้ตัวสภาพ
5. มีครอบครัว

.....
.....

ชื่อผู้เขียน ลิลดาวิธ No. 17

ก-18

ใบงานที่ 12 เป้าหมายทางการเงินที่มีคุณลักษณะดี 5 ประการ

เป้าหมายทางการเงินของฉัน ร้านกาแฟ+Bakery + หี้อู่อาศัย

ต้องมีลักษณะที่ดี 5 ประการ คือ

ภาษาไทย

1. ชัดเจน ชื่อ หี้อู่อาศัย ทางไปรษณีย์ และ ๐: เปิดร้านกาแฟ+Bakery ชั้น 1
ชั้น 2 เป็นชั้นพักอาศัย

2. เป็นจริงได้ ทำเล รอมมาก ปลอดภัย เพราะไม่ผ่านรถหนัก
แม่ก็พักอยู่วัน

3. วัดได้ งบประมาณ 5 แสน - ๑ ล้าน วิวดี

4. มีจรรยา ไม่นัดค้าขายที่อื่นเป็นและบารมีได้ (ทำบุญ) เริ่มฝากเงิน
ใช้หนี้ขายเป็นเงินร่วมมือเรื่องเงินกัน

5. มีกรอบเวลา ใช้เงินประมาณ 5 ปี

ภาษาอังกฤษ

Specific

M easurable

A ccountability.....

R ealistic.....

T imeframe.....

ใบงานที่ 14-7

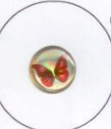

สัปดาห์ที่ 10
สัปดาห์ที่ 10

ผังเรียนรู้ของฉัน - แผนการเงินส่วนบุคคล

<p>เมื่อเริ่มบทเรียน ฉันมีข้อสงสัยว่า</p> <p>มองวางแผนการเงิน อย่างไร</p>	<p>เมื่อจบบทเรียน ฉันค้นพบว่า</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. บทบาทหน้าที่ของกองทุน 2. การลดค่าใช้จ่ายทางการเงิน 3. การจัดทำแผนการเงินส่วนบุคคลที่มั่นคง
<p>ฉันคิดว่า</p> <p>จากสิ่งที่... คือค่าใช้จ่ายที่</p> <p>ต้องมีระยะเวลาเพื่อดำเนินการวางแผนการเงินที่ดี</p>	<p>ฉันมีคำถามว่า</p> <p>ทำไมต้องมีกองทุนการเงิน</p>
<p>ฉันเชื่อว่า/ฉันใจว่า... คือสิ่งที่</p> <p>การเงินที่ดี และทำให้เรามีชีวิตที่ดี</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. มีความชัดเจน 2. เป็นจริงได้ 3. สามารถจัดทำเป็นเงินได้ 4. มีผู้รับผิดชอบแผนการเงิน 5. ต้องมีระยะเวลาที่แน่นอน จัดทำ 	<p>ฉันวางแผนว่า</p> <p>มองจัดทำแผนการเงินส่วนบุคคล</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับกองทุน 2. สร้างสถานะการเงินที่ดีขึ้น 3. จัดทำงบประมาณรายจ่าย และ รายรับรายเดือน 4. ลงทุนระยะยาวเพื่อผลตอบแทนที่ดี
<p>ฉันสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาบทเรียนไปสู่ประสบการณ์จริงของฉันได้ดังต่อไปนี้</p> <p>มองบทบาทการเงินในชีวิตประจำวัน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับ 2. การลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น 3. ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับ 4. การจัดทำแผนการเงินที่ดีขึ้น 	<p>เมื่อจบบทเรียน ฉันได้เรียนรู้ว่า</p> <p>มองจัดทำแผนการเงินที่ดีขึ้น</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ใช้จ่าย 2. ใช้จ่ายอย่างคุ้มค่า 3. ศึกษาหาความรู้ 4. ใช้จ่ายอย่างเหมาะสม

ชื่อผู้เรียน นาย วิษิต ทลลจากาณ เลขที่ 18

ใบสะสมคะแนน

ภาคผนวก จ
เครื่องมือวิจัยชุดที่ 4 และ ชุดที่ 5
เพื่อวัดและประเมินผล

1. เครื่องมือวิจัยชุดที่ 4 แบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคล สำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคนก่อน-หลังการเข้าร่วมโปรแกรมฯ
2. เครื่องมือวิจัยชุดที่ 5 แบบประเมินผล โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลของผู้ใหญ่วัยกลางคน

เครื่องมือวิจัยชุดที่ 4

แบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัย
กลางคนก่อน-หลังการเข้าร่วมโปรแกรมฯ

รายเร็ว เงินดี หนี้หมด

เลขประจำตัว

แบบทดสอบก่อนเข้าร่วมโปรแกรม

ชื่อ.....

โปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน

แบบทดสอบทั้งหมดมี 60 ข้อ 10 หน้า (60 คะแนน)

คำสั่ง ให้กา X ในกระดาษคำถามด้วยปากกา

โดยเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียง 1 ข้อ

1. ข้อใดไม่ใช่เหตุผลที่ผู้ใหญ่วัยกลางคนต้องใส่ใจการจัดการการเงิน
 - ก. เนื่องจากผู้ใหญ่วัยกลางคนเป็นวัยที่ขาดรายได้
 - ข. เนื่องจากผู้ใหญ่วัยเกษียณอาจมีปัญหาด้านสุขภาพ
 - ค. เนื่องจากผู้ใหญ่วัยกลางคนสะสมทรัพย์สินเงินทองไว้ได้มากจึงต้องรู้และเข้าใจว่าจะจัดการทรัพย์สินเงินทองอย่างไร
 - ง. เนื่องจากครอบครัวไทยเริ่มเปลี่ยนจากครอบครัวขยายเป็นครัวเรือนเชิงเดี่ยวและครัวเรือนแบบรุ่นก้าวกระโดด
2. ข้อใดไม่ใช่ความสามารถในการจัดการการเงินส่วนบุคคล
 - ก. การวางแผนการเงิน
 - ข. การจัดการเงินสดไม่ให้ขาดมือ
 - ค. การคำนวณภาษีนิติบุคคล
 - ง. การเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเงิน
3. ข้อใดเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการจัดการการเงินส่วนบุคคลทั้งหมด
 - ก. บัญชีครัวเรือน งบประมาณแผ่นดิน งบกำไรขาดทุน
 - ข. บัญชีครัวเรือน งบประมาณครัวเรือน งบกระแสเงินสด
 - ค. บัญชีครัวเรือน งบประมาณครัวเรือน งบต้นทุนขาย
 - ง. บัญชีครัวเรือน งบประมาณครัวเรือน งบแสดงฐานะการเงิน
4. บัญชีครัวเรือน คืออะไร
 - ก. บันทึกการจ่ายค่ากับข้าว
 - ข. บันทึกรายได้ประจำเดือน
 - ค. บันทึกรายรับ-รายจ่ายรายวันของครอบครัว
 - ง. บันทึกรายจ่ายของครอบครัวรายสัปดาห์
5. ข้อใดไม่ใช่ประโยชน์ของบัญชีครัวเรือน

- ก. ใช้วางแผนการเงิน
- ข. ช่วยให้หมุนเงินคล่อง**
- ค. รู้ว่ามีรายรับ-รายจ่ายเท่าใดในหมวดใด
- ง. นำมาวิเคราะห์เพื่อเพิ่มรายจ่ายที่ควรจ่ายเพิ่ม
6. ข้อใดเป็นสาเหตุสำคัญที่สุดที่ทำให้การบันทึกบัญชีครัวเรือนล้มเหลว
- ก. ไม่เห็นความสำคัญของการบันทึก
- ข. ขาดความต่อเนื่องในการบันทึก (บันทึกบ้างไม่บันทึกบ้าง)
- ค. มือคดต่อการบันทึก
- ง. ไม่บันทึก**
7. การบันทึกบัญชีครัวเรือนควรมีรูปแบบอย่างไร
- ก. ตามแบบฟอร์มสมุดบัญชีครัวเรือนมาตรฐาน
- ข. ตามรูปแบบสมุดคอบเงินของตลาดหลักทรัพย์
- ค. ตามใจผู้ทำ ขอให้สามารถบันทึกรายรับรายจ่ายได้ครบ
- ง. ตามวิถีชีวิตของผู้ทำ ที่สามารถบันทึกรายรับรายจ่ายครบและแยกประเภทได้**
8. ให้ท่านเลือกลำดับขั้นตอนในการจัดทำบัญชีครัวเรือนที่สมบูรณ์
- ก. คัดแยกค่าใช้จ่ายทุกวัน บันทึกสัปดาห์ละครั้ง ตรวจสอบความถูกต้อง
- ข. เก็บรวบรวมบิล/เอกสารรับ-จ่ายเงิน บันทึกทุกวัน ตรวจสอบความถูกต้อง วิเคราะห์ค่าใช้จ่ายสัปดาห์ละครั้ง**
- ค. บันทึกทุกวัน เก็บรวบรวมบิล/เอกสารรับ-จ่าย วิเคราะห์ค่าใช้จ่ายสัปดาห์ละครั้ง ตรวจสอบความถูกต้อง
- ง. คัดแยกค่าใช้จ่ายทุกวัน ตรวจสอบความถูกต้อง บันทึกสัปดาห์ละครั้ง วิเคราะห์ค่าใช้จ่ายสัปดาห์ละครั้ง
9. ท่านจะทราบได้อย่างไรว่าบันทึกบัญชีครัวเรือนของท่านถูกต้องครบถ้วน
- ก. จำนวนเงินรับรวมต้องเท่ากับจำนวนเงินจ่ายรวม
- ข. จำนวนเงินคงเหลือต้องเท่ากับจำนวนเงินรับรวมหักจำนวนเงินจ่ายรวม
- ค. จำนวนรวมค่าใช้จ่ายแยกประเภทต้องเท่ากับจำนวนเงินจ่ายรวม
- ง. ถูกทั้งข้อ ข และ ค**
10. วินัยทางการเงินคืออะไร
- ก. การใช้เงินน้อยที่สุด
- ข. การชำระหนี้ตรงเวลา

ค. การไม่ใช้บัตรเครดิต

ง. ระเบียบแบบแผน ข้อปฏิบัติทางการเงินที่แต่ละคนสร้างขึ้นเอง

11. ข้อใดต่อไปนี้เป็นวินัยทางการเงินที่ดี

ก. การซื้อของทุกครั้งทีลดราคา

ข. การจดบันทึกรายได้ค่าใช้จ่ายทุกวัน

ค. การวางแผนการซื้อของก่อนไปช้อปปิ้ง

ง. ไม่มีข้อใดถูก

12. การมีวินัยทางการเงิน มีประโยชน์อะไร

ก. ทำให้ผู้ปฏิบัติทุกคนร่ำรวย

ข. ทำให้ผู้ปฏิบัติทุกคนมีความสุข

ค. ทำให้ผู้กำหนดวินัยและปฏิบัติสามารถปรับพฤติกรรมการใช้เงินไปสู่เป้าหมาย

ง. ถูกทุกข้อ

13. วิชิตประกอบวิชาชีพหมวดแผนโบราณ มีรายได้ประจำคือเงินเดือนจากสถานบริการนวดและเขามักได้รับเงินทิปจากลูกค้าแต่เป็นจำนวนไม่แน่นอนในแต่ละเดือน วิชิตมักมีอาการชักหน้าไม่ถึงหลังทุกสิ้นเดือน และมักมีปากเสียงกันเมื่อภรรยาทวงถามขอเงินใช้จ่ายไม่ได้ วิชิตไม่สามารถแจ้งได้ว่าทำไมเงินไม่พอจ่าย วิชิตควรสร้างวินัยทางการเงินข้อใด

ก. ให้ภรรยาเป็นคนถือเงิน

ข. จดบันทึกรายรับรายจ่ายเป็นประจำ

ค. ประหยัดให้มากกว่าเดิม

ง. เก็บสะสมเงินทุกครั้งที่ใช้เหลือ

14. งบประมาณคร้วเรือนคืออะไร

ก. บันทึกรายได้รายจ่ายประจำเดือน

ข. บันทึกรายจ่ายของครอบครัวรายสัปดาห์

ค. ประมาณการรายจ่ายรายวันของครอบครัว

ง. ประมาณการรายรับ-รายจ่ายของครอบครัว

15. ข้อใดเป็นประโยชน์ของการจัดทำงบประมาณคร้วเรือน

ก. ทำให้รู้ที่มาที่ไปของเงินรับ-จ่ายในคร้วเรือน

ข. ใช้ในการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในคร้วเรือน

ค. ใช้ในการสื่อสารสภาพ-ปัญหาการเงินระหว่างสมาชิกในคร้วเรือน

ง. ถูกทุกข้อ

16. เราควรจัดแยกค่าใช้จ่ายของคร้วเรือน ออกเป็นกี่ประเภท อะไรบ้าง

- ก. 2 ประเภท ได้แก่ ค่าใช้จ่ายคงที่ และค่าใช้จ่ายแปรผัน
- ข. 2 ประเภท ได้แก่ ค่าใช้จ่ายจำเป็น และค่าใช้จ่ายไม่จำเป็น
- ค. 3 ประเภท ได้แก่ ค่าใช้จ่ายคงที่ ค่าใช้จ่ายหมุนเวียน และค่าใช้จ่ายขาด
- ง. 3 ประเภท ได้แก่ ค่าใช้จ่ายคงที่ ค่าใช้จ่ายแปรผันจำเป็น และค่าใช้จ่ายแปรผันไม่จำเป็น**
17. การวิเคราะห์สัดส่วนค่าใช้จ่ายเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการทำงานงบประมาณครัวเรือนได้ดี มีประสิทธิภาพที่สุด คือวิธีใด
- ก. คำนวณค่าใช้จ่ายแต่ละประเภทในรูปร้อยละ จากค่าใช้จ่ายรวม**
- ข. จัดเรียงลำดับจากค่าใช้จ่ายที่สูงที่สุดลงไปยังค่าใช้จ่ายที่ต่ำที่สุด
- ค. จัดเรียงลำดับจากค่าใช้จ่ายที่ต่ำที่สุดขึ้นไปยังค่าใช้จ่ายที่สูงที่สุด
- ง. จัดเรียงลำดับค่าใช้จ่ายตามความสำคัญมากที่สุดไปยังค่าใช้จ่ายที่มีความสำคัญน้อย
18. ภิญโญเป็นชายโสด ซื้แฟลตอยู่อาคาร 8 ไม่ชอบทำอาหารกินเอง ใช้บริการขนส่งมวลชนในการเดินทางไปทำงาน ใช้จ่ายเฉพาะปัจจัยสี่ในการดำรงชีวิตอย่างประหยัด ซื้เสื้อผ้าปีละครั้ง มีสุขภาพแข็งแรงดี มีภาระต้องส่งเสียเลี้ยงดูน้องพิการและยายที่อยู่ต่างจังหวัด ภิญโญควรแยกประเภทการใช้จ่ายของครัวเรือนของเขาอย่างไร
- ก. ค่าอาหาร ค่าเสื้อผ้า ค่าเช่าบ้าน ค่ารักษาพยาบาล
- ข. ค่าอาหาร ค่าเสื้อผ้า ค่าใช้จ่ายในบ้าน ค่ารักษาพยาบาล
- ค. ค่าอาหาร ค่าเดินทาง ค่าใช้จ่ายในบ้าน ค่ารักษาพยาบาล ค่าอุปการะญาติ
- ง. ค่าอาหาร ค่าเดินทาง ค่าใช้จ่ายในบ้าน ค่าอุปการะญาติ ค่าใช้จ่ายอื่นๆ**
19. ข้อใดต่อไปนี้เป็นข้อที่ต้องเกี่ยวกับการจัดทำงบประมาณครัวเรือน
- ก. ท่านสามารถนำงบประมาณครัวเรือนมาจัดทำบัญชีครัวเรือน
- ข. ท่านสามารถนำการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายมาจัดทำงบประมาณครัวเรือน**
- ค. ท่านสามารถนำงบกระแสเงินสดมาจัดทำงบประมาณครัวเรือน
- ง. ไม่มีข้อใดถูก
20. ท่านคิดว่าพฤติกรรมการใช้จ่ายข้อใดต่อไปนี้เป็นการใช้จ่ายที่ “จำเป็น”
- ก. ป่านุ่นสมัครเรียนทำดอกไม้จากขนมปัง หวังสร้างรายได้เสริม**
- ข. เจ็บจมานซื้อกาแฟแก้วละ 50 บาท ดื่มทุกเช้าเพราะทำให้รู้สึกสดชื่น
- ค. รปภ.พงศพัศ จำเป็นต้องใช้โทรศัพท์มือถือเพื่อติดต่อกับหัวหน้าและเพื่อนร่วมงาน ปัจจุบันเขามีมือถือใ้ช้อยู่ 1 เครื่อง เขาต้องการซื้อไอโฟน 4 เพราะมีโปรโมชันลด 40%
- ง. จำเสีมีรถจักรยานยนต์ที่โรงพักจัดให้ เพื่อใช้ปฏิบัติงานและขับกลับบ้านได้ จำตัดสินใจซื้อรถยนต์ผ่อนชำระ เนื่องจากเขาจะสามารถประหยัดได้ 100,000 บาท จากสิทธิเงินคืนภาษีจากโครงการรถยนต์คันแรก

21. หากท่านถูกเอาเปรียบจากผู้ขายสินค้า ท่านสามารถขอความช่วยเหลือได้จากหน่วยงานใด
- อบค.
 - สคบ.**
 - คสม.
 - สสب.
22. ข้อใดไม่ใช่สิทธิ 5 ประการที่ผู้บริโภคควรได้รับ
- ข่าวสารข้อมูลที่ต้องเพียงพอเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการ
 - ความเป็นอิสระในการเลือกหาสินค้าหรือโดยปราศจากการชักจูงใจที่ไม่เป็นธรรม
 - รับรู้และมีส่วนร่วมในการตั้งราคาสินค้าที่เป็นธรรม**
 - การคุ้มครองและการพิจารณาชดเชยความเสียหาย เมื่อถูกละเมิดสิทธิของผู้บริโภค
23. ข้อใดไม่ใช่ค่าใช้จ่ายคงที่
- ค่ากาแฟถ้วยละ 50 บาท ดื่มทุกวัน วันละ 2 แก้ว**
 - ค่าเช่าห้องพักใกล้สถานีรถไฟฟ้า เดือนละ 8,000 บาท
 - ค่าบัตรรถไฟฟ้าเหมาจ่ายรายเดือน 60 เที่ยว ใบละ 1,000 บาท
 - ค่าโทรศัพท์มือถือเหมาจ่ายรายเดือน เดือนละ 1,500 บาท
24. หากท่านต้องการตัดลดค่าใช้จ่ายออกเดือนละ 1,500 บาท ข้อใดจัดเป็นค่าใช้จ่ายที่ควรพิจารณาลดทอนเป็นลำดับแรก
- ค่ากาแฟถ้วยละ 50 บาท ดื่มทุกวัน วันละ 2 แก้ว**
 - ค่าเช่าห้องพักใกล้สถานีรถไฟฟ้า เดือนละ 8,000 บาท
 - ค่าบัตรรถไฟฟ้าเหมาจ่าย 30 เที่ยว 2 ใบ ใบละ 750 บาท
 - ค่าโทรศัพท์มือถือเหมาจ่ายรายเดือน เดือนละ 1,500 บาท
25. หากท่านตัดลดค่าใช้จ่ายไม่ได้อีกแล้ว แต่ยังเกิดสภาพเงินสดขาดมือ ท่านควรทำอย่างไร
- กู้เงินมาใช้
 - ใช้บัตรเครดิตใช้จ่าย
 - หารรายได้เพิ่ม**
 - ขอรวงเงินสินเชื่อเพิ่ม
26. งบกระแสเงินสดคืออะไร
- การบันทึกรายรับรายจ่ายเงินสดรายวัน
 - ประมาณการรายรับรายจ่ายประจำเดือน
 - บัญชีแสดงสินทรัพย์ หนี้สินของครัวเรือน ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง (เช่น 1 ม.ค. 56)**

ง. รายการที่แสดงเงินสดที่จะเข้ามาและเงินสดที่ต้องจ่ายออกไปในแต่ละช่วงเวลา (เช่น แต่ละสัปดาห์ แต่ละเดือน)

27. ประโยชน์ของงบกระแสเงินสดคือ

ก. ทำให้รู้ว่ามียุติกรรมการใช้จ่ายอย่างไร

ข. ใช้ในการหมุนเงินไม่ให้ขาดมือ

ค. ทำให้รู้ฐานะทางการเงินของครัวเรือน

ง. ใช้ในการวางแผนการเงินหลังวัยเกษียณ

28. ข้อความต่อไปนี้ข้อใดถูกต้อง

ก. ข้อมูลบันทึกบัญชีครัวเรือน สามารถนำมาใช้จัดทำงบกระแสเงินสดได้

ข. บันทึกบัญชีครัวเรือน ไม่มีความเกี่ยวข้องกับงบกระแสเงินสด

ค. บันทึกบัญชีครัวเรือน เป็นเรื่องของอนาคต

ง. งบกระแสเงินสด เป็นเรื่องของอดีต

29. ในการจัดทำงบกระแสเงินสด ข้อความต่อไปนี้ข้อใดถูกต้อง

ก. ท่านสามารถจัดทำงบกระแสเงินสดเป็นรายวัน รายสัปดาห์ รายเดือน

ข. ท่านไม่สามารถจัดทำงบกระแสเงินสดเป็นรายปี เพราะเป็นการวางแผนระยะยาวเกินกว่าจะมีข้อมูลครบเพียงพอที่จะจัดทำ

ค. ท่านสามารถนำข้อมูลจากการคาดเดาอื่นๆ นอกจากงบประมาณครัวเรือนมาใช้ประกอบการจัดทำงบกระแสเงินสด

ง. ถูกทั้งข้อ ก. และ ข.

30. ข้อใดเป็นลักษณะของผลิตภัณฑ์ทางการเงินประเภทพันธบัตรรัฐบาล

ก. การลงทุนเพื่อหวังผลตอบแทนสูงโดยให้ผู้จัดการลงทุนดำเนินการจัดการลงทุนแทน

ข. บัญชีเงินฝากที่มีระยะเวลาการฝากและอัตราดอกเบี้ยแน่นอนตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด

ค. การลงทุนระยะสั้นผู้ลงทุนได้รับสัญญาว่าจะจ่ายดอกเบี้ยพร้อมเงินต้นเมื่อครบกำหนดเวลาแน่นอนเป็นจำนวนคงที่

ง. การลงทุนระยะยาวที่ผู้ลงทุนได้รับสัญญาว่าจะจ่ายดอกเบี้ยพร้อมเงินต้นคืนเมื่อครบกำหนดเวลาแน่นอนและอาจได้รับกำไร/ขาดทุนจากผลต่างจากราคาตลาดของเงินลงทุน

31. ข้อใดไม่ใช่ผลิตภัณฑ์ทางการเงินประเภทสินเชื่อบุคคล

ก. การจำนอง

ข. การจำนำข้าว

ค. สินเชื่อเพื่อการเคหะ

ง. สินเชื่อเพื่อการศึกษา

32. หากท่านเป็นหญิงโสดอายุ 48 ปีไม่คิดแต่งงาน มีเงินเหลือให้เก็บออมทุกเดือนสม่ำเสมอ ท่านควรฝากเงินประเภทใด

ก. เงินฝากออมทรัพย์

ข. เงินฝากประจำ

ค. เงินฝากสินทรัพย์

ง. เงินฝากคุ้มครองชีวิต

33. หากท่านเป็นพนักงานขับรถบรรทุก ออกต่างจังหวัดเป็นประจำ อายุ 50 ปี มีภรรยาและลูก 2 คน ต้องดูแลรับภาระ ท่านมีรายได้ประจำรวมกับเบี้ยเดินทางและค่าล่วงเวลาเดือนละประมาณ 40,000 บาท ท่านมีความกังวลว่าท่านมีความเสี่ยงที่อาจเกิดอุบัติเหตุจากการขับรถ ท่านควรออมเงินประเภทใด

ก. เงินฝากออมทรัพย์

ข. เงินฝากประจำ

ค. เงินฝากสินทรัพย์

ง. เงินฝากคุ้มครองชีวิต

34. ข้อใดคือลักษณะ 5 ประการของเป้าหมายทางการเงินที่ดี

ก. ชัดเจน เป็นจริง วัดได้ มีเป้าหมาย มีกรอบเวลา

ข. ชัดเจน เป็นกลาง วัดได้ มีเป้าหมาย มีกรอบเวลา

ค. ชัดเจน เป็นกลาง ทำได้ มีเป้าหมาย มีกรอบเวลา

ง. ชัดเจน เป็นกลาง ทำได้ มีเป้าหมาย มีกรอบเวลา

พี่บอยตั้งเป้าหมายว่า “พี่บอยจะเก็บเงินให้ได้มากที่สุด เพื่อเป็นเงินสดไปขออน้องมาร์กี้แต่งงานปีหน้า”

35. ข้อบกพร่องของเป้าหมายการเงินที่พี่บอยกำหนดไว้ คืออะไร

ก. ไม่ชัดเจน

ข. ไม่เป็นกลาง ไม่มีเป้าหมาย

ค. ไม่ชัดเจน ไม่เป็นกลาง ไม่มีกรอบเวลา

ง. ไม่ชัดเจน ไม่เป็นจริง วัดไม่ได้ ไม่มีกรอบเวลา

36. หากท่านถูกขอร้องให้กำหนดเป้าหมายของพี่บอยเสียใหม่ให้เป็นเป้าหมายการเงินที่ดี ท่านจะเลือกการเขียนเป้าหมายแบบใดต่อไปนี้

- ก. พี่บอยจะเก็บเงินให้ได้ 1 แสนบาท เพื่อเป็นสินสอดไปขออน้องมาร์กี้แต่งงานปีหน้า
- ข. พี่บอยจะเก็บเงินให้ได้ 1 แสนบาท เพื่อให้คุณแม่ไปขออน้องมาร์กี้แต่งงานปีหน้า
- ค. พี่บอยจะเก็บเงินให้ได้ 1 แสนบาท โดยตัดค่าใช้จ่ายการท่องเที่ยว 80% เพื่อเป็นสินสอดไป
ขออน้องมาร์กี้แต่งงานในเดือนธันวาคม 2557
- ง. ต้องเก็บเงินให้ได้ 1 แสนบาท โดยตัดค่าใช้จ่ายการท่องเที่ยว 80% เพื่อให้คุณแม่ใช้เป็นสินสอดไป
ขออน้องมาร์กี้แต่งงานในเดือนธันวาคม 2557
37. เหตุใดการวางแผนทางการเงินจึงมีความสำคัญต่อผู้ใหญ่วัยกลางคน
- ก. อาจมีปัญหาสุขภาพเมื่อเข้าสู่วัยเกษียณ จึงควรเตรียมเงินไว้เป็นค่าใช้จ่ายแต่เนิ่นๆ
- ข. เพราะในวัยหลังเกษียณ จะไม่สามารถหารายได้ได้สูงเท่าตอนหนุ่มสาว
- ค. เพราะค่าครองชีพในอนาคตจะสูงขึ้นเรื่อยๆ หากเรามีอายุยืน จะมีเงินไม่พอใช้
- ง. ถูกทุกข้อ
38. ข้อใดต่อไปนี้เป็นข้อสมการสุขภาพทางการเงิน
- ก. ความมั่งคั่ง = สินทรัพย์ - หนี้สิน
- ข. ความมั่งคั่ง = รายได้ - ค่าใช้จ่าย
- ค. ความมั่งคั่ง = รายได้ - ค่าใช้จ่าย + เงินกู้
- ง. ความมั่งคั่ง = ความน่าเชื่อถือ = หนี้บัตรเครดิต + เงินกู้ + หนี้ผ่อนชำระ

มุกตาทำการสำรวจสุขภาพการเงินของตนเอง รวบรวมข้อมูลได้ดังนี้

มุกตามีรายได้ประจำเดือนละ 20,000 บาท

รายจ่ายประจำเดือนละ 18,000 บาท

	สินทรัพย์		หนี้สิน
เงินสด	50,000 บาท	ยอดค้างชำระบัตรเครดิต	15,000 บาท
เงินฝากประจำ	150,000 บาท	เงินกู้สหกรณ์ออมทรัพย์	400,000 บาท
รถยนต์	400,000 บาท	หนี้ผ่อนชำระไฟแนนซ์รถยนต์	300,000 บาท
เครื่องประดับมีค่า	200,000 บาท		

39. ความมั่งคั่งของมุกตา เท่ากับเท่าใด

- ก. 85,000 บาท
- ข. 2,000 บาท
- ค. 717,000 บาท
- ง. ไม่รู้ คำนวณไม่เป็น

40. ท่านประเมินว่าสุขภาพการเงินของมูตามีความมั่นคงหรือไม่ เพราะเหตุผลใด
- มีความมั่นคง เพราะมีสินทรัพย์สูงถึง 800,000 บาท
 - มีความมั่นคง เพราะมีรายได้ประจำสูงกว่ารายจ่ายประจำ
 - ไม่มีความมั่นคง เพราะสัดส่วนสินทรัพย์ต่อหนี้สินต่ำกว่า 2 เท่า**
 - ไม่รู้ ประเมินไม่เป็น
41. ข้อใดต่อไปนี่ให้คำอธิบายคุณลักษณะเครื่องมือในการจัดการการเงินได้ถูกต้อง
- บัญชีครัวเรือน คือ การวิเคราะห์รายได้-ค่าใช้จ่ายประจำเดือน
 - งบประมาณครัวเรือน คือ งบประมาณการเงินไหลเข้า-ออกในอนาคต
 - งบกระแสเงินสด คือ บันทึกเงินสดรับเข้า-จ่ายออกประจำวัน
 - แผนการเงิน คือ การคำนวณเงินออม ค่าใช้จ่ายเพื่อเป้าหมายเฉพาะ**
42. ข้อใดเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพที่ผู้วางแผนการเงินต้องใช้ประกอบการจัดทำแผนการเงิน
- อัตราดอกเบี้ย
 - ภาระหนี้สิน
 - ภาวะความเสี่ยงของตนเอง**
 - ถูกทุกข้อ
43. หากท่านมีรายได้เดือนละ 30,000 บาท มีหนี้ต้องชำระเดือนละ 2,000 บาท ท่านต้องการวางแผนการเงินเพื่อวางค่างวดคอนโดมิเนียมจำนวน 160,000 บาท ในปีหน้า (อีก 12 เดือน) ท่านมีเงินเก็บสะสมอยู่ 100,000 บาท ท่านต้องวางแผนเก็บเงินเดือนละเท่าใด
- 5,000 บาท**
 - 13,333 บาท
 - 23,000 บาท
 - ไม่รู้ คำนวณไม่เป็น
44. ข้อใดเป็นสินเชื่อบุคคล
- การจำนำข้าว
 - การจำนำทอง**
 - การประกันราคาขาย
 - ถูกทุกข้อ
45. ท่านเห็นว่าข้อความใดต่อไปนี้เป็นทัศนคติที่ต้องเหมาะสม เกี่ยวกับหนี้สิน
- การมีหนี้ย่อมนำมาสู่ความหายนะทางการเงินเสมอ
 - การมีหนี้ย่อมนำมาสู่ความสุขสบาย
 - การมีหนี้เป็นเรื่องดี หากหนี้้นั้นสามารถก่อให้เกิดรายได้**

- ง. ไม่มีข้อใดถูก
46. หากพืชมักมีหนึ่มาก ต้องจ่ายดอกเบี้ยยสูง วิธีใดแก้ปัญหาได้ดีที่สุด
- ก. กู้หนึ่ใหม่มาชำระหนึ่เก่า เพื่อรักษาประวัติหนึ่ดี
 - ข. ตัดลดค่าใช้จ่าย นำมาจ่ายดอกเบี้ยยและเงินกู้ก้อนเล็กก่อน เพื่อให้เหลือเจ้าหนึ่น้อยราย
 - ค. ตัดลดค่าใช้จ่าย นำมาจ่ายดอกเบี้ยยและเงินกู้ก้อนที่ใหญ่ที่สุดก่อน เพราะหนึ่ก้อนเล็กย่อมเจรจาง่ายกว่า
- ง. ตัดลดค่าใช้จ่าย นำมาจ่ายดอกเบี้ยยและเงินกู้ก้อนที่มีอัตราดอกเบี้ยสูงก่อน**
47. ข้อใดเป็นการใช้สินเชื่อบุคคลอย่างสร้างสรรค์
- ก. นอ้งอ้มกู้เงินจากธนาคารอาคารสงเคราะห์มาซื้อบ้านหลังแรก
 - ข. นอ้งไปเตยรูดบัตรเครดิตเพื่อไปเที่ยวฮ่องกง ซื้อปิ้งสินค้าแบรนด์เนม อัฟเกรดตัวเอง
 - ค. ป่าเอกนำรถยนต์ไปขอสินเชื่อจากคาร์ฟอร์แคชมาเสี่ยงพนันบอลเพื่อหารายได้เสริม
 - ง. อาภุ้ นำพระเครื่องเลี่ยมทองคำไปจำหน่ายเพื่อนำมาชำระค่าเทอมลูก แล้วกดบัตรเงินด่วนเพื่อหมุนเงินไปไถ่พระเครื่องเลี่ยมทองคำกลับมา
48. ป่าดา กำลังตัดสินใจจะกู้เงินเพื่อนำมาลงทุนเปิดร้านเสริมสวย จำนวน 1 ล้านบาท ระยะเวลา 2 ปี จึงไปขอข้อมูลจากธนาคารต่างๆ ได้ข้อเสนอที่น่าสนใจจาก 2 แห่ง คือ
- 1) ธนาคารออมสุข เสนอให้เงินกู้ 3 ปี (ต้องกู้ 3 ปี) ปลอดดอกเบี้ย 3 เดือนแรก และคิดดอกเบี้ยร้อยละ 7 ต่อปี เริ่มเดือนที่ 4 โดยจะคิดดอกเบี้ยทบต้น หากมีการค้างชำระดอกเบี้ย
 - 2) ธนาคารทนชาติ เสนอเงินกู้จดมจันอง 2 ปี โดยป่าดาต้องนำหลักทรัพย์บ้านที่ดินมูลค่า 3 ล้านบาทไปค้ำประกันการกู้ และคิดดอกเบี้ยร้อยละ 5.5 ต่อปี โดยต้องจ่ายดอกเบี้ยทุกเดือน และจะคิดดอกเบี้ยทบต้นหากมีการค้างชำระดอกเบี้ยรายเดือน และหากป่าดาไม่สามารถคืนเงินกู้ได้เมื่อครบกำหนด 2 ปี บ้านที่ดินที่จันองจะต้องถูกบังคับจันอง
- ป่าดาตัดสินใจไม่ถูก จึงมาปรึกษาท่าน ท่านจะให้คำแนะนำป่าดาอย่างไร
- ก. ป่าดาควรกู้เงินจากธนาคารออมสุข เนื่องจากธนาคารเสนอให้ระยะปลอดดอกเบี้ย 3 เดือนแรก จะทำให้ประหยัดต้นทุนดอกเบี้ย
 - ข. ป่าดาควรกู้เงินจากธนาคารทนชาติ เนื่องจากธนาคารเสนอให้อัตราดอกเบี้ยต่ำกว่าเพียงร้อยละ 5.5 ต่อปี ทำให้ต้นทุนดอกเบี้ยรวมต่ำกว่าธนาคารออมสุข**
 - ค. ป่าดาควรกู้เงินจากธนาคารออมสุข เนื่องจากไม่ต้องเสี่ยงนำหลักทรัพย์บ้านที่ดินมูลค่า 3 ล้านบาทไปค้ำประกันการกู้
 - ง. ไม่มีความรู้พอที่จะให้คำแนะนำ

49. ลุงอาคมชอบใช้บริการหนี้นอกระบบ เพราะเห็นว่าสะดวกดี และไม่ยุ่งยาก ไม่ต้องมีหลักทรัพย์ หรือบุคคลไปค้ำประกัน ลุงอาคมเป็นเพื่อนบ้านที่ดี และมีน้ำใจกับท่านมาก ท่านจะแนะนำให้ลุงอาคม เข้าใจว่าหนี้นอกระบบมีข้อเสียอะไรที่สำคัญที่สุด 2 ประการ

ก. กู้ง่ายเกินไป ไม่มีหลักประกัน

ข. ไม่มีหลักประกัน อัตราดอกเบี้ยสูง

ค. อัตราดอกเบี้ยสูง มักมีเงื่อนไขซ่อนเร้นที่ผู้กู้อาจไม่รู้เท่าทัน

ง. ไม่มีความรู้พอที่จะให้คำแนะนำ

50. ข้อใดไม่ใช่ประโยชน์ของการออมและการลงทุนที่มีผลต่อการบรรลุเป้าหมายของแผนการเงินก่อนวัยเกษียณ

ก. เป็นหลักประกันสุขภาพ

ข. เพื่อรองรับสถานการณ์ที่ผู้ใหญ่มักจะไม่มีรายได้หลังวัยเกษียณ

ค. ผู้ใหญ่วัยกลางคนสามารถใช้เงินออมทำงานเพิ่มรายได้

ง. รายได้จากดอกเบี้ยและผลตอบแทนเงินลงทุนสามารถนำมาช่วยบรรเทาปัญหาที่ต้องเผชิญกับ

ภาวะเงินเฟ้อและค่าครองชีพที่จะสูงขึ้น

51. การลงทุนต่างจากการออมอย่างไร

ก. เงินลงทุนเป็นก้อนเงินที่ใหญ่กว่าเงินออม

ข. เงินลงทุนได้รับผลตอบแทนสูงกว่าเงินออม

ค. การลงทุนมีวัตถุประสงค์เพื่อทำธุรกิจ แต่การออมเก็บไว้เพื่อความมั่นคงทางการเงิน

ง. การลงทุนอาจได้ผลตอบแทนสูงหรืออาจเสี่ยงขาดทุน แต่การออมจะได้รับผลตอบแทนใน

อัตราที่ต่ำกว่า

52. ข้อใดเป็นวินัยการออมเงินที่ดี

ก. ใช้เงินเหลือแล้วต้องเก็บเสมอ

ข. เก็บเงินก่อน ที่เหลือใช้ได้หมด

ค. เก็บเงินต่อเมื่อได้เงินก้อนพิเศษ เช่น โบนัส ถูกล็อตเตอรี่

ง. เก็บเงินโดยการผ่อนเครื่องเรือน หรือสินค้าราคาสูงเป็นประจำตลอดเวลา

53. หนูนาน่าเพิ่งเข้าทำงานกับธนาคารกรุงเทพ จึงมาชักชวนให้ป้าจีเปิดบัญชีเงินฝากโดยนำเสนอบัญชีเงินฝาก 2 ประเภท คือ

1) เงินฝากก้าวเขย่ง ให้ดอกเบี้ย 1% ต่อปี ใน 3 เดือนแรก 3% ต่อปี ใน 2 เดือนถัดมา และ 9% ต่อปีในเดือนสุดท้าย

2) เงินฝากเพื่อการอนุรักษ์ ให้ดอกเบี้ย 3.5% ต่อปีเมื่อครบ 6 เดือน

หากป้าจีต้องการดอกเบี้ยสูงจากการฝากเงินครั้งนี้ ท่านจะแนะนำให้ป้าจีฝากเงินประเภทใด

- ก. บ่าจี้ควรเลือกฝากเงินฝากก้าวเขย่ง เนื่องจากได้รับอัตราดอกเบี้ยสูงกว่ามากในเดือนสุดท้าย
- ข. บ่าจี้ควรเลือกฝากเงินฝากเกือการุณย์ เนื่องจากจะได้ดอกเบี้ยรวมสูงกว่า**
- ค. บ่าจี้ไม่ควรเลือกฝากเงินทั้ง 2 ประเภท เนื่องจากได้อัตราดอกเบี้ยไม่คุ้มค่าเงินเพื่อพื้นฐานร้อยละ
- 1.7
- ง. ไม่มีความรู้พอที่จะให้คำแนะนำ
54. การลงทุนต่อไปนีซ้อใดมีความเสี่ยงสูงสุด
- ก. ลงทุนซ้อหุ้นในตลาดหลักทรัพย์**
- ข. ซ้อหน่วยลงทุนที่ลงทุนในพันธบัตรรัฐบาล 7 ส่วน หุ้นกู้เอกชน 3 ส่วน
- ค. ซ้อหน่วยลงทุนในกองทุนเปิดที่ลงทุนในพันธบัตรรัฐบาล 4 ส่วน หุ้นในตลาดหลักทรัพย์ 6 ส่วน
- ง. ซ้อหน่วยลงทุนในกองทุนปิดที่ให้ผลตอบแทนคงที่มีเวลาไถ่ถอนคืนแน่นอน
55. เพื่อบรรเทาเหตุฉุกเฉิน ท่านควรมีเงินสำรองอย่างน้อยเป็นจำนวนเท่าใด
- ก. 2 เท่าของรายได้ต่อเดือน
- ข. 3 เท่าของรายได้ต่อเดือน**
- ค. 4 เท่าของรายได้ต่อเดือน
- ง. 5 เท่าของรายได้ต่อเดือน
56. ปัจจัยที่ท่านควรพิจารณาที่สำคัญที่สุด หากจะทำประกันคือ
- ก. ค่าเบี้ยประกัน
- ข. วงเงินเอาประกัน
- ค. ผู้รับผลประโยชน์
- ง. เงื่อนไขการจ่ายค่าสินไหมทดแทน**
57. ซ้อใดไม่ซ้อผลประโยชน์ที่ผู้ใหญ่วัยกลางคนจะได้จากเงินฝากคุ้มครองชีวิต
- ก. เป็นเงินสะสมหากไม่เสียชีวิต
- ข. ได้ดอกเบี้ยในอัตราที่สูงกว่าเงินฝากออมทรัพย์
- ค. ได้รับการคุ้มครองเงินฝากจากสถาบันคุ้มครองเงินฝาก**
- ง. เป็นมรดกให้กับสมาชิกในครอบครัวหรือผู้เอาประกันหากเสียชีวิต
58. ยาวภาอายุ 42 ปี ซ้อบ้านอยู่แถวปทุมธานี ปีที่แล้วเจอน้ำท่วมทั้งบ้านทั้งรถยนต์ จนบัดนี้ยังไม่ได้รับค่าชดเชยจากภาครัฐ ยาวภาประกาศขายบ้านแต่ยังไม่มีใครติดต่อสนใจจะซ้อ ยาวภาควรเลือกซ้อประกันแบบใดเพื่อลดความเสี่ยง
- ก. ประกันคุ้มครองชีวิต

ข. ประกันภัยรถยนต์ชั้น 1

ค. ประกันภัย”รักษำบ้าน” ที่คุ้มครองอัคคีภัยและคำซ่อมแซม

ง. ประกันภัยที่พักอาศัยสำหรับอัคคีภัย+น้ำท่วม+ลมพายุ+แผ่นดินไหว

59. ข้อใดเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพที่ผู้วางแผนการเงินต้องใช้ประกอบการจัดทำแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณของตนเอง

ก. ระยะเวลาก่อนถึงวัยเกษียณของตนเอง

ข. สภาวะสุขภาพของตนเอง

ค. จำนวนคำใช้จ่ายรายเดือนที่คาดว่าจะต้องใช้หลังวัยเกษียณ

ง. ถูกทุกข้อ

60. หากท่านอายุ 54 ปี มีหนี้อ่อนชำระอีก 5 ปีเดือนละ 3,000 บาท มีเงินเก็บ 336,000 บาท และมีรายได้เดือนละ 33,000 บาท ท่านต้องการมีเงินสะสม 1,200,000 บาท เมื่ออายุ 60 ปี ท่านต้องวางแผนคำใช้จ่ายไม่ให้เกินเดือนละเท่าใด

ก. 10,000 บาท

ข. 12,000 บาท

ค. 18,000 บาท

ง. ไม่รู้ คำนวนไม่เป็น

รวยเร็ว เงินดี หนี้หมด

เลขประจำตัว

แบบทดสอบหลังเข้าร่วมโปรแกรม

ชื่อ.....

โปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน

แบบทดสอบทั้งหมดมี 60 ข้อ 10 หน้า (60 คะแนน)

คำสั่ง ให้กา X ในกระดาษคำถามด้วยปากกา

โดยเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียง 1 ข้อ

1. ข้อใดเป็นเหตุผลที่ผู้ใหญ่วัยกลางคนต้องใส่ใจการจัดการการเงิน
 - ก. เนื่องจากผู้ใหญ่วัยกลางคนอาจประสบเหตุไม่คาดคิด ที่มีผลกระทบต่อความสามารถในการหารายได้
 - ข. เนื่องจากผู้ใหญ่อาจต้องใช้จ่ายเงินจากปัญหาด้านสุขภาพเมื่อเข้าสู่วัยเกษียณ
 - ค. เนื่องจากครอบครัวไทยเริ่มเปลี่ยนจากครอบครัวขยายเป็นครัวเรือนเชิงเดี่ยวและครัวเรือนแบบรุ่นก้าวกระโดด
 - ง. ถูกทุกข้อ
2. ข้อใดเป็นความสามารถในการจัดการการเงินส่วนบุคคล**ทั้งหมด**
 - ก. การจัดการเงินสดไม่ให้ขาดมือ การจัดการสินทรัพย์ถาวร การวางแผนการเงิน การวางแผนภาษีเงินได้นิติบุคคล
 - ข. การจัดการเงินสดไม่ให้ขาดมือ การวางแผนการเงิน ความสามารถเลือก ผลิตภัณฑ์ทางการเงิน ความรู้ และทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคล
 - ค. การวางแผนการเงิน การวางแผนภาษีเงินได้นิติบุคคล การวางแผนชีวิต ความสามารถเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเงิน
 - ง. การวางแผนการเงิน การวางแผนภาษีเงินได้นิติบุคคล การวางแผนชีวิต การวางแผนประกันสุขภาพ
3. ข้อใดแสดงการจัดการการเงินส่วนบุคคลครบวงจร เพื่อสร้างความมั่งคั่งทางการเงิน
 - ก. หาเป็น เห็นช่องทาง วางแผนเก่ง เร่งเงินออม
 - ข. หาเป็น ออมได้ จ่ายคุ้ม รู้จักลงทุน
 - ค. ไมโลภ ไม่เสียด ไม่ฟุ่มเฟือย
 - ง. ถูกทุกข้อ
4. ข้อใด**ไม่ใช่**ลักษณะของบัญชีครัวเรือน
 - ก. บันทึกเงินเกิน / ขาดมือประจำวัน

- ข. บัญชีครัวเรือนเป็นบันทึกรายจ่ายประจำเดือน
- ค. บันทึกรายรับ-รายจ่ายรายวันของครอบครัว
- ง. บันทึกแยกประเภทรายรับ-รายจ่ายของครอบครัว
5. ข้อใดเป็นประโยชน์ของบัญชีครัวเรือนทั้งหมด
- ก. สามารถวิเคราะห์ทางเลือกในการออม รู้ว่ามีรายรับ-รายจ่ายเท่าใดในหมวดใด
- ข. รู้ว่ามีรายรับ-รายจ่ายเท่าใดในหมวดใด ช่วยให้หมุนเงินคล่อง
- ค. ช่วยให้หมุนเงินคล่อง นำมาวิเคราะห์เพื่อเพิ่มรายจ่ายที่ควรจ่ายเพิ่ม
- ง. นำมาวิเคราะห์เพื่อเพิ่มรายจ่ายที่ควรจ่ายเพิ่ม ใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนการเงิน**
6. ข้อใดกล่าวได้ถูกต้องเกี่ยวกับบัญชีครัวเรือน
- ก. การบันทึกบัญชีครัวเรือน เป็นหน้าที่ของแม่บ้าน
- ข. บัญชีครัวเรือนเป็นบันทึกรายได้ประจำเดือน
- ค. การบันทึกบัญชีครัวเรือน ต้องบันทึกทุกครั้งที่มีปัญหาเงินขาดมือ
- ง. บัญชีครัวเรือนต้องบันทึกต่อเนื่องเป็นประจำให้มีข้อมูลรับ-จ่ายทุกวัน**
7. รูปแบบการบันทึกบัญชีครัวเรือนที่ดีควรมีลักษณะอย่างไร
- ก. มีรูปแบบมาตรฐานตามที่หน่วยงานภาครัฐรับรอง
- ข. มีรูปแบบมาตรฐานตามที่ตลาดหลักทรัพย์รับรอง
- ค. มีรูปแบบอิสระตามวิถีชีวิตของผู้ทำ ขอให้บันทึกรายรับรายจ่ายได้ครบและแยกประเภทได้**
- ง. ถูกทุกข้อ
8. ให้ท่านเลือกข้อที่ลำดับขั้นตอนในการจัดทำบัญชีครัวเรือนได้ถูกต้องสมบูรณ์
- ก. คัดแยกค่าใช้จ่ายทุกวัน บันทึกสัปดาห์ละครั้ง ตรวจสอบความถูกต้อง
- ข. เก็บรวบรวมบิล/เอกสารรับ-จ่ายเงิน บันทึกทุกวัน ตรวจสอบความถูกต้อง วิเคราะห์ค่าใช้จ่ายสัปดาห์ละครั้ง**
- ค. บันทึกทุกวัน เก็บรวบรวมบิล/เอกสารรับ-จ่ายเงิน วิเคราะห์ค่าใช้จ่ายสัปดาห์ละครั้ง ตรวจสอบความถูกต้อง
- ง. คัดแยกค่าใช้จ่ายทุกวัน ตรวจสอบความถูกต้อง บันทึกสัปดาห์ละครั้ง วิเคราะห์ค่าใช้จ่ายสัปดาห์ละครั้ง
9. กระบวนการใดต่อไปนี่ ต้องทำเพื่อตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของการบันทึกบัญชีครัวเรือนของท่าน
- ก. ตรวจสอบจำนวนเงินรับรวมว่าเท่ากับจำนวนเงินจ่ายรวมหรือยัง
- ข. ตรวจสอบจำนวนเงินขาดมือว่าเท่ากับจำนวนเงินรับหักจำนวนเงินคืนเงินกู้หรือไม่
- ค. ตรวจสอบจำนวนรวมค่าใช้จ่ายแยกประเภทต้องเท่ากับจำนวนเงินจ่ายรวม**

- ง. ตรวจสอบเงินขาด/เหลือสะสมว่าเท่ากับเงินสดในมือหรือไม่
10. ข้อใดเป็นคุณลักษณะของวินัยทางการเงิน
- ก. **ข้อปฏิบัติทางการเงินที่ยึดถือปฏิบัติสม่ำเสมอ**
- ข. สามารถใช้ปฏิบัติได้กับทุกผู้ทุกวัย
- ค. เป็นข้อปฏิบัติที่ให้ผลดีต่อผู้ปฏิบัติเสมอ
- ง. ถูกทุกข้อ
11. ข้อใดต่อไปนี้เป็นวินัยทางการเงินที่ดี
- ก. การขยันหารรายได้โดยทำงานล่วงเวลาและทำงานวันหยุดสุดสัปดาห์อย่างสม่ำเสมอ
- ข. การลงทุนโดยเลือกช่องทางที่มีผลตอบแทนสูงสุดเสมอ
- ค. **การออมเงินก่อนการใช้จ่ายทุกครั้งที่มีเงินรับ**
- ง. ถูกทุกข้อ
12. ข้อใดไม่ใช่ประโยชน์ของการมีวินัยทางการเงินที่ดี
- ก. ทำให้ผู้ปฏิบัติตามวินัยมีสุขภาพทางการเงินแข็งแรง
- ข. **ทำให้ผู้ปฏิบัติตามวินัยมีรายได้สูงขึ้น**
- ค. ทำให้ความไฝ่ฝันของผู้ปฏิบัติตามวินัยมีความเป็นไปได้
- ง. ทำให้ผู้กำหนดวินัยและปฏิบัติสามารถปรับพฤติกรรมการเงินไปสู่เป้าหมาย
13. รังสิมาเป็นช่างแต่งหน้ารับงานอิสระ เป็นคนโอบอ้อมอารีไม่กล้าปฏิเสธหากคนรอบข้างร้องขอความช่วยเหลือ เธอมีรายได้ไม่แน่นอนในแต่ละเดือน ระหว่าง 9,000 – 30,000 บาทต่อเดือน รังสิมาสร้างนิสัยออมเงินทุกสิ้นเดือน เดือนละ 1,000 บาท ก่อนนำเงินที่เหลือไปใช้จ่าย ขณะนี้เธอมีเงินเก็บเพียง 60,000 บาท รังสิมาตั้งเป้าหมายว่าจะลงทุนเปิดร้านเสริมสวยของตนเองใน 3 ปีข้างหน้า เมื่อปรึกษาผู้รู้แล้วเธอต้องมีเงินลงทุนอย่างน้อย 300,000 บาท รังสิมาควรปรับเพิ่มวินัยทางการเงินข้อใด
- ก. ขยันหมั่นรับงานมากขึ้นอีก 2 เท่า
- ข. ประหยัดให้มากกว่าเดิมอีก 50%
- ค. จัดบันทึกรายรับรายจ่ายเป็นประจำ
- ง. **เก็บสะสมเงิน 1 ส่วน จาก 3 ส่วนทุกครั้งที่ได้รับเงิน**
14. ข้อใดอธิบายความหมายของงบประมาณครัวเรือนได้ถูกต้อง
- ก. คือแผนการเงินของครัวเรือน
- ข. คือประมาณการเงินสดรับเข้า-จ่ายออกของครัวเรือน
- ค. **คือการคาดการณ์รายรับ-รายจ่ายของครอบครัว**
- ง. คือบันทึกรายได้รายจ่ายประจำเดือนของครอบครัว
15. ข้อใดไม่ใช่ประโยชน์ของการจัดทำงบประมาณครัวเรือน

ก. ใช้ในการวางแผนการเงินของครัวเรือน

ข. ใช้ในการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน

ค. ใช้ในการปรับเพิ่ม-ลดรายรับและรายจ่ายของครัวเรือน

ง. ใช้ในการสื่อสารสภาพ-ปัญหาการเงินระหว่างสมาชิกในครัวเรือน

16. ข้อใดกล่าวถึงการแบ่งแยกค่าใช้จ่ายของครัวเรือน เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายได้ถูกต้อง

ก. ท่านควรแบ่งแยกค่าใช้จ่ายออกเป็น ค่าใช้ประจำ และค่าใช้จ่ายขจร

ข. ท่านควรแบ่งแยกค่าใช้จ่ายออกเป็น ค่าใช้จ่ายคงที่ และค่าใช้จ่ายแปรผัน

ค. ท่านควรแบ่งแยกค่าใช้จ่ายออกเป็น ค่าใช้จ่ายจำเป็น และค่าใช้จ่ายไม่จำเป็น

ง. ท่านควรแบ่งแยกค่าใช้จ่ายออกเป็น ค่าใช้จ่ายคงที่ ค่าใช้จ่ายแปรผันจำเป็น และ

ค่าใช้จ่ายแปรผันไม่จำเป็น

17. การวิเคราะห์สัดส่วนค่าใช้จ่าย โดยการคำนวณค่าใช้จ่ายแต่ละประเภทในรูปร้อยละ จากค่าใช้จ่ายรวม สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการวางแผนการเงินข้อใด

ก. ทำให้ผู้วิเคราะห์สามารถเห็นพฤติกรรมค่าใช้จ่ายว่ามีความเหมาะสมเพียงใด ควรปรับเปลี่ยนเพิ่ม / ลดค่าใช้จ่ายใดให้สมส่วน

ข. ทำให้ผู้วิเคราะห์สามารถจัดเรียงลำดับค่าใช้จ่ายจากจำนวนสูงสุดลงไปยังค่าที่ต่ำที่สุดได้

ค. ทำให้ผู้วิเคราะห์สามารถจัดเรียงลำดับค่าใช้จ่ายตามความสำคัญมากที่สุดไปยังค่าที่มีความสำคัญน้อยที่สุดได้

ง. ทำให้ผู้วิเคราะห์สามารถทำบัญชีครัวเรือนได้รวดเร็วขึ้น

18. นฤมลเป็นหญิงหม้าย เธอส่งเสียลูกชาย 1 คนจนจบการศึกษาระดับปริญญาและมีงานทำมีรายได้มั่นคงแล้ว สามีของนฤมลทิ้งห้องให้เช่า 3 ห้อง บ้านเล็กๆ 1 หลัง และเงินฝากธนาคารจำนวน 2 แสนบาทไว้เป็นมรดก นฤมลจึงมีรายได้ประจำจากค่าเช่าห้องและดอกเบี้ยเงินฝาก เธอเปิดบ้านพักหลังเล็กๆของเธอเป็นสถานที่ช่วยเหลือสุนัขจรจัด โดยประกาศรับเงินบริจาคจากผู้มีจิตศรัทธา ค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่ของนฤมลจึงเป็นเรื่องอาหารสุนัข ค่ายาการรักษาสุนัข นฤมลเป็นคนสมถะ ดำรงชีวิตอย่างประหยัด ซื้อเสื้อผ้าปีละครั้ง มีสุขภาพแข็งแรงดี ชอบทำบุญหากมีโอกาส นฤมลควรแยกประเภทรายรับ-รายจ่ายของครัวเรือนของเธออย่างไร

ก. ค่าอาหารสุนัข ค่ายาการรักษาสุนัข ค่าเสื้อผ้า ค่าทำบุญ

ข. ค่าอาหาร ค่าเสื้อผ้า ค่าใช้จ่ายในบ้าน ค่ารักษาพยาบาล

ค. ค่าเช่ารับ เงินรับบริจาค รายรับอื่นๆ ค่าอาหารสุนัข ค่ายาการรักษาสุนัข ค่าใช้จ่ายในบ้าน ค่าใช้จ่ายอื่นๆ

ง. ค่าเช่ารับ เงินรับบริจาค รายรับอื่นๆ ค่าอาหาร ค่ารักษาพยาบาล ค่าเดินทาง ค่าใช้จ่ายในบ้าน ค่าใช้จ่ายอื่นๆ

19. ท่านสามารถนำข้อมูลใดมาใช้ในการจัดทำงบประมาณครัวเรือน
- ข้อมูลกระแสเงินสดเข้า-ออก
 - ข้อมูลการวิเคราะห์ค่าใช้จ่าย**
 - ข้อมูลแผนการเงิน
 - ข้อมูลงบประมาณแผ่นดิน
20. ท่านคิดว่าพฤติกรรมการใช้จ่ายข้อใดต่อไปนี้เป็นการใช้จ่ายที่ “ตามใจต้องการ”
- น้องน้ำขามีอาชีพขายตรง เธอซื้อแทปเล็ตเพื่อใช้ในการบันทึกรับคำสั่งซื้อจากลูกค้า
 - น้องโดนัทของบคุณพ่อไปตัดฟันตามเพื่อนที่โรงเรียน เพื่อแก้ปัญหาฟันเกและฟันซ้อน
 - น้ำเดชซื้อรถยนต์ผ่อนชำระ ราคา 500,000 บาท เพื่อทำแท็กซี่ให้เช่า แต่ไม่ได้สิทธิ์เงินคืนภาษี 100,000 บาท เพราะเป็นการซื้อรถยนต์คันที่สามในชีวิต
 - ลุงสุขุมพันธ์มีเงินออมทั้งชีวิต 3 แสนบาท และพักอยู่ที่ห้องพักของตนเองที่แฟลตดินแดงขนาด 1 ยูนิต ลุงสุขุมพันธ์ซื้อบ้านใหม่ราคา 3.8 ล้านบาท เพื่อฉลองความ โชคดีหลังจากถูกรางวัลสลากกินแบ่งรัฐบาลรางวัลที่ 1 สองใบ เป็นเงิน 4 ล้านบาท**
21. สคบ. ให้บริการอะไร
- รับเรื่องร้องเรียน หากท่านถูกเอาเปรียบจากผู้ขายสินค้า
 - ตัดสินคดีระหว่างผู้บริโภคที่ถูกเอาเปรียบกับผู้ขายสินค้าคู่กรณี
 - ตรวจสอบราคาสินค้าเป็นประจำทุกสัปดาห์
 - ตรวจสอบคุณภาพสินค้าเป็นประจำทุกสัปดาห์
22. ข้อใดเป็นสิทธิที่ผู้บริโภคควรได้รับ ตามกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค
- รับรู้และมีส่วนร่วมในการตั้งราคาสินค้าที่เป็นธรรม
 - รับรู้ข่าวสารข้อมูลที่ต้องเพียงพอเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการ**
 - ได้รับการคุ้มครองและการพิจารณาชดเชยความเสียหาย หากเกิดอุบัติเหตุ
 - มีความเป็นอิสระในการเลือกหาสินค้าหรือบริการโดยการชักจูงใจอย่างเต็มที่จากผู้ขาย
23. ข้อใดกล่าวได้ถูกต้องเกี่ยวกับการลดทอนค่าใช้จ่าย
- ค่าใช้จ่ายแปรผันทุกรายการสามารถตัดทอนได้
 - ค่าใช้จ่ายคงที่เป็นค่าใช้จ่ายที่สามารถตัดทอนได้**
 - ค่าใช้จ่ายคงที่เป็นค่าใช้จ่ายที่ไม่สามารถตัดทอนได้
 - การลดทอนค่าใช้จ่ายพิจารณาจากจำนวนเงินที่สูงเป็นเกณฑ์
24. หากท่านต้องการตัดลดค่าใช้จ่ายออกเดือนละ 1,500 บาท ข้อใดจัดเป็นค่าใช้จ่ายที่ควรพิจารณาลดทอนเป็นลำดับสุดท้าย
- ค่ากาแฟถ้วยละ 50 บาท ดื่มทุกวัน วันละ 2 แก้ว

- ข. ค่าเช่าห้องพักใกล้สถานีรถไฟฟ้า เดือนละ 8,000 บาท
- ค. ค่าเช่าเรียนคอร์สภาษาอังกฤษเพื่อใช้ในงาน 1,500 บาท**
- ง. ค่าโทรศัพท์มือถือที่เอามาจ่ายรายเดือน เดือนละ 2,000 บาท
25. หากท่านตัดลดค่าใช้จ่ายไม่ได้อีกแล้วแต่เงินสดยังขาดมือ ท่านไม่ควรทำสิ่งใด
- ก. หารายได้เพิ่ม
- ข. นำของมีค่าไปจำนำ
- ค. กดเงินสดจากบัตรเครดิตมาใช้จ่าย**
- ง. หยิบยืมจากคนรอบข้างโดยไม่เสียดอกเบี้ย
26. งบกระแสเงินสดคืออะไร
- ก. ประมาณการรายรับรายจ่ายรายวัน
- ข. การบันทึกรายรับรายจ่ายเงินสดรายวัน
- ค. รายการที่แสดงเงินสดที่จะเข้ามาและเงินสดที่ต้องจ่ายออกไปในแต่ละช่วงเวลา (เช่น แต่ละสัปดาห์ แต่ละเดือน)**
- ง. รายการที่แสดงเงินสดที่เข้ามาและเงินสดที่จ่ายออกไปในแต่ละช่วงเวลาที่ผ่านมา (เช่น แต่ละสัปดาห์ แต่ละเดือน)
27. ข้อใดไม่ใช่ประโยชน์ของงบกระแสเงินสด
- ก. ใช้ในการจัดการวางแผนการออมเงิน
- ข. ใช้ในการวางแผนหมุนเงินไม่ให้ขาดมือ
- ค. ใช้ในการจัดการวางแผนการกู้เงิน
- ง. ทำให้รู้ว่ามียุติกรรมการใช้จ่ายอย่างไร**
28. นายจตุพรไปรับเงินกู้เพื่อการศึกษาบุตรจำนวน 10,000บาท เขาควรบันทึกรายการนี้ในช่องใดของงบกระแสเงินสด
- ก. ช่องเงินรับ**
- ข. ช่องเงินจ่าย
- ค. ช่องเงินกู้
- ง. ช่องเงินขาด / เกิน
29. ท่านสามารถนำข้อมูลจากการคาดเดาอื่นๆ นอกจากงบประมาณคร่าวๆเวียนมาใช้ประกอบการจัดทำงบกระแสเงินสดได้
- ก. ใช่**
- ข. ไม่ใช่

30. ข้อใดเป็นผลิตภัณฑ์ทางการเงินประเภทบัญชีเงินฝากที่มีระยะเวลาการฝากและอัตราดอกเบี้ยแน่นอนตามที่ธนาคารกำหนด

ก. เงินฝากออมทรัพย์

ข. เงินฝากประจำ

ค. เงินฝากค้ำครองชีวิต

ง. ถูกทั้งข้อ ข. และ ค.

31. ข้อใดเป็นผลิตภัณฑ์ทางการเงินประเภทสินเชื่อส่วนบุคคลระยะยาว

ก. การจำนำทอง

ข. การจำนำข้าว

ค. สินเชื่อเพื่อการเคหะ

ง. สินเชื่อบัตรเครดิต 0 % 10 เดือน

32. หากท่านเป็นหัวหน้าครอบครัว อายุ 40 ปี มีลูก 2 คน อายุ 7 ขวบ และ 5 ขวบ เป็นมนุษย์เงินเดือน มีรายได้มากกว่าค่าใช้จ่ายเล็กน้อย ท่านมีความกังวลเกี่ยวกับอนาคตการศึกษาของลูก 2 คน ท่านควรเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ทางการเงินประเภทใด

ก. เงินกู้เพื่อการศึกษา

ข. เงินกู้ปลอดดอกเบี้ย 6 เดือนแรก

ค. เงินฝากสินทรัพย์

ง. เงินฝากค้ำครองชีวิต

33. ศรีสุขเป็นพนักงานบริการในรีสอร์ท 4 ดาว อายุ 50 ปี มีภรรยาและลูก 1 คน ต้องเลี้ยงดูเขามีรายได้ประจำรวมค่าล่วงเวลาเดือนละประมาณ 26,000 บาท พร้อมทั้งพักและอาหารที่นายจ้างจัดให้ ศรีสุขมีค่าใช้จ่ายส่วนเดือนละ 6,000 บาท ส่งเสียลูก-เมียเดือนละ 10,000 บาท ศรีสุขมีความกังวลว่าเขาอาจไม่มีที่อยู่หากถูกเลิกจ้าง ท่านจะแนะนำให้ศรีสุขเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ทางการเงินประเภทใด

ก. เงินกู้เพื่อการเคหะ

ข. เงินฝากประจำสินเคหะ

ค. เงินฝากสินทรัพย์

ง. เงินฝากค้ำครองชีวิต

34. ข้อใดคือลักษณะ 5 ประการของเป้าหมายทางการเงินที่ดี

ก. ชัดเจน เป็นจริง วัดได้ มีเป้าหมาย มีกรอบเวลา

ข. ชัดเจน เป็นกลาง วัดได้ มีเป้าหมาย มีกรอบเวลา

ค. ชัดเจน เป็นกลาง ทำได้ มีเป้าหมาย มีกรอบเวลา

ง. ชัดเจน เป็นกลาง ทำได้ มีเป้าหมาย มีกรอบเวลา

โตมตั้งเป้าหมายว่า “จะเก็บเงินให้ได้ 300,000 บาท เพื่อดาวนคอนโดฯ เร็วที่สุด”

35. ข้อบกพร่องของเป้าหมายการเงินที่โตมกำหนดไว้ คืออะไร
- ก. ไม่ชัดเจน ไม่เป็นกลาง ทำไม่ได้ ไม่มีกรอบเวลา
- ข. ไม่มีเจ้าภาพ วัดไม่ได้ ทำไม่ได้ ไม่มีกรอบเวลา
- ค. ไม่เป็นจริง วัดไม่ได้ ไม่มีเจ้าภาพ ไม่มีกรอบเวลา**
- ง. ไม่เป็นกลาง ไม่มีเป้าหมาย ไม่มีเจ้าภาพ ไม่มีกรอบเวลา
36. หากท่านถูกขอร้องให้กำหนดเป้าหมายของโตมเสียใหม่ให้เป็นเป้าหมายการเงินที่ดี ท่านจะเลือกการเขียนเป้าหมายแบบใดต่อไปนี้
- ก. โตมจะเก็บเงินให้ได้ 3 แสนบาท เพื่อดาวนคอนโดฯ กลางปีหน้า
- ข. โตมจะเก็บเงินให้ได้ 3 แสนบาท เพื่อดาวนคอนโดฯ ก่อนแต่งงานปลายปีหน้า
- ค. โตมจะเก็บเงินให้ได้ 3 แสนบาท เพื่อดาวนคอนโดฯ ในเดือนมิถุนายน 2557
- ง. โตมต้องรับงานเพิ่มเป็น 2 เท่าทุกเดือน เพื่อเก็บเงินให้ได้ 3 แสนบาท ไปดาวน คอนโดฯ ในเดือนมิถุนายน 2557**
37. เหตุใดการวางแผนทางการเงินจึงมีความสำคัญต่อผู้ใหญ่วัยกลางคน
- ก. เพราะอาจเกิดเหตุไม่คาดคิดขึ้นได้ทั้งก่อนและหลังวัยเกษียณ
- ข. เพราะในวัยหลังเกษียณ จะไม่สามารถหารายได้ได้สูงเท่าวัยกลางคน
- ค. เพราะลูกหลานอาจไม่สามารถเลี้ยงดู จึงควรเตรียมเงินไว้เป็นค่าใช้จ่ายแต่เนิ่นๆ
- ง. ถูกทุกข้อ**
38. ข้อใดต่อไปนี้ คือสมการสุขภาพทางการเงิน
- ก. ความมั่งคั่ง = รายได้ - ค่าใช้จ่าย
- ข. ความมั่งคั่ง = สินทรัพย์ - หนี้สิน**
- ค. ความมั่งคั่ง = รายได้ - ค่าใช้จ่าย + เงินกู้
- ง. ความมั่งคั่ง = ความน่าเชื่อถือ = หนี้บัตรเครดิต + เงินกู้ + หนี้ผ่อนชำระ

มุนินทำการสำรวจสุขภาพการเงินของตนเอง รวบรวมข้อมูลได้ดังนี้

มุนินมีรายได้ประจำเดือนละ 30,000 บาท

รายจ่ายประจำเดือนละ 12,000 บาท

สินทรัพย์

หนี้สิน

เงินสด	20,000 บาท	ยอดค้างชำระบัตรเครดิต	15,000 บาท
เงินฝากประจำ	350,000 บาท	เงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาบุตร	100,000 บาท
รถจักรยานยนต์	30,000 บาท	หนี้ผ่อนชำระไฟแนนซ์รถจยย.	10,000 บาท
เครื่องประดับมีค่า	100,000 บาท		

39. ความมั่งคั่งของมุนิน เท่ากับเท่าใด
- 18,000 บาท
 - 375,000 บาท**
 - 118,000 บาท
 - 125,000 บาท
40. ท่านประเมินว่าสุขภาพการเงินของมุนินมีความมั่นคงหรือไม่ เพราะเหตุใด
- ไม่มีความมั่นคง เพราะมีหนี้สินสูงถึง 125,000 บาท
 - มีความมั่นคง เพราะมีสัดส่วนสินทรัพย์ต่อหนี้สินสูงถึง 4 เท่า**
 - มีความมั่นคง เพราะมีรายได้ประจำสูงกว่ารายจ่ายประจำ 18,000 บาท ต่อเดือน
 - มีความมั่นคง เพราะมีเครดิตสามารถก่อหนี้ได้ถึง 125,000 บาท
41. ข้อใดต่อไปนี้ให้คำอธิบายคุณลักษณะเครื่องมือในการจัดการการเงินได้ถูกต้อง
- งบกระแสเงินสด คือ บันทึกเงินสดรับเข้า-จ่ายออกประจำวัน
 - บัญชีครัวเรือน คือ การวิเคราะห์รายได้-ค่าใช้จ่ายประจำเดือน
 - งบประมาณครัวเรือน คือ ประมาณการเงินไหลเข้า-ออกในอนาคต
 - แผนการเงิน คือ การคำนวณเงินออม / เงินกู้เพื่อเป้าหมายเฉพาะ**
42. ข้อใดเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพที่ผู้วางแผนการเงินต้องใช้ประกอบการจัดทำแผนการเงิน
- โรคประจำตัว
 - ความสัมพันธ์กับคู่สมรส
 - ภาวะความเสี่ยงของตนเอง
 - ถูกทุกข้อ**
43. หากท่านมีรายได้เดือนละ 20,000 บาท มีหนี้ต้องชำระเดือนละ 2,000 บาท มีค่าใช้จ่ายประจำเดือนละ 6,000 บาท ต้องการวางแผนการเงินเพื่อซื้อรถปิคอัพมือสองในงบ 150,000 บาท ในปีหน้า (อีก 10 เดือน) ท่านมีเงินเก็บสะสมอยู่ 50,000 บาท ท่านต้องวางแผนใช้จ่ายแปรผันไม่เกินเดือนละเท่าใด
- 5,000 บาท
 - 2,000 บาท**
 - 3,000 บาท
 - 6,000 บาท
44. ข้อใดเป็นสินเชื่อบุคคล
- การจำนำทอง**
 - การจำนำข้าว

- ค. การประกันราคาขาย
- ง. ถูกทุกข้อ
45. ท่านเห็นว่าข้อความใดต่อไปนี้เป็นทักษะที่ถูกต้องเหมาะสม เกี่ยวกับหนี้สิน
- ก. การมีหนี้ยอมนำมาสู่ความท้อแท้เทียมตาเพื่อนฝูง
- ข. การมีหนี้ยอมนำมาสู่ความหายนะทางการเงินเสมอ
- ค. การมีหนี้เป็นเรื่องดี หากหนี้นั้นสามารถก่อให้เกิดรายได้**
- ง. ไม่มีข้อใดถูก
46. หากพี่มากมีหนี้หลายราย ต้องจ่ายดอกเบี้ยสูง แม่ناعควรจะแนะนำวิธีใดให้พี่มากแก้ปัญหาได้ดีที่สุด
- ก. กู้หนี้ใหม่มาชำระหนี้เก่า เพื่อรักษาประวัติหนี้ดี
- ข. ตัดลดค่าใช้จ่าย นำมาจ่ายดอกเบี้ยและเงินกู้ก้อนที่มีอัตราดอกเบี้ยสูงก่อน**
- ค. ตัดลดค่าใช้จ่าย นำมาจ่ายดอกเบี้ยและเงินกู้ก้อนเล็กก่อน เพื่อให้เหลือเจ้าหนี้ที่น้อยราย
- ง. ตัดลดค่าใช้จ่าย นำมาจ่ายดอกเบี้ยและเงินกู้ก้อนที่ใหญ่ที่สุดก่อน เพราะหนี้ก้อนเล็กยอมเจรจาได้ง่ายกว่า
47. ข้อใดเป็นการใช้สินเชื่อส่วนบุคคลไม่สร้างสรรค์
- ก. น้องอ้มกู้เงินจากธนาคารอาคารสงเคราะห์มาซื้อคอนโดฯ ใวันต์เขตในเมือง
- ข. น้องโบเตยรูดบัตรเครดิตเพื่อซื้อของจากบิกซีเข้าร้านมินิมาร์ทของตนเอง
- ง. อาภูนำพระเครื่องเยี่ยมทองคำไปจำนำเพื่อนำมาชำระค่าเทอมลูก
- ค. ป้าเอกนารถยนต์ไปขอสินเชื่อจากคาร์ฟอร์แคชมาซ่อมปรับปรุงรถทำเป็นแท็กซี่เพื่อหารายได้เสริม
48. เจ็บบู่กำลังตัดสินใจจะกู้เงินเพื่อนำมาลงทุนเปิดร้านเสริมสวย จำนวน 1 ล้านบาท ระยะเวลา 2 ปี จึงไปขอข้อมูลจากธนาคารต่างๆ ได้ข้อเสนอที่น่าสนใจจาก 2 แห่ง คือ
- 1) ธนาคารออมสุข เสนอให้เงินกู้ 3 ปี (ต้องกู้ 3 ปี) ปลอดดอกเบี้ย 3 เดือนแรก และคิดดอกเบี้ยร้อยละ 7 ต่อปี เริ่มเดือนที่ 4 โดยจะคิดดอกเบี้ยทบต้น หากมีการค้างชำระดอกเบี้ย
 - 2) ธนาคารทนชาติ เสนอเงินกู้จดจำนอง 2 ปี โดยเจ็บบู่ต้องนำหลักทรัพย์บ้านที่ดินมูลค่า 3 ล้านบาทไปค้ำประกันการกู้ และคิดดอกเบี้ยร้อยละ 5.5 ต่อปี โดยต้องจ่ายดอกเบี้ยทุกเดือน และจะคิดดอกเบี้ยทบต้นหากมีการค้างชำระดอกเบี้ยรายเดือน และหากเจ็บบู่ไม่สามารถคืนเงินกู้ได้เมื่อครบกำหนด 2 ปี บ้านที่ดินที่จำนองจะต้องถูกบังคับจำนอง
- เจ็บบู่ตัดสินใจไม่ถูก จึงมาปรึกษาท่าน ท่านจะให้คำแนะนำเจ็บบู่อย่างไร
- ก. เจ็บบู่ควรกู้เงินจากธนาคารออมสุข เนื่องจากธนาคารเสนอให้ระยะปลอดดอกเบี้ย 3 เดือนแรก จะทำให้ประหยัดต้นทุนดอกเบี้ย

ข. เจ็บใจควรกู้เงินจากธนาคารแห่งชาติ เนื่องจากธนาคารเสนอให้อัตราดอกเบี้ยต่ำกว่าเพียงร้อยละ 5.5 ต่อปี ทำให้เสียต้นทุนดอกเบี้ยรวมต่ำกว่าธนาคารออมสุข

ค. เจ็บใจควรกู้เงินจากธนาคารออมสุข เนื่องจากไม่ต้องเสียนำหลักทรัพย์บ้านที่ดินมูลค่า 3 ล้านบาทไปค้ำประกันการกู้

ง. เจ็บใจไม่ควรกู้เงินจากทั้งสองแห่ง เพราะการก่อหนี้เป็นวินัยการเงินที่ไม่ดี

49. ตาอนันต์ขอใช้บริการหนี้นอกระบบ เพราะเห็นว่าสะดวกดี และไม่ยุ่งยาก ไม่ต้องมีหลักทรัพย์หรือบุคคลไปค้ำประกัน ตาอนันต์เป็นเพื่อนบ้านที่ดี และมีน้ำใจกับท่านมาก ท่านจะแนะนำให้ตาอนันต์เข้าใจว่าหนี้นอกระบบมีข้อเสียอะไรที่สำคัญที่สุด 2 ประการ

ก. กู้ง่ายเกินไป ไม่มีหลักประกัน

ข. ไม่มีหลักประกัน อัตราดอกเบี้ยต่ำ

ค. อัตราดอกเบี้ยต่ำ คนทวงหนี้โหด

ง. อัตราดอกเบี้ยสูง มักมีเงื่อนไขซ่อนเร้นที่ผู้กู้อาจไม่รู้เท่าทัน

50. ข้อใดเป็นประโยชน์ของการออมและการลงทุนที่มีผลต่อการบรรลุเป้าหมายของแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณ

ก. เป็นหลักประกันสุขภาพ

ข. เพื่อรองรับสถานการณ์ที่ผู้ใหญ่มักจะมีรายได้ในวัยกลางคน

ค. ผู้ใหญ่วัยกลางคนสามารถใช้เงินออมทำงานเพิ่มรายได้

ง. เงินออมและเงินลงทุนสามารถนำมาใช้บรรเทาปัญหาที่ต้องเผชิญกับภาวะเงินเฟ้อและค่าครองชีพที่จะสูงขึ้น

51. การลงทุนต่างจากการออมอย่างไร

ก. เงินลงทุนเป็นก้อนเงินที่ใหญ่กว่าเงินออม

ข. เงินลงทุนได้รับผลตอบแทนสูงกว่าเงินออม

ค. การลงทุนมีวัตถุประสงค์เพื่อทำธุรกิจ แต่การออมเก็บไว้เพื่อความมั่นคงทางการเงิน

ง. การลงทุนอาจได้ผลตอบแทนสูงหรืออาจเสี่ยงขาดทุน แต่การออมจะได้รับผลตอบแทนในอัตราที่ต่ำกว่า

52. ข้อใดเป็นวินัยการออมเงินที่ดี

ก. ใช้เงินเหลือแล้วต้องเก็บเสมอ

ข. เก็บเงินก่อน ที่เหลือใช้ได้หมด

ค. เก็บเงินต่อเมื่อได้เงินก้อนพิเศษทุกครั้ง เช่น โบนัส ถูกล็อตเตอรี่

ง. เก็บเงินโดยการผ่อนเครื่องเรือน หรือสินค้าราคาสูงเป็นประจำตลอดเวลา

53. ญาติผู้พี่เข้าทำงานกับธนาคารอยุธยา จึงมาชักชวนให้ป่าตู่เปิดบัญชีเงินฝากโดยนำเสนอบัญชีเงินฝาก 2 ประเภท คือ

1) เงินฝากก้าวทะยาน ให้ดอกเบี้ย 1% ต่อปี ใน 3 เดือนแรก 3% ต่อปี ใน 2 เดือนถัดมา และ 9% ต่อปีในเดือนสุดท้าย

2) เงินฝากเอื้ออารี ให้ดอกเบี้ย 3.5% ต่อปีเมื่อครบ 6 เดือน

หากป่าตู่ต้องการดอกเบี้ยสูงจากการฝากเงินครั้งนี้ ท่านจะแนะนำให้ป่าตู่ฝากเงินแบบใด

ก. ป่าตู่ควรเลือกฝากเงินฝากก้าวทะยาน เนื่องจากได้รับอัตราดอกเบี้ยเฉลี่ยสูงกว่าเงินฝากเอื้ออารี 0.833 %

ข. ป่าตู่ควรเลือกฝากเงินฝากเอื้ออารี เนื่องจากจะได้ดอกเบี้ยรวมสูงกว่าเงินฝากก้าวทะยาน

ค. ป่าตู่ไม่ควรเลือกฝากเงินทั้ง 2 ประเภท เนื่องจากมีความเสี่ยงที่อัตราดอกเบี้ยจะลดตามการประชุมกนง.งวดหน้า

ง. ป่าตู่ไม่ควรเลือกฝากเงินทั้ง 2 ประเภท เนื่องจากได้อัตราดอกเบี้ยไม่คุ้มค่าเงินเพื่อพื้นฐานร้อยละ 1.7

54. การลงทุนต่อไปนี้ข้อใดมีความเสี่ยงสูงสุด

ก. ลงทุนแชร์ทองคำ

ข. ลงทุนซื้อหุ้นในตลาดหลักทรัพย์

ค. ซื้อหน่วยลงทุนในกองทุนปิดที่ให้ผลตอบแทนคงที่มีเวลาไถ่ถอนคืนแน่นอน

ง. ซื้อหน่วยลงทุนในกองทุนเปิดที่ลงทุนในพันธบัตรรัฐบาล 4 ส่วน หุ้นในตลาดหลักทรัพย์ 6 ส่วน

55. เพื่อบรรเทาเหตุฉุกเฉิน ท่านควรมีเงินสำรองอย่างน้อยเป็นจำนวนเท่าใด

ก. 2 เท่าของรายได้ต่อเดือน

ข. 3 เท่าของรายได้ต่อเดือน

ค. 4 เท่าของรายได้ต่อเดือน

ง. 5 เท่าของรายได้ต่อเดือน

56. ปัจจัยที่ท่านควรพิจารณาที่สำคัญที่สุด หากจะทำประกันคือ

ก. ค่าเบี้ยประกัน

ข. วงเงินเอาประกัน

ค. ผู้รับผลประโยชน์

ง. เงื่อนไขการจ่ายค่าสินไหมทดแทน

57. ข้อใดคือผลประโยชน์ที่ใหญ่วัยกลางคนจะได้จากเงินฝากคุ้มครองชีวิต

ก. เป็นเงินสะสมหากเสียชีวิต

ข. ได้ดอกเบี้ยในอัตราที่สูงกว่าเงินฝากประจำมาก

ค. ได้รับการคุ้มครองเงินฝากจากสถาบันคุ้มครองเงินฝาก

ง. เป็นมรดกให้กับสมาชิกในครอบครัวหรือผู้เอาประกันหากเสียชีวิต

58. อรณาอายุ 52 ปี มีบุตรสาว 1 คน คุณแม่ของเธอเสียชีวิตด้วยโรคมะเร็งเต้านม พี่สาวของเธอเพิ่งเข้ารับการผ่าตัดมะเร็งที่ปีกมดลูก อรณากังวลว่าเธออาจเสี่ยงต่อการเป็นมะเร็งเช่นเดียวกับคุณแม่และพี่สาว อรณาควรเลือกซื้อประกันแบบใดเพื่อลดความเสี่ยง

ก. ประกันชีวิตสูงวัยใช่เลย

ข. ประกันชีวิตอาวุโสโอเค

ค. ประกันสุขภาพโรคร้ายแรง

ง. ประกันภัยอุบัติเหตุและการเดินทาง

59. ข้อใดไม่ใช่ข้อมูลเชิงคุณภาพที่วัยกลางคนต้องใช้ประกอบการจัดทำแผนการเงินเพื่อวัยเกษียณของตนเอง

ก. ภาระต่อคู่สมรส / ญาติที่ต้องอุปการะ

ข. วิถีชีวิต มาตรฐานการครองชีพของตนเอง

ค. ลูก-หลาน ลักษณะครอบครัวที่อาศัยอยู่

ง. จำนวนค่าใช้จ่ายรายเดือนที่คาดว่าจะต้องใช้หลังวัยเกษียณ

60. หากท่านอายุ 51 ปี มีเงินลงทุนในกองทุน RMF ที่สามารถขายคืนได้ในอีก 4 ปีข้างหน้าจำนวน 100,000 บาท ปัจจุบันท่านมีเงินฝากธนาคารจำนวน 320,000 บาท มีรายได้เดือนละ 33,000 บาท ท่านต้องการมีเงินสะสม 1,500,000 บาท เมื่ออายุ 60 ปี ท่านต้องวางแผนการใช้จ่ายไม่ให้เกินเดือนละเท่าใด

ก. 32,000 บาท

ข. 23,000 บาท

ค. 15,000 บาท

ง. 10,000 บาท

เครื่องมือวิจัยชุดที่ 5

แบบประเมินผล โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและ
ทักษะในการจัดการการเงินส่วนบุคคลของผู้ใหญ่วัยกลางคน

เครื่องมือวิจัยชุดที่ 5

แบบประเมินผลโปรแกรมโดยรวม

โปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการจัดการการเงินส่วนบุคคลของผู้ใหญ่วัยกลางคน

ส่วนที่ 1 คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย ในช่อง ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงการจัดโปรแกรมครั้งต่อไป

หัวข้อ	ในระดับ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. เนื้อหาสาระโดยรวมมีความเหมาะสม มีประโยชน์ต่อการนำไปประยุกต์ใช้จริง	☐	☐	☐	☐	☐
2. กิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ กระตุ้นและส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ในชั้นเรียน	☐	☐	☐	☐	☐
3. ท่านมีทางเลือกในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ตามความสนใจของตนเอง	☐	☐	☐	☐	☐
4. ท่านได้รับความช่วยเหลือจากทีมผู้สอน ในการร่วมกิจกรรมการเรียนรู้	☐	☐	☐	☐	☐
5. ความช่วยเหลือจากทีมผู้สอน ช่วยให้ท่านก้าวผ่านปัญหาอุปสรรคในกิจกรรมการเรียนรู้หรือสามารถทำชิ้นงานที่ได้รับมอบหมายในชั้นเรียนได้สำเร็จตามกำหนดเวลา	☐	☐	☐	☐	☐
6. แบบฝึกหัดที่จัดให้ท่านได้ฝึกฝนนอกห้องเรียน ช่วยส่งเสริมให้ท่านเกิดความชำนาญและสามารถนำความรู้ไปใช้ในการจัดการการเงินส่วนบุคคลของท่านได้	☐	☐	☐	☐	☐

หัวข้อ	ในระดับ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
7. หนังสืออ่านนอกเวลาที่จัดให้ท่าน เลือกก็มอ่านได้ตามความสนใจ ช่วย เสริมให้ท่านมีความเข้าใจและสามารถ นำเนื้อหาบทเรียนไปประยุกต์ใช้ในการ จัดการการเงินของท่านเองได้จริง	☐	☐	☐	☐	☐
8. ท่านมีทางเลือกในการนำเสนอผล การเรียนรู้จากหน่วยเรียนรู้ ตามความ ถนัดหรือความชอบของท่าน	☐	☐	☐	☐	☐
9. การเปิดโอกาสให้ท่านได้มีทางเลือก ในการนำเสนอผลการเรียนรู้ กระตุ้นให้ ท่านเกิดความกระตือรือร้นที่จะ แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนร่วมชั้น เรียน	☐	☐	☐	☐	☐
10. อุปกรณ์ประกอบกิจกรรมการ เรียนรู้มีความพร้อม	☐	☐	☐	☐	☐
11. การจัดที่นั่งและสภาพแวดล้อมของ ห้องเรียนส่งเสริมให้ท่านสามารถ แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนร่วมชั้น เรียนได้อย่างสะดวกสบาย	☐	☐	☐	☐	☐
12. การจัดสัดส่วนเวลาสำหรับแต่ละ หน่วยเรียนรู้ มีความเหมาะสม	☐	☐	☐	☐	☐

ส่วนที่ 2 โปรดตอบคำถามต่อไปนี้ เพื่อเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงการจัดโปรแกรมครั้งต่อไป

1. กิจกรรมใดในโปรแกรมนี 3 กิจกรรมแรก ที่ท่านคิดว่ามีส่วนส่งเสริมการเรียนรู้การจัดการการเงินส่วนบุคคลได้ดีที่สุด.

1).....

เหตุผล

.....
.....
.....

2).....

เหตุผล

.....
.....
.....

3).....

เหตุผล

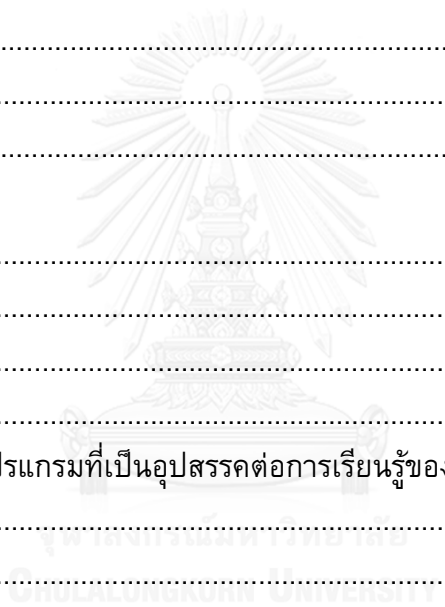
.....
.....
.....

2. ท่านคิดว่ามีสิ่งใดในโปรแกรมที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ของท่าน

.....
.....
.....
.....
.....
.....

เหตุผล

.....
.....
.....
.....

ภาคผนวก ฉ

ผลการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

1. เครื่องมือวิจัยชุดที่ 1 แบบสัมภาษณ์เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน
2. เครื่องมือวิจัยชุดที่ 2 แบบสอบถามเพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน
3. เครื่องมือวิจัยชุดที่ 3 โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน
4. เครื่องมือวิจัยชุดที่ 4 แบบทดสอบความสามารถในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคนก่อน-หลังการเข้าร่วมโปรแกรมฯ
5. เครื่องมือวิจัยชุดที่ 5 แบบประเมินผล โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการการเงินส่วนบุคคลของผู้ใหญ่วัยกลางคน

เครื่องมือชุดที่ 1 แบบสัมภาษณ์เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการการเรียนรู้เพื่อส่งเสริม
ความสามารถในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน
ดัชนีความสอดคล้องของข้อมูลภูมิหลังของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ข้อที่	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)
1	1
2	1
3	1
4	0.8
5	1

ดัชนีความสอดคล้องของแบบสัมภาษณ์เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน

ข้อที่	ค่าดัชนีความ สอดคล้อง (IOC)	ข้อที่	ค่าดัชนีความ สอดคล้อง (IOC)	ข้อที่	ค่าดัชนีความ สอดคล้อง (IOC)
1	1	3.2.3	0.8	3.3.11	0.8
2	1	3.2.4	0.8	3.3.12	0.8
3	0.8	3.2.5	0.8	3.3.13	0.8
3.1	0.8	3.2.6	0.8	3.3.14	0.8
3.1.1	0.8	3.2.7	0.8	3.3.15	0.6
3.1.2	0.8	3.2.8	0.6	3.3.16	0.6
3.1.3	0.8	3.2.9	0.4	3.3.17	0.8
3.1.4	0.8	3.2.10	0.2	3.3.18	0.8
3.1.5	0.8	3.2.11	0.8	3.3.19	0.8
3.1.6	0.8	3.3	0.8	3.3.20	0.8
3.1.7	0.8	3.3.1	0.8	3.4	0.8
3.1.8	0.8	3.3.2	0.8	3.4.1	0.8
3.1.9	0.8	3.3.3	0.8	3.4.2	0.8
3.1.10	0.8	3.3.4	0.8	3.4.3	0.8
3.1.11	0.8	3.3.5	0.8	3.4.4	0.8
3.1.12	0.6	3.3.6	0.4	3.4.5	0.8
3.1.13	0.8	3.3.7	0.8	3.4.6	0.8
3.2	0.8	3.3.8	0.8	3.4.7	0.8

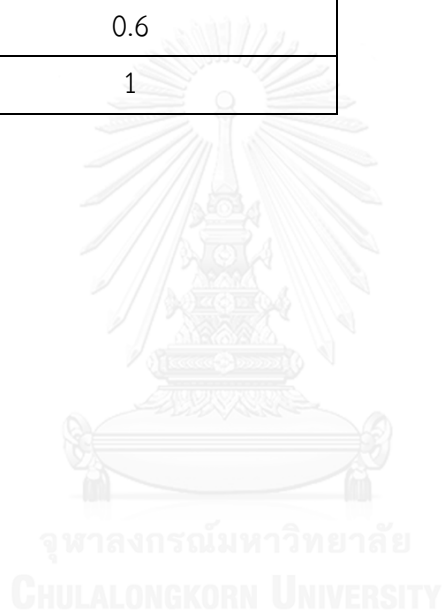
ข้อที่	ค่าดัชนีความ สอดคล้อง (IOC)	ข้อที่	ค่าดัชนีความ สอดคล้อง (IOC)	ข้อที่	ค่าดัชนีความ สอดคล้อง (IOC)
3.2.1	0.8	3.3.9	0.8	3.4.8	0.8
3.2.2	0.8	3.3.10	0.8		

ดัชนีความสอดคล้องของแบบสัมภาษณ์เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน(ต่อ)

ข้อที่	ค่าดัชนีความ สอดคล้อง (IOC)	ข้อที่	ค่าดัชนีความ สอดคล้อง (IOC)	ข้อที่	ค่าดัชนีความ สอดคล้อง (IOC)
4	0.8	4.9	0.8	5.6	0.8
4.1	0.8	4.10	0.8	5.7	0.8
4.2	0.8	4.11	0.8	5.8	0.8
4.3	0.8	5	0.8	5.9	0.8
4.4	0.8	5.1	0.8	5.10	0.8
4.5	0.6	5.2	0.8	5.11	0.8
4.6	0.8	5.3	0.8	6	1
4.7	0.6	5.4	0.8		
4.8	0.8	5.5	0.8		

เครื่องมือชุดที่ 2 แบบสอบถามเพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการการเรียนรู้เพื่อส่งเสริม
 ความสามารถในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน
ตารางที่ ดัชนีความสอดคล้องของข้อมูลภูมิหลังของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อที่	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)
1	1
2	1
3	0.8
4	1
5	1
6	0.6
7	1

ตารางที่ ดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามเพื่อศึกษาสภาพการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน

ข้อที่	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)	ข้อที่	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)
1.1	1	9	1
1.2	1	10.1	0.8
1.3	1	10.2	1
1.4	1	10.3	1
2.1	0.8	10.4	1
2.2	0.8	11	1
3	0.8	12	1
4	0.6	13.1	1
5	1	13.2	0.8
6	0.8	14.1	1
7.1	0.8	14.2	0.8
7.2	0.8	15.1	1
8	1	15.2	1

ตารางที่ ดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามเพื่อศึกษาปัญหาการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน

ข้อที่	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)	ข้อที่	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)
1	1	10.1	1
2.1	0.8	10.2	1
2.2	1	11	1
3	0.8	12.1	1
4	1	12.2	1
5	1	13.1	1
6	0.8	13.2	1
7	0.6	14	1
8	0.8	15.1	1
9	0.8	15.2	0.8

ตารางที่ ๑ ดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามข้อมูลความต้องการการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการ
การเงินส่วนบุคคลของผู้ใหญ่วัยกลางคน

ข้อที่	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)	ข้อที่	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)
1	0.6	7	1
2	1	8	0.8
3	1	9	0.8
4	1	10	0.8
5	0.6	11	1
6	1	12	1

ตารางที่ ๒ ดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการการจัดกิจกรรมการ
เรียนรู้

ข้อที่	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)	ข้อที่	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)
1	1	7	1
2	1	8	1
3	1	9	1
4	1	10	1

เครื่องมือชุดที่ 3 โปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัย
กลางคน

ตารางที่ ดัชนีความสอดคล้องของโปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการจัดการการเงินส่วนบุคคล
สำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน

ข้อที่	รายการประเมิน	ดัชนีความสอดคล้อง (IOC)
1	หลักการและเหตุผล	
2	แนวคิดในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	
3	องค์ประกอบของโปรแกรมการศึกษานระบบโรงเรียน	
4	แผนการเรียนรู้	

**เครื่องมือชุดที่ 4 แบบทดสอบก่อน-หลังเข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการจัดการ
การเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน**

ตารางที่ ดัชนีความสอดคล้องและคุณภาพข้อสอบของแบบทดสอบก่อนเข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริม
ความสามารถในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน

ข้อที่	ค่าดัชนี ความ สอดคล้อง (IOC)	ค่าความ ยากง่าย (P)	อำนาจ จำแนก (r)	ข้อที่	ค่าดัชนี ความ สอดคล้อง (IOC)	ค่าความ ยากง่าย (P)	อำนาจ จำแนก (r)
1	1	0.32	0.67	31	1	0.24	0.33
2	1	0.68	0.69	32	1	0.00	0.00
3	1	0.40	0.67	33	1	0.88	0.86
4	1	0.80	0.86	34	1	0.16	0.00
5	1	0.60	0.83	35	1	0.40	0.50
6	0.8	0.40	1.00	36	1	0.04	0.00
7	1	0.76	1.00	37	1	0.88	0.86
8	1	0.36	0.67	38	1	0.24	0.33
9	1	0.80	0.69	39	1	0.40	0.33
10	1	0.72	1.00	40	1	0.12	0.33
11	1	0.72	0.86	41	1	0.24	0.33
12	1	0.36	0.83	42	1	0.08	0.17
13	1	0.80	0.86	43	1	0.48	0.50
14	1	0.64	0.86	44	1	0.48	0.36
15	1	0.12	0.33	45	0.8	0.48	0.83
16	1	0.24	0.50	46	1	0.60	0.69
17	1	0.24	0.36	47	1	0.92	0.86
18	1	0.80	0.86	48	1	0.16	0.33
19	1	0.36	0.50	49	1	0.88	0.86
20	1	0.76	0.86	50	1	0.32	0.50
21	1	0.68	0.69	51	1	0.52	0.69
22	1	0.68	0.86	52	0.8	0.28	0.50

23	0.8	0.64	0.86	53	1	0.44	0.67
ข้อที่	ค่าดัชนี ความ สอดคล้อง (IOC)	ค่าความ ยากง่าย (P)	อำนาจ จำแนก (r)	ข้อที่	ค่าดัชนี ความ สอดคล้อง (IOC)	ค่าความ ยากง่าย (P)	อำนาจ จำแนก (r)
24	1	0.72	0.69	54	1	0.56	0.69
25	1	0.80	0.86	55	1	0.24	0.17
26	1	0.60	0.52	56	1	0.72	0.69
27	1	0.40	1.00	57	1	0.12	0.17
28	1	0.76	0.83	58	1	0.80	0.86
29	1	0.08	0.17	59	1	0.00	0.00
30	1	0.08	0.17	60	0.8	0.24	0.17

ตารางที่ ดัชนีความสอดคล้องและคุณภาพข้อสอบของแบบทดสอบหลังเข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริม
ความสามารถในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน

ข้อที่	ค่าดัชนี ความ สอดคล้อง (IOC)	ค่าความ ยากง่าย (P)	อำนาจ จำแนก (r)	ข้อที่	ค่าดัชนี ความ สอดคล้อง (IOC)	ค่าความ ยากง่าย (P)	อำนาจ จำแนก (r)
1	1	0.32	0.38	31	1	0.24	0.33
2	1	0.68	0.26	32	1	0.00	0.00
3	1	0.40	0.52	33	1	0.72	0.57
4	1	0.80	0.71	34	1	0.16	0.00
5	1	0.60	0.26	35	1	0.40	0.21
6	0.8	0.40	0.86	36	1	0.04	0.00
7	1	0.76	0.57	37	1	0.88	0.43
8	1	0.36	0.52	38	1	0.24	0.33
9	1	0.80	0.57	39	1	0.40	0.21
10	1	0.72	0.57	40	1	0.12	0.33
11	1	0.68	0.43	41	1	0.24	0.33
12	1	0.36	0.83	42	1	0.08	0.02
13	1	0.80	0.57	43	1	0.48	0.36
14	1	0.64	0.57	44	1	0.48	0.21
15	1	0.12	0.33	45	0.8	0.48	0.55
16	1	0.20	0.36	46	1	0.60	0.69
17	1	0.24	0.50	47	1	0.92	0.29
18	1	0.80	0.43	48	1	0.16	0.19
19	1	0.32	0.50	49	1	0.88	0.43
20	1	0.76	0.71	50	1	0.32	0.21
21	1	0.68	0.26	51	1	0.52	0.26
22	1	0.68	0.71	52	0.8	0.28	0.36
23	0.8	0.64	0.57	53	1	0.44	0.52
24	1	0.72	0.26	54	1	0.56	0.55

ข้อที่	ค่าดัชนี ความ สอดคล้อง (IOC)	ค่าความ ยากง่าย (P)	อำนาจ จำแนก (r)	ข้อที่	ค่าดัชนี ความ สอดคล้อง (IOC)	ค่าความ ยากง่าย (P)	อำนาจ จำแนก (r)
25	1	0.76	0.55	55	1	0.24	0.02
26	1	0.60	0.24	56	1	0.72	0.40
27	1	0.40	0.71	57	1	0.12	0.17
28	1	0.72	0.57	58	1	0.80	0.29
29	1	0.08	0.17	59	1	0.00	0.00
30	1	0.08	0.02	60	0.8	0.24	0.02

ปรับ format

ให้คำนึงถึงหลักการในการออกข้อสอบแบบปรนัยที่ควรจะเป็น เช่น ควรเรียงลำดับตัวเลือกที่มี
เนื้อหาจากสั้นที่สุดไปยาวที่สุด

ให้ตัวเลือกมีข้อความที่สอดคล้องไปในแนวเดียวกัน เช่น ขึ้นต้นด้วยกริยา ก็ควรจะเป็นกริยา
ทุกตัวเลือก

ปรับคำถามทุกข้อให้เป็นปรนัย

ผู้วิจัยได้ทำการปรับตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้วทุกประเด็น

**เครื่องมือชุดที่ 5 แบบประเมินผลโปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการจัดการการเงินส่วนบุคคล
สำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน**

ตารางที่ ดัชนีความสอดคล้องของแบบประเมินความคิดเห็นต่อการจัดโปรแกรมส่งเสริม

ความสามารถในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน ส่วนที่ 1

ข้อที่	ดัชนีความสอดคล้องภายใน (IOC)	ข้อที่	ดัชนีความสอดคล้องภายใน (IOC)
1	1.0	7	1.0
2	0.8	8	0.8
3	1.0	9	1.0
4	1.0	10	1.0
5	1.0	11	1.0
6	1.0	12	1.0

ตารางที่ ดัชนีความสอดคล้องของแบบประเมินเพื่อใช้ในการปรับปรุงโปรแกรมส่งเสริม

ความสามารถในการจัดการการเงินส่วนบุคคลสำหรับผู้ใหญ่วัยกลางคน ส่วนที่ 2

ข้อที่	ดัชนีความสอดคล้องภายใน (IOC)
1	1.0
2	1.0

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาว ขนิษฐา วิทยานนท์ เกิดวันที่ 1 ตุลาคม 2501 ที่กรุงเทพมหานคร เข้าเรียน อนุบาลที่โรงเรียนสมถวิล ราชดำริ จนจบการศึกษาระดับมัธยมต้น เมื่อ พ.ศ. 2518 จึงสอบเข้า เรียนในระดับมัธยมปลายสาขาวิทยาศาสตร์ ที่โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา พญาไท เป็นเวลา 2 ปี (เตรียมอุดมฯ รุ่นที่ 38) จากนั้นจึงเข้าศึกษาต่อที่คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย ในปี พ.ศ. 2520 โดยจบการศึกษาระดับปริญญาตรี บัญชีบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี

ในปีพ.ศ. 2538 ได้สำเร็จการศึกษาระดับบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการเงิน จากคณะ พาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และในปี พ.ศ. 2551 ได้เข้าศึกษาต่อใน ระดับดุขฎีบัณฑิตสาขาการศึกษานอกระบบโรงเรียน (ภาคนอกเวลาราชการ) คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นางสาว ขนิษฐา วิทยานนท์ มีประสบการณ์การทำงาน 16 ปี ด้านบัญชีและการเงิน และได้ขึ้นทะเบียนเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตเลขที่ 9779 จากนั้นได้เข้าทำงานในบริษัท ออราเคิล คอร์ปอเรชั่น ประเทศไทย จำกัด ในตำแหน่ง Principal Presale Consultant เป็นเวลา 1 ปี ตำแหน่ง Head Instructor เป็นเวลา 1 ปี และย้ายไปเป็น Principal Internal Trainer ประจำ ภาคพื้นเอเชียแปซิฟิก 2 ปี แล้วย้ายกลับมาประจำประเทศไทย ในตำแหน่ง Delivery Manager ดูแลศูนย์ฝึกอบรม เป็นเวลา 8 ปี ปัจจุบันดำรงตำแหน่งผู้จัดการศูนย์ฝึกอบรม ของบริษัท แอดวานซ์ บิสซิเนส โซลูชั่น คอร์ปอเรชั่น จำกัด อีกทั้งเป็นอาจารย์พิเศษที่คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยพระจอมเกล้า ธนบุรี และคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย